LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 ՅՈՒՆԻՍ 1932

1 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1894 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԹԱՂԸ

Երեք օրուան արգիւնաւոր աշխատանքներէն յետոյ, անցած կիրակի, Մայիս 29ին խանդավառ մթնոլորտի մէջ փակուեցաւ Ֆրանսայի չորրորդ Հայ Կ. Ժողովը:

Տարիներ առաջ ծնունդ առած էր Հայ Կ. Ժողովը, որ հետզհետէ մասնաճիւղեր կազմակերպեց Ֆրանսա հաստատուած զանազան գաղութներուն մէջ, ու ասկէ չորս տարի առաջ միացաւ Ամերիկահայ Կ. Ժողովին, ինչպէս երբած էին չորք մը գաղութներու ինքնավար Կ. Ժողովները:

Համախմբուելով Ամերիկայի Հայ կարմիր Ժողովին չուրջ, անոնք կ'ընդգրկէին համահայկական գործունէութիւն մը, որ կը տարածուի կրթական գործէն մինչեւ վերաշինութիւնը եւ տեղաբնումը, հիւանդներուն օգնելէն մինչեւ մանկապարտէզի բացումը:

Այդ գործունէութեան համապատկերը ամէն տարի ընդարձակ տեղեկագիրներով ներկայացուած է հայ ժողովուրդին: Հայ Կ. Ժողը բազմաթիւ զոհողութիւններ յանձն առնելով, ամբողջապէս ու չինարար իր աշխատանքը տարածած է գաղութէ գաղութ, եւ հաստատութեան յայն խաւերու անվերապահ ջնահատանքին արժանացած է: Այսօր Կ. Ժողի կեդրոնը եւ իր մասնաճիւղերը մեր գրուած բազմաթիւններն իրար չաղկապող եւ իրարու զօրաւիգ հանդիսացող անհրաժեշտ կազմակերպութիւններ դարձած են, որոնք ոչ միայն իրենց պատկանած գաղութներու կեանքը չարժման մէջ կը դնեն, այլ օգնութեան ձեռք կը կարկառեն հեռաւոր հայկական համախմբումներուն, գարկ տալու չատ անգամ ամէնէն անհրաժեշտ այն ձեռնարկներուն, որոնք կ'անտեսուին ուրիշներէն:

Մօտքը մասնաւորապէս Ֆրանսայի չրջանի գործունէութեան վրայ կեդրոնացնենք: Չորրորդ պատգամաւորական ժողովն է, որ տեղի կ'ունենայ, ու կազմակերպութիւնը չորս անգամ աւելի զօրանալուեամբ արձանագրեց Կ. Ժողի կանոնաւորութիւնն ու յարաճուն գարգացումը այս չրջանին մէջ, ուր օգնութեան պահանջը օրը օրին կը չատնայ, ուր Կ. Ժողը չատ մը պարագաներուն մէջ վերկարար ձեռք մը կը դառնայ:

Հանրային այս հաստատութիւնը, որ արդէն իր որոշ տեղն ու դերն ունի Ֆրանսահայ գաղութին մէջ, երկու խիստ կարեւոր հանգամանքներով ուշադրութիւնը իր վրայ կը հրաւիրէ:

Նախ, Հայ կարմիր Ժողը դերազանցապէս Հայ Կանանց եւ Օրիորդներու միութիւն մըն է, հայ ընտանիքներն իրարու օգակից, հայ կինը գործունէութեան մղելու, եւ հայ իգական սերը կազմակերպուած ձեւով հասարակական աշխատանքներուն մասնակից դարձնելու: Այսպիսով, իսկապէս Հայ Կ. Ժողը կեանքի կը կոչէ հայ ժողովուրդի մէկ մասը, որ այլ կերպ իր քաղաքացիական պարտականութիւնը չպիտի կատարէր: Հասարակական աշխատանքի լծելով իր անդամուհիները, Կ. Ժողը կը ձգտի եւ պիտի ձգտի իր չարքերուն մէջ առնելու կիներու եւ օրիորդներու այն բազմութիւնը, որ անտարբեր է դէպ ի հայկական հաւաքական կեանքը, ոմանք անգիտակցօրէն, ոմանք ալ անցողական հաճոյքներէն տարուած:

Այդ հաւաքական եւ կազմակերպուած միութեան մէջ միայն կարելի է հայ կնոջ ներշնչել ազգային եւ ընկերային բարձր զգացումներ, ուրիշներուն օգտակար բլլալու պյտասիրութիւնը եւ գոհողութեան զգացումը:

Այդ բարոյական մթնոլորտէն հայ կինը չատ բան կարող է առնել ու դառնալ աւելի օգտակար նաեւ իր ընտանեկան չարկին:

Այդ կազմակերպուած կեանքին մէջ միայն հայ կինը կրնայ դառնալ հայ քաղաքացի, հաւատարիմ այլ մարդուն եւ իր օժանդակութիւնը բերել հայ ժողովուրդի համազգային մտահոգութիւններուն:

Ուրեմն, ներքին կուռ կազմակերպութիւն մը պէտք է դառնայ Հայ Կ. Ժողը, եւ ընդգրկէ կանանց բազմութիւնը, որ այնքան սիրտ ու եռանդ ունի իր օջախէն դուրս սպառելու: Հայ կինը Կ. Ժողի միութեամբ, պէտք է ստեղծէ աւելի լայն եւ աւելի արժէքաւոր ընտանիք մը, համահայկական ընտանիք մը եւ հոն բերէ նոյնքան անձնուրացութիւն ու դուրգուրանք, որքան ան ունի իր սեփական ընտանիքէն ներս:

Երկրորդ, այս կուռ կազմակերպութիւնը ամէն օր, ամէնէն դիպին գաղութէն սկսած մինչեւ այս համաչխարհային երջանիկ մայրաքաղաքը ստիպուած է օգնութեան հասնելու ուրիշներուն: Իր նպատակը օգնելն է: Անմիջապէս հասնիլ հիւանդի մը, վիրաւորի մը, անոք այրիի մը կամ լքուած որբի մը: Անմիջապէս, այո', Կ. Ժողի գործը անմիջական օգնութիւնն է, այնպիսի պարագաներուն, երբ ուրիշները պիտի դեղեւէին, անտարբեր պիտի անցնէին. կամ ուրիշներէ պիտի ակնկալէին այդ օգնութիւնը, հոգ, Կ. Ժողն է որ պիտի վազէ, ճիշդ ժամանակին փրկէ աղետեալը, ինչպէս պիտի ընէր պատերազմի դաշտին վրայ՝ վէրքի առաջին կապողը հանդիսանալով:

Ու վերջերն, ամէն տեսակի, ո՛րքան չատ են մեր իրականութեան մէջ, հիւծախտէ տառապողները չուարճան՝ ո՛րքան չարուած են չքացուած դռներուն առջեւ, հիւծած ու անհանգիստ մանուկները ո՛րքան չատ են ապրին ու անդին. գրքի եւ ուսումի կարօտ տղայ, որքան չատ են ապրին ու անդին. գրքի եւ ուսումի կարօտ տղայ, որքան որ ուզէք: Եւ դեռ կարելի է թուել բազմապիսի կարիքներ, որոնք օժանդակ ձեռքի մը կը կարօտին:

Հայ Կ. Ժողը այդ անմիջական օգնութեան ձեռքն է: —

Ուժեղացնենք անոր կազմը, բարեկամներով չրջապատենք այդ միութիւնը, հայկական բազմաթիւ վէրքերէն մէկն ալ աւելի շուտ չքնանայ:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՆԵՐԸ

Ամերիկայի մէջ թացի եւ չորի կատաղի պայքարը վերսկսուած է: Նախագահի ընտրութեան առթիւ կենսունակ բոլոր ուժերը հրապարակի վրայ են:

Այս պայքարին մէջ գործածուած ամէնէն թունաւոր նետը չորի կողմնակիցներու արձակած նետն է: Չորները դէմ են ըմպելիներու գործածութեան, յանուն ամերիկեան ժողովուրդի բարոյական ու ֆիզիքական առողջութեան: Եկեղեցին եւ կիները կեցած են այս «բարոյական» ճակատին վրայ:

Իսկ գիտէ՞ք թէ որո՛նք են ամէնէն շատ բարոյականի մասին խօսողները, որո՛նք են ամէնէն շատ դրամ ծախսողները, որպէս զի ըմպելիներու գործածութեան արգելքը մնայ իր ուժին մէջ:

— Մաբսանենգները···

Այո՛, մի զարմանաք, այսօր Ամերիկայի մէկ ծայրէն միւսը գաղտնի ըմպելի ծախողները հրապարակի վրայ են· տասնեակ միլիոն տոլարներ կը ծախսեն՝ ջատագովելու չորի օրէնքը: Անոնք արգելք կը թափեն իրենց ճառերուն մէջ՝ ընտանիքներու խաղաղութիւնն ու բարոյականը պաշտպանելով:

Որպէս զի··· օրէնքը դռները փակէ ըմպելիներուն առջեւ, ու իրենք, մաբսանենգները, հազար ու մէկ ոճիրներով Ամերիկան հեղեղեն կեղծ ըմպելիներով եւ շահին հարիւրաւոր միլիոններ:

Բարոյական ճակատ, ինչո՛ւ չէ:

×

Աչքիս առջեւն է թուղթի մը, որ ուղղուած է Ռումանահայ գաղութին, աւետելու որ «Պահակ» անունով թերթուկ մը լոյս պիտի տեսնէ, որուն նպատակն է յարձակիլ Դաշնակցութեան եւ Ռումանիոյ Թեմականին վրայ:

Կարդացէք բանի մը տող այդ թուղթիկէն·

«Պահակ»ը պիտի բլլայ անվախ, ուղղամիտ եւ համարձակ· ու պիտի ներկայացնէ ռումանահայութեան անկեղծ զգացումները: Ան պիտի բլլայ «Ռումանիոյ ազգային պյօքի» բերանը:

Այս «անկեղծութենէն» թեւ առած կը շարունակէ·

«Եւ ոչ մէկ էքսքրոք ու չանթաժխոս պիտի ազատի եւ ոչ մէկ կեղծ գաղափար ծախողի պիտի ներուի եւ ոչ մէկ կեղծարար պիտի փախի մեր անաղօք ու արդար քննադատութենէն»:

Կարդացիք: Ճանչցա՞ք մարդիկը:

Եթէ չճանչցաք, յիշեցէք Ամերիկայի մաբսանենգները:

ԲԻՎԱՐԻՁ

Մանչուրիոյ կացութիւնը

—)(o)(—

Զինագի աւազակներու գործունէութեան հետեւանքով, Մանչուրիոյ մէջ՝ կացութիւնը կրծռուածէն աւելի վատ է:

Ճափոնցիները իրենց ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած են իրենց թշնամի խումբերու վրայ, որոնք լեռնային եւ անտառային չրջաններու մէջ կը գործեն իրենց դէմ: Ճափոնցիները կը յուսան թէ անդամ մը որ յաջողին այս խումբերը ցրուել, պիտի կրնան դիւրաւ հանդարտեցնել երկիրը:

«Թայմզ»ի Թոքիոյի Մուքդէնէն կը գրէ թէ ռուսահճափոնական բախումի մը սպառնալիքը մեղմացած ըլլալ կը թուի, թէեւ սահմանագլուխին մօտերը, ճափոնական ուժերու ներկայութիւնը կրնայ բարդութիւններ առեղծել:

Ճափոնական զօրագունդ մը նախորդ օր մուտք գործեց Խարպինի արուարձանը՝ Շաօ – Թունկ վայրը, ցրուելէ յետոյ աւազակներու զօրաւոր խումբ մը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Յունաստանի մէջ՝ "Մարիա 28"ը կ'արգիլուի Խորհրդային դեսպանին պահանջով

Աթէնքէն այս առաւօտ ստացուած հեռագիրը մը մեզ կը հաղորդէ թէ Հայաստանի Անկախութեան 14րդ տարեդարձը որ Աթէնքի մէջ պիտի տօնուէր, կիրակի, Մայիս 29ին, արգիլուած է խորհրդային դեսպանին պահանջովը:

ԹՈՒՐՔԵԻՏԱԼԱԿԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրք նախարարներ կը գբօսնուն...

Ըմբէթ փաչա եւ Թեվֆիք Րիւշտի առաջնորդութեամբ Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան գլխաւոր պաչտօնատարներէն մէկուն, այցելեցին Փաչական մարմրիկներու զօրանոցը, որ կը կրէ Մուսոլինիի անունը:

Զօրանոցին բակին մէջ, թուրք նախարարները աչքէ անցուցին խումբերը, մինչ նուագախումբը կը հնչեցնէր թուրք ազգային երգը: Ցետոյ ներկայ եղան մենամարտի փորձերու:

Նոյն օրը, այցելեցին նաեւ մարմնակրթանքի Փաչական ակադեմիան, ուր ընդունելեան աչակերտներուն կողմէ՝ պիւնեորական պատիւներով:

Հռոմի յատաջատաչ դնդապիրներու լեգէոնը ռամկական մարզանքներ կատարեց անոնց ներկայութեան:

Ըմբէթ փաչա որ հետաքրքրութեամբ կը հետեւէր բոլոր փորձերուն, իր համակրութիւնն ու հիացումը յայտնեց երիտասարդ Փաչխաներու կարգապահութեան:

Թուրք նախարարները յետոյ ներկայ եղան իրենց ի պատիւ տրուած ճաչկերոյթներու եւ թէյասեղաններու, ու կիրակի իրիկուն մեկնեցան Պրինտիզի:

Հրաժարում Պրիւնինկի դաչինքին

Հիթլեր կը ներկայանայ Հինտենպուրկի

Պրիւնինկի դաչինքը հանգրեալ հրաժարեցաւ, վերջին նիստէ մը վերջ, ուր զեղման վարչապետը՝ նախարարներուն հաղորդեց Հինտենպուրկի հետ իր տեսակցութեան արդիւնքը:

Նախարարաց խորհուրդը որոշեր էր գործի վրայ մնալ այն պայմանաւ որ Հանրապետութեան նախագահը կատարեալ լիազօրութիւն տայ դաչինքին՝ վարելու գործերը:

Այս որոշումը Հինտենպուրկի հաղորդուեցաւ Պրիւնինկի կողմէ: Հինտենպուրկ վճռապէս մերժեց տալ ուզուած լիազօրութիւնը եւ անմիջապէս իսկ ընդունեց դաչինքին հրաժարականը որ նոյն պահուն իսկ ներկայացուեցաւ զեղման վարչապետին կողմէ եւ հրաժարեալ դաչինքին յանձնեց ընթացիկ գործերու յղումը, մինչեւ որ նորը կազմուի:

Հինտենպուրկ նոյն օրն իսկ ձեռնարկեց խորհրդակցութեանց՝ կուսակցութեանց պետերուն հետ, որոնց կարգին ընկերվարական երեսփոխաններու երկու ղեկավարները Պրաուն եւ Օ՛Թթօ Վելս:

Կ'ըսուի թէ ընկերվարութեան ներկայացուցիչները չատ խիստ լեզու մը դործածած են Հինտենպուրկի առջեւ, դիտել տալով թէ որ եւ է պատճառ չկայ հրաժարեցնելու Պրիւնինկը, որ խորհրդարանին մէջ ապահոված է դինքը՝ Հինտենպուրկ նախագահ ընտրող մեծամասնութիւն մը:

Հինտենպուրկ մէկուկէս ժամ խօսակցեր նաեւ Հիթլերի հետ: Հիթլեր Հինտենպուրկի քովէն մեկնելէ յետոյ, յայտնած է թէ չափազանց գոհ մնացած է խօսակցութենէն:

Ի՞նչ պիտի ընէ Պրիւնինկ:

Պերլինի քաղաքական չրջանակներուն մէջ դրոյց կը չրջի թէ Հինտենպուրկ կ'ուզէ յաջորդ դաչինքին մէջ Պրիւնինկը տեսնել արտաքին նախարարութեան դլուխը: Հինտենպուրկի մտադրութիւնն է կազմել ծայրայեղ աջ դաչինք մը: Բայց չի կարծուիր որ Պրիւնինկ յօժարի Հիթլերի բանագնացը բլլալ Լօգանի եւ Ժընեւի ժողովներուն մէջ:

Ցաջորդ կառավարութիւնը սակայն, եթէ կազմուած պիտի բլլայ հիթլերականներ տարբերէ, չպիտի կրնայ երկար տեւել, եթէ ուզէ խորհրդարանին ներկայանալ, ուր արդի մեծամասնութիւնը ձախակողմեան է: Այդ պարագային պիտի տիպուի յետաձգել խորհրդարանի բացումը եւ երկիրը վարել տիրապետօրէն:

*** Ֆրանսական մամուլը որ Փրուսիոյ ընտրութեանց մէջ՝ հիթլերեականներու յաղթանակէն յետոյ, աւելի եւս կասկածով կը դիտէր Գերմանիան, հանդարտօրէն կը մեկնէ ներքին անցուդարձերը:

Լոնտոնի մէջ Պրիւնինկի հրաժարումը մեծ յուզում պատճառած է քաղաքական չրջանակներուն:

Սպանիոյ խռովութիւնները

Սպանիոյ խռովութիւններէն յետոյ, գլխաւոր բաղաքներուն մէջ, աշխատանքը վերսկսաւ տեղ տեղ պատճառ տալով նոր միջադէպերու: Ծայրայեղները փորձեցին խափանել աշխատանքը եւ արգիլել աշխատանքի գացող գործաւորները:

Կիրակի օրուան կռիւներուն ընթացքին, ըմբոստներէն սպանուած են 4 հոգի, վիրաւորուած 40 հոգի: Ոստիկաններէն 4 մեռեալ, 10 վիրաւոր:

Նոր կռիւներ Պոմպէյի մէջ

Պոմպէյի մէջ նախորդ օր, անգլիական զօրախումբերը ստիպուեցան շարժիլ՝ կարգը վերահաստատելու համար: Զոկատ մը կը փորձէր ցրուել հրձիգներու խումբ մը, որ կրակի կուտար մէկ բանի խանութներ: Զոկատը հրձիգներուն կողմէ յարձակման ենթարկուեցաւ, որուն վրայ զինուորները դիմեցին փոխադարձ յարձակման, հրազէնի կոթերը գործածելով: Հինգ հոգի վիրաւորուեցան: 20ի չափ անձեր ձերբակալուեցան:

Մայիս 14էն ի վեր, Հնդիկներու եւ մահմետականներու կռուին հետեւանքով, սպանուած են 200, վիրաւորուած 2000 հոգի:

Ռումբ կը Պայթի Պելկրատի մէջ

Պելկրատի մէջ, նոր խորհրդարանի չէնքին փողոցը ռումբ մը պայթեցաւ, պատճառելով նիւթական վնասներ: Ուրիշ մէկ քանի վայրերու մէջ ալ ռումբեր պայթեցան: Ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ, երեւան հանելու համար պայթումներու հեղինակները:

ՅԱՌԱՋԻ հեռախօսը

Յառաջի հեռախօսին թիւը փոխուած ըլլալով, կը խնդրուի ուշադրութիւն ընել նոր թիւին

GLACIÈRE 15-70

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

ՄՈՒՍՕԼԻՆԻԻ ՁԱՌԸ

Մուսոլինի հետեւեալ բաժակաճառը արտասանեց Ըմբէթ փաչայի ի պատիւ տրուած հացկերոյթի առեն. —

«Ձեր ներկայութիւնը Հռոմ, քոյլ կուտայ մեզ արտայայտել ո՛չ միայն անկեղծ բարեկամութեան եւ համաձայնութեան զգացումները, որոնցմով ոգեւորուած է մեր երկիրը հանդէպ ձերինին, այլ նաեւ վստահութիւնը, որով փաչիստ կառավարութիւնս հետեւեցաւ ծնունդին եւ հետզհետէ ամրապնդումին թուրք երիտասարդ պետութեան, որ նոր եւ բարգաւաճ կեանքի մը մէջ մտած է լուսամիտ առաջնորդութեանը ներքեւ Կազի Մուսթաֆա Քէմալի:

Առարկայական պայմանները եւ ըմբռնումներու հանգիստութիւնը դիւրացուցին մեր կառավարութիւններուն գործը աւելի եւս մերձեցնելու երկու ժողովուրդները զարգացնելու համար անոնց տնտեսական յարաբերութիւնները եւ համաձայնութեան ու խաղաղութեան ապահով երաշխիք ընծայելով մասնաւորապէս արեւելեան Միջերկրականի մէջ: Մեր բաղաքական բարեկամական գործակցութիւնը զարգացաւ շնորհիւ իրերահասկացողութեան, բարեյաջող արդիւնքներ ստացանք, որով կը յարատեւենք այս ճամբուն մէջ եւ այս է պատճառը որ երէկ մեր ստորագրութիւնները դրինք փրոթոկոլին ներքեւ, մէկ բանի փոփոխումներ մտցնելով թուրքերէնի տալական բարեկամական եւ իրաւաբանական դաշնագրին մէջ եւ զայն երկարաձգելով հինգ տարի եւս: Այս դաշնագիրը կարելի է նկատել իբր գլխաւոր մէկ հիմը արեւելեան Միջերկրականի մէջ բաղաքական կացութեան ամրութեան: Յաջողելով մեր միջեւ ստեղծել սիրալիր մթնոլորտ մը, կը յաջողինք կարգադրել խնդիրները մեր միջեւ, եւ ասոր օրինակ է ցամաքամերձ ջուրերու սահմանագծումը եւ Գասթելլորիցոյի մերձակայ կղզիներուն խնդրոյն կարգադրումը: Բայց անիկա կը նպաստէ նաեւ Եւրոպայի խաղաղեցումի եւ բարւոքման մեծ գործին:»

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ

«Էլ Ահրար» կը տեղեկանայ թէ Սուրիոյ մարզպանն ու հանրապետութեան նախագահը լրացուցած են Լիբանանի Սահմանագրութեան վրայ տեղի ունենալիք փոփոխութեանց աչխատանքները:

Պ. Փոնսօ, իր հետ փարիզ պիտի տանի այս Սահմանագրութիւնը եւ պիտի ներկայացնէ արտաքին նախարարութեան: Եթէ այս վերջինին հետ ալ համաձայնութիւն մը գոյանայ, այդ սրբագրուած Սահմանագրութիւնը կը դրկուի Ազգերու Դաչնակցութեան:

Բարեփոխուած կէտերն են հետեւեալները.—

Նախարարաց խորհուրդը բոլորովին կը վերցուի եւ միայն մէկ նախարարով կը կառավարուի երկիրը: Այս նախարարը հանրապետութեան նախագահի եւ անօրէններու մէջեղ կապ մը կ'ըլլայ: Նախարարը պատասխանատու պիտի չըլլայ խորհրդարանին առջեւ այլ միայն հանրապետութեան նախագահին: Կառավարութեան կողմէ նշանակուած 15 երեսփոխանները չեն այսու գոյութիւն պիտի չունենան: Երեսփոխաններու թիւը պիտի ըլլայ 32, որոնցմէ երկուքը հայ: Երեսփոխանական ժողովի իրաւասութիւնները կը սահմանափակուին եւ լոկ խորհրդատու մարմին մը կ'ըլլայ ան:

ՈՒՍՈՒՑՑ ՍԱՀՄԱՆԱՑ - ԽՍՀՄՈՒՑ ՀՈՎՈՒՆ ՎՈՎՑՈՈ

ՀԱՅԶՎԱՑ ՑԱՎՎՈՒՈՈՒ

իմ ընկերներին, որոնք ինձ հետ միասին ապրում էին այդ ահավոր օրերը, ես ասում էի, որ մենք ապրում ենք ամենահետաքրքրական ժամանակներում, որ մենք ականատես ենք մեծ իրադարձությունների, որ մենք ապրում ենք պատմական օրերում, որ մեր ապրած օրերը կդառնան հետագա սերունդների համար դասեր, որ մեր ապրած օրերը կդառնան հետագա սերունդների համար ուսանելի օրինակներ, որ մեր ապրած օրերը կդառնան հետագա սերունդների համար ուսանելի դասեր

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

(Վէպ)

Գ. ՍՍԱՍ

— Չէ՛, Գիւլչէ՛, ինծի՛ չպիտի ըսես, թէ ինչո՞ւ համար ես ամուսնացայ։ Ես քեզի կ՚ըսեմ, որ ես սիրեցի զքեզ, ու ես ուզեցի քեզ ինծի կին առնել։ Ես ալ կ՚ուզեմ գիտնալ, թէ ինչո՞ւ համար դուն ինծի հետ ամուսնացար։ Ես ալ կ՚ուզեմ գիտնալ, թէ ինչո՞ւ համար դուն ինծի հետ ամուսնացար։ Ես ալ կ՚ուզեմ գիտնալ, թէ ինչո՞ւ համար դուն ինծի հետ ամուսնացար։

— Ես քեզի ըսի, որ ես քեզ կը սիրեմ։ Ես քեզ կը սիրեմ, ու ես ուզեցի քեզ ինծի կին առնել։ Ես քեզ կը սիրեմ, ու ես ուզեցի քեզ ինծի կին առնել։

— Ես ալ քեզ կը սիրեմ, ու ես ուզեցի քեզ ինծի կին առնել։ Ես ալ

Ց. Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ.

ՀՐԱՋԴԱՆ խումբի դասախօսական ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 32 Ave. Gobelinsի վերնայարկը։

ՍԻՆ ՄԻՆԷԼԻ Քրիստափոր խումբի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին Քաֆէ Փըթիթ-Սուրսին մէջ։ Կը խօսի՝ ընկ. Օհան Կարօ։

ԱՌՆՈՒՎԻԼ ԼԷ ԿՈՆԷՍԻ Ռազմիկ խումբի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին. ընկ. Պուճուկեանի տունը։ Մասիսզոհական ներկայութիւն։ Զեկոյց Կ. Կոմիտէի։

ՍԱՐՍԷԼԻ Հրայր խումբի անդամական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին. ընկ. Կարօյի բնակարանը։ Մասիսզոհական ներկայութիւն։ Զեկոյց Կեղր. Կոմիտէի։

ԱՆԻԷՌ Պուա Քոլոնպի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին. 345 Ave. d'Argenteuil, Café Ararat, Պուա Քոլոնպ։ Կը հրաւիրուին Եռագոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը։ Կարեւոր օրակարգ։

Գաւառ

ՄԱՐՍԻԼԻԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 63 Բիւ տը լա Էշֆիւփլիքի սրահին մէջ։

ԼԻՈՆԻ Կաւճակ խումբի ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՈՉ ԸՐԱՆՈՎ ԳՏՆՈՒԻՈՂ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐՕՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Ներանա գտնուող բոլոր Տարօնցիներու թիւը գտնելու համար կը խնդրուի հայրենակիցներէ յայտնել իրենց հասցէն՝ Union Compatriotique Daron - Dourouperan, Quartier Oddo, 3 Rue Brissac, Marseille.

(Կնիք)

ԼԻՈՆԻ Նալլպանեան Հայր. Միութիւնը Մարիս 22ին ընտրած է իր նոր վարչութիւնը.— Պ. Պ. Դ. Պալեան՝ ատենապետ, Գ. Սիմոպեան՝ ատենադպիր, Գ. Հայրապետեան՝ գանձապահ, Յ. Պաղտասարեան՝ խորհրդական, Գ. Ալանեան՝ խորհրդական։

Պ. Արամն Խաչատուրեան ստիպողաբար կը խնդրուի հանդիպիլ «Յառաջ»ի վարչութեան։

ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԱՔՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԻՒԹԻՒԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, *Métro: Maubert-Mutualité*

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

„ՍԻՓԱՆ„ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԻ

120 ՀՈԳԻԷ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ *Օրիորդներ՝ Հ. Թորոսեան, Մ. Պոտուրեան, Պ. Պ. Ս. Նալասարդեան, Մ. Խզոպաշեան, Ա. Սեմէրճեան*

երգչախումբի մեներգողներ՝ *Տիկ. Սուրաբեան եւ Օր. Ա. Առաքելեան*

Դաշնակով կ'ընկերանայ՝ Օր. Խորոմեան

ՏՈՄՍԻ ԳԻՆԵՐԸ.— 25, 20, 15, 10, 7·50 եւ 5 ֆրանք

Ծանօթ.— Երգչախումբերու անդամներուն, Հայ ուսանողներուն, արհներուն եւ արհուհիներուն համար յատուկ տեղեր 5 ֆր.ի, մինչեւ Մայիս 30։ Դիմել Հ. Ամուէլ Գրատունը։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Ալֆորվիլ

Նախաձեռնութեամբ «Կայծ» խումբի եւ հովանաւորութեամբ Ս. Մինասեան ենթակոմիտէին ու մասնակցութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան, Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղին, Ե. Ե. Միութեան, Ալֆորվիլի եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան եւ Հայ կրօնական յարաբերութեանց։

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ

Կը ներկայացնէ՝ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Խմբերգ «Բիւրակն» երգչախումբին կողմէ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ

Մ ո ւ տ ք ը ա զ ա տ է

Վալանս

Այս կիրակի օր, առաւօտեան ժամը 9—12 Մինէմա Փալասի մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Վիէն

Այս կիրակի, կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին Մէրքըը Քաթոլիքի սրահին մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Լիոնէն երգելու համար հրաւիրուած է ՕՐ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Ռոման

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

Ժողովրդային մեծ համերգ

կազմակերպութեամբ եւ ղեկավարութեամբ՝ Ա. Գ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

Սիրայօժար մասնակցութեամբ ջեսինի «ԿՈՄԻՏԱՍ» երգչախումբին

ՕՐ. ՇՈՎ. ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ եւ ՕՐ. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆԻ (փարիզէն)

2 Յուլիս Շաբաթ իրիկուն

Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէ նկատի առնել սոյն ժուռկանը եւ չի խաչադեւել։

Երաժշտական երեկոյթ

կազմակերպուած ՓՐԱՆ-ՄԱՍՕՆԵԱՆ փարիզի

France-Arménie *օթեակին կողմէ*

11 Յունիս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին

16 Rue Cadet, Grand Orientի սրահին մէջ

Ի նպաստ ՀԱՅ ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒՆ

Մ ու տ ք 10 ֆ ր ա ն ք

ՍՏԵՓԱՆ Ստեփանեանէ կը խնդրուի հանդիպիլ «Յառաջ»ի խմբագրատունը։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *գոյշէ գիտցող գործաւորուհիներ պէբէի համար։*

Դիմել՝ Ա. Արթինեանի, ժամը 4էն մինչեւ 8, 11 rue Sénégal, Paris (20).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մկ. Շաթլէ։ Ընդհատ. եւ նոր մեթոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ վէներ. ֆիւանդուաիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Ամերիկայէն նոր հասած **ԼԵՒՈՆ ՅԱՐՈՒԹ**

Մասնակցութեամբ **ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ**

ԼԵՒՈՆ ՅԱՐՈՒԹ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ

ՏՕՆ ԺՈՒԱՆ

(Մոլիէրի գլուխ գործոց ծիծաղաշարժ քոմէտին)

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ 8.45ԻՆ

Théâtre Montmartre l'ATELIER

Place Dancourt Métro: Blanche et Anvers

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը եւ սովորական տեղերը, իսկ ներկայացման օրը Թատրոնին կիշէն ժամը 12էն սկսեալ։

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը։

ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԵՐԱԶԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՓՐՕՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

«ԵՐԱԶԱՀԱՆ ՃՈԽ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ»

որ կը պարունակէ *10* հազար երգուներու ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը

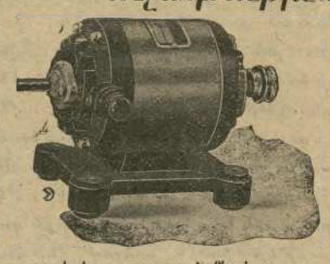
ՄԻԱՑՆ ԵՐԱԶԱՀԱՆԸ ԲԱՂԿԱՑԱԾ Է 158 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐԷ

կը պարունակէ երազահան, լուսնի երազացոյց, գուշակութիւն մարմնախաղի եւ վիճակացոյց։

Դիմել գրավաճառ Գ. ՇԵՐԻԿԵԱՆՑԻ, 13 *Rue des Dominicaines, Marseille* կամ ուղղակի հրատարակիչ ԱՐԱՄ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ, *299 Rue de Lyon, Marseille.*

Գին 15 ֆրանք, Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր գեղչ

Ուշադրութիւն մեր նոր հասցէին

ԿԱՐԻ ՅԱՏՈՒԿ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՄՕԹԷՕՐՆԵՐ ԵՒ **Rheostats**ՆԵՐ

1/15 ձիու ուժ մինչեւ 1/2 ձիաուժ 300 ֆրանք

1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութիւն, վճարման դիւրութիւններ։ Ձեր բոլոր էլեկտրական գետեղումները եւ գնումները կատարել առաջ դիմեցէք

HOVHANESSIAN ի

15 rue de Vienne, Paris (8) Tél. Laborde 04-12

երկտողով մր պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը

20 ԺԱՄԷՆ

ՓԱՐԻԶ - ԼԻՈՆ - ՄԱՐՍԷՅԼ - ՆԻՍ

եւ նոյն ճամբուն վրայ ու շրջակայքը բոլոր մեծ ու փոքր տեղերը ֆանդիպելով երթեւեկարձի

Հայ փոխադրական ապահովութիւն

Կը փոխադրուի ամէն տեսակ ապրանք, կարասի, եւլն., եւլն.

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ, ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՒ ՏԱԿՈՒՆ ԳԱՄԻՕՆՆԵՐՈՎ

Շաբաթը երեք անգամ կանոնաւոր երթեւեկ

ԽՒՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆ (երկուսակէս ֆամպանյունքեամբ)

Դիմել կամ գրել ֆետեւեալ հասցէներուն՝

Մ. ՄԻՐԱՔԵԱՆ Մ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ Ա. ՄԱՍԼԱՔԵԱՆ

Փ Ա Ր Ի Զ *Լ Ի Ո Ն* *Մ Ա Ր Ս Է Յ Լ*

4 Route Stratégique 19, Rue Pasteur 30, Rue Ste. Barbe

VANVES (Seine) LYON (Rhône) MARSEILLE (B.duR.)

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ, պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէն

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր։

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

„ՖՕԹՕ ԵՆՕ„

33 RUE D'AIX 33, MARSEILLE

ՀԱՆՐԱՆԱՆՈՑ ՓԱՍՏԱԲԱՆ-ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ *(ԳՐԻՄԻԹԷԼ)*

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փոդոցի արկածներու *մասնագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*

Հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI

Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot

Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 *եւ* 114։ *Օթոպուս* BA, AZ *եւ* BT

Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ **(20)**

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՕՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Արէ՛ք, ինչ որ ցանկանում էք,— արտասանեց նա ծանր։ — Իսկ թէ անգլիական դեսպանը թոյլ կատարէ, որ դուք այսպէս վարուէք մի անգլիացու հետ, առանց նրա որ եւ է կերպ յանցաւոր լինելը ապացուցանելու, դա ի հարկէ իր գործն է։

Վերջապէս Արթուրին տարան իր յատուկ խուցը, ուր նա իսկոյն նետուեց անկողնին ու քնեց խոր մինչեւ յաջորդ առաւօտը։ Շղթայի չզարկին նրան, ու մոայլ արթնացրեցին նրան միայն հետեւեալ երեկոյ։ Բայց նրա ու դնդապետի մէջ եղած կռիւը ամէն մի հարցաքննութեան էլ աւելի սրացաւ։ Արթուր ի դուր էր ազօթում իր խցում, որ երկինքը օգնէր նրան իր վատ հաւկումները զսպելու։ Ի դուր ամբողջ դիշերները Քրիստոսի խոնարհութեան ու համբերութեան մասին էր մտածում։ Հէնց որ նրան կրկին տանում էին այն երկար ու դառնարկ սենեակը, մահուամբ ծածկած սեղանի առաջ, եւ հէնց որ տեսնում էր նորից գնդապետի փայլեցրած պեխերը, խրոտվայտ ոգին իսկոյն սիրում էր նրան ու նեբշնում զայրացկոտ առարկութիւններ ու արհամարհոտ պատասխաններ։ Չերբակալումից դեռ մի ամիս չէր անցել, երբ երկուսի փոխադարձ զրգռումը այն աստիճանի հասաւ, որ ո՛չ նա, ո՛չ գնդապետը չէին կարող իրար նայիլ, առանց իրենց անձնիշխանութիւնը կորցնելու։

Այս երկարատեւ մաքի կռիւը թուլացրել էր նրա ջիղերը։ Դիտնալով՝ թէ ինչ խստութեամբ հետեւում էին նրան, եւ լսած լինելով՝ թէ բանտարկեալներին բելլատոն են խցկում ու գրի են առնում նրանց զառանցանքը, Արթուր քիչ – քիչ սկսեց վախենալ ուտելուց ու խմելուց։ Երբ դիշերը կողքից մուկն էր վազ տալիս, նա վեր էր թռչում ամբողջովին քրտնաթոր եւ զղում էր այն մաքից, որ սենեակում մարդ կը լինի թաք կացած իր երազներին ականջ դնելու համար։ Վարչութիւնը անչուչա թակարդ էր ուզում սարքել Բօլլային մեղադրող մի ցուցում ստանալու համար նրա բերնից։ Եւ որչափ մեծ էր իր երկիւղը, թէ մի զուցէ անխոհեմութեամբ ընկնի այդ թակարդը, որը ճշմարիտ դիւրաբեկ կարող էր պատահել չնորհիւ իր ջղայնութեան։ Բօլլայի անունն էր հնչում ականջին գիշեր ու ցերեկ, խառնւում էր ազօթքներին եւ զարհուրելի Տիրամօր անուան, երբ համբուր էր չորցնում։ Ամէնից պարհուրելին այն էր, որ օրից օր հաւատքն էլ էր խոյս տալիս։ Նա տենդօրէն գալարել էր այդ վերջին կաւանին, ամէն օր մի քանի ժամ ազօթքի տալով իրեն ու խորհրդածութիւնների։ Բայց իր մտքերը միշտ աւելի ու աւելի յանգախ էին վերադառնում Բօլլային, եւ ազօթքը դառնում էր բոլորովին մեքենական։

Նրա մտքի մխիթարութիւնը բանաի դիւաւոր պահապանն էր, մի կարճ, հատու ու փաքրիկ ձերուկ, որ սկզբում մը չատ խիստ դէմք էր ուզում չինել։ Բայց հետզհետէ իր բնական բարեսրտութիւնը, որ վայլում էր նրա լիքը դէմքի մի վսեմութենից, գերակշռեց իր պաշտօնական ջերմեռանդութեանը եւ նա սկսեց խուցէ խուց բանտարկեալների յանձնարարութիւնները առնել ու բերել։

Մի անգամ, մայիսի կէսերին, պահապանը մտաւ խուցը մի այնպիսի մոայլ ու բարկացուտ դէմքով, որ Արթուր զարմանքով նայեց նրան։

— Ի՞նչ կայ, Հէնրիկօ։

— Ոչի՛նչ։ պատասխանեց ծերը չոր, ու մօտենալով անկողնին քաշ ուեց սաւանը։

— Ի՞նչ էք ուզում երեքից։ Ձլինի թէ ինձ մի ուրիշ սենեակ են փոխադրում։

— Ո՛չ, ձեզ բաց են թողնում։

— Բա՞ց են թողնում, այսօ՞ր, բոլորովի՞ն. Հէ՞նրիկօ։

Արթուր ոգեւորուած իրեց պահապանի ձեռքը, բայց վերջինս իսկոյն եռ քաշեց։

— Հէնրիկօ, ի՞նչ ունիք։ Ինչո՞ւ չէք պատասխանում։ Բաց են թողնում մեզ բոլորի՞ս։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ Երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ՅՈՒՆԻՍ 1932

2 JUIN 1932

Հ. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1893 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՍ ԱԼ Կ'ԱՆՑՆԻ, ԵՂԲԱՅՐ...

Հեռագիր մը հաղորդեց թէ խորհրդային դեսպանին պահանջվ, յունական կառավարութիւնը արգիլեր է Մայիս 28ի տօնակատարումը՝ Աթէնքի մէջ։

Ո՛չ զարմացանք, ոչ ալ յուզուեցանք։ Ու յունական կառավարութեան այդ արգելքին դէմ, ո՛չ իսկ բողոքի մը մը կը փոր-ձենք։

Եւ այսօր, երբ կը տեսնենք թէ ան, պէտքը կը զգայ իր պետական կամքին ու կարգադրութեանց ենթարկելու անոնք ժողովուրդի մը անկախութեան արդար բաղձանքներն ու ազատութեան կոչի անվնաս արտայայտութիւնները, տակաւին, երախտապարտ ըլլալու ենք որ խուճապի օրերուն, իր դռները բացեր է հալածական բեկորներու առջեւ, տեղ է տուեր անոնց, աշխատանք է հայթայթեր ու մինչ՝ ինքն իսկ կը գալարուի անտեսական ու երկաթեայ սուր ապտակի մը դլուխներուն տակ, մտքէն չանցներ զանոնք զրկել հոն՝ ուրկէ եկած էին...

Ուրացումներու եւ մոռացումներու այս դարուն մէջ, այո՛, ո՛չ կը զարմանանք, ո՛չ ալ կը յուզուինք։

Այնքա՜ն փոխուած է ուղեկորոյս մարդկութիւնը Պոցարիսի օրերէն ի վեր։

Այնքա՜ն փոխուած են բարքերն ու ըմբռնումները՝ նոյն իսկ կրեատոյի վէնիզելոսի օրերէն ասդին...

Թրենեւի ոսկեբերան առաքեալները թող մարդկային անճառ բարձութեանց յոյսերը կերակրեն միջազգային նոր ու ամուր բարոյականի մը խոստումներով։ Փողոցի լակոտն իսկ գիտէ թէ պատերազմ պատուիրէն անմիջականը, չօշափելին ու հաչուելին են որ տուն կուտան ամէն բարոյականի, — մէկ վայրկեանի բարոյականին։

Ու չենք զարմանար որ ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունքի ոտնվիրան՝ խորհրդային կառավարութիւնը՝ իր դեսպանին միջոցով, բրտօրէն բռնաբարել կուտայ որ եւ է ժողովուրդի համար տարրական ու բնական իրաւունք մը — հաւաքոյթի իրաւունքը։

«Մայիս 28»ը արգիլուեր է Յունաստանի մէջ։ Թող ուրախանան անոնք որ երկրէ երկիր ու քաղաքէ քաղաք՝ հայ անունի մը առկ կը պատցնեն հակահայ հոգի մը եւ իրենց ազգային ու համաքրդկային բնազդներուն ու ըմբռնումներուն յաջողութիւնը կ'ապահովեն դաւով, մատնութեամբ ու բռնութեամբ։

Մենք ո՛չ իսկ կը սխրինք։ Այլ կը խորհրդածենք պաղ ու հանգարտ։

Խորհրդային Ռուսիա եւ Հայաստան ոչինչ չահեցան «Մայիս 28»ի հանդէսի մը խափանումով։ Պարզապէս անգամ մը եւս փաստը տուին չեկայական գարշելի ընդունակութեան մը եւ հալածանքի իրենց բնական օրէնքին մէջ՝ եղանակի նորութիւն մը մտցուցած եղան։

Աթէնքի Հայը կորնչուց միայն երեք – չորս ժամուան կազդուրիչ մթնոլորտի մը վայելքը։

Փոխարէնն, ապահովաբար, իր մէջ աւելի եւս սաստկացան ուրոյն եւ ազատ կեանքի սէրն ու անկախ զոյութեան մը հանդէպ նոզկանքը։ Իր մէջ կրկնապէս չատցան անկախութեան կարօտն ու բոլոր տեսակի բռնութիւններուն դէմ ատելութիւնը։ Հարուածը՝ բոլոր տեսակի բռնութիւններուն դէմ ատելութիւնը։ Մոսկուային մեկնելով հասնի Աթէնք, թէ էնկիւրիէն մեկնելով զարնէ ամէն ուր որ կորիզ մըն է նստած, անակնկալի չի բերեր Հայը։ Անհատաբար թէ հաւաքաբար, վարժութիւնն ունի բոլոր տեսակի հալածանքներուն, ու բոլորին դէմ, գիտցած է ու դարձեալ կը գիտնայ արհամարհանքի, հեգնանքի թէ ըմբռնաւոր իր պատնէշը կանգնել՝ համաձայն տեղին ու պարագային։

Եթէ երկար դարերու ընթացքին, Սուլթաններու եւ Ցարերու Թուրքերն ու Ռուսերը չկրցան քակել Հայ հոգիին ազնուագոյն հանգոյցը, վերելքի, ազատ կեանքի իր պղպջատ կամքը, Քէմալներու եւ Ստալիններու Թուրքերն ու Ռուսերը չեն որ պիտի չհասկնան գաղտ սպրանքներու յաղթանակը։

Աթէնքի այս միջադէպը, պարզապէս, Հայութիւնը կը հրաւիրէ վերաքաղի ենթարկելու իր հին դասերը, իր հնամենի փորձառութիւնը ու բոլոր գրգռութիւններուն ու փորձութիւններուն դէմ կանգնելու իր ողջմտութեան թաւմբը, ու մանաւանդ, երբեք չմոռնալու թէ օտարին բարիքն իսկ՝ իր մէջ կը բովանդակէ բռնութեան նախատաբերը։

Վերջին տասնամեակը բարեացակամ, բայց խորթ հողերու վրայ, ազգային պատրանքները որոնք յաջողաբար, անգամ մը ևս Հայը մղեցին ինքնամփոփման, առօրեայ գառնութիւնները՝ որոնք կը չարունակեն կծկել հայ սրտերը, աւազի վրայ արձանագրուելիք չեն։ Կը մխրճուին հայ հոգիներու խորը, ուրկէ կը ժայթքեն կորովի ու կենդանութեան նոր աղբիւրներ։

Ու հեզհեզակ, կը սկսին սթափիլ նոյն իսկ անոնք, որոնք ապատութեան ամէն բաղձանքի մէջ՝ մաքի ու սրտի վարժութիւն ըրեր էին նշմարելու հալածանքի ու բռնութեան հրաւէրի տարրեր։ Ու մինչեւ իսկ, կուգան մեր քովը նստելու, մեզ հետ քալելու, եթէ իրօք՝ Հայու սիրան է որ կը զարնէ իրենց կուրծքին տակ։

Որովհետեւ, ուրիշ կերպ չի կրնար ըլլալ։ Ով որ Հայ է, պիտի քալէ ճամբէն որ ժառանգական տառապանքով բացուեցաւ։

Թող հալածեն որքան որ կ'ուզեն, ինչպէս որ կ'ուզեն, ինչով որ կրնան։

Հայը կուգայ դարերէն ու կ'երթայ դարերուն, իր ճակատագրական անշեղ վերելքով, արթուն համակերպութեան, յամառութեան ու կորովի յանկերգը շրթներուն՝

— Այս ալ կ'անցնի, եղբա՜յր...

Մ. Ե.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԱՑԷ՛Ք, ԳԱԽԱՌ ԳԱՑԷՔ

Հինգ երիտասարդներ, ոմանք Դաշնակցական, ոմանք չոմական, առտուան մթնշաղին ինքնաշարժ կը նստին Պոտտայէն, ու փարիզ կը հասնին կէս – գիշերին։

Այցելութեան են եկած *ՅԱՌԱՋ*ի, ուր կը հանդիպիմ իրենց, կէսօրէ մը վերջ։

Հրաւառ, ինչպէս գիտեին Պոտտայի, Հայաստանցի երիտասարդներ են ոմանք՝ ջէյրանի պէս, գարունով ողողուած, խայտակն ու արեւաթոյր։

— Եկեր ենք տեսնելու *ՅԱՌԱՋ*ը...

— Եկեր ենք տեսնելու Ահարոնեանը...

— ... Վարանդեանը, Խատիսեանը...

— ... երիտասարդ գրողները...

Գարուն է։ Ինքնաշարժ մը ունի իրենցմէ մին։ Շրջուն վաճառորդ, ինքնաշարժով պտուղ կը փոխադրէ գիւղէ գիւղ։ Բայց *ՅԱՌԱՋ*ի մէջ Մայիս 28ի հանդէսին պատրաստութեան յայտարարութիւնը քա՛ն մը կը թելադրէ։ Օ՛ր, փարիզի հանդէսները, իրենց մեծափառ յայտարարութիւններով, իր՛նչպիսի ցանկութիւններ կը տեղծեն գաւառի մեր երիտասարդներուն հոգիին մէջ։

— Եկեր ենք տեսնելու Մայիս 28ի հանդէսը...

Հրաշալի երկիր է Ֆրանսան։ Ճամբաները կը նմանին մեր կէնիներուն մէջէջին, գօտիով մը ամրացուած։ Ու ինքնաշարժները կը սուրան հաղարէ հաղար։ Ինչքա՜ն դիւրութիւն կայ Ֆրանսայի մէջ հաղորդակցութեան համար։ Գիշերը փարիզ, առտուն Մարսէյլ։

— Եկեր ենք տեսնելու մեր երէց մտաւորականները։

— Եղբա՛յր, Փարիզի բոլոր մտաւորականները մագոգի պէս կ'երթան կուգան Փարիզ – Մարսէյլ գծին վրայ։ Իսկ մենք, Միջերկրականի գծէն հեռու ինկած, կարօտը կը հաշենք տեսնելու մեր մտաւորականները։

Անշուշտ ուրիշ հմայքներ ու խայծեր ալ ունի Փարիզը։

Ու կը յիշեմ...

Պատերազմէն հանի մը ամիս առաջ էր։ Ատափազարի կեդր. Վարժարանի ուսանողներէն խումբ մը Պոլիս մեկնեցաւ կիրակի օր մը, տեսնելու Պալասոյ մեր ւեծ մտաւորականները։ Մեր ընկերները կարգով կ'այցելեն հայ գրողներուն ու բաղաքական դէմքերուն տուները։

Պահ մըն ալ *ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ*ի խմբագրատունը։ Ուսանողները կը ներկայացուին Յ. Շահրիկեանի, կարճ բացատրութիւնով մը այցելութեան ելլել Բայր Մասնաճիւղերուն՝ այցելութեան ելլել Բայր Մասնաճիւղերուն բաղաքական գործեր էին այդ փոխայցելութիւնները, մասնաւորապէս Արտէշի նահանգին մէջ։

Ու եթէ զանուէ՛ր միջոցը գաւառ դրկելու, կարն շրջագայութեան մը դրկելու Փարիզի մեր երիտասարդ գրողները։ Ագապակներու եւ գիւղերու մէջ գրուած մեր գաղթականները որքա՜ն պիտի տաճկային այդ այցելութեամբ եւ ինչե՜ր պիտի շահէր մեր գրականութիւնը։ Հայաստանի մէջ, ներկայիս, կառավարութիւնը պարտադրաբար գաւառ կը դրկէ պրոլետ գրողները։

Ահա թէ ինչո՛ւ կը փորձուիմ ըսել մեր ընկերներուն, որ եկած են գաւառէն։

— Դարձէ՛ք գաւառ, ընկերնե՛ր, եւ շրջագայեցէ՛ք ամէն կիրակի, բաղաբէ բաղաբ, գիւղէ գիւղ, ուր որ Հայեր կան, գացէ՛ք իրար տեսնելու եւ իրար խանդավառելու։

Մե՞ծ է արժէքն այդ պտոյտին։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԱՅ ՄԸ ԱՐԿԱԾԻ ՁՈՂ

Կարապետի մէջ, ծանր արկած մը ոտքուն հետեւանքով տպանուեցան 7 զործաւորներ եւ վիրաւորուեցան 7 ուրիշներ, սուգի մատնած է աշխատաւոր բնակչութիւնը։

Արկածը պատահեցաւ երեքշաբթի առաւօտ ժամը 8-30ին։ Քիմիական արտադրութեանց յատուկ զործարանէ մը պայթիւն մը լսուեցաւ։ Քիչ յետոյ, բոցերը կը բարձրանային աշխատանոցներէն եւ ամբողջ զործարանը կը թաղուէր թանձր մուխի ամպերու տակ։

Պայթած էր չոգեփուռ մը, որուն հետեւանքով ծագած էր հրդեհը։

Արկածին զոհուած բանուորներուն մէջ կը գտնուի հայբենակից մը Գաբրիէլ Տալեան։

ՔՐՏԱԿԱՆ ԿՌԻԻՆԵՐԸ ՎԵՐՍԿՍԱԾ

Հիւսիսի դէպքերը վերսկսած են։ Մայիս 6էն յետոյ քանի մը օրուան համար կուռզ կոմիները դինադադար կնքած էին։ բանակցութիւնները կարծեմ Շէյխ Պարզանի յանձնումին չուրջ կը տարուէին։ Այս օրերուն Իրաքի ներքին գործոց նախարարը պտոյտի ելած էր հիւսիսային չրջաններուն մէջ։ Իրեն եղած հարցումին պատասխաներ է թէ Շէյխ Պարզան առաջարկած է՝ իրեն եւ իրեններու կեանքը երաշխաւորել, որմէ վերջ միայն պիտի յօժարի անձնատուր ըլլալ։ Նախարարը աւելցուցեր է թէ կառավարութիւնը կը քննէ այս առաջարկը։ Այս լուրերը տակաւին իրենց վերջնական հաստատումը չգտած, տեղեկութիւն ստինք, որ դինադադարը խզուած է եւ կռիւները վերսկսած են Շէյխ Պարզանի եւ իրաքեան զօրքերու միջեւ։

ՅԱՌԱՋի հետաքրքրութիւնը

ՅԱՌԱՋի հետաքրքրութիւնը թիւը փոխուած ըլլալով, կը խնդրուի ուշադրութիւն ընել նոր թիւին

GLACIÈRE 15-70

ՀՈՒՎԸՐԻ ԵԼՈՅԹԸ

Միացեալ – Նահանգներու նախագահը Հուվըր նախորդ օր անձամբ ներկայացաւ Մերակոյտի նիստին, պարզ գնելու անոր վրայ որ առանց յապաղման հաւաստարկէ ամերիկեան եկեմուտքը։ Իր բնորոշենէն վերջ, առաջին անգամն է որ Հուվըր՝ նման քայլ մը կ'առնէ, ինչ որ մեծ տպաւորութիւն գործած է թէ հասարակութեան եւ թէ քաղաքական չրջանակներուն վրայ։ Հուվըր Մերակոյտին մէջ ըսաւ.

— Քանի մը օրէ ի վեր, կացութիւնը չափազանց ծանրացած է։ իմ պարտականութիւնս է պայն բացատրել Մերակոյտին։ Մեր ներքին եւ նոր հասոյթներ ստեղծող եւրոպական օրէնքին քուէարկումը չատ ուշացաւ, ինչ որ մտահոգութիւն կը պատճառէ կառավարութեան։

Հուվըր յայտնեց թէ ամերիկան ոսկիի մեքենքները նուազած են եւ թէ տոլարը կ'իյնայ օտար երկիրներու մէջ։ — Պէտք է զգոյշ այդ եւ կամ Ամերիկա մեծապէս պիտի վնասուի ատկից» բաւ։ ու յայտնելով արտաքին համանի մէջ տոլարի դէմ ուղղուած հարուածները, յանձնարարեց արտաքին գործերէն եւ ժամ առաջ ապահովել ծախքերու կարեւոր կրճատում մը, նոր տուրքերու քուէարկումը եւ անգործներու օժանդակութեան միջոցները։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Գերմանիոյ նախարարական տագնապը

Ծոն Փափէն կը կազմէ դաւիթը

Պրիւնինգի հրաժարումով ծագած նախարարական տագնապը՝ արագօրէն լուծուելու վրայ է։

Նախորդ օր, Հինտէնպուրկի հետ իր տեսակցութեան ընթացքին, Հիթլեր պահանջեր էր որ իշխանութիւնը ամբողջովին յանձնուի իր կուսակցութեան, ու նաեւ, գերման խորհրդարանը լուծուի եւ նոր ընտրութիւններ կատարուին սեպտեմբերին։

Նախագահ Հինտէնպուրկ, դաւիթեի կազմութիւնը յանձնեց Ծոն Փափէնի, փրուսիական խորհրդարանին Կաթոլիկ երեսփոխաններէն եւ տնօրէն «Գերմանիա» թերթին։

Կ'ըսուի թէ Ծոն Փափէն արդէն կազմած է նախարարական ցանկը, որ ինչպէս կ'ենթադրուի, ամբողջովին բաղկացած է աջակողմեան տարրերէ։

Ծոն Փափէնի կառավարութիւնը, կը կարծուի թէ փոխանցումի կառավարութիւն մը պիտի ըլլայ, մինչեւ որ կարելի ըլլայ կառավարութեան ամբողջ դեկը յանձնել հիթլերեականներուն։

Հրաժարում ոուսիոյ կառավարութեան

Նախարարաց վերջին խորհուրդէն յետոյ, Ռումանիոյ վարչապետ Պ. Եօրկա դահլիճին հրաժարականը ներկայացուց Թագաւորին։

Այս նիստին, Թագաւորը ճառ մը մէջ ակնարկութիւններ ըրեր էր երկրին տնտեսական վիճակին, եւ իր իսկ սահմանադրական դերին վրայ։

Խորհրդակցութեան մը ընթացքին որ տեւեց երեք ժամ, նախարարները քննեցին տագնապը լուծելու դանազան առաջարկներ։ Նիստէն յետոյ՝ Եօրկա հրաժարականը ներկայացուց դահլիճին։

Պ. Եօրկա այս մասին յայտարարեց. — կառավարութիւնը չկրցաւ անհրաժեշտ գումարը գտնել վճարելու համար թոշակները եւ յետնեալ պարտքերը որոնք մեծ գումար մը կը կազմեն եւ նկատելով որ ներկայ պայմաններու մէջ՝ կարելի չէ արտաքին փոխառութիւն մը կնքել եւ միւս կողմէ, թոշակներու եւ վարձքերու վրայ 50 % դեղչ մը միայն զօրաւոր կուսակցութիւն մը կրնայ յաջողցնել, հրաժարականս ներկայացուցի»։

Դահլիճին հրաժարականը ընդունելէ վերջ, Թագաւորը հեռագրած է Ժընեւ Պ. Թրթուլեսքոյի որ փութով վերադառնայ Ռումանիա։ Կը կարծուի թէ իրեն պիտի յանձնուի դահլիճին կազմութիւնը։

Կարմիր բանակն ու նաւատորմը կը զործեն

ՊՈՒՏՐԻՇ, 31 Մայիս.— Թերթերը կը գրեն թէ քանի մը օրէ ի վեր, Սեւ Ծովու խորհրդային տորմիղին պատկանող մարտանաւերը կը մասնակցին մեծ ռազմախորձերու։

Ակակից զառ, Օտեսայի չրջակայքը կը նշմարուի զօրախումբերու կարեւոր չարժում մը՝ Կովկասի ուղղութեամբ։

Ռուսիա զէնի եւ ռազմանիւթ կը հայթայթէ

ՊՈԼԻՍ, 31 Մայիս.— Թրքական մամուլը կը գրէ թէ Նեղուցներէն անցած է ռուսական բեռնարարձ նաւ մը, որ զէնք եւ ռազմանիւթ կը փոխադրէր դէպ ի Հոռէյտա։ Այս նիւթերը յատկացուած են Եմէնի բանակին, որուն արդէն, բոլշեւիկները բազմաթիւ օդանաւեր հայթայթած են։

Կը շարունակեն սպանիլ

ՊՈՒՏՐԻՇ, 31 Մայիս.— Հինգ հոգի որոնք կը փորձէին Տնիեսդեր գետին վրայէն՝ Ռումանիա անցնիլ, սպաննուեցան խորհրդային սահմանապահ պինուորներուն կողմէ։

Ռուսեւճախոնական դարաբերութիւններ

ԼՈՆԴՈՆ, 31 Մայիս.— Ժընեւէն եկած լուրերը, որոնց համաձայն, իբր թէ ճափոնական զօրագունդերը յարձակած են Սիպերիոյ վրայ, չեն հաստատուիր Լոնտոնի քաղաքական չրջանակներուն կողմէ։ Այդ չրջանակները զարմանք կը յայտնեն նման զրոյցներու վրայ, որոնք ներկայիս կը չրջին, գոյց տալով ռուսեւճափոնական ձգտուած յարաբերութիւններ։

⁂ Իսկ ռուսական թերթերը խստօրէն կը քննադատեն ճափոնի ընթացքը՝ Մանչուրիոյ մէջ։

Բոլշեւիկեան «Իզվեսթիա» թերթը կը գրէ.— ճափոնի վնասուորական չրջանակները պէտք չէ մոռնան թէ Սիպերիան անպաշտպան երկիր մը չէ եւ թէ ճափոն իր ակռաները պիտի կոտրէ Սիպերիոյ վրայ՝ եթէ Խորհրդային Միութեան դէմ, գինուորական արկածախնդրութիւններու մէջ նետուէր»։

«Փրաւտա» նոյնպէս, չատ կծու յօդուած մը կը գրէ ընդդէմ ճափոնի զոր կը մեղադրէ թէ պատերազմ կը պատրաստէ, մինչեւ Պայքալ լիճը գրաւելու համար Սիպերիան։

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ Է ԻՐ ԱՐԱՐՔԻՆ

Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին սպանութենէն անմիջապէս յետոյ, հարցաքննիչ դատաւորը մասնագէտ բժիշկներու յանձներ էր քննել Կորկուլովի մտային վիճակը։

Նախորդ օր, մասնագէտները իրենց տեղեկագիրը յանձնեցին հարցաքննիչ դատաւորին։

Մասնագէտներու եզրակացութիւնը հետեւեալն է։

1. Ոճիրը որով կը մեղադրուի Կորկուլով, չէ գործած խենթութեան վիճակի ազդեցութեան տակ, ինչպէս նախատեսուած է պատժական օրէնքի 64րդ յօդուածով։

2. Կորկուլով՝ ոչ մտային խանգարումներ կը ներկայացնէ, ոչ ալ հոգեկան անկանոնութիւններ, որոնք թոյլ տան մեղմացնելու իր պատժական պատասխանատուութիւնը։

3. Պէտք է որ անլիապէս պատասխանատու նկատուի իր արարքին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿԻ ԵՏԵՒԷՆ

Հայաստանի անկախութեան ռօնա-կատարութեան ընթացքին հայրենա-սէր բազմութիւնները կը հաւաքուին իրենց զգացումները տալու Հայոց պատուութեան արշալոյսին, որ անկախութեան թուական մը արձա-նագրեց Հայոց պատմութեան մէջ:

Այդ բազմութիւնները տարին ան-գամ մը կը հաւաքուին, վերյիշելու տպրելու յաղթական օր մը, որ Հայոց վերածնունդի խոստումը կը բերէր ա-պագային կարօտ հայ ժողովուր-դին:

Տարագիր զանգուածները ոչ միայն իրենց համակրանքն ու համամտու-թիւնը կը բերեն Հայոց անկախու-թեան պատմական փաստին եւ այդ պատուութիւնը խորհրդանշող դրօշին, այլ իրենց խանդավառութեամբ կը յայտնեն նաեւ իրենց բաղձանքը, — տեսնել Հայաստանը անկախ ու միաց-եալ, ուր իրենք ալ պիտի երթային մաս կազմելու հայ հաւաքականու-թեան:

Զգացումի եւ բաղձանքի այս մթնո-լորտին մէջ Դաշնակցական շարքերն ալ կը խանդավառին, կը շնչեն այդ մթնոլորտը, կրկնակի կը զօրակո-ղուին պայքարի համար, որովհետեւ այդ խանդավառ մթնոլորտը հայ ժո-ղովուրդի հոծ զանգուածները քայլ առ քայլ կը մօտեցնէ նպատակին, որ դաւանանք մը, կրօնական հաւատամք մը դարձած է մեր կազմակերպուած շարքերուն համար:

Եթէ ռօնակատարութեան օրերուն մեր ընկերներն իրենց հատատամքը կը խօսէն հայրենասէր ժողովուրդի զգացումներուն եւ բաղձանքներուն, կը նոյնանան անոնց հետ, ապագային անկախութեան օրն ապրելու, մեր ան-կախութիւնը կերտող հսկաներու անց-եալը վերապրելու եւ յոյսեր ներշն-չելու զայրք ապառ օրերու համար, ռօնակատարութիւններէն յետոյ պի-տի քաշուին իրենց խումբերուն եւ կո-միտէներուն մէջ, առանձնական յեղա-փոխական փոքրիկ ժողովատեղիներէն ներս, պիտի մնան քիչ թիւով ու մի-նակ, ուր ներկայ կրնան գտնուիլ մի-այն անոնք որ օր մը ուխտ բրին եւ այդ ուխտի ինքնութեան տեսարակը կը պահեն իրենց գրպանին մէջ: Անոնք, ահա, այդ առանձնութեան մէջ պիտի խորհին Հայոց անկախութեան մասին, ու հազարերորդ անգամն ըլլալով, նո-րէն պիտի խօսին իրենց քաղաքական նպատակի մասին եւ կրկին ու կրկին պիտի ճշդեն այն պարտաւորութիւն-ները, որ իրենք ուխտով առանձնած են:

Եթէ բազմութիւնը կուգայ մէկ օր խանդավառելու եւ խանդավառուելու, Դաշնակցական շարքերը ամէն օր կը մնան լարուած, միշտ զէն ի հեռուոր նպատակը. եւ նոյն իսկ խանդավա-ռութեան քաղցրութիւնը չեն կրնար վայելել, որովհետեւ անոնք, եթէ պահ մը կը ոգեւորուին, տասը պա-հերուն մէջ՝ ծանրաբեռնուած են մր-տահոգութիւններով: Ժողովուրդը կը բանկի իր զգացումներով եւ մէկ մար-դու պէս կը յայտնէ իր բաղձանքնե-րը: Ու յաջորդ օրը կ'երթայ իր գոր-ծին, գոհունակ որ այդպէս գոյց, ու այդպէս արտայայտեց իր բաղձանքը: Մինչդեռ Դաշնակցականը այդ զգա-ցումներէն եւ բաղձանքներէն վեր՝ անոնցմէ կերտած է իր նպատակը, ազգային անկախութեան նպատակը եւ այլ տարուէ տարի ուխտաւորներու շարքերուն մէջ մտնեն, սեփական ճի-գերով իրագործելու Հայոց քաղաքա-կան բաղձանքները:

Հայկական ազատագրութեան մեծ գործը կը պահանջէ հաւատաւորներու մեծ բանակ մը: Դաշնակցական իւրա-քանչիւր ընկերը ոչ միայն այդ բա-նակի հաւատարիմ պինուորներէն մէկն է, այլ պարտաւոր է նոր պինուորներ, բարոյականի ամէր ու արի պինուորներ միացնելու Դաշնակցութեան, որ քա-ղաքական վճռական պայքարներուն յաւերժապահը եղած է եւ պիտի ըլլայ հայկական բաղձանքներուն:

Կ. ՍԱՄՈՒԷԼ

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Պատգամ. Ժո-ղովը բացուեցաւ մայիս 27ին Փա-րիզի մէջ: Տեւեց երեք օր: Ներկայ էին 16 լիազօր անդամ-անդամուհի-ներ եւ խորհրդակցական ձայնի ի-րաւունքով հրաւիրուած հիւրեր: Պատգամաւորներ ղրկած էին Կ.Խա-չի գանազան ժանտաճիւղերը, Մար-սիլիա, Կարնապլը, Փարիզ, Վիէն, Ալֆաբվիլ, Ռօման, Իսկ լէ Մուլինօ, Շրջանային վարչութիւնը: Ներկայ էր նաեւ Ամերիկայի Հայ Կարմիր Խաչի Փարիզի ներկայացուցիչը: Նիս եւ Վալանս չկարենալով ղրկել իրենց պատգամաւորները, նշանակած էին գանունք Փարիզէն:

Ժողովը լսեց ժանտաճիւղերուն տարեկան տեղեկագիրը եւ քննեց անոնց հաշուեցոյցը:

Յետ զեկոյցներու ընթերցման, ժողովը տեսնելով որ Կարմիր Խաչը իրրեւ բարեգործական Միութիւն ստիպուած է իրեն դիմող ամէն կարգի կարօտեալներու օժանդակել եւ այսպէսով ցրուել իր նիւթական թէ բարոյական միջոցները, որոշեց որ յաւաքիկայ տարի կեդրոնացնէ իր աշխատանքները մանուկներու պաշտպանութեան շուրջ ֆիզիքա-կան, բարոյական թէ ժառանգական, եւ օժանդակէ մանուկներու բարե-քաղաքական հիւանդներու: Այս նպա-տակին համար պիտի աշխատի ոեժ տալ իր մանկապարտէզներուն, հա-յերէնի դասընթացքներուն, իր հնա-րաւորութեան սահմաններուն չափ պիտի աշխատի չքաւոր եւ անպաշտ-պան մանուկները ամառանոց ղրկելու գործին: Պիտի օժանդակէ թո-քախտաւոր հիւանդներուն նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս, գանունք տեղաւորելով հիւանդանոցներու եւ սանատորիումներու մէջ:

Պատգամաւորական Ժողովը նկա-տի ունենալով իր նպատակներուն այն մասը, որ կը թելադրէ տան-տանուհիներու Մ'իութիւններ կազ-մել՝ որոշեց իր հովանաւորութեամբ կազմակերպել նաեւ այն Մ'իու-թիւնները, որոնց ծրագիրը կը պատ-շաճի իրենին, ինչպէս արհեստներ եւ նման օրիորդներու պատանեկան կազմակերպութիւններ:

Պատգամաւորական Ժողովը քն-նելով Ա. Ե. Հ. Կարմիր Խաչի Շրջ. Վարչութեան բարոյական եւ նիւ-թական գործունէութիւնը եւ նկատի ունենալով տնտեսական ներկայ ծանր կացութիւնը, ուր ան առաջ է տարած իր աշխատանքները, կը գտնէ անոր բարոյական գործունէու-թիւնը բաւարար եւ դրամական հաշուեկշիռը կանոնաւոր:

Ժողովը մեծապէս գնահատեց վարչութեան թափած ճիգը վերա-կազմելու համար շրջանները:

Պատգամ. Ժողովը կը յայտնէ իր գոհունակութիւնը բոլոր ժանտաճիւ-ղերուն, որոնք չանգ չեն խնայած իրականացնելու Կարմիր Խաչի նպա-տակները:

Որոշուեցաւ յետ այսու Ա. Ե. Հ. Կարմիր Խաչ անունը փոխել եւ կո-չել գայն Միջազգային Կարմիր Խաչ:

Կարմիր Խաչի Միջազգային մէջ այս տարուան ընթացքին ունեցած նիւթական աշակցութեան մասին գաղափար մը տալու համար՝ հոս կարելի է աւելցնել որ իր Շրջանա-յին վարչութիւնը եւ տասը մանուա-ճիւղերը ունեցած են մօտ 95 հազար ֆրանքի եկեւմուտք մը: Այդ գումա-րին հազիւ մէկ հինգերորդը ծախ-սուած է կազմակերպչական պէտ-քերու ու մնացած 75 հազար ֆրան-քը բաժնուած է դասընթացքներու, թոքախտաւորներու մանուկներու անունդի բաշխման, անպօրներու, հիւանդներու, ուսանողութեան եւ Մարսիլիոյ Conception հիւանդա-նոցին:

(Շուտով կը հրատարակուի նաեւ մանրամասն հաշուեկշիռը):

Իր վերջին մէկ տարուան գոր-ծունէութիւնը դինքը շատ աւելի ժո-ղովրդական դարձուցած է եւ Պատ-գամաւորական Ժողովը այն հաւատ-քը եւ վստահութիւնը ունեցաւ իր փակման առթիւ, որ յաւաքիկային ժողովրդեան լայն խաւերը աւելի մեծ չափով եւ հաժակրանքով պիտի վերաբերին այսքան օգտաշատ կազ-մակերպութեան մը հանդէպ:

Պատգ. Ժողովը իր աշխատանք-ներու ընթացքին Շրջանային վար-չութենէն եւ ժանտաճիւղերու պատ-գամաւորներէն տեղեկացաւ այն ա-ջակցութեան, որ ստացած է Կարմիր Խաչը իրեն ժամիկ կազմա-կերպութիւններէն, թերթէն ու մէկ քանի միութիւններէն, որոշեց շնոր-հակալութիւն յայտնել անոնց՝ փա-փաքելով միշտ ունենալ այդ հա-ժակրանքը իր շուրջ:

Ժողովը ընտրելէ յետոյ Շրջա-նային վարչութեան 5 անդամները եւ Ամերիկայի յաւաքիկայ Պատգա-մաւորական Ժողովին մասնակցող իր երկու ներկայացուցիչները, նիս-տերը փակուած յայտարարեց Մա-յիս 29ին ժամը 4ին:

***

Պատգամաւորական Ժողովի փակ-ման առթիւ Փարիզի մասնաճիւղը պատգամաւորներուն ի պատիւ սար-քած էր թէյասեղան մը: Ներկայ էին հիւրեր բարեկամներ: Մօտ 50 հոգի Ջերմ ու խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ՝ Կ. Խաչի բարեկամները եւ պատգամաւորները քաղաքական խօսքեր ուղղեցին Կարմիր Խաչի կեդրոնին եւ մասնաճիւղերուն եւ ըր-ին մաղթանքներ աւելի գործուն-եայ տարի մը բոլորելու:

Ընդհանրապէս արտայայտուող-ները Ջերմ փափաք յայտնեցին տեսնելու Կարմիր Խաչի շուրջը բա-նորուած հայ տիկիններու եւ օրիորդ-ներու մեծ բազմութիւն մը, գար-ձնելու համար Ֆրանսայի Կ. Խաչն ալ նման Ամերիկայի մայր կազմին, որ 1910էն ի վեր կազմակերպական եւ բարեգործական հսկայական աշ-խատանք է կատարած, մանաւանդ 1922ի գժբախտութիւններէն յետոյ: Եւ այսօր մայր կազմակերպութիւնը եւ հեռաւոր գաղութները ցրուած մանանճիւղերը միասին առած 6000 կազմակերպուած անդամներ կը հաշուեն իրենց շարքերուն մէջ, գործնելով Հայ Կ. Խաչը հասարա-կական ամէնէն կարեւոր կազմա-կերպութիւններէն մէկը, որ կոչուած է մեծ դեր մը ստանձնելու տարա-գիր բազմութիւններուն մէջ:

Ֆրանսա այժմ 450 անդամ-անդա-մուհիներ կը հաշուէ եւ յաւաքիկայ տարի այդ թիւը կրկնապատ-կելու յոյս ունի:

Մ.

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ
(CHANTS POPULAIRES ARMÉNIENS)

—)(o)(—

Զ. 1

Էջ 234-5. (Բվսփեն. Փչր. 24) Ա-բօր – Տատարակի երգը.—

Արոր՝ *Թռչունը* geai *թարգմանել է Իշնչքան սխալ: Geai, հայերէն կե-no – կեռօ, փոքրիկ ծառզի մը, կա-բելի՞ է չփոթել ջրային խոշոր լուա-դակաւորի մը հետ՝ ինչպէս է Արորը* = Grand Harle (Mergus merganser):

Աւաճեռն Բոլն. ունի արդէն Աբօր, Ձկնաբօր, Հաղամաղ: Տեսնել նաեւ Բանասէր 1901 էջ 112, եւ բազմաթիւ ապրիւրներ:

Երգին մէջ Արորը կը մղկտայ որ ա-ռանց հետ իր մանրիկ ձագերն ան-պնդակ կրնան մնալ: Տատրակը կ'ը-սէ՝ մի՛ վախնար, ես ինչ կ'առնեմ թեւերուս վրայ՝ կը բռնիմ բարձրիկ սարերու գագաթը, հոն բոյն կը չի-նենք գագերու մէջ, կ'ապրինք, ձա-գերդ ալ հետ:

«Արօրը կամ Ձկնաբօր, բան աւան-դութեան, այնքան կը սիրէ իր ընտա-նիքն ու ձագերը, որ անոնց փորձանք մը պատահելուն՝ ինքը նախ սուզ կը պահէ եւ վերջապէս անձնասպան կը լինի» (Մկլ. Ասանեան, Բոլն. ձեռա-գիր):

Նոյն երգին մէջ գազ բուսաբառին ronce *է բսեր: Գագր* astragale*ն է: Եր-գին մէջ մացառի իմաստով է քիչ մը* = buisson:

***

Էջ 247. (Փշրիճ. 21 Ե.) Դաւիթ Մարգարէի եւ Սողոմոնի երգը.

— Կտրեց գլէտ, շինեց նիշուն տամ-բուրէն, *եւն. եւն.*

Ինձ ձեռ կըսէր՝ հազար ձէն կ'ըլէր մընէն:

Այս հիանալի տողը մեզեր է թարգ-մանութեան մէջ.—

Quand il la touchait (harpe-*ը*), **elle chantait.**

Որ elle chantait = կ'երգէր…, *ուր հազար ձայն կ'ելնէր մէջէն…: Մի՞գ մեր բազմալար գնարաւոր գաղգրիկ երգերուն, որ «աւելի բարձր նպատակով մը եւ հայրենասիրական ծրագրի մը ծառայելու համար» — բան բանի խրում — այնքան «պաղ, ձգձգուած, բացարձակապէս անյա-ջող, թոյլ» թարգմանութիւններով՝ զարձած են մխալար ու ճաշած սա-գեր…,* Chants Populaires Arméniens*ի մէջ:*

— Տաճար շինից լուսեղէն (*Սողոմոն*). Էրաց երեք–հարիւր–վե՛ց փանիջարէն:

Թարգմաներ է, —

Օն il ouvrit **trois cent soixante** fenêtres.

Եթէ ուղեր է տարուան օրերուն յարմարցնել՝ պէտք էր ըսեր 365, ոչ թէ 360: Ինչո՞ւ այս քահանայ փոփո-խութիւնը: Մինչդեռ Ժողովուրդը ին՛ց ու վե՛ց բաւերով՝ յանգ է կազ-մեր՝ նոյն իսկ տողատկլերը:

***

Էջ 249. Le Naufragé (Նաւակոծեալի Մոլորեալ Վանայ) —

— Համէս կուր եղաւ ծովին, Hanès fut **dévoré** par la mer.

Եթէ մկկ տան վերի ծով – գագա-թօրին յարմարցնել է եղեր իր մի-տեղին կ'ըլլար:

***

Էջ 229. (Le Chant de la perdrix, կա-քաւի երգ Վանեցոց).—

— Կաքաւ կուգայ կըրկըրալով, Գարիճ վերէն շորորալով.

Թարգմաներ է, պա՞գ, չա՞ պագ… եւ սխա՞լ. —

La perdrix vient **en chantant,** En se dandinant, **par la montagne.**

Նախ կըրկըրալ կամ կըրկըրալ (տե-ւեցէք **b, b***)՝ համապօրէն ու նմանա-ձայնն է* cacaber *բային, ոչ թէ հատա-րակ* chanter*ին: Ապա գարը* montagne *չէ, այլ* colline, pente:

— Ռո բոյն հիմած ծաղկըներով, Դու կը մայիս ամառ հոտով, Ton nid est **emaillé de toutes sortes de fleurs,**

Tu **te délèctes d'inéffables** parfums.

Հինցած՝ tissé, être tissé *կամ* tressé *բսել աւելի ճիշդ է բոյնի համար: Emaillé կը յարմարի գաշտի մէջ փռա-ուած ծաղկաւորումի, բայց գարերու կամ ցախուտներու մէջ պահուած թռչնատոյնի մը բոլորտիքի պահպա-նին համար՝ չո՞ւ խորթ կը գտի:*

Դու կը մայիս՝ tu t'enivre *կը թարգ-մանէի եւ: Եւ անմահ հոտ՝* odeur suave et immortelle, *քանի որ խօսքը՝ ծաղկազարդ բոյնի մասին է, պա-տուռուած՝ անմահական հոտերով: Inéffable կը նշանակէ անբացատրելի, ոչ թէ անմահական: Չենք նորէն օգնութեան կանչենք Լաֆոնթէնն:*

— Իր բաղդր ձէնով երկվել կ'ասի (*կա-քաւը*),

Elle chante de sa douce voix.

Ինչո՞ւ չբսել gazouiller, glouglouter (*ճրվըլալ*), *ինչպէս բսեր է 6րդ տու-ողին մէջ:*

***

Առաջին յօդուածաշարքիս խմբ-գրման ընթացքին — որ երկու օր-ուան, ո՛չ թէ ըստ Զօպանեանի «2 ամ-սուան» աշխատանք արժան է ինծի — մերոց բառը Աճառեանի եւ Ամատու-նիի Գաւառական Բառարաններուն մէջ չտեսնելով, զարմանք մը յայտ-ներ էի: Զօպանեան ապահէն մը գտած էր հոդ ու իր պատասխանին մէջ ը-սած էր՝ «Երեւան ալ անոնք համա-ձայն չեն եղած Բիւրակնի յօդուածին երկրորդ մեկնութեան եւ ասոր հա-մար ալ չեն նշանակած այդ խմաստը (= մայրութիւն, մայրական ծոց):

Իր ուրախութիւնը փորը կը մնայ, երբ նոր պրպտումներուս իրը ար-դիւնք՝ յայտնեմ թէ Աճառեան գրած է այդ բառը՝ գրական ուղղագրու-թեան շաբաթներուն.— էջ 750 ա, — Մայրկոց, վն. Մայրութիւն. Մարի՛ ֆո մայրոցիդ մեռնիմ: Աճառեանին Բիւրակն չէ տեսած որ դնէր բառը:

Ուրիշ խնդիր է թէ՝ մայրոց ձեւն նախընտրելի է մերոց, քան թէ՝ կարճ է թէ՝ ճիշդ: Ինչպէս ես՝ մերաւիճ, մերաւիճ, փոխանակ հայրաւիճ, հայրաւիճ ձեւերուն: Գրական այ երկրո-

ՆԱԽԿԻՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԻ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հեղինակը երիտասարդ հայ կոմունիստ մըն է, որ ամիսներ առաջ փախելով Խորհրդային Միութեան սահմաններէն, վերջերս հասեր էր, Եւրոպա: երեք տարի առաջ Ամերիկայէն անցնելով Խորհրդային Միութիւն՝ այցելեց Հայաստան, Վրաստան, Բագու, Հիւսիսային կովկաս, Թիֆլիս, Թուրքեստան, մօտէն ծանօթացաւ Խորհրդային կարգերուն, երկար ապրեցաւ բանտերուն մէջ եւ ինչ որ տեսած է՝ նկարագրած է հարազատօրէն: Մրատացածին վէպ չէ այս, այլ իրական փաստեր: Եւ ատոր մէջ է գրուածքին արժէքը: Կ'արտատպենք «Հայրենիք» օրաթերթէն:

1929 Մայիս 26ին, ֆրանսա-կան Caramanie *նաւը մեղմօրօր դուրս եկաւ Մարսէյլի նաւահան-գստեայ: Նա առաջին անգամն էր մեկնում Խորհրդ. Միութեան նաւա-հանգիստները:*

Նաւի առաջին եւ երկրորդ կար-գերը հատարեա պարապ էին, բայց երրորդ կարգում եւ յախտակամա-ծի վրայ կեանքը եռում էր ամէն կողմ: Մեծ ու փոքր, ծեր ու երա-խայ ուրախ ոգեւորութեան մէջ էին: Եւ քանի նաւը առաջ էր գնում, այն-քան նրանց տրամադրութիւնը բարձ-րանում էր:

Բոլոր ճամբորդները Հայեր էին— 46 ընտանիք՝ Ամերիկայից ու Ֆը-րանսայից: Տարագիր ու հայրենա-բաղձ Հայեր, որոնք հայրենիք էին վերադառնում: Ո՛չ Ֆրանսան իր հր-բապոլրներով, ոչ Ամերիկան իր կա-նաչ տոլարներով ու հանգիստ կեան-քով չէին կարողացել սպանել նրանց մէջ հայրենիքի կարօտը: 10—15տար-ի առաջ նրանք ճողոպրել էին թուրքերի գիշատիչ մագիլներից եւ մերկ ու բոպիկ՝ ցրուել աշխարհի չորս կողմերը: Այժմ գնում էին հանգիստ սրտով, լաւ հագնուած, կեանքի փորձով ուժեղացած, վերջ-նականապէս հաստատուելու նոր եւ ազատ հայրենիքում: Իրենց հետ տանում էին տրակտորներ, մոտո-սիկլէտներ, ամէն տեսակ գործիք-ներ, հագուստեղէն ու անալին իրեր: Օ՛, ինչպէս պիտի տեղաւորուէին Մայր Հայրենիքում, ի՛նչ բուռն թա-փով պիտի փարէին արդար ու ստեղ-ծագործական աշխատանքի: Բաւա-կան է որքան իրենց աղի քրտինքով ոռոգեցին օտար հողը, արի բազուկ-ներով շէնացրին օտար հայրենիք-ներ. վե՛րջ ամէն նեղութեան ու տառապանքի: Հայրենիքի հիւրընկալ գիրկը բացւում է ամէնքի առջեւ՝ պատրաստ մայրական գութ-գուրանքով ողջունելու նրանց գա-լուստը:

Երեխաները ճնճղուկների երամի պէս լեցրել էին տախտակամածի վրայ: Տիրողը նրանց մէջ օտար լե-զուն էր. խօսում էին անգլերէն, ֆրանսերէն, ոմանք էլ՝ կոտրտուած հայերէնով: Ծնողները հրճւում էին, որ շուտով իրենց զաւակները պիտի խօսէին միայն մայրենի լեզուով, պիտի կրթուէին հայկական դպրոց-ներում:

Ճամբորդների մէջ կային մի քա-նի կոմունիստներ, որոնցից մէկն էլ ես էի:

Մէկը կոմունիստներից, Լեւոն ա-նունով, բարձրադոյն կրթութիւն ունէր. աւարտել էր երկրագործա-կան վարժարանը Ամերիկայում: Վեց տարուան կուսակցական կեանք ունէր եւ Ամերիկայի Բանուորական կուսակցութեան հաւատարիմ ան-դամներից մէկն էր: Միշտ լուռ ու մտախոհ՝ նա շատ քիչ էր խօսում եւ ամփոփուած ինքն իր մէջ, ինչ որ մտքերով էր պարուած: Ի՞նչ էր մտածում — ոչ ոքի չէր ասում, բայց պարզ էր, որ տանջւում էր ներքնապէս:

Միւս կոմունիստը 30 տարեկան մի Ալեքսանդրապոլցի էր, կնոջ եւ երկու զաւակների հետ: 1921ին փա-խել էր բոլշեւիկների ձեռքից եւ այժմ վերադառնում էր արդէն որ-պէս կոմունիստ: Լեցուած էր վառ յոյսերով: Կարծում էր թէ հայրենի-քում իր առջեւ կը բացուին յաջո-ղութեան մեծ հնարաւորութիւններ:

Երրորդը 21 տարեկան մի տղայ էր, մոլեռանդ բոլշեւիկ, որ իր թռ-դափոխական արարքների համար եղել էր ֆրանսական բանտերից եւ Ամերիկայի յաւաքիկայ Պատգա-մաւորական Ժողովին մասնակցող իր երկու ներկայացուցիչները, նիս-տերը փակուած յայտարարեց Մա-յիս 29ին ժամը 4ին:

***

Պատգամաւորական Ժողովի փակ-ման առթիւ Փարիզի մասնաճիւղը պատգամաւորներուն ի պատիւ սար-քած էր թէյասեղան մը: Ներկայ էին հիւրեր բարեկամներ: Մօտ 50 հոգի Ջերմ ու խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ՝ Կ. Խաչի բարեկամները եւ պատգամաւորները քաղաքական խօսքեր ուղղեցին Կարմիր Խաչի կեդրոնին եւ մասնաճիւղերուն եւ ըր-ին մաղթանքներ աւելի գործուն-եայ տարի մը բոլորելու:

Ընդհանրապէս արտայայտուող-ները Ջերմ փափաք յայտնեցին տեսնելու Կարմիր Խաչի շուրջը բա-նորուած հայ տիկիններու եւ օրիորդ-ներու մեծ բազմութիւն մը, գար-ձնելու համար Ֆրանսայի Կ. Խաչն ալ նման Ամերիկայի մայր կազմին, որ 1910էն ի վեր կազմակերպական շատերուն: Միշտ լեզափոխական երգեր էր երգում, եւ նրա ուրախու-թիւնը սահման չունէր: Նա գնում էր որպէս յաղթական, այն գիտակ-ցութեամբ, որ իր գործերի համար աշխատել իրեն սպասում է ամէն տե-սակ վարձատրութիւն:

Մէկն էլ կար, 24 տարեկան մի երիտասարդ, որ աչքի էր ընկնում իր երազկոտ տրամադրութեամբ: Խօսում էր միշտ դեղեցիկ պատ-կերներով եւ հրապուրիչ հեռանկար-ներ գոյց տալիս:

... Եօթներորդ օրը հասանք Պո-լիս, ուր նաւը մնաց երեք օր: Աղ-բանք էին պարպում եւ նոր բեռներ առնում:

Այդ երեք օրը մեզ համար մի տեսակ մղձաւանջ էր: Մեզանից ոչ ոքի թոյլ չտուին ափ իջնելու: Նաւը առնւեց ոստիկանական խիստ հսկո-ղութեան տակ:

Ճամբորդների մէջ կային մար-դիկ, որոնք Պոլսում ունէին հարա-զատներ — ծնողներ, եղբայրներ, քոյրեր, եւ տասը տարի է չէին տե-սել միմեանց: Եւ ահա նրանք նա-ւակներով շտապել էին գալ նաւը, բայց թուրք ոստիկանները կոպիտ կերպով քշում-հեռացնում էին, եւ թոյլ չէին տալիս տեսնուելու, մէկ-երկու խօսք փոխանակելու:

Երկու կողմից լաց-արցունք: Մարդիկ ժամերով նստում էին նա-ւակներում եւ հեռուից նայում նաի վրայ գտնուող հարազատներին եւ միայն թաշկինակի շարժումներով արտայայտում իրենց կարօտն ու սէրը...:

Վերջին օրը նաւ եկան մի քանի սարաֆներ եւ բերին մեծ քանակու-թեամբ խորհրդային դրամներ: Ճամ-բորդներից ոմանք եւ Ալեքսանդրա-պոլցի կոմունիստը սկսեցին գնել: Նա վերդովումով աշխատում էի հա-մոզել, որ չառնեն, բայց անօգուտ:

Ի՞նչ էք անում, բղաւում էի նա, չէ՞ որ դուք դրանով վնաս էք տա-ցնում խորհրդային իշխանութեան: Չէ՞ որ դրսից չէրնովից ներմուծուած արգիլուած է: Մանաւանդ դուք կո-մունի՛ստ, ամօթ չէ՞...

Ալեքսանդրապոլցին վրան նայեց այնպիսի մի ժպիտով, որ կարծես ուզում էր ասել. «Ա՛, դու դեռ երե-խայ ես, բան չես հասկանում»...

(Շար.) *Մ. Ա. Վ.*

բարբառը՝ քերականօրէն՝ կ'ըլլայ է, գաւառականին մէջ։

***

Իր պատասխանին մէջ (Զօպ. Ցղմ. ը.) նորէն մոլորած է «մեծանուն» Քչնամուն կէօղ հանէք» ոտո- Մեր Քչնամուն կէօղ հանէք» ոտո- վը՝ ըսել կ'ուզուի «վաղուկ՛ք, մեր Քչնամին աչքը հանեցէք»։

Այդ երգով ու պարով թող —ցաս- կաւորները՝ չէ թէ կը վախն Քչնա- Չին վրայ՝ անոր աչքերը կը փորէն կը հանեն, այլ՝ իրենց ուրախ կայ- ութեամբ քշնամին կը ճաքեցնեն։ Քիւնովը քշնամին կը նշանակէ «Ազգ մը որ կ'երգէ՝ կը վհատեցնէ թշ- նամին» բառ էր խմբագիր մը։

ԶԻՒՈՒՆԻ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՍՈՒՐԻԱ.

«ՕՁԻՆ ՊԱՅԼ»Ի ԱՐՏԱԿՍԳ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

«Յուսաբեր»ի Թղթակիցը կը գրէ.— Ինչպէս հետաքրքրած էի արդէն, Լ. Շանթի «Օշին Պայլ»ը, որ ներկա- յացուեցաւ այստեղ Մարիս 15ին, անբեւեւակելի յաջողութիւն ու- նեցաւ։

Հակառակ սրահը լեփ-լեցուն էր, իր ամրոզութեան կրկինը պարփակե- լով իր մէջ։ Ժողովրդական գոհու- նակութեանը չափ ու սահման չկար։ Ամբողջ քաղաքը կը խօսի այս գե- ղեցիկ թատերզութեան գոհած մեծ յաջողութեան մասին։

Գոհ է հեղինակը, գոհ են բեմադ- րողները եւ գոհ են «Համազգայինի» բարեկամները։

Քաղաքի լաւագոյն դերակատար- ները, գլխաւորութեամբ Տէր եւ Տի- կին Իփէքեաններու, ոչինչ խնայած էին այս գործին գործը յաջողու- թեամբ գլուխ հանելու համար։

Ժողովուրդի ջերմ պահանջին վրայ՝ ներկայացումը պիտի կրկ- նուի, աւելի ժողովրդական գինե- վով։

Մայիս 16ին, թէյասեղան տր- ուելու բոլոր անոնց, որոնք իրենց մասնակցութիւնը բերած էին այս գործին, — հեղինակ, դերակատար- ներ, բեմադրող, յուշարար, կարու- հիներ, ատաղձագործ, կօշկակար եղն., բոլորն ալ անձնուիրաբար աշխատողներ։

Կը շտապեմ այս քանի մը տողը հասցնել ձեզ, որովհետեւ պիտեմ թէ ուրիշներ հանդամանօրէն պիտի գրեն ձեզ այս մասին։

Կ'ուզեմ որ «Համազգայինի» բա- րեկամները խնդակցին մեզ մշակու- թային այս յաղթանակին համար։

ՄԽԻԹՈՆԱՐՈՒՀիի ՄԸ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Տանիմարքացի միսիոնարուհի մը որ 12 տարիէ ի վեր Լիբանան կը գտնուէր եւ նուիրուած էր հարա- տեւ աշխատանքներու, քանի մը շաբաթ առաջ դժբաղդութիւնը կ'ու- նենայ կորնչցնելու իր դաստղու- թիւնն ու տրամաբանութիւնը եւ կը դրուի հիւանդանոց, անկէ ալ կը զրկուի Ափիւրիէ։

Այս դժբաղդ տանուհին վերջերս ալած էր նշաններ ցոյց տալ ան- նորմալ կեանքի մը։ Գիշեր ցերեկ իր բոլոր ժամերն ու վայրկեաննե- րը յատկացուցած էր աղօթքի եւ փողցներէն մարդիկ կը ժողվէր «դարձի բերելու» համար եւ կը տա- նէր իր սենեակը։ Դուռ դրացի ձանձրացած էին անոր աղօթքի հր- բաւէրներէն, որոնք երբեմն բռնու- թեամբ սեղի կ'ունենային։ Հիւան- դին ու ակարին, արկածեալին ու գժբաղդին իբրեւ զարման միսիո- նարուհին կը յայտարարէր որ ինք կ'աղօթէ եւ Աստուած զարման կը շնորհէ։

Աւելի հետաքրքիր դէպք մը տե- ղի կ'ունենայ։ Քանի մը համայնա- վար տղաք ատենէ մը ի վեր, քանի մը օրը անգամ մը կը քարկոծեն ա- նոնց աղօթատեղին։ Տանուհին սա- կայն շարունակ կ'աղօթէ անոնց համար եւ կը խնդրէ Աստուծմէ որ «զարձի բերէ» զանոնք։ Եւ կը յա- ջողի...։

Քանի մը համայնավար տղաք, կ'երեւի խաղի համար, կուգան ա- նոր մօտ եւ կը յայտարարեն որ քաւութիւն կը խնդրեն իրենց մեղ- քերուն համար եւ կը սկսին աղօ- թելու։

Աւա՛ղ սակայն, տանուհին անկէ վերջ կը սկսի նոպաներ ունենալ եւ կը կորսնցնէ իր գիտակցութիւնը։

Հայ ժողովուրդին նուիրուած կեանք մը, որ այս դժբաղդ վախ- ճանը կ'ունենայ...։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ.

Պ. Լ. ՋՕՀՐԱՊԻ ՆՈՒԻՐԸ

Թեմական Խորհուրդի անդամնե- րէն Պ. Լեւոն Գ. Զօհրապ՝ ի լիշա- տակ իր հօրը ողբացեալ Գրիգոր Զօհրապի, 50,000 լէյի նուիրատուու- թիւն մը բրած է Ռումանիոյ Հայ Ուսանողական Միութեան՝ Ուսանո- ղական Տան մը կառուցման ի նր- պաստ։

Սոյն գումարով պիտի գնուին պետական բանթեր եւ պիտի գե- տեղուին Քասա ատ Տէփունէր՝ Թե- մական Խորհուրդի անուան՝ Ուսա- նողական Միութիւնը ինքը բարե- յական անձ չըլլալով։

Եթէ մինչեւ երեք տարի Ուսա- նողական Միութիւնը յաջողի գո- յացնել 200 հազար լէյ եւս ու նաեւ գետին մը՝ ձեռնարկելու համար Ու- սանողական Տան կառուցման, այդ պարագային սոյն 50 հազար լէյի բանթելը պիտի վերադուին դրամի, եւ Պ. Լ. Զօհրապ այդ գումարին վրայ պիտի աւելցնէ 50 հազար լէյի երկրորդ նուիրատուութիւն մը եւս։

Եթէ մինչեւ երեք տարի Ուսա- նողական Միութիւնը ի վիճակի չըլ- լայ այդ գումարը հայթայթելու եւ այսպէսով անկարելի դառնայ Ուսա- նողական Տան մը կառուցումը՝ նուիր- ուած գումարը պիտի ձեռայ թեմական Խորհուրդին տրամադրութեան տակ, յատկացուելու համար ումմէն հա- մապատասխան կարօտ հայ ուսանողնե- րուն պատասպարման։

Ա. ԹՈՔԱԹԵԱՆ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

Հայ անուանի երգիչ Պ. Արմէն Թոքաթեան Վիեննա հրաւիրուած է երգահանդէսներ տալու նշանաւոր երգիչ Մարիցայի հետ։ Երգահան- դէսները պիտի տեւեն Մայիս 15էն Յունիս 15։

Տեղական մամուլը խանդավառ տողերով ողջունած է հայ արուես- տագէտը, որ ասկէ առաջ փայլուն յաջողութիւններ ունեցած էր։

Կարդացէք եւ Տարածեցէք «ՅԱՌԱՋ»ը

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Մայիս 28 Կարսաւի մէջ

—)(o)(—

ԿԱՐՍԱՒ, 29 Մայիս.— Հ. Յ. Դ. կարսաւի ենթակամասէն նախաձեռ- նութեամբ յօրնուեցաւ Հայաստանի անկախութեան 14րդ տարեդարձը, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ։

Ժամանակէն առաջ երիտասարդ ու տուայտ բազմութիւն մը եկած էր խանդավառ տրամադրութիւնով հա- մակուած։

Շէնքին դրան առջեւ, չինուած էր յաղթական կամար մը՝ Պ. Հայկ Սե- բրեանի կողմէ, եղբեւանիի ճիւղե- րով, որոնց վրայ եւագոյն գրօշներ։ Կը կարդացուէր՝ «Կեցցէ՛ Հ. Յ. Դ. Հանրա- պետութիւնը» մակագրութիւնը։

Հանդէսին կը նախագահէր ընկ. Լ. Գայամանեան, որ բացուած յայտարա- րեց Հանդէսը «Մեր Հայրենիք»ով, զոր երգեց զպրոցի սան – սանուհիներու կողմէ կազմուած երգչախումբը։

Նախագահը քանի մը համառօտակի ընդգծումներով բացատրեց Մայիս 28ի պատմական նշանակութիւնը նախ քան անկախութեան շրջանը ու եզրա- կացուց.— «Որքան ատեն որ տարբ- ները հետեւան ու օտար երկինքներու տակ տառապանքն ու օրուան հոգերը ընկճեն տարագիր զանգուածները, հոգա այնքան եւս անկախութեան ու ազատութեան գաղափարը կ'ամրանայ մեր սրտերուն մէջ ու առաւել եւս կ'ընդլայնի մեր քաղաքական մտածո- ղութեան հորիզոնը»։

Կար գեղարուեստական ճոխ բաժին մը երգ ու պարով, կը մասնակցէին պատանիներ՝ Կ. Նաւօեան՝ զոյգ պա- տանութիւն մը «Կովկաս»ն «Քանդի- մանութիւն», Զ. Սերոբեան «Դաշոյ- նը»։ Օր. Անահիտ Տէր Նազարէթեան գեղեցիկ կերպով արտասանեց օրուան պատշաճ կտոր մը՝ «Մայիս 28»։ Նոյն- պէս գնահատելի էր իր մեներգը՝ «Հանրապետութեան երգը»։ Օր. Մ. Գալայճեան արտասանեց Ա. Գաւօնկի «Հայրենի երկիր»ը, Մ. Գինոեան Հայդուկը, Յ. Ճօնապետեան՝ Հ. Յ. Դ. քառանմամեակին նուիրուած կը- տոր մը, փոքրիկն Տ. Մաթօեան՝ «Հա- վիկ Հայրենի», Տիկ. Ա. Թումանեան՝ «Երկիր Հայրենի»։

Եւեայ բեմ բարձրացաւ օրուան բա- նախօսը ընկ. Մ. Մարութեան, որ ահուն ու յստակ ոճով մը պատմա- կանն բրաւ հայ ժողովուրդի քաղա- քական անցեալին՝ վարդանանցէն մին- չեւ Հանրապետութեան ստեղծման օ- րը, փաստերի տեւեմներով բացա- յտրեց մեր ժողովուրդի տառապանքն ու տրկական վիճակը, անոր իրա- ւունքի յաչխատկման տխուր պայման- ները ու եզրակացուց.— «Ինչքան ա- տեն որ պայմանները չփոխուին, մեր տարագիր կեանքն ու թափառական ժողովուրդը ենթարկուի զանազան դժ- բախտութիւններու, անոր միտքն ու մտածողութիւնը պիտի ըլլան զգաստ ու ապատարագ, եւ աւելի քան երբեք արդարացուած։ Մեր ցեղին բազու- կը երբեք չի յոգներ, երբ այս ոգի- կը երբեք չի յոգներ, երբ այս ոգի- կը երբեք չի յոգներ, երբ այս ոգի

Ց. Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ.

ՀՐԱՉԴԱՆ խումբի դասախօսական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 32 Ave. Gobelinsի վերնայարկը։

ՍԻՆ ՄԻՆԷԼի Քրիստափոր խումբի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին Քաֆէ Փըթիթ-Մուրսին մէջ։ Կը խօսի՝ ընկ. Օհան Կարօ։

ՍՈՆՈՒՎիլ Լէ ԿՈՆԷՍԻ Ռագպիկ խումբի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին. ընկ. Պուճուկեանի տունը։ Մասիպողական ներկայութիւն։ Ջեկոյց Կ. Կոմիտէի։

ՍԱՐՍԷԼԻ Հրայր խումբի անդամական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին. ընկ. Կարոյի բնակարանը։ Մասիպողական ներկայութիւն։ Ջեկոյց Կեզր. Կոմիտէի։

ԱՆԻԷՌ Պուա Քոլոնպի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայվաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 345 Ave. d'Argenteuil, Café Ararat, Պուա Քոլոնպ։ Կը հրաւիրուին Եռագոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը։ Կարեւոր օրակարգ։

ԱԼՖՈՐՎիլի կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ։

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼի Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 63 Բիւ ար լա Բէլիւփլիքի սրահին մէջ։

ԼԻՈՆի Կայծակ խումբի ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ։

ՍԻՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ (Մարսէյլ) Ընկեր Կարօ խումբի ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 6ին, Ընկ. Յովհ. Վարոյեանի բնակարանին մէջ։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Ալֆորվիլ

Նախաձեռնութեամբ «Կայծ» խումբի եւ հովանաւորութեամբ Ս. Մինասեան ենթակոմիտէին ու մասնակցութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան, Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղին, Ե. Ե. Միութեան, Ալֆորվիլի եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան եւ Հայ կրօնական յարանուանութեանց։

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ

Կը ներկայանայ՝ Տիկին ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Խմբերգ «Բիւրակն» երգչախումբին կողմէ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ

Մ ո ւ տ ք ը ա զ ա տ է

Վալանս

Այս կիրակի օր, առաւօտեան ժամը 9—12 Մինէմա Փալասի մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Վիէն

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ԿՈՄԻՏԷԻ

Այս կիրակի, կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին Սէրքլը Քաթոլիք սրահին մէջ

Կը ներկայանայ՝ ընկ. Վ. ՁՈՒԼԼԷՐԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Կը նուագեն Ջութակի վրայ ընկերներ Պ. Մելքոնեան եւ Գ. Ադապէկեան (Լիոնէն)։ Կ'երգէ՝ Օր. Յովհաննայ Տէր-Պետրոսեան (Լիոնէն)։

Հայկական պարեր եւ խմբերգ փոքրիկներու կողմէ։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները կը հսկեն կարգապահութեան։

Մ ո ւ տ ք ը ա զ ա տ է

Ռոմանի

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Լրանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

Ժողովրդական մեծ հանդէս

կազմակերպութեամբ եւ դեկավարութեամբ *Ա. Գ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆի*

Տէսինի ԿՈՄԻՏԱՍ երկսեռ եմգչախումբ եւ Օր. Ի. ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ (երգ), Տիկ. Ն. ՊԱՂԼԵԱՆ (դաշնակ), Mlle RODANI (դաշնակ)

ԼԻՈՆ.— Այս Շաբաթ իրիկուն Emile ZOla *սրահին մէջ* Rue Boileau *127—129*

ՏԷՍԻՆ.— Այս կիրակի կէսօրէ վերջ S.L.S.A. *սրահին մէջ*

Յայտագրին մէջ.— կ. վարդապետ, Գ. Սիւնիի, Ա. Պարթեւեանի, Գ. Ղազարեանի եւ Ա. Մելքոնեանի։

Տոմսերու գինները ժողովրդական են

ԵՐԱԶԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՓՐՕՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

«ԵՐԱԶԱՀԱՆ ՁՈՒՆ ԵԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ»

որ կը պարունակէ *10* հազար երգերու ճշգրիտ եւ ընդարձակ տեղեկութիւնը

ՄԻԱՑՆ ԵՐԱԶԱՀԱՆԸ ԲԱՂԿԱՑԱԾ Է 158 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐԷ

կը պարունակէ երազահան, Լուսնի երազացոյց, գուշակութիւն մարմնախաղի եւ վիճակացոյց։

Դիմել գրավաճառ Գ. ՏԵՐԻԿԵԱՆԻՆ, *13 Rue des Dominicaines, Marseille* կամ ուղղակի հրատարակիչ ԱՐԱՄ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻՆ, *299 Rue de Lyon, Marseille.*

Գին 15 ֆրանք, Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր գեղչ

Պուա Քոլոնպի մէջ «Յառաջ» կը ծախուի
Պ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ արձարանին մէջ
CAFÉ ARARAT
345 Ave. Argenteuil, Bois-Colombes

ՑՈՒՇԱՏԵՏՈՒ

ԿՈՉ ԾՐԱՆՄԱ ԳՏՆՈՒՈՂ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Ծրանսա գտնուող բոլոր Տարօնցիներու թիւը գտնելու համար կը խնդրուի հայրենակիցներէ յայտնել իրենց հասցէն՝ Union Compatriotique Daron - Dourouperan, Quartièr Oddo, 3 Rue Brissac, Marseille.

(կնիք)

ՋԱՐՄԱՆՃԱՒԻ Հայր. միութեան Պօսթն Սէն Ժիւլիէն (Մարսէյլ) մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Պ. Նազար Իշխանեանի տան մէջ։ Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները։ Կարեւոր օրակարգ։

ՍԻՓՕՆ երգչախումբի փորձը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Միութիւալիթէի սրահը։ Բոլոր անդամ-անդամուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄՏԱՑԱՆՔ

Սէն Թ'Էթիէն, Տ. Ջ.— 100։

Պ. Արսէն Խաբչեանէ ստիպողաբար կը խնդրուի հանդիպիլ «Յառաջ»ի վարչութեան։

ՍՏԵՓԱՆ Մահփանեանէ կը խնդրուի հանդիպիլ «Յառաջ»ի խմբագրատունը։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաքլէ: Ա.րմատ. եւ նոր մէթոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մարքի, արեան՝ վէներ. ֆիւանդութիւն եւ վարիախ: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

SOCIÉTÉ INTERNATIONALE DES ENVOIS EN RUSSIE

51, RUE DE TURBIGO, PARIS (3) Métro: ARTS et MÉTIERS

Հեռաձայն ARCHIVES 84—95, 84—96, 84—97

ԱՄԵՆԱԼԱԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԻԱՅԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ

Գրասենեակները բաց են ամէն օր *9—19* առանց Դադարի

կիրակի օրերը ժամը *15—17*

Գիներու աւելում

Հնարաւորութիւն տալու համար մեր յարճախորդներուն, որպէսզի օգտուին մեզի զեղչուած գիներէն, պատրաստած ենք կապոցներ ամենազեղչեալ գիներով։

Ձնչին գումարի մը փոխարէն պիտի կրնաք լաւ կապոց մը ղրկել Ռուսիա։

ՕՐԻՆԱԿ՝

ԿԱՊՈՑ 1.— ԳԻՆ 12 ԾՐԱՆԷ	3 *ֆիլօ ալիւր*	*(Մաքսատուրքը մէջն)*
» *2.— ԳԻՆ 25* »	2 *ֆիլօ* »	
	1 *ֆիլօ շաքար*	
	1 *ֆիլօ ձուլար*	
ԿԱՊՈՑ 3.— ԳԻՆ 50 ԾՐԱՆԷ	1 *ֆիլօ կարագ*	
	1 *ֆիլօ ալիւր*	
	1 *ֆիլօ ձուլար*	
	1/2 *ֆիլօ բրինձ*	
ԿԱՊՈՑ 4.— ԳԻՆ 100 ԾՐ.	10 *ֆիլօ ալիւր*	
	3 *ֆիլօ շաքար*	
	3 *ֆիլօ ձուլար*	

ԿԱՊՈՑՆԵՐՈՒ ԾՐԱՐՄԱՆ ԵՒ ԱՌԱՔՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

25 ԾՐԱՆԷ մինչեւ 4 1/2 ֆիլօ *45 ԾՐԱՆԷ մինչեւ 9 ֆիլօ։*

Մննդեղէնի մեծաքանակ մթերք Ռուսիա ղրկուելու համար

Հ ա գ ո ւ ս տ ի կ ա պ ո ց ն ե ր

Գրամական փոխադրութիւն երաշխաւորուած։

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՃԱՔԻՒԼԹԵԱՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

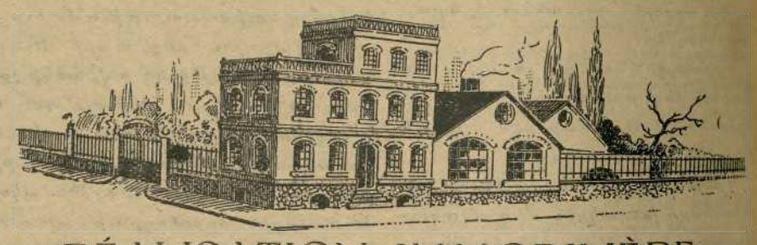
ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ՔՈՒԲՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱԶԱՆԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

ՄԱՔՈՒՐ եւ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն *8*, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

RÉALISATION IMMOBILIÈRE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեչ ոանձնառութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու։

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար, երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով։

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70* եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան։ Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*։

Նշանեան 20, Passage Prado, (մէթրօ Սէն-Ժրնի)

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան Ֆ լ օ ր ի ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Etude de Me BERNARD WAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը տանուանէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կատարէ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
"ՖՕԹՕ ԷՆՕ"
33 RUE D'AIX 33, MARSEILLE

ԱՌԻԹԸ ՄԻ ՓԱԽՑՆԷՔ
Վարձու եւ աժան յարկաբաժիններ

Ննջասրճ եւ կոկիկ սենեակներ, գեղեցիկ տեսարան, մէկ եւ երկու սենեակնոց յարկաբաժիններ, մուտք եւ խոհանոց, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, ջերմութիւն։

Խանութ մը առանձին կամ բնակարանով։ Porte d'Orléansէն հանրակառքով 6 վայրկան։ Ամէնէ 88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել La Grange Ory։ Պայմաններու համար դիմել՝ Պ. Վարդանեանի. *50 Rue* Isidore—Neujahr, Bagneux, Seine.

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ

Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Մի արհամարհական մոլուցք եղաւ միակ պատասխանը։

— Ձեզ ի՞նչ է պատահել։ — Ու նորից վերցուց ծերուկի ձեռքը ծիծաղելով։ — Ի դուր էք վրաս բարկանում, միեւնոյն է ես չեմ խեղանայ։ Ուզում եմ իմանալ, ի՞նչ եղան միւսները։

— Միւսնե՞րը։ — քրթմնջեց Հէնրիկօ ցած դնելով չապիկը, որ ծալելու վրայ էր։ — Ցամենայն դէպս ո՛չ Բօլլան, կարծում եմ։

— Եւ Բօլլան եւ միւսները։ ի հարկէ։ ի՞նչ էք ուզում ասէք։

— Նո՛, նրան այնպէս չուտով բաց չեն թողնի, խե՛ղճը, քանի որ ընկերը մատնեց։ Մ՛յ, ո՛յ, ո՛յ։

Եւ ծերուկը զգւանքով նորից սկսեց իրերը հաւաքելու։

— Մատնե՞ց ընկերը։ Սարսափելի՛ է։

Արթուրի աչքերը լայն բաց եղան պարզուբանքից։ Հէնրիկօ արագ չուռ եկաւ դէպ ի նա։

— Միթէ դուք չէի՞ք նրան մատնողը։

— Ե՞ս։ Ցնդե՞լ էք։

— Հա՞, ամենայն դէպս նրան այդպէս ասացին երէկ երեկոյեան հարցաքննութեանը։ Շատ ուրախ եմ որ դուք չէք, որովհետեւ ես ձեզ ազնիւ մարդ եմ համարել։ Եկէք եւեւէցս։

Հէնրիկօ էլաւ միջանցքը եւ Արթուր գնաց եւեւէցը հետեւելէ դլխի ընկնելով թէ բանը ինչումն է։

— Հաւանօբէն Բօլլային ասել են, որ ես նրան մատնեցի։ Անպատճառ, այդպէս ասաց կը լինէն։ Ձէ՞ որ ինձ էլ ասում էին, որ նա է ինձ մատնել։ Երեւի Բօլլան այնքան յիմար չլինի որ հաւատայ։

— Հա՞։ Ուրեմն, ճիշդ որ, սո՞ւտ է։

Հէնրիկօ կանգ առաւ սանդուղի մօտ ու հայեացքը յառեց Արթուրին։ Վերջինս միայն ուսերը թափ տւեց։

— Լա՛ւ, ուրեմն եմ, որ ասացիք ինձ, ես կը յայտնեմ իրեն։ Գիտէ՞ք, նրան ասել են, որ դուք մատնել էք նախանձից, որովհետեւ դուք ու նա մրցակից աղջկան էք սիրում։

— Սո՛ւտ է։ — Ու կրկնեց մի քանի անդամ այդ բառը բուռն չընչիւնով։ Ցանկարծական մի սարսափ կաչկանդեց նրա անդամները։ — Միեւնոյն աղջիկը... նախանձ... նրանք ի՞նչպէս են իմացել... ո՞րտեղից են նրանք իմացել։

— Սպասեցէ՛ք։ — Եւ Հէնրիկօ նորից կանգ առաւ հարցաքննութեան սենեակը տանող միջանցքում ու ասաց մեղմ ձայնով։ — Ես հաւատում եմ ձեզ, միայն մի բան ասացէք ինձ. դուք, որ կաթոլիկ էք, խոստովանելու ժամանակ ոչինչ չէ՞ք ասած։

— Սո՛ւտ է։ — Եւ այս անգամ Արթուրի ձայնը հապճեպ զսպուած մի աղաղակ էր արդէն։

Հէնրիկօ ցնցեց ուսերը ու առաջ անցաւ։

— Դուք պիտէք ի հարկէ։ Բայց առաջին պարզամիտը չէք դուք, որ այդ կերպով ծուղակն էք ընկնում։ Հիմա մտանաւորապէս սարսափելի բաներ են պատմում Պիզայի մի քահանայի մասին, որին այստեղ երեսակին ձեր բարեկամներից մի երկուսի հետ։ Մինչեւ անդամ ձերոնք ապել են արդէն որ նա լրտես է։

Բացաւ սենեակի դուռը, եւ տեսնելով որ Արթուր անշարժ կանգնած է՝ անկենդան հայեացքը գետնին գամած, նրան առաջ հրեց թեթեւ։

— Բարեւ ձեզ, պարոն Բերդէն։ — ասաց գնդապետը ժպտելով ու մտերմօրէն ցոյց տալով առաջները։

— Շատ ուրախ եմ, որ կարող եմ ձեզ չնորհաւորեմ։ Ֆլորենցայից եկաւ ձեզ ազատելու հրամանը։ Բարի եղէք ու առտրագրեցէք այս թուղթը։

Արթուր մօտեցաւ սեղանին։

— Կը ցանկայի իմանալ՝ ով էր ինձ մատնողը։ — ասաց նա մի խուլ ձայնով։

Գնդապետը բարձրացրեց ունքերը ժպտելով։

— Ձէ՞ք կարող ենթադրել։ Մտածեցէք մի վայրկեան։

Արթուր չարժեց գլուխը բացասաբար։ Իսկ գնդապետը պարզեց թեւերը մի քաղաքավարի պարմացքով։

— Ձէ՞ք ենթադրում։ լրա՞ւ։ Դուք ինքնիրենդ, պարոն Բերդէն։ Ուրիշ ո՞վ կարող է ձեր անձնական սրահ-դործերը դիտնալ։

Արթուր չուռ եկաւ լուռ։ Պատից քաշ էր արած մի վատակ խաչելութիւն։ Դէպ ի նրան բարձրացան տրի աչքերը դանդաղ ազօթք չիար այդ հայեացքին մէջ, այլ միայն զարմանք այդ համբերող Աստծու առաջ։ Միթէ չունէ՞ր նա չանթեր խոստովանութեան գաղտնիքը քանդող իր պաշտօնեայի գլխին թափելու։

— Ստորագրեցէ՛ք, խնդրեմ, որ ձեր թղթերը ետ էք առացել, — ասաց գնդապետը մեղմ, — եւ էլ պէտք չունիմ ձեզ պահելու։ Գիտեմ, որ դուք հիմա առն էք շտապում, իսկ ես չափազանց զբաղած եմ այդ անմիտ պատանու՝ Բօլլայի գործովը, որ ձեր քրիստոնէական հեզութիւնը այս աստիճանի մի խիստ փորձութեան ենթարկեց։ Վախենում եմ, որ Բօլլան աւժելու է լրջօրէն։ Երթաք-բարով։

Արթուր խորին լռութեամբ ստորագրեց բնակարգիրը, վերցրեց իր թղթերը ու դուրս եկաւ։ Հետեւեց Հէնրիկօին մինչեւ բակի ծանր դռները եւ առանց մնաք բարով ասելու իջաւ ցած դէպ ի գետը, ուր նաւավարը սպասում էր նրան խարամբ անցկացնելու։ Եւ հազիւ էր գետ ոտքը դրել դէպ ի փողոց հանող քարէ սանդուղքին, որ վրայ վազեց չիթէ հագուստով ու յարդ դլխարկով մի աղջիկ ու երկու ձեռքերը պարզեց դէպ ի նա։

— Արթո՛ւր։ ինչպէս ուրա՞խ եմ, ինչպէս ուրա՞խ եմ։

Տղան եւս քաշեց ձեռքը սմրոցի մարմնով զոգահար։

— Ջի՛մ։ — արտասանեց նա մի լրտրովին օտար ձայնով։ — Ջի՛մ։

— Ամբողջ կէս ժամ է այստեղ քեզ եմ սպասում։ Ինձ ասել էին, որ քեզ են թողնելու ժամը չորսին։ Ինչո՞ւ ես այդպէս ինձ նայում, Արթուր։ Ի՞նչ է պատահել քեզ։ Սպասի՛ր։

Արթուր չուռ եկաւ նրանից ու դանդաղ քայլերով գնում էր փողոցով կարծես աղջկան բոլորովին մոռացած։ Նրա տեսքից վախեցած՝ աղջիկը վրայ վազեց ու խլեց ձեռքը։

— Արթո՛ւր։

Վերջինս կանգ առաւ ու նայեց մի վայրկեան հայեացքով։ Ջիմ մաու ապի թեւը ու մի քանի վայրկեան լուռ այդպէս առաջ գնացին։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 3 ՅՈՒՆԻՍ 1932

3 JUIN 1932

Հ. ՏԱՐԻ Թիւ 1896 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Հարկադրական Միլութեան գեսպանի պահանջով, Աթէնքի մէջ, Մայիս 28ի ժողովատարութեան արգելքը այլապէս խորհրդածութեան կը մղէ մեզ, խորհրդածութիւններ, որոնց կ'ուզենք որ համակից ըլլային ոչ միայն մեր ընկերները ու համակիրները, այլ նաեւ չեզոք խաւերը, մանաւանդ մեր հակառակորդները:

Երկուան Թիւով արդէն ընտրուեցինք այդ միջամտութեան քաղաքական նկարագիրը: Հոլշեւիկեան եւ Թրքական «եղբայրական» գործակցութիւնը ամէն անգամ հզօր ու տերական կ'արտայայտուի, երբ խնդիրը «օրէնքէ դուրս» հռչակուած հայ գաղութի, երբ խնդիրը «օրէնքէ դուրս» հռչակուած հայ գաղութներուն չարքը կը դառնայ: Նախամտածուած ու սխեմատիկ ձեւերով կ'ներկայանայ ամէն տեղ, ուր հայկական բեկոր մը իր խաղաղութիւնը գտած է, քանդելու, ցրուելու մեր ժողովուրդի հաւատակամութիւնը, զայն պահելու փուչին վրայ, միշտ երերուն:

Արիւնոտ այս ձեռքերը չեն բաւականանար այդ անիրաւ ու նոպկալի արարքներով, որոնց դէմ գնաց մեր ժողովուրդը եւ արդէն ունցաւ մեր հայրենիքը, անոնք այդ արիւնոտ ձեռքը կ'երկարեն գերութեան սահմաններէն դուրս, աւելի արիւնոտելու վէրքերով մի ժողովուրդ մը, գերութեան ասպիճանին իջեցնելու տարագիր հայութիւնը, որ իբր թէ «ազատ» հորիզոններու տակ կը գտնուի:

Երեւոյթին հաեւը կանգնած են երկու սանձարձակ պետութիւնները, ու այս պարագային՝ նաեւ Ցունաստանը, որ իր վճռական իրաւունքները վիրաւորուած չի զգար, ո՞վ գիտէ ի՛նչ հաշիւներով, մանաւանդ երբ խնդրոյ առարկան անակէր բազմութիւն մըն է՝ պատակուած ձեռկուածքներով, եռագոյն դրօշի հաչուին:

Հայ ժողովուրդի ուժերէն վեր է այս պայմաններուն մէջ պաշտպանել նոյն իսկ իր մարդկային տարրական իրաւունքները:

Բայց հայ ժողովուրդը կրնայ մտածել իր ներքին կեանքի մասին: Դուրսէն տասցած հարուածները չատ ծանր են, գոնէ ներքին հարուածներէն զգուշանայ:

Վերցուցէք գաղութահայ մամուլը, որ տարին որ կ'ուզէք, տարի էջերը լեցուն պիտի գտնէք «Եռագոյն»ի եւ «Մեր Հայրենիք»ի պատմութիւններով, ժողովներու եւ հանդէսներու պարզած կուռ տեսարաններով: Ու անվերջ խմբագրականներ՝ պատասխանատուները գտնելու, Դաշնակցութիւնը խաչը հանելու, խռովարար ոգին անձեղ գտա ներկայացնելու ակնյայտնի ճիգով:

Ազգաբնակութեան Տօներ, Սգատօներ, Մշակոյթի Օրը, գպրոցական կամ այլ հանդէսները տարիներով վիճաբանութեան եւ կրքոտ հակամարտութեան դուռ բացին եւ տակաւին կը չարունակեն պահել հայթայթել խռովիչ ու կազմալուծող հոգիներուն, որոնք անմտութեամբ կամ չար դիտաւորութեամբ «Եռագոյն»ը եւ «Մեր Հայրենիք»ը պատճառ բռնեցին եւ չոր գլխութեամբ այսօր տակաւին կը չարունակեն պնդել թէ մեր ներքին ոգերգութեան հիմնական պատճառը երգ մը կամ խորհրդանշան մըն է:

Բան ենք ու բազմաթիւ անգամներ կրկնած, որ պայքարի այս արտաքին տատասին տակ թաքնուած է աւելի էական ու աւելի կենսական ըմբռնումները, որոնք հայ ժողովուրդի լինելութեան հետ կապուած են: Եթէ մեր խօսքը բաւական չէ թմրած ուղեղներն արթնութեան մղելու, եւ անձ դնելու պատասխանատու եւ անպատասխանատու խռովարարներուն, որոնք հայ կեանքը կ'անդամալուծեն եւ աւելի կը ծանրացնեն անպայման հայ բազմութիւններու վիճակը, արտաքին ճակատէն հասած հարուածները չատ բացայայտ են, երեւոյթին ծանրութիւնն ըմբռնելու համար:

Երբ անցած տարիներուն նոյն խորհրդային դեսպանը կը մեղմէր, սփոփելու պարտական կառավարութիւնը որ արգելք հանդիսանայ Հայաստանի անկախութեան ոտնին, երբ Թրքական կառավարութիւնը կը պահանջէր Սուրիոյ հոգատարութենէն հեռացնել Հայերը, երբ այսօր Աթէնքի մէջ պիտային Սուրիայէն հեռացնել Հայերը, Թուրքերն ու բոլշեւիկները համախորհուրդ՝ հայութեան կ'արգիլեն իր ազատութեան ճիշը բարձրացնելը, պէտք է գիտակցինք, վերջապէս, որ հարուածը ուղղուած է ամբողջ հայութեան կուրծքին, անոր գոյութեան եւ ոչ թէ «Եռագոյն»ին կամ «Մեր Հայրենիք»ին:

Արտաքին ձեռքը մեզմէ կը պահանջէ հրաժարիլ մեր ազգային գաղափարէն, հրաժարիլ հաւաքական կամք մը ունենալէն, հրաժարիլ ապրելէ ու ուռճանալէ, դառնալ փոշի ու ցրուիլ, երբէք քով քովի չդալու պայմանով: Որպէս զի, ազգային մեր ժանդութեան խնդիրը մեռնի, որպէս զի, հայութիւնը նոյն իսկ առողջ մանուկի մը ուժը չներկայացնէ, եւ մեր թշնամիները կարողանան անխռով մարսել ե'ւ արիւնը ե'ւ հողը:

Մինչդեռ մեր երանելի հակառակորդները, թեթեւ սրտով, հայութեան թուլցած չիլերուն վրայ կը բանին՝ կաթիլ մը ջուրին մէջ փոթորիկն անպակաս պահելու, առանց անդրադառնալու որ մեր ներքին կազմալուծումը կ'օժանդակէ արտաքին բռունցքին՝ որ անխնայ պիտի իջնէ մեր գլխուն, աւելի ուժեղ ու աւելի յաճախ, որքան մենք տկար ըլլանք, ու հաւաքական կամք մը չունենանք մեր գոյութիւնն արգասպելու:

Գոյութեան պայքար մը պարտադրուած է հայութեան, դարձեալ ու անդորձ պայքար, որ ամէն օր կը տարուի անհաւասար ճակատներով: Եթէ մենք մեր ներքին կեանքին մէջ՝ անմտութեամբ ու անպատիժ՝ կրնանք մեր վէրքերը երկար տարիներ չարունակել, գոնէ սթափինք երբ թշնամին բացայայտօրէն անխնայ կը դառնայ եւ երբ հարուածն ուղղուած է հայ ազգի գոյութեան:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԻՐ ՏԵՂԸ

Ու դերասան Փափազեան բեմին վրայ:

Երբ բեմէն վար կ'իջնայ՝ գրասեղանին առջեւ անցնելու եւ գրելու փափկահայ թերթի մը մէջ՝

— Շատ ցաւելով կարգացի, բոլորովին պատահմամբ, փարիզահայ մամուլի մէջ երեւցած, գրիչ չպժելու յատկութիւն ունեցող մարդու անվայել ոճով եղած յերիւրանքներ եւ վերագրումներ «Հին Աստուածներ»ու բեմադրութեան իմ չմասնակցելուս առթիւ:

Կ'ըսեմ՝ կեանքի բեմին վրայ՝ փափագեանի դերասանութիւնը կեղծ է, «անվայել» եւ՝ չարդարացներ իր «յաւակնութիւն»ը:

Բեմի առիւծը փափագեան, անկիւղ դուրս մարդ մըն է, որ պարտաւոր է բարոյականի նախատարերքը գիտնալ:

Եթէ ո՛չ, ամէն վայրկեան զինքը կը կեցնեն, իբեն կը զրանան սանձարձակ ազատութիւնը՝ որ իրն է բեմի վրայ:

Այսքանը պիտի գիտնայ:

Եւ երբ, «գրիչ չարժելու յատկութիւն ունեցող մարդու անվայել ոճով» բաներ մը ըսուին, պիտի գիտնայ նաեւ գոնէ լռել — եթէ չի գիտեր շիտակ··· գրել:

Մ. Ե.

ԹՈՒՐՔԵՒՏԱԼԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԻՏԱԼԻԱ ՓՈԽ ԿՈՒՏԱՅ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Մուսթաֆա Քէմալ, Իտալիոյ Թագաւորին ուղղուած հեռագրով մը չբնորհակալութիւն կը յայտնէ Իտալիոյ փաշայի այցելութեան առթիւ իրեն ուղղուած հեռագրին համար: Նման հեռագիր մըն ալ ուղղեց Մուսոլինիի:

Իտալիոյ հոգին հեռանալու պատճառն, չնորհաւորութեան հեռագրեր ուղղեցին Ըմմէթ եւ Թեվֆիք Բիւզուի մէկը Մուսոլինիի, միւսը Իտալիոյ արտաքին նախարարին կրանալի:

⁂ Էնկիւրիէն արուած հեռագրական լուրի մը համաձայն, իտալական կառավարութիւնը որոշած է երեք միլիոն պղերլինի փոխառութիւն մը բնել Թուրքիոյ:

Թուրքիա այս փոխառութեան մէկ միլիոնը պիտի ստանայ դրամով, մնացեալ երկու միլիոնը՝ իտալական արտադրութիւններով:

⁂ Ըմմէթ փաշան եւ Թեվֆիք Բիւզուն Թուրքիա ժամնող չոգենաւը հանդիպեցան Պիրէոն: Թուրք նախարարները այնտեղ ընդունուեցան Պ. Փափանդոպուլոսի, Վենիզելոսի եւ Միխալաքոփուլոսի կողմէ: Ցունական կառավարութիւնը ճաչ մը տուաւ իրենց պատիւ անոնց: Մամուլի ներկայացուցիչներուն՝ Ըմմէթ փաշա յայտարարեց թէ արեւելեան Միջերկրականի երկիրներու միջեւ բարեկամական յարաբերութիւնները խաղաղութեան եւ բարչխիք մը կը կազմեն, առանց ուզուած ըլլալու որ եւ է երկրի դէմ:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԿԸ ԽՈՒՈՎԻ

Ընդհանրապէս համայնավար կուսակցութեան պատկանող անդորձները, Գերմանիոյ զինեալ վայրերուն մէջ՝ խռովութեանց սեղի կուտան:

Համպորնի մէջ, անգործները փոթձեցին կողոպտուիլ տալ նաւարանատուն մը: Սակայն ոստիկանութիւնը նախատեսած ըլլալով այդ պարագան, համապատասխան միջոցներու դիմած էր: Ամբոխը սակայն, անգործներուն կողմը բռնեց եւ սպառնաց ոստիկաններուն, որոնք հրազէնի դիմեցին: Գործաւոր մը սպաննուեցաւ. բազմաթիւ ուրիշներ ձերբակալուեցան:

Պերլինի մէկ սրահին մէջ իսկական ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ համայնավարներու եւ հիթլերեաններու միջեւ: Բազմաթիւ անձեր վիրաւորուեցան: Իսկ սրահին մէջ չմնաց բան մը որ չկոտրէր:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱՑՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ

Զորեքշաբթի օր բացուեցաւ Ֆրանսական նորընտիր խորհրդարանը: Ըստ սովորութեան, բացումը կատարեց ամէնէն տարեց երեսփոխանը, որ ներկրղականն ըլլաւ Հանրապետութեան սպանեալ նախագահին Փօլ Տումէռի: Յետոյ նոյնպէս, յարգանքի խօսքեր ուղղեց մեռած երեսփոխաններու յիչատակին եւ երրորդ քաքեր ուղղեց մեռած երեսփոխաններու յիչատակին եւ երրորդ նախօսութեամբ մը միայն, կատարեց խորհրդարանի աւանդական բացումը:

Ընտրուեցաւ դիւան մը որ պիտի կատարէ ընտրական տեղեկագրերու քննութիւնը:

Իր յաջորդ օրուան նիստին մէջ, խորհրդարանը զբաղեցաւ ընտրութեանց հաստատումով:

Գերմանիոյ նախարարական տագնապը

Ֆոն Փափէն որ Հինդենպուրգի կողմէ պաշտօն ստանձներ էր կազմելու նոր դահլիճը, նախարարներու ցանկը ներկայացուց Հանրապետութեան նախագահին:

Նոր նախարարները բոլորն ալ կը պատկանին աջակողմին եւ բուն ընդդիմադիրներ են ընկերվարականներուն:

Նոր վարչապետը որ կը վայելէ Հինդենպուրգի վստահութիւնը եւ կը նկատուի անոր մարդը, չի կարծուիր որ պիտի ներկայանայ խորհրդարանին, ուր մեծամասնութիւնը իր դէմ է: Կը կարծուի նաեւ թէ Ֆոն Փափէն որ բացառիկ լիազօրութիւններ պիտի ստանայ Հանրապետութեան նախագահէն, առանց խորհրդարանը նիստի հրաւիրելու, զայն պիտի յայտարարէ լուծուած:

Այդ պարագային, յաջորդ ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան օգոստոսի վերջերը:

Ռումանիոյ նախարարական տագնապը

Պատասխանելով Ռումանիոյ թագաւորին հրաւէրին, Յ. Թիթուլէսքօ ժրնեւէն մեկնեցաւ Պուքրէշ:

Տակաւին յայտնի չէ թէ Թիթուլէսքօ պիտի ընդունի՞ ներկայ պայմաններով՝ մտնել իր երկրին ներքին քաղաքականութեան մէջ: Լոնտոնիհումանական դեսպանին բարեկամները կը կարծեն թէ ընդունի կամ ոչ վարչապետութիւնը, Թիթուլէսքօ՝ իր խորհրդականներով պիտի մնայ թագաւորին հովանաւորութեամբ, 1) Ջանալ որ բազմաբական կոնիւները չվնասեն Ռումանիոյ պետական գոյութեան հիմնական օրէնքներուն: 2) Դիւրացնել նոր կառավարութեան գործը, թոյլ տալու համար նուազագոյն վտանգով՝ ան յաջողի անցնիլ ներկայ դժուարին պայմաններէն, որոնք աւելի կը բարդանան ընդհանուր տագնապին հետեւանքով: 3) Վերջապէս, թագաւորին օժանդակութեամբ, ապահովել որ երկրին սահմանադրական օրէնքներն ու սովորութիւնները խստօրէն կիրարկուին:

Ամերիկեան ծերակոյտը կը խուճարկէ

Հոկտեմբեր կոչը՝ Ծերակոյտին մէջ՝ առաջ իր առաջին արդիւնքը: Քուէարկուեցաւ մօտ մէկ միլիարդ նոր տուրք մը, որ կոչուած է հաւասարակչռելու եւրոմարքը:

Ակիկայ զատ, Ծերակոյտը քուէարկեց նաեւ 10 առ 100ի նուազում մը բոլոր պաշտօնեաներու թոշակներուն վրայ:

Այսու հանդերձ, չի կարծուիր որ այս օրէնքները կարենան հաւասարակչռել եւրոմարքը, քանի որ հասոյթներու գլխուն մէկ նչանակուած է 252 միլիոն տոլարի գումար մը իբր առնելիք՝ պատերազմական պարտքերու հաշուէն:

Տնտեսական համաշխարհային խորհրդաժողով մը

Անգլիոյ արտաքին նախարարը Սըր Ճօն Սայմըն անգլիական խորհրդարանին յայտնեց թէ ամերիկեան եւ անգլիական կառավարութիւնները, այս օրերս, կարծիքի փոխանակութիւն մը ունեցեր են եւ համաձայներ են հրաւիրելու տնտեսական համաշխարհային խորհրդաժողով մը: Լոզանի ժողովի ընթացքին, այս մասին կարծիքը պիտի առնուի նաեւ ուրիշ պետութեանց:

Սակայն, նման ժողովի մը համար, տակաւին ոչ վայր որոշուած է, ոչ ալ թուական: Այս մասին, Անգլիոյ արտաքին նախարարը տեսակցութիւններ ունեցաւ Իտալիոյ, Ֆրանսայի, Ամերիկայի դեսպաններուն հետ:

Էմիր Ֆեյզալ Ռուսիոյ մէջ

Էմիր Ֆեյզալ Մոսկուա հասաւ, ուր ընդունուեցաւ գործավարներու խորհուրդի նախագահին՝ Մոլոտովի, եւ արտաքին գործոց ժողովարին օգնականներուն, Կրեստինսկիի եւ Գարախանի կողմէ:

Էմիր Ֆեյզալի այս այցելութեան առթիւ, *Իզվեստիա* կը մեղադրէ Անգլիան թէ արաբական նոր պետութեան հանդէպ իր յանձնառութիւնները չէ յարգած: Բոլշեւիկեան թերթը կը գրէ թէ խորհրդային Միութիւնը առաջինն եղաւ որ առանց որ եւ է վարանումի ճանչցաւ Հիճազի անկախութիւնը եւ անոր հետ հաստատեց դիւանագիտական կանոնաւոր յարաբերութիւններ:

Պոմպէյի դէպքերը

Շաբաթ օր, Պոմպէյի մէջ ծագեցան նոր խռովութիւններ, որոնց ընթացքին սպաննուեցան 13 հոգի եւ վիրաւորուեցան 17 հոգի:

Կացութիւնը բարւոքած է: Պոմպէյի կառավարիչը հարցման մը պատասխանելով յայտնեց թէ այս խռովութեանց ետեւը դրամ եւ կազմակերպիչներ կան:

Հնդիկները որոնք կասկածով կը նային կառավարութեան մրտադրութեան վրայ, կը պնդեն որ հրապարակային բաղաքական յայտարարութիւն մը ընէ:

Կը կասկածին թէ կառավարութիւնը որ իր տրամադրութեան տակ ունի անսահման միջոցներ, կրնայ 24 ժամուան մէջ վերջ տալ խռովութեանց, բայց Լոնտոնի կառավարութիւնն է որ զինքը կը կեցնէ, յուսալով թուլացնել կանոնական շարժումը, եւ ատոր համար ալ կ'օգտագործէ համայնիներու փոխադարձ թշնամութիւնը:

ԽԶՈՒՄ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

—)(o)(—

Ֆրանսայի ընկերվարական ընդհ. ժողովը, որ օրակարգի դրած էր արմատականներու հետ գործակցութեան ու կառավարական մասնակցութեան հարցը, վերջացուց իր աշխատանքները, քուէարկելով հետեւեալ բանաձեւը.

— Կուսակցութիւնը կը նկատէ թէ ներքին եւ արտաքին ծանր կացութիւնը թոյլ չտար իրեն մերժումով պատասխանելու կառավարական գործակցութեան հրաւէրին, որ կրնայ իրեն ուղղուիլ արմատական կուսակցութեան կողմէ:

Տարբեր կուսակցութիւններ մէջեւ կառավարական գործակցութիւնը կը նախատեսէ հասարակաց ծրագրի մը գոյութիւնը:

Ընկերվարական կուսակցութիւնը հետեւեալ կերպով կը ճշդէ ծրագիրը, որ կը նկատէ թէ հրամայական կը դառնայ գործունէութեան անմիջական անհրաժեշտութիւններով.

1) Կազմակերպում խաղաղութեան՝ Ազգերու համաձայնութեամբ եւ պարտադիր իրաւարարութիւն:

Զինուրական ծախքերու զանգուածային կրճատում. այդ ծախքերը իջեցնել 1928ի վարկերու մակարդակին՝ առ առաւելն երկու երրորդացով եւ աւելի արագօրէն, եթէ թոյլ տան ձեռնարկները, գրոս Ֆրանսա պէտք է կատարէ ծրնեւի մէջ, զինաթափ խաղաղութեան համար:

2) Արգիլել պատերազմական զէնքերու առեւտուրը: Անմիջական հսկողութեան տակ առնել եւ ազգայնացնել այն հաստատութիւնները որոնք զէնք կ'արտադրեն:

3) Ելեւմուտքը հաւասարակշռել աւելի տարբեր միջոցներով՝ ման թէ ընկերային ծախքերու կամ դպրոցական եւ երկրագործական վարկերու սեղմումով, օրավարձերու եւ թոշակներու կրճատումով եւ նախկին մարտիկներու եւ պատերազմի զոհերու իրաւունքներու նուազումով:

4) Պաշտպանութեան, խնայողութեան եւ հսկողութեան հակակշիռ դրամատուններու վրայ:

5) Պաշտպանել երկրագործական արտադրութիւնը:

6) Հաւասարակշռել երկաթուղային ցանցերու շահագործումը, ո՛չ թէ տեղափոխութեան գիներու յաւելումով, կամ պաշտօնեաներու վարձերու նուազումով:

7) Ստեղծել ապահովագրութեանց եղանակ մը որ գործաւորը պաշտպանէ անգործութենէ բլոան թշուառութեան դէմ, եւ երկրագործը բնութեան աղէտներուն դէմ:

8) Շաբաթական 40 ժամ աշխատանքի սկզբունքի կիրարկում, առանց վարձերը նուազեցնելու:

9) Բաղաքական ընդհ. ներում:

Այս բանաձեւը ընկերվարական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան կողմէ ղրկուեցաւ արմատականներու պետին, Էրիոյի: Արմատականները ինչպէս կ'ենթադրուէր անընդունելի գտան այս պայմանները: Որով ընկերվարական – արմատական գործակցութեան ամէն հաւանականութիւն արդէն վերջ կը գտնէ:

ՍՈՒՐԻԱ՞Ն ԱԼ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՊԷՍ

—)(o)(—

«Էլիփ Պա»ի թղթակիցը կը գրէ.—

«Այսօր տեղեկացայ որ մարզպանը Լիբանանի մէջ իր կատարած բարեկարգութիւնները պիտի կրկնէ նաեւ Սուրիոյ մէջ: Որովհետեւ ազգայնականները կը պահանջեն որ երեք նախագահութիւններն ալ՝ հանրապետութեան նախագահութիւնը, երեսփոխանական ժողովի նախագահութիւնը եւ վարչապետութիւնը, իրենցմէ ըլլայ: Մարզպանը չընդունիր այդ պահանջքը եւ եթէ համաձայնութիւն չգոյանայ անոնց մէջ, Պ. Փոնսօ Փարիզ կ'երթայ առանց գումարելու ժողովը: Այդ պարագային Դամասկոսն ալ Պէյրութի պէս կ'ըլլայ:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԸ

Խորհրդային Միութեան կենսագործման, ժողովրդավարկան ու բոլշևիկեան կենսակերպի մասին ամսին հրատարակած նոր օրէնքները մէկ առելորդ անգամ ապացուցանում են խորհրդային տնտեսական բարեփոխութիւնները։

Մայիս 6ից մինչեւ 20ը հրատարակուեցին երեք օրէնքներ, որոնք միանգամայն կերպարանափոխում են խորհրդային գիւղի գործը ու նոր փոխյարաբերութիւններ ստեղծում գիւղացիութեան եւ իշխանութեան միջեւ։ Վերջին տարիների գիւղացիական յամառ պայքարը պատկերց լիակատար յաղթանակով։ Եթէ անգամ այդ նոր օրէնքները կարճատեւ կեանք ունենան, դարձեալ փաստը մնում է փաստ — այն՝ որ խորհրդային իշխանութիւնը գիւղումների գնաց գիւղացիութեան ճնշման տակ։

Երեք տարի առաջ, ձեռնարկելով հատաքական տնտեսութիւնների (կոլխոզ) քաղաքականութեան, խորհրդային իշխանութիւնը յայտ ունէր, թէ իրեն կը յաջողւի գիւղատնտեսական աղջ արտադրանքն ու բաշխումը կենտրոնացնել իր ձեռքը ու, այդպիսով, վերջ տալ անհատ մանրեակնների գոյութեան։ Նոր օրէնքների հրատարակութիւնը հիմնովին խախտում է բոլշեւիկեան նման առաջադրումները ու մղում իշխանութեան դէպ ի լենինեան նէպի քաղաքականութեանը։

Այսպէս, մայիս 6իւ օրէնքով, թոյլատրւում է կոլխոզականներին ու անհատ մանրեակնններին հացի ազատ առեւտուրը։ Մայիս 10ի օրէնքով նոյն ազատութիւնը տրւում է նաեւ մսի առեւտուրի նկատմամբ։ Իսկ մայիս 20ի օրէնքով սահմանւում է ազատ չուկայ բոլոր մթերքների համար եւ անհնչան հարկերը են որոշւում վաճառուղ ապրանքների վրայ։ Բայ ի այդ, այս տարւայ հացամթերումը կրճատւում է 264 միլիոն փութով եւ անասունների մատակարարումը պետութեան ի նպեցւում կէս առ կէս։

Ի հարկէ, քան խորհրդային մամուլի, նոր օրէնքները վկայում են «պրոլետարական դիկտատուրայի պետութեան անխախտելութեաց ամրացման մասին, որ հետեւանք է մեր ինդուստրացման քաղաքականութեան յաջող կերտաման եւ ինդուստրացման հիման վրայ մեր վարած գիւղի կոլեկտիւացման ու կուլակութեան, որպէս դասակարգի վերացման քաղաքականութեան յաղթանակի»։ Երեք սիւնակնոց առաջնորդողով «Մ. Հ.»ի խմբագրութիւնը գերմարդկային ճիգեր է գործադրում ապացուցանելու, որ իրօք այս նոր օրէնքները բոլշեւիկեան յաղթանակի նշաններ են (մայիս 14)։ Սակայն, խորհրդային պարոն խմբագիրները մէկ կարեւոր բան են մոռանում՝ որ միայն իրենք չեն, որ կարդալ ու ըմբռնել գիտեն այդ նոր օրէնքների իմաստը։

Բայց եւ այնպէս, ի՞նչը հարկադրեց այդ նոր օրէնքների հրատարակութեան։

Նախ եւ առաջ հատաքական տնտեսութիւնների քաղաքականութեան կործանիչ հետեւանքները։ Այդ քաղաքականութեան պատճառով, Խորհրդային Միութեան նահանգների մէջ, միայն 1930 թ. ընթացքին, ոչնչացան 4 միլիոն ձի, 16 միլիոն խոշոր եղջերաւոր անասուն, 12 միլիոն խոզ եւ 30 միլիոն ոչխար։ Իսկ գաշտերում չհաւաքուած մնաց մէկ միլիոն փութ հացահատիկ։ 1931 թ. դաշտերում ցճացած հացահատիկի քանակը մէկ միլիոնից էլ աւելի է։ Ուրիշ խօսքով, մէկ տարում երկիրը զրկուեց իր ունեցած անասուններից 25 տոկոսից եւ երկու տարում էլ՝ երկու միլիոն փութ հացից։ Եւ կայից անհետացան բոլոր տեսակի մթերքները, հացի գինը 80 կոպէկից բարձրացաւ՝ պետական գներով 8 բուլի 55 կոպէկի եւ չուկայում՝ 65 բուլի։ Երկրի որոշ շրջաններում տիրեց սով, իսկ ազգաբնակութեան 90 տոկոսը մատնուեց կիսագադց գոյութեան։ Եթէ նման կացութիւն «Մ. Հ.»ի խմբագիրները համարում են յաղթանակ ապա ճիշդ է որ իրօք մարդկային լրբութիւնը սահման չունի։

Գուցէ խորհրդային հրապարակագիրները փորձեն մեր ուշադրութիւնը հեռացնել իրենց թուերով։ Չէ՞ որ 1930 թ. համեմատութեամբ 1931 թ. ցանքսերի տարածութիւնը աւելցել է, 1931 թ. հետ բաղդատած 1931 թ. ցանել է երկու եւ կէս անգամ աւել ճակնդեղ, երեք եւ կէս անգամ աւել բամբակ եւայլն։ Միանգամայն ճիշդ են այդ բոլորը։ Իսկ արդի՞ւնքը։ Եթէ աւելցել է ցանքսերի տարածութիւնը, ապա 1931 թ. նախորդ տարւանից կէս միլիոն փութ պակաս բերք է ստացել։ Եթէ ճակնդեղ ցանել է 250 տոկոս աւել, ապա 1913 թ. համեմատութեամբ 1931 թ. բերք ստացել է միայն 10 տոկոս աւել եւ բամբակ՝ 350 % ցանքսի յաւելումի դիմաց բերքի միայն 65 տոկոսի յաւելում։ Թեթեւս ա՞յս յաղթանակի մասին են ակնարկում «Մ. Հ.»ի թոթովախօսները։

Ի՞նչ են ասում այս տխուր թուերը։ Այն, որ բոլշեւիկեան տնտեսական սրիալ եւ անհեռատես քաղաքականութիւնն ու հակագիւղացիական պայքարը ժողովրդին մղում են դէպ ի վատ տեսակի դիմադրութեան, որի հետեւանքով ոչնչացւում են ցանքսերն ու անասունները, հողի տակ են փորւում մթերքներն ու հացահատիկները ու փճացւում են գիւղատնտեսական գործերը։ Այն փաստը, որ վերջին երկու տարւայ ընթացքում բանտարկել ու աքսորել են երկու միլիոն գիւղացիներ, ցոյց է տալիս, որ գիւղացիութեան դիմադրութիւնն իրօք որ կատաղի է եղած։

Սակայն, Ստալինի նոր նահանջը պայմանաւորւած չէ միայն երկրի ներքին կացութեամբ։ Այս խնդրում ոչ պակաս դեր ունին նաեւ արտաքին ազդակները։

Տիրող տնտեսական ճգնաժամը եւ քաղաքական վտանգաւոր կացութիւնը իրենց անդրադարձումները ունին խորհրդային տնտեսական ու քաղաքական կեանքի վրայ։ Տնտեսական ճգնաժամի պատճառով, բոլշեւիկները զրկւում են նոր մարկեր ու երկաթուղու վճարումներով մեքենաներ ըստանալու հնարաւորութիւնից։ Ճնշող, տնտեսական ճգնաժամը ուժեղ կերպով ճնշել գիւղացիական երկիրները՝ իրենցներով մթերքների ու հումքի գները։ Եւ նոր մեքենաներ ձեռք բերելու համար, խորհրդային իշխանութիւնը պարտաւոր է աւելի մեծ քանակութեամբ հացահատիկ ու նախաձեռնութիւն արտահանել, որի համար ստիպւած է կողոպտել ժողովրդին։ Այս վերջինն էլ ուժեղ դիմադրութիւն է ցոյց տալիս։

Քաղաքական տեսակէտից, խորհրդային Միութեան համար, խոշոր նշանակութիւն ունին Հեռաւոր Արեւելքի գործերը։ Խորհրդային իշխանութիւնը միշտ աչքի առաջ ունի Ճափոնիայի հետ պատերազմելու հեռանկարը։ Դրա համար պէտք է պատրաստուել։ Եւ այն գործարաններն ու նախաձեռնութիւնները, որոնք օգտագործելու էին ժողովրդի կարիքների համար, այժմ ստիպւած են ծառայեցնել պատերազմի պահանջներին։ Հետեւաբար՝ նոր գրկանքներ ժողովրդի կողմից։

Բնական է, որ բոլոր յիշատակւած դրութիւններն անելի պիսի մասնէին խորհրդ. իշխանութեանը։ Եւ նրան ինչ էր մնում անել, եթէ ոչ նոր գիւղատնտեսական առաջ։

Չէ՞ որ թէ հաց ուղղն ու բանուորին մթերքով ապահովողը, նախանձի արտադրողն ու ճափոնի դէմ պատերազմի երթողը նոյն գիւղացին է։

Ինչո՞ւս Կազմուեցաւ "Սփփան,, Երգչախումբը

—)(o)(—

Իր ութ տարուան գործունէութեան տեղիւ ի պատիւ իր հիմնադիրվարիչ Պ. Սաքօ Ցակորեանի, Սիփան երգչախումբը կուտայ երգահանդէս մը «Մխիթարեան»ի սրահին մէջ։ Նկատի ունենալով այն մեծ ժողովրդականութիւնը որ կը վայելէ այդ երգչախումբը Փարիզի մեր գաղութին մէջ, մանաւանդ առ վերջին մէկ քանի տարիներուն եւ անոր հիմնուած օրէնքուն չատ մօտ տեղեակ ըլլալով՝ իր հիմնադիր – վարիչին գործունէութեան, պարտք սեպեցի ծանօթացնել այդ անհատին եւ համեստ հայ գեղարուեստի մշակին աքնաչան եւ կորովի աշխատանքը իր խումբին կազմութեան սկզբնական օրերէն մինչեւ այսօր։

Սիփան երգչախումբի պատմութիւնը կը սկսի Ֆրանսայի, մասնաւորապէս Փարիզի հայ նոր գաղութի պատմութեան հետ եւ թող զարմանալի չթուի, եթէ ըսեմ որ անոր հիմը դրուած Իսթ–էյ–Մուլինոյի փամփուշտի գործարանին աշխատաւորներու ճաշասրահին մէջ, կէս օրուան դադարի ժամանակ։ 1923–24ի չրջանին Փարիզ մնող Հայերուն խոշոր մէկ մասը անչուշտ չատ լաւ կը յիշէ «Փիչէնկին Ֆապրիքան» որ մեր հայրենակիցներէն չատերուն գործաւորական կեանքին մանկապարտէզը եղաւ...

Որպէս զի կարելի ըլլայ գաղափար կազմել թէ ի՞նչպիսի դժուարին գործ էր զոր մտադրած էր գլուխ հանել Պ. Սաքոն, պէտք է տեղեակ ըլլալ այն տունէն այն մեր ժողովրդի ապրուստի դժոխային պայմաններուն եւ անոր հոգեկան տարափելի վիճակին։ Թրքական դէհէնէն հազիւ փախած, հազիւ ոտքը դրած այս հսկայ քաղաքին մէջ, օրուան հացի կարօտ, մեծով պզտիկով, այր, կին ու մանուկ, ոտիպատած էին աշխատիլ գործարաններու մէջ, դեռ անվարժ, մթնչդային ելլելու, թաւէն կանուխ փնտռուած հատիրու պէս չուարուն, ճամբաներուն անծանօթ, լեզուին բոլորովին անծանօթ, Փարիզի մոայլ սենեակներու մէջ իրարու վրայ խճողուած, ամբողջ կանգնած է արդէն, կատարելագործուած, իր նախկին թիւին գրեթէ տասնապատկուած եւ մեր ժողովուրդին համակրանքին տարկայ։ Աշխատանքը իր արդիւնքը տուած է եւ լաւ տեսակէն, տիեզերի՞ է։ անչուշտ ոչ, աշխատանքէ դեռ չէ դադրած, անխոնջ վարիչին մէկ ապքը փարթիի արուարձաններն է խուժին մասնաճիւղեր կազմելու, ինչպէս Շավիլ, Ալֆորվիլ, Ասնուվիլ, Սէն – Գրժաղոմը, որ քանի մը օրէ ի վեր հաւատան, որ քննէ Ճանճ նաժողովը, որ քանի մը օրէ ի վեր քաղաքս կը պտնուի, իր հեղինակաւոր խօսքը կ'ըսէ ճափոնին, չինական հողերը պարպելու մասին եւ ճափոն անպայման կը տպաւանի։

Ճափոնական յաւաչնագային հակառակ եղող ազգաբնակութեան համոզմամբ, բոլշեւիկները անպատճառ կուռի պիտի բռնուին ճափոնի հետ եւ իրենց երկիրը պիտի յանձնեն իրենց, ուսի եւ իրենց համար այդ պատերազմը ցանկալի է։

Ռուս տարագրութեան ներկայ մտածումը նայնպէս համոզուած է որ պատերազմը անխուսափելի է, որու հետեւանքը բոլշեւիկներու կայ եւ երբորդ կարծիքը, որ չի հաւատար ներկայ պարագային ոչ մի պատերազմի, մանաւանդ որ պատերազմի վճռական փոքրաթիւ կախում ունի պատերազմի վախճանը։

Հեռագիրը հաղորդեց թոքիոյի մէջ կատարուած մեծ մահափորձը վարչապետ Ինօկոյի դէմ։ Սոյն դէպքը ի՞նչ ազդեցութիւն պիտի գործէ ճափոնական քաղաքականութեան վրայ։ ահա՛ թէ ինչպէս կ'արտայայտուին ճափոնական քաղաքական կեանքին մօտէն ծանօթ գէմքեր։

Մինչեւ այժմ, երկու մեծ կազմակերպութիւններ կը մրցէին իրարու դէմ, փոխ առ փոխ կառավարութեան դէկը ձեռքէ ձեռք անցընելով, այդ կազմակերպութիւններն են Սէյուկոյ եւ Մինսէյտօ, իրենց կռնակը ունենալով մի մի մեծ առեւտրական-եւ ժառական կազմակերպութիւններ, Միցույ եւ Միցուբիշի, որոնք իրականին մէջ տէր ու տիրական են ամբողջ ճափոնիոյ տնտեսական եւ քաղաքական կացութեան, չնորհիւ իրենց դրամագլուխին։ Այդ կազմակերպութիւններու վարած քաղաքականութիւնը բնականաբար բուն աշխատաւոր ժողովրդեան շահերուն հակառակ ըլլալով, պարզ է որ ժողովրդական մասսան գիւղացիութիւնն ու բանւորութիւնը կառավարութեանց հակառակ շարժի։ Այժմ ինչպէս կը կարծուի, հանդէս կուգայ նոր քաղաքական կազմակերպութիւն մըն։— ձախակողմեան ֆաշիզմ գլուխ ունենալով երիտասարդ զինուորականութեանփոսաքը,— «Դրամագլուխը պէտք է հպատակի տէրութեանը եւ ոչ թէ հակառակը»։ Այդ կազմակերպութիւնն է որ կը պահանջէ արմատական փոփոխութիւններ կառավարչական կազմածքի եւ վարչական սիստեմի մէջ։

ԿԱՍՊ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՄԱՆՉՈՒՐԻԱՅԷՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԽԱՐՊԻՆԻ ՄԷՋ

—)(o)(—

ԽԱՐՊԻՆ, 17 մայիս.— Խարպինի կեանքը կը շարունակէ մնալ անկայուն եւ անորոշ դրութեան մէջ, ճափոնական արշաւանքէն սկսած ճափոնցիները իրենց ներկայացուցիչներն ունին կառավարական բոլոր հիմնարկութիւններու մէջ «խորհրդական» անուան տակ, բայց իրականին մէջ բուն դիկտատորներն են։

Չինական տիրող կարգերը վերին աստիճանի հակաժողովրդական եւ քմահաճ են. բաւական է յիշատակել որ պաշտօնէութիւնները կը ծախուին կեղրոնի կողմէ. բնական է կապալառու պաշտօնեան ըստ կարելւոյն պիտի աշխատի շուտ վերադարձնել իր վճարածը շահով միասին. այս գրութենէն անխուսափելիօրէն կը ծագի կաշառակերութիւնը, որ խստատակ ու բացարձակ կերպով տարածուած է, այդ ասպարէզին վրայ ատիկանութիւնը առաջին տեղը կը գրաւէ։

Ճափոնի նախաձեռնութեամբ կազմուած անջատ պետութիւնը Մանչուկօ կը խոստանայ նոր իրաւակարգ՝ ազատութեան եւ հաւասարութեան վրայ հիմնուած, թէ ինչ ստիճան կ'իրականանայ, այդ ցոյց կուտայ ժամիկ ապագան։

Տեղւոյս ազգաբնակութեան ամէնէն արհամարհուած տարրը տարագրութիւնն է կազմում, որ բացի պարտականութենէն ոչ մէկ իրաւունք չունի եւ անվերջ կշտամբանքի ու հալածանքի է ենթակայ։

Ճափոն, առ այժմ զբաղած է դէնքի ուժով Մանչուրիան գրաւելու գործով, որ այնքան ալ հեշտ չէ, քանի որ ժողովրդեան մեծագոյնմասը, ինչպէս նաեւ հին կառավարութեան հաւատարիմ զօրքերը յամառ դիմադրութիւն ցոյց կուտան։ Դեռ մինչեւ Արեւմտ. Չինաստանի արեւելեան մասի երթեւեկութիւնը ընդհատուած է գրեթէ. չինական պատերազմներու յարձակումներու հետեւանքով։

Չինացիներուն յոյսը, մասամբ Ազգ. Դաշնակցութեան վրայ է. կը հաւատան, որ քիչ մը նաժողովը, որ քանի մը օրէ ի վեր քաղաքս կը գտնուի, իր հեղինակաւոր խօսքը կ'ըսէ ճափոնին, չինական հողերը պարպելու մասին եւ ճափոն անպայման կը տպաւանի։

Ճափոնական յաւաչնագային հակառակ եղող ազգաբնակութեան համոզմամբ, բոլշեւիկները անպատճառ կուռի պիտի բռնուին ճափոնի հետ եւ իրենց երկիրը պիտի յանձնեն իրենց, ուսի եւ իրենց համար այդ պատերազմը ցանկալի է։

Ռուս տարագրութեան տնտեսութիւնը նայնպէս համոզուած է որ պատերազմը անխուսափելի է, որու հետեւանքը բոլշեւիկներու կայ եւ երբորդ կարծիքը, որ չի հաւատար ներկայ պարագային ոչ մի պատերազմի, մանաւանդ որ պատերազմի վճռական փոքրաթիւն կախում ունի պատերազմի վախճանը։

Հեռագիրը հաղորդեց թոքիոյի մէջ կատարուած մեծ մահափորձը վարչապետ Ինօկոյի դէմ։ Սոյն դէպքը ի՞նչ ազդեցութիւն պիտի գործէ ճափոնական քաղաքականութեան վրայ։ ահա՛ թէ ինչպէս կ'արտայայտուին ճափոնական քաղաքական կեանքին մօտէն ծանօթ գէմքեր։

Մինչեւ այժմ, երկու մեծ կազմակերպութիւններ կը մրցէին իրարու դէմ, փոխ առ փոխ կառավարութեան դէկը ձեռքէ ձեռք անցընելով, այդ կազմակերպութիւններն են Սէյուկոյ եւ Մինսէյտօ, իրենց կռնակը ունենալով մի մի մեծ առեւտրական-եւ ժառական կազմակերպութիւններ, Միցույ եւ Միցուբիշի, որոնք իրականին մէջ տէր ու տիրական են ամբողջ ճափոնիոյ տնտեսական եւ քաղաքական կացութեան, չնորհիւ իրենց դրամագլուխին։ Այդ կազմակերպութիւններու վարած քաղաքականութիւնը բնականաբար բուն աշխատաւոր ժողովրդեան շահերուն հակառակ ըլլալով, պարզ է որ ժողովրդական մասսան գիւղացիութիւնն ու բանւորութիւնը կառավարութեանց հակառակ շարժի։ Այժմ ինչպէս կը կարծուի, հանդէս կուգայ նոր քաղաքական կազմակերպութիւն մըն։— ձախակողմեան ֆաշիզմ գլուխ ունենալով երիտասարդ զինուորականութեանփոսաքը,— «Դրամագլուխը պէտք է հպատակի տէրութեանը եւ ոչ թէ հակառակը»։ Այդ կազմակերպութիւնն է որ կը պահանջէ արմատական փոփոխութիւններ կառավարչական կազմածքի եւ վարչական սիստեմի մէջ։

ԿԱՍՊ

ԼՂ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ ընդակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ ընդհանուր։

ԳՐԵԼ ԿԱՐԵԼԻ ԵՂԱԾԻՆ ԶԱՓ ՄԱՔՈՒՐ, բանի որ մեծ մասամբ տողաշարով կը շարուի ՅԱՌԱՋ։

ՆԱԽԿԻՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԻ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վերջապէս շարժուեցինք։ Ամէնքը հիանում էին գեղեցիկ վագոնով։ Մարկականց տրամադրութիւնը նորից բարձրացաւ։

Դուրս եկանք Մեւ. ծով։ Ջով հովը զարկեց մեր երեսին։ Հայրենիքի քամին էր։ Ի՜նչ լաւ է։

Մէկի առաջարկով կանայք սկսեցին պատրաստել խորհրդային կարմիր դրօշակ՝ մուրճով ու մանգաղով։ Երգն ու պարը նորից գրաւեցին ամէնքին։ Կոմունիստներից մէկը պահանջեց ժողով գումարել։ Ամէնքը հաւաքուեցին։

Մի ամբողջ ժամ խօսեց միջազգային քաղաքական կացութեան մասին, բանւորական շարժման յաղթանակների, Խորհրդային Միութեան նուաճումների, բանւորագիւղացիական հայրենիքում մեզ սպասող հրաշալիքների մասին։ Ամէնքը լուռ ու երկիւղածութեամբ լսում էին։

Նաւապետն ու առաջին կարգի ճամբորդները նոյնպէս լսում էին վերեւից՝ ոմանք հետաքրքրութեամբ ու ժպտերես, ուրիշներ՝ հեգնական ու քմծիծաղ։ Կարմիր դրօշը ծածանւում էր ժողովականների գլխին...

... Երեկոյեան դէմ նաւապետը յայտարարեց. «Վաղը կէսօրին կը լինենք Բաթումում»։

Հանդարտ ու տաք երեկոյ էր։ Նաւը հանգիստ շարժւում էր ծովի ողորկ երեսին։ Ոչ մի պատճառ չկար ախորժելու, բայց իմ սիրտը հանգիստ չէր։ Նատած նաւի մէկ անկիւնը՝ տանջւում էի հոգով։ Անցեալի յուշե՞րն էին ճնշում միտքս։ Անորոշ ապագա՞ն։

Իսկապէս որ իմ դրութիւնը տխուր չէր։ Դեռ միայն 5 տարի առաջ, 1924ին, փախել էի Խորհրդ. Միութեան սահմաններից։ Այն ժամանակ աշխատում էի Թիֆլիսի Զեկայում եւ հաճարում էի գաղտնի բաժանմունքի լաւագոյն աշխատակիցներից մէկը։

Իմ մէջ այլ գործերի, ինձ էր յանձնուած ճէմալ փաշային լրտեսելու գործը։ Ահաբեկումից մի քանի ժամ առաջ ես իմ գործակիցներով հետեւում էի նրա բոլոր շարժուձեւերին։

Հակառակ երիտասարդ տարիքիս, ես արագ բարձրանում էի չեկիստական նուիրապետութեան սանդուխներով։

Մի օր էլ հրահանգ ստացայ մեկնելու Հեռաւոր Արեւելք։ Պաշտօն ստացայ Խարբինում, Չին - Արեւելեան երկաթուղու վրայ, ուր բոլշեւիկները հող էին պատրաստում իրենց չինական ծրագիրները գլուխ բերելու համար։

Այստեղ իմ առջեւ բացուեց մի լայն աշխարհ։ Ես յափշտակուեցի նոր ու ինձ համար գրաւիչ հեռանկարներով։ Թողի պաշտօնս։ Անցայ Շանհկհայ, ապա՝ Ճապոնիա։ Այնտեղից էլ փախայ Ամերիկա։

Քանի տարեկան պատանի էի, խելագարի պէս սիրում էի սինեման, եւ ահա, յանկարծ, իմ առջեւ բացւում էին դռները այն երկրին, ուր Հալիվուտն էր գտնւում։ Ո՞վ չպիտի հասկանար ու չպիտի ներէր իմ արարքը։

Ես ապրում էի յոյզերի ու զգացմունքների աշխարհում։ Հեռացայ ոչ թէ որովհետեւ հիասթափւել էի Զեկայից, ո՛չ, այլ որովհետեւ իմ բնազդին աւելի համապատասխան միջավայր գտայ։

Այնուհետեւ տարիներ երկար ապրեցի Ամերիկայում։ Գործեցի իբրեւ բանւոր, եղայ նկարչական վարժարանում, փորձեցի բախտս եւ Հալիվուտում — ո՛ւր չեղայ, ինչե՛ր չտեսայ, բայց ամէն տեղ էլ ճնշող անդաւաճան կոմունիստ։ Ես ամերիկեան կոմունիստական շարքերի գործօն անդամներից մէկն էի. պայքարում էի «հակայեղափոխականների» դէմ բոլոր միջոցներով։ Ինչ որ ունէի՝ տուել էի խորհրդային իշխանութեանն։

Ես մտքով ու հոգով նրա հետ էի, նրանն էի եւ այժմ նորից վերադառնում նրա գիրկը։ Կը հասկանա՞ն, կը ներե՞ն...

Նիւ Եորքից հանգամանօրէն գրել էի Մոսկուա եւ ամէնայն անկեղծութեամբ, առանց մի կէտ ծածկելու, պատմել էի ամբողջ կեանքս, բոլոր քայլերս։ Պատասխանել էին թէ ներում են եւ թոյլ են տալիս վերադառնալ։

Բայց չէ՞ որ ես նախկին Զեկիստ էի. գիտէի ոչ Զեկան այնպէս հեշտ չի ներում։ Գիտէի թէ ինչ անհնչան յանցանքների համար մարդիկ, յանկարծ, անհետանում էին, իսկ իմ արածը չէ՞ որ, վերջին հաշուով, ծանր յանցանք էր։

Միւս կողմից էլ ժամանում էի, անցեալում ես խոշոր ծառայութիւններ եմ մատուցել Զեկայում։ Ամերիկայում եղած ժամանակս էլ ամբողջ ուժերս եւ աշխատանքս նուիրել եմ Խորհրդային իշխանութեան։ Կարող էի մնալ Ամերիկայում, ուր գործ էլ ունէի, տոլար էլ, յաջողութիւն էլ, բայց ահա վերադառնում եմ. ի բան արժէ՞ այս քայլս։ Ո՛չ, անկարելի է, ինձ կը հասկնան, կը ներեն...

Ամբողջ դիշերը չքնեցի։ Մինչեւ լուսաբաց նստած մնացի նաւի առջեւի մասում։ Սպասում էի արեւի ծագումին...

Ահա Բաթումը։

Ամէնքը արդէն տախտակամածի վրայ էին, կին երեխայ։ Աղմուկ, ժխոր, հրճուանք։ Մարդիկ սոսոտում էին ուրախութիւնից։

Նաւը դանդաղ մօտենում է քաղաքին։ Տախտակամածի վրայ չնչում է «Ինտերնասիոնալ»ը, մերթ ընդ մերթ թնդում են «կեցցէ»ները։ Կարմի՛ր դրօշը փողփողում է բարձր։ Մուրճ ու մանգաղ — Խորհրդային Հայրենիք։

Ինչպէ՛ս նկարագրել, ի՛նչ խօսքով հաղորդել զգացմունքների ուժգնութիւնը, որ համակել էր ամէնքին։ Երգ, արցունք, ծիծաղ՝ խառնուել էին իրար...

Վերջապէս, նաւը կպաւ քարափին։ Ամբացրին պարանը։ Դրուած սանդուխքով իջան առաջին կարգի ուղեւորները, որոնք, առանց սպասելու, նստում էին պատրաստ ինքնաշարժները եւ արագութեամբ չեռանում։

Մենք սպասում էինք մեր հերթին եւ դիտում քարափի շէնքերը, մարդկանց երթ ու գարձ։

Քաղաքի տեսքը ճամբորդների վրայ այն համաչէ տպաւորութիւնը չգործեց, ինչ որ Բաթումի բնութիւնը հետուից։

(Շար.)

Մ. Ա. Վ.

ԲՐՈՆԻ ՀՍԿԱԿԸ

(Վ. Ե. Ղ)

Գ. ՍԱՍՆԱ

III

— ... Ինչ, ասես, ակնոցս էր ուզում, մարդ, որ ինձ ամբողջ ժամանակ այդպես նայում էր։ Ես ինչ, ինչ-որ սարսափելի բան եմ արել, որ ինձ այդպես նայում էր։ Ես ինչ

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

Սէն Մարնէլի Քրիստափոր խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին Քաֆէ Փըթիթ-Սուրսին մէջ: Կը խօսի՝ ընկ. Օհան Կարօ:

Իսի Լէ Մուլինոյի Զաւարեան կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շըրջանի ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն, ժամը 7.30ին, Ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

Ասնիէրի Լէ Կոնկորտ Ռագպիկ խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին. ընկ. Պուճուկեանի տունը: Մասիսոդական ներկայութիւն: Զեկոյց Կ. Կոմիտէի:

Մարսէյլի Հրայր խումբի անդամական ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին. ընկ. Կարոյի բնակարանը: Մասիսոդական ներկայութիւն: Զեկոյց Կեզը. Կոմիտէի:

Անիէռ Պուա Քոլոնպի ընկերական ընդհ. ժողովը տեսչական այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին. 345 Ave. d'Argenteuil, Café Ararat, Պուա Քոլոնպ: Կը հրաւիրուին Եռադոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը: Կարեւոր օրակարգ:

Ալֆորվիլի կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօրՈւրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ:

Գաւառ

Մարսէյլի Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 63 Բիւ տը լա Բէշֆիւփիքի սրահին մէջ:

Սէնթ Անթոնիան (Մարսէյլ) Ընկեր Կարօ խումբի ժողովը այս Կիրակի իրիկուն ժամը 6ին, Ընկ. Յովհ. Վարոյեանի բնակարանին մէջ:

Լիոնի Համազասպ խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

Մարսէյլի Իշխան ենթակոմիտէի դիւանը ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Եփրեմ Խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին:

Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Մարսէյլի կոմիտէն ատիպողական ժողովի կը հրաւիրէ Ագրիւր Սէրոբի բոլոր ընկերները այս Կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին: Սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

Մարսէյլի Պատանեկան միութեան քաղաքի բոլոր ընկերները ընդհ ժողովի կը հրաւիրուին այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Ալֆորվիլ

Նախաձեռնութեամբ «կայծ» խումբի եւ հովանաւորութեամբ Ս. Մինասեան ենթակոմիտէին ու մասնակցութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան, Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղին, Ե. Ե. Միութեան, Ալֆորվիլի եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան եւ Հայ կրօնական յարաւուանութեանց:

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ

Կը նախագահէ՝ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ՐԻՒԶԱՆԴ

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Խմբերգ «Բիւրակն» երգչախումբին կողմէ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ

Մուտքը ազատ է

Վարանս

Այս Կիրակի օր, առաւօտեան ժամը 9—12 Սինէմա Փալասի մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Վիէն

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ԿՈՄԻՏԷԻ

Այս Կիրակի, կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին Սէրքլը Քաթոլիք սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ ընկ. Վ. ՁՈՒԼԼԷՐԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Կը նուագեն Չութակի վրայ ընկերներ Պ. Մելքոնեան եւ Գ. Ադապէկեան (Լիոնէն): Կ'երգէ՝ Օր. Յովհաննար Տէր-Պետրոսեան (Լիոնէն):

Հայկական պարեր եւ խմբերգ փոքրիկներու կողմէ:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները կը հսկեն կարգապահութեան:

Մուտքը ազատ է

Ռուանի

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԶԱՐՄԱՆՃԱՒԻ Հայր. միութեան Պօսթոն Սէն Ժիւլիէն (Մարսէյլ) մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Պ. Նազար Իշխանեանի տան մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԻՓԱՆ երգչախումբի փորձը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Միութիւնիէի սրահը: Բոլոր անդամ-անդամուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հայ Երաժշտական միութեան բոլոր անդամ եւ անդամուհիները կը հրաւիրուին ընտանեօք ներկայ գտնուիլ Միութեան ընտանեկան երեկոյթին վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Brasserie du Chapitre, Salle des Banquets: Cours Joseph Thierry.

Ա. Ե. Կ. ԽԱՉԻ Մարսէյլի ժասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Կիրակի ժամը 3.30ին: Օրակարգ.— Զեկոյց պատգմ. ժողովի մասին: Ընտրութիւն նոր վարչութեան, անդամագրութիւնները անհրաժեշտ է այս կարեւոր ժողովին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ա.Ե.Հ.Կ. Խաչի պարագիաշխութենէն չհաշած են հետեւեալ թիւերը.—

..625, 1044, 875, 1431, 981, 934, 307, 1459, 331, 1246, 49, 929, 830, 1347, 163, 506, 648, 1777, 1157, 80, 1006, 988, 23, 1920, 933, 317, 1331, 330, 306, 1046, 1955, 352, 1065, 1063, 2, 1555, 436, 367, 1005, 1688, 1449, 1440, 1871, 1193, 1332, 503, 1651, 107, 1237, 303, 773, 827, 1198, 1549, 290, 661, 64, 1200, 67, 1227, 1318, 930, 1173, 1929, 1206, 1082, 156, 1636, 1586, 1208, 1874, 1915, 1609, 883, 820, 238, 941, 1968, 1674, 1832, 307 ,1957, 1785, 1753, 1882, 1310, 1215, 551, 416, 900, 1060, 86, 1320, 965, 526, 1959, 1469, 1802, 1306, 662, 815, 1507, 1338, 1155, 1074, 1793, 872, 1840, 1803, 1016, 1826, 1104, 295, 173, 42, 377, 317, 14, 503, 107, 926, 950, 319, 172, 151:

Նաւէրները առանալ 26 ռիւ տէ Միխլէն:

ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԱՔՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԻՒԹԻՒԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, Métro: Maubert-Mutualité

Այս Կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

„ՍԻՓԱՆ„ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱԶԱԽՈՒՄԲԻ

120 ՀՈԳԻԷ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱԶԱԽՈՒՄԲ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ *Օրհրդներ՝ Հ. Թորոսեան, Մ. Պոտուրեան, Պ. Պ. Ս. Նաւասարդեան, Մ. Իզպաշեան, Ա. Սեմերճեան*

Երգչախումբի մեներգողներ՝ *Տիկ. Սուրաբեան եւ Օր. Ա. Առաքելեան*

Դաշնակով կ'ընկերանայ՝ *Օր. Խորոմեան*

ՏՈՄՍԻ ԳԻՆԵՐԸ.— 25, 20, 15, 10, 7·50 եւ 5 ֆրանք

Ծանօթ.— Երգչախումբերու անդամներուն, Հայ ուսանողներուն, արհեստուն եւ արհեստչէքուն համար յատուկ տեղեր 5 ֆր.ի, մինչեւ Մայիս 30: Դիմել Հ. Մամուէլ Գրատունը:

Ամերիկայէն նոր հասած **ԼԵՒՈՆ ՅԱՐՈՒԹ**

Մասնակցութեամբ **ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ**

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ

ԼԵՒՈՆ ՅԱՐՈՒԹ

ՏՕՆ ԺՈՒԱՆ

(Մոլիէրի Գլուխ գործոց ծիծաղաշարժ քոմէտին)

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ 8.45ԻՆ

Théâtre Montmartre l'ATELIER

Place Dancourt Métro: Blanche et Anvers

Տոմսերը կը ծախուին «Ցաւագ»ի խմբագրատունը եւ սովորական տեղերը, իսկ ներկայացման օրը Թատրոնին կիշէն ժամը 12էն սկսեալ:

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Հրապարակային քանախօսութիւն Լիոնի մէջ

Յունիս 11ին: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Մ. Թէրզեան շնորհակալութիւն կը յայտնէ Փոն տ'Օպնայի ազգային միութեան, ընկերներու եւ ամէն անոնց, որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իր Սիրեցեալ ամուսնոյն դառնադէտ մահուան առթիւ:

Փոն տ'Օպնա

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէսինէն Տէր եւ Տիկին Վ. Հիւսեան իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր Վարդան Խրիմեանի (Սէնթ Էթիէն) եւ իր պարագաններուն, իր սիրեցեալ զաւակին՝ ԳՐԻԳՈՐԻ գառնադէտ մահուան առթիւ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

Պասրա, Գործ.— 250:

ՄԱՆԱՆԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաքլէ: Ախրատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան' վնաս. ֆիւանդուաին եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Փարիզի Գրական Ակումբ *վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 131 rue Cambronne, Métro Vaugirard. Զեկոյց Բժ. Նորայրէ՝ «Ֆրէօտականութիւն»ը (Freudisme). Մուտքը ազատ է:*

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, համոզին մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէ

կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ԵՐԱԶԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՓՐՕՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

«ԵՐԱԶԱՀԱՆ ՃՈՒԽ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ»

որ կը պարունակէ *10* հազար երազներու ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը

ՄԻԱՑՆ ԵՐԱԶԱՀԱՆԸ ԲԱՂԿԱՑԱԾ Է 158 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐԷ

կը պարունակէ երազահան, Լուսնի երազացոյց, գուշակութիւն մարմնախաղի եւ վիճակացոյց:

Դիմել գրավաճառ Գ. ՄԵՐԻԿԵԱՆԻՆ, *13 Rue des Dominicaines, Marseille* կամ ուղղակի հրատարակիչ ԱՐԱՄ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻՆ, *299 Rue de Lyon, Marseille.*

Գին 15 ֆրանք, Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր գեղչ

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Լսի՛ր, սիրելիս, — ասաց վերջապէս մեղմով: — Է՛, արդէն շատ ես արտիդ առնում: Գիտեմ, որ սարսափելի է, բայց ամէն մարդ կը հանկանայ բանն ինչումն է:

— Ինչի՞ մասին ես խօսում. —հարցրեց ոտան նոյն խուլ ձայնովը:

— Բօլլայի ֆամակին մասին:

Այդ անունը լսելիս վշտի մի ամպ անցաւ տղի դէմքովը:

— Ես կարծում էի, որ դու ոչինչ չես իմանայ այդ մասին, բայց երեւի ասել են քեզ. — չարունակեց Ջեմման: — Բօլլան ուղղակի խելքը կորցրած է լինելու, որ այդ տեսակ բան է գրել:

— Ի՞նչ բան:

— Ուրեմն ոչինչ չգիտե՞ս: Գրել է, որ դու ես պատմել կոնդրաբանդի մասին ու նրան ձերբակալման պատճառն էլ դու ես: Դէ՛, ի հարկէ, ապուշ բան է, ով հասկանում է. վրդովեցին միայն նրանք, որոնք քեզ չեն ճանաչում: Եւ ես եկել եմ քեզ ասելու, որ մեր խումբից ոչ ոք հաւատ չի ընծայում:

— Բայց դա ճշմարիտ է, Ջեմմա:

Աղջիկը կամաց ետ քաշեց նրանից ու կանգ առաւ. լայն բացած աչքերը լի էին սարսափով. դէմքը թուում էր սպիտակ, վզին կապած թաշկինակին նման: Լուսինեան մի ահեղ սառն ալիք ընկաւ Արթուրի եւ Ջեմմայի վրայ, ու առանձնացրեց նրանց չուրջի կեանքից ու չարժումից:

— Այո՛. — չշնչեց նա վերջապէս:

— Այո՛, ես եմ այդ բոլորը պատմել, նրա անունն էլ ես եմ տուել: Ա՛հ, Աստուած իմ, Աստուած իմ, ես ի՞նչ անեմ հիմա: — Բայց յանկարծ ուշքի եկաւ, երբ տեսաւ աղջկայ դէմքի մահացու սարսափը: Ա՛հ, նա հիմա մտածէ պիտի...

— Ջեմմա՛, դու ինձ չես հասկանում. — վրայ տւեց իսկոյն՝ մօտ գալով:

Բայց աղջիկը ետ քաշուեց ու հատու չեշտով.

— Մի՛ դպչիր ինձ:

Իսկ Արթուր յանկարծակի խլեց նրա ձեռքը վայրագաբար.

— Լսի՛ր, ի սէր Աստծու: Ես...

— Դնա՛. թող իմ ձեռքս... գնա՛:

Աղջիկը ետ խլեց ձեռքը ու խփեց ամուր նրա այտին: Մի տեսակ մատնախուղ լինաւ տղի շուրջը: Մի քանի վայրկեան ոչինչ չէր տեսնում բաց ի Ջեմմայի դունաթափ ու յուսահատ դէմքից ու նրա աջ ձեռքից, որ սրբում էր իր չիքէ հագուստին: Ցետոյ նորից ողողեց նրան արեւի լոյսը, նայեց չուրջը ու տեսաւ, որ մենակ էր:

VII

Արդէն բոլորովին մութ էր, երբ Արթուր քաշեց իրենց ահագին տան դուռը: Ցիշում էր, որ երկար թափառել էր փողոցներում, բայց ո՞ւր, ինչո՞ւ եւ ո՞րչափ ժամանակ՝ գաղափար անգամ չունէր: Ցուլիայի սենեակի ծառան բացաւ դուռը յօրանջելով եւ նշանակիչ կերպով ժպտաց նայելով նրա գրեթէ քարացած դէմքին: Խիստ ծիծաղաշարժ էր թուում նրան, որ բանտից վերադարձող իր երիտասարդ պարոնը մի հարբած ու կեղտոտ մուրացկանի էր նմանում: Արթուր բարձրացաւ սանդուղներից: Վերը հանդիպեց Ջերօնիմոյին, որ ցած էր գալիս պարտաւորի մի լիրը ու հանգիստաւոր արտայայտութիւն դէմքով: Արթուր չանաց արագ անց կենալ նրա մօտովը՝ մի «բարի երեկոյ» քրթմնջելով: Բայց իր կամքի հակառակ այդպէս հեշտ չէր նրա ձեռքից օձիք ազատելը:

— Տանը մարդ չկայ. — ասաց նա մի քննական հայեացք ձգելով Արթուրի թափթփած հագուստին ու խճճած մազերին: — Տեղ են գնացել ու կէս գիշերից առաջ չեն վերադառնար:

Արթուր նայեց իր ժամացոյցին: Ինն էր: Ա՛հ, դեռ ժամանակ ունի, եւ շատ ժամանակ:

— Տիկինը յանձնարարեց ինձ, պարոն, որ ձեզ հարցնեմ, արդեօք ընթրել չէի՞ք ցանկալ: Նա յոյս ունի, որ դուք կը սպասէք իր վերադարձին, որովհետեւ շատ է ցանկանում խօսել ձեզ հետ հէնց այսօր իսկ:

— Ոչի՛նչ չեմ ուզում. չնորհակալեմ: Տիկնոջ կարող էք յայտնել, որ ես պառկած չեմ լինի:

Ու բարձրացաւ իր սենեակը, ուր իր ձերբակալման օրից յետոյ ոչինչ չէր փոխուած: Մօնտանէլլիի նկարը դրած էր սեղանին, նոյն տեղը, ուր ինքը դրել էր, ու խաչելութիւնն էլ կանգնած էր իր խորշում, ինչպէս առաջ: Մի վայրկեան կանգ առաւ սեմին ու ականջ դրաւ: Տունը լուռ էր բոլորովին: Պարզ էր, որ նրան ոչ ոք չէր խանգարում: Կամաց մտաւ ու դուռը փակեց:

Այսպէս ուրեմն, հասել էր վերջը: Էլ տեղիք չկար մտածելու ու վրդովուելու: Պէտք էր միայն ազատուել այդ անպէտք ու անախորժ զգայութիւնից ու վերջացաւ գնաց: Բայց դա էլ, ինչ որ չատ էր անմիտ ու աննպատակ:

Անձնասպանութեան մի պարզ որոշում նա չէր կայացրել: Այդ մասին նոյն իսկ մտանատրակս չէր էլ մըտածում, այնքան անխուսափելի ու ակնյայտի էր թուում նրան մահը: Բայց ի՞նչ տեսակի մահ, բացարձակապէս ոչ մի գաղափար չունէր: Միայն թէ վերջ տար չուտով, վերջ տար ու ամէն ինչ մոռանար: Սենեակում ոչ մի զէնք չկար, ոչ իսկ հասարակ մի դանակ: Է՛, բոլորը մէկ չէ. մի չորի կտրն էլ հերիք է, օրինակ, կոտոր – կտոր արած սաւանը:

Հէնց պատուհանի ճիշդ գլխին էլ գամուած էր մի մեծ մեխ: Պրծանք գամուած էր մի մեծ մեխ: Պրծանք գնաց: Պէտք էր միայն մի լաւ ամրացնել որ իր մարմնի ծանրութիւնը տանել կարողանար: Բարձրացաւ աթոռին ու ձիգ ուեց մեխը. դուրս եկաւ որ այնքան էլ ամուր չէր: Իլաւ նորից ու պահարանից հանեց մուրճը: Մեխը կրկին պնդացրեց եւ ուզում էր արդէն քաշել անկողնից, երբ յանկարծ յիշեց, որ չէր ազօթել: Ի հարկէ կարճ յիշեց, որ չէր ազօթել, ինչ մահից առաջ պէտք էր ազօթել, ինչպէս քրիստոնեայի պարտաւորութիւնն է: Հրաժեշտի յատուկ ազօթքներ կային մինչեւ անգամ:

Մօտեցաւ խորշին ու ծունր իլաւ խաչելութեան առաջ:

— Ամենակարող, ամենողորմ Աստուած. — սկսեց նա բարձրաձայն ու յանկարծ կանգ առաւ ու էլ ոչինչ չուզացրեց: կեանքը այժմ նրա համար այնպէս մոայլ էր դառել, որ պէտք էր գոյում ոչինչ խնդրելու, ոչ էլ ոչ մի բանից ազատուելու:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — 17, Rue Damesme PARIS (13e) — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 4 ՅՈՒՆԻՍ 1932 — 4 JUIN 1932

Հ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1897 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍՏԱԼԻՆԵԱՆ ՆԱՀԱՆՋ

Ընդմեջ ծրագրի խեղայեղ վազքէն յետոյ, Ստալինի վարչութիւնը, չաւերուն համար անսպասելի, պահ մը կը տանձէ բոլշեւիկեան առաճակատը ձին:

Մայիս 6էն մինչեւ 20 լոյս տեսան երեք օրէնքներ, որոնք նոր նպաստ մը չէջմանը կը բանան Խորհրդային Միութեան դիւղացիութեան համար, թէեւ սահմանափակ չափով:

«Յառաջ»ի մէջ, այդ առթիւ հրատարակուած յօդուածները քիւրեղով եւ փաստերով դրութիւնը պարզեցին: Մենք կ'ուզենք քանի մը խօսք ըսել այդ երեւոյթի նշանակութեան եւ առ հասարակ բոլշեւիկեան տնտեսական քաղաքականութեան մասին:

Բոլշեւիկեան մամուլը Մոսկուայէն մինչեւ Երեւան, միաբերան՝ մեծ յաղթանակ մը կը նկատէ հրատարակուած օրէնքները, ու եղածը փաստ մը աւելի՝ իրենց տնտեսական ուղղութեան եւ վերջին:

Ընդհանրապէս տարբերը դիւղացիութեան յաղթանակը կ'ընդգիմանին:

Ուրիշները պատերազմի վտանգը կը միացնեն Խորհրդային տնտեսութեան տկարութեան, ու հարկադրանքի նահանջ մը կը տեսնեն տասնիններեան ելոյթին մէջ:

Այս կարծիքները, իւրաքանչիւրն իր հաշուին մէջ շիտակ է, եւ հիմնուած բազմաթիւ փաստերու վրայ, համոզիչ ու չօչափելի:

Նախ բոլշեւիկեան ընդհանուր կանոն մըն է յաղթութիւն հռչակել ամէն մէկ ձեռնարկ, այդ ըլլայ նահանջ թէ գահավէժ անկում, համայնացում թէ սովհարում: Իսկ այս պարագային, բոլշեւիկեան վարչութիւնը հաշուի կը նստի իր 4—5 տարիներու դիւմադրութեան հետ, դիւղացիութիւնը ճմլուած, ինքնապահպանողական գործունէութեան հետ, դիւղացիութիւնը ճմլուած, անտեսութիւնները քայքայուած, գլխաւորներով նոսրացած եւ երկուքկէս միլիոն դիւղացի աքսորական: Ու մանաւանդ՝ դիւղը լիովին կողոպտուած նեպի չէջմանին իր դիւղած հարստութիւնները:

Երկերը ազգային ընդհանուր հարստութեան եւ ապագայ յառիդիմութեան տեսակէտներէն վնասուածք է. ի՛նչ փոյթ: Բոլշեւիկեան վարչութիւնը անցած չորս տարիներու ընթացքին, այդ տեսակի կողոպուտի չնորհիւ կրցաւ լարուած կեանք մը ունենալ, վարչապէս ուժեղանալ ի հաշիւ տարկացած բազմամիլիոն աշխատաւորութեան:

Հիմա կողոպտելիք բան մնացած չէ. միւս կողմէ, դիւղացիութիւնը փիղիքապէս եւ բարոյապէս վերջին աստիճանի ծլեւրած է, այլեւս անոր վրայ մնացած է մորթը եւ ոսկորը: (Ի հարկէ խօսքը անոնց մասին չէ, որ չունչը փչած են եւ պիտի փչեն աքսորին մէջ): Աւատապետներն իսկ կը հասկնան թէ հիմա ճիշդ առեւն է քիչ մը չունչ քաշել տալ ճորտերուն, որպէս զի կարո մը միս բռնեն, նոր կողոպտուի դուռ բանալու համար:

Բոլշեւիկեան առումով, ի հարկէ, եղածը յաղթանակ մըն է, աւատապետական յաղթանակ:

Բայց պատմական խոշոր երեւոյթ մըն է դիւղացիութեան կրաւորական դիմադրութիւնը, որ ահա չորս տարիներէ ի վեր կը տարտ Խորհրդային Միութեան հիմքերը: Մենք այդ դիմադրութիւնը կրաւորական կ'անուանենք, որովհետեւ չարժման էութիւնը եւ տեւականութիւնը կրաւորական բնոյթ ունին: Սակայն անցած չորս տարիներու ընթացքին մանաւանդ ապստամբութիւնները, դինեալ դիմադրութիւններն ու արիւնհեղութիւնն անպակաս եղած են: Այսպիսով, դիւղացիութիւնը, առանց յանդգնելու ընդհանուր ապստամբութեան, առաջին չէջմանին՝ ապստամբ փիղիքապէս՝ ենթարկուած է համայնական անտեսութեան, եւ բռնած է կրաւորական դիմադրութեան ճամբան, որ աւելի քայքայիչ էր հնգամեայ ծրագրին համար: Այս դիմադրութիւնը իրերու բնոյթէն կը բխէր. քիչ մը նախամտածում, մնացածը բնազդական անտարբերութիւնն ու թշնամանքը կը լրացնէին:

Դիւղացիութիւնը փիղիքապէս եւ տնտեսապէս քայքայուած է. սովի սպառնալիքը չատ մը չէջմաններուն վրայ կը տատանի. ան քամուած է իր բոլոր միջոցներէն եւ կորովէն. ճակատագրապաշտ ու կրաւորական, ան հասած է անդունդի եղերին եւ կ'ուզէ անդունդը իյնալ՝ իր հետ խորտակելու համար նաեւ բոլշեւիկեան բռնապետութիւնը: Աչալուրջ բռնապետը հոդ կը կեցնէ բազմութիւնները եւ ժամանակաւոր կեանք կուտայ անոր:

Այս է տասնիններեան նահանջը: Ու այս ծանր պնդումն է որ դիւղացիութիւնը կը յաղթէ: Աւելի շիտակ՝ ժամանակ մը չունէ կ'առնէ, նախ՝ համատարած աշխատանքի ընդունակութիւնը վերագտնելու, եւ երկրորդ՝ սեփական ճիգերով քիչ մը աւելի եկամուտ դիւնելու, որուն հաշիւը խնամքով կը պահեն օրուան տիրապետողները, մինչեւ ժամանակը հասնի նոր յառաջխաղացման մը, կողոպուտի յաղթանակ մը եւս արձանագրելու բոլշեւիկեան պատմութեան մէջ:

Ռազմական կոմունիզմէն մինչեւ այսօր, նեպէն ու նեպմանն նահանջներէն եւ յաղթանակներէն մինչեւ այս նոր օրէնքները պատահական երեւոյթներ չեն: Անոնք հիմքը կը կազմեն բոլշեւիկեան տնտեսական քաղաքականութեան, որ թէեւ ծրագրուած կ'ընթանայ, բայց գործնական բնոյթ ունի: Եւ հետեւաբար՝ հետեւողական եւ վերջնական հանգրուան մը չունի: Վերջնական հանգրուանը ընդհատուածութիւնն է, բայց մինչեւ հոն հասնելը խիստ երկար տարիներ անհրաժեշտ են: Մինչեւ վերջին կայանը բոլշեւիզմը պիտի անցնի միջնադեմ չէջման մը, որ դժբախտաբար բոլշեւիկեան անհաչիւ ու խեղճ փորձերու դուռ կը բանայ:

Ետ ու առաջ եղած եւ ըլլալիք չարժումները կոչուած են կարճ ժամանակով փրկելու բոլշեւիզմը անկէն, եւ մօտորեցնելու թէ երկրի եւ թէ արտասահմանի հանրային կարծիքը:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԱՑԷՔ, ԼՍԵՑԷՔ ԵՒ ՀՐՃՈՒԵՑԷՔ

Վաղը՝ «Սիփան»ի համերգը ի պատիւ իր հիմնադրին Սաֆոյի:

Կասկած չկայ թէ հայ երգի բարեկամ ժողովուրդը՝ պիտի փութայ արժանի գնահատանքը շռայլելու գործի մը՝ որ ամբողջ սրտմաշուկ եղած է, սառապանք հոգիի, զոհողութեան՝ առողջութեան, հանգստի ու նիւթականի, եղած է վաստակը տճնանքի ու հեւ ի հեւ վազքի, յամառութեան ու յարատեւ կորովի:

Վաղը՝ հայկական մեղանչող երգերու շեշտէն վերացած՝ բազմութիւնը չպիտի իսկ անդրադառնայ թէ ինչ սպառում արժած է խումբին կազմութիւնը, հիմնադրին մանաւանդ ու նաեւ իր օժանդակներուն ու երգիչներուն:

Եւ այս՝ մէկ վայրկեանի գերագոյն հանոյքին համար. հայ երգի փառքին համար, հայ մշակոյթի պահպանման դժուարին ու նուիրական գործին համար, իւրացնող ու կաշկանդող այս հզօր միջավայրերուն մէջ:

Երաժշտութիւնը ազատ օտարին համար հանոյք մըն է, ազգային երգը հպարտութեան, ազգային ներշնչումի աղբիւր մը աւելի համար:

Բայց մեզ, հայրենազուրկ հայս այս համար, ամէնէն անձնական հանոյքն իսկ, նպատակ մը պէտք է հետապնդէ: Դժբախտութիւն մըն ալ այս է: Դժբախտութիւն՝ որ իր զուգակշիռը կը գտնէ հազուագիւտ ու անձնուէր հոգիներու անխոնջ գործունէութեամբը:

Սաֆօ Յակոբեան ատենցմէ է: Կը ծառայէ հայ համեստ գեղարուեստին, մշակոյթին ու ատով՝ ազգային սայթաքումի այս օրերուն, ուժեղ կապ մը կը նետէ հայ անցեալէն դէպ ի գալիքը:

Գացէ՛ք, լսեցէ՛ք եւ հրճուեցէք հայ երգի մրմունջներով: Եւ երբ յափշտակուիք սիրոյ, թախիծի, ուրախութեան, հայրենական կարօտի ներշնչումներէն, մի մոռնաք թէ ով որ այսօր, հայ երգը կ'երգէ, կը ծառայէ անշէջ պահելու աւանդական խարոյկը:

Ու մի մոռնաք յարգանքի եւ բաջալերանքի տուրքը հանդէպ անոնց, որոնք ջահը բռնած՝ բազմութիւններու հոգին կ'առաջնորդեն այսօրուան անդունդին՝ դէպ ի վաղուան բարձունքները:

Մ. Ե.

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԴԷՊՔԵՐԸ

Համաձայն ճափոնի վարչապետին յայտարարութեան ռուս-ճափոնական յարաբերութիւնները բարւոքելու վրայ են: Ճափոնի վարչապետը վճռապէս հերքեց այն զրոյցները թէ Ռուսիոյ եւ Ճափոնի յարաբերութիւնները թշնամական են, եւ վստահեցուց թէ արեւելեան Զինաստանի երկաթուղիին կապուած ռուսական շահերը հակառակ չեն Մանչուրիոյ մէջ ճափոնական շահերուն:

ԳԵՐՄԱՆԵԻԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մոսկուայէն ստացուած լուրերը կը յայտնեն թէ փոն Փափէնի կողմէ կը յայտնեն թէ փոն Փափէնի կողմէ դաշինքին կազմութիւնը սուր վրդովմունքի պատճառած են խորհրդային պատասխանատու շրջանակներուն, որոնք կը վախնան որ Գերմանիա հեռանայ Ռուսիոյ հետ համաձայնութենէ եւ դաշնակցի Անգլիոյ հետ:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Գրեթէ հինգ թէ Անգլիա եւ Ամերիկա համաձայնած են հրաւիրելու տնտեսական համաշխարհային խորհրդաժողով մը: Այս հարցը ներկայիս ուսումնասիրութեան վրայ է անգլիական կառավարութեան կողմէ: Արտաքին նախարարը այս մասին չարունակեց իր խօսակցութիւնները Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի դեսպաններուն հետ: Խօսակցութիւնները գլխաւորաբար ուղղի կ'ունենան խորհրդաժողովի դումարման պայմաններուն, եւ վայրի ու թուականի նշանակման մասին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"ՄԱՅԻՍ 28,,Ը ԿԸ ՏՕՆԵՆ ԴԱՐՁԵԼ ԱԹԷՆՔԻ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԸ

Նախորդ օր Հաղորդեր էինք Աթէնքէն տրուած հեռագիրը որ կը յայտնէր թէ յունական կառավարութիւնը արգիլած է «Մայիս 28»ը՝ խորհրդային դեսպանին պահանջով:

Վերջին պահուն ստացանք թղթակցութիւն մը, որ կը յայտնէ բուն իրողութիւնը:

Հանդէսը իրօք արգիլուած է խորհրդային դեսպանին պահանջով, եւ ինչպէս դիւրին էր ենթադրել՝ հայտնուն մարզուկներու թեւադրութեան վրայ:

Շահվերտեան մխայն ներդաղթի պաշտօնեայ չէ, այլ ի հարկին, գիտէ նաեւ զղուելի չհկիստի իր ընդունակութիւնները արժեցնել՝ որ երկինքին տակ ալ գտնուի:

Թղթակցութիւնը կը հրատարակենք վազուան «Յառաջ»ի մէջ:

Հոգեստարութեանց հարցը իտալական խորհրդարանին մէջ

Վերակուտակային Կալիա, Վերակոյտի չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, երկարօրէն անդրադարձաւ հոգեստարութեանց հարցին եւ այդ առթիւ, Իտալիոյ պահանջներուն: Ցիշեց թէ հոգեստարութեանց բաշխման պահուն, ոչ մէկ բաժին ինկաւ Իտալիոյ, որ սակայն, իրեն յանձնուած հոգեստարութենէ մը գոհ պիտի մնար:

Վերակուտակականը յիշեց նաեւ Լոնտոնի 1915ի դաշինքին 9րդ եւ 13րդ յօդուածները եւ հաստատեց թէ հարաւային Անատոլուի շրջանը որ Իտալիոյ տրուած էր, դեռ այսօր մաս կը կազմէ Թուրքիոյ:

— Եթէ բան, Իտալիա չի գժգոհիր ասոր համար, կը գժգոհի սակայն թէ իր չահերը միշտ անտեսուած են Սուրիոյ եւ Պաղեստինի մէջ: Պէտք չէ թոյլ տալ որ Իտալիոյ չահերը ժամանցումի ենթարկուին, պէտք է ընդհակառակն գանգնք աւելցնել այն իրաւունքներուն վրայ, զոր ստացած է Լոնտոնի դաշինքին 13րդ յօդուածով:

Գերման դաւիճը կազմուեցաւ Բայց խորհրդարանը պիտի լուծուի

Ցոն Փափէն իր կազմած դահլիճին անդամները ներկայացուց Հանրապետութեան նախագահ Հինդէնպուրկի, որ Սահմանադրութեան հանդէպ՝ հաւատարմութեան երդում ընել տուաւ անոնց:

Երդման արարողութենէն անմիջապէս յետոյ, նոր վարչապետ ժողովի հրաւիրեց նախարարները՝ խորհրդակցելու համար կառավարութեան ծրագրին վրայ:

Ցոն Փափէն Հինդէնպուրկի հետ խորհրդակցեցաւ՝ խորհրդարանի վերաբացման մասին: Խորհրդարանի աւագները պիտի հաւաքուին չարաթ օր. կը կարծուի թէ մինչեւ այդ պահը, որ եւ է որոշում չպիտի տրուի խորհրդարանի մասին: Տիրող կարծիքն այն է թէ Ֆոն Փափէն պիտի հրաժարի խորհրդարանը նիստի հրաւիրելէ. որովհետեւ կեդրոնի կուսակցութիւնը որմէ սոխպուեցաւ հրաժարիլ, պայքար յայտարարած է իր դէմ. ընկերվարականները նոյնպէս: Որով պարզ է թէ առաջին առթիւ իսկ փոքրամասնութեան մէջ պիտի մնայ. որմէ խուսափելու համար, առանց նիստի հրաւիրելու, պիտի լուծէ խորհրդարանը:

Կ'ենթադրուի նաեւ որ Ֆոն Փափէն կրնայ հրաւիրել խորհրդարանը, որուն կառավարական յայտարարութիւնը կարդալով մէկտեղ, յայտնէ լուծման հրամանագիրը:

Ֆոն Փափէն լրագրողներուն յայտնեց թէ պիտի չարունակէ նախորդ դահլիճին արտաքին քաղաքականութիւնը.

— Մարաջախտ Հինդէնպուրկ, ըսաւ, այն կարծիքն ունի թէ երկրին վրայ ճնշող նիւթական հսկայ բեռները ժողովուրդէն կը պահանջեն զոհողութիւններ, որոնց կարելի չէ հանդուրժել, եթէ ազգին բոլոր բարոյական ուժերը չմիանան:

«Պիտի շարունակենք նախկին կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը: Օտար պետութիւնները իրաւունք ունին գիտնալու թէ ի՞նչ կ'ուզէ գերման կառավարութիւնը: Նոր կառավարութիւնն ուրեմն պիտի շարունակէ նախորդին արտաքին քաղաքականութիւնը, ինչ որ կը նշանակէ թէ պիտի ձգտի իրականացնել գերման ժողովուրդին ազգային անհրաժեշտութիւնները եւ վերականգնել անոր տնտեսական կենսական իրաւունքները:

«Այս քաղաքականութիւնը պիտի հիմնուի բոլոր ժողովուրդներու գործակցութեան վրայ: Կացութիւնը այնքա՞ն ծանր ամբողջ աշխարհի մէջ, որ ծանր հարցեր կը դնէ պետական մարդոց խղճին առջեւ»:

Անգլեւիրանական յարաբերութիւնները

Անգլիոյ գաղթային նախարարը, իր վերջին մէկ յայտարարութեան մէջ, յիշած էր բոլոր գաղթապետութիւնները՝ որոնք պիտի մասնակցին Օթթաւայի կայսերական խորհրդաժողովին: Ցիշած չէր միայն Իրլանտան: Այս առթիւ պատասխանելով երեսփոխաններու հարցման, նախարարը ըսաւ.

— Ներկայիս, Իրլանտայի ազատ կառավարութիւնը խզած է համաձայնութիւն մը, զոր կնքած էին իր եւ մեր ներկայացուցիչները: Կը կարծենք թէ բանի չի ծառայեր բանակցութեան մտնել մարդոց հետ, որոնք չեն կրնար փաստել թէ պատրաստ են յարգելու համաձայնութեան մը տրամադրութիւնները:

«Իրլանտայի կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ Օթթաւայի ժողովին մասնակցութիւնը, Գանատայի կառավարութեան հրաւէրին վրայ: Հարցին սահմանադրական կամ իրաւական երեսոյթովը զբաղելու պէտք չունինք. բայց իրաւունք ունինք զբաղելու երկու պայմանագիր կողմերու վրայ ծանրացող բարոյական պարտադրութեամբը՝ յարգելու համար իրենց կնքած պայմանադրութիւնը»:

ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

Ստացանք Յ. Օշականի վէպին, ՄՆԱՑՈՐԴԱՑԻՆ նոր թիւերը, էջ 193–224:

Բաժանորդներուն կը դրկուի հետզհետէ: Ջեռէ առնողները դիմեն խմբագրատուն:

Կորկուլովի հարցաքննութիւնը

—)(o)(—

Կորկուլովի հարցաքննութիւնը պէտք է վերջացած նկատել այլ եւս եւ սպասել որ դատավարութիւնը սկսի: Իրօք, հարցաքննիչ դատաւորը, նախագահին սպանիչին հազրդեց մասնագէտներու տեղեկագիրը իր մտային վիճակին մասին: Այս վերջին հարցաքննութեան ընթացքին, Կորկուլով դարձեալ, երկարօրէն բացատրեց իր արարքին պատճառները:

Պաշտօնական փաստաբանները չորս կէտերու մասին՝ յաւելուածական քննութեան մը համար խնդրագիր ներկայացուցին: Հարցաքննիչը վերապահեց իր պատասխանը, բայց կը կարծուի թէ պիտի մերժէ:

Կորկուլով երբ տեղեկացաւ բժիշկներու եզրակացութեան՝ որով ինքը պատասխանատու կը նկատուի իր արարքներուն, ըսաւ.

— Մասնագէտ բժիշկները անիրաւութիւն կ'ընեն ինծ: Ձիս հարցաբննեցին իմ երիտասարդութեանս, կրթութեանս վրայ: Ուրիշ ոչինչ: Բայց չհետաքրքրուեցան իմ գաղափարով: Իրենց ըսեր էի սակայն թէ իմ գաղափարս շատ աւելի սիրելի է ինծ, քան թէ կեանքս, թէ ամէն ինչ տուեր էի, սիրտս եւ դրամս: Ինծ պատասխանատուցին թէ ատոնք տուեր եմ: Մեռնիլ կ'ուզեմ, քան զիս մահապատժեն անմիջապէս:

Պահ մը դադարէ յետոյ, Կորկուլով գոչեց.

— Կ'ուզեմ նաեւ որ Ֆրանսա հասկնայ թէ իմ միտքս էր համայնավարութենէ փրկել ո՛չ միայն Ռուսիան, այլ ամբողջ աշխարհը եւ Ֆրանսան: Համայնավարութիւնը կ'առաջնայ: Համաշխարհային աղէտ մըն է որ պիտի պայթի եւ պիտի խորտակէ ամէն ինչ. իմ կեանքս կարեւորութիւն չունի. վերջացած է:

Հարցաքննիչ դատաւորը կրկին հարցուց թէ ինչ էր պատճառը որ պինքը մղեր էր սպանելու նախագահը, Կորկուլով պատասխանեց.

— Անձնական ոխ չունէի անոր հանդէպ. կը հիանայի անոր վրայ՝ իբր շատ պարկեշտ մարդ մը, որ իր չորս գաւակները կորսնցուցած է պատերազմին: Արդէն սիւնէմայի մէջ՝ գինքը ծափահարած էի: Բայց եթէ անոր տեղ ուրիշ մը նախագահ եղած ըլլար, զայն սպանած պիտի ըլլայի: Արդէն կուսէր էի մարդասպանութեան գաղափարին դէմ: Բայց իմ կամքս զիս կը մղէր սպանելու: Քանիցս մտադրեցի անձնասպան ըլլալ:

Պահ մը կրկին լռութիւն, եւ յանկարծ, Կորկուլով կը գոչէ.

— Անասուն չեմ ես. խոտ եմ:

Հարցաքննիչը, այն առեն Կորկուլովի ներկայացուց բոլշեւիկեան «Փրաւտա» թերթին մէկ թիւը, որ կը բովանդակէ Լապինոքայայի տեղական խորհուրդին մէկ յայտարարութիւնը որ կը հաստատէ թէ նախագահին սպանիչը Կորկուլովն է:

«Փրաւտա»ի այդ թիւին մէջ կայ նաեւ Կորկուլովի մօրը լուսանկարը:

Այս լուսանկարը տեսնելով՝ Կորկուլով յուզուեցաւ, փղձկեցաւ ու ըսաւ լալ: Սակայն, վճռապէս չըսաւ թէ լուսանկարը իրօք իր մայրը կը ներկայացնէ.

—Թերեւս ան է ըսաւ: Շատ ծերացած է:

Բայց ճանչցաւ իր մօրը ստորագրութիւնը որ դրուած էր նոյն թերթին միւս երեսին վրայ՝ իր խնդրանքին վրայ:

ՅԱՌԱՋԻ հեռախօսը

ՅԱՌԱՋԻ հեռախօսին թիւը փոխուած ըլլալով, կը խնդրուի ուշադրութիւն ընել նոր թիւին

GLACIÈRE 15-70

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉՈՒԹԻՒՆԸ»

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

4.

Նախակրթարանէն վերջ կուգան միջնակարգ կրթութեան դպրոցները, եօթնամեայ, իննամեայ, տասնամեայ։

Համաձայն Անդրկովկասեան կրթական համաժողովին, որ տեղի ունեցաւ 1928 նոյեմբերին, ռուսական հանրապետութիւններուն մէջ միջնակարգ կրթութեան նորման է 1,25 առ հարիւր, այնինչ նախակրթարանի 100 շրջանաւարտները 12,5 չափով կը տանան միջնակարգ կրթութիւն։ Իրականին մէջ, սակայն, 1927—1928 ուսումնական տարեշրջանին, Հայաստանի միջնակարգ կրթութեան նորման էր 14,5 առ հարիւր, (Վրաստանի մէջ 24,9 առ հարիւր, Ադրբէջանի մէջ 8,0 առ հարիւր)։ 1932—1933 տարեշրջանին Հայաստանի միջնակարգ կրթութեան նորման ցոյց կը տարուի 14 առ հարիւր, (Ադրբէջանի մէջ 11,3 առ հարիւր, Վրաստանի մէջ 18,5 առ հարիւր)։

Ահա ցուցակ մը, որ կը ներկայացնէ թիւը Հայաստանի միջնակարգ վարժարաններու ոչ միայն ուսուցիչներուն, այլ եւ աշակերտներուն։

1927 — 1928		
Վարժարան	Ուսուցիչ	Աշակերտ
27 եօթնամեայ	308	6330
97 գիւղ. երիտ.	183	3203
9 իննամեայ	61	975
1932 — 1933		
27 եօթնամեայ	362	6874
58 գիւղ. երիտ.	406	6081
10 իննամեայ	66	875

Եօթնամեայ վարժարաններէն իննամեայ վարժարան անցած են 1927—1928ին հազարէն 102, յաջորդ տարի՝ 110, իսկ 1932—1933ին՝ 68 աշակերտ։ Եօթնամեայ վարժարաններէն արհեստանոց անցած են 1927—1928ին՝ հազարէն 190, յաջորդ տարի՝ 207, իսկ 1932—1933ին՝ 273 աշակերտ։ Ինչպէս կը տեսնուի, յառաջիկայ տարեշրջանին իննամեայ վարժարաններու աշակերտներուն թիւը կը նուազի, ընդհակառակն արհեստանոցներունը կ'աճի։ Հասկնալի է, որ արհեստանոցները եւս իրենց կարգին կը պատրաստեն արհեստագէտներ միջնակարգ կրթութեամբ։

Իննամեայ վարժարանները ոչ միայն ուսուցիչ կը պատրաստեն նախակրթարաններու, այլ եւ ուսանող՝ համալսարաններու համար։

Ահա ցուցակ մը եւս, որ կը ներկայացնէ այդ չափը։

	Հայաստան	Ադրբէջան
1927 — 1928	41	42
1932 — 1933	34	23

Ինչպէս կը տեսնուի, 1927—1928ին աւելի շատ ուսանող կ'ներթար միջնակարգ դպրոցներէն բարձրագոյն վարժարան, քան յառաջիկայ տարեշրջանին։ Երեւոյթը նոյնն է թէ Հայաստանի եւ թէ Ադրբէջանի մէջ։ Պատճառը այն է, որ համալսարանները ֆոռոտած էին նախապէս։

5.

Ժողովրդային տնտեսութեան տրուած կարեւորութիւնը պատճառ մըն է, որ տարուէ տարի աւելի պահանջներ ենթակայ են ժողկոմխորհին։ Իսկ ժողկոմխորհէն անկախ.

Քիմիկոս	26	60
Մեքենագէտ	2	7
Ելեկտրագէտ	8	41
Շինարար	26	48
Երկրաբան	14	38
Հողագէտ	10	10

Ճարտարարուեստական մանապետութեան պատրաստութեան ծրագիրը ցոյց կուտայ, որ 5 տարուան ընթացքին, արհեստագիտական դասընթացքները պիտի տան 382, համալսարանը 96 մասնագէտ։ Պահանջը, սակայն, աւելի է։ Անհրաժեշտ է ունենալ նաեւ 276 ճարտարագէտ եւ 65 օգնական ճարտարագէտ։ Այս բոլոր կարելի չափով ըլլայ ծածկել նոյն իսկ մասնագէտ հրաւիրելով Մոսկուայէն, ոչ ալ քիմիագիտութեան նորաբաց բաժնին շրջանաւարտներով։ Ահա թէ ինչո՛ւ «լուսաւորութեան» ծրագրին այս էջը վտանգ մը կ'ներթագրէ։

7.

Գիւղատնտեսներու թիւին մասին.

1928—1929ին Հայաստան ունէր 312 գիւղատնտես, 1932—1933ին պատրաստուած գիւղատնտեսներէն զատ պիտի պահանջուի նաեւ 693 գիւղատնտես։ Այս պահանջին դէմ համալսարանի գիւղատնտեսական բաժինը պիտի տայ 354՝ մասնաւոր դասընթացքները 88 գիւղատնտես։ Դեռ կը պահանջուի 251 գիւղատնտես։ «Դժուար է մտածել, կը գրէ Ց. Յովհաննիսեան, որ 251 գիւղատնտես հնարաւոր կը լինի բերել գրսից։ Աւելի ճիշտ կը լինի ասել, որ գրսից հրաւիրելու յոյսն ըստ ամենայնի անհիմն է։ Անհրաժեշտ է այդ բացի մասին հոգալ երկրի ներսում»։

Օգնական գիւղատնտեսներու թիւն էր, 1928—1929ին, 49։ Մինչեւ 1932—1933, պիտի պատրաստուին 1085 օգնական գիւղատնտես։ Եւ դեռ պիտի մնայ պահանջը 1036 գիւղատնտեսներու։ Այս պահանջին դէմ, գիւղատնտեսական վարժարանները պիտի տան 321 շրջանաւարտ, մասնաւոր դասընթացքները՝ 515, գիւղ. երիտ. դպրոցները՝ 166, արտատամանէն՝ 34։

8.

Անասնաբոյժներու թիւն էր, 1928—1929ին, 59։ Հնգամեակին վերջը կը պատրաստուի 163 անասնաբոյժ, առաւել 104 անասնաբոյժի պահանջով։ Այս պահանջը գոհելու համար, դուրսէն պիտի հրաւիրուի 35 անասնաբոյժ եւ մասնաւոր դասընթացքներով պիտի պատրաստուի 69 անասնաբոյժ։ Անդրկովկասեան անասնաբուժական համալսարանը (Երեւան) իր առաջին շրջանաւարտները կուտայ երկրորդ հնգամեակին սկիզբը, այնպէս որ կարելի չէ առ այժմ յոյս դնել համալսարանին վրայ։

Կը պահանջուի նաեւ օգնական անասնաբոյժներ, 141 հոգի, որոնք պիտի պատրաստուին մասնաւոր դասընթացքներով։

Բժիշկներու եւ օգնական բժիշկներու թիւը ըստ հնգամեակի տարիներուն,

51, 64, 66, 74, 78 = 335
57, 86, 81, 92, 100 = 426

Բժշկական Համալսարանի ուսանողութիւնը.

	1927—1928	1932—1933
	241	275

Այս թիւէն վերջին դասարանին մէջ կ'ուսանին 33 հոգի։ Հինգ տարուան մէջ վերջին դասարանի ուսանողներուն թիւը պիտի ըլլայ 158։ «Ինչպէս տեսնում ենք, այս բնագաւառում մենք ունինք խոշոր պակաս» (Ց. Յովհաննիսեան)։

9.

Վերջին բաժին մը եւս, ներկայացնելու համար մանկավարժական, տնտեսագիտական, արուեստագիտական մասնագիտութեանց պահանջը.

	1927–1928	1932–1933
Երկար. դասագիրք.	420	3653
Մասնւր. վրժն.	1372	2041
Բանւորկն. Համալր.	902	974

Մանկավարժներու պահանջը հնգամեակի ընթացքին.

	Ուսուցիչ
Ուսուցչանոցէն	1459
Համալսարանէն	354
Զնգն. վրժրն. ներէ	446
Ուրիշն	2259

Այս պահանջին դէմ

	1927–1928	1932–1933
Ուսանողներուն թիւն է	277	514

Վերջին դասարանին մէջ 1927—1928ին 40 ուսանող, 1932—1933ին 97 ուսանող։ Հինգ տարուան ընթացքին վերջին դասարաններու ուսանողներուն թիւը պիտի ըլլայ 351։ Այսպէս պահանջը կը լրացուի։ Օգնական մանկավարժներ պատրաստելու համար հնգամեակի վերջին տարին՝ 1216 հոգի։ Հինգ տարուան ընթացքին վերջին դասարաններու ուսանողներուն թիւը պիտի ըլլայ 1059։

Այս թիւը չի բաւեր պահանջին։ Անհրաժեշտ է տակաւին 400 ուսուցիչ։ Այդ պահանջին դէմ պիտի աշխատին տալ իննամեայ եւ տասնամեայ վարժարանները։

Ինչպէս կը տեսնուի, ընկերային ու գիւղատնտեսական կրթութեան պահանջը ամբողջովին չէ լրացած։

Եւ սակայն այս ծրագիրները ունին իրենց ծախքերն ալ։ Ցաջորդ անգամ ազդ մտնին։

ՇԱՀԷՆ

ՆԱԽԿԻՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԻ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԲԱՔՈՒՄՈՒՄ

Ինչ որ գործութիւն կար ամէն բանի վրայ։ Մարդկանց դէմքերը մռայլ էին ու թախծոտ։ Նաեւ մօտ կանգնած զինուած պահակները ոչ ոքի թոյլ չէին տալիս մօտենալու։ Ամբոխը հեռուից դիտում էր արտասահմանից եկած ճամբորդներին։

Ես նայեցի շուրջս։ Առաջին զուարթութիւնը անհետացել էր ուղեւորների դէմքին։ Առաջուայ երգող ու պարող մարդիկը չէինէին կարծես։

Անհանգիստ աչքերով նայում էին քարափին եւ, կարծես ինչ որ բան էին որոնում։ Կոմունիստ ճամբորդները աշխատում էին իրենց ցոյց տալ լուրջ ու խելօք։

Մէկ էլ ամէնքի ուշադրութիւնը դարձաւ դէպի փայտով բեռնաւորուած մի սայլ որ անցնում էր փոդոցով։ Լծուած էին ձիեր ու նիհար, կմախք դարձած ձիեր, որոնք դժուարութեամբ էին քաշում ծանր բեռը։ Սայլապաններն անխնայ ծեծում էին ձիերին, մտրակով զարնում դնչին, աչքերին. խեղճ կենդանիները անզօր ժղում էին առաջ եւ ուժասթափ գետին ընկնում աղբեւի ոսքի վրայ։

Ինչ են անում այդ մարդիկ։ Ինչո՛ւ են ծեծում այդպէս անխիղճ։ Չէ՞ որ ձիերը ուժ չունէին։ Ինչո՛ւ չեն կերակրում այդ խե՛ղճ կենդանիներին։ Ինչո՛ւ չի միջամտում ոստիկանութիւնը...

Ամէն կողմից բացագանչութիւններ ու վրդովում։ Իսկ սայլապանների մտրակը շարունակում էր շաչել ծանր բեռի տակ թպրտացող կենդանիների գլխին։ Ամբոխը նայում էր պաղարիւնութեամբ։ Զինուած պահակները բոլորովին անտարբեր էին։

Խորհրդային քաղաքացիների եւ իշխանութիւնների այդպիսի վերաբերումը չափազանց ազդեց մեր ճամբորդների վրայ։ Դէմքերն աւելի մռայլուեցին։

Իսկ մինչ այդ առաջին և երկրորդ կարգի ճամբորդներն արդէն սկսել էին։ Հերթը եկաւ եւ մեզ, «պրոլետարներիս»։

Այն ինչ ամէնքը համոզուած էին, որ խորհրդային իշխանութեան համար առաջին, երկրորդ ու երրորդ կարգերի տարբերութիւն գոյութիւն չունի։

Բեռնաւորուած պայուսակներով, կապոցներով ու գանազան իրերով բազմութիւնը խռնուեց քարափի վրայ, նաեւ առջեւ։

Պահակ զինուորները շատ քաղաքավարի էին. եւ այդ հանգամանքը որոշ չափով մեղմացրեց առաջին աննպաստ տպաւորութիւնը։ Մանաւանդ հաճելի էր տեսնել կարմիր բանակայիններուն սիրալիր վարուեցողութիւնը քէմալական ասքիարների կողմից ու վայրենի արարքներից չեռոյ։

Իմ տրամադրութիւնն էլ լաճախ տարուբերւում էր, բայց ոչ այն միամիտ պատճառով, որ փոփոխւում էին միւս ճամբորդների հոգեվիճակը։

Ո՛չ, ես շատ լաւ գիտէի խորհրդային իշխանութիւնը եւ չէի ազդւում ձիերի ծեծուելուց կամ նման երեւոյթներից։ Բայց իմ վրայ ճնշող տպաւորութիւն գործեց բամբուկի արտաքին տեսքը. քաղաքը թւում էր ամայացած։ Չէր տեսնւում առաջւայ եռուզեռը։ Կարծես, տներն ու փոդոցները յօրանջում էին ձանձրոյթից։

Ճամբորդների ծանր բեռները գըրին սայլերի վրայ, ու շարժուեցինք։ Ամենքիս ներս տարին մաքսատան մի յարկանի շէնքը։ Սկսւեց իրերի ստուգումը։ Ստեղծուեց պատկեր, որ ճամբորդներից ոչ մէկը չէր սպասում։

Հերթով ամենամանրազնին քննութեան ենթարկեցին բոլորի պայուսակներն ու կապոցները։ Ինչ որ գտան, սպիտակեղէն, կօշիկ, զգեստ, սպիտակեղէն, ձախտոց, ամէն լիք — մի խօսքով, պաշտօնեայի քէֆը ինչ որ ուզեց՝ յայտարարուեց «աւելորդ», «օբլնգով արգիլուած», «նշանակուած չափից վեր» եւ այլն։

Կանայք անասելի ազաղակ բարձրացրին։ Շէնքը լեցուեց լացով։ Տղամարդիկ աշխատում էին հանգստացնել, բողոքում էին «ապօրէն թիւններից» դէմ — ո՛վ էր մոխիկ անդը։

Ընկեր Լեւոնը, որ հեռուից դիտում էր մեզ, մօտեցաւ մաքսային պաշտօնեաներից մէկին եւ իր մէջ։ Աչքերը կարծես լեցուեցին արիւնով, եւ խղճալի տեսք առաւ։ Անընդհատ շուրջն էր նայում, կարծես, վախենում էր յարձակման վտանգից։ Նրա պայուսակն էլ թեւացրին, առին հագուստը եւ սպիտակեղէնի մի մասը։ Նա չափազանց յուզուեց, բայց ճիգ էր թափում զսպելու իր յուզմունքը։

Շատ ժամից աւելի անց նահատակութիւնը մաքսատան մէջ։ Մարդիկ ուզդակի ուժասթափ եղան։ Ամենքը սաստիկ ջղայնացած էին։ Ինչպէս ասում են, «շուն էին կատել»։ Ոչ ոքի հետ խօսել չէր լինում։

Եւ տարօրինակ բան. ճամբորդների վրան գլուխը, գրպանները չը նայեցին։ Ես շատ զոհ չէի այս բանի համար։ Ուզում էի, որ Ալիքսանդրապոլցի կոմունիստի պէս կեղծ կոմունիստների գրպաններից հանէին Պոլսում ժամն գնով գնուած չերվոնէցները։

Վերջապէս, աւելորդ դուրս եկանք մաքսատնից։ 46 ընտանիք պայուսակներն ու կապոցները շալկած դէսդեղինք դէպի մեզ յատկացուած ապրանքատար վագոնները։ Ալեքսանդրապոլցին շատ լաւ էր գիտէր իրեն, ուրախ-ուրախ խօսում էր պահակների հետ եւ իր կոտրտուած ռուսերէնով ինչ որ պատմութիւններ էր անում նրանց։

Հաւաքուեցինք վագոնների դիմաց։ Օրդէն ժուխ էր։ Սայլով մեզ համար ուտելիք բերին — հաց ու շաքար։ Հերթի կանգնեցինք եւ ամէն մէկիս բաժանեցին 800 ական կրամ հաց եւ 400 ական կրամ շաքար։ Եւ ուրիշ ոչինչ։ Ամբողջ օրը ոչինչ չէինք կերել։ Այժմ միայն հացով ու շաքարով պիտի բաւականանայինք։ Ամենք հայհոյանքով «մանք ծիծաղով՝ սկսեցինք «ընթրել»։

(Շար.) Մ. Ա. Վ.

(5)

ԲԺԻՇԿԻՆ ՔԵՐԹՈՂԸ 4 ՅՈՒՆԻՍ 1932

ԱՐԻՒՆ ՏՈՒՈՂՆԵՐԸ

Արեան փոխարկումը, ինչպէս տեսանք, դարմանական ազդու միջոց մըն է, մանաւանդ երբ պէտք կ'ըլլայ արեան քանակութիւնը ամբողջացնել՝ կանխելու համար սաստիկ արիւնահոսութեան հետեւանքով վերահաս մահը, ինչ որ յաճախադէպ է ամէն օր եւ ամէն տեղ։

Արդ, եթէ արեան փոխարկումը դիւրին գործողութիւն մը դարձաւ շնորհիւ արեան դոնդողումը արգիլող մանաւար դեղերուն կամ թեթիքին, բայց ուրիշ կարգի դժուարութիւններ արգելք կ'ըլլային եւ տակաւին կ'ըլլան այդ դարմանական միջոցը կիրարկելու ամէն ժամանակ եւ որ եւ է տեղ։

Այսպէս, ծանր արիւնահոսութիւններու պարագային յաճախ պէտք է արագօրէն եւ մեծաքանակ արիւն հեռարկել, միջին հաշուով 4—500, երբեմն ալ 7—800 կրամ եւ աւելի։ Արդ, դիւրին չէ անմիջապէս գտնել մէկը որ տրամադիր ըլլայ անկրկիզ այդքան թարմ արիւն հայթայթելու։ Որովհետեւ, եթէ ժողովուրդը մասնաւոր հակում մը ունի տեղի կամ անտեղի արիւն առնել տալու, դարմանելու համար այս կամ այն հիւանդութիւնը, բայց միեւնոյն ատեն կը դժկամակի կամ սաստիկ կը վախնայ արիւն տալու, մանաւանդ երբ այդ ուղղակի իր օգուտին համար չէ։ Պատճառը այն թիւր համոզումն է թէ որքան ալ քիչ ըլլայ տրուած արիւնին քանակութիւնը, կը տկարացնէ եւ անարիւնութիւն յառաջ կը բերէ։

Ահա թէ ինչու, երբ բժիշկները 15—20 կրամ արիւն կ'առնեն անհրաժեշտ քննութիւն մը ընել տալու համար, հիւանդները յաճախ կը վախնան կարծելով թէ մեծ կորուստ մը կ'ընեն, որուն փոխարինումը երկար ժամանակի եւ անունդի կը կարօտի։ Իսկ երբ քանի մը հարիւր կրամ արիւն տալու խօսքը կ'ըլլայ, իրենց վերջին օրը հասած ըլլալ կը կարծեն ու կը սարսափին։ Հասկնալի է ուրեմն թէ ինչու պէտք եղած պարագային դժուար է գտնել մէկը, նոյն իսկ հիւանդին ընտանեկան պարագաներուն կամ բարեկամներուն մէջ, որ յանձն առնէ քանի մը հարիւր կրամ արիւն զոհել արեան փոխարկումը ընելու համար։

Իրականին մէջ, փոքր քանակութեամբ արիւնառութիւնը, օրինակ՝ քննութեան համար, բոլորովին անվտանգ ու անվնաս է։ մարմինը անմիջապէս կը նորոգէ պակասը։ Իսկ սովորաբար առողջ մէկէ մը մեծաքանակ արիւնառութիւնը, օրինակ՝ 4—500 կրամ՝ արեան փոխարկումի համար, առ առաւելն մէկ – երկու օր հանգիստ կը պարտադրէ, այդ ժամանակամիջոցին մարմինը՝ ամբողջացնէ արեան քանակութիւնը, որ ընդհանրապէս հինգ լիտր է։ Ուրեմն, սակաւագոյն պարագաներու, երբ բժիշկ մը արեան փոխարկումի պէտք տեսնէ եւ անմիջապէս կամաւոր մը ուզէ, հիւանդին ազգականները կամ բարեկամները առանց վախի թող տան իրենց արիւնը։

Բայց չի բաւեր մեծ քանակութեամբ արիւն գտնել արեան փոխարկում ընելու համար։ Այլ պէտք է որ տուողին արիւնը «յարմար» ընդունողին արիւնին հետ։

Արդարեւ, արեան փոխարկումին առթիւ երեւան եկաւ որ, ոչ միայն կենդանիներու արիւնը կարգ մը կենսաբանական յատկութիւններով բոլորովին տարբեր է մարդկային արիւնէն, այլ մարդոց արիւնն ալ կը տարբերի մէկ անհատէն միւսը, այնպէս ինչպէս բնաւորութիւնները, որոնց հիմը հապէս բնախօսական է։ Եւ երբ երկու տարբեր արիւններ մարմնին մէջ կը խառնուին, իրարու չեն յարմարիր, մէկը կը փճացնէ միւսը, պատճառ կ'ըլլայ ծանր արկածներու, նոյն իսկ փոխարկեալի մահուան։ Այնպէս որ արեան փոխարկումի հետեւանքով նախապէս յաջող եկած արկածները եւ մահերը արդիւնք էին ոչ միայն արեան դոնդողումին, այլ եւ արիւններու անհամաձայնութեան։

Երբ ամանի մը մէջ կը հաւաքենք քիչ մը արիւն, կարճ ժամանակի մէջ (3–5 վայրկեան) կը դոնդողի եւ երկու մասի կը բաժնուի։ Ցատակը հատատուն մաս մը՝ որ դոնդողն է եւ կը պարունակէ արեան կարմիր գնդիկները եւ ուրիշ տարրեր. իսկ վրան՝ գեղնորակ հեղուկ մը՝ որ արեան շիճուկն է։

Առնենք երկու անձեր (Ա. եւ Բ.) արիւնը։ Վերոյիշեալ ձեւով զատենք շիճուկը եւ կարմիր գնդիկները։ Առնենք մէկուն շիճուկը միւսին կարմիր գնդիկներուն հետ եւ փոխադարձաբար։ կարմիր գնդիկները կամ անվթար պիտի մնան կամ պիտի կուտակուին ու հալին մէկ կամ միւս շիճուկի լուծող ազդեցութեամբ։

Մարդկային արեան այս յատկութիւններուն, այսինքն կարմիր գնդիկներու լուծուելու ընդունակութեան եւ շիճուկի վերածելու կարողութեան ուսումնասիրութիւնը երեւան բերած է չորս տեսակ արիւններու կամ արեան չորս խմբակներու (groupes sanguins) գոյութիւնը։

Այսպէս կան արիւններ (Ա. խմբակ) որոնք ամէն տեսակ արիւն անվտանգ կ'ընդունին, բայց վտանգաւոր կը դառնան երբ ուրիշին կը նեարկուին։ Ուրիշներ (Բ. խմբակ) կ'ընդունին միայն իրենց խմբակին պատկանող արիւնները, բայց կարելի է նեարկել զանոնք որ եւ է մէկուն։ կան նաեւ արիւններ (Բ. եւ Գ. խմբակ) որոնք միայն իրենց խմբակի արիւններուն հետ կը յարմարին թէ ընդունելու եւ թէ ցրուելու պարագային, բայց անվնաս կ'ընդունին նաեւ Դ. խմբակի արիւնները։

Ուրեմն, արեան փոխարկում կատարելու համար, անհրաժեշտ է նախապէս հաստատելու արիւններու համաձայնութիւնը։ Սակայն պարագաներու մէջ բժիշկը ընդունդին չի ճուկը կը խառնէ պատահական տուողին կարմիր գնդիկներուն հետ, առնէ երբ չլուծուին, տուողին արիւնը յարմար կը նկատուի փոխարկումի համար։ Բայց այս գործողութիւնը մեծապէս կը դիւրանայ, երբ բժիշկը իր տրամադրութեան տակ ունենայ մէկը որուն արեան խմբակի տեսակին ծանօթ է, եւ միեւնոյն ատեն վստահ է անոր առողջական վիճակին մասին։ Արիւն տուողը պէտք է ըլլայ կատար ու բոլորովին առողջ, դերծ սիֆիլիսէ, թոքախտ եւ կարգ մը վարակիչ հիւանդութիւններէ։ Որովհետեւ այդ հիւանդութիւններէ ոմանք կրնան ընդունողին փոխանցուիլ արիւնին միջոցով։

Ահա այս գժուարութիւնները բանալով արեան փոխարկումը դիւրին, անմիջապէս կիրարկելի, ընթացիկ, անվտանգ եւ ամէն տեղ մատչելի գործողութիւն մը դարձնելու համար թափուած ջանքերը ծնունդ առած են նոր արհեստի մը — արիւն տալու արհեստին։ Այժմ քիչ – չատ կարեւոր քաղաքներու մէջ հիւանդանոցները ինչպէս նաեւ մասնաւոր բժիշկներ պատրաստ ունին արիւն տուողներ ու (donneurs de sang) խումբեր, որոնք բժիշկներու տրամադրութեան տակ են եւ հեռաձայնի մը կը պահանջ պէտք հիւանդին քով փոխադրուելու համար։ Ընդհանրապէս կայուն անձեր են, որոնք նախապէս բժշկական խիստ քննութեան մը կ'ենթարկուին եւ իրրեւ տուող ընտրուելէ յետոյ առողջական տեսակէտով միշտ բժշկական լուրջ հսկողութեան տակ կը մնան։ Այնուհետ կ'ընտրուին անոնք որոնք բոլորովին առողջ են, առատ արիւն կրնան հայթայթել եւ միեւնոյն տեսակին մէջ են որուն արեան խմբակի տեսակին ծանօթ է, եւ միեւնոյն ատեն վստահ է անոր առողջական վիճակին մասին։ Արիւն տուողը պէտք է ըլլայ կատար ու բոլորովին առողջ, դերծ սիֆիլիսէ, թոքախտ եւ կարգ մը վարակիչ հիւանդութիւններէ։ Որովհետեւ այդ հիւանդութիւններէ ոմանք կրնան ընդունողին փոխանցուիլ արիւնին միջոցով։

Ահա այս գժուարութիւնները բանալով արեան փոխարկումը դիւրին, անմիջապէս կիրարկելի, ընթացիկ, անվտանգ եւ ամէն տեղ մատչելի գործողութիւն մը դարձնելու համար թափուած ջանքերը ծնունդ առած են նոր արհեստի մը — արիւն տալու արհեստին։ Այժմ քիչ – չատ կարեւոր քաղաքներու մէջ հիւանդանոցները ինչպէս նաեւ մասնաւոր բժիշկներ պատրաստ ունին արիւն տուողներ ու

ՏՈՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅԵՑԱԿ

(Վէպ 4-ի)

Գ. ՄԱՍ

Ֆեյզուլլահ Ցուցաւոր, ծանօթ ազգային գործիչ, ամուսնացած էր Թոնոսեանների քրոջ՝ Մարիամի հետ։ Ունէին երկու զաւակ, որոնցմէ աւագը՝ Ալիկը, տասնհինգ տարեկան էր։ Ֆեյզուլլահ Ցուցաւորի ընտանիքը Պոլսոյ մէջ ամենէն մտերիմ ընտանիքն էր Թոնոսեաններուն։ Ամէն կիրակի, ամէն տօնական օր, անպայման Ցուցաւորները կ՚այցելէին Թոնոսեաններուն, կամ Թոնոսեանները՝ Ցուցաւորներուն։ Ալիկ ու Արմենակ ամէն կիրակի կը հանդիպէին, կը խաղային, կը զբօսնային միասին։

Ալիկ ուրախ տղայ մըն էր, միշտ կը կատակէր, կը ծիծաղեցնէր ուրիշները։ Արմենակ ալ ուրախ էր, բայց ան աւելի լուրջ էր, աւելի խոհուն։ Ալիկ ամէն բանի մէջ կը տեսնէր զուարճալի կողմը, Արմենակ ալ՝ լուրջ կողմը։ Ալիկ կը սիրէր ծաղրել ուրիշները, Արմենակ ալ՝ ծաղրուիլ։ Ալիկ կը սիրէր ծաղրել Արմենակը, որովհետեւ Արմենակ կը ծաղրուէր

Ց.

Հ. Գ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները այսօր Շաբաթ իրիկուն, ժամը 7.30ին, Ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՍԱՐՍԵԼԼԻ Հրայր խումբի անդամական ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին. ընկ. Կարոյի բնակարանը։ Մասիսպողական ներկայութիւն։ Ջեկոյց Կեզր. Կոմիտէի։

Գաւառ

ՍԻՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ (Մարսէյլ) Ընկեր Կարօ խումբի ժողովը վաղը Կիրակի իրիկուն ժամը 6ին, Ընկ. Յովհ. Վարոյեանի բնակարանին մէջ։

ԼԻՈՆԻ Համազասպ խումբի ժողովը այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Բադականները նկատի պիտի առնուին։

ՄԱՐՍԻԼՅԻԻ Իշխան ենթակոմիտէի դիւանը ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Եփրեմ Խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին։

ՄԱՐՍԻԼՅԻԻ կոմիտէն ստիպողական ժողովի կը հրաւիրէ Ազբիւր Սեբոբի բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին։ Սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԻԼՅԻԻ պատասխանական միութեան քաղաքի բոլոր ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՉԱՐՍԱՆՃԱՔԻ Հայր. միութեան Պօղոս Սէն Ժիւլիէն (Մարսէյլ) մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Պ. Նազար Իշխանեանի տան մէջ։ Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները։ Կարեւոր օրակարգ։

Ա. Ե. Կ. ԽՍՋի Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 3.30ին։ Օրակարգ.— Ջեկոյց պատգամ. ժողովի մասին։ Ընտրութիւն նոր վարչութեան, անդամակցութեան ներկայութիւնը անհրաժեշտ է այս կարեւոր ժողովին։

ՄԱՐՍԻԼՅԻԻ Եղկատի Բարենպ. Հայրնկց. միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 41 բիս Բիւլանոս։ Օրակարգ՝ նոր վարչութեան ընտրութիւն։ Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէ ներկայ գտնուիլ սոյն կարեւոր ժողովին։

ՍԱՆՈՋՈՐԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 184 Ave. d'Italie, Métro Port d'Italie). Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՅՈՒՆ

Տրակինեան, Ս. Գ.— 24 ֆր.։
Մարսէյլ, Գործ.— 1148։ Կարպագրեցինք։

ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԱՔՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԻՒԹԻՒԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, *Métro: Maubert-Mutualité*

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

„ՍԻՓԱՆ„ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԲԻ

120 ՀՈԳԻԷ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԲ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ Օրհոդներ՝ Հ. Թորոսեան, Մ. Պոտուրեան, Պ. Պ. Ս. Նաւասարդեան, Մ. Իզպաշեան, Ա. Սեմէրճեան

երգչախումբի մեներգողներ՝ *Տիկ. Սուրաբեան եւ Օր. Ա. Առաքելեան*

Դաշնակով կ'ընկերանայ՝ Օր. Խորոմեան

ՏՈՄՍԻ ԳԻՆԵՐԸ.— 25, 20, 15, 10, 7·50 եւ 5 ֆրանք

Տանօթ.— Երգչախումբերու անդամներուն, հայ ուսանողներուն, արհներուն եւ արհնոյչերուն համար յատուկ տեղեր 5 ֆր.ի։ Դիմել Հ. Սամուէլ Գրատունը։

Ամերիկայէն նոր հասած **ԼԵՒՈՆ ՅԱՐՈՒԹ**

Մասնակցութեամբ **ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ**

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ

ՏՕՆ ԺՈՒԱՆ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ 8.45ԻՆ

Théâtre Montmartre l'ATELIER Place Dancourt Métro: Blanche et Anvers

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Ալֆորվիլ

Նախաձեռնութեամբ «Կայծ» խումբի եւ հովանաւորութեամբ Ս. Մինասեան ենթակոմիտէին ու մասնակցութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան, Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղին, Ե. Ե. Միութեան, Ալֆորվիլի եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան եւ Հայ կրօնական յարաբերութեանց։

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ

Կը նախագահէ՝ Տիկին ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Խմբերգ «Բիւրակն» երգչախումբին կողմէ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ

Մուտքը ազատ է

Վաղաւնս

Վաղը Կիրակի օր, առաւօտեան ժամը 9—12 Սինէմա Փալասի մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Վիէն

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ԿՈՄԻՏԷԻ

Վաղը Կիրակի, կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին Սէրքլը Քաթոլիք սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ ընկ. Վ. ՁՈՒԼԼԷՐԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Կը նուագեն Լութակի վրայ ընկերներ Պ. Մելքոնեան եւ Գ. Ադապէկեան (Լիոնէն)։ Կ'երգէ՝ Օր. Նովինար Տէր-Պետրոսեան (Լիոնէն)։

Հայկական պարեր եւ խմբերգ փոքրիկներու կողմէ։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները կը հսկեն կարգապահութեան։

Մուտքը ազատ է

Ռոնան

Վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

Հրապարակային դասախօսութիւն Լիոնի մէջ

Յունիս 11ին։ Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

Փարիզի Գրական Ակումբ *վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 131 rue Cambronne, Métro Vaugirard. Ջեկոյց Բժ. Նորայրէ՝ «Ֆրէօտականութիւն»ը (Freudisme). Մուտքը ազատ է։*

Ժողովրդական մեծ հաւաքոյթ

կազմակերպութեամբ եւ դեկավարութեամբ *Ա. Գ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ*

Տէսինի ԿՈՄԻՏԱՍ երկսեռ եմգչախումբ եւ Օր. Ի. ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ (երգ), Տիկ. Ն. ՊԱՂԵԱՆ (դաշնակ), Mlle RODANI (դաշնակ)

ԼԻՈՆ.— Այսօր Շաբաթ իրիկուն Emile Zola *սրահին մէջ* Rue Boileau *127—129*

ՏԷՍԻՆ.— Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ S.L.S.A. *սրահին մէջ*

Յայտագրին մէջ.— Կ. Վարդապետ, Գ. Սիւնի, Ա. Պարթեւեան, Գ. Պագարեան եւ Ա. Մելքոնեան։

Տոմսերու գիները ժողովրդական են

ՓԱՐԻԶԻ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՏՇԱՀԱՆԴԷՍԸ *տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 31ին։ Կը խնդրուի բոլոր աղգ. կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ այդ թուականը։*

Կարի յատուկ մօթօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէսոեաճ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Ժամն եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը։

HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ եւսք ժամը 3.5։

Ուշադրութիւն

ԱՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՄԻՀՐԱՆ ՏՕԼԱՊՃԵԱՆ

5a, բիւ տը լա Մալ
եւ բիւ տը լա Միւռ, Մարսէյլ

Մաքուր, համեղ եւ աժան կերակուրներ։ Ապուր *60* սանթիմ, բանջարեղէն պարզ *1* ֆր., բանջարեղէն միսով *1.50*, մսեղէն գետնախնձորով եւայլն 2 ֆրանք։ Ընտիր ըմպելիներ։ Ապօնըմանի մասնաւոր գին։

Սրահը տրամադրելի է ժամը 2.30էն մինչեւ 6.30 ժողովներու համար։ Համոզուելու համար մէկ անգամ այցելել բաւական է։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, դէմ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մէթոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ վէներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Դիմեցէ՛ք

ՎԱՐԴԱՆ Ս. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆԻ

76 Rue Bernard du Bois, 76 MARSEILLE

ԻՐԱՒԱՔԱՆ ԵՒ ԵՐԴՈՒՆԵԱՑ ԹՈՒՐԳՄԱՆ

Կուտայ ձրի խորհրդակցութիւն։

Շնորհիւ իր տասը տարուան փորձառութեան, կը կատարէ ազարագ եւ խղճամիտ՝

Ամուսնական, ամուսնալուծման, գատական, անուններու սրբագրութեան, ժառանգական, հպատակութեան գործեր։

Ընկերութիւններու եւ միութիւններու վաւերացում։

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 11—12, երեկոյ 5—7։

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու համար։ Միշտ պատրաստ ունինք *50000* քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ *2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40* եւ հաստ մանած բուրդ (*grosse laine*)։ Ամէն տեղէ աժան գին։

Դիմել՝ **Doerflinger,**
31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն
ճաշարան ԳԱԼՈ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Լմի մոռնաք իր անուանի մածունը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՄԱՆԿԱՐՁԱՏՈՒՆ

"ՖՕԹՕ ԷՆՕ"

33 RUE D'AIX 33, MARSEILLE

ՀԱՐՅՈՒՐ ՏԱՍՆԱՕՐԵԱ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴՐԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Կը փոխադրուի աժէն տեսակ ապրանք, կարասի, եւլն., եւլն.։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ, ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ ԳԱՄԻՕՆՆԵՐՈՎ

Շաբաթը երեք անգամ կանոնաւոր երթեւեկ

ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆ (երկուստեք համաձայնութեամբ)

Դիմել կամ գրել հետեւեալ հասցէներուն՝

Մ. ՄԻՐԱՔԵԱՆ	Մ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ	Ա. ՄԱՍԼԱՔԵԱՆ
ՓԱՐԻԶ	*ԼԻՈՆ*	*ՄԱՐՍԷՅԼ*
4 Route Stratégique	19, Rue Pasteur	30, Rue Ste. Barbe
VANVES (Seine)	LYON (Rhône)	MARSEILLE (B.duR.)

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՋ

Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Բայց ի դրանից, մինչ ճանապարհում էր քրիստոս այս չարչարանքները, նա, որ այդ տեսակի բան երբեք իր վրայ չէր փորձած։ Նրան մատնել էին մի այն, ինչպէս Բօլլային, բայց ոչ թէ խարդախութեամբ մատնութեան վրայ։

Արթուր ոտքի էլաւ երեսը խաչակնքելով ըստ հին սովորութեան։ Սէրգեյին մօտենալով՝ տեսաւ մի նամակ. հասցէի դիրը Մօնտանէլլիին ձեռքն էր, նամակն էլ գրած մատիտով։

«Սիրելի որդիս, ինձ մեծ ցաւ է պատճառում, որ քեզ տեսնել չեմ կարողանալու քո բախտից ելած օրդ։ կանչած եմ հոգեվարքի ու կը զատնամ ուշ դիչերին։ Առաւօտեան վաղ ևկ ինձ ։»

Ստորագրութիւնը՝ Լ. Մ.

Հառաչանքով ցած դրաւ նամակը Ա՛ղճ պաղրէ։

Իսկ փողոցում խօսում էին մարդիկ զարթ ու ծիծաղում։ Ամէն ինչ ճիշդ այնպէս էր, ինչպէս այն հին օրերը, երբ ինքը կենդանի էր դեռ։ Ջէր փոխուել մարդկային ամենաչնչին պիտոյքներից մէկն անգամ, թէ ի՞նչ է՝ ըսպասնել էին մի մարդկային կենդանի հեգի։ Առաջւայ նման էր ամէն ինչ։ Ջուրը բխում էր աղբիւրից, աղաւնիները քչփչում էին կաւրների տակ, ինչպէս նախորդ օրը։ Միայն ինքն էր դիակնացել։

Նստեց մահճակալի եղերքին, դրաւ ձեռքը երկաթին ու գլուխն էլ յենեց ձեռքին։ Դեռ շատ ժամանակ ունէր. ցաւում էր գլուխը, ուղեղի ճիշդ մէջտեղում։ Ինչպէ՞ս անմիտ էր ամէն ինչ, ի՞նչ ապուշ ու անիմաստ...

×

Լուեց փողոցի դրան ուժեղ զանգը։ Արթուր վեր թռաւ սարսափահար ու երկու ձեռքով բռնեց կոկորդը։ Վերագարձել էին։ Մինչ ինք այստեղ նստել էր կիսաքուն ու ձեռքից բաց էր թողել Թանկագին ժամանակը։ Այժմ նորից պէտք էր տեսնէր նրանց դէմքերը ու լսէր նրանց կոշտ խօսքերը, ծաղրն ու դատողութիւնը։ Եթէ մի այն մի դանակ լինէր ձեռքի տակ։

Եւ յուսահատ նայեց չուրջը սենեակում։ Փոքրիկ զարանի վրայ դրած էր մօրը աշխատութեան գամբուղը։ Այնտեղ երեւի մկրատ էլ կը լինէր, որ զարկերակը բանար դեռ։ Չէ՛, մեխն ու սաւանը աւելի ապահով էր, միայն թէ ժամանակը բաւէր։ Քաշեց սաւանը անկողնից ու կատաղի հապճեպով պատռեց մի չերտ։ Սանդուղի վրայ քայլեր լսեցին։ Պատռած կտորը շատ էր լայն, հանդոյց չինել չէր կարելի։ Ու աւելի արագ սկսեց աշխատելու քայլերի մօտենալը լսելով։ Ձունգերը զարկում էին ուժգին, ու մի անասնելի աղմուկ հնչում էր ականջներին մէջ։ Շո՛ւտ, չո՛ւտ, դանդ դեռ մի հինգ րոպէ էլ...

Բաղխեցին դուռը։ Պատռած կտորը ընկաւ ձեռքից, ու նստեց նա հանդիստ՝ չունչը բռնած։ Դրան կանդը չարժեցին ու լուեց Յուլիայի ձայնը։

— Արթո՛ւր։

Ելաւ ոտքի, հազիւ չնչելով։

— Արթո՛ւր, բաց, խնդրեմ. սպասում ենք։

Հաւաքեց սաւանի կտորները, նետեց արկղը, ու արագ կարգի բերաւ անկողինը։

— Արթո՛ւր։

Այս անգամ կանչողը Ջեման էր, որ միաժամանակ անհամբեր ծեծում էր դուռը։

— Քնե՞լ ես։

Արթուր աչք դցեց սենեակին, տեսաւ ամէն բան ծածկած է ու բացաւ դուռը։

— Ես յոյս ունէի, որ դու դոնէ կը կատարես խնդիրքս ու կը սպասես մեզ։ — ասաց Յուլիան ներս սահելով կատաղած։ — Դու բոլորովին բնական ես համարում, որ դրանդ կէս ժամ սպասենք։

— Ջորս վայրկեան, անդի՛նա։ — հեզութեամբ սրբագրեց նրան ձեմս, սենեակ մտնելով իր կնոջ վարդագոյն մետաքսէ տուփ եաեւից։ — Ի հարկէ, Արթուր, աւելի վայելուչ կը լինէք, եթէ...

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 5 ՅՈՒՆԻՍ 1932

5 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1398

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՅԱՌԱՋԻ ԽՕՍՔԸ

ՓԵՐՄԱՆԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԱՀԼԻՃՆԵՐԸ

Երկու նշանակելի դէպքեր, քառասունեւուէ ժամ տարբերութիւնով: Պրիւնինկի գնաց. էրիօ եկաւ:

Փրուսիոյ ընտրութիւններէն յետոյ, որոնք վերջացան ծայրայեղ յաղթանակով, Պրիւնինկի նահանջը կասկած չէր վերջնական ձեռք կ'առնէ ուժեղ պինուորականի մը Ելայխէրի օժանդակութեամբ, երկրին գործերը քշելու իրենց հակառակորդին:

Այդ թէ ձախին դէմ հաւաստարապէս, պինուորական ծպտուն կապակցութիւն մը չէ՞ որ կը հաստատուի Գերմանիոյ մէջ՝ մահացեալ նախագահութեամբ: Նոր դահլիճին առաջին քայլն իսկ պիտի ըլլար խորհրդարանը՝ առանց նոյն իսկ զայն արժանացնելու քուէ մը դնել հրաւիրելու պատասխանատուութեան մը դնել:

Պարզ է թէ ֆոն Փափէն կոչուած չէ որ և է փոփոխութիւն մտցնելու երկրին արտաքին քաղաքականութեան մէջ: Իր առաջին գործերէն իսկ արդէն, կ'առաջադրէ չարունակել Բրիւնինկի գործը: Գերման քաղաքականութիւնը չառանց ճշդած գիծերը աշխարհը յուզող գլխաւոր հարցերուն հանդէպ: Ոչ մէկ կէտի պատերազմական պարտքերու եւ հատուցումներու գլուխի: Ազգային պաշտպանութեան մէջ՝ հաւասար իրաւունք: Ու բոլորը կ'երթան դէպ ի դաշնագրերու վերաքննութիւն: կը մնայ ուրեմն, պահանջներու հետապնդման մէջ մացնել ամէն կորով ու յանդգնութիւն:

Հո՞ղ է Փափէնն – Ելայխէր կառավարութեան գործը, հովանաւորութեամբ Հինդէնպուրկի, որուն համար, չիտակ է ըսել թէ՝ հարուած ձախերու քուէով, ամէնէն մեծ հարուածը կուտայ ա-

Նշանակելի գուգադիպութեամբ մը, գրեթէ միեւնոյն ատեն նշանակելի մէջ, գործի գլուխ կ'անցնի արմատական տարրը՝ գործութեամբ էրիօյի: Անգին ուրախութիւն: Այստեղ ուժերի ժողովրդավարութիւն:

Բրիւնինկ երկիրը վարեր էր կէս – խորհրդարանով, պակասը ընելու համար հրամանագիրը – օրէնքներով: Ֆոն Փափէն զայն վարէ առանց խորհրդարանի:

Իսկ էրիօ, երբ ատենադպետը՝ Ֆրանսական ժողովրդավար ատենութիւններուն, չի կրնար անուշադ անտեսել դրացիին ալերն ու ձգտումները:

Նոր վարչապետը որ ընտրական պայքարի օրերուն դաշնակիր կը բոլոր ձախերուն եւ ընկերվարականներուն հետ, գործակիցն ամէն կամուրջ քանդեց ընկերվարականներուն եւ աջերուն հետ: Ու երբ խորհրդարանին կը ներկայանայ առաւելապէս ազգայնական տարրերէ բաղկացած կառավարութեամբ մը, թէեւ ուժեղ եւ արդէն փորձուած, պիտի կրնա՞յ իր մեծամասնութեան ոտքի վրայ պահել «հանրապետական կարգապահութիւնը» որ կարգադրել էր ընտրական պայքարին:

Մանաւանդ որ ներքին եւ արտաքին հարցերու լուծման եղանակին չուրջ, տարակարծութիւնները մեծ են խորհրդարանի բազմազուգիչ տարրերուն մէջ: Երեմուտքի հաւասարակշռութեամբ, անհանգիստ տպաւորութիւն, ընկերային ապահովական տպաւորութիւններ որոնք մեծապէս կը մասհոգեն աշխերն ու ձախերը՝ հաշտարարները՝ համաձայն յատուկ ըմբռնումներու, կրնան նոյն իսկ որոշիչ մեծնալրար ստեղծել խորհրդարանին մէջ, ինչ որ էր Բրիւնինկ օրով:

Իսկ արտաքին քաղաքական հարցերը՝ փոխն ի փոխ՝ էրիօյի կառավարութիւնը պիտի դնեն մերթ աջ ու մերթ ձախ մեծամասնութիւն մը ապահովելու պարտադրանքին առջեւ, կը թուի:

Ներվհետեւ, մեծամասնութիւնը զոր ընտրած է իր դահլիճին մէջ, բայ ի արմատականներու հոծ ու միատարր ներկայացուցիչը, խորհրդարանին մէջ կը ներկայացնէ խմբակցութիւններու ամբողջութիւն մը, որ կրնայ քակուիլ՝ համաձայն օրուան հարցերուն:

Աչերը անընդհատ կը չեչտեն վտանգը՝ որ Գերմանիայէն կուգայ: էրիօ առաջին փորձաքարի մը պիտի զարնուի Լօզանի մէջ, յաջորդ օրէն, ուր պիտի վճռուին հատուցումներու եւ պատերազմական պարտքերու փչուռ հարցերը: Այդտեղ արդէն առաջին պարտութիւն մը՝ պարտութիւնը կրնայ ըլլալ ձախակողմեան դահլիճին, որ իր դէմ պիտի գտնէ զօրեղ հակառակորդներ՝ Գերմանիոյ կողքին:

Իսկ ընկերվարականները որոնք կրնան ի հարկին իրենց 130ի ներուժիւնը դնել ուժերին մէկ կողմը, ծանօթ են իրենց ձգտումներով եւ պահանջներով, որոնք ծառայելով մէկտեղ աւելի լայն, աւելի համամարդկային խաղաղութեան մը տեսակէտին, կը նպաստեն Ֆրանսայի հակառակորդներու չահերուն:

Ճնշում ուրեմն աջէն ու ճնշում ձախէն:

Պէտք է ընդունիլ թէ դժուարին պայմաններու մէջ է որ գործի դնելու կ'անցնի էրիօ: Եւրոպա, անհետականին հետ, կ'անցընէ նաեւ հոգեկան տագնապ մը եւ դրացի երկիրներ, մասնաւորաբար Գերմանիան, ստիճանաբար կը սահին դէպ ի ծայրայեղութիւն: Միջազգային քաղաքական ամէն հարց, սերտօրէն կապուած է իրարանցիկը երկրի ու աշխարհի անհետութեան ու Ֆրանսա, որ իր արտաքին եւ ներքին հաւասարակշռութիւնը պէտք է պահպանէ, միշտ պայքար մը չէ որ պիտի մղէ մանաւանդ երկրէն դուրս՝ միջազգային հրապարակի վրայ:

Մ. Ե.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՐԱՒՈՒՆՔ

Զարչարուած ու մաշած բառ մը, որ սակայն ամէն օր գործածելու հարկադրանքի տակ ենք:

Ամէնուն կողմէ ընդունուած ու կարծես վաւերացուած բառ մըն է «իրաւունք»ը, որ սրբազան բան մը, մարդոց ու ժողովուրդներու գոյութեան էութիւնը կը յատկանիշէ ու առերեւոյթ կը զրահապատէ իրաւատէրը ամէն յարձակողականի դէմ:

Բայց իրականին մէջ ամէնէն յարաբերական բառն է, որ լեզուներու մէջ գործածուած ըլլայ: Յարաբերական՝ եթէ ոչ իր իմաստով, գոնէ իր տարողութեամբ:

Անհրաժեշտ է զայն սահմանել: Ուժը կանգնած է իրաւունքի սահմաններուն հեղգնելու կամ լայնցնելու: Ու իրաւունքը ռէտինի պէս կրնայ կծկիլ ու մեկնիլ:

Ու, ամէնէն շատ, «իրաւունք»ի մասին խօսողը՝ անիրաւողն է դարձեալ:

Սակայն ընկճուածն ու տրորուածը նոյնպէս ուրիշ ճար չունի. երբ իր յուսահատ ձիչը կը բարձրացնէ, առաջին խօսքը որ բերնէն դուրս պիտի գայ, իրաւունքի պաշտպանութիւնն է:

Իրաւունքի իսկական իմաստը անիրաւուածի սահմանիներուն մէջ միայն կարելի է փնտռել: Հազար անգամէն, քերես մէկ անգամ միայն իրաւունք բառը իր սրբազան իմաստը ծածկէ, եթէ անիրաւուածը, իր կեանքի գնով կորովի գիծ մը գծէ անոր շուրջը:

Անիրաւուածը ուրիշ ելք չունի եւ չի կրնար ազատիլ իրաւունքի ըմբռնումէն, որովհետեւ կը հաւատայ թէ այդ բառը որ առաջին անգամ գործածուած է, անիրաւութիւն մը դատապարտելու համար ծնած է մարդկային ուղեղին մէջ:

Ու մարդկային է, որ իրաւազրկուածը կառչած մնայ իր իրաւունքին, մինչեւ մահը:

Հայն ալ կառչած կը մնայ իր իրաւունքին (տրորուած ու անտեսուած) այն գիտակցութեամբ, որ ճնած ատիճի մը վրայ մարդիկ կը կոխեն, բայց կեղոր մրջիւն մը կը զգուշանան:

ԲԼՎԱՐԻՑ

ՀԻՒԱՐԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ

Հինաճախութեան ժողովին օգնական յանձնախումբը չարունակեց իր աշխատանքները եւ վերջացուց Ֆրանսական պատուիրակութեան կողմէ ներկայացուած նախագծին քննութիւնը:

Այս նախագիծը կարգ մը փոփոխութիւններու ենթարկուեցաւ, նկատի առնելով ուրիշ պատուիրակութեանց առաջարկները:

Խորհուրդը ներկայացուցիչը սակայն յայտարարեց թէ այն սկզբունքներն իսկ՝ որոնց վրայ կը հիմնուի Ֆրանսական ծրագիրը, կը ձգտին պահպանել մեծ տարողութեամբ օդախառները, ինչ որ վտանգ մը կը ներկայացնէ քաղաքային բնակչութեան համար: Այդ պայմաններու մէջ, բաւ, խորհրդարանական պատուիրակութիւնը ձեռնպահ կը մնայ եւ չի մասնակցիր վիճաբանութեանց:

Գերմանիոյ ներկայացուցիչն ալ իր կարգին տարակարծութիւններ բերաւ, յայտնելով թէ ընդունուած նախագիծը չէ մշակուած՝ նկատի առնելով այն երկիրները՝ որոնք վինուորական օդանաւային կազմակերպութիւն չունեն, ոչ ալ օդային պաշտպանութեան յատուկ եւ եւմուած: Հունգարիա եւս մասնակցեցաւ այս առարկութիւններուն:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Սուրիոյ մարզպանը հրամանագրով մը սուրիական խորհրդարանին բացումը կը յայտարարէ յունիս 7ին, նշանակելու համար հանրապետութեան նախագահը, խորհրդարանի նախագահը եւ վաւերացնելու համար ընտրութիւնները:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԸ ԿԱԶՄՈՒԵՑԱՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏՈՒԹԵԱՄԲ ԷՏՈՒԱՌ ԷՐԻՕՅԻ

Ֆրանսական խորհրդարանը ընտրեց իր նախագահները եւ դիւանները: Երեսփ. ժողովի նախագահ ընտրուեցաւ Պուշ–ռէ–Ռոնի երեսփոխանը եւ նախկին Երեսփ. ժողովի նախագահը՝ ընկերվարական Ժէրման Պուխոն: Մերակոյտի նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Ժաննէ: Երկու նախագահներուն դէմ ալ, ուրիշ որեւէ թեկնածու չէր ներկայացեր:

Հանրապետութեան նախագահը Պ. Խուսան էրիօյի յանձնեց նոր դահլիճին կազմութիւնը:

Ինչպէս կը յիշուի, ընտրութիւններէն անմիջապէս յետոյ, նախկին վարչապետը Պ. Թարտիէօ դահլիճին հրաժարականը ներկայացուցեր էր հանրապետութեան նախագահին, առանձնելով մի-

Պ. էրիօ որ հազիւ յայտնուած ընտրութեանց արդիւնքը, պատրաստուեր էր արդէն առանձնելու դահլիճին կազմութիւնը եւ առկից ատին բանակցութիւններ կը կատարէր, արդէն կազմած է կառավարութիւնը՝ որ Խորհրդարանին պիտի ներկայանայ հինգշաբթի օր:

Նոր դահլիճը կազմուած է պետական ծանօթ եւ փորձառու անձնաւորութիւններէ:

Վարչապետութեան հետ, արտաքին նախարարութիւնն առանձնած է Պ. էրիօ ինքը: Ներքին նախարար՝ Շօթան: Ցարդ փոխ – վարչապետութիւնը կը յանձնուէր դատական նախարարին: Պ. էրիօ այս անգամ, քաղաքական նկատումներով՝ փոխ – վարչապետութիւնը կցած է ներքին նախարարութեան: Դատական՝ Ռ. Ռընու, պատերազմական՝ Փօլ Պանքուռ՝ նախկին ընկերվարական եւ ժրնեւի Ֆրանսական մնայուն պատուիրակը: Ծովային՝ Պ. Լէյկ, օդային՝ Փօլ Փէնլեվէ, երմտական՝ ժէրմէն – Մարթէն, Գաղթային Այլէս Սարօ, Աշխատանքի՝ Տալիմիէ, Հանրօգուտ չինութիւններ՝ Տալատիէ, Հանրային առողջապահութեան՝ Թիւրթէն Կոտտո, Կրթական՝ ար Մօնզի եւայլն:

Նախարարական կազմը, ընդհանրապէս զգուշաւորութեամբ կը դիտուի կեդրոնին եւ ձախերուն կողմէ:

ԹՈՒՐՔԻԱՏԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թուրք նախարարներու Հռոմէն մեկնելէն ի վեր, իտալական մամուլը կը շարունակէ զանազան մեկնութիւններ տալ անոնց այցելութեան: Ճիօրնալէ տ'Իտալիա կը գրէ թէ ժամանակէ մը ի վեր, իտալական աշխարհը մեծ խմորումներու շրջան մը կը բոլորէ: Թրքական վերազարթնումը՝ հերքելով «Հիւանդ մարդու» առասպելը, ազդեցութիւն կը գործէ արեւելքի մահմետական աշխարհին վրայ: Այդ շրջանին մէջ՝ հոգատարութեան ներքին գտնուող երկիրները անկախութեան կը ձգտին, ինչպէս նաեւ արագ զարգացման, համաձայն իրենց ազգային ոգիին: Իրաք մօտ ատենէն կը ստանայ իր ազատութիւնը, եւ ինչ ալ ըլլայ հոգատար պետութեան բաղտականութիւնը, Սուրիան ալ պիտի հետեւի նոյն նամբուն: Անդրյորդանան, Պաղեստին նոյն բախտին պիտի արժանանան:

Այս բոլոր ժողովուրդներուն, ինչպէս նաեւ մահմետական բոլոր տարազի ազգերուն հետ՝ ինչպէս Պարսկաստանին ու Ափղանիստանը, Իտալիա կապուած է բարեկամութեան ամուր կապերով եւ տնտեսական ու առեւտրական խոստմնալից շահերով: Հետեւաբար ուշադրութեամբ եւ համակրանիով կը հետեւի այս բոլոր երկիրներուն ազգային ոգիի վերազարթնումին եւ այս բոլոր ազգերուն հանդէպ տոգորուած է գործակցութեան փափաքով:

Այս բոլոր հարցերուն հանդէպ, Իտալիա եւ Թուրքիա համաձայն են եւ պիտի աշխատակցին համերաշխաբար:

Թան իտալական թերթին այս գրութեան անդրադառնալով կը գրէ, թէ Իտալիա՝ զօրացած Թուրքիոյ հետ իր նոր կապով, կ'ուզէ ներկայ ըլլալ Կովկասէն Հապէշիստան, Անատոլուէն Ափղանիստան, այսինքն մինչեւ Հնդկաստանի սահմանները: Կանգնելով Թուրքիոյ կողքին, Իտալիա բացէ ի բաց կը բաժնուի վերանորոգչական ուժերն ու շարժումը որ կը յայտնուին իսլամական աշխարհին մէջ:

«Մեծ պետութեանց մէջ, առաջինն է որ այդպէս կը գործէ: Առաջինն է որ նկատի կերպով կը յարմարի Ասիոյ վերազարթնումով ստեղծուած բարոյական նոր պայմաններուն»:

ԳԵՐՄԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԿԸ ՑՈՒԾԱՒ

Գերմանիոյ կառավարութիւնը որոշեց հանրապետութեան նախագահին Հինդէնպուրկի առաջարկել լուծել խորհրդարանը, առանց նախապէս զայն նիստի հրաւիրելու: Հրամանագիրն արդէն առորագրուեցաւ:

Միւս կողմէ, կառավարութիւնը մշակեց կառավարական յայտարարութեան ծրագիրը մը, որ մամուլին պիտի յանձնուի, խորհրդարանի լուծման հրամանագրին հետ:

Հաւանական կը նկատուի որ նոր ընտրութիւնները կատարուին յուլիսի վերջերը:

Ընկերվարական պաշտօնաթերթը «Փորվէրց» յատուկ թիւ մը հրապարակ հանեց եւ ժողովուրդին ցրուեց ձրիօրէն, ընդդէմ «պատիններու կառավարութեան»:

Տիրող կարծիքն այն է թէ ֆոն Փափէնի կառավարութիւնը ինքզինքը չի նկատեր փոխանցման կառավարութիւն մը՝ որմէ վերջ իշխանութիւնը յանձնուի հիմնէրեանններուն: Այլ պիտի ջանայ տեւել եւ յառաջիկայ ընտրութիւնները կատարել ի նպաստ իրեն: Դահլիճին մէջ պատերազմական նախարար Շլայխէրի ներկայութիւնը ենթադրել կուտայ թէ կառավարութիւնը հաւատարակս աչքին թէ ձախին դէմ՝ ամէն խաղութեան պիտի դիմէ, իր դիրքը պաշտպանելու համար:

ՅԱՌԱՋԻ ՀԵՌԱԽՕՍԱՓ

ՅԱՌԱՋԻ հեռախօսին թիւը փոխուած ըլլալով, կը խնդրուի ուշադրութիւն ընել նոր թիւին

GLACIÈRE 15-70

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Աշխատանքի նախարարութեան վերջին շաբաթական վիճակագրութիւնը կ'արձանագրէ 262,184 անգործ:

Նախանցեալ շաբաթուան անգործներու թիւն էր 276,321: Ուրեմն 8137ի նուազում մը:

Լոյս Ձօրձ՝ պատասխանատու Ցարին սպանութեան

(Ա)

Անգլիական դատաստանը անդրադարձաւ ապրիլեան դէպքերուն, երբ մը մէջ Ցարին եւ իր ընտանիքին պատանեութեան պատասխանատու ցոյց կուտայ Լոյտ Ձօրձը:

Հեղինակուհին կը պնդէ թէ Լոյտ Ձօրձն է որ խորհուրդ տուած է Անգլիոյ թագաւորին, թոյլ չտալ որ, պահէն հրաժարուէն յետոյ, Ռուսիոյ կայսրը ապաստանի Անգլիա: Ցարը, չէզոք երկրի մը միջնորդութեամբ, հաստատութիւնը առած էր Գերմանիայէն որ պինդը փոխադրող յանձնաժողովը կարենայ ազատորէն անցնիլ գերմանական չուրերէն: Վերջին պահուն, սակայն, Լոնտոնէն եկած հեռագիր մը կ'արգիլէր Ցարին՝ անգլիական հողը ոտք կոխել: Մոսկուայի այն ատենուան անգլիական դեսպանը որ կը մեղադրուէր թէ Ցարին չէ յանձնած Ձօրձ թագաւորին մէկ հեռագիրը եւ ասով պատճառ եղած է որ Ցարը անցնի բոլշեւիկներուն ձեռքը, ուրիշ էր իր կենդանութեան, ինքն իսկ երեւան հանել ճշմարտութիւնը: Սակայն Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը արգելք դրեր էր, սպառնալով ջնջել հանդատեան թուշակը որ կը ստանար: Դեսպանը ազգատ էր եւ սիրտնուած՝ համակերպեցաւ:

Այսօր, իր աղջիկն է որ Ցարին բռնութեան վերաբերեալ պարագայ մը երեւան կը հանէ եւ կը պատմէ թէ, անմիջապէս որ իր հայրը իմացաւ թէ ցարական ընտանիքը վտանգի տակ է, հեռագիր ղրկեց Լոնտոն, խնդրելով որ փութով կազմակերպէն Ցարին եւ իր ընտանիքին մեկնումը դէպ ի Անգլիա: Անգլիոյ թագաւորը անմիջապէս նպաստաւոր պատասխան տուեր: Դեսպանը անմիջապէս գացեր էր տեսնելու Պ. Մըլիւքովը անցեր էր տեսնելու Պ. Մըլիւքովը անհրաժեշտ կարգադրութիւնները տեսնելու համար: Սակայն Ցարին մեկնումը ուշացաւ մեծ – դքսուհի Մարիայի հիւանդութեան պատճառով: Այն օրը որ ճամբորդութիւնը պիտի կատարուէր, Լոնտոնէն հասած հեռագիրը մը կը յայտնէր թէ Ցարին արտօնութիւնը Անգլիա ապաստանելու եա առնուած է:

Աւելի յետոյ, դեսպանը իր աղջկան յայտնեց թէ Լոյտ Ձօրձն էր որ թագաւորին յորդոր տուեր էր եա առնել արտօնութիւնը, դժգոհ չձգելու համար Աշխատաւորականները եւ վատահեցուցեր էր զայն թէ Ցարին անապահով վիճակին մասին արուած լուրերը չափազանցուած են:

Լոյտ Ձօրձ ընդունած է թէ ինքն էր որ խորհուրդ տուեր էր թագաւորին թոյլ չտալ որ Ցարը մեկնի Ռուսիայէն: Անգլիա կը փորձէր համոզել կեդրոնին որ չարունակէ պայքարիլ Դաշնակիցներու կողքին եւ զայն դժգոհ ձգելու առեներ չէր, թոյլ տալով որ Ցարը Անգլիա ապաստանի:

ԿԱՐԿԱՒՈՎԻ ԴԱՏԸ

Կարկաւովի պաշտպան փաստաբանները խնդրանիք ներկայացուցեր էին հարցաքննիչ դատաւորին, մէկ բանի կէտերու շուրջ յաւելուածական բննութիւն մը կատարելու:

Հարցաքննիչը մերժեց փաստաբաններուն խնդրանիքը եւ Կարկաւովի մասին նախնական բննութիւնները փակուած նկատելով, ամբաստանիչ առեանին:

Կարկաւովի դատավարութիւնը պիտի սկսի յուլիս 7ին:

ՀԱՅԿԱԿԱՒԹԻՒՆԸ ՊԷ ԿՏՈՒԿԱՒՈՐԻ ՂԱԽԱՂՈՒ

Ի՞նչ ուրախ տպաւորութիւն ձգատեղ հնչակեան ընտանիքի մը մէջ, երբ հայրը, ամուսինը, որդին կամ եղբայրը, որ ամիսներէ ի վեր կը գտնուի Պոլսոյ մէջ, ետ կը դառնայ տուն, ուրախութեան ու խնդութեան ամբողջ մթնոլորտ մը կը տիրէ ամէն կողմ։ Ամէնքն ալ կը հետաքրքրուին իմանալ թէ ինչպէ՞ս անցուցած է ան իր ժամանակը, ինչպէ՞ս ընդունած են զինք հին ընկերները, ինչպէ՞ս կը գտնէ ան Պոլսոյ կացութիւնը, ի՞նչ կարծիք ունի ան ներկայ քաղաքական դրութեան մասին, ի՞նչ կը մտածէ ան ապագային մասին։ Եւ ան, որ ամէնքէն աւելի կը հետաքրքրուի ամէն բանով, ամէնքէն աւելի կը խօսի, ամէնքէն աւելի կը պատմէ։ Ան կը պատմէ իր ճամբորդութեան ամէն մանրամասնութիւնները, ամէն մանրուքները, ամէն անցքերը, ամէն տպաւորութիւնները։ Ան կը պատմէ թէ ինչպէ՞ս ճամբորդած է, ինչպէ՞ս ընդունուած է, ինչպէ՞ս ապրած է, ինչպէ՞ս վերադարձած է։ Ան կը պատմէ թէ ինչպէ՞ս ինքնաշարժով մը Պոլսոյ մէջ մտած է, ինչպէ՞ս ինքնաշարժով մը Պոլսոյ մէջ դուրս ելած է։ Ան կը պատմէ թէ ինչպէ՞ս ինքնաշարժով մը Պոլսոյ մէջ ետ դարձ

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔ ՕՐԱԹԵՐԹ

(“ՆԻՓԼԻ”-Ի ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ)

ԱՂՕՍ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՓՈՍՏԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵՈՎ

(Շարժական ֆետեռոսերեզարի մը)

Ծորքիկոյ Վեսկին:

Ես ուրախ եմ, որ ձեզ կրնամ ողջունել ձեր նոր հասցեին վրայ, ընկեր Ծորքիկոյ, որովհետև ձեր նախորդ հասցեն ինծի համար անհասկնալի էր: Ես չեմ հասկնար, թե ինչպես կարելի է ապրիլ Ամերիկայի մէջ, առանց ունենալու ֆետեռոսերեզարի մը, որ ամէն մարդ ունի այդ երկրին մէջ, ինչպէս ունի ատամնաբոյժ մը, կամ ատամնաքաշ մը:

Ես ալ ունիմ ֆետեռոսերեզարի մը, որ ինծի համար ամէնէն անհրաժեշտ իրն է, ինչպէս ատամնաքաշ մը, կամ ատամնաբոյժ մը:

"ՍԻՓԱՆ,, ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԸ

ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆԴԻՍ
ՍԱՔՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԻՒԹԻՒԱԼԻՔԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ. *Métro: Maubert-Mutualité*

Այսօր կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

„ՍԻՓԱՆ,, ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻ

120 ՀՈԳԻԷ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲ

ԿԸ ՄԱՄՆԱԿՑԻՆ Օրհերդներ՝ Հ. Թորոսեան, Մ. Պոտուրեան, Պ. Պ. Ս. Նաւասարդեան, Մ. Խզպազեան, Ա. Սեմերճեան

երգչախումբի մենակատարներ՝ *Տիկ. Սուրաքեան եւ Օր. Ա. Առաքելեան*

Դաշնակով կ'ընկերանայ Օր. Խոտոմեան

ՏՈՄՍԻ ԳԻՆԵՐԸ՝— 25, 20, 15, 10, 7·50 եւ 5 ֆրանգ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԻՆ ՃՐԱ ՀԱՏՈՐԸ

ԳՐԻԳՈՐ ԶՈՀՐԱՊԻ

ԾԱՆՕԹ ԴԷՄՔԵՐ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԳԻՆ՝ 20 ՖՐԱՆԿ

Դիմել՝ M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18)

Ժողովրդական մեծ հաւաքոյթ

կազմակերպութեամբ եւ ղեկավարութեամբ Ա. Գ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

Տէսնի ԿՈՄԻՏԱՍ երկտեղ եմգչախումբ եւ Օր. Ի. ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ (երգ),

Տիկ. Ն. ՊԱԼԵԱՆ (դաշնակ), Mlle RODANI (դաշնակ)

ՏԻՄԻՆ.— Այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ S.L.S.A. սրահին մէջ

ձայտագրին մէջ.— կ. վարդապետ, Գ. Սիւնի, Ա. Պարթեւեան, Գ. Ղազարեան եւ Ա. Մելքոնեան։

Տոմսերու գիները ժողովրդական են

Տհսիլի մէջ «Ցառաջ»ի գործակալն է

Պ. ՎԱՀԱՆ ՀԻՒՍԵԱՆ

41, Maison l'Aurore, DÉCINES, (Isère)

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՋԵՐ ԲՈԼՈՐ ԳՐԵԼԻՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6). Tél. Danton 88-65

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՆ ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԵՐԱԶԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՓՐՕՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

«ԵՐԱԶԱՀԱՆ ՃՈԽ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ»

որ կը պարունակէ *10* հազար երազներու ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը

ՄԻԱՑՆ ԵՐԱԶԱՀԱՆԸ ԲԱՂԿԱՑԱԾ Է 158 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐԷ

կը պարունակէ երագահան, լուսնի երազացոյց, գուշակութիւն մարմնախաղի եւ վիճակացոյց:

Դիմել գրավաճառ Գ. ԾԵՐԻԿԵԱՆԻ, *13 Rue des Dominicaines, Marseille* կամ ուղղակի հրատարակիչ ԱՐԱՄ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ, *299 Rue de Lyon, Marseille.*

Գին 15 ֆրանկ, Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր գեղչ

CABINET V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

54, Rue La Fayette, Paris (9) (Métro Cadet) Tél. PROVENCE 87-53

Կ'առանձնէ Առեւտրական, Պատժական, Քաղաքային ամէն տեսակ դատեր: Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ, բոլոր դատական եւ վարչական գործերու համար, գրաւոր կամ բերանացի: Նախատրութեանց եւ բոլոր պաշտօնական թուղթերու մօտ վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մասնաւոր դիւրութիւններ պատուագրի վճարման համար, նկատի առնելով ներկայ անտեսական տագնապը: Մասնաւոր ապահարկութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գործերու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի գտնէք ամէն գոհացում: Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս:

Dr. VIDAL Ի ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

4 Rue St. Lazare, մէթրօ N. D. de Lorettes

28 Rue des Dames, մէթրօ Rome

ԱՋԻՒ, ԲԻԹԻ, ԿՈՒՈՐԻ եւ ԱԿԱՆՋԻ հիւանդութիւններ

Լսդունելութիւն՝ Գշ., եշ. եւ շբ. օրերը ժամը *1—7*

Ամէն հիւանդութեանց համար՝ ամէն օր ժամը 10—12 եւ 2—7.30

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ.— Երաշխաւորուած աշխատանք, վճարման դիւրութիւններ: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 10—12 եւ 2—7.30:

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ախտատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ վէներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷ

ՏՕՔԹՕՐ ԱՍԼԱՆ

ՓՈԽԱԴՐԱԾ Է ԻՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

34 Boulevard de Clichy, Paris (18)

Métro: Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր ժամը 11էն կէսօր եւ 3էն 8ը: Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12.

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին

44 Rue oissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

Լաւ պատեհութիւն

ՏՕՄՈՒ է մեկնումի պատճառաւ Վիլիէ-լէ-Պէլի մէջ, կայարանէն 3 վայրկեան հեռու, փափիյոն մը. 5 սենեակ, խոհանոց եւ 258 մէթր հող: Գինը 50,000 ֆր., 20,000 ֆր. կանխիկ, մնացեալին համար դիւրութիւն կը տրուի: Դիմել Հ. Աբէլեանի, 226 rue Lafayette, Paris, Métro Jaurès կամ Louis-Blanc. Tel. Nord 89-06, 95-79.

ԾԱԽՈՒ ԵՆ Mongeront, *կար ար Լիոնի գծին վրայ, Ալֆորվիլէն երկու կայարան հեռու, երկու փոքր տուներ, առաջինը երկու սենեակ եւ խոհանոց, երկրորդը՝ երեք սենեակ եւ խոհանոց, 350 մէթր հող, գին 25000 ֆր.: Դիմել Հ. Աբէլեանի, 226 rue Lafayette, Paris, Métro Louis Blanc կամ Jaurès: Tél. Nord 89-06, 95-79:*

ԱՌԻԹԸ ՄԻ ՓԱԽՑՆԷՔ

Վառարաններ եւ ածխի յարկաբաժիններ

Ծխատուն եւ կոկիկ սենեակներ, գեղեցիկ տեսարան, մէկ եւ երկու սենեակնոց յարկաբաժիններ, մուտք եւ խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, ջերմութիւն:

Խանութ մը առանձին կամ բնակարանով: Porte d'Orléansէն ֆանրակառքով 6 վայրկան: Առնել 88 թիւ ֆանրակառքը եւ իջնել La Grange Ory: Պայմաններու համար դիմել՝ Պ. վարդանեանի. *50 Rue Isidore—Neujahr, Bagneux, Seine.*

RÉALISATION IMMOBILIÈRE

կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւէ ապնծնաւորութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար, երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70* եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան: Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*:

Նշանեան *20, Passage Prado,* (մէթրօ Սէն-Ժրնի)

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, իսմոզին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք ձեր նպարավաճառատուններէ

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ *1* քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն

Ճաշարան Գ Ա Ռ Ի Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անիւերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անունի մածունը

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ՔՈՒԼՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱԶԱՒ ՝ն

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո՝ լթիւն

ՄԱՔՈՒՐ եւ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն *8*, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչ եւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Etude de Me BERNARD WAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՋԵԱՆ)

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը սատմանէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարան. ներու առջեւ, կատարէ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԲՈՒՐԴԵՐ

կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու համար, Միշտ պատրաստ ունինք *50000* քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ *2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40* եւ ֆաստ մանած բուրդ *(grosse laine)*: Ամէն տեղէ ածան գին:

Դիմել՝ **Doerflinger,**

31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՓԱՍՏԱԲԱՆ-ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ԴՐ. ԹԷՎԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր

փողոցի արկածներու *մահապիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*

հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI

Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot

Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114: Օթօպիւս BA, AZ եւ BT

Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս, առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), կեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրաձիլեան դարմանում (**radiothéraphie profonde**), նաեւ ՏիաթերմիՅի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Շակաշիճախտային կախարգելիչ եւ քուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեացական, Թելադրական եւ ֆրէյտեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վեներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Դարմանատունը ունի առաջնաբուժարանը որուն մէքանիսիէնն է Պ. Վ. ԹԱՇՃԵԱՆ:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, իբրեւ մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ զրսի հիւանդներուս.

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆՔ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԹԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՅՈՒՆԻՍ 1932

7 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1899

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՐՔԱՍԻՐԱԿԱՆ ԴԻՄԱԿԸ

Հայկական հանրային կեանքի բեմին վրայ դերակատարները շատ քիչ են եւ մանաւանդ բազմատիպ: Ազգային կեանքը հազուադէպ կ'ամբառնայ տեղ մը, երբ անդին կը փլի հասարակական չէնքը, որ ամէն կ'ամբառնայ անդադար աքնաչան ճիգերու: Տեղ մը հազիւ կը մնայ անպատասխանատուներուն ադմուկը, ուրիշ տեղ մը բեմին վրայ կը ցատկէ նոր սահակ մը կամ նոյն իսկ եպիսկոպոս մը՝ ինքն ալ իր տխուր դերով փայլելու:

Այս յոգնեցուցիչ ու յուսալքող տեսարաններուն մէջ ամէնէն յուսալի երեւոյթը անտիրութիւնն է, ինքնագլուխ գործունէութիւնը, որ կը բխի ազգային հիմնական կազմակերպութեան պահանջէն: Գաղութներու կազմակերպութիւնը, ազգային հատուածին կամքի տեղեակումը հրատապ խնդիրը եղաւ ու մնաց օրակարգի վրայ, առանց իր լուծումը գտնելու: Ու ամէն մարդ, որ հայկական գաւազան մը ձեռքն անցուց, — բացառութիւնները չնչին են, — չուշացաւ չուռնի վրայ խաղալու եւ իր մանածը ներկելու իր սիրած գոյնով:

Հիմա Ամերիկայի հայ գաղութէն կը լսուի գաւազանակիրի մը ձայնը, եպիսկոպոսի դիւանագիտական ձայնը: Եւ ո՞րքան տագած է թիւը այս եպիսկոպոսներուն, որոնք մէկ մէկ փորձանք դարձած են, կամ վերջ ի վերջոյ պիտի դառնան տարագիր գաւազաններու գլխուն:

Ղեւոնդ եպիսկոպոս, առաջնորդ ամերիկահայ թեմին, ուրիշ գիմարար գործ չէ գտած ընելու՝ իր անունը յաճախ լսելի դարձնելու համար, մեծած է նախագահել Ապրիլեան Սպառնային եւ արդէն է ուրիշ եկեղեցականներուն ալ մասնակցելու ամրողջ ժողովրդի մը Սուգին: Ամէն առաջ, նոյն եպիսկոպոսը մեծած էր ծանդակել Ամերիկայի մէջ տարուած հայհոյանքատ փրոփականդային:

Հիմա, յիշեալ եպիսկոպոսը կրնայ ապահով ըլլալ որ ոչ միայն ամերիկահայ բեմին վրայ, այլ հեռաւոր գաղութներուն մէջ իր անունը արձագանգ պիտի գտնէ, մանաւանդ որ քաղաքական մեծ փափաքով մը օծած է իր երկրէն: Մարդը Թրքասիրական քաղաքականութիւն մը կը վարէն, միշտ ի հաշիւ այս ժողովուրդին, երբ ամէն սարէն ձայն մը կը բարձրացնէն՝ իրենց խօսքը հասցնելու ինչե՜ն էնկիւրի եւ Երեւան, «ազգին չհաւերը» հասկնալու յատկութեամբ, ստիպուած ենք անոնց ըսելու որ իրենց տեղն ու աստիճանը գիտնան:

Հրատարակուած տեսակցութեան մը մէջ Ղեւոնդ եպիսկոպոսը կ'ըսէ.

— «Այս պայմաններուն մէջ ինչպէս կ'ուզէիք որ Ամերիկայի առաջնորդը հակաթուրք փրոփականտի մը գլուխն անցնի: Եթէ այս ընթացքս թրքասիրութիւն կը նկատուի, կը նախընտրեմ իբր այն ամբաստանուիլ, քան ատան ազգասիրութիւն ծանրելու եւ ժողովրդականութիւն վայելելու համար՝ անխորհուրդ խօսքեր առնելով»:

Թուրքիոյ մէջ մնացած բուռ մը հայութեան խաղաղութիւնը ըլլալի պտի մտածէ կ: Այդ հայութիւնը իր կեանքի պայմաններէն դրդուած կարող է որդեգրել քաղաքական ուղղութիւն մը, եւ մենք չենք որ ազատ հոգիներուն տակ նատած՝ պիտի անօրինէինք անոնց բախտը կամ նշանակէինք անոնց Թրքասիրական արտայայտութիւնները:

Ինչպէս ամէն հայ գրութիւնը կ'ըմբռնէ եւ կը նախընտրէ ըսել:

Սակայն, երբ յիշեալ առաջնորդին պէս մարդիկ Ամերիկայէն կամ այլ հեռաւոր վայրերէն Թրքասիրական դիմակ կ'առնեն, (իրական կամ կեղծ), եւ «իմաստութեան» հովերով կը սանձահան՝ չատ դէշ ծառայութիւն մը կը մատուցանեն ոչ միայն արտաքսմանի հայութեան, այլ նաեւ այն բեկորին՝ որ Թուրքիոյ մէջ կը մնայ:

Ամերիկայի առաջնորդը պէտք է գիտակցէր տակաւին Ամերիկա չգացած, որ իր թեմի հայութիւնը չեչտուած կերպով Թրքական բռնակալութեան դէմ արտայայտուած եւ իր ազգային դատի վերմ պաշտպան գաղութ մը եղած է: Ու ամերիկահայութիւնը գիտակցօրէն եւ հեռատեսական, հետապնդած է հայկական հարցի լուծումը ընդդէմ Թուրքիոյ:

Արդ, Ղեւոնդ եպիսկոպոսը փոխանակ առաջնորդական պաշտօնը ընդունելու եւ անկէ յետոյ մերժելու իր մասնակցութիւնը հայկական Սպառնային եւ հակաթուրք փրոփականդին, պարկեշտութիւնը կը պահանջէր որ առաջուց մերժէր ընդունիլ առաջնորդական պաշտօնը:

Առանձնել առաջնորդութիւնը գաղութի մը, առանց իսկական արտայայտիչը ըլլալու նոյն գաղութի հայութեան բարոյական, քաղաքական եւ մշակութային մասնութեան, կը նշանակէ առաջին օրէն քար գայթակղութեան դառնալ: Հայ առաջնորդներէն շատերը, այսպիսով, իրենց թեմի քայքայման պատճառ դարձած են:

Թրքասիրութեան եւ խոհեմութեան քարոզի տեղը Ամերիկան չէ, եւ ոչ ալ հայկական միւս գաղութները: Այս եպիսկոպոսին եւ իր նմաններուն տեղ չի պակսիր օգտակար հանդիսանալու այն բեկորներուն, որոնց համար իրր Թէ Թրքասիրութիւն կը ծախեն:

Ղեւոնդ եպիսկոպոսին կ'առաջարկենք Սեբաստիոյ Ս. Կարապետի թեմը, ու վստահ ենք որ եթէ հրաժարի Ամերիկայի կակուղ աթոռէն եւ նոյնքան Թրքասիրութիւն վաճառէ էնկիւրիի եւ Սեբաստիոյ մէջ, պիտի կրնայ աւելի օգտակար ըլլալ հայ մնացորդներուն, քան իր ներկայ «ժամն ազգասիրութեամբ»:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

"ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶ,,

Շատեր չեն ճանչնար «Հայկական Փարիզը»: Մանաւանդ արտասահմանի մէջ, ուր այնպէս կ'երեւակայեն թէ լուսաշողող Փարիզի մէջ իւնչ ճախանձելի է հայ գաղթականներուն կեանքը: Լոյսո՞վ օծուած է Հայոց դէմքը, ճառագայթո՞վ լուացուած են Հայոց բնակարանները: Ծաղկաձեւ բանդակներ դուռներուն վրայ, եւ բակերէն ներս՝ ջուրի սահանքի մը պէս ադուր սանդուղներ: Անկողինները փրփուրի նման: Վարագոյրներ կարապի թեւերու պէս: Բաժակներ շուշաճաձեւ: Գինի՛, գինի՛, որ կը փրփրի գաւաթին մէջ՝ ողկոյզներ կազմելով:

Ի՜նչ երջանիկ են Հայերը, որ կը բնակին Փարիզի մէջ:

Բժշկութեան ամենամեծ փրոֆէսէօրները Փարիզի մէջ են, — հիւանդացա՞ծ, անմիջապէս կ'աղէկցնեն, մեռնիլ չկայ: Աշխարհի ամենամեծ բաղաքագէտները այս Լոյս – Քաղաքին մէջ են: Հայ գաղթականը պատուհանը բացա՞ւ, կը տեսնէ Էյֆոն եւ կը լսէ, առաջին անգամ հայ գաղթակա՛նը կը լսէ թէ ի՛նչ պիտի պատահի աշխարհի մէկ ծայրը:

Երբ դուրսէն շատեր այսպէս կ'ե՛րեւակայեն Հայկական Փարիզը, ի՛նչ չեն անոնք, որ կը պարծին իրենց փարիզցիութեամբ: Ի՜նչ երջանկութիւն, որ Փարիզ կ'ապրին: Ու ի՜նչ նամակներ կը դրկեն արտասահման:

Հիմա նկարագրենք Փարիզը, ճշմարտապէս «հայկական»ը:

Այո՛, կայ Հայկական Փարիզ մը, հայ ջուջերու եւ իմաստուններու Փարիզը, որուն կ'ակնարկէ յաճախ հայ մամուլը: Այդ Փարիզը երեւակայական է ինչ մը:

Բուն Հայկական Փարիզը, իրական ու տեսանելի, հայ գաղթականներու Փարիզն է միայն:

Գիտէ՞ք, Փարիզի Հայեր կամ արտասահմանի հայրենակիցներ, լուր ունի՞ք թէ ի՜նչ ահաւոր թշուառութիւն մը կը տիրէ Փարիզի էզանցիին տակ, հայ գաղթականներու կայանին մէջ: Չեմ ուզեր ձեզի նկարագրել կեանքը այն գաղթականներուն, որոնք կ'ապրին Փարիզի մուք պանդոկներուն մէջ, մեր գիւղի ախոռներէն ալ գէշ: Լսա՞ծ էր *Ռիւ Պլանքի*ն: Փողոց մըն է այս, Փարիզի հարաւային դուռներուն առջեւ: Հոս տեղաւորուած է հայ գաղթականներու բազմութիւն մը: Այցելած եմ բանի մը անգամ, Փարիզի Հայ Կարմիր Խաչին յանձնարարութեամբ: Ամէն անգամ ինծի տրուած է քիւ 13ը, իբրեւ հասցէն հիւանդին, որ, սրտանմիլիկ նամակով մը, դարմա՞ն կ'աղերսէ: Կ'երթաս քիւ 13, եւ չես գտներ հիւանդը: Լաբիւրինթո՞ս: Տախտակներով, բիբեղներով, մոմլաթերով ծածկուած հիւղակներ, իրարու վրայ դիզուած, ծոիկմոիկ ճամբաներով, որոնք ջուրի ակօսի կը նմանին: Ադրի հոտը, մէզով թրջուած հողին հոտը, դռնէն դուրս նետուած բանջարեղէնի աւելցուրին նեխումը, — գոցէ՛ բիթդ: Գորշ ծուխ մը, սարդի ոստայնի մը պէս, կը յամենայ խրճիթներու վրայ, ուր բանջարեղէն կը տապկեն: Երկաթի կտորներ, ծախու փայտ, պահածոյ ձուկի տուփեր, ու երախաներ առանց վարտիճի, բիթը – բերանը մուրով ու ցեխով ներկուած, աղաղակներ հայերէն, թուրքերէն, փրանսերէն, սպաներէն, իտալերէն: Մոէմ խրճիթներէն ներս:

Անկիւն մը փոքրիկ մահճակալ մը, — վրան երկու երախաներ, հով հովի պառկած: Կապոյտ հագ ունին: Միւս անկիւնը հայրը, — հիւծախտ ունի: Պատին է դարձեր ու, կը մտմտայ թէ կը ննանայ, չեմ գիտեր: Ետեւէս կրկին կը բացուի դուռը: Երկու մանուկներու գլուխներ ներս կը կախուին դռնէն, հետաքրքրութեամբ լայն բացած իրենց աչքերը: Վերջը կը հասկնամ, որ «դպրոցական» պատանի մըն ալ ունի այս թշուառ մայրը: Կը բակարանին վրայ ջուրի աման մը: Մգլոտած բանի մը հոտ կուգայ: Թմբիի ծաղիկ է, կ'ըսէ մայրը ինծի: Հազի համար, կ'աւելցնէ: Կը խորհիմ: Որո՞ւ դէմ կռուի մայրը:

— Անօթութե՞ն թէ հիւանդութեան:

Այսպէ՞ս է «Հայկական Փարիզ»ը:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՈՒԱՇԻՆԿԲՐՆԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԽԱԼԵՒ

Անգործութիւնը խռովութեան լուրջ վտանգ կը պատճառէ ամերիկեան իշխանութեանց եւ իրաւունքով: 25–30 հազար նախկին պատերազմիկներ կը քալեն Ուաշինկթընի վրայ իրենց անօթութիւնը պոռալու նախագահ Հուվըրի: Տեղական կառավարութիւնները՝ որոնց հոգերէն կ'անցնին մարտիկներն ու անոնց ընկերացող անգործները, կը չանան խափանել անոնց արշաւը եւ այդ պատճառով ալ կը դրկեն վայրերու մէջ ուր ոչ մի ապահովութիւն: Ուաշինկթընի չրջակայ նահանգներու կառավարութիւնները խանդրուած է որ ամէն կերպով արգիլեն անոնց սահմանէն անցքը: Այսու հանդերձ մարտիկները բանի մը տասը հազարներ կ'ըլլան եւ կը նստին կառավարութեան դիմաց, բանագրաւուած են մեծ ինքնաշարժներ եւ բազմաթիւ կայարաններու մէջ արգիլեցին կառավարութեան երթեւեկը:

Ուաշինկթընի մէջ, ոստիկանութիւնը հրաման առած է խստօրէն չարելել տալու կարգն ու կանոնը:

Արդէն 5—6000 անգործներ կը գտնուին քաղաքին մէջ եւ կը սպասին հացով, սուրճով եւ ապուրով՝ զոր կը հայթայթեն բարեգործական կազմակերպութիւնները: Առանցմէ չատերը բացը կը պահկին եւ իրր վերմակ՝ թերթեր կը գործածեն:

Մէկ քանի օրէն, անգործներու արուած անունդը պիտի դադրի: Կառավարութիւնը կը վախնայ որ այդ պարագային խռովութիւններ ծագին: Մարտիկներու այս արշաւին նպատակն է պահանջել որ խորհրդարանը արագօրէն իրենց համար քուէարկէ անմիջապէս վճարելի դումար մը, որ համեմատի իրենց առնելիքին:

Այս մարտիկները համաձայն իրենց արուած վկայագիրներուն, 1945ին պէտք է առացած ըլլան 5 միլիառ ֆրանք:

ՌՈՒՄԱՆԻոՅ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Լոնտոնի ռումէն դեսպանը Պ. Թիթուլէսքօ, որ Պուքրէշ մեկներ եւ բոլոր նախարարները էր գտնուեցեր կազմութիւնը, հրաժարեցաւ իրեն յանձնուած գործէն, ձախողած ըլլալով:

Ռումանիոյ Թագաւորը գտնելեն կազմութիւնը յանձնեց ազգային ու գիւղացիական կուսակցութեան պետին Վոյտայի:

Յունաստանի դահլիճը

Պ. Փափանասդոպու, որ խորհրդարանին մէջ, ընկերային ապահովագրութեանց շուրջ վիճաբանութեան մը հետեւանքով, փոքրամասնութեան մէջ մնացեր էր, հրաժարականը տրուած ըլլալով, դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ դարձեալ Պ. Վենիզելոսի:

Պ. Վենիզելոս դահլիճը կազմած է արդէն:

ԿՈՐԿՈՒԱԼՈՎ ԲԱՆՏԻՆ ՄԷՋ

Կորկուլովի ամբողջ թղթածրարը՝ այսօր իսկ պիտի ճնուի ամբաստանիչ ատեանին կողմէ:

Իր խցիկին մէջ, սպասելով դատավարութեան, նախագահին սպանիչը կը գրէ իր յիշատակները, օրական 15–20 մեծ էջ: Կորկուլով փրանսերէն կը գրէ, թէեւ հաստատուած է թէ երկու տարի առաջ, երբ Փրանսա կը հասնէր, բան մը փրանսերէն չէր գիտեր:

Կորկուլովի ամբողջ գրական գործերը երդուեալ թարգմանիներու կողմէ, թարգմանուած են փրանսերէնի եւ մաս կը կազմեն սպանիչին թղթածրարին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"ՄԱՅԻՍ 28,,Ի ՀԱՆԴԷՍԸ ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ

Բողոքներ խորհրդային միջամտութեան դէմ

Գրեր էինք թէ յոյն կառավարութիւնը որ խորհրդային դեսպանին պահանջով, արգիլեր էր «Մայիս 28»ը Աթէնքի մէջ, կրկին արտօնուած է անցեալ կիրակի:

Այս առթիւ Աթէնքի «Նոր Օր»ը կը գրէ.—

Մայիս 28ի հանդէսին դէմ դրուած արգելքը մեծապէս կը զրաղեցնէ հելլէն մամուլն ու չրջանակները, որոնք իրենց վրդովմունքը կը յայտնեն խորհրդային դեսպանին միջամտութեան դէմ, որ կը նկատուի նախընթաց մը դիւանագիտական կեանքին մէջ: Թերթերը աւելի քան խիստ արտայայտութիւններ ունեցան Պ. Փոթեմքինի դէմ, դիտել տալով որ իր իրաւասութեան սահմանէն դուրս եղած է Յունաստանի ներքին գործերուն խառնուելով: Կը հաստատուի որ կառավարութիւնը հանդէսը քաղաքին մէջ չընելու արգելքը դրած է ոչ թէ դեսպանին գոհացում տալու այլ որ եւ է անախորժ դէպք կանխելու մտահոգութեամբ: Կը հաստատուի նաեւ թերթերու այն տեղեկութիւնը թէ Պ. Փոթեմքինին թոյլ տրուած է հակիռնալու որ հանդէսը արտօնելու կամ արգիլելու իրաւունքը ընդհանուր ոստիկանապետութեան կը վերաբերի:

Մեր տեղեկութիւններուն համաձայն, խորհրդային դեսպանը իր բողոքը կատարած է Պ. Շահվերտեանի հետ խորհրդակցելէ յետոյ: Պ. Շահվերտեան արժանապատուութեան խնդիր նկատած է հանդէսը արգիլելու պարագան, տրուած ըլլալով որ Նոյմ. 29ի հանդէսը տեղի ունեցած չէր, հակառակ իր դիմումներուն եւ միջամտութիւններուն:

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ինկիւբիէն արուած հեռագրի մը համաձայն, Ազգ. Մեծ Ժողովը քուարկեց օրէնք մը, որով օտարականներուն կը մերժուի արեւելք գործով զրաղիլ Թուրքիոյ մէջ: Օտարականներուն 6 ամիս պայմանաժամ արուած է հաչուեյարդարի ենթարկելու իրենց գործերը:

ԴՊՐՈՑ ԿԸ ՓԱԿՒԻ

Պօլսոյ տեղական իշխանութիւնները 15 օրուան համար փակեցին Պէյօղլի Ֆրանսական կաթոլիկ քոյրերու դպրոցը: Այս որոշման պատճառ ցոյց կը տրուի այն պարագան որ քոյրերը Թրքուհի մը կրօնափոխ ըրած են:

ԳԵՐՄԱՆԻոՅ ՆՈՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պաշարը՝ ընկերվարականներուն դէմ

Յան Փափէնի կառավարութեան կողմէ, գերման խորհրդարանի լուծումը մեծ գոհունակութեամբ ընդունուած է հիթլերեաններուն կողմէ, որոնք, իրենց մէկ նոր յաղթանակը կը նկատեն այդ որոշումը:

Նոր կառավարութիւնը իր յայտարարութիւն – ծրագիրը մշակեց վերջնապէս: Այդ յայտարարութիւնը հետեւեալ կերպով կը ներկայացնէ նոր կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը.

— Արտաքին բաղաքական մարզին մէջ, կառավարութեան ամէնէն մեծաւոր եւ ամէնէն կարեւոր գործերը կը բխին միջազգային ներկայ կամ գալիք բանակցութիւններէն՝ որոնք կը կատարուին կամ պիտի կատարուին՝ զինաթափութեան, պարտերու եւ հատուցումներու եւ տնտեսական տագնապի մասին:

«Այս հարցերուն մէջ, Գերմանիոյ կենսական շահերը կրնան վտանգուիլ: Մեր նպատակն է, ուրիշ ազգերու հետ խաղաղ գործակցութեամբ, մեր հայրենիքին ապահովել իրաւունքներու կատարեալ հաւասարութիւն, բաղաքական ազատութիւն եւ տնտեսական վերականգնումի միջոցներ: Միայն, իրաւունքներու մէջ հաւասար, ազատ եւ տնտեսապէս առողջ Գերմանիա մը կրնայ նպաստել աշխարհի վերականգնումին:

«Բայց, որպէս զի արտաքին բաղաքականութեան մէջ կարենանք ուժգնօրէն ներկայացնել մեր ազգային շահերը՝ որոնց մասին կարծիքի որ եւ է տարբերութիւն չկայ Գերմանիներու միջեւ, անհրաժեշտ է պայծառացնել մեր ներքին բաղաքականութիւնը: Այս բոլոր նկատումներով, հանրապետութեան նախագահը ընդունեց խորհրդարանը լուծելու առաջարկը: Ազգը պէտք է յստակօրէն գիտնայ եւ առանց վարանումի լուծէ այն հարցը թէ ո՞ր ուժերուն հետ է որ պիտի մտնէ ապագայի ճամբուն մէջ»:

Յան Փափէնի կառավարութեան յայտարարութիւնը, բոլորէն առաջ կը խզէ ներքին քաղաքականութեան հետ, զոր տարբներէ ի վեր կը վարէին հանրապետական կառավարութիւնները եւ կը դատապարտէ խորհրդարանական ժողովրդավարութեան եղանակները եւ որովհետեւ խօսքն իսկ չըներ Վայմարի սահմանադրութեան, կը կարծուի թէ կառավարութիւնը պիտի փորձէ վերոխութիւններ մացնել սահմանադրական օրէնքին մէջ:

Կառավարական յայտարարութիւնը կը բովանդակէ պայքարի յայտարարութիւն մը ընկերվարականներուն դէմ:

Յայտարարութիւնը խմբագրուած է չատ կծու լեզուով, եւ Գերմանիոյ ներկայ կացութեան պատասխանատուութեան մէջ, մեծ բաժին մը կը հանէ ընկերային օրէնքներու գործադրութեան:

ՀԻԹԼԵՐԵԱՆ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐԸ

Գերմանիոյ ներքին նախարարը՝ լրագրողի մը՝ հետեւեալ յայտարարութիւնները բրաւ.

— Հանրային անդորրութեան պահպանման մասին, վերջին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

Ազատ՝ իր պատմութեան վճռական րոպէները կ'ապրի. քաղաքական, անտեսական եւ ելեւմտական խոշոր խնդիրները իրար խառնուած են, ուսական ալասի ձեւով, մասնակի կարգադրութիւններով իրարմէ զատելը գրեթէ անկարելիութիւն կը համարուի: Ամէն ազգ առանց բացառութեան ծանր հոգերու մէջ է, ո՛չ մէկը անոնցմէ, ինչ մեծութիւն եւ զօրութիւն ալ ունենայ, առանձին իր ցաւերու դարմանը չի կրնար խորհիլ, ահա թէ ինչ վիճակի մատնուեցան ազգերը համաշխարհային պատերազմի հետեւանքով:

Այսօր ո՛չ Անգլիան իր ազգային գահլիճով, ո՛չ Գերմանիան իր ազգային չարժումով, ո՛չ Իտալիան իր դիւանագործութիւնով ոչ Ռուսիան իր ընչաղուրկային մակագրութիւնով եւ ո՛չ ալ Ֆրանսան իր լայն ժողովրդապետութիւնով չեն կրնար որոշ ու վճռական դարմանումի մը խօսքը ըսել. փրկութիւնը ուրեմն կարգերու մէջ չէ, այլ՝ միջազգային լուրջ համակցութեան մը: Ամէնուն չանքը պիտի ըլլայ, դնել մասը բուն վէրքին վրայ առանց կանխակալ կարծիքներու, եւ փնտռել փրկութեան ոսկեղէնին:

Պէտք է բաժնել ազգերու դրամական վէրքը, որուն համար այս ամսուան 16ին ամէնքը պիտի հաւաքուին Լոնդոն, դարմանելու համար իրենցմէ իւրաքանչիւրի սրտին վրայ բացուած վէրքը, որ երկարաձգելով կրնայ վաղ թէ ուշ մահացու դառնալ:

Եւրոպան մինակ իր հաշուոյն 25 միլիառի բաց մը ունի, իսկ երկու ցամաքամասերը՝ 100 միլիառի բաց մը. այս բացը եւ միլիոնաւոր անգործնեայ հարցը կը կազմեն բոլոր ազգերու մղձաւանջը:

Յաղթականները, իրենց առեւտրականները վերաշինելու, պատերազմի ընկեցիկներուն օժանդակելու եւ պարտք վճարելու համար, նախ եւ առաջ Գերմանիոյ պարտադրեցին վերաշինութեան հսկայ աուգանք մը: Նախատեսին 20 միլիառ ոսկի – քուրմի առաջին վճարում մը 1921ի համար. նոյնքան նաեւ 1926ի համար. ուրիշ 92միլիառի պարտադրութիւն մը՝ գալիք ժամանակներու համար: 132 միլիառի գումարը, իր 5 առ 100ով եւ կորզնելու 2 առ 100ով, ինքին անհատնում պարտք մը վճարելի անորոշ պայմանաժամերով, զարձաւ միջազգային անվերջ բարդութեանց դլխաւոր հիմերէն մին:

Վերացյալ ներկայացուիչները մեծ պարտքի մը պարտադրութեան տակ դրին Գերմանիան, նուազ համեմատութիւններով նաեւ միւս պարտեալները: Ապահովաբար անոնց նպատակը դրամ առանալ չէր, այլ դրաւել հակառակորդի բոլոր չուկաները:

Յաղթական երկիրներու մեծ ճարտարարուեստի մարդոց այս ամիս կատարուած արշաւանքը մեծ եղաւ. «l'hymne de la production» երգելով ցուցեցան աշխարհի ամէն կողմը, ուր որ բաց չուկայ մը կար, տեսան անոնք վերաշինութեան կարօտ հսկայ հողամասեր, քայքայուած երկիրներու գործիքի եւ ապրուստի կարօտութիւններ. ամէնը ունէին մէկ ընդհանուր հոգեբանութիւն, որ ապագրանքներու տակէն պիտի չկարողանայ դուրս գալ:

Դրամատէրներու համար հասկնալի եղաւ որ պարտուող երկիրները պիտի չկրնային պարտքերը վճարել. նոյնքան հասկնալի եղաւ որ անոնց պէտք էր վարկեր բանալ: Մինչեւ նահանդները հսկայ քանակութիւնով սկսին դնել եւ ճարտարարուեստի նիւթեր ունէին. ուելի քիչ չափով, բայց կրեւոր քանակութիւնով, ունէին նաեւ մթերները: Չեռեղել պէտք էր զանոնք եւ գետեղեցին, ու իւրաքանչիւր երկիր օտար դրամներով ողողուեցաւ:

Դիզուած դրամներով աշխարհը ուզեցին գնել, մոռցան երկուան մէջ սպանդի գործը եւ ապահովացներու վրայինն, ի տես տատապող միլիոնաւոր մարդկութեան, աշխարհի թշուառութիւնը չահագործումի նիւթ դարձուցին:

Ամերիկան տոլարով չատ բան կրնայ գնել. ազերինը իր բարձրութեան վրայ էր, արժէքաւոր էր նաեւ Ֆրանքը. ահա թէ ինչպէս մէկ մէկ ձեռք առնուեցան Սարի ժողովրդի բաժնեւոմաներու 60 %ը, Լիւքսէնպուրկի ձուլարանները, Պահեմիոյ Աքսոյ գործարանները, աւտրիական չատ մը ձեռնարկներ, Սիլեզեան ածուխի բաժնեւոմաներ, լհհական հիւսուածքի գործարաններ, ռումանական նաւթահօրեր, հունգարական դրամատուներ: Ամէնուն նպատակը եղաւ այս երկիրներու մէջ ոտք դառնալ ելեւմտական, ճարտարարուեստական եւ առեւտրական բոլոր գերման ձեռնարկներուն:

Տնտեսական գետնի վրայ նման աշխարհակալական չարժում մը ինքնին եղաւ մեծագոյն ազէտ մը բոլորին համար: Ազէտին առաջին ազդանշանը առաւ Fédéral Reserve Boardը: Ամերիկայի մէջ որքան որ դրամի քանակը կը բարձրանար, նոյն չափով կը պակսէր ապրանքի քանակը, որուն իրր հետեւանք յառաջ եկաւ դիներու անհամեմատ բարձրացումը:

Ազէտի ազդանշան կը վերաբերէր հաւասարապէս բոլորին: Եթէ մէկ կողմէն վարկերը սեղմուեցան եւ տոկոսները բարձրացան, միւս կողմէ չահագէտներու ծօս մեծապատ ապրանքները հրապարակ ղղղեցին: Սահմանած տաղնապը Երկրաշարժի մը երեւոյթով ցնցեց հաւասարապէս բոլոր չայիական երկիրները:

Փոքր ազգերը քաշուած իրենց մաքսերու ետեւը, նախապէս բաւականացան իրենց արտադրութիւններով. ընդհանուր չարժումին խառնուելու համար անհրաժեշտ դրամագլուխը չունէին. ի տես առեղծուած դրութեան իրենց անհրաժեշտ գնումներուն համար դիմեցին Գերմանիոյ, որու դրամը մեծ արժէք մը չունէր, հետեւաբար գնած ապրանքները ամէն գնով ձեռք բերին:

Մէկդի նետուած Գերմանիան էր որ ամէն կը կանդնէր իր 70 միլիոն աշխատասէր ժողովրդով, որպէս կարեւոր եւ վճռական մրցակից. անգլիական եւ ամերիկեան ապրանքները կանգ կ'առնէին, քիչ մը ամէն կողմ գործարաններու ծխնելոյզները կը մարէին. հաւահանգիստները կ'ամայանային, անգործներու թիւը չափազանց կերպով կը բազմապատկուէր:

Իրողութիւններու տարօրինակ վերլուծում. տակնուվրայ եղած աշխարհի մը մէջ, տնտեսական աննախընթաց տաղնապի հետեւանքով, վայրկեան մը Գերմանիան դարձաւ աշխարհի մեծ մասի հայթայթիչը: Բոլոր յաղթականները նեղ օրեր կ'ապրէին, ամէնէն նեղուածները եղան ամենահարուստները:

Առաջին անդամը ըլլալով մոգի եւ խղճի ուժ մարդկութեան որ պատերազմը հաւասարապէս աղքատացուցած էր յաղթականը եւ պարտեալը:

Ո՛չ ամերիկեան Fordney Actը, ո՛չ անգլիական dumpingը, ո՛չ Ֆրանսական եւ պելճիքական մաքսապաշտպան դրութիւնները կրցան չարքերը խափանել. ընդհակառակն, յառաջ եկաւ ուելի ահաւորը, միջազգային առեւտրական կապի խզումը, բան մը որ պատերազմը անգամ չէր կրցած ընել:

Առեւտրական կապերու խզումը յառաջ բերաւ նաեւ համաձայնութեանց խախտումը: Ֆրանսան իր հաշուոյն, կապելով իրեն Լեհաստանը, Չեխոսլովաքիան եւ Սերպիան, ուզեց իր առեւտրական հրապարակը ապահովել. Իտալիան աչքերը դարձուց դէպ ի Պալքանները. Անգլիան մէկ կողմէն քաշուելերով Գերմանիան ի վնաս Ֆրանսայի, միւս կողմէն Պաղեստինէն մինչեւ Պաղտատ անգլեւարապ կայսրութեան գաղափարը յղացաւ, որուն իրր փոխադարձ չարժումը յառաջ եկաւ Ֆրանքեւերքական բարեկամութիւնը: Հնդկաստանի համապարհը Անգլիոյ առջեւ փակելու համար քէմալական նորածագ իշխանութեան ուժ տուին մէկ կողմէն Ֆրանսան եւ միւս կողմէն Ռուսաստանը:

Պարպուեցան եւրոպական գանձերը, քաղաքական, տնտեսական եւ ելեւմտական գետիններու վրայ ցնցուցան Հաւասարապէս ամէնքը, միեւնոյն ժամանակակից թուաբութիւններով. բոլոր կողմերի միջոցները եւ դիմաթափութեան եւ պարտքերու վճարման, կրճատման եւ երկարաձգման առաջարկները ցարդ ուրիշ բանի չծառայեցին, այլ բարակ խուով մոխիրի տակ ծածկուած կրակի բորբոքման, որու արծարծումը պիտի նկատուի այլ եւս հրէշային ու հակամարդկային:

Դժուար թէ Ամերիկան հնարաւորութիւն ունենայ, տարուած իր ընտրական պայքարներէն, գործօն մասնակցութիւն մը բերել Լոզանի ժողովին, Մաքսօրըտա, Էրիս, Հիթլեր եւ Մուսոլինի, Եւրոպայի օրուան դլխաւոր գործօնները, պիտի կարողանա՞ն արդեօք հասկացողութեան մը գալով, մէկդի չպրծել անցեալը յիշեցնող ու զարթեցնող բոլոր տխուր երեւոյթները եւ անոնցմէ յառաջացած անտեսական ու ընկերային բոլոր պայմանները, ազգերը դնելու խնդիրց յառաջդիմութեան եւ բարդաւաճումի արդար ճանապարհին վրայ:

Մարդոց սխալներով իրողութիւնները չեն ծածկուիր, անտեսական գետնի վրան ամէն սխալ վախման մը ունի, այն է կրծանումը: Աշխարհի պատմութեանը մէջ ոչ մէկ առեն աւելի դժնդակ փաստերով ժողովրդները տեսած չէին իրենց համաշխարհային սխալը քան այսօր, Լոզանի ժողովի նախօրեակին:

Հ. ՍԵՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ
(CHANTS POPULAIRES ARMÉNIENS)

—)(o)(—

Է·

Ջուր ինքնարդարացում՝ նաեւ Լողուրի երգին համար: «Իմ սըրտիկը քեզի կուտամ»ին չնորհքը՝ չերեւիր «Լուսնակ դիշեր պազ մի տըւթ» տողին մէջ: Պազ մը տալ եւ սիրտը տալ՝ նոյն բաները չեն: Մէկը՝ զգայնի, փղոցային, ակամայ է: Միւսը, սիրտը տալ, հանդիսաւոր, սրբազան, բոլորանուէր է, աստուածութիւն մըն է:

⁂

«Պատի ճեղքի տէրն է մուկը, եւ ճեղքին վրայ է կ'իշխէ», կը ջանայ հաւատացնել Զօպանեան: Պարպապէս «եղկելի»: Վանեցին կ'րսէ մկներ պատը վարեր են, մուկ պատը վարեր է, ոչ թէ՝ մուկ ճեղքը վարեր է···: Հէքեաթին մէջ՝ մուկը յիշուած է իրր թանձր պատեր վարող, ծակող, ոչ թէ ճեղքերէն անցնող, որ իմաստ չունի ինքնին եւ առ այդ տեղ չէր գտներ պրոյցին մէջ:

⁂

«Քա սեւ–սեւ–սեւաւոր» երգին մէջ իր յիշած եւ թարգմանած Չէրենցի տողերէն չատերը անհարազատ են, եւ որոնց ինքը հասու չէ եղած բնականաբար:

«Դառնամ պագնեմ գրկանոցին» չի ըսուիր, այլ՝ երդուած հարազատ ձեւին համաձայն՝

Մարէ՛, մեռնեմ ֆո մէբոցին,
Դառնամ մեռնեմ գըրկանոցին:

Մնացած բոլոր երկարաշաւում Զօպանեականութիւնները՝ իր հեղինակին անճրիած «մխիթին նիհարութիւնն ու սրտին պղպիկութիւնը» կը ցուցնեն, — բան իր ազնիւ ոճին, — չէ՞ որ՝ ոճը մարդուն հայելին է, le style c'est l'homme:

«Քա՛»՝ ռամիկ կոչականը՝ կիներու հասցէին, (ինչպէս «Ծո՛»՝ արտահայտութիւնը), ֆրանսերէնի մէջ համարժէք չունի» կ'ըսէ: Ինչո՞ւ կը մոռնայ hé! (hé! la-bas...), եթէ օն դասական կը նկատէ եւ անյարմար ժողովրդական ձեւին···: — «Եղկելի՛» ազնուապետական մտայնութիւն···:

⁂

Թէ Զօպանեան «Ծայրագոյն ապահովութեան մէջ խնայելէ ինքնահաւանութենէն» կը ցուցադրէ Chants Populaires Arméniensը թարգմանելու օրերէն մինչեւ «Ապագայ»ի մէջ պատիպատ ցրուած իր անգօր պատասխանը, — նորէն ի՛նքն է որ կը հայթայթէ հոն՝ քանի մը նոր ապացոյցներ: —

1. Դեղդիր = teghtir, իբր թէ տեղտ =teght, տպագրական սխալ է ըսելով՝ կը յիշէ Շէրենցի փոփոխակէն երկտող մը (պատասխան՝ յօդուած Գ.). — — Գըլուխս լըւէր տեղտի ջրերով, Ծամերս իատրկէր ոսկի բաղերով:

Թարգմաներ է 29 տարի առաջ, ու նոյն տպաւորեան մէջ վերարտադրեր է 29 տարի վերջ, առանց անդրադառնալու իր ըրած «ծիծաղելի» gaffeին. —

Il aurait **peigné** mes cheveux **avec des peignes d'or.**

Իատրկել՝ ուրիշ տեղ սանտրել = peigner կը նշանակէ թէեւ, բայց այստեղ կը նշանակէ երեք, չորս կամ քանի մը ճիւղերու բաժնել՝ լուացուած ու սանտրուած ծամերը՝ ոսկեգոյն կապիչներու (ոսկի բաղերու) մէջ հանդրիեելու համար: Բաղ՝ թրքական ծանօթ բառն է = կապ (պօյուն պաղ՝ փողկապ եւլն.): Երգին մէջ՝ ծամերու հիւսքերուն ծայրերը բռնող գոյնզգոյն կերպասը, պոչիկ, ոչ թէ peigne d'or:

Իսկ teghtir եթէ տպագրական վրիպակ է փաստերով՝ կը կարծէ թէ կ'արդարանայ կամ կրնայ Chants Populaires Arméniensին 28րդ էջէն իր Nom d'une plante d'Arménie ծանօթութեան հետ ջնջել – հանել···, իրաւ որ մէ՛ծ «մաքի նիհարութիւն» է, իր բառերով:

2. Գա սեւ–սեւ–սեւաւոր երգին մէջ վերյիշեր է (Շէրենցին). —

— Մուսլի գոմշուն, մարալ եզան, եւայլն:

Ու թարգմանած՝ **de grands** bœufs, դի մարալ բառին իմաստը չէ հասկցած: Մարալ կը նշանակէ՝ յոյժ գեղեցիկ, առոյգ ու կտրիճ, անհնման, ինչպէս մարալ եզ, մարալ աղջիկ, «իմ մարալս իմ ջանս», մարալօ՛ ջան, ջէյրան – մարալ հարս, եէ՛լի մարալ, եէ՛լի խուրիկ», եւն. եւն.:

3. Նոյն երգին մէջ.—

—Սախօն դաշտեր արտեր շրջէր՝

Թարգմաներ է՝ արտերը՝ champs plantés, փոխանակ ըսելու champs cultivés կամ պարզապէս champs: Ֆրանսերէն planté՝ ծառեր տնկուած կը նշանակէ, իմ գիտցածս:

4. Միեւնոյն «Համբաւաւոր ու հոյակապ» (իր բառերով) Քա սեւ–սեւ–սեւաւոր երգին մէջ՝ թաղսէ լօպը թարգմաներ է **manteau** de feutre épais:

Հովիւը կի՞ն է որ իր վերնոցը manteau կոչուի: «Մարդ Զօպանեան բլաւլու է» որ՝ ոչ հայերէն երիվար (հափուճա) բառին ծանօթ բլլայ, ոչ ֆրանսերէն caban համազօրին, որուն՝ եւ սպաներէն gaban նախաձեւին՝ նմանութեան ու նոյնիմաստ հայերէն հոմանիշն ալ Գաբանակ կ'ըսուի:

● ՉԻԹՈՒՆԻ

Յունական գործադուլ

Փաթրասի աշխատաւորները գործադուլ յայտարարեցին: Գործադուլը կը սպառնայ տարածուիլ ամբողջ Յունաստանի մէջ:

Փաթրասի մէջ անգործներու խումբեր բախում ունեցան ոստիկանութեան հետ: Կուռ ընթացքին վիրաւորուեցան 12 հոգի: Վօլոսի մէջ ձերբակալուեցան 15 հոգի:

ԹԱՏՐՈՆ

«ՆԱԽԱՆՁԸ» - ՍԱՂԱ ԿԻԹԱԹԻ
"ՄԱՔՈՔԸ,, - ՀԱՆԵՐԻ ՊԼԻ
Comédie Française

—)(o)(—

Երկու սիրուած անուններու անսպասելի կորզումները – Ս. Կիթաթի "Թատերագիր-դերասան,եւ Ալեքսանդր – Քոմէտի Ֆրանսէզին տիրերէն մէկը — «ընդհանուր փոքն»ը բուն մանուար հասարակութեանմէջ արթնցուցած էր մեծ օրերու հետաքրքրութիւնը:

Ս. Կիթաթի հեղինակութիւնը՝ «Նախանձը» — 1913ին բեմադրուած եւ խազացուած հեղինակին եւ իր կնոջ՝ Իվօն Փուէնթէսի կողմէ,— դացանկին մէջ, այս անդամ իբրեւ գլխաւոր դերակատարներ ունենալով Ալեքսանդր եւ իր կինը, Ռօպինա առաջին անդամը չէ որ այս զոյգ ոսկան ըեմը կը տիրապետէ աշխարհիկ կեանքէ առնուած թատրախաղեր, որոնց վրայ ոսկան կը դնէ իր դասական խտացականութեան, հոգեվերլուծութեան եւ արտայայտութեան կնիքը:

Կիթաթի խաղը կը դառնայ նախանձի զգացումին ճիրաններուն մէջ տապալուող հոգիի մը շուրջը: կիներ՝ իրրեւ boulevardier գրող՝ իր հետքին դգացումները կը բաբեխառնէ հեգնական քաժիծաղով մը, գաւեշտական քանի մը տեսարաններու մէջ:

Եւ սակայն նախանձոտը նոյնքան կը տառապի, որքան կը տառապէր Օթէլլօ, եակօթ քերնէն լեցուի իր կարծեցեալ դժբախտութեան պատմութիւնը:

Աղեքսանդրի խաղը — նիհիլին ողբերգական նկարագիրը շեշտելու ապրեցնելու դասական մտայնայատկութեամբ — անշուշտ տարբեր է դէմ կիթաթի ըմբռնածէն եւ խաղացածէն:

Երկու տարբեր խառնուածքներ եւ կարողութիւններ:

Նիհիլը՝ երկու բառով:

Ալպէռ Պլօնտէլ (Ալեքսանդրիա) տիպար ամուսին մը եղած է մինչեւ այդ երեկոյ, երբ սիրային անակնկալ պատահար մը գինքը կը տակ քիչ մը ուշ վերադառնալ տուն Ան սրահին մէջ անհանգիստ, մտահոգութեամբ կը դիտէ դուռը, ուրկէ իր կինը պիտի յայտնուի, գինքը կշտամբելու համար: Ան պատասխաններ եւ պատճառաբանութիւններ կը պատրաստէ բացատրելու համար իր ուշանալը: կինը չի յայտնուիր սակայն, Կնոջ մայրը (S. Devoyod) կը յայտնէ որ թէյ առնելու գացած է բարեկամուհիի մը մօտ: Եւ երբ Տիկ. Պլօնտէլ (Mme G. Robinne) կը վերադառնայ վերջապէս, իր դէմը կը գտնէ ինքզինքը արդարացնելու ճգնող ամուսինի փոխարէն հաշիւ պահանջող, եւ արդէն կասկածներու առաջին տարրերուն տակ տառապող մարդ մը որ անհանդուրժելի դարձած է:

Պլօնտէլի կասկածները աւելի կը ձեւաւորուին՝ երբ իր հարցումներուն կինը կը պատասխանէ այն շարք մը արդարացումներով, որոնք պատրաստած էր, ինքը, քիչ առաջ, իր գինքը յանդիմանութիւնները դիմագրաւելու համար:

Ընտանիքին բարեկամ երիտասարդ մը, որ ներկայ է եղած այս տագնապին, կը փորձէ հաշտեցնել զոյգը, բայց ապարդիւն: Պլօնտէլ կը մնայ իր կասկածներուն մէջ, եւ կինը՝ իր ուշանալուն պատճառներուն մէջ:

Ամուսինը կը հեռանայ, կինը կը մնայ մենակ: Ան կը սկսի լալ, երբ Պլօնտէլ կը վերադառնայ: Ան կը հարցնէ կնոջ պատճառը, եւ կինը կը պատասխանէ որ ինքը կը լար իր ամուսնոյն համար, որ ինքը կը կասկածէր իրեն հետ անարդար ըլլալու մէջ:

Պլօնտէլ կը հաւատայ կնոջ, եւ կը սկսի ինքն ալ լալ:

Ասիկա է Ալեքսանդրի խաղին ամբողջ նիհիլը:

Ալեքսանդրի խաղը կը սկսի ամուսնական կեանքի տասներորդ տարեդարձին: Ամուսինը՝ Ալեքսանդր, կը սպասէ իր կնոջ՝ Իվօնի, որ ուշացած է: Ան կը սկսի կասկածիլ թէ կինը իրեն հետ անհաւատարիմ է: Ան կը սկսի ինքզինքը ստիպել որ չկասկածի, բայց ապարդիւն: Կինը կը վերադառնայ, եւ ամուսինը կը հարցնէ որ ուշացած է: Կինը կը պատասխանէ որ ինքը կը լար իր ամուսնոյն համար, որ ինքը կը կասկածէր իրեն հետ անարդար ըլլալու մէջ:

Ամուսինը կը հաւատայ կնոջ, եւ կը սկսի ինքն ալ լալ:

Ասիկա է Ալեքսանդրի խաղին ամբողջ նիհիլը:

Ալեքսանդրի խաղը կը սկսի ամուսնական կեանքի տասներորդ տարեդարձին: Ամուսինը՝ Ալեքսանդր, կը սպասէ իր կնոջ՝ Իվօնի, որ ուշացած է: Ան կը սկսի կասկածիլ թէ կինը իրեն հետ անհաւատարիմ է: Ան կը սկսի ինքզինքը ստիպել որ չկասկածի, բայց ապարդիւն: Կինը կը վերադառնայ, եւ ամուսինը կը հարցնէ որ ուշացած է: Կինը կը պատասխանէ որ ինքը կը լար իր ամուսնոյն համար, որ ինքը կը կասկածէր իրեն հետ անարդար ըլլալու մէջ:

Ամուսինը կը հաւատայ կնոջ, եւ կը սկսի ինքն ալ լալ:

Ասիկա է Ալեքսանդրի խաղին ամբողջ նիհիլը:

Ալեքսանդրի խաղը կը սկսի ամուսնական կեանքի տասներորդ տարեդարձին: Ամուսինը՝ Ալեքսանդր, կը սպասէ իր կնոջ՝ Իվօնի, որ ուշացած է: Ան կը սկսի կասկածիլ թէ կինը իրեն հետ անհաւատարիմ է: Ան կը սկսի ինքզինքը ստիպել որ չկասկածի, բայց ապարդիւն: Կինը կը վերադառնայ, եւ ամուսինը կը հարցնէ որ ուշացած է: Կինը կը պատասխանէ որ ինքը կը լար իր ամուսնոյն համար, որ ինքը կը կասկածէր իրեն հետ անարդար ըլլալու մէջ:

Ամուսինը կը հաւատայ կնոջ, եւ կը սկսի ինքն ալ լալ:

Ասիկա է Ալեքսանդրի խաղին ամբողջ նիհիլը:

ՆԱԽԿԻՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԻ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Խորհրդային իշխանութիւնը չէր կարող մէկ հարուածով փոխել մարդկանց նկարագիրը, չէր կարող վերացնել բոլոր անարդարութիւնները բայց··· այն ճարպոտ ճամբորդները առաջին կարգից այժմ հանդիսաւ քընած են վակոն — ննջարանի կաւղ անկողիններում, իսկ մենք տաւարի պէս լեցուած ենք ապրանքատար վակոնների մէջ ու ահա չենք կարողանում քնել լուսերի եւ ամէն կողմից փչող ցրտի պատճառով:

Եւ ետոյ, հինգ տարի առաջ էլ ես անցել եմ այս ճանապարհով, ապրել եմ բաժումում: Ժպիտ կար այն ժամանակ, յոյս կար: Ուտելիք կար, վերջապէս: Ճաշարաններ, խանութներ, կուշտ դէմքեր···: Ո՞ւր է հիմա այդ ամէնը: Առա՛ջ է գնում խորհրդային իշխանութիւնը, թէ յետ···

Ու, յանկարծ, ներից հնչեց ականջիս մի կնոջ սուր հեղնական բացագանչութիւնը.

— Ա՞յս էր ձեր գովական խորհրդային իշխանութիւնը:

Բայց նորից իմ մէջ յաղթում էր լաւատեսութիւնը: կրակի ու փոր-ձանքների միջով է անցնելու կոմունիզմի վերջնական յաղթանակը: Այս ամէնը զոհեր են փայլուն ապագայի համար: Եւ ապաշաւ չլինենք եւ օրուայ նեղութիւնների հիման վրայ չդատենք մեծ գաղափարները: Մեծ գործերը մեծ զոհեր են պահանջում: Արդարութեան եւ հաւասարութեան թագաւորութեան հետանկարի առաջ ի՛նչ արժէք ունին գողացած այն պայուսակները, կամ նոյն իսկ Լեւոնների կեանքը:

Ճանապարհին առանձին բան չպատահեց: Միայն Լեւոնը վերջնակապակս կորցրեց բանականութիւնը: Փորձեր էր անում գնացքից դուրս նետուելու, յարձակում էր մարդկանց վրայ: Ստիպուած եղանք ամուր կապել պարանով:

Քոլադերան կայարանում, Սամահնի մօտ, ես պիտի թողնէի գնացքը. մտածեցի էի մեր գիւղին: Պատրաստուում էի հրաժեշտ տալ ուղեկիցներիս, բայց գնացքի պիտը խնդրեց որ օգնեմ Լեւոնին մինչեւ Լէնինական հասցնելու: Լեւոնը ոչ ոքին չէր ճանաչում իրեն, բացի ինձանից: Ես մնացի:

Ճամբորդութիւնը վերին աստիճանի յոգնեցուցիչ էր: Մանաւանդ, բոլորին ուղեկի կախարդել էր Լոռիի սքանչելի բնութիւնը, այդ բարձրաբերձ կանաչ լեռները, այդ անդնդախոր ձորերը, Դիրեաի խօլական թափով քարափը կրծող ալիքները, չինչ երկինքն ու անապական օդը:

Իմ հայրենի լեռներն էին սրանք, իմ ծննդավայրը, ուր անցել էր իմ մանկութիւնը.

Է՛յ, ձին ճանաՁներ, է՛յ կանաչ սարեր,
Ա՛ֆ ձեզ տեսայ ու միուս ընկան,
Ա՛ւաջըս եկան երջանիկ օրեր,
Սիրելի դէմքեր, որ ձիմի չկան:

Հիմի չկա՞ն···: Ով կայ, ով չկայ չգիտեմ: Մի անհուն կարօտ մղեց ինձ դէպի այդ լեռները:

Ու՝ Թեւերն աձա փռած տիրաբար՝
Թռչում է հոգիս, Թռչում դէպի տուն,
Ուր որ հայրենի օջախի առաջ
Վաղուց կարօտով սպասում են ինձ···:

Իմ ուղեկիցները հողեզմայլութեան մէջ էին: Մոռացուել էին ե՛ւ բաժումը, ե՛ւ ճանապարհի դժուարութիւնները, ե՛ւ վակոնի նեղութիւնները:

— Ահա՛, ա՛յս է Հայաստանը···

— Հայաստա՛ն, երկիր դրախտավայր···

Գնացքը սուրում էր աղմկով: Լոռիի բնութիւնը հետզհետէ մեզմացաւ: Անցանք Շահալիե վիթխարի կամուրջն իր կախարդական տեսարանով: Լեռները սկսան փոքրանալ, տափակնալ: Ձորը լայնացաւ, եւ մեր առջեւ բացուեց Ղարաքիլիսաի տափարակը: Ապա բնութիւնը բոլորովին փոխուեց, անծառ լեռներ ու պշաներ, Ջալուռի լերկ բարձունքը եւ անա գորշ ու անրջապոլը Շիրակը:

Ճամբորդները լարուած հետաքրքրութեամբ հետեւում էին բնապատկերների փոփոխութեան: Անվերջ բացագանչութիւններով իրենց տպաւորութիւնները էին յայտնում: Ամէն երեւոյթ գրաւում էր նրանց ուշադրութիւնը: Նման երկար բացակայութիւնից յետոյ իր հայրենի տունը վերադարձող մարդու՝ նրանք ուրախանում էին անսահման հըրճուանքով, ե՛ւ կարօտ կար նրանց աչքերում, ե՛ւ սէր. եւ ոգեւորութիւն:

Ամենահասարակ բանը պոկումէր նրանց բերանից զարմացական կամ հիացական բացագանչութիւններ:

— Նայէ՛, նայէ՛, կայարանի հայերէն մակագրութիւնը···

— Լսէ՛, լսէ՛, կայարանիպաշտօնեան հայերէն կը խօսի···

— Այս կո՛ղմ գայթիր, ի՛նչ գեղեցիկ է···

— Այս կո՛ղմ նայէ, ի՛նչ աքանչելի է···

Եւ այսպէս՝ անվերջ: Մանուկների անադարտ հրճուանք ու ոգեւորութիւն···

Գնացքը շարաչով մտաւ Էչմիածնայի կայարանը: Ալեքսանդրապոլցի կոմունիստն արդէն տանն էր···

Լեւոնին տեղաւորեցինք հիւանդանոցում: Գնացքի պիտը տուեց ինձ վերադարձի ճանապարհածախսը — 2 րուբլի 7 կոպէկ: Երեկոեան գնացքով պիտի մեկնէի յետ:

Ժամանակ դեռ կար, գնացի պտըտելի քաղաքում: Սիրտս հրճուում էր անցնելով այն լայն փողոցներով, մեծ ու յարմար շէնքերի մօտով: Շուրջը նկատուում էր բաւական կենդանութիւն: Շարժուում էին մարդիկ, ինքնաշարժներ: Անցորդների արտաքինը, ցնցոտիապատ հագուստը, սակայն, շատ հեռու էր ալեքսանդրական լինելուց: Ինձ մեծ վիշտ էր պատճառում եւ, այսպէս կոչուած, անապատատան երախաների բազմութիւնը: Ամէն կողմ տեսնում էի կիսամերկ, ցեխի եւ կեղտի մէջ թաթախուած երախաներ, որոնք լիսի հրհոցով եւ ապտակով լեցնում էին փողոցները: կպչում էին ճամբորդներին. մէկից ողորմութիւն էին խնդրում. միւսի յետեւից հայհոյական խօսք նետում···

Չէ՛, դեռ շատ «հեռու ենք Ամերիկայից»: Արտասահմանում շատ էինք կարդում բոլշեւիկեան թերթում, թէ կը հասնինք ու կ'անցնինք Ամերիկայից: Այս անապատանո՞վ···:

Մ. Ա. Վ.

(Շար.)

ԲՈՂՈՔ ԱՍՅՐԵԼՈՒ

(վ. Ի՛ Վ)

Ո՛չ, ուրեք, մարդն, մեր ապրելու ժամանակներում, չի կարող այնքան ինքնավստահ լինել, որ ինքն իրեն ասի՝ «Ես արդեն ամեն բան գիտեմ, ամեն բան հասկանում եմ, ամեն բան ինձ համար պարզ է, ոչ մի բան ինձ համար գաղտնիք չէ, ոչ մի բան ինձ համար անակնկալ չի կարող լինել, ոչ մի բան ինձ չի կարող զարմացնել, ոչ մի բան ինձ չի կարող ապշեցնել, ոչ մի բան ինձ չի կարող ցնցել, ոչ մի բան ինձ չի կարող ստիպել, որ ես ինձ կորցնեմ, ոչ մի բան ինձ չի կարող ինձ դուրս բերել իմ հավասարակշռությունից, ոչ մի բան ինձ չի կարող ինձ ստիպել, որ ես ինձ կորցնեմ

ամիսներու ընթացքին գործադրութեան դրուած հրամանագրերը մօտ ատենէն պիտի վերաբննուին, եւ ազգային շարժման հանդէպ գործադրուած բոլոր անարդարութիւնները պիտի դարմանուին:

Ակնկալ կը հասկցուի թէ Հիթլերի մարտական խումբերը պիտի վերակազմուին:

Կ'ուզէր Մուսոլինին անաբևկել

Կիրակի կէս օրէն վերջ, Հռոմի մէջ, ոստիկանները ձերբակալեցին կասկածելի մէկը, որ զուիցերիական կեղծ անցագիր մը ունէր կոլվինի անունով: Յայտնուեցաւ սակայն թէ բուն անունն է Սպարտէլոթթօ որ իբր չատ վտանգաւոր մէկը ծանօթ է ոստիկանութեան:

Ձերբակալուած պահուն, իր վրայէն գտնուեցաւ երկու ձեռնաուտմբ, չատ ուժեղ պայթուցիկներով լեցուած, ինչպէս նաեւ ատրճանակ մը: Ձերբակալեալը խոստովանեցաւ թէ մտադրած էր սպաննել Մուսոլինին ու նաեւ Իտալիոյ թագաւորն ու թագուհին:

Յեղափոխութիւն Չիլիի մէջ

Պուէնոս Այրէսէն ստացուած լուրերու համաձայն, Չիլիի մէջ յեղափոխութիւն ծագած է: Յեղափոխութեան կեդրոնը կը գտնուի պինուոզական օդանաւային վարժարանին մէջ: Յեղափոխականները չուտով տիրապետած են կացութեան եւ առանց արիւնահեղութեան, ստիպած են կառավարութիւնը որ հրաժարի: Կազմուած է արդէն յեղափոխական կառավարութիւն մը, որ իր յայտարարութեան մէջ կ'ըսէ. — Ապրիլ հինգ պէտք է լուծէ երկընտրանքը. կամ պէտք է դիմէ դէպ ի վերջնական քայքայում եւ կամ վարչաձեւը փոխէ»:

Լուրի մը համաձայն, կ'ըսուի թէ յեղափոխականները հաստատած են ընկերվարական կառավարութիւն եւ վարչաձեւ:

Տնտեսական համաշխարհային ժողովը

Անգլիոյ արտաքին նախարարը ձօն Սայմըն Պելճիքայի, Գերմանիոյ եւ Ճափոնի դեսպաններուն հաղորդեց համաշխարհային տնտեսական խորհրդաժողովին ծրագիրը:

Այս խորհրդաժողովը կապ չպիտի ունենայ Լոզանի ժողովին հետ, որ պիտի քննէ միայն հատուցումներու եւ պատերազմական պարտքերու հարցերը: Իսկ այս առաջադրուած ժողովը կը կարծուի թէ պիտի գումարուի Լոնտոնի մէջ եւ պիտի քննէ տնտեսական համաշխարհային հարցերը: Ամերիկեան կառավարութիւնը կ'ուզէ որ այս համաժողովին մասնակցին՝ որքա՞ն կարելի է բազմաթիւ պետութիւններ եւ մասնաւորաբար Ռուսիան եւ Հարաւային Ամերիկան: Բայց հրաւէրներու պատասխանատուութիւնը կը ձգէ Անգլիոյ:

Տակաւին ճշդուած չէ թէ ի՞նչ հարցեր են որ պիտի ենթարկուին այս ժողովին քննութեան: Բայց համաձայն Ամերիկայի արտաքին նախարարին յայտարարութեանց, պէտք է քննուին 1) ելմտական նախարարութեանց եւ պետական գրամատուններու գործակցութեան հարցը, ընդլայնելու համար միջազգային վարկերը, 2) դրամի, փոխանակութեանց, ներածումներու վրայ դրուած չափացոյցներու եւ մաքսային պատնէշներու հարցերը:

Կ'ըսուի թէ պիտի քննուի միայն մաքսային քաղաքականութեան հարցը եւ ոչ թէ մաքսատուրքերը:

Համաշխարհային տնտեսական տագնապը

Լօզանի ժողովը որ կը գումարուի այս ամսու 16ին եւ համաշխարհային տնտեսական ժողովի մը անգլեամերիկեան ծրագիրը, մասնաւոր կարեւորութիւն մը կ'ընծայեն Ազգերու Դաշնակցութեան տնտեսական յանձնախումբի տեղեկագրին:

Յանձնախումբին այս տեղեկագրէն կը յայտնուի որ 1929էն 1931 աշխարհի արտադումները ինկած են 31 միլիառ տոլարէն 18 միլիառ տոլարի: Համաձայն զանազան երկիրներու ներկայացուցած տեղեկագրին, կը յայտնուի թէ մինչեւ այս տարուան վերջը պիտի իջնայ 16 միլիառի: Տեղեկագիրը կը հաստատէ թէ մարդկութիւնը կը գտնուի դրամական եւ ելմտական տագնապէ բխած խռովութեան եւ անհանդարտութեան վիճակի մը մէջ: Առաջին գործը պիտի ըլլայ ուրեմն պետութեանց, կարելի արագութեամբ կարգադրել ելմտական հարցը եւ հաստատել դրամական միջազգային գործակցութեան դրութիւն մը:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ ՄԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

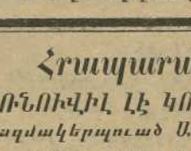
ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՆԱԽԿԻՆ ՍՊԱՆՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Ցունաստանէն տրուած լուրերու համաձայն, զինուորական շարժում մը վերջացած է ձախողութեամբ:

Արդարեւ, բոլորովին անհիմն չէին գրոյցները: Պատերազմական նախարարութիւնը եւ ոստիկանական ընդհ. տեսչութիւնը տեղեկութիւններ ստացած էին թէ անցեալ կիրակի, հէնց գիշերին, բազմաթիւ խախին սպաներ կասկածելի շարժումներու մէջ գտնուած էին Ամպէլօքիպոսի կողմը, ուր կը գտնուի Ագդ. Դեմոկրատ կուսակցութեան պետ զօր. Գոնտիլիս:

Նոյն գիշերը ձերբակալութիւններ կատարուած են ու հասկցուած է որ շարժման գլխավորները Բանկալոսեան նախկին սպաներ են, որոնք նպատակ ունէին պաշարման տակ առնել զօր. Գոնտիլիսի բնակարանը եւ յետոյ շարժումը տարածել զօրանոցներուն մէջ: Ձերբակալուածներուն մէջ կան Բանկալոսեան նախկին սպաներ եւ նախկին դիկտատորին մէկ քանի ազգականները:

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ԻՍՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅի Ջաւարեան կոմիտէի վարչութեան անդամները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Շաբաթ-շաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ակումբի սրահը:

Ներկայ պիտի ըլլայ Կ.Կ.ի ներկայացուցիչը:

ԱՆԻԼԻ Պուա Քոլոնպի Ձէյթուն կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վաղը Շաբաթ-շաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին 345 Ave d'Argenteuil, Café Ararat, Եռագոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Գատաո

ԼԻՈՆԻ Համազգաստ խումբի ժողովը այսօր Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հասցէին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Սարսէլ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀՐԱՅՐ ՀՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին՝ Պար՝ կէսգիշերէն վերջ, մինչեւ լոյս:

81 Rue de Paris, Salle Jacquemainի մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Արտասահմանութիւն ընկ. Գարիպեանէ, երգ, նուագ

Ընտիր ճաշ, գեղավարութեամբ Պ. Ե. ՄԱՆՏՐՈՍԵԱՆի

Ճ ո խ պ ի ւ ֆ է Մ ու տ ք 5 ֆ ր ա ն ք

Հրապարակային դասախօսական ժողովներ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ ԼԷ ԿՈՆԷՍ

Կազմակերպուած Առնուվիլ լէ Կոնէսի Հ. Յ. Դ. Ռազմիկ խումբին կողմէ

Այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Արարատ միութեան սրահին մէջ:

Նիւթ՝ պետութիւն եւ անկախութիւն

Կը խօսի՝ ընկ. վազգէն Շուշանեան

ԱԼՖՈՐՎԻԼ

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէին կողմէ

Այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին սրահին մէջ

Նախագահութեամբ՝ ընկ. վազգէն Շուշանեանի *Կը խօսի՝* Հրանտ-Սամուէլ

Նիւթ՝ ֆէմալական Թուրքիա եւ Հայաստան

ԵՐԱԶԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՓՐՕՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

«ԵՐԱԶԱՀԱՆ ՃՈՒՆ ԵԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ»

որ կը պարունակէ *10* հազար երազներու ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը

ՄԻԱՅՆ ԵՐԱԶԱՀԱՆԸ ԲԱՂԿԱՑԱԾ Է 158 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐԷ

կը պարունակէ երազահան, Լուսնի երազացոյց, գուշակութիւն մարմնախաղի եւ վիճակացոյց:

Դիմել գրավաճառ Գ. ՄԵՐԻԿԵԱՆՑԻ, *13 Rue des Dominicaines, Marseille* կամ ուղղակի հրատարակիչ ԱՐԱՄ ԹԱՄԿՈՉԵԱՆԻ, *299 Rue de Lyon, Marseille.*

Գին 15 ֆրանք, Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր գեղչ

Սեւիֆօնիի մեծ նուագախումբ
ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

Սալ Կավօի մեծ սրահին մէջ, 25 Յունիս Շաբաթ իրիկուն, մասնակցութեամբ 40 հոգինոց նուագախումբի եւ հայ արուեստագէտներու:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Կումիտաս երկսեռ երգչախումբի մեծ համերգին

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻՇԵՐ Salle Gaveauի *ՄԷՋ*

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան Ց Լ Օ Ր Ի Կ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէնեբօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

"ՖՕԹՕ ԵՆՕ"

33 RUE D'AIX 33, MARSEILLE

Լաւ պատեհութիւն

ՆԱԽՈՒ Է մեկնումի պատճառաւ Վիլէկ-լէ-Պլիի մէջ, կայարանէն 3 վայրկեան հեռու, փափիյոն մը. 5 սենեակ, խոհանոց եւ 258 մէթր հող: Գինն 50,000 ֆր., 20,000 ֆր. կանխիկ, մնացեալին համար դիւրութիւն կը տրուի: Դիմել Հ. Աբէլեանի, 226 rue Lafayette, Paris, Métro Jaurès կամ Louis-Blanc. Tel. Nord 89-06, 95-79.

ԾԱԽՈՒ ԵՆ Mongeront, Կար սը Լիոնի գծին վրայ, Ալֆորվիլէն երկու կայարան հեռու, երկու փոքր տուներ, առաջինը երկու սենեակ եւ խոհանոց, երկրորդը՝ երեք սենեակ եւ խոհանոց, 350 մէթր հող, գին 25000 ֆր.: Դիմել Հ. Աբէլեանի, 226 rue Lafayette, Paris, Métro Louis Blanc կամ Jaurès, Tél. Nord 89-06, 95-79.

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք . . .

ՄԱՐԴ ՄԸ ՇԻՆԵՆԷ կամ ի՞նչ պէտք է գիտնալ մարդկային մարմնի կազմախոսութեան, բնախօսութեան, ախտաբանութեան եւ առողջապահութեան մասին. պատկերազարդ, հեղ.՝ Տ.Թ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ: Գին 20 ֆր. (Թրանսա) եւ 25 ֆր. (ուրիշ երկիրներ):

ԵՐԱԶԱՀԱՊԱՏԵԱՆ ՈՐԴԻՆ կամ Մարմնական եւ հոգեկան առողջութեան գաղտնիքը. հեղ. Տ.Թ. Վ. ՓՈՇԷ, ամփոփեց՝ Տ.Թ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ: Անհրաժեշտ ուղեցոյց մը բոլորին համար: Գինն 10 ֆր. (Թրանսա) եւ 12 ֆրանք (ուրիշ երկիրներ):

ԹԷ ԻՆՉ ՊԱՏՄԵՑ ԹՐԻԲՈՒՆԻՄԸ կամ ի՞նչ է սիթիլիսը, ինչպէս զգուշանալ, ինչպէս գարմանել՝ պատկերազարդ, հեղ.՝ Տ.Թ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ: Գին 6 ֆր. (Թրանսա) եւ 7 ֆր. 50 (ուրիշ երկիրներ):

Երեք գրքերը միասին 25 ֆր. (Թրանսա) եւ 30 ֆր. (ուրիշ երկիրներ), առաքման ծախքով: Դիմել՝ Dr. L. Krikorian, 126 Fbg. St. Denis, Paris (10).

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Տ.Օ.Թ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ վէտայլ Փրանս, առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շէն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրաձկենան դարմանում (radio. théraphie profonde), նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարմնային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի գործողութիւն: Հակաչիժախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, Ներադրական եւ ֆրէյտեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամղային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԿԱՐԱՁԳԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կինը պէտք է խնամէ իր դէմքը, ինչպէս կը խնամէ մարմինը:

Այդ խնամքները առելի առողջապահութենէ կը ծնին քան պզտնքէ, նեղ կիրարկուին մնծոտով, շնորհիւ յատկապէս ուսումնասիրուած արտադրութեանց: Այդ աւանելութիւնները կ'ընծայէ Տօքթ. N. G. Payot, դէմքի բարեփոխման մասնագէտը:

Իր մեծատր ծանօթացնելու համար, Տօքթ. N. G. Payot այրի փորձեր կը կատարէ Բ. եւ Շբ. օրերը, ժամը 9.30—12 եւ 14—18, 12 Rue Richepanse, Թել. Central 04—54:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբման. եւ նոր մօտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ

Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Ի՞նչ էք կամենում. — ընդհատեց Արթուր: Կանգնել էր նա, բռնած դրան կանդը ու նայելով ներս մանողներին այնպէս, ինչպէս կը նայէն թագաւորը ընկած գաղանների վրայ: Բայց Զեմս խիստ էր բութ, իսկ Ցուլիան չափազանց կատաղած նրա տեսքին ուշ դարձնել կարողանալու համար:

Պարոն Բերդէնը աթոռ տւեց իր կնոջը եւ նստեց ինքն էլ՝ հոգածութեամբ վեր քաշելով իր նոր տարազի ծոպերը:

— Ցուլիան եւ ես մեր պարտքն ենք համարում քեզ հետ լրջօրէն խօսելու. — սկսեց նա:

— Ես այսօր ձեզ լսելու ընդունակ չեմ: Տկար եմ. ցաւում է գլուխս: Ապասեցէք մինչեւ վաղը:

Արթուր խօսում էր մի տարօրինակ ազօտ ձայնով, մի տեսակ ճնշուած ու ցրտած: Զեմս զարմանքով նայեց նրան:

— Քեզ ի՞նչ է պատահել. — հարցրեց նա անհանգիստ, յանկարծ յիշելով, որ Արթուր դալիս էր վարակիչ հիւանդութիւնների իսկական բոյնից: — Ցոյս ունիմ, որ չես հիւանդացել: Զեմ ունեցողի տեսք ունիս:

— Պարապ խօսքեր. — ընդհատեց Ցուլիան կատուկ: — Այդ նրա սովորական դերասանութիւնն է: Ամաչում է մեր աչքին երեւալ: Մօտ եկ, Արթուր, ու նստիր:

Արթուր դանդաղ անցաւ սենեակը ու նստեց մահճակալին:

— Ի՞նչ է. — հարցրեց նա յոգնած ձայնով:

Պարոն Բերդէնը հազաց, մաքրեց կոկորդը, յարդարեց իր առանց այն էլ անթերի սանտրած մօրուքը, եւ սկսեց արդէն վաղօրօք պատրաստած ճառը:

— Ես իմ պարտքս եմ համարում... իմ ծանր պարտքս քեզ հետ լրջօրէն խօսելու քո անսովոր վարմունքիդ մասին. այսինքն, որ դու կապուել ես... օրինազանցների ու հրձիգների... այլ եւ ամենազզուելի մարդոց հետ: Ես ի հարկէ, հնթադրում եմ, որ դու ապերի թեթեւամիտ ես եղել, քան յանցաւոր... եւ...

Կանգ առաւ:

— Է՞. — հարցրեց Արթուր:

— Զարմանալի խիստ լինել չեմ ուզում դէպ ի քեզ. — շարունակեց Զեմս ակամայ մեղմանալով, երբ նկատեց Արթուրի դէմքի յոգնած ու յուսահատ արտայայտութիւնը:

— Ես ուրախութեամբ հաւատում եմ, որ դու միայն վատ խորհրդատուների ազդեցութեանն ես ենթարկուել: Պարապատ եմ հաշուի առնելու քո երիտասարդութիւնը, անխորհրդութիւնը, անխոհեմութիւնը... եւ... կրքոտ բնաւորութիւնդ, որ մօրիցդ ես ժառանգել:

Արթուրի աչքերը ծանր բարձրացան մօրը նկարին, եւ ոչինչ չասաց:

— Բայց պէտք է հասկանաս, եւ վստահ եմ որ հասկանում ես, — շարունակեց Զեմս, — որ ես բոլորովին անկարող եմ տանս պահելու մի մարդ, որ նախատինք է բերել մեզի նման մի միաձայրդ անուան:

— Է՞. — կրկնեց Արթուր նորից:

— Սա՞ ինչ բան է. — հարցրեց Ցուլիան խիստ, փակելով հովհարը ու նեռելով ծունգին: — «Է՞»-ից ուրիշ մի բան պիտի պատասխանե՞ս մեզ թէ ոչ, Արթո՛ւր:

— Վարեցէ՛ք, ինչպէս հարկ էք համարում.— պատասխանեց նա դանդաղ եւ առանց չարժւելու: — Կարեւոր բան չէ:

— Կարեւոր չէ՞. — կրկնեց Զեմս սարսափած եւ կինը ծիծաղով բարձրացաւ աթոռից:

— Ա՛յ, թէ ինչ. կարեւոր չէ՛: Է՞, ի՞նչ ես ասում, Զեմս: Ցոյս ունիմ, որ հիմա հասկանում ես, թէ ի՞նչ երախտագիտութեան կարելի է այստեղ բսպասել: Ես ասում էի քեզ, թէ ի՞նչ է լինում հետեւանքը, երբ մարդ բարեբարութիւն է ուզում անել արկածախնդիր կաթոլիկուհիներին ու իրենց...

— Լռի՛ր. ի սէր Աստծու լռիր, սիրելիս...

— Է, յիմարութիւն է այդ բոլորը, Զեմս: Հերիք է այսչափ սանդիմէնտալութիւնը: Ապօրինի երեխան զարձել է ընտանիքի անդամ: Ժամանակ է, թող հասկանայ, թէ ի՞նչ է եղել իր մայրը: Ինչի համար ենք սիրտ հատցնելու մի կաթոլիկ ափրտէրի տղի համար: Ա՛յ, ա՛յ, առ տես:

Ու հանելով գրպանից մի ճմռսած թղթի կոտր, սեղանի վրայից մեկնեց Արթուրին: Վերջինս բացաւ թուղթը: Նամակը գրւած էր նրա ծնունդից չորս ամիս առաջ ու մօրը ձեռքով: Դա մի խոստովանութիւն էր իր ամուսնուն ուղղած ու տակը երկու առորագրութիւն:

Արթուրի աչքերը դանդաղ սահեցան ներքեւ թղթի վրայ, իր մօր անուան անհատատ գրւած տառերի կողքով, եւ տեսաւ նա իրեն ծանօթ ամուր ըստորագրութիւնը՝ «Լօրենցօ Մօնտանելլի»: Մի վայրկեան անշարժ նայում էր թղթին, յետոյ առանց մի բառ ասելու ծալեց նորից ու դրաւ տեղը:

Զեմս ոտքի ելաւ ու բռնեց կնոջ ձեռքից:

— Թո՛ղ, Ցուլիա: Գնա սենեակդ, արդէն ուշ է: Իսկ ես դեռ խօսելիք ունիմ Արթուրի հետ գործի մասին:

Հետաքրքիր չէ քեզ համար:

Կինը նայեց ամուսնուն, յետոյ նորից Արթուրին, որ նստել էր աչքերը յատակին դեռեւին:

— Ներեցարի դէմք ունի. — չէնշեց կինը:

Երբ կինը հագուստի տուտը բռնած, ելաւ սենեակից, Զեմս ուշադրութեամբ փակեց դուռը ու եկաւ նստեց նորից սեղանի առաջ: Արթուր լուռ էր ու անշարժ, առաջւայ պէս:

— Արթուր. — սկսեց Զեմս ամենայն մեղմ ձայնով, երբ Ցուլիան այլեւս չէր ներս: — Շատ եմ ցաւում, որ այսպէս եղաւ. կարող էիր եւ երբեք չիմանալ: Վերջապէս, էլ հիմա ոչինչ փոխել կարելի չէ: Ահա՛ որ այդպէս հանդիպած վերաբերեցիր Ցուլիան զրպուած է քէյէ: Կանանց պատճառ է պատահում: Իսկ ես չեմ ուզում հետդ խիստ լինել:

Կանգ առաւ, տեսնելու համար, թէ ինչպէս է վերաբերւում Արթուր իր բարի խօսքերին: Բայց նա առաջւայ նման ոչ մի շարժում:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ՆԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 8 ՅՈՒՆԻՍ 1932

8 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1900 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆԴԻՄԱԳԻՕ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(ՄԱՑԻՍ 28Ի ԱՌԹԻՒ)

Թամկավարներու կեդրոնական օրկանը խմբագրականով մը նորէն հրապարակ եկած է իր վերաբերմունքը ճշդելու Հայաստանի անկախութեան պատմական իրողութեան մասին:

Մայիս 28ին, «Ապագայ»ի չարաթ օրուան թիւը խմբագրականի մը նուիրած էր Հայաստանի անկախութեան տօնին եւ իմաստին: Մենք այդ խմբագրականի կարեւոր մասերը մեր մամուլի սիւներուն մէջ տուինք եւ յանձնեցինք ընթերցողներու ուշադրութեան (Տե՛ս նախ 1):

Ընդամէնը մէկ չարաթ յետոյ, Թամկավարներու օրկանը նոյն «Լրջութեամբ» խմբագրականի մը նիւթ կը դարձնէ Հայաստանի անկախութեան օրը եւ զայն կ'անուանէ «Մայիս 28ի սգահանդէս»:

Այս վերջին հոգեվիճակը, միայն մէկ չարթուան ընթացքին անբմռնելի է, մանաւանդ որ այդ հոգեվիճակը ներկայացնողը քաղաքական կուսակցութիւն մը կոչուելու յաւակնութիւնն ունի:

Խմբագրականին այս երեւոյթին, մեզ կը դնէ երկու հաւանական նիւթեան առջեւ:

Առաջին, կը թուի թէ Թամկավարներէն իւրաքանչիւրն իր ամանդն քաղաքական գաւանանքն ունի եւ իր հերթին՝ խմբագրական նոյն սիւնակին մէջ՝ իր սեփական տեսակէտն առանձին կը քշէ, նկատի առնելով որ հասարակական տեսակէտ գոյութիւն չունի:

«Ապագայ»ի առաջին խմբագրականին մէջ գրուած էր. — «1918ի Մայիս 28ը պատմական խոշորագոյն թուականն է մեր ժամանակակից տարեգրութեան: Հայաստանի անկախութեան հռչակման օրը կը համարուի Մայիս 28ը»:

Երկրորդ խմբագրականին մէջ կը կարդանք. — «Ապագայի վերջընթեր թիւին խմբագրականը այս տողերով կը սկսէր: Որմէ չեղոյ հարեւանցի ակնարկով մը պատմուած էր նոյն սիւնակին վրայ թէ ի՛նչ պայմաններու մէջ ծնունդ առաւ, ապրեցաւ եւ պատմութեան անցաւ Մայիս 28ով եկած անկախութիւնը»:

Քաղաքական ամէնէն կարեւոր խնդրի մասին, ինչպէս կը տեսնէք, առաջին խմբագրականի հեղինակը «հարեւանցի ակնարկ» մը անցած է եւ չէ կրցած պէտք եղած պատուութիւնը խտանալ արտայայտուած մտքերուն: Երկրորդ խմբագրականի հեղինակը, այս անգամ, թոյնը յստակէն կը խտանէ, ապահով ըլլալու համար որ «հարեւանցի» չանցնին իր ձիւերը:

Կարդանք այդ դատողութիւնները. — «Վերջացող այդ անկախութեան հետ անոր տարեդարձի տօնակատարութիւնն ալ պատմութեան անցաւ: Բայց հայ ժողովուրդը իր անկախութեան տարեդարձին փոխարէն պիտի կրնար տօնել Մայիս 28ը իբր Հայաստանի կազմութեան, անոր պետականութեան սկզբնաւորութեան թուական, եթէ չուրացուէր Նոյեմբեր 29ով ապահովուած Հայաստանի ներկայ իրականութիւնը:

«Բայց տարբեր է Հ. Յ. Դաշնակցութեան վերաբերումը դէպի Մայիս 28ը եւ Նոյ. 29ը»:

Եւ եթէ տարբեր է Դաշնակցութեան վերաբերմունքը դէպի այս երկու թուականները, ու մանաւանդ անկախութիւնը ջնջուած է, ուրեմն...

— «Ուրեմն տրամաբանական է որ Դաշնակցութիւնը այսօր տարեդարձային սգատօնով մօտենայ Մայիս 28ին»:

Աւելի յետոյ ամբողջ օրկանը անդրադառնալով Փարիզի մէջ տեղի ունեցած հանդէսին, «Լրջախոհութեամբ» կը յարէ.

— «Մայիս 28ի սգատօնը խրախճանքի մը վերածելու այս բռնագրօսիկ ճիգերուն յարմարցուած էին նաեւ օրուան թռնախօսութիւնները»:

Ինչ քովի բերէք այս մտածումները, եւ բաղդատեցէք «Ապագայի» առաջին խմբագրականին հետ, ուր Մայիս 28ը պատմական խոշորագոյն թուական մը կը նկատուի, ուր կ'ըսուի գոնէ, «Հայերը հայկական հայրենիքի պաշտպանութեան համար Թրքական զօրներուն դէմ ցոյուեցան Սարդարապատի եւ Ղարագիլիսէի առջեւ», ուր կը խոստովանին թէ՝ «իրողապէս Հայաստան դարձաւ հայկական հանրապետական պետութիւն, բարձրացուց իր անկախութեան դրօշը մայրաքաղաք հռչակուած Երեւանի մէջ, կազմեց իր խորհրդարանը, ունեցաւ անկէ բխող իր կառավարութիւնը, իր տեխական բանակը եւ ձեռնարկեց կազմելու իր պետականութեան հիմնական հաստատութիւնները»:

Այս բաղդատութիւններէն յետոյ, մարդ կը սոխրտի ախտաճանաչման երկրորդ հաւանականութեան անդրադառնալ: Այդ այն է, որ այս վերջին մտածումները քիչ մը հայկական եւ քիչ մը առողջախիտ բնոյթ կրելով՝ անմարսելի կերակուրի մը պէս նեղեցին Թամկավարներու քաղաքական առատօքսը: Մէկ խօսքով, ամբողջ օրկանիզմը եա առաւ այդ անմարսելի մաքերը: Մայիս 28ի անկախութեան տօնը կոչուեցաւ սգատօն:

Ի՞նչ պատմական խոշորագոյն թուական, ի՞նչ անկախութիւն, պետականութիւն, կամ Սարդարապատ. ի՞նչ դրօշ եւ դիմադրութիւն: Այդ բոլորի փոխարէն, Մայիս 28ը սգատօն. դրօշի փոխարէն՝ սեւ քող մը պատմութեան վրայ. Նոյեմբեր 29ը՝ կարմիր հոգիով: Ահա այն պզտոյր մտածումները, որոնք մարսելի են ամբողջ մաքին:

Եւ դուք կը կարծէ՞ք թէ այս անդիմագիծ քաղաքականութիւնը եւ անորակելի ուրացումները նոր երեւոյթ են Թամկավարներուն մօտ: Թերեւս անոնք ինքզինքին խաբելով, կը մտածեն մոլորեցնել հանրային կարծիքը՝ իրենց ազգային ընթացքին հակադրելով Նոյեմբեր 29ը, անշուշտ միշտ կեղծ եւ անյարիր՝ ամբողջ մտայնութեան, եթէ իրօք, որ եւ է մտայնութիւն ներկայացնելու կոչուած են անոնք:

Չկարծէք թէ պատահական երեւոյթ է՝ սգատօն նկատել Հայաստանի վերածնունդի տօնը: Թամկավարներու հոգեբանութիւնը սեւ երիզներու մէջ առնուած է նոյն իսկ Հայաստանի անկախութեան առաջին օրերուն, երբ բոլշեւիկեան Նոյեմբեր 29ը դոյութիւն չունէր, երբ Հայաստանի ժողովուրդը Սարդարապատի եւ Ղարաքիլիսէի առջեւ ցոյուած էր Թրքական զօրհներուն դէմ:

Յիշեցնենք Թամկավարներուն պատմական դրուագ մը իրենց կուսակցական կեանքէն, դրուագ մը, որ յատակ լոյս կը սփռէ անոնց մտքի խաւարին վրայ:

1918 Մայիս 28ի անկախութեան հռչակումէն մէկ չարաթ յետոյ, երբ Պաղտասէն հեռագիրը կը հաղորդէր թէ հայկական պետութիւն մը կազմուած է Արարատի չրջանին մէջ, եւ անոր կառավարութիւնը կը դանուի Դաշնակցականներուն ձեռքը, Թամկավար կուսակցութեան Պոսդոնի օրկանը, այդ լուրի հիման վրայ, լոյս կը տեսնէր սեւ չրջանակով, որպէս սուգի նշան:

Մենք պատմական իրողութիւնները չուտ չենք մոռնար: Դուք, պարոն Թամկավարներ, սուգով դիմաւորեցիք հայկական վերածնունդը. ու հիմա նոյն հոգիով, Հայաստանի անկախութեան տօնը սգատօն մը կը նկատէք:

Այդ, ձեր հին սուգն է, որ սգաք:

Իսկ ձեր Նոյեմբեր 29ի մասին դեռ կը խօսինք:

Կ. Մ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԲԱԺՆԵՆ ԻՐԵՆՔ ԻՐԵՆՑ ՄԷՋ

Ձիշդ այսպէս: Անտէր ժառանգութեան մը, կամ աւարի մը պէս, իրենք իրենց մէջ բաժնելու եւած են Դաշնակցութիւնը:

Դէք, այս տպաւորութիւնը կը կը-րեն Եգիպտոսի Արեւին մէջ կարդալով Լիոնէն գրուած թղթակցութիւն մը.

— Տէսթնի եւ Լիանի Մշեցիները տեսնելով դաշնակներու տարագի ընթացքը, իրենք ալ քաշուեցան այդ կուսակցութենէն: Հրաժարող դաշնակցականները Տէսթնի մէջ կազմած են Հոկի մանանաճիւղ մը: Ուրիշ խումբ մըն ալ Թամկ. Ազատական ակումբ կը հիմնեն: Ուրեմն, Տէսթնի Դաշնակցականները իրենց բուն ճամբան գտած են, ազգայնականները մեզի հետ, ընկերվարականները իրենց գազափարակիցներուն հետ»:

Պարզ է թէ Լիոնի ռամկավար թղթակիցը երազ տեսեր է եւ առտուն, աչքերը բանալուն, իբր իրականութիւն է ընդուներ: Մարդ մը որ իր առտին իւրը կը հաւատայ, խելք չունի:

Հապա՞ Արեւի խմբագիրը:

Շիտակ է թէ անոր խելքին՝ ամէն խելք չի հասնիր...

Ո՞Ր ՄԷԿՈՒՆ ԵՐԹԱՄ

Փարիզի հայ արուեստագէտները խօսք մէկ ըրած են ժողովուրդը ձանձրացնելու հանդէսներէն ալ, գեղարուեստէն ալ: Մէկ ամսուան մէջ՝ հինգ-վեց ներկայացում:

Բարեկամ մը որ ազգասիրական պարտականութիւն կը նկատէ առիթը չփախցնել հայ երգ ու ձայն լսելու բեմերէն, հանդիսաւորապէս կը յայտարարէր դեռ երէկ թէ, լաւագոյն միջոցը գտած է, չերթալով ոչ մէկուն:

— Ո՞ր մէկուն երթամ, կը տրտնջար. նախ դրամի խնդիր. յետոյ յոգնութեան խնդիր. եւ յետոյ մանաւանդ չզգուելու խնդիր. մեղր ըլլայ, ամէն օր չուտուիր իրարու վրայ, նոյն իսկ յանուն հայ մշակոյթի փրկութեան ու բարելաւութեան»:

«ԱՅՆ ԱՏԵՆ ՀԱՅ ԷԻ»

Փափագեան մէկ բանի օրէ տեսակցութիւններ կունենայ փրանսական թերթերու: Սկսաւ կէս օրուան թերթով մը, շաբունակեց երեկոյեան թերթի մը մէջ, բայց մինչեւ առտուան թերթերուն հասնիլը կը վախնամ որ մոռնայ կոխէ:

Այդ տեսակցութիւններէն Փափագեանի կենսագրութեան անորոշ մէկ անկիւնը կը լուսաւորուի: Կը յայտնուի թէ խառն ծնողքի զաւակ է. կէսը Իտալացի՝ մայրը, կէսը Հայ՝ հայրը:

Մինիթարեաններու նախկին սաներ, իր տեսակցութեան ընթացքին, ակնարկելով այն օրերուն երբ հանդիսաւորապէս կը յայտնուի Եգիպտոսի Արեւին մէջ կարդալով Լիոնէն գրուած թղթակցութիւն մը.

— Տէսթնի եւ Լիանի Մշեցիները տեսնելով դաշնակներու տարագի ընթացքը, իրենք ալ քաշուեցան այդ կուսակցութենէն: Հրաժարող դաշնակցականները Տէսթնի մէջ կազմած են Հոկի մանանաճիւղ մը: Ուրիշ խումբ մըն ալ Թամկ. Ազատական ակումբ կը հիմնեն: Ուրեմն, Տէսթնի Դաշնակցականները իրենց բուն ճամբան գտած են, ազգայնականները մեզի հետ, ընկերվարականները իրենց գազափարակիցներուն հետ»:

Պարզ է թէ Լիոնի ռամկավար թղթակիցը երազ տեսեր է եւ առտուն, աչքերը բանալուն, իբր իրականութիւն է ընդուներ: Մարդ մը որ իր առտին իւրը կը հաւատայ, խելք չունի:

Հապա՞ Արեւի խմբագիրը:

Շիտակ է թէ անոր խելքին՝ ամէն խելք չի հասնիր...

Մաւիր ցուրտ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՆԴՈՐԾՆԵՐԸ.— Անգլիոյ աշխատանքի նախարարութեան վիճակագրութիւնը պզալի յաւելում մը կ'արձանագրէ անգործներու թիւին վրայ:

Մայիս 23ին, անգործներու թիւն էր 2,741,306: Մէկ ամսուան մէջ 89,000ի յաւելում մը:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԴԱՀԼԻՃԸ.— Պ. Վենիզելոս որ Փափանասդապիւի տապալումէն յետոյ, կրկին տանձնեց նոր կառավարութեան կազմութիւնը, վտահութեան քուէ առացաւ խորհրդարանին մէջ:

ՄՈՒՍՈԼԻՆիի ԴԷՄ ՄԱՀԱՓՈՐՁ.— Իտալական թերթերը խոսքէն կը յարձակին Սպարակէթթոյի վրայ, որ ինչպէս կը յիշուի ձերբակալուեր էր, առանց յաջողելու իր մտադրութիւնը՝ սպանել Մուսոլինին:

Ամբաստանեալին խոստովանութիւններէն հաւկցուած է թէ մահափորձը կազմակերպուած է խմբակի մը կողմէ, որուն անդամները ծանօթ են իտալական ոստիկանութեան:

Սպարակէթթօ վերջերս յաճախ տեսակցեր էր Պէլճիքա եւ Ֆրանսա պատսանած իտալացի գաղթականներու հետ, որոնք իրեն հայթայթեր էին իր վրայ գանուած ուժանակները եւ ատրճանակները:

ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ.— Մոսկուայի բոլշեւիկեան կեդրոնը որոշած է յունիս 28ին կազմակերպել հակաֆաշիստական ցոյցի օր մը Գերմանիոյ մէջ:

Համապատասխան հրահանգներ ղրկուած են գերման համայնավար կուսակցութեան կեդրոնին, որպէս զի այս չարժման գլուխն անցնի եւ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ ցոյցեր կազմակերպէ:

ՁԵԿԱՅԻ ՆՈՐ ՄԵԾԱՒՈՐԸ.— Չեկայի դիկավարութեան մէջ, ծօա առնուին փոփոխութիւններ պիտի կատարուին: Չեկայի արդի մեծաւորը Մէնժինսկի պիտի հրաժարի եւ իր տեղ պիտի անցնի Պուպնով:

ԼԵՀԵՒՈՒՍ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՁ.— Վիլնայէն կ'իմացնեն թէ լեհական սահմանագլուխին վրայ, կարմիր պահնորդները հանդիպած են 60 հոգինոց պինակ խումբի մը, որուն հետ կռուի բռնուած են: Կռուի ընթացքին սպաննուած են 13 հոգի. բազմաթիւ ալ վիրաւորներ կան:

ՉԻՆԱՓԱՓՈՒԹԻՒՆԸ.—Ժրնեւի միջազգային ժողովը կ'ենթադրէ թէ, մէկ քանի օր, տնտեսական աշխատանքի պիտի լծուի: Ցանձնախումբերը վերջացուցած են իրենց ուսումնասիրութիւնները եւ պատրաստած տեղեկագրերը, թէեւ առանց որ եւ է հարցի մասին համաձայնութեան եկած ըլլալու, ինչպէս, դժուար չէր ենթադրել:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պ. ԷՐԻՕ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ֆրանսական նոր կառավարութիւնը երէկ ներկայացաւ խորհրդարան, ուր կարդացուեցաւ յայտարարութիւնը, որ մշակուած Պ. Էրիոյի կողմէ, ընդունուած էր նախարարաց խորհուրդին կողմէ:

Յայտարարութիւնը կը բովանդակէ կառավարութեան տեսակէտը ներքին եւ արտաքին հարցերու մասին:

Արտաքին քաղաքականութեան տեսակէտով, Ֆրանսա Լոզանի ժողովին մէջ պիտի պաշտպանէ աշխարհի տնտեսական հաւասարակշռութիւնը հաստատելու յատուկ միջոցները՝ յարգելով կնքուած դաշնագրերը:

Ժընեւի մէջ, Ֆրանսական պատուիրակները պիտի պաշտպանեն յատկացաւոյական զինաթափութեան տեսակէտը:

Գալով ելմտական ու տնտեսական քաղաքականութեան, կառավարութիւնը պիտի ջանայ ամէնէն առաջ ապահովել ելեւմուտքի հաւասարակշռումը:

Յայտարարութիւնը կ'անդրադառնայ նաեւ տնտեսական տագնապին եւ անգործներուն օժանդակելու անհրաժեշտութեան:

Մանրամասնութիւնները վաղուան թիւով:

Գերմանիոյ ներքին կացութիւնը

կատարութիւնը պիտի վերահաստատուի?

Գերման կառավարութիւնը, լուծելէ յետոյ խորհրդարանը, նոր ընտրութեանց համար թուական նշանակեց Յուլիս 31ը: Բոլոր քաղաքական կուսակցութիւնները փութով ձեռնարկած են ընտրական պատրաստութեանց: Հիթլերեականները հպարտացած իրենց վերջին յաղթանակներով, կը յայտարարեն թէ իրենց քարոզչական մեքենան չարժման մէջ պիտի դնեն ամենամեծ արագութեամբ:

Մնացեալ կուսակցութեանց կեդրոնները այս չարթուան ընթացքին իսկ, ժողովներ պիտի ունենան Պերլինի մէջ, մշակելու համար իրենց ընտրական պայքարի ընդհանուր գիծերը: Այս ժողովներուն ամէնէն կարեւորը պիտի ըլլայ կեդրոնի կուսակցութեան վարիչ մարմնի ժողովը, ուր նախկին վարչապետը Պրիւնինկ պիտի բացատրէ իր անկման պատճառները եւ պիտի պատասխանէ կառավարական յայտարարութեան: Կասկած չկայ թէ՝ Պրիւնինկի բերնով՝ կեդրոնի կուսակցութիւնը պիտի ընդունի մարտահրաւէրը՝ զոր իրեն ուղղեր էր կառավարութիւնը՝ իր յայտարարութեամբ:

⁂ Օտար չրջանակներու մէջ զրոյց կը չրջէր թէ կայսրութիւնը պիտի վերահաստատուի Գերմանիոյ մէջ:

Նախազահ Հինդենպուրգ հերքել տուաւ այս զրոյցը որ բխած է անգլեւամերիկեան մամուլէն: Ըսուած էր որ մարշալխաը որոշած է նախազահութենէ քաշուիլ Հոկտեմբեր 2ին, երբ կը լրանայ իր ծննդեան 85րդ տարեդարձը եւ երկրին վերակացու նշանակել նախկին դահաժառանգը:

Ֆրանսական չրջանակները դիտել կուտան թէ նախազահ Հինդենպուրգ ինքն իսկ պէտք տեսած է հերքելու այս զրոյցները. իսկ նոր կառավարութիւնը նման քայլ մը առնելու անհրաժեշտութիւնը չէ տեսած, գիտնալով մէկտեղ որ Գերմանիոյ մէջ ամէնէն աւելի կը խօսուի՝ կայսրութեան վերահաստատման մասին եւ պատվերական մամուլը արձագանգ կուտայ այդ զրոյցներուն: Կառավարութիւնը այդ հերքումը չտուաւ իր կողմէն, ինչպէս որ եւ է ակնարկութիւն չէր ըրած Վայմարի սահմանադրութեան՝ իր յայտարարութեան մէջ: Ակնկիզ կը հետեւցնեն թէ ներկայ կառավարական չրջանակները միապետական են, բայց դեռ յատակօրէն չեն դիտեր թէ ի՞նչ կերպով պիտի վերահաստատուին նախկին կայսրութիւնը:

Հինդենպուրգի հերքումը զոյց կուտայ թէ հարցը պաշտօնապէս չպիտի դրուի հրապարակ, գոնէ, քանի մարշալխաը կը դրաւէ նախագահական աթոռը:

Անգլեւիրանական յարաբերութիւնները

Անգլիոյ գաղթային նախարարը եւ պատերազմական նախարարը նախորդ իրիկուն մեկնեցան Իրլանտայի մայրաքաղաքը, Տէ Վալերայի հետ խորհրդակցելու համար վէճին մասին, որ երկու երկիրներու միջեւ ծագած է:

Մեկնելէ առաջ, գաղթային նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ Երեսփ. ժողովին մէջ.

— Իրլանտական կառավարութեան ներկայացուցչին միջոցաւ, անգլիական կառավարութիւնն ստացաւ հրաւէր մը, որով Պ. Տէ Վալերա մեզ կը հրաւիրէր նախնական վիճաբանութեան մը՝ երկու երկիրներու միջեւ ծագած դժուարութեանց շուրջ եւ որոնք կրնան վնասել Օթթավայի խորհրդաժողովին: Որոշեցի այս իրիկուն իսկ մեկնիլ Իրլանտա, պատերազմական նախարարին հետ: Պ. Տէ Վալերա ինքն իսկ, ուրբաթ օր Լոնտոն պիտի գայ, բանակցութիւնները շարունակելու:

Հաւատարմութեան երդումը ջնջող օրէնքին հետ կապակցութեամբ, Անգլիոյ գաղթային նախարարը յայտարարեր էր խորհրդարանին մէջ թէ, անգլիական կառավարութիւնը չի կրնար բանակցութեան մտնել երկրի մը հետ որ իր յանձնառութիւնները չի յարգեր: Ատով արդէն, Անգլիա Օթթավայի կայսերական խորհրդաժողովէն դուրս կը ձգէր Իրլանտան: Բայց Գանատայի կառավարութիւնը, որուն հողին վրայ տեղի կ'ունենայ խորհրդաժողովը, Իրլանտայի ուղղած է հրաւէր մը, ինչպէս միւս գաղթապե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱՑԷՆ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԽԱԿԱՑՈՒՄԸ

ԴԷՊԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ.— ՔԱՐԻՒՂԻ ԳՈՐԾԸ.-- ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԸ

Դեռ տասնեւհինգ օր միայն անցած Սուրիոյ մարզպանին վճռական քայլէն յետոյ, արդէն իսկ սկսած է նոր քաղաքականութեան մը հետապնդումը, որ նպատակ ունի Լիբանանի տնտեսական կեանքի հաւասարակշռութիւնը։ Օրը օրին երեւան եկած կարգադրութիւնները աւելի քան յայտուն կը դարձնեն այս իրողութիւնը, նախկին մեծաձախ դրութիւնը երկիրը կ'առաջնորդէր դէպ ի անհանգիստին եւ քայքայում։

Վերջացող երկու չաբաթուան ընթացքին, պետութիւնը ազատեցաւ ոչ միայն միլիոնաւոր ոսկիի զուր վատնումէն, որուան երեսփոխաններուն եւ նախարարներուն, այլ եւ՝ հարիւրաւոր պաշտօնեաներէ, որոնք կատարուած արագ քննութիւնով մը մի-այն աւելորդ նկատուած են, եւ առնուած գործի չգախտումի հանգամանքով միայն։ Մի միայն հանրային շինութեան նախարարութեան մէջէն դուրս հանուած են եօթանասուն աւելորդ պաշտօնեաներ։ Եւ զուր չէ որ բարեկարգումը եւ խնայողութիւնը սկսած է հանրային շինութեան նախարարութենէն, որովհետեւ այդ մեծ նոյնքան չատոնց արդէն կասկածի տեղի տուած էր եւ մէկ քանի անգամ ալ գայթակղութիւններ ունեցած։ Քննութիւնները անկասկած պիտի ցուցնեն ուրիշ ծանր պարագաներ։ Նոր վարչութիւնը կ'երեւի անողոք պիտի վարուի այդ բոլորին մէջ։

Վերջին մէկ քանի օրերուն չնորհազուրկ պետական կազմը կը ցուցնէ գործունէութեան նշաններ, խորհրդակցութիւններ կ'ըլլան եւ բողոքի բանաձեւեր կը մշակուին, որոնց բաբերաբար ժողովուրդը լուռ հանդիսատես է, ակնյայտնի կերպով զոհ մնացած եղած կարգադրութիւններէն։ Այս շարժումներուն դէմ նոր վարչութիւնը եւ հովանաւոր իշխանութիւնը նուիրուած են պիտակի կրճատման եւ խնայողութեան աշխատանքին, որու ընթացքին երեւան պիտի գան նաեւ նախորդ կազմի թերիները եւ մախանձները, եթէ ոչ գեղծումներու չարան մը։ Այս ուղղութեամբ անհաւանական չէ նաեւ, որ օր մը պատասխանատուութեան խնդիր ալ յարուցուի, քանի որ կատարուածները այնչան երեւոյթներ չեն եւ արդէն կարեւոր մասով մը զարձած են ժողովուրդի սեփականութիւն։

Վերջին նորութիւն մըն է նաեւ նոր լիբանանեան կառավարութեան մը կազմութիւնը եւ գործունէութիւնը։ Բաւական ժամանակ է որ այդ կառավարութիւնը գոյութիւն ունէր եւ ընդդիմութիւն մը կը կազմակերպէր նախկին կազմին դէմ, բայց կարեւոր գործ մը չէր տեսած հող չտնենալուն համար։ Այս վերին վայրումներուն, այդ կառավարութիւնը յարմար ժամանակը նկատեց ինքզինքը դպալի ընել տալու, եւ այդ ուղղութեամբ լաւագոյն համարեց Լաւագոյնդհանդիսանալ հովանաւոր պետութեան առած քայլերուն, նկատելով զանոնք երկրին անհետաձգելի վերականգնումին համար անհրաժեշտ։

Այդ կառավարութիւնը իր առաջին նպատակը կը նկատէր իշխանութեան դուռ գտնուողներու տապալումը, ինչ որ եղաւ առանց իրեն։ Այժմ ի հարկէ պիտի աշխատի ձեւակերպել իր քաղաքական դիծը։ Այդ ուղղութեամբ դեռ որոշ քայլեր չկան. միայն կառավարութեան պետը թերթերուն ըրած յայտարարութիւններով ուզեց հերքել իրենց վերագրուած համարատկան կամ համաստուերական ուղղութիւնը եւ մտածողութիւնը։

Լիբանանի այժմեան վարչութիւնը կարելի է նմանցնել լայն իրաւասութիւններով օժտուած կուսակալութեան մը եւ իր սորարաժանումներուն։ Երջանկային վարչութիւններու մէջ ալ կը կատարուին խնայողական աշխատանքներ։ Անկասկած այս բոլորը անհետական մեծ նշանակութիւն պիտի ունենան եւ թեթեւցնեն ժողովուրդին տուրքի քանակը բայց եւ որոշ է թէ ասոնք բաւական չեն Լիբանանի եւ իր ժողովուրդին ցաւը փարատելու։ Երկիրը եւ ժողովուրդը այժմ այնպիսի քայքայուած մտածութեան մը մէջ կը գտնուին, որ այս բոլորին հետ անհրաժեշտ է եւ անմիջական նաեւ գործի հայթայթումը։

Տրիպոլիսի քարիւղի գործը վերջին ամիսներուն քիչ շատ յոյս ուսուց ժողովուրդին, բայց այժմ բոլորն ալ հիասթափ են, որովհետեւ ոչ մէկ նշան կայ սկսելուն։ Գործը կը մնայ ուսումնասիրութեան եւ հողերու գնման չրջանին մէջ։ Հազարաւորներ իրենց յոյսը կապած են այդ գործին եւ կը սպասեն։ Եթէ այդ գործը բարիք մը պիտի ըլլայ այս չրջանի ժողովուրդին համար, ապա անոր յետաձգումը ծանր հիասթափութիւն մը պիտի պատճառէ եւ աւելի անտանելի պիտի դարձնէ մթնոլորտը։

Վերջացող չաբաթուան ընթացքին, ծխախոտի տուրքի յաւելման չուրջ, բողոքի համար ծխախոտավաճառները զոցեցին իրենց խանութները։ Այս պարագան անմիջապէս օգտագործուեցաւ չնորհազուրկ նախարարներէ եւ երեսփոխաններու մէկ մասէն, որոնք փորձեցին մեծցնել խնդիրը եւ կառավարութիւնը դժուարութեան մատնել։ Իշխանութիւնը տեղեակ այս իրողութեան չուտով լուծեց խնդիրը եւ հիասթափութեան մատնեց այդ մարդիկը։ Այս որոշ ապացոյց է, թէ ամէն յոյս առ հասարակ ամէն գէպք ու պատահար պիտի օգտագործուի նախկին կառավարական կազմի կոմիտէ, իրենց գոյութիւնը եւ գերը դպալի ընել տալու համար։

Լիբանանի հայ կեանքն ալ պետականի հետ նոյն մտահոգութիւններով տարուած է։ Նիւթական դժուարութիւնները եւ անգործութիւնը հետզհետէ աւելի ձեւ կ'առնեն։ Ամէն տարուան նման չինութեան գործեր ալ չկան բանուորներու համար, այնպէս որ աշխատող ձեռքերու ճնշող մեծամասնութիւնը պարապ է։ Այս պարագութիւնը կ'անդրադառնայ նաեւ հայ առեւտրական հրապարակին վրայ, որովհետեւ Հայերը մեծ մասամբ իրարմով է որ կը գործեն։

Այս գժուարութիւնէն զատ կայ նաեւ տեղատուման ցաւոտ խնդիրը։ Պէյրութի հիւրանոցն, մէկ քանի ամիս յետոյ պիտի քանդուին մօտ 400—450 տուն։

Տեղատուումը եթէ մէկ քանի տարի առաջ բարիք մըն էր գաղթական բնակիչներու համար, այժմ տարօրինակ կ'ազդէ բոլորին։

Ընտանիք մը, որ պատսպարուած էր հիւղաւանին մէջ եւ իր փոքր ղրամագլուխով գործ կ'ընէր ու կ'ապրէր, այժմ տեսլուած է իր ձեռքի ղրամը տալ հողի մանուածարի մը եւ ապա Աղբերու Դաշնակցութեան օգնութեան վրայ բան մըն ալ ինք աւելցնել, որ հողին վրայ տեղեակ մը չինէ եւ ներս մտնէ։ Այս աշխատանքի արդիւնքը կ'ըլլայ այն որ թէեւ մէկ տեսակ կը չինուի եւ ընտանիքը ներս կը մտնէ, բայց կը մնայ թշուառ, որովհետեւ գործելու եւ չահելու դրամ չի մնար, եւ դեռ պարտքի տակ ալ կ'իյնայ։ Այժմ հարիւրաւորներ կան, որ կ'ապրին այդ թշուառութեամբ։

Այս եւ նման հիմնական խնդիրներ հետապնդելու համար անհրաժեշտ են Ազգ. Մարմիններ, որոնք դեռ չկան Լիբանանի մէջ։ Մեր հոգեւոր իշխանութիւնը թեթեւ վերաբերումով լուծեց ու քանդեց նախորդ կազմը, ու այժմ տարիէն աւելի է կ'աշխատի եւ չի կրնար քար քարի վրայ դնել։ Ընտրութիւնները ութ ամիս է բանակցութիւններու նիւթ են. նախ կազմուեցաւ համերաշխական մարմին մը, որ մեռցած ցանկ մը պիտի պատրաստէր։ Ցանկի պատրաստութիւնը յանձն առին կուսակցութիւնները, որոնք առիթէն օգտուած, ուզեցին մարզ տեղատուրել, առանց նկատի ունենալու յարմարութիւնն ու որակը։ Եւ երբ հրապարակ եկաւ այդ ցանկը ժողովուրդը զայն ենթարկեց պոյքոթի։ 900 ձայն ունեցող չրջան մը 55 ձայնով միայն մտանկցեցաւ ընտրութեան, որ եւ նկատուեցաւ չեղեալ։

Այժմ առաջնորդարանը յայտարարած է ազատ ընտրութիւն։ Յառաջիկայ չաբաթներուն ամէն կերպ կ'ուզեն ընտրութիւնը յաջողցնել։ Ժողովուրդ թէ հոգեւոր իշխանութիւնն այլ եւս ըմբռնած ըլլալ կը թուին ներկայ քայքայուած վիճակի հետեւանքները եւ անկեղծ կերպով կ'աշխատին ժողովրդական վստահութեան արժանի մարմին մը մէջտեղ բերել։ Ապասենք արդիւնքին։

ԶԱՐԵՀ

ԼԵՒՈՆ ՅԱՐՈՒԹ

(ԻՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄՆԵՐԻ ԱՌԹԻՒՈՎ.)

■■■

Այս տարի Փարիզը ունեցաւ հայկական երգահանդէսների ու ներկայացումներուն շքեղ եղանակ, որ պիտի փակէ դերասան Լեւոն Յարութի ներկայացումներով։

Մեր դերասաններուն մէջ Լեւոն Յարութը այն սակաւաթիւններից է, որոնք հակադրում են երկու կարեւոր յատկանիշ - թատրոնական սիստեմատիկ կրթութիւն եւ շնորհք։

Մանուկ հասակից Փարիզ գալով, հազար ու մի նեղութիւններով, իր ճակատագրին անդատաճան, հայկական յամառութեամբ մտնում է Փարիզի Դեղարւեստից Ազգային Տրամատիկական Ակադեմիան, կանոնաւոր հետեւելով դասընթացքին եւ աւարտում է նոյն 1920 թուին, արժանանալով առաջին մրցանակին։

Նոյն աւարտական մրցումի առիթով փարիզեան ծանրախոհ թերթեր, իրենց գժտարհամ թատրոնական քննադատների բերնով, մեծագովք հիւսեցին երիտասարդ արւեստագէտի անուան, նրան գուշակելով փայլուն ապագայ։

Հակիրճ տողերով վերյիշենք մի քանի կարծիքներ։

«Կոնկուրին նկարագրեց դէպքն էր Պ. Յարութը (Օռէսթ դերով) որ խաղաց արեւելեան անկեղծութեամբ եւ աւիւնով» (Թան)։

«Մրցման մասնակցող արւեստագէտներին մէջէն պէտք է գատել Պ. Յարութը, որու խաղացած Օռէսթն ինքնատիպ է, գոյգես լուռ եւ իր կատարելութիւնները կշռող։ Տոամի, իրրեւ Շէյքսպիրեան տոամի մէջ, ապագայ կը խոստանայ (Թիկառօ)։

«Հայ մը որ, օրին մէկը լսելով մեր տրամատիկ արւեստին գովեստը, կուգայ քաշքաշ բաղդը փորձել։ Մոլեգին աշխատութեամբ կը յաղողի սորվիլ ու խօսիլ մեր լեզուն առանց շեշտի։ Այն արագայտութիւնը զոր կուտայ Օռէսթի դերին մէջ, զուրկ չէ շահագրգռութենէ, եւ կը շեշտէ շատ իրական տրամատիկ խառնուածք մը։

«Պ. Լ. Յարութը իր ձայնին տոնում կամ խոնչիւն չի տար, ինչպէս պարոն ողբերգուներ սովոր են ընել։ Կը խաղայ բնական ուժգնութեամբ մը, որ երջանիկ անակնկալ մը պիտի առթէ իր քննիչներուն» (Լա Փուս)։

«Լէ գ'Ասալ»ի մէջ Փիէռ Պրիսոն կը գրէ։— «Ողբերգութեան մասնակցողներ ընդհանուր առմամբ ազատ մնացին։ Միակ խիստ պատիժը նը Պ. Յարութի մէջ երեւցաւ։ Այս օտարականը Օռէսթի խելայեղութիւնները խաղաց արտասովոր եռանդով եւ անկեղծութեամբ։ Կիրքը՝ որ ներսիդին ամէնէն խորը կը թրթռայ եւ կ'արտացոլայ իր տենդոտ ու փոխ դէմքին վրայ, իրմէ կը խլէ երեսին աւելորդ բայց միշտ յուզիչ ճիչեր։ Ինչ են այն աշակերտները, որոնց մէջ կ'այրի այսքան բորբոքուն հաւատք»։

«Անչեւս անժխտելի է Պ. Յարութի ինքնատպութիւնը։ Ան Օռէսթը կ'արտայայտէ անձնական եւ հաւատնութեան արժանացող դրոշմով մը։

Տէր է քնարերգական եռանդի, ինչ որ կը պակսի իր ընկերներուն գով։ Ուշիմութիւնն ունի կասկածելու ճամարտակութենէն» (Քոմէդիա)։

Տէպայի մէջ Հանրի Պիտու կը գրէ.— «Այս տարի իսկապէս յիշատակութեան արժանի օտարական տղայ մը կայ Պ. Յարութ անուն։ Իր ընելիքը չեմ դիտեր, բայց իր մըրցումին մէջ յայտնի յատկանիշ մը կը տեսնեմ։ Գիտէք թէ Օռէսթը իր կատաղութենց պահուն աչքերու մթագնութիւն մը կ'ունենայ որ քանի մը վայրկեան կը տեւէ։ Արդ, Պ. Յարութը այդ վայրկեանին իսկապէս կուրցաւ, լոյսի պղպջումը կորնչուց, դէմքը ալլալեցաւ, գոյուեցաւ, ոտնկ ըսենք՝ աչնչացաւ, ու տակաւ կեանքը վերադարձաւ տո՛ն, ձեւերու եւ գոյներու զգայնութեամբ։ Գանէ օգտակար ցուցմունք մը կայ հոդ, իր ընկերներու համար, որոնք բնագիրը կը զրուցեն, առանց հասկնալու գայն»։

Այս մեծ յաղողութենից յետոյ, մեր երիտասարդ հայրենակիցը կը հրաւիրուի Փարիզի Ազգային Օդեոն թատրոն իբր արժանի դերասան եւ աչքառու դերակատար յատկապէս դասական թատերգութեանց մէջ։

Օռէոնից յետոյ, մէկ տարուայ թատերաշրջանի հատար, նա կ'անցնի Զուիցերիա, Եգիպտոս, միշտ, պատասխանատու դերերով եւ միշտ մեծ գովասանքով, տեղական մամուլի կողմից։

Տարեշրջանը բոլորելով կը դիմաւորէ նոր եւ անակնկալ յաջողութիւն։

Աշխարհահռչակ դերասանուհի Մատամ Սօրէլ, որ այդ ժամանակներ կը պատրաստուի իր խումբով մեկնիլ Հիւս. Ամերիկա, եօթը շաբթուայ շրջանի համար, իր խումբի մէջ կ'առնէ Լեւոն Յարութը։ Ամերիկան մեր հայրենակիցը այլեւս չի վերադառնար Ամերիկայից ու կը մնայ Հոլիվուտ, խաղալով հարս սինէմաներ, դժուարին դերերով։ Ինչպէս ամէն տեղ, այստեղ եւս ամերիկեան մամուլը իր չերմ գնահատութիւնը չի զլանար նրան։

Հիւս. Ամերիկայում ոսկայն, Լեւոն Յարութի մէջ նոր բեկում առաջ կուգայ։ Հայկական սիրտը կը խլրտի, կը կարօտի մայրենի խօսքին, հայ բեմին, ու նա, հաւատարիմ իր ներքին ձայնին, կ'որոշէ ընդմիշտ թողնել հատաշխարհային բեմերը, նախընտրելով «հայկական մոտ ու խարխլուն փարախը» օտար պալատներից։ Այստեղ է, որ մենք սրտի անհուն բեկրանքով բացագանչում ենք,— ազնիւ ու չնորհալի երիտասարդ, հալածական բայց ազնւագոյն ժողովրդի։

Այսպիսով, Լեւոն Յարութի թատերական փայլուն գործունէութեան առաջին տասնեակը մեծ մասամբ պատկանում է Ֆրանսական թատրոնի պատմութեան։

Տասը տարւայ ընթացքում շրջելով Զուիցերիա, Եգիպտոս, Հիւս. եւ Հարաւ. Ամերիկաներ ու նորից վերադառնալով իր երկրորդ հայրենիքը՝ Ֆրանսան, Լեւոն Յարութը այս անդամ եւ անդառնալի կերպով ինում է հայ ժողովրդիծոցը, իբր նրա թատրոնի երիտասարդ եւ կարող ուժերից մէկը։

Իր չնորհքը ցուցադրելու համար՝ Լեւոն Յարութը ընտրել է շատ պատասխանատու դեր «Հին Աստուածներ»ի մէջ, «Արեզայի դերում։

Ինչպէս հաստաշխարհային բեմերի վրայ Շէյքսպիրեան ոլբերգութիւնները մեծ փորձաքարեր են մեծագոյն տաղանդների, այնպէս էլ Լ. Շանթի «Հին Աստուածներ»ը փորձաքար է հայ երիտասարդ դերասանների համար իրենց հայկականութիւնը ցուցադրելու։

Մենք բնաւ կասկած չունենք, որ մեր տաղանդաւոր հայրենակիցը, որ այնքան յաջողութեամբ եւ պատուով դուրս եկաւ միջազգային մրցապաշտից, նոյն յաջողութեամբ տուած պիտի գործէ մեր բեմի վրայ, միշտ ինալով մեզ հետ ու աշխատելով մեր մէջ։

Մնում է, որ մեր հասարակութիւնը գնահատէ նրան, ներկայ լինելով նրա ներկայացումներին։

Ռ.Ի.Ն

ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ ընթերցիցներէ իրենց գրութիւնները դրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ ստորագրով։

ԳՐԵԼ ԿԱՐԵԼԻ ԵՂԱԾԻՆ ՁԱՓ ՄԱՔՈՒՐ, ֆանի որ մեծ մասամբ տողաշարով կը շարուի ԾԱՌԱՉԸ։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԼՒՈՆԻ ՀՈՂԱՁԻՆ ՓԼՈՒԶՈՒՄԸ ԵՒ ՋՈՒՐԻՆ ԱՒԵՐԻՋ ԴԵՐԸ

—)(o)(—

Վերջերս թերթերը արձագանգեցին Լիոնի հողային փլուզումին, որուն զոհ գացին երեսունի մօտ մարդկային կեանքեր։

Նախ քննենք ազէտին պատճառը, ու յետոյ տեսնենք թէ ի՞նչ կրնայ ըլլալ ջուրին աւերիչ դերը բնութեան մէջ։

Նմանօրինակ հողային փլուզումներ միակ պատճառը ջուրն է։ Արտաքին, ջուրը հողին ծծուելով, դանդաղօրէն կը թափանցէ անոր մէջ. հոն, իր ճակատագիրը կ'որոշուի հողին բաղադրութեան տեսակին համաձայն, ըլլայ թափանցական, ըլլայ անթափանց։ Ծծուած ջուրը կը չարունակէ իր դանդաղ գնացքը հողին մէջ, որքան ատեն որ հողին խառնուրդ ըլլան անոր անցքին, մինչեւ որ կաւի կամ թերթաքարի անթափանց խաւ մը արգելք հանդիսանայ անոր։ Այս ձեւով ջուրերը կը հաւաքուին այդ անթափանց խաւին մէջ, ու հոն կը կազմեն տարերկրեայ ջուրի ընդարձակ ընդունարաններ։

Երբ անթափանց խաւը, որուն մէջ հաւաքուած է ջուրը, կատարին բազապրութիւն ունի եւ չեզ մակարդակ, մեւնոյն ատեն եթէ անոր տարին մաս կը զտնուի ձորի մը կողքին, կամ աւելի կամ նուազ չափով կը թրջուի եւ ճարպի պէս սահուն հանգամանք մը կ'առնէ։ Այն ատեն վերագրեր բոլոր խաւերը կրնան ձորին մէջ սահիլ գետիվայրին երկայնութեամբ եւ իրենց հետ քշել հողին յարակից բոլոր մասերը, որոնց վրայ կառուցուած են շէնքերը։ Ահկ տասը կուգան խոհական ազէտներ, ինչպէս վերջերս երկու անգամ պատահեցաւ Լիոնի մէջ։ Պատմութեան մէջ նմանօրինակ երկու մեծ ազէտներ կը յիշուին, առաջինը՝ Ռեսպէրկի մէջ 1806ին, եւ երկրորդը՝ Այրէնտի մէջ 1898ին։

Ըստ այնմ, անձրեւներու եւ գետերու ջուրերը թափանցելով հողին մէջ, հոն կը կատարեն քայքայումի ու կործանումի գանգատ ու յարատեւ աշխատանք մը։

Միւս կողմէ, գետերը իրենց գնացքին հետ դէպ ի ովկիանոս կը տանին զանազան կարծր նիւթեր, ինչպէս նաեւ մեծ քանակութեամբ հող ու աւազ, որոնց ծաւալը տարին 10 միլիառ խորանարդ մեդրի կը հասնի։ Այդ միեւնոյն հոսուն ջուրերը ցամաքին առնելով իրենց հետ կը փոխադրեն լուծուած վիճակի մէջ հանքային տարրեր, որոնց քանակութիւնը տարին հինգ խորանարդ քիլոմեդրի կը հասնի։ Այս եղանակով, գետերու միջոցաւ փոխադրուած վերոյիշեալ նիւթերը ժամանակի ընթացքին մէջ կը բարձրացնեն ծովերուն յատակը։

Հաշիւ եղած է որ, եթէ երկրիս մակերեսին վրայ գտնուած հոսուն ջուրերուն այս աշխատանքը միեւնոյն ձեւով անընդհատ չարունակուի, հինգ միլիոն տարուան երկար ժամանակամիջոցի մը մէջ բոլորովին պիտի անհետանան երկրագունդին ցամաքամասերը, որոնց միջին լայնութիւնը ծովի մակերեսէն վեր՝ 700 մեդր է։

Այսպէս, ջուրին ու ցամաքին միջեւ տպուած այս անդուլ անդադար պայքարին մէջ, ջուրը յաղթող պիտի հանդիսանայ, ողողելով ամբողջ երկրագունդը, հարցրի ես՝ վախենալով որ ճանապարհից էս կը մնամ։

— Գնա՛նք, գնա՛նք, կը հասնես, պատասխանեցին նրանք ու չարժուեցինք։

Նրանց խօսելու ձեւն ու ձայնի եղանակը ինձ դիւր չէին. կարծես չարացած էին ինձ դէմ։

Ղարաքիլիսայի երկաթուղային դրասենեակում, հարցաքննութեան ժամանակ, ես հանգստացայ եւ նոյն իսկ արդարացնում էի ընկեր չեկիստներին։ Չէ՞ որ նրանց պարտականութիւնն էր աչալուրջ հսկել ամէն տեղ ու ամէնքի վրայ, հակայեղափոխականներին առաջն առնել։ Որտե՞ղ պիտի իմանան նրանք, մտածում էի ես, թէ ինչ մարդ եմ ես եւ ինչքան հաւատարիմ եմ խորհրդային իշխանութեան։ Կը հարցաքննեն, կը համոզուին ու ազատ կ'արձակեն։ Բայց գնացքը, հարցրի ես՝ վախենալով որ ճանապարհից էս կը մնամ։

— Գնա՛նք, գնա՛նք, կը հասնես, պատասխանեցին նրանք ու չարժուեցինք։

Նրանց խօսելու ձեւն ու ձայնի եղանակը ինձ դիւր չէին. կարծես չարացած էին ինձ դէմ։

Ղարաքիլիսայի երկաթուղային դրասենեակում, հարցաքննութեան ժամանակ, ես հանգստացայ եւ նոյն իսկ արդարացնում էի ընկեր չեկիստներին։ Չէ՞ որ նրանց պարտականութիւնն էր աչալուրջ հսկել ամէն տեղ ու ամէնքի վրայ, հակայեղափոխականներին առաջն առնել։ Որտե՞ղ պիտի իմանան նրանք, մտածում էի ես, թէ ինչ մարդ եմ ես եւ ինչքան հաւատարիմ եմ խորհրդային իշխանութեան։ Կը հարցաքննեն, կը համոզուին ու ազատ կ'արձակեն։ Բայց գնացքը ցաւ էր պատճառում, որ այս գնացքը փախցրի եւ ստիպուած պիտի լինեմ յաջորդին սպասելու։

Մ. Ա. Վ.

(Շար.)

«ԾԱՌԱՉ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ (6)

ՆԱԽԿԻՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԻ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տարբեր զգացմունքներ պաշարել էին ինձ։ Մի կողմից որոշ չինարարութիւն, երկրաչարժից յետոյ քաղաքը զգալի կերպով ոտքի էր կանգնել, միւս կողմից՝ աղքատութիւն ու թշուառութիւն։ Եւ զարհուրելի ցնցոտիներ։ Որտեղի՞ց էլ գանում էին մարդիկ այդքան կարկատաններ...

Երեկոյեան մեկնեցի Լենինականից։

Նստած երրորդ կարգի վագոնի պատուհանի մօտ՝ նայում էի դէպ ի դուրս։ Մոքերս անհաչիւ պատում էին անսահմանութեան մէջ։ Առաւօտեան պիտի տեսնէի հայրենի տունս, հարազատներիս, բարեկամներիս։ Նորից պիտի լծուէի աշխատանքի իմ ազատ հայրենիքում սոցիալիզմի չինարարութեան։ Իրագործում էին երազներս, որոնցմով ապրել էի տարիներով Ամերիկայում, անքուն գիչերներ էի լուսացրել, որոնց համար ուժ ու եռանդ էի վատնել, պայքարել, տքնել...

Դժուար է պատկերացնել հոգեկան ապրումներս։ Մխրճ սաւառնում էր ոգեւորութեան թեւերով։ Ոսկի ամրոցներ էի կառուցանում։ Չէ՞ որ ես երիտասարդ էի եւ այնպէս հաւատով նուիրուած կոմունիստական գաղափարին։

Ինչքան գնացքը առաջ էր գնում, այնքան բազմութիւնը չատանում էր վագոնում։ Կայարաններից նստում էին նորանոր ճամբորդներ, զրեթէ բացատարար զիւղացի ու բանուոր, կամ կուսակցական գործիչներ։ Վերջիններից մէկը ճանաչեց ինձ եւ հարցրեց։

— Մ՛, դուք, կարծեմ, արտասահմանից եկած այն խմբից էք, ես ձեզ տեսայ Լենինականում։ Ի՞նչ պատահեց այն տղին։

Լեւոնի մասին էր հարցնում։ Պատասխանեցի, թէ պատճառը չգիտեմ, խելագարուել է։ Ու լռեցի։ Բայց ամէն կողմից սկսեցին հարցեր տեղալ ինձ՝ արտասահմանի եւ այնտեղի կեանքի մասին։

Մի քանի խօսքով հայհոյեցի արտասահմանի բոլոր դրամատէրերին ու դրամատիրական կարգերին։ Ունորից լռեցի։ Բայց ինձ հանդիստ չթողին։ Հարցերը չարունակուեցին նոր թափով. ինչպէ՞ս են ապրում Ամերիկայի բանուորները, ի՞նչ վիճակի մէջ է ամերիկեան ճարտարարուեստը, ինչպէ՞ս է ամերիկահայ գաղութը։

Անկարելի էր չգոհացնել մարդկանց հետաքրքրութիւնը։ Ես ամփոփ տեղեկութիւններ տուի Ամերիկայի մասին, վեր հանեցի ամերիկեան ճարտարարուեստի կատարելագործումները, հսկայ գործարանները, երկնամերձ տները եւ գայ յայտնեցի, որ կոմունիստական չարժումը Ամերիկայում չատ թոյլ է։ Եւ ցոյց տուի պատճառը — որովհետեւ բանուորութիւնն ապրում է լաւ կեանքով եւ տրամադիր չէ չարելու կոմունիստական վարդապետութեան։ Օրինակներ բերի թէ, ատ հասարակ, ինչպէս են ապրում ամերիկեան բանուորները. 3—4 սենեականոց բնակարան, տաք ու պաղ ջուր, բաղնիք, ամէն օր կուշտ կերակուր, սինէմա, թատրոն, ինքնաչարժ, երեխաները ձրի դպրոց են գնում եւն., այսինքն՝ պատմեցի այն ինչ տեսել էի։

Մարդիկ արտակարգ հետաքրքրութեամբ լսում էին ինձ։ Երբեմն զարմացական բացագանչութիւններ էին անում։ Նոր հարցեր տալիս։

— Տա՞ք ջուր... ինքնաչա՞րժ... ձրի դպրո՞ց։ Հապա մեր թերթերում գրում են թէ Ամերիկայի բանուորները սովից կտտուում են...

— Հապա ատում են, որ զրամատիրական աշխարհը փտել է եւ արդէն կործանուո՞ւմ է...

Ես, ի հարկէ, զրամատիրական կարգերի պաշտպան չէի եւ որքան կարող էի ցոյց տուի նրանց իրական վիճակը։ Բայց եւ չծածկեցի, որ բանուորներն արտասահմանում վատ չեն ապրում, եւ կոմունիստական չարժումը թոյլ է։

Ճամբորդները դէս երկար խօսում էին իմ պատմած բաների մասին, իսկ ես բարձրացայ վերի նստարանի վրայ ու պատկեցի քնելու։

... կէս գիչեր կը լինէր։ Մէկ էլ, յանկարծ, ինձ զարթեցրին։ Քնաթաթախ բարձրացրի գլուխս ու տեսայ մի քանի պինուած մարդիկ, պինուած կ'անցնէին Զուիցերիա, Եգիպտոս, միշտ, պատասխանատու դերերով եւ միշտ մեծ գովասանքով, տեղական մամուլի կողմից։

Տարեշրջանը բոլորելով կը դիմաւորէ նոր եւ անակնկալ յաջողութիւն։

Աշխարհահռչակ դերասանուհի Մատամ Սօրէլ, որ այդ ժամանակներ կը պատրաստուի իր խումբով մեկնիլ Հիւս. Ամերիկա, եօթը շաբթուայ շրջանի համար, իր խումբի մէջ կ'առնէ Լեւոն Յարութը։ Ամերիկան մեր հայրենակիցը այլեւս չի վերադառնար Ամերիկայից ու կը մնայ Հոլիվուտ, խաղալով հարս սինէմաներ, դժուարին դերերով։ Ինչպէս ամէն տեղ, այստեղ եւս ամերիկեան մամուլը իր չերմ գնահատութիւնը չի զլանար նրան։

Հիւս. Ամերիկայում ոսկայն, Լեւոն Յարութի մէջ նոր բեկում առաջ կուգայ։ Հայկական սիրտը կը խլրտի, կը կարօտի մայրենի խօսքին, հայ բեմին, ու նա, հաւատարիմ իր ներքին ձայնին, կ'որոշէ ընդմիշտ թողնել հատաշխարհային բեմերը, նախընտրելով «հայկական մոտ ու խարխլուն փարախը» օտար պալատներից։ Այստեղ է, որ մենք սրտի անհուն բեկրանքով բացագանչում ենք,— ազնիւ ու չնորհալի երիտասարդ, հալածական բայց ազնւագոյն ժողովրդի։

Այսպիսով, Լեւոն Յարութի թատերական փայլուն գործունէութեան առաջին տասնեակը մեծ մասամբ պատկանում է Ֆրանսական թատրոնի պատմութեան։

Տասը տարւայ ընթացքում շրջելով Զուիցերիա, Եգիպտոս, Հիւս. եւ Հարաւ. Ամերիկաներ ու նորից վերադառնալով իր երկրորդ հայրենիքը՝ Ֆրանսան, Լեւոն Յարութը այս անդամ եւ անդառնալի կերպով ինում է հայ ժողովրդիծոցը, իբր նրա թատրոնի երիտասարդ եւ կարող ուժերից մէկը։

Իր չնորհքը ցուցադրելու համար՝ Լեւոն Յարութը ընտրել է շատ պատասխանատու դեր «Հին Աստուածներ»ի մէջ, «Արեզայի դերում։

Ինչպէս հաստաշխարհային բեմերի վրայ Շէյքսպիրեան ոլբերգութիւնները մեծ փորձաքարեր են մեծագոյն տաղանդների, այնպէս էլ Լ. Շանթի «Հին Աստուածներ»ը փորձաքար է հայ երիտասարդ դերասանների համար իրենց հայկականութիւնը ցուցադրելու։

Մենք բնաւ կասկած չունենք, որ մեր տաղանդաւոր հայրենակիցը, որ այնքան յաջողութեամբ եւ պատուով դուրս եկաւ միջազգային մրցապաշտից, նոյն յաջողութեամբ տուած պիտի գործէ մեր բեմի վրայ, միշտ ինալով մեզ հետ ու աշխատելով մեր մէջ։

Մնում է, որ մեր հասարակութիւնը գնահատէ նրան, ներկայ լինելով նրա ներկայացումներին։

Ռ.Ի.Ն

Հնդկաստանցի Հայու մը վիրհևիներու խնդիրը

—)(o)(—

ԱՄԻՐԽԱՆԵԱՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴՆԵՐԸ

«Ազեւելք» (Պոլիս) 17 Մայիս.—

Հնդկաստան ժեռնող Ամիրխանեան ժառանգութեան խնդիրը երեսի ժառանգութեան խնդիրը երկար տարիներ զբաղեցուցած է ազգ. կար տարիներն ու մամուլը: Քանի մը մարմիններն ու մամուլը: Քանի մը մարմիններուն անգամ մը կը յուզուի եւ տարին անգամ մը կը յուզուի եւ տրատարագ բնոյթ կը ստանայ այս հրատարագ բնոյթ կը ստանայ այս անյուսելի հարցը: Հակառակ երկամսյուսելի հարցը: Հակառակ երկաներու պրպտումներու, մինչեւ ներու պրպտումներու, մինչեւ հոս ոեւէ յաջող արդիւնքի չէ եղած ստուգել թէ հոս ոեւէ յաջող արդիւնքի չէ եղած ստուգել թէ արդեօք կարելի է կարելի է եղած ստուգել այդ ժառանգուարդեօք կարելի է եղած ստուգել այդ ժառանգութիւններ հաշուող այդ ժառանգութիւններ հաշուող այդ ժառանգութիւնը ո՞ւր կը գտնուի, ո՞րքան է եւ ո՞վ կը գտնուի, ո՞րքան է եւ ո՞վ կը նոյնիսկ գոյութիւն ունի՞: Այս նոյնիսկ գոյութիւն ունի՞: Այս հարցումները փոխանակուած են հարցումները փոխանակուած են Պարիւրքարանի եւ Հնդկաստանի Պարիւրքարանի եւ Հնդկաստանի տպագիր հովիտներուն միջեւ, ժառանտպագիր հովիտներուն միջեւ, ժառանգորդներու դիմումներն ալ գան, եւ գորդներու դիմումներն ալ գան, եւ ամէն որոշ հիմ չկայ մէջտեղը:

Այն պնդումին վրայ թէ Ամիրխանեան Թալասէն է, ուր այդ մխանեան Թալասէն է, ուր այդ մականունը կրող ընտանիքի մը շատ ականունը կրող ընտանիքի մը շատ ապրիդները կան, բաւական թիւով ապրիդները կան, բաւական թիւով գեներացիներ, հոս թէ արտասահգեներացիներ, հոս թէ արտասահման, ժառանգորդ ներկայացած են ման, ժառանգորդ ներկայացած են եւ ժամանակ կամ պատրիարքարան եւ ժամանակ կամ պատրիարքարան մի միջոցաւ հետապնդած են գործը: մի միջոցաւ հետապնդած են գործը: Այս ժառանգորդներուն մաս կը Այս ժառանգորդներուն մաս կը յայտնի կիւլպէնկեան հարազատները եւ ուրիշներ: Զմշկածագցի Ամիրխանեաններ եւս Ամերիկայէն դիմումներ կատարած են: Եւ պատրիարքարանի մօտ խոշոր թղթածրար մը կազմուած է:

Մանաւորաբար կեսարացի ժառանգորդներու ճիգերահամարին հաժառանգ, Ամիրխանեան անգամակ մեռած ըլլալով եղբօր զաւակներ ու պարագաներ են անոր թոռնին տէր կանգնողները:

Ամէն անջատաբար, Խուլթիկ (Թիֆլիս) գիւղացի Ամիրխանեաններ կը պնդեն թէ իրենք են ժառանգորդները: Առնոց համաձայն Եփա Ամիրխանեան 3 զաւակ ունեցած է, որոնցմէ մէկուն զաւակները այժմ օրինական ձեռնարկներ կը կատարեն Եղիպտոսէն:

Ոչ մէկ կողմը սակայն որոշ կատեր ունի ի ձեռին այս ենթադրական թոռնին քանակը, տեղը հզգոյ Հնդկաստանի մէջ ալ արձանագրութիւն մը չէ գտնուած, որ յայտնէր հանգուցեալին ինչ պարագաներու մէջ եւ ուր ժառանգութիւն ձգած ըլլալը: Եթէ այս արձանագրութիւնը գտնուի, երեւան պիտի ելլէ նաեւ անոր ուրեդացի ըլլալը:

Ինդիրը այս վիճակին մէջն է: Եւ կողմերու վէճը կը կայանայ ինքնութեան եւ իրաւատիրութեան չուրջ:

Քանի մը օր առաջ այս խնդիրը մեծ համեմատութեամբ արձագանգ գտաւ Թուրք մամուլին մէջ եւ կարգ մը անհատներ եւս հրատարակուեցան:

Պարիւրքարանի մօտ մեր կատարած քննութեամբ ստուգեցինք որ,

1.— Տ. Մեսրոպ եպսկ. Գազազեան, պատր. փոխանորդութեան պաշտօնէն դեռ չհրաժարած, խուլթիկցիներու վերաբերեալ ոչ իսկ ժառանգական, այլ ինհիւնութեան գիր մը ստորագրած է, նկատի ունենալով Հնդկաստանի այս ժառանգութեան խնդիրը, յենլով Բեռլայի Թաղ. Սորհուրդի վկայութեան վրայ: Այդ ինքնութեան գրին մէջ սակայն մականունի փոփոխութիւն մը միայն եղած է, որուն մասին քննութեան ձեռնարկած է Թաղ. Ժողովը: Ցետոյ կեսարացիներու դիմումին վրայ ուրիշ վկայագիր մըն ալ ստուած է Փոխանորդարանէն՝ հաստատող թէ անոնցմէ գոս ուրիշներ ալ կան ժառանգորդ ներկայացող: Այնպէս որ Պատրիարքարանը երկու կողմերուն ալ գոհացում տուած է:

2. Սխալ է «Հայկ»ի այն հրատարակութիւնը թէ Սմբատ եպսկ.ի եւ Գիպտոս հանդիպելին ու Երուսաղէմ մեկնումը կապ ունին Ամիրխանեանի ժառանգութեան հետ: Ցնօրէն Սորհուրդի անդամակցութեան կոչուած ըլլալով Սմբատ եպ.կը պատրաստուի Երուսաղէմ մեկնիլ: Թորգոմ արքեպսկ.ի այս խնդրով Հնդկաստան երթալը եւ Պ. Ճանիկեանի եգիպտոս երթալ գալը նոյնպէս իրողութեան հակառակ են:

3. Ճիշդ չէ նոյնպէս որ Պատրիարքարանի վարչական գործերը Փոխանորդարանը կը վարէ: Փոխանորդը լոկ օրինի բացառիկ իրաւասութիւններ չունի եւ միշտ ենթակայ է իր պետին եւ կեդր. Վարչութեան:

4. Կատակց Հոգաբարձութիւնը ասկէ 6—7 տարի առաջ զբաղած է այս խնդրով, միայն կեսարացիներու կողմէ եղած դիմումին վրայ: Այս մասին արձանագրութիւններ ունի: Բայց յետոյ նկատելով որ Ամիրխանեանի ժառանգութիւնը կտակային բնոյթ չունի, յանձնած է Փոխանորդարանին, որպէս զի դիմում ըլլալու պարագային ինք պատասխանէ:

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԱՊՐՈՒՍՏԸ ԱԺԱՆՑՆԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Ներքին գործավարը, ապրուստը աժանցնելու համար կառավարական եւ քաղաքապետական պաշտօնեաներու չրջաբերական մը ղրկած է, որուն մէջ ցոյց կուտայ ձեռք առնուելիք կարգ մը միջոցներ:

Գործավարը իր չրջաբերականին մէջ բաղդատութեան դնելով Թուրքիոյ եւ զանազան եւրոպական երկիրներու կեանքի սղութիւնը եւ ապրուստի վիճակագրութիւնները, կ'ըսէ որ հակառակ նախանիթերու եւ անդեղնի առաուութեան աժանութիւն չկայ:

Այս անհամեմատութիւնը արդիւնքն է արտադրողին եւ սպառողին յարաբերութեան անկազմակերպ վիճակին եւ հետեւաբար վարչական եւ թաղապետական պաշտօնեաներու ձեռք առնելիք միջոցները կը հաղորդէ ընդարձակ սահմանի մէջ: Օրինական միջոցներն են՝ ծախուելիքներուն առաւելագոյն գին դնել, ի հարկին չահագիտութեան արգելք ըլլալու համար՝ անհրաժեշտ պէտքերու առուծախը, սեթք ապրանքի հայթայթում եւ կեանքը աժանցնելու ուրիշ միջոցներ:

Վարչական միջոցներու կարգին խորհուած է նաեւ բազար կոչուած բացօդեայ վաճառատեղիներու կազմութիւնը, բազարներու ճամբաներու նորոգութիւնը, եթէ այդ կարգի վաճառատեղիներ բաւական չեն, նոր բազարներու կազմութիւնը եւ տեղական պէտքերու համաձայն՝ բազարի համար սահմանուած օրերու յաւելումը, առնող եւ ծախողներու միջեւ միջնորդ չգործածուելը:

ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՇՌԻՔԵԱՆ ԱՌԺԱՄԵԱՑ ՏՈՒՐՔԸ

Ազգ. Մեծ Ժողովին կողմէ ընդունուած, պաշտօնաթերթով ծանուցուած եւ նախագէս մեր հրատարակած Հաւատարակշռութեան Առժամեայ Տուրքը հաղորդուած է բոլոր կատակալութեանց, որպէս զի Յունիս 1էն սկսեալ ապահովին նոր օրէնքին գործադրութիւնը: Ահաւասիկ այդ բացատրութիւնը:

Օրէնքին Ա. Բ. Գ. Դ. հատուածներով բացատրութիւն համարատածներէն զատ, այս տուրքին ենթակայ են բոլոր օրականները, մէկը ըլլալով նաեւ բնակութեան եւ ճամբորդութեան օրավարձքերը, փոստաբաններէն, փոխանորդութեան իրաւունք տուացողները, մանաւոր տուներու մէջ գտնուող ուսուցչուհիները, ուսուցիչները եւն.: Մէկ ամսուան մէջ 20 ոսկիէ աւելի չստացողները տուրքէ զերծ են: Օրականով աշխատողներու համար տուրքի հիմ կը բռնուի անոնց աշխատած օրերուն համաձայն ստացած գումարը, 20 ոսկին անցնելու պայմանով: Տուրքը կը վերաբերի 1932 Յունիս 1էն սկսեալ ըլլալիք վճարումներու, որով այդ թուականէն սկսեալ անոր տրամադրութեան ենթակայ են ամսաթուական, վարձք կամ օրական ստացողները:

Այս գումարը եթէ օրէնքին հրատարակութենէն առաջ ճշդուած, բայց ապագործադրութեան դրուելէն վերջ վճարուած ըլլան, տուրքէ զերծ են, իսկ տուրքի ենթակայ են գրամական պարգեւ, հատուցում, չահաբաժին անուանով տրուած գումարները, եթէ նոյն իսկ այս օրէնքին հրատարակութենէն առաջ իրականացած ըլլան ապագայ հաշիւները:

Հաւատարակչռութեան տուրքը սրոշեալ ժամանակներու մէջ չկատարող եւ կամ ժամանակին եւմատական անուսկներուն չյանձնող հաստատութեանց պետերէ եւ հաշուակարներէ 100ին 10 յաւելումով կը գանձուի տուրքը, բայց այս յաւելումը հարկատուներու չի պատկանիր: Տուրքին պատասխանատու կը պարունակէ աշխատողներու անունը, ապագան գումարը եւ բնակավայրը եւ ամսուն 15ին կը տրուի, իսկ գրամը կը վճարուի մինչեւ 25ի իրիկունը: Պատասխան եւ գրամը ժամանակին չյանձնող վարչութիւնները 100ին 10 յաւելում կը վճարեն: Գաղանի պահուած վճարումներու գնահատութիւնը եւմատական անուսկին կողմէ կը կատարուի եւ տուրքը եռապատիկ յաւելումով կը գանձուի:

ԶԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Կարտաւի ապիտր

ԿԱՐՏԱՒ, 31 Մարիս.— Անցեալ Երեքշաբթի առաւօտ ժամը 8.30ին, մահացու պայթում մը առաջ եկաւ ալիւմինիումի գործարանին մէջ: Այս ազէտին հետեւանքով մեռան 7 հոգի եւ 12 հատ ալ վիրաւոր, որոնց երկուքը ծանրապէս վիրաւորուած են զանազան տեղերէ:

Պայթեցաւ խոշոր կաթսան, ո-

րուն մէջ կար զանազան հում նիւթերու խառնուրդ մը: Պայթումը այնքան ուժգին եղաւ որ կաթսային կէսը թռեր էր 500 մեթր հեռուն: Կաթսային անջատուած կտորին ծանրութիւնը 4 թօն է:

Մեռելներուն մէջ կայ երիտասարդ Հայ մը՝ Կարապետ Տալօեան՝ Դատեցի, 2 Յրանսացի, 3 Իտալացի ու մէկ Սպանիացի, իսկ վիրաւորներուն մէջ կայ Հայ մը եւս՝ Պ.Ոհկան Յովակիմեան՝ Արդացի, որուն ալ սրունքը կոտրած է, ձախ ձեռքը եւ աչքերն ու դէմքը acideով այրած: Կան եւ ուրիշ վիրաւորեալներ ալ ոմանք թեթեւ, ոմանք ալ ծանր:

Մեռելներու պաշտօնական թաղումը կատարուեցաւ Յունիս 1ին, երեկոեան ժամը 3ին:

Մարսէլլէն յատկապէս հրաւիրուած էին երեք քահանաներ, որոնք կատարեցին եկեղեցական արարողութիւնը: Ապա յուղարկաւորներու թափորը ուղղուեցաւ դէպի գործարանին եառեր, յատկապէս պատրաստուած վայրը, ուր աւելի քան եօթը հազար բազմութեան ներկայութեամբ դամբանականներ խօսուեցան կարտաւի քաղաքապետին, գործարանի անօրէնութեան, հանքի վարպետներու եւ այլ հաստատութիւններու կողմէ:

Կարտաւի հայ գաղութին կողմէ դամբանական մը կարդաց Պ. Ենովք Արսէն, ֆրանսերէն լեզուով:

Պուշ-տու-Ռոն նահանգի կողմէ խօսեցաւ գօրավար Պ. Սուզէր յարգանքի ջերմ բառերով: Ցետոյ թափօրը ուղղուեցաւ դէպի գերեզմանատուն: Երիտասարդ Տալօեանի շիրմին վրայ գրուած էր աւելի քան 16 ծաղկեպսակներ՝ հայ քաղաքական կազմակերպութիւններու, միութիւններու եւ բարեկամներու կողմէ: Կը թողու ծերունի մայր մը, եղբայրներ, քոյր մը եւ բազմաթիւ ազգականներ ու սիրելիներ Ամերիկայի ու Ֆրանսայի մէջ:

Լ. Գեղունի

Հօկ եւ ռամկավար դէմ առ դէմ

ԼԻՒՆ, 5 Յունիս.— Ռամկավար Ադամ. Կուս. Լիւնի մամնաճիւղը սարքած էր հրապարակային բանախօսութիւն մը, որ տեղի ունեցաւ եւ բանախօսեցաւ Հօկեմներու կողմէ:

Օրուան բանախօսն էր Պ. Հրաչ Երուանդ:

Հանդէսը չկատած, տեղւոյս Հօկեմներէն խումբ մը իրենց հետ ունենալով Ֆրանսերէն համայնավար Travail թերթին խմբագիրը, սրահի միջանցքին մէջ վճռի բռնուեցան հատորոյթի յանձնախումբի անդամներուն հետ, պահանջելով որ Պ. Հրաչ Երուանդի բանախօսութենէն յետոյ իրենց կէս ժամ չափ ազատութիւն տրուի հարցումներ ուղղելու բանախօսին: Մինչ այդ արդէն ներսը հանդէսը սկսած էր, բայց միջանցքի վիճաբանութիւնը կ'երկարի եւ այնքան բարձր ձայնով որ ժողովուրդը իր ուշադրութիւնը հոն է դարձուցած կարծելով որ կռիւ կայ:

Ի վերջոյ Պ. բանախօսը յայտնելով որ եթէ ինքը սկսի խօսիլ դուրսի ձայները պիտի լռեն, բեմ կ'ելլէ, բոլոր դուրսինները ներս կանչելով դուռները փակել կուտայ, ու կը սկսի բանախօսութեան հետեւեալ բնաբանով. — Ուրիշներուն պէս — Ուրիշներէն տարբեր:

Խօսեցաւ պատերազմի եւ զինաթափութեան մասին, յետոյ արեւելքի եւ արեւմուտքի ժողովուրդներու փոխյարաբերութեանց ու ներկայ համաշխարհային տնտեսականատագնապի մասին, ինչպէս նաեւ պարտքերու եւ հատուցումներու մասին երկարօրէն:

Ցետոյ անցաւ հայ իրականութեան, ու խօսեցաւ «Մայիս 28»ի մասին, ինչ որ տարիներէ ի վեր Դաշնակցութիւնը կը պատոյ մամուլով ու բեմով:

Այդ րոպէին Հօկեմներու խումբէն սկսան ձայներ բարձրանալ, Պ. բանախօսը իր խօսքը՝ անոնց ուղղելով պահանջեց որ լռեն եւ կամ թեյադրեց որ մեկնին եւ յաջորդ չաբաթ հանդէս մը սարքելով իրենց բանիքները այնտեղ բանն:

Այս խօսքերուն վրայ քիչ մը լռեցին եւ Պ. բանախօսը շարունակեց խօսիլ եռագոյնի մասին: Հօկեմները, թոյլ չտուին որ Պ. Հրաչ Երուանդ խօսքը վերջացնէ: Ռամկավար մը բեմ ելլելով խնդրեց բանախօսէն որ փակէ իր խօսքը, քանի որ ժամանակը ուշ է եւ տակաւին զաւեշտ մըն ալ ունին ներկայացնելիք:

Այդ րոպէին Հօկեմին մէկը աթոռի մը վրայ ելլելովկը պոռայ եւ կը պահանջէ որ նախքան դաւեշտին անցնիլը իրեն ձայն տրուի դոնէ քառորդ ժամ մը:

Բայց փոխանակ ձայնի, բազուկներ սկսան շարժիլ, եւ ահա կռիւ Հօկեմի ու ռամկավար դէմ դէմի, լսելիք ու տեսնելիք բան չէր, բայց եղաւ, բաւական իրար կակուղցուցին, կխներ կը պոռան, երախաններ կը ճչան. մինչեւ որ երկվեցեակ մը ոստիկաններ հասան, որոնք լոյսերը մարել տալով ժողովուրդը զուրս թափեցին: Ու այսպիսով վերջացաւ ներկայացումը:

ՄԱՄՈՒԼ

Հայոց «Արիան»

—)(o)(—

«Յուսաբեր» հայ հարուստներու մասին վերոյիշեալ խորագրով խմբագրականի մը մէջ կը գրէ (27 մայիս).

— «Ցաւը է խորհիլ, թէ արքայ չունի հայ ժողովուրդը: Գահ մը կայ՝ որ չի սասանիր երբեք, ու գահակալ մը կայ՝ որ երբեք գահընկէց չըլլար, — եւ այդ՝ ոսկի հորթն է ու անոր վրայ բազմած հայ հարուստը:

Ձկայ առաքինութիւն՝ որ գրամբ չունենայ, ու չկայ բարեմասնութիւն՝ որմէ գրամատէրը զուրկ ըլլայ, — ահա այն ախտաւոր մտայինակը, որ բոյն գրած է մեր մէջ:

Ուշով դիտեցէք, թէ ինչ գոհիկ անպատկառութեամբ եւ որքան գաժան ու տմարդի ձեւով հայ կեանքի մէջ յաճախ թուզ կը նետուի այն բնաբոր, անառարկելիօրէն անձնուրաց, ճշմարտասէր հայրենասէրը եւ իրօք բազմատաղանդ դէմքերու հասցէին, որոնք ամէն բարեմասնութիւն ունին, բայց դրամ չունին:

Ու ճիշդ հակառակը. ո՛րքան ներգամիա ոգի, իւնչ անսահման քծնանք, իւնչ խնկարկում ու փառաբանութիւն այն մարդոց առջեւ, որոնք մարդկային ու ցեղային բարեմասնութեանց տեսակէտով ոչինչ են, բայց դրամ ունին:

Տարօրինակն ներող է հայը իր արծաթատուր զաւկին հանդէպ, երբ ան մինչեւ իսկ զարհուրելիօրէն կծծի է եւ լկտիօրէն ուծացած: Ձկայ աթոռ՝ որ Հայը սիրով չընծայաբերէ իր միլիոնատէր զաւկին. չկայ պատիւ՝ որ անսահման չայլանքով չմատուցանէ անոր. ու չկայ մեծարում բան մը՝ որ հարստանքով անոր հասցէին չմատնէ:

Հայը իր մեծարանքի չափը ճշդելու համար գանձեր կ'որոնէ իր զաւկի ոչ թէ սրտին կամ գլուխին մէջ, այլ անոր գրպանին: Առաքինութիւնները հոսկէ կը ծագին ու հոս ալ... կը մարին:

Ո՛վ ստեղծեց այս արատաւոր բարքերը մեր մէջ եւ ո՛վ բերաւ այս ճշմարիտ ազէտը մեր ցեղին: Ժողովուրդ մը, որուն փառքերուն ու ցեղային անվանելի գանձերուն կատակումին մէջ ամէնէն նուաղ դերը հայ մեծատունը ունեցաւ: Աւելին. Հայը նշանակ գարձաւ այն առաքինութեանց, որ օտարը կը տածէր զէպ ի հայ միլիոնատէրը, առանց, սակայն, այդ միլիոններու գէթ մէկ համեամ մասին բաժնեկից ըլլալու:

Պրպտում մը կատարեցէք հատատուածներ հատատուածներ գիտնալու համար, թէ «ազգ»ին առաջին աթոռները որո՛նք կը գրաւեն:

Այդ աթոռներուն անպտուղ ոսկի — որքան կ'ուզէք սակայն պտղաբերող սիրտ ու գլուխ — երբեք:

Այո՛, ցաւը է խորհիլ, թէ արքայ չունի այս ժողովուրդը:

Ինքնամոլ, տմարմարօրէն մեծամիտ, անյագօրէն ագծի եւ ցեղին հանդէպ ուրացող:»

բանախօսութիւնը ու հռիւը:

Կը յուսանք որ Ռամկավարները այս դէպքէն յետոյ խելքի կուգան ու կը հասկնան վերջապէս թէ «բանն ինչումն է»:

Զօհրապ.

Ձեկոյց Հ. Բ. Ը. Միութեան

Հ. Բ. Ը. Մ.ի գեկոյցէն կը հաղեմ հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Լոնտոնաբնակ Հնդկահայ մը Միութեան նուիրեց արժէքաւորներ, որոնց տարեկան եկամուտը (չուրչ 100 անգլիական ոսկի) պիտի գործածուի երեւանի կամ Հայաստանի ուրիշ մէկ քաղաքին մէջ գոյութիւն ունեցող մանուկներու հիւանդանոցի մը, որոշ թիւով անկողիններու համար, եթէ գտնուին ուրիշ հօթը Հնդկահայեր եւս որոնց իւրաքանչիւրը առ նուազն 100 անգլ. ոսկիի եկամուտ մը ապահովող նուիրատուութիւն մը ընեն նոյնպէս:

Նուիրատուին փափաքն է որ Հնդկահայութիւնը եւս իրեն մասնայատուկ ձեռնարկ մը ունենայ Հայաստանի մէջ, եւ կը յուսայ թէ՝ երբեւ պիտի գտնուի բարեբար մը որ մանուկներու մասնաւոր հիւանդանոց մը կառուցանէ:

Առողջապահական մարզին մէջ, այս ձեռնարկը պիտի ըլլայ չորրորդը, քանի որ մեր Միութիւնը Հայաստանի մէջ արդէն ունի երեք հիմնարկութիւններ, Մարի Նուպար Ակնարուժարան, Դարուհի Ցակոբեան Մայրանոց եւ Աւետ Սարգիս Կառուցարուժարան:

⁂ Միութեան կեդր. գրասենեակի հաշուապետին երկարատեւ հիւանդութեան պատճառաւ՝ կարելի եղած չըլլալով ժամանակին պատրաստել 1931 տարեշրջանի հաշուեկշիռը, կեդր. Ժողովը որոշեց Միութեան տարեկան Ընդհ. Ժողովը գումարել յաջորդիկայ 23 սեպտեմբերին, Փարիզի մէջ:

ԵՐԴԻՔ ՀԱՅՐԵՆԻ

(Վ. Է՞Գ)

Գ. ՄԱՍ

Բայց, եկա՛ւ, վերջապէս: Ինչո՞ւ եւ կէրակի իրիկունով: Հա՛, Սիրանին պիտի ըսէր որ... Ու, շուրջը նայեցաւ: Սիրանը փնտռեց: Ընդունարանին մէջ չկար: Ո՞ւր կրնար ըլլալ: Ննջասենեակը, անշո՛ւշտ...:

— Վե՛րն է, Առաղե՛կ, էլիր...

Ո՛վ, սո՛վ վերն է: Ո՞րի ակնարկեց Թագուհի հանրճ:

Ան ձի՛շտ վերն էր, այո: Բարձրացո՛ւց: Առաղիկ սխալած չէր իր ենթադրութեանը մէջ. «Պիտի բարձրանաս, պիտի բարձրանաս»: Ի՛նչ գեղեցիկ էր ան ձի՛նա իր ազուր ու լայն ճակատով, իր կորնթարդ ու թաւշեայ մազերով, եւ իր չարաշարժ ու սեւ բիբերովը, որ խորունկ բան մը կար ձիշտ, սե՛ւ բան մը Յետոյ հասակը, երկա՛ր, առնական, ու գեղուղեշ: Ինչո՛ւ վերապահ էր, սակայն: Զգո՛ւշ: Եւ ե՞րբ պիտի կարենար նայիլ առանձին ըլլալ: Դանէ, երբորդի մը... օրինակ՝ Սիրանին հետ...: Ըսէ՞ր արդեօք երանի՛ թէ վարանած չըլլար տնցեալ օր...

— Էլիր, աղջի՛կս, — կրկին խօսեցաւ Թագուհի հանրճ, — ինչո՞ւ կը սպասես հոդ...

Ինչո՞ւ կը սպասէր: Իրա՛ւ: Նո՞ր էր որ կը սպասէր, սակայն... Բարձրանա՞ր: Բայց, ինչո՞ւ ան չէր իջներ: Զէ՞ որ...

Ու սանդխամատերուն վրայ ոտքի մը ձայն առաւ: Սրտին զարկը շատցաւ: Շառագունեցաւ: Սրսփաց...

— Եկո՛ւր, Առաղի՛կ...

Սիրանին ձայնը եկաւ վերէն:

Առաղիկ շունչ մը առաւ: Բարձրացաւ: Մտան սենեակ: Սիրան գիրք մը կը կարդար: Հետաքրքրուեցաւ: «Ոստան»

Քրօքի մը կար...

Իրարու նայեցան:

— Սիրա՛ն, — լսուեցաւ, յանկարծ, վարէն:

Սուբհին էր: Փակուեցաւ գիրքը: Աթոռին դրուեցաւ իր տեղը: Բայց, Առաղիկի գանկէն ներս մտաւ ցնծագին մը...: Ուզեց մտաբերել գրքին խորագիրը: Չյիշեց: Ճաճելի ու հաշտ չէին իրեն՝ այդ բառերը...: Ու մինչ Սիրանն ու ինք վար կ'իջնէին, պարտէզի դռնան մէջ տեսաւ Սուբհնը ու յիշեց պատուող պահարանը, որուն մէջ...

«Աիկա՞ էր արդեօք, այդ պահարանին մէջ»...

Աիկա չէ՞ր Սուբհնին տեսնել ուզածը՝ պատուհանին մէջ: Ետին ինկած «էլեմաս»ը: Ժպտեցաւ: Մօտեցաւ: Սեղմեց Առաղիկի ձեռքը: Ի՜նչքան խոր իղձ մը կար այդ սեղմուձին մէջ...

Երեքը դուրս ելան ու անցան ծովեղր իջնող զառիթափէն: Դիմաւորեցին Աշտոը, որ մնացաւ իրենց: Առաղիկ ու Սիրան կրկին իրարու նայեցան. «կ'ուզե՞ս որ միասին պտոյտ մը ընենք»...

Ձեհռնամուտի զով հով մը կը փչէր ու ծովը մութ կապոյտը վերագտեր էր: Վերէն նաւակ մը կը յառաջանար, շաւիղ մը թողած ետին: Ամէն բան այսպէս հետք մը պիտի թողու կեանքի մէջ: Ո՛ւր էր թէ ամէն մարդ ունենար այս խաղաղած ու ջինջօրէն սպիտակ շաւիղը իր յոյզերու ծովուն վրայ, մտածեց Սուբհնը: Մինչ ինք նաւաբեկումներ ու փոթորիկներ սպզեր էր մէջտ...

Հեռուն՝ ամպի ծուէներ՝ մանիշակագոյն լերան մը վերեւ:

Իրենք կը քալէին ունկնդրելէն Սուբհնին, որ կը խօսէր հայ կեանքի տխուր երեւոյթներէն, մտայնութիւններէն, ընտանեկան հաշկանդումներէն ու նոր ըմբռնումներէն: Հասեր էին ելեքտրական աղօրիքին առջեւ երբ Սուբհն սկսաւ բացատրել թէ՝ ինչպէս, Պոլսոյ մէջ, հայ աղջիկը, բոլորովին ձերբազատուած յետատնոյ ըմբռնումներէ, իրեն համար կրցած է ստեղծել նոր կեանք մը, եւ իր աշխատանքի բաժինը կը բերէ հանրային կեանքին մէջ:

— «Կինը, վերջ ի վերջոյ, տէրը պէտք է ըլլայ — ուեւէյաց իր ճակատագրին:

Ցետոյ, խօսեցաւ աշխատասէր պանդուածէն: Ընկերվարութենէն: Ցիշեց Ժան Ժառէսի խօսքը,— «Ցեղափոխութիւնը հո՛ն է, ամէն տեղ. ան ձէ՛ջն է կազմակերպութենը անոնց, որոնք կը տառապին, եւ վեհ բողոքին մէջ անոնց, որոնք կը մտածեն»: Իսկ ամէնէն վերջ յիշեց Բէկզատեանի գիրքը ու եզրակացուց.— «Նոր մէջ յաջող կերպով ուրուագծուած է հրաշալի ու գրաւիչ գեղեցկութիւնը ձգտումի մը, որուն նուիրուած ձըն եմ ես ինքս»...

Եկած նստած էին կաթոլիկ գերեզմանատան աղբիւրին գուռին քով: Ջուրը կը կարկաչէր ու կով մը կը ծամեներ՝ պոչը, ծիծերն ու լեզուն երերցնելէն: Առաղիկ նստած էր Սուբհնի քով, գրեթէ հըպա՛ծ, ու մազերը, հովին ուժեղ խաղերէն, կուպային՝ կը լիզէին Սուբհնի մազերը...

Առաղիկ մտիկ կ'ընէր բոլորովին չափազանցուած, անյագ տենչով մը՝ զէպի անոր ձայնն ու շարժուձեւերը: Բայց, անոր վերջին բառերը խռովեցին վինքը, մինչ հովը կը փչէր ու ալիքները կուգային փշրուիլ ծաց ու աղորկ աւազին վրայ...

Կ. ՄԵՆԵՆԱՆ

(Շարունակելի)

տութեանց եւ Իրանստա յայտնած է թէ կ'ընդունի հրաւէրը: Որով Անգլիոյ համար ստեղծուած է փափուկ կացութիւն մը:

Տէ Վալերա ինքն իսկ առաջին քայլն առած է բանակցելու Անգլիոյ հետ: Իսկ Անգլիոյ գաղթային նախարարը մեկնելով մեկնելու տեղ Իրլանտա, կը յայտարարէ թէ անգլիական կառավարութիւնը իր դիրքը չէ փոխած Իրլանտայի բաղաքականութեան հանդէպ:

Օդանաւային մեծ ադէտ մը

Հակառակ փոթորկոտ օդին, որ կը տեւէ քանի մը օրէ ի վեր, այս միջոցիս տեղի կ'ունենայ Ֆրանսայի օդային չեմպիոնի մրցումը, որուն կը մասնակցին բազմաթիւ օդանաւեր: Մրցման երեք հսկիչները, վերջին հանգրուանէն օդանաւով մեկներ էին դէպ ի Ամիէնս, ուր օդանաւային կայանը հաւաքուած էր հսկայ բազմութիւն մը՝ դիտելու մրցորդ օդանաւերուն ժամանումը:

Սակայն, փոթորիկին սաստկութեան հետեւանքով, յայտնաբերուեցաւ թէ այդ օրուան մրցումը յետաձգուած է: Ժողովուրդը սկսեր էր ցրուիլ, երբ նշմարուեցաւ օդանաւ մը որ կայանին կը մօտենար: Օդանաւը սկսեր էր իջնել եւ կը փորձէր հողին վրայ կանգ առնել, երբ հովի ուժգին հոսանքի մը հետեւանքով՝ օդանաւը կրկին սկսաւ բարձրանալ եւ հեռանալ մէկ քիլոմեթրի չափ: Ու յանկարծ օդանաւը սկսաւ արագօրէն իյնալ:

Ամէն կողմէ օդնութեան փութացին: Օդանաւը չարդուփշուր եղեր էր եւ անոր բեկորներուն տակ սպաննուեր էին չորս օդանաւորդները:

Երգահանդէս
Ա. ԾԱՀ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՕՓԵՐԱՅԻՆ

11 ՅՈՒՆԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

Salle de la Société de Géographie

184 Bld. St. Germain, Métro: St. Germain

Կը մասնակցին՝ ՏԻԿ. Մ. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ (սոփրանօ) եւ Պ. ԺԱՆ ՄԱՍՕՆ (դաշնակ):

Տոմսերու համար դիմել՝ «Ցարաչ»ի խմբագրատունը, Հր. Սաժուէլ գրատուն 51 rue Mr. le Prince, Գարեհեան դերձակ 5 rue Mignon, Ֆլօրլա ճաշարան 61 rue Mr. le Prince, Արշակ սափրիչ 34 rue St. Lazare, ճաշարան Մարմարա 10 rue Rampal եւ ծանօթ տեղերը:

ԵՐԱԶԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՓՐՕՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

«ԵՐԱԶԱՀԱՆ ՃՈՒԽ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ»

որ կը պարունակէ *10* հազար երագներու ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը

ՄԻԱՑՆ ԵՐԱԶԱՀԱՆԸ ԲԱՂԿԱՑԱԾ Է 158 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐԷ

կը պարունակէ երազահան, լուսնի երազացոյց, գուշակութիւն մարմնախաղի եւ վիճակացոյց:

Դիմել գրավաճառ Գ. ՊԵՐԻԿԵԱՆԻ, *13 Rue des Dominicaines, Marseille* կամ ուղղակի հրատարակիչ ԱՐԱՄ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ, *299 Rue de Lyon, Marseille.*

Գին 15 ֆրանք, Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր զեղչ

Պուա Քողնեպի մէջ «Ցարաչ» կը ծախուի
Պ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ սրճարանին մէջ
CAFÉ ARARAT

345 Ave. Argenteuil, Bois-Colombes

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, կեանքը, Թ. Ազատեան 15 ֆրանք, ԾԱՆՕԹ ԴԻՄԱՔԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ, Դ. Ջոհրապ 20, ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ (Տ. Չէօլկիւրեան եւ Ի. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, *ԱՐԵՒՈՏ ՃԱՄԲԱՆ*, Մանիկ Պէրպէրեան 10, *ՆՏՈՒՐ*, էրիխ Մարիա Ռեմարք 20, *ՅԵՂԱՓԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ*, Քրիստ. Մելքայէլեան 10, *ԽՆԴՐԵՔ* եւ *ՋԱԼԱԼԷՏՏԻՆ* Րաֆֆի 25, *ՎԱՀԱՆԻՆ*, Ժորժ Սան 20, *ԹԻՐՃԱՆՕ*, (Ինգմանդիոնի կայսրուհին) 25, *ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ*, Մալիաս 50, *ԳՆԱԿՈՒՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ*, Ռէն 20, *ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ*, Ղ. Մելոյեան 10, *ՍԱԼԻՀԱ ՀԱՆԸՄ*, Ե. Օտեան 2 հատոր 30 ֆր., *ԺԻՏՏԷՔՍ ԵՒ ԺՕԼԻՆ*, Ա. Պէրնէտ 2 հատոր 65 ֆր., *ՍԻՄՈՆ ՓԷՏԻՒԱՆ* 25, *ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ*, Քասիմ 2 հատոր 25, *ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ*, Յ. Ալոճեան (Թոզմերի) 12.50, *ՏԱՒԻՂ ԵՒՈԿԱՆ*, Գ. Կաւաբանց 20, *ԱՐԵՒԵԼՔԻՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ*, Ռատանիկ 5, **QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.**

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԻԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, *ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր:*

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէի վարչութեան անդամները ամիսզոզաբար ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ակումբի սրահը:

Ներկայ պիտի ըլլայ Կ.Կ.ի ներկայացուցիչը:

ԱՆԻՒ Պուա Քոլոնպի Զէյթուն կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 345 Ave d'Argenteuil, Café Ararat, Նոագոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՓՍՐԻԶԻ կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Միխթիւլեթէյ սրահին մէջ: Օրակարգ՝ կարեւոր շրջաբերականներ, օրակարգի քննութիւն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Մարգպետ խումբի ընկերական ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Սարսեղ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀՐԱՅՐ ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Պար՝ կէսգիշերէն վերջ, մինչեւ լոյս:

81 Rue de Paris, Salle Jacquemain *մէջ*

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Արտասանութիւն ընկ. Գարիպեանէ, երգ, նուագ

Ընտիր ճաշ, դեկավարութեամբ Պ. Ե. ՍԱՆՏՐՈՍԵԱՆԻ

Ճոխ պիւֆէ — *Մուտք 5 ֆրանք*

Հրապարակային դասախօսական ժողովներ

ԱՒՏՈՒՎԻԼ լէ ԿՈՆԷՍԻ

կազմակերպուած Աւտուվիլ լէ Կոնէսի Հ. Յ. Դ. Ռազմիկ խումբին կողմէ Վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Արարատ միութեան սրահին մէջ:

Նիւթ՝ պետութիւն եւ ժանկախութիւն

Կը խօսի՝ ընկ. վազգէն Շուշանեան

ԱԼՖՈՐՎԻԼ

կազմակերպուած Ալֆորվիլի Հ. Յ. Դ. Մ. Մինասեան ենթակոմիտէին կողմէ Այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին սրահին մէջ

Նախագահութեամբ ընկ. վազգէն Շուշանեանի *Կը խօսի՝* Շրանտ-Յամուէլ

Նիւթ՝ Քէմալական Թուրքիա եւ Հայաստան

Հրապարակային քանախօսութիւն Լիոնի մէջ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբի կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը *8.30*ին, Գ. Թաղապետարանի մեծ սրահը

Կը նախագահէ՝ ընկ. Բ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Դեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ, արտասանութիւն, երգ, մինչեւ գ:

Կը մասնակցի Տէյնի ԱՐՇԻի ֆանֆար խումբը:

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Սրիները:

Դիմաքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Կոմիտաս երեսուն երգչախումբի մեծ համերգին

9 ՅՈՒԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԻՐՇԵՐ Salle Gaveau *ՄԷՋ*

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրհերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէ

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ *1* քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

20 ԺԱՄԷՆ

ՓԱՐԻԶ - ԼԻՈՆ - ՄԱՐՍԷՅԼ - ՆԻՍ

եւ նոյն ճամբուն վրայ ու շրջակայքը բոլոր մեծ ու փոքր տեղերը ֆանդիպելով երթեւեկարձի

Հայ փոխադրական ապահարկութիւն

Կը փոխադրուի ամէն տեսակ ապրանք, կարասի, եւլն., եւլն.:

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ, ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ ԳԱՄԻՕՆՆԵՐՈՎ

Շաբաթը երեք անգամ կանոնաւոր երթեւեկ

ԽՒՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆ (երկուստեք ֆամաձայնութեամբ)

Դիմել կամ գրել հետեւեալ հասցէներուն՝

Մ. ՄԻՐԱՔԵԱՆ — *ՓԱՐԻԶ*, 4 Route Stratégique, VANVES (Seine)

Մ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ — *ԼԻՈՆ*, 19, Rue Pasteur, LYON (Rhône)

Ա. ՄԱՍԼԱՔԵԱՆ — *ՄԱՐՍԷՅԼ*, 30, Rue Ste. Barbe, MARSEILLE (B.duR.)

ԱՌԻԹԸ ՄԻ ՓԱԽՑՆԷՔ
վառօդ եւ աժան յարկաբաժիններ

Ոդասուն եւ կոկիկ սենեակներ, գեղեցիկ տեսարան, մէկ եւ երկու սենեակնոց յարկաբաժիններ, մուտք եւ խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, ջերմութիւն:

Խանութ մը առանձին կամ բնակարանով: Porte d'Orléansէն հանրակառքով 6 վայրկան: Առնել 88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել La Grange Ory: Պայմաններու համար դիմել՝ Պ. Վարդանեանի. *50 Rue* Isidore—Neujahr, Bagneux, Seine.

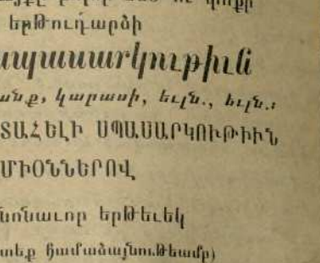
ՄԻԼՕՆԷՆ ՏԻԿԻՆ Ա. Պայպուրթեան 50 ֆրանք կը նուիրէ Դպրոցասէր Տիկնանց Միութեան (Ռէնսի): Ստանալ Յառաջի վարչութենէն համապատասխան ընկալագրով:

ՏԱՐՕՆ - Տուրուբերանի Հայր. Միութեան պարգեւաբաշխութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 121՝ ինքնահոս գրիչ, 131՝ սեղանի ժամացոյց, 217՝ Ռաֆիի «Խենթը», 357՝ կնոջ պայուտակ մը, 438՝ պատի դորգ, 474՝ Հայաստանի քարտէս: Ստանալու համար ներկայանալ տոմսակով գանձապահ Տիգրան Տիրոյեանին, 9 rue Madame Curie, Bagneux, Seine.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ախտառ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժնեղ. ֆիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Կարի չատուկ մօթօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսեակ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը՝

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Զօրեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Ի հարկէ, այս բոլորը չատ ցաւալի է. — չարունակեց ձեմս մի բոպէ յետոյ: — Եւ լաւն այն է չխօսինք այդ մասին: Հայրս վհհանձն մարդ էր, ու չդաժնեց կնոջիկ նրա խոստովանելուցը յետոյ: Միայն պահանջեց որ գայթակղեցնողը խոյսն հեռանայ, եւ ինչպէս դիտես, վերջինս ուղեւորւեց Զինասան իբրեւ միսիոնէր: Ես, իմ կողմիցս ցանկանում էի, որ դու նրա հետ ոչ մի կապ չունենայիր նրա վերաղարձից յետոյ: Բայց հայրս համաձայնեց նրան յանձնի քո կրթութիւնը, այն պայմանով, որ նա երբեք չխորհի մօրդ հետ տեսնուելու: Եւ արդար լինելու համար պէտք է ասեմ, որ նրանք մինչեւ վերջը պահեցին այդ պայմանը: Շատ տխուր պատմութիւն է սա, բայց···

Արթուր բարձրացրեց աչքերը: Դէմքին անկեանք էր ու դուրկ ամէն արտայայտութիւնից, նման մոմէ դիմակի:

— Քեզ – քեզ չի թուում, — ասաց նա հանդիստ ու տարօրինակ կերպով կանգ առնելով: — Քեզ – քեզ չի թուում. որ ա-այս բո-լորը չատ ծի-ծի-ծիծաղալի՛ է:

— Ծիծաղալի՞ է: — ձեմս ետ հրեց աթոռը սեղանից ու ելաւ տաքի՝ ապշած նրան նայելով: — Արթուր, խելքի՞դ եկաւ:

Արթուր յանկարծ ետ նետեց գլուխը ու սկսեց մի բուռն յիմար ծիծաղ:

— Արթո՛ւր — բացագանչեց նաւապետը իր արժանիքը պահող մի չեզոտով: — Քո թեթեւամտութիւնը ինձ ապշեցնում է:

Ծիծաղի մի նոր պոռթկում եղաւ նրա պատասխանը, եւ այնպէս ուժեղ, այնպէս անդուսպ, որ վերջապէս ձեմս դիմի ընկաւ, թէ միայն թեթեւամտութիւն չէր դա:

— Իսկը հիստերիկ կին — քրթմնջեց արհամարհանքով, ուսերը թօթուեց ու սկսեց անհամբեր դնալ ու գալ սենեակում: — Ձէմարիա, Արթո՛ւր, դու Ցուլիայից էլ վատ ես: Դէ՛, հերիք է ծիծաղես. ես չեմ կարող ամբողջ գիշերը այստեղ մնալ:

Նա նոյն յաղողութեամբ կարող էր պահանջել, որ խոչընդոտիչը իր տեղից այդ իջնի: Արթուր անմասնչելի էր ամէն խնդիրքի, ամէն յորդորանքի: Նա ծիծաղում էր միայն, ծիծաղում ու ծիծաղում անվերջ:

— Է՛, անմիտ բան է սա. — ասաց ձեմս վերջապէս կանգ առնելով իր երկար ու գայրացկոտ երթեւեկից: — Դուս, երեւի, չատ ես զբղռնած ու անընդունակ մարդավարի խոսակցութեան: Ես չեմ կարող հետդ գործի մասին խօսել, երբ դու յիմարութիւններ ես անելու: Վաղ առաւօտ եկ ինձ մօտ, նախաճաշից յետոյ, իսկ այժմ աւելի լաւ է պառկես քնես: Գիշեր բարի:

Ու դուրս ելաւ, դուռը եռեւից խրթխրթելով:

— Դէ՛, հիմա էլ ցածը կը սկսի հիստերիան. — քրթմնջեց նա ծանրաքայլ ցած իջնելով սանդուղից: — Եւ այնտեղ արդէն անչուշտ արցունքով:

×

Արթուրի խենթ ծիծաղը կարուեց իսկոյն: Ալեց սեղանի վրայ ընկած մուրճը ու խփեց խաչելութեանը:

Ցանկորդող ճարճատիւնը խելքի բերաւ նրան: Ու տեսաւ որ կանգնած է պարապ պատուհանի առաջ, մուրճը ձեռքին, խաչի կարդուփշուր կտորները չուրջը:

Մուրճը չպրտեց գետին:

— Սա ի՞նչ հեչա է եղել. — ասաց նա զլուխը չուռ տալով: — Եւ ի՞նչ տխմարն եմ եղել ես:

Ծանր չնչելով նստեց սեղանի առաջ ու թեքեց գլուխը ձեռքին: Ցետոյ ելաւ տաքի, մօտեցաւ լուցարանին, բռնեց գլուխը սառն ջրի տակ եւ բոլորովին հանգստացած նստեց նորից սեղանի առաջ:

Ու այդ տեսակ դարդակ բաների համար կրնչ էր ամօթի, տատապանքի ու յուսահատութեան չարչարանքը, այս տեսակ համր ու անկեանք կուռքերի համար, այս տեսակ կեղծ ու սարսուռ մարդոց համար: Ի՞նչ, կ'ըսէ տայ իրեն, որ ակրոէրին մէկը խարեբայ է դուրս եկել: Կարծես նրանք հէնց բոլորն էլ խարեբայ չեն: Էլ պրծանք, էլ հիմա ինքը խելօք է դարձել: Պէտք է միայն դէն շպրտել վրայից այդ բոլոր սխմաքրութիւնը ու սկսի նոր կեանք:

Նաւահանգստում նաւեր չատ կան: Կը նստի մէկը, հէչա է, ու կ'երթայ Դանատա, Աւստրալիա, Հարաւային Ափրիկէ, ուր որ լինի: Միեւնոյն է՞ թէ ուր, միայն թէ՝ հեռու: Այնտեղ մի կերպ կը սարքւի: Եթէ մի տեղ դուբ չեկաւ, կ'երթայ միւսը:

Հանից քսակը. մէջը միայն 35 պաօլի կար: Բայց ժամացոյցը խիտ ընթերն է. մի ուժմանական հերիք կ'անի: Է՛, բան չունիս, տակից դուրս կը գայ: Բայց ի՞նչ, բոլոր այս մարդիկը պէտք է սկսեն որոնելու, անպատճառ հարցուփորձ են անելու նաւատներում: Չէ՛, նրանց ծուռ հետքի վրայ պէտք է դնել, պէտք է հետաքննել, որ ինքը մեռած է: Այն ժամանակ ինքը կը գտնայ ազատ, բոլորովին ազատ... Ու ժպտաց՝ մտածելով՝ թէ ինչպէս են Բերդհենները իր դիակը որոնելու: Ի՞նչ կոմեդիա:

Վերջերից մի թղթի կտոր ու գրեց ինչ որ եկաւ:

«Ես հետաքրքում էի ձեզ, ինչպէս Աստծու: Աստուած մի իր է ցեխից չինած, որ ես մուրճիս տակ կարող եմ ջարդել. իսկ դուք ծաղրի առիք ինձ մի աստված»: Ծալլից տոմսակը, գրեց Մանսանէլլիի հասցէն: Ու վերցնելով մի ուրիշ թուղթ՝ գրեց. «Որոնեցէք դիակս Թարաչնում»: Ցետոյ դրաւ գրպանը Դանատա, Աւստրալիա, Հարաւային Ափրիկէ, ուր որ լինի: Միեւնոյն է՞ թէ ուր, միայն թէ՝ հեռու: Այնտեղ մի կերպ կը սարքւի: Եթէ մի տեղ դուբ չեկաւ, կ'երթայ միւսը:

Հանից քսակը. մէջը միայն 35 պաօլի կար: Բայց ժամացոյցը խիտ ընթերն է. մի ուժմանական հերիք կ'անի: Է՛, բան չունիս, տակից դուրս կը գայ: Բայց ի՞նչ, բոլոր այս մարդիկը պէտք է սկսեն որոնելու, անպատճառ հարցուփորձ են անելու նաւատներում: Չէ՛, նրանց ծուռ հետքի վրայ պէտք է դնել, պէտք է հետաքննել, որ ինքը մեռած է: Այն ժամանակ ինքը կը գտնայ ազատ, բոլորովին ազատ... Ու ժպտաց՝ մտածելով՝ թէ ինչպէս են Բերդհենները իր դիակը որոնելու: Ի՞նչ կոմեդիա:

Վերջերից մի թղթի կտոր ու գրեց ինչ որ եկաւ:

«Ես հետաքրքում էի ձեզ, ինչպէս Աստծու: Աստուած մի իր է ցեխից չինած, որ ես մուրճիս տակ կարող եմ ջարդել. իսկ դուք ծաղրի առիք ինձ մի աստված»: Ծալլից տոմսակը, գրեց Մանսանէլլիի հասցէն: Ու վերցնելով մի ուրիշ թուղթ՝ գրեց. «Որոնեցէք դիակս Թարաչնում»: Ցետոյ դրաւ գրպանը

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԼԻՆԿ ՀԱԼՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՅՈՒՆԻՍ 1932

9 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1901

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՒՒ ԽՕՍՔ

ԷՐԻՈՅԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Էրիոյի կառավարութեան դիրքը կարելի է այժմէն իսկ սահմանած նկատել, մեկնելով իր յայտարարութենէն — դիտմամբ տարտամ՝ կեղծական հարցերու մասին — եւ վստահութեան քուէի արտայայտութենէն:

Կառավարութիւնը եւ իր յայտարարութիւնը պահ մը մոռցուցան երեսփոխանական ժողովին մէջ, երբ դէմ առ դէմ կանգնեցան երկու հակառակորդներ՝ Պլում եւ Թարտիէօ, մէկը իր ներքին դեղաւոր սլաքներով, միւսը՝ պարտուած բայց յամառ մաքառողի նեաեցով:

Խորհրդարանի երկու ուժեղ թեւերուն, ալէրուն եւ ընկերվարականներուն միջեւ ուրեմն, Էրիոյի վարչապետութեան առաջքը պիտի չարունակուի աւելի քան ուժգնօրէն եւ ամէն անգամ, կառավարութիւնն է որ ստիպուելով քայլ մէջաեղէն՝ պիտի ենթարկուի բախումներու անդրադարձման:

Իրօք, Ֆրանսայի ներքին թէ արտաքին քաղաքականութեան մէջ, չկայ հարց մը որուն շուրջ կարելի ըլլայ համաձայնութեան մը եզրը գտնել խորհրդարանի ալէրուն ու ձախերուն միջեւ: Սկսելի ընկերային ապահովագրութիւններէն մինչեւ ելեւմուտքի հաւասարակշռումն ու զինաթափութեան ու հաւասցումներու հարցերը՝ իրարանձիւրը յստակօրէն գծած է իր ուղեգիծը, որմէ մարդասի չի չեղիր ու զիջում չընդունիր:

Պարագան տարբեր է արմատականներուն համար: Ընտրական պայքարը օգտագործեցին ճկուն վարպետութեամբ մը, որ կրնայ իրենց դէմ դառնալ առաջին իսկ ձախորդութեամբ՝ ներքին թէ արտաքին մարզի վրայ: Միջին տարբի զժգոհութիւնը ընդդէմ կառավարութեան, աստակացած անտեսական ու ելմտական ընդհանուր տագնապի հարուածներուըն, առաս անուղղ մատակարարեց արմատական ուղմախտին: Ընտրողներուն չնեղկայացան յստակ ու վճռական ծրագրի մը գործադրութեան հաւաստիքով: Ալ նախկին մեծամասնութեան ու կառավարութեան հանդէպ կծու քննադատութիւններու եւ ընդհանուր խոստումներու ուժով, ինչ որ կը համապատասխանէր օրուան մտայնութեան:

Եւ այսօր, երբ կ'անցնին կառավարութեան գլուխը, կը ներկայացնեն չատ խոհեմ ծրագիրը մը, որ փոխն ի փոխ, յայտարարած կէտին համաձայն, ծաւիրը կը խլէ աչքէն թէ ձախէն, ծաւիրը ասկայն, որոնք երբեք իրարու չեն խառնուիր, եւ օր մը, դէպքերու եւ դիրքերու փոփոխութեամբ, կրնան վճռել Էրիոյի մեծամասնութեան ու կառավարութեան բախտը:

Էրիօ իր առաջին քայլին մէջ՝ երբ տակաւին յայտնի չէ թէ ինչ գործունէութեամբ պիտի արդարացնէ յոյսերը զոր տուաւ ընտրողներուն, իր հետ ունի ընկերվարականները: Ընդունք թէ կառավարութիւնը իր յայտարարութեան մէջ կամաւոր կերպով տարտամ է: Կենսական հարցերու լուծման եղանակին մասին՝ առանց որեւէ յստակ բացատրութիւն կամ ուղղութիւն կցելու, լռելեայն կը ներկայացնէ միայն իր նախընթաց յայտարարութիւնները ու դալիճի բաղկացուցիչ տարրերու ըմբռնումները ու հրապարակային արտայայտութիւնները: Ակնկիզ վստահութիւնը զոր կը քաղէ ձախերէն: Ակնկիզ նաեւ՝ կասկածը որ Թարտիէօի բերնով կը յայտնուի՝ ալէրուն կողմէ:

Կառավարութիւնը իր յայտարարութեան անորոշութենէն կը քաղէ զործի ազատութիւն մը՝ համաձայն հարցին որ պիտի ներկայանայ հեռահետ, գործունէութեան ընթացքին:

Բայց պիտի կրնա՞յ վայելել ազատութիւնը՝ զոր կը ջանայ ապահովել գործի ճամբուն վրայ: Ուժեղ ճնշումներ չպիտի՞ պարտադրեն զինքը որոշ դիրքումներու, ալակոդմեան կամ ձախակոդմեան պահանջներու առջեւ:

Ֆրանսա, իրօք, ներկայիս բացառիկ դերք մը կը գրաւէ միջազգային մարզի վրայ: Ուժեղ ներքնապէս, բայց արտաքին մարզերէ չահերը կը ապահոված զինքը մեկուսացնել: Հսկայ զոհողութեամբ ու մշտարթուն հսկողութեամբ ապահովուած իր չահերը՝ գինակնօրէն իր դէմ հանած են հակառակորդ պետութիւններու փաղանգ մը, որուն կը միանան նախկին դաշնակիցները: Ֆրանսան ազդեցութիւնը կտրելու փորձերը՝ կեդր. Եւրոպայի եւ Արեւելքի մէջ կը չարունակուին նոյն յարատեւ կանոնաւորութեամբ:

Իսկ ներսը, թէեւ ուժեղ բաղդատմամբ դրացի պետութեանց, բայց ոչ-նուազ դժուարութիւններ կը պարակուին փայլուն չարքի առաջ:

Տնտեսական տագնապը կը չարունակուի դանդաղ բարւոքումով, — եղանակի հետեւանք, որ կրնայ աւելի եւս ծանրանալ միջազգային տագնապի կապակցութեամբ: Ելեւմուտքի հաւասարակշռումը որ կ'երեւի, զոհողութիւններ պիտի պարտադրէ ժողովուրդին, կրնայ նոր թափ տալ գժգոհութիւններու:

Այս պայմաններու տակ, հզօր կառավարութիւն մը միայն պիտի կրնայ վարել երկիրը՝ կոթնելով հոծ ու կայուն մեծամասնութեան մը: Վստահութիւնը որ յայտնուեցաւ 542ի վրայ 390 ձայնով, անշուշտ մեծ ուժ կը ներկայացնէ: Ուժ մը սակայն, որ հակասած՝ ապատման յոյսերովը, քայքայման տարրեր կը բովանդակէ իր մէջ: Թարտիէօ, առաջին առթիւ իսկ, կապերը խզեց արմատական կառավարութեան հետ: Էրիօ պիտի կրնա՞յ միշտ իրեն կապած պահել ձախերը՝ առանց ենթարկուելու պարտադրանքի, ինչպէս կը յաւակնէր: Իսկ ընկերվարականները որ այսօր կը գոհանան կառավարութեան տարտամ հաւաստիքներով, վաղը դէմ չդիմե՞ն կորուկ պահանջներու առջեւ, իրենց կարգին՝ կոթնած արմատականներուն, որոնք Էրիոյի աեղ նախագահ ընտրեցին Ֆրանսուա Ալբէռը — ձախ արմատականներու թեկնածուն:

Նշանակելի պարագայ մը այս վերջին կէտը, որ կրնայ որոշ պարտադրանքի տակ դնել Էրիոն հանդէպ ընկերվարականներու եւ անոնց պահանջներուն:

Մ. Ե.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԲԱԶՄԱԾՆՈՒԹԻՒՆ

Աւանդութիւն մը կը պատմէ թէ Եհովան ստեղծեր էր անասունները, ծառերը եւ մարդիկը, բայց չէր ըսած դեռ վերջին խօսքը: Գլխուն հատաեց նախ մարդիկը եւ ըսաւ.

— Անեցէք եւ բազմացէք:

Բաց ի Հայերէն, ոչ ոք հասկցաւ եահվէական խօսքին իմաստը, որովհետեւ Աստուած հայերէն խօսեցաւ նախ, կ'ըսէ աւանդութիւնը: Ետիէն անշուշտ միւս ազգերն ալ հասկցան, բայց Հայերո'ւն տրուած էր այլ եւս աեներու եւ բազմանալու գաղտնիքը:

Անկից ի վեր, Հայերը մրցանիշ կը կոտրեն բազմանալու: Ոչ ոք գիտէ, սակայն, գաղտնիքը Հայոց բազմածնութեան:

Հայերն են արդարեւ, որ երկուրեակ կը ծնին, երբեմն եռորեակ, երբեմն ալ քառորեակ: Այս սովորութիւնը կը տեսնուի նաեւ Հայոց գործերուն մէջ, — երբ պետութիւն հիմնեն, երկուք կը հիմնեն: Կը յիշէ՞ք անշուշտ Սասանեան Հայաստանը եւ Բիւզանդական Հայաստանը, ինչպէս ժամանակակից Ռուսահայաստանը եւ Թրքահայաստանը:

Աւանդութիւն դարձած է հիմա երկուք ստեղծել ամէն հայկական կազմակերպութիւն: Այսպէս, ունինք Ազգային Պատուիրակութիւն եւ Հանրապետական Պատուիրակութիւն: Ունինք ներկայիս երկու մարզական Միութիւն, — Հ. Մ. Ը. Մ. եւ Հայ Ասիներու Միութիւն: Ունինք երկու երգչախումբ, Սիփան, Կոմիտաս, — ուրիշ նորածին երգչախումբեր ալ ունինք, բայց անոնք դեռ կաթ կ'ուտեն, ատած չեն: Ունինք երկու նուագախումբ, — Պարթեւեան եւ Ալէմշան: Ունինք եւ ունինք, միշտ երկուք ունինք: Զարմանալի է, որ հայ ժողովուրդը դժուար կը ծնի մասնագէտները, բայց ի'նչպէս կ'ըլլայ, որ շուտով կը շատնան եւ երկու կամ երեք միութիւն կը ստեղծեն, մինչ որքերը, որ երբեք չեն պակսիր հայ ժողովուրդին ծոցին մէջ, ամէն օր կ'աւելնան, կազմած են միայն մէկ Միութիւն:

Արդարեւ, երկուք են բոլոր Միութիւնները Հայոց ազգին մէջ, բաց ի Ջ. Ո. Մ.էն:

Ինծի կը թուի թէ պէտք է աղօթք մը բարձրացնել դէպ ի երկինք.

— Հա՛յր Եհովա, բազմածնութիւնը կը յոգնեցնի՞ այս տկար ժողովուրդը, թոյլ մի՛ տար Հայոց մէջ, որ, ամէն ոք արժանի համարի ինքզինք...

Հայրանալու:

ՀԱՐԹՈՑ

Մուսոլինիի դէմ դաւը

ՖՐԱՆՍԱ ՅԱՆՁԱԻՈՐ

Մուսոլինիի դէմ երեւան եկած դաւին առթիւ, հրատարակութեան տրուեցաւ նախաբանիչ յանձնախումբին տեղեկագիրը, որ կը յայտնէ թէ, դաւը սարքուած է 24 հակաֆաշիստներու կողմէ, որոնց կեդրոնը կը գտնուի եղեր Փարիզ:

Այս տեղեկագրին վրայ հիմնուած, իտալական մամուլը կը յարձակի Ֆրանսական կառավարութեան վրայ, զոր պատասխանատու կը նկատէ փաշական կառավարութեան դէմ ուղղուած դաւերուն համար:

Ճիորնալէ տ'Իտալիա կը հաստատէ թէ Փարիզի մէջ գոյութիւն ունի հակաֆաշիստ կեդրոն մը, որ «կը շարունակէ ապրիլ առանց ենդութեան ենթարկուելու, մինչ տասնեակ հազարաւոր, օտարական խաղաղ աշխատաւորներ, որոնք այնման տարի իրենց լուռ ու բեղուն աշխատանքը տրամադրեցին՝ Ֆրանսան հարստացնելու համար, այսօր սահմանագլուխ կը ենամբուին, ընդհանուր անգործութեան հետեւանքով:

Թրքական ևաւաստրմը

Իտալիոյ նաւարաններու մէջ չինուած երկու Թրքական Թորպիլահածներ, Պոլիս հասան, եւ հոն՝ հանդիսաւոր կերպով պարգեւին Թրքական դրօշը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պ. ԷՐԻՕ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսական խորհրդարանի նախորդ օրուան նիստին մէջ, կարդացուեցաւ հանրապետութեան նորընծաի նախագահին ուղերձը, որմէ վերջ, Պ. Էրիօ ներկայ ժողովին առջեւ կարդաց կառավարութեան յայտարարութիւնը:

Կառավարութեան յայտարարութիւնը, ինչպէս զրեր էինք երէկ, կ'անդրադառնայ ներքին եւ արտաքին հարցերու: Մասնաւոր ուշադրութեան արժանի կը նկատուին հետեւեալ կէտերը:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Անխուսափելի զոհողութիւններ պիտի առաջարկուին համաձայն ժողովրդավարութեան օրէնքներու վրայ հիմնուած՝ արդարութեան եւ հաւասարութեան ծրագրի մը: Նոյն մտահոգութեամբ, կառավարութիւնը պիտի ձեռնարկէ վերակազմելու փոխադրութիւնները զանոնք օժտելու արդիական միջոցներով:

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

«Երկրին ներսը, ընկերային ապահովագրութեանց օրէնքը կերարկուեցաւ արդէն երկու տարի: Թոյլ չպիտի տանք որ օրէնքին հիմնական սկզբունքները վնասուին: Հիմնուելով փորձառութեան դասերուն վրայ, պիտի ջանանք զայն բարեփոխել եւ աւելի պարզ ձեւի մը բերել»: Աւելի բարոյական, քան թէ գործական պատճառներով, պիտի օգնենք իր կենսական օրավարձքէն զրկուած աշխատաւորին: Հիմակուց իսկ, որոշած ենք ջնջել 180 օրուան սահմանը, որմէ անդին անգործութեան նպաստ չէր տրուեր կանոնաւոր կերպով: Մենք մեզ ստիպուած կը զգանք անհրաժեշտ օժանդակութիւնը ապահովելու իրական անգործներուն, եւ մանաւանդ անգործներուն որոնք չարաքաղաքն երեք օրէն աւելի չեն աշխատիր»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Մեր կառավարութիւնը որ կը պահէ մեզ տրամադրուած ծառայութեանց եւ բարեկամութիւններու յիշատակը, պիտի ներշնչուի աշխարհի եւ Եւրոպայի ընդհանուր կազմակերպութեան մը վրայ խաղաղութիւն հաստատելու ստիպողական անհրաժեշտութենէն: Իր կարելին պիտի ընէ ի նպաստ քաղաքական ձգտումով վիճակի բարւոքման, տնտեսական համաձայնութեան եւ բարոյական զինաթափութեան:

«Գալով հաւաստումներուն, Ֆրանսա չի կրնար թոյլ տալ որ մերժուին խրատունքները, որոնք կը բխին ո'չ միայն դաշնագրերէ, այլ նաեւ փոխադարձ համաձայնութիւններէ: Իրատունքի ազդեցութենէն ձերբազատուած աշխարհը, ուշ կամ կանուխ՝ կրնայ իյնալ ուժի ազդեցութեան տակ: Այս սկզբունքները հաստատելով, Հանրապետութեան կառավարութիւնը դիտակցութիւնն ունի պաշտպանելու ո'չ թէ հասարակական մենաշնորհներ, այլ տիեզերական չահեր: Ան պատրաստ է վիճաբանութեան ենթարկելու ամէն տեսակ ծրագիր, կամ նախաձեռնարկ ըլլալու որ եւ է քայլի, որ կրնայ նպաստել աշխարհի աւելի կանոնացման կամ աւելի բարեացակամ հաշտութիւններու:

«Ընդհանուր կերպով, Հանրապետութեան կառավարութիւնը տրամադիր է նպաստաւոր կերպով ընդունելու ամէն լուծում, նոյն իսկ մասնակի, որ ժամեւ վիճաբանութեանց ընթացքին լուսնարձակելով, առանց աղզային պաշտպանութիւնը վտանգելու, թոյլ պիտի տայ թեթեւցնելու զինուորական ծախքերու բեռը եւ հանդրուան մը պիտի ներկայացնէ դէպ ի աստիճանական միաժամանակ եւ հակակշռուած զինաթափութեան: Հիմակուց իսկ եւ մասնակցելու համար այս ձիգին, կառավարութիւնը՝ առանց անխոհեմութեան, կարելի խնայողութիւնները պիտի իրականացնէ:

«Բազմաթիւ ժողովուրդներ կը տառապին եւ մենք անտարբեր չենք անոնց թշուառութեան հանդէպ: Աչխարհը խռովքի մէջ է: Կորովի կամքեր գործակցելով՝ կրնան գոնէ դադրեցնել անոր բարոյական անդոհանքը, եւ այսպէս՝ նուազեցնել անվստահութիւնն ու վախը»:

Կառավարութեան այս յայտարարութիւնը, համաձայն ենթրին, փոխն ի փոխ աջերուն ու ձախերուն կողմէ ընդունուեցաւ ծափահարութեամբ:

Յայտարարութենէն յետոյ, տեղի ունեցաւ կարճ վիճաբանութիւն մը, որուն մասնակցեցան ընկերվարականներու կողմէ Լէոն Պլում եւ աջերու կողմէ նախկին վարչապետ Թարտիէօ:

Պլում յայտնեց թէ ընկերվարականները վստահութիւն պիտի յայտնեն կառավարութեան անոր համար որ ան ծնած է վերջին ընտրութիւններէն՝ իբր ժողովրդավարութեան յաղթանակը: Դիտել տուաւ թէ նախկին մեծամասնութիւնը կը ջանայ վտանգել նոր կառավարութիւնը՝ կեղծ վեհանձնութեամբ մը անոր տալով՝ իր ձուէները: «Կրնամ, ըսաւ Լէոն Պլում, ձեր ձուէները խառնել մերիններուն, բայց գիտցէք որ մեր ձուէները միշտ ալ ձեզի դէմ ուղղուած պիտի ըլլան»...

Պլումի դէմ խօսեցաւ Պ. Թարտիէօ եւ պահանջ դրաւ որ Պ. Էրիօ յստակօրէն պատասխանէ թէ զինուորական ծախքերու հարցին առթիւ ի՞նչ պիտի ըլլայ կառավարութեան դիրքը ժընեւի մէջ:

Պ. Էրիոյի պատասխանէն յետոյ, կառավարութիւնը ստացաւ 390 վստահութեան ձուէ ընդդէմ 152ի:

Գերմանիոյ ներքին կացութիւնը

Գերման վարչապետը Ֆոն Փափէն, Քրեւսիոյ Երեսփ. ժողովի նախագահին ուղղուած նամակով մը, հրաւիրեց զայն չուառով գումարել Երեսփ. ժողովը եւ ոչ թէ յունիս 22ին ինչպէս որոշուած էր:

Գերման կառավարութիւնը մտադրած է Քրեւսիական կառավարութեան կցել իր ներկայացուցիչը՝ յատուկ լիազօրութիւններով:

Կառավարութեան այս մտադրութիւնը մեծապէս զժգոհ ձգած է ձախերը եւ հարաւային Գերմանիոյ պետութիւնները՝ որոնք իրենք զիրենք վտանգուած կը զգան:

Ֆոն Փափէն կը ջանայ Քրեւսիոյ կառավարութեան գլուխը դնել աջակոդմեան վարչապետ մը: Իսկ հիթլերեանները կը պահանջեն որ վարչապետը իրենցմէ ըլլայ:

ՀԻԹԼԵՐԵԱՆ ՄԱՐՏԱԽՈՒՄԲԵՐԸ

Հիթլերեան մարտախումբերը կը պատրաստուին մեծ չուքով տօնելու իրենց վերակազմութիւնը:

Շաբաթ օր, մեծ զօրանգք մը պիտի կատարեն Պերլինի մէջ, մասնակցութեամբ 20,000 հիթլերեան մարտիկներու:

Անգլեւիրլանտական յարաբերութիւնները

Իրլանտայի մայրաքաղաքին Տըպլինի մէջ, Անգլիոյ գաղթայրն եւ պատերազմական նախարարները առաջին խորհրդակցութիւն մը ունեցան Տէ Վալերայի հետ, երկու երկիրներու միջեւ ծագած վէճին առթիւ:

Բանակցութեանց արդիւնքին մասին ոչինչ յայտնի է. սակայն պաշտօնական կեդրոն մը կը յայտնէ թէ Իրլանտայի վարչապետը ուրբաթ օր, Լոնտոնի մէջ պիտի չարունակէ տեսակցութիւնները:

Հանպայնավարները ընդդէմ ձախոնի

Պրիւքսէլի թերթերէն մէկը լատեղեակ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ ձախոնի եւ Ռուսիոյ միջեւ պատերազմ նախատեսելով, Գ. Միջազգայինը հրահանգ տուած է իր արտաքսմանեան մասնաճիւղերուն, պատրաստ դտնուելու: Այս մասնաճիւղերը, համաձայն իրենց ստացած հրահանգներուն, պէտք է միջոցներ ձեռք առնեն ի հարկին, հրդեհով կամ պայթեցներով խափանելու ձախոնի յատկացուած ռազմանիւթերու արտադրութիւնը կամ առաքումը:

Ռումինիոյ Խորհրդարանը կը լուծուի

Ռումանիոյ նոր կառավարութիւնը որոշած է լուծել խորհրդարանը: Լուծման հրովարտակը պաշտօնաթերթին մէջ՝ լոյս կը տեսնէ այսօր:

Նոր ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան երկու ամիսէն: Ընտրական պայքարը արդէն բացուած է եւ կուսակցութիւնները տենդագին լծուած են վրտխականի՝ ամրողջ երկրին մէջ:

*** Ֆրանսայի ձանօթ եւ հեղինակաւոր ելմտագէտ Պ. Շարլ Ռիսէ ռումէն կառավարութեան հրաւէրով մեկներ էր Ռումանիա, քննելու երկրին ելմտական կացութիւնը: Պ. Ռիսէի տեղեկագիրը նկատի առնելով, կը կարծուի թէ կառավարութիւնը պիտի դիմէ Ազգերու Դաշնակցութեան, որպէս զի իր մասնագէտները զրկէ, հիմնապէս վերակազմելու երկրին ելմտական վարչութիւնը:

Յունաստանի նոր կառավարութիւնը

Վենիզելոս Հիւանդացած ըլլալով, Յունաստանի Երեսփ. ժողովին մէջ, կառավարական յայտարարութիւնը կարդաց Պ. Միխալաքոփուլոս՝ իր այս յայտարարութեան մէջ՝ կառավարութիւնը կը յայտնէ թէ փոփոխութեան պիտի ենթարկէ յոյն սահմանադրական օրէնքը, Վայմարի գերմանական սահմանադրութեան 48րդ յօդուածին հիման վրայ, ինչ որ թոյլ կուտայ երկրի վարելու հրամանագրի – օրէնքներով: Բայց այս փոփոխութիւնները տեղի պիտի ունենան միմիայն նոր ընտրութիւններէն յետոյ:

Սուրիոյ Խորհրդարանը

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, 7 Յունիս.— 68 ուէարկուներու վրայ 39 ձայնով, երկրորդ ուէարկութեամբ երեսփ. ժողովի նախագահ ընտրեցաւ Սուպհի պէյ Պէրէֆէք:

Երեսփ. ժողովը իր դիւանը ընտրելէ յետոյ, յաջորդ նիստը յետաձգեց շաբաթ օրուան, ընտրելու համար հանրապետութեան նախագահը:

ԿՈՐԿՈՒՈՎԻ ԴԱՏԸ

Կորկուռովի վաճառաբներուը ամբաստանեալ առեւանին յանձնած են խնդրագիր մը, որով պէտքը կը չեշտեն յատկանշական քննութիւն մը կատարելու երեք կէտերու վրայ եւ մանաւանդ նոր քննութեան մը ենթարկելու Կորկուռովի մահային վճռակը:

Դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ յուլիս 7ին:

Կը կարծուէր թէ Կորկուռով նախ մէջ գաղտնի բժշկութիւն բրած է: Քննութիւնը երեւան հանից թէ այդ պարագան հիմնուած է սխալ տեղեկութիւններու եւ ենթադրութիւններու վրայ:

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Բացայայտ իրողութիւն մըն է այն երեւոյթը որ վերջին տասնամեակի մէջ հայկական կեանքը գունաւորուած է Դաշնակցութեան եւ հայ բոլշեւիկներու գաղափարական հակամարտութեամբ: Այս երկու հակամարտ ճակատները ընկերային, ազգային–քաղաքական եւ առ հասարակ քաղաքական խնդիրներուն մէջ խիստ տարբեր ուղեգիծեր ունեցած են եւ ունին, եւ հայկական հասարակական կեանքը վարելու գործնական աշխատանքներու ընթացքին՝ իրարու կը բախին սուր թշնամանքով:

Գործնական կեանքի այս բախումները ունին իրենց հիմնական պատճառաբանութիւնը եւ հիմնուած են յստակ ու որոշ ըմբռնումներու եւ ծրագիրներու վրայ: Եթէ առօրեայ պայքարը կ'ընթանայ ամէնուին մէջ, հանդէսներն ու ժողովները խուռ կերպարանք մը կը առնան, լրագրական առօրեայ յարճախողականները հայ կեանքի դրսեւորուած փրփուրը կը ցուցադրեն, միւս կողմէ, ըմբռնելի է անշուշտ, որ տեղի ունենան ասոնական վերլուծումներ, ուսումնասիրութիւններ, գաղափարական հիմնաւորում ու իր վիճաբանութիւններ, որոնք աւելի առարկայական ձեւով հիմնաւորէին ու պատճառաբանէին այդ երկու հակամարտ ճակատներու էութիւնը:

Դաշնակիզմի եւ բոլշեւիզմի հակամարտութիւնը գաղափարական դեմքի վրայ՝ եթէ որոշ չափով լուսաբանուած է արտասահմանի մէջ՝ չնորհիւ ազատ մամուլին եւ հրատարակուած գրքերուն, նոյն բանը չենք կարող ըսել մեր հայրենիքի մասին, ուր հայութեան հոծ զանգուածը ստիպուած է միայն անանիկ բոլշեւիկեան ամէնօրեայ ցախուսքներով, եւ սուա ու չինծու զրահանութեամբ:

Աւելին. հայ ժողովուրդը կորսուած բլլալով արտասահմանի հայութենէն եւ զրահանութենէն, միայն բոլշեւիկեան խողոմակով բաներ մը կը լսէ ու կը կարդայ Դաշնակցութեան գաղափարական հակաճառութիւններէն, որոնք գլխիվար չրջուած կը ներկայանան Հայաստանի ընթերցողներուն: Այս դերձարարութիւնն այն աստիճանին ընդհանրացած է, որ Հայաստանի ընթերցողները ստիպուած են ուժ տալ իրենց երեւակայութեան՝ միշտ հակառակն ըմբռնելու, ինչ որ կը ցուցադրեն բոլշեւիկ հրատարակութիւնները:

Այս ողբերգութեան պատկերը փոքրիկ օրինակով մը կ'ուզեմ պարզել «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն, որպէս զի գաղափար մը կազմեն թէ հայ բոլշեւիկները ինչպիսի ձեւերով կը մօտենան տեսական վիճաբանութիւններուն:

«Սորհրդային Հայաստան» թերթին մէջ ե. Զուբար, որ յաճախ իշխանութիւններու աչքին անվտահելի նկատուած, այսպանուած եւ սորկացած է, չարք մը յօդուածներով հրապարակ եկած է կրկին ու կրկին սուրք մը տալու Ռանչեանին եւ իր խմբակին, բարեխղճութեան վկայական մը ձեռք բերելու համար: Ով որ չատ եւ մանաւանդ անճռնի գիտցաւ հայհոյել Դաշնակցութեան՝ ժամանակաւորապէս բարեյոյս կը դառնայ: ե. Զուբար այսպիսի սուրք մըն է որ կուտայ, երբ կը փորձէ խեղաթիւրել Դաշնակցութեան գաղափարական հիմնաւորումները:

Առաջին երկու յօդուածներով (Ապրիլ 17 եւ 18), յօդուածագիրը հազար ու մէկ տեղ գրկած է իր գլուխը բան մը ըսելու համար: «Իրօշակ»էն եւ դաշնակցական ուրիշ թերթերէն մէջբերումներ բրած է, հատուածներ տուած է Ս. Վրացեանէն, Ա. Ջամալեանէն եւ ուրիշներէն, սակայն հակառակ իմ բոլոր ճիգերուս չկրցայ չհակառակ տող մը իսկ գտնել վերյիշուած ընկերներու դրութիւններէն: Ընդհակառակը, ամէնը կեղծուած խառնակոյտ մը, Հայաստանի ընթերցողներուն ապացուցանելու որ Դաշնակցութիւնը միջազգային իմպերիալիզմը կը մղէ յարձակելու Սորհ. Միութեան վրայ:

Նոյն յօդուածագիրը չարունակելով իր յարձակողականը Դաշնակցութեան գաղափարական ելոյթներուն դէմ, կանգ առած է իմ մէկ յօդուածաշարքին վրայ որ լոյս տեսաւ «Հայրենիք» ամսագրի ներկայ տարուան Յունուարի եւ Փետրուարի թիւերուն մէջ, Գաղափարական բշտութիւն վերնագրով: Առաջին ակնարկով երբ տեսայ չակերտաւոր հատուածները, յայտնեցի հանդիպիլ ե. Զուբարի յօդուածին մէջ լուրջ հակասութիւններու եւ պարզելու ինձ համար այն անհասկացողութիւնը որ կրած էի նախորդ գրուածներէն: Հակառակ այս ուշադիր ընթերցման, հակառակ անոր, որ խօսքը իմ իսկ ձեռքով գրբած յօդուածներուն մասին էր, ու մէջբերումները, որպէս թէ իմ խօսքերը, չհրցայ որ եւ է չափով տող կամ իմաստ գտնել հայ բոլշեւիկի յօդուածին մէջ: Ու ամէնէն չատ, այդ վայրկեանին, մտածելի Հայաստանի ընթերցողներուն վրայ: Անոնք ի՞նչպէս պիտի կրնային գաղափար կազմել մեր ներկայ ըմբռնումներու մասին, երբ անոնց կարդացածը ե. Զուբարի խառնակոյտն անգին չանցնիր:

«Հայրենիք» ամսագրի մէջ գեւեղած յօդուածս քննութեան կ'առնէ Դաշնակիզմի եւ Բոլշեւիզմի հակամարտութեան գաղափարական հիմունքները եւ կը ձգտի պարզաբանել ընկերային – քաղաքական ներքին ասպարէզ՝ գրսեւորուած գործնական կեանքին մէջ:

Անշուշտ դուք կը սպասէք որ հայ բոլշեւիկ ընդդիմախօսը այս խնդիրներուն անդրադառնայ, հերքէ մեր ըսածները եւ հիմնաւորէ իր ըսածը: Ի զուր ակնկալութիւն: «Սորհ. Հայաստան»ի բանասիրական ամբողջ թերթոնը կը սկսի հայհոյանքներով եւ կարմիր գոյն կը տանայ փղոց նետարկիր ուելիք լուրերով: Փոխանակ իմ գրած խնդիրները քննելու, մարդը 70 հազար գօրքերու արշաւանքի ծանօթ ու ծիծաղելի պատմութիւնը որպէս փաստ առաջ կը քչէ. ըսելու համար թէ՝ «կ. Սասունին փորձում է երկրապատում յօդուածներով «ապացուցել» հայ բոլշեւիկների «գաղափարական սնանկացումը»: Պատահական հրեւոյթ չէ, որ ինտէվէնցիոնիստ դաշնակը ձեռնամուխ է լինում այդ խնդրին: Դաշնակցականին հարկաւոր է ինտէրվէնցիայի կապիտալ··· ցոյց տալու որ կարելի է բոլշեւիկեան Հայաստանը «մի բանի օրում» գրաւել ինտէրվէնցիոնիստների օգնութեամբ»:

Ինչպէս կը տեսնէք արջու մխաքը միշտ ատնձի վրայ է: Այս ծիծաղելի պատմութիւններուն չ'արժէր անդրադառնալ: Բայց ո՛րտեղէն ուր, այդ ֆանդաստիկ պատմութիւնները կապել իմ յօդուածաշարքին:

Այս «Յախջախիչ» հարուածներէն յետոյ, բոլշեւիկեան դաղափարախոհութիւնը պաշտպանող յօդուածագիրը կ'անցնի ուրիշ «Յախջախիչ» փաստերուն, իմ ըսածները ջրելու համար: Մութի ըրէք, բայց մի զարմանաք: «կ. Սասունին կաղ է, եւ այժմ կաղկաղ փորձում է բարձրանալ տեսութեան գագաթները»: Կամ քիչ անդին. — «որ իրեն նոր Լենկթիմուր է երեւակայում միայն այն պատճառով, որ իր ոտն էլ կաղ է»:

Ահա բոլշեւիկեան փայլուն պաշտպանողական մը իրենց գաղափարական ճակատին: Տասը տարուան մէջ, ու նուազն հարիւր եւ տասն անգամ հայհոյանքներ կարդացած են իմ հասցէիս, կաղ ոտքը որպէս նախատինք մը ընկերացուցած անոնց: Բայց չէի կարծեր, որ բոլշեւիկեան հրապարակագիրները իրենց գաղափարական թշտութիւնը (այս է վերնագիրը «Հայրենիք»ի մէջ լոյս տեսած յօդուածին) հերքելու համար պէտք պիտի ունենան իմ կաղ ոտքիս:

Այստեղ, երկու խօսք փակագծի մէջ: Տասը տարուան ընթացքին գոնէ մէկ անգամ խօսքս կ'ուղղեմ ե. Զուբարին եւ բոլոր այն բոլշեւիկներուն որ կաղ ոտքովս դրպտած են: Ես հաշտ եմ այդ ոտքին հետ, ու բնաւ վիրաւորանք չեմ նկատեր ոչ անձիս եւ ոչ ալ մանաւանդ մտքերուս: Որպէս յաւելուած՝ յայտնեմ նաեւ թէ այդ կաղ ոտքը չեմ փոխեր ձեր բոլորի գլուխներուն հետ··· Հիմա օգտուեցէք անկէ, որքան կ'ուզեք:

Փակագծէն յետոյ, կը սկսի մէջբերումները, որպէս թէ իմ յօդուածագրքէն: Պէտք կը զգամ ընթերցողներուն յայտնելու, որ այս մասերուն մէջ բոլշեւիկ յօդուածագիրը իսկապէս կ'ընդհատէ իմ ճշմարտախօսութիւնը: Ցուզայի համբոյր: Ահա աչքիս առջեւն է «Հայրենիք»ի համարը:

Կարդանք միասին.

«Վերջին չորս տարիներուն ստալինեան եւ հակաստալինեան պայքարները յայտնի են: Ու անոնք որ ստալկօրէն շէֆին կ'երկրպագէին, հետզհետէ ջուրին երեսն եկան: Ա. Խանջեան Ստալինի գործակատարն է Հայաստանի մէջ: Խանջեանի թեւր, զուրկ գիտական պատրաստութենէ, ռազմական կոմունիզմի կոպիտ բայլերով՝ կը դիմէ դէպ ի զանխվարը, իր իսկական կերպարանքով եւ ներքին դրդապատճառներով· որով Դաշնակցութեան եւ հայ բոլշեւիկներու հակամարտ ճակատները աւելի որոշակի կը դառնան»:

Բաղդատեցէք այս երկու հատուածները եւ մխիթարուեցէք:

Այսպիսի գրական գեղծարարութեամբ հայ բոլշեւիկները իրենց գաղափարական թշտութեան եւ արտաքին պատկերը կը փոխեն արտասահմանի ընթերցողներուն առջեւ, եւ անհնարին կը դարձնեն գաղափարական կապը երկրի եւ արտասահմանի հայութեան միջեւ:

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

—)(o)(—

Ֆրանսայի, յաղթականի հպարտութեամբ, տուն դարձաւ եւ ոսկիէ շքանշաններով ինքզինքը հայելիին մէջ տեսնելու հաճոյքը վայելեց: Խիստ ծանր հարուածներու տակ, Գերմանիոյ ժէջքը կոտրեց, անոր նուաճողական յաւակնութիւնները ի դերեւ հանեց, ու զայն հաւատացուելու բերին տակ կքելու պարտաւորեց: Բայց, շատ սուղի նստաւ, ընդհանուր պատերազմը իր վրայ:

Երկրին ամէնէն կարեւոր տարրը, մատաղ երիտասարդութիւնը, զարնուելով ծովափի կորզ ու կարծր ժայռերուն, ահռելի մասով եղաւ Յարզ ու փշուր: Ու երբ հաշիւ տեւնելու օրն եկաւ, հովիւը սկսաւ լեռներու վրայէն ժողվել, գայլերու կատաղութենէն ազատ մնացած ու վախէն այլանդակուած հատ ու կտոր ոչխարները, եւ ինքն ալ սկսաւ սարսափ զգալ, այնքան որ նօսրացեր է իր հոծ հօտը: Երբ Յարկ եղաւ ժողվել՝ Յարզուած գլուխները ժայռերու եւ փլած տուներու, կքած հողերու տակէն, անոնց թիւը մէկ միլիոնն անցեր էր:

Ասիկա մեծ թիւ է, հոգ չէ թէ եռեւտն ութը միլիոն եւս կար: Այս բացը ամէնէն առաջ եւ ամէն մարդու աչքին կը զարնէ:

Հաւաշխարհային պատերազմն ահաւոր եղաւ: Երկար տեւեց ի վեր մութ ամպերը կը ծածկէին երկինքի մէկ ծայրէն միւսը: Մօտաւոր մըրիկի մը զալուստն ու անոր աւերներու հեռանկարը միայն, կը բաւէր մեղ ահու դողի մէջ պահելու: Երկինքը պատեցաւ սարսափելի ճարճատիւնով: Կատղած զազաններու մռունչը, մինչեւ երկրի խորերը մխրճեց: կայծակներու ահարկու տարափով սկսաւ մարտը: Շուտով սաստիկ հով, քարէ կարկտան լեռներ փլան, ծովերը վազեցին ու մեր տուները հողին հաւասար եղան: Ահա՛ այս ահռելի փոթորիկին մէջ Ֆրանսայի մէկ մասը աւերակ դարձաւ: Ուստի մեծ պահանջ կար աւերակները վերականգնելու, եւ մանաւանդ նոր դարուն պահանջներուն համաձայն, աւելի ընդարձակ շինութիւններու պէտքը ստիպողական էր:

Արդ, ամէն պատերազմ կը պահանջէ իրմէ վերջ՝ «պակասը լրացնել, եւ կոտրածը նորոգել, ծերացածը փոխարինել»: Ուստի, հաւաշխարհային ընդհանուր պատերազմին ալ՝ յարեւմտեան միւսներուն, փառաւոր պարպեց, զէնքերը կոտրեց եւ մաշեցուց: Եւ ինչ որ կէս դարու մէջ ահագին ճիգով պատրաստեր էին «երկիրը պաշտպանելու հաւար» սպառեցաւ, ցնդեցաւ օդին մէջ: Հարկ էր նորէն սկսիլ եւ ատիկա անսպառ գործ բացաւ երկրին հաւար, մանաւանդ որ, ըլլալով յաղթական, ուստի եւ անկախ իր ուզածն ընելու, անշուշտ պիտի ուզէր ամէն մէկ զէնքին տեղ թնդանօթ շինել, եւ ամէն մէկ զինուորի համար օդանաւ... Իրաւ է որ այս էր դարուն երազը, պահանջը: Ահա թէ ինչու Ֆրանսան զգաց թէ իր անձնական ուժերը չէին բաւեր, հարկ էր դուրսէն «միայն աշխատիլ» ուզող ժողովուրդ՝ բանուոր բերել, որ իր բոլոր յաճախորդներուն գոհացում տար: Ուստի դռները լայն բացին, հրաւէր ուղղեցին ամէն կողմէ, եւ որովհետեւ կարօտաշներ չէն պակսիր, մէկի տեղ երկումիլիոնի հասաւ եկողներու թիւը:

Այս չէ բոլորը: Գիւղացին լքեց իր եղն ու արօրը, երեսի վրայ թողուց հողն ու կալը, անտեսեց իր կապուտակ երկինքը որ այնքան խորհրդաւոր է: Յարդը չդիտցաւ նաեւ կենսատու արեւին եւ իր աչքերը դարձուց դէպի քաղաք: Ինչո՞ւ: Պարզ է: «Գիւղի աշխատանքը ծանր է, ժամերը կրկնապատիկ, եւ վճարումը ոչինչ»: Ան չէր կրնար երկար բարակ հաշուել ու բարոյական առաւելութիւններ գտնել: Ուստի հեռուէն եկող թմբուկի ձայնէն իր ոտքը առաւ: Մարմինի մէջէն ցնցուղներ կը զգար, այնպէս որ, պատրաստ էր պարելու: Թմբուկին ձայնը որքան անուշ, նոյնքան հեռու էր, ուստի վազեց եւ քաղաքի դռնէն ներս խուժեց:

Քաղաքը գործ ունէր, այս բոլորին համար եւ շատ գործ ունէր այն առեն: Բայց պաշտօնական շրջանակներն իսկոյն հասկցան երկու կենսական հարցեր.— ա) գիւղը մարդ չէր մնար, հողագործութիւնը կը մնար երեսի վրայ, պէտք էր միջոցներ ձեռք առնել, որ անոնց պարապը լեցուէր եւ գիւղը շէննար, բ) քաղաքը կը խճողուէր. վրդովիչ պարագայ նաեւ այսօր:

Մինչեւ ընդհ. պատերազմը ընդունուած էր ամէն գործի մէջ այր մարդուն նախապատուութիւն տալ, իսկ կինը ընդհանրապէս տան գործերով պիտի զբաղէր: Պատերազմը՝ յեղաշրջեց ընկերային կարգու սարքը: Կինը հեղինակութիւն պահանջեց. ստացաւ: Միայն էրիկ մարդուն շահածը չէր բաւեր եւ կինն ալ գործարանի դուռը ձեռք առաւ:

Գործատէրերը նախ այրերու նուազումով սոսկացան կիներուն տեղ տալ: Յետոյ, տեսան, թէ կինն ալ նոյն արտադրութիւն ունի շատ մը գործերու մէջ, ինչ որ էր այրը, իսկ վճարումը՝ բնականաբար պակաս... Աւելի, գործարանատիրոջ գործին կուգար, ուստի ուժ տուաւ որ կինը մնայ գործարան: Եւ մնաց մինչեւ այսօր:

Սակայն՝ դժուար չէ հասկնալ, թէ գործատէրներու թիւը անհամեմատ աւելցաւ:

Այդ գործատէրին համար անկումն անխուսափելի էր, կինը գործարան երթալէն ի վեր: Սակայն ինչ որ ամէնէն մեծ չարիքը հասցուց, մեքենան էր: Ճարտարարուեստի գիտութիւնն այնքան յառաջ գնաց, որ մարդը մեքենային քով ծիծաղելի օրէն փոքր, տկար, անարժէք ու խորթ երեւոյթ մը առաւ: Մէկ կողմէն գործատէրը շահացաւ օտարներով, կիներով եւ նոր հասնող սերունդով. մինչ միւս կողմէ մեքենան հարիւրի տեղ միայն տասը մարդու պէտք ունեցաւ: Ինդիրը միայն աշխատող ձեռքերու կրճատումով չի վերջանար: Մեքենան ահռելի կը գործէ, տաս տարուան գործը մէկ տարիէն: Եւ աշխարհը լեցուց իր արտադրութիւններով:

Եւ արդէն Երեսփ. Ժողովը քուէարկած է օրէնք մը որուն համաձայն միայն հարիւրին տասը օտար պիտի գործածուի:

Արդար է, ըսենք, եւ գոհ ըլլանք, տասով ընդհանրապէս, օտարականներն ալ այնքան ապուշ չեն որ անկարելին պահանջեն: Սակայն հասարակ՝ բուն ժողովուրդի զայրոյթն ընդդէմ օտարներուն ոչ չափ ունի, ոչ սահման: Ակամայ կը յիշենք Թուրքերու «կնավուր»ը, երբ կը լսենք *etranger* (օտարական) բառը:

Աւէն տեղ մարդուս երեսն ի վեր կը պռոան, նախատանքի, ծաղրանքի, անարդանքի տեղ կը դրծածեն: Օրինակ, գործի տաեն սխալ բան մը պատահեցաւ,— «Ո՛վ ըրաւ— օտարականը, եւ նախատանքի տարափ մը վերջ, իբրեւ վերջաբան կ'ըսէն —եթէ գոհ չես, քու երկիրդ գնա՛... երկու ընկեր կը ճամբորդենք մեր լեզուն խօսելով. սկզբ անդին՝ ակնոցներուն վրայէն գէշ-գէշ նայիլ վերջ, քթին տակէն բաներ մը կը մոլորայ, «հոս Ֆրանսա է եւ ֆրանսերէն կը խօսին... եթէ գոհ չես, ձեր երկիրը գացէք»:

Ո՛չ միայն նման հարիւրաւոր օրինակներ կրնանք շարել, այլեւ աւելին բան: Լուռ պոյքոթի նման ներքին շարժում մըն ալ կը նշմարուի: Օտար առեւտրականին թէեւ կը ժպտին տակաւին, քանի որ հին ծանօթ է, բայց ապրանքը գնել չեն ուզեր: Իմաստը՝ քու երկիրդ գնա՛... Այս է օտարականներու խնդիրը Ֆրանսայի մէջ, կարճ տողերով: Ամէն մարդ կ'երթայ, բայց մենք...

Ֆրանսայի ժը կը հարցնէր թէ Ազգէնին Զինաստանի ո՞ր կողմն է...

Ա. ՌԱՋՄՈՒՆԻ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՄԱՆԶՈՒՐԻԱՑԷՆ

ՄԱՆԶՈՒՐԻՈՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

—)(o)(—

(Տես. Թղթակցութիւն)

ԱՄԱՐՊԻՆ, 20 Մայիս.— Ամերիկեան առեւտրա-ճարտարարուեստական Սենեակի նախագահ Պ. Կաոս, երկու օր առաջ տեղիս ճափոնական լրագրի մէջ հետեւեալ միտքը կը յայտնէր. «վերջին ժամանակները Ճափոնի ժողովուրդը, ինչպէս եւ եւրոպական մի շարք պետութեանց մէջ, կորցրել է իր հաւատը դէպի պարլամէնտական վարչաձեւը, գոնէ դադարեցնելով պատճառ՝ կասավարութեան թուլութեանը ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան առաջքին պատճառ: Որ այդ դրութիւնը, միայն մէջտեղ է տալիս կուսակցութիւններուն կառավարական դէկը գործածել իրենց օգտին, ի վնաս տէրութեան եւ ժողովրդին: Այդ շարժումը հանդէս է բերել մի նոր հռչակաւոր մարդ, որ ներկայացնում է ազգային ուժերի միութիւնը, որ ունի իր ձեռքում ամբողջ զինուորական ուժը, ոստիկանութիւնը եւ ամբողջ վարչական մեքենան: Այդ մարդը Ֆաշիստների առաջնորդ Մուսոլինին է: Ֆաշիստների կուսակցութիւնը ծագել է պատերազմից յետոյ, երբ Իտալիան ներքին ծանր դրութեան մէջ էր գտնվում: Ֆաշիստների կուսակցութիւնը ծագել է ոչ թէ ինչ որ ուրիշ երկրներում, ինչպէս Գերմանիայում, որպէս հակադրութիւն կոմունիստական շարժման, այլ ինքնուրոյն կերպով, որպէս ազգային ուժերի միութիւն: Ֆաշիստների կուսակցութիւնը ունի իր ծրագիրը, որի մէջ մտնում է ամենայն ինչ, սկսած կրօնական հարցերից մինչեւ տնտեսական հարցերը: Ֆաշիստների կուսակցութիւնը ունի իր դրօշը, իր զինուորական կազմակերպութիւնը, իր ոստիկանական ուժերը, իր ներքին կարգադրութիւնները, իր ներքին կանոնները, իր ներքին կարգապահութիւնը, իր ներքին դատարանները, իր ներքին պատիժները, իր ներքին պարգեւները, իր ներքին ամէն ինչ: Ֆաշիստների կուսակցութիւնը ունի իր ներքին կազմակերպութիւնը, որ ամենից ստորին աստիճանից սկսած մինչեւ ամենից բարձրը, ամենից բարձր աստիճանը, որ ներկայացնում է Մուսոլինին, ինքն է ղեկավարում

ԲՈՂՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

(Վ. Ի.)

Գ. ՄԱՍ

Ընտրվելու ու հիասթափ ու բաց որ մը ալ ունի հիասքաղաքական կեցվածքին մեջ։ Ու հիասքաղաքական կեցվածքի մեջ ալ ինչ որ ունի ու ինչ որ չունի, ամէնքն ալ ունի իր ուրոյն ձեւը։ Ամէն մէկ ձեւ իր ետեւէն կը քաշէ ուրիշ ձեւեր, որոնք ամէնքն ալ կրնան ունենալ իրենց ուրոյն ձեւերը։ Ամէն ձեւ իր ետեւէն կը քաշէ նաեւ ոճ մը, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։

— Կիրք՞...

Նոյն իսկ տատ, որ ոչ մէկ կեցուածքի մէջ կը դիտուի ինքզինքը, որ ոչ մէկ ձեւի մէջ կը դնէ իր էութիւնը, նոյնիսկ տատ ալ ունի իր ձեւը, իր ոճը։ Ան ալ ունի իր ոճը, որ կը կազմուի ամէն անգամ, երբ ան կը խօսի, երբ ան կը նայի, երբ ան կը լսէ, երբ ան կը մտածէ։ Ան ալ ունի իր ոճը, որ կը կազմուի ամէն անգամ, երբ ան կը խօսի, երբ ան կը նայի, երբ ան կը լսէ, երբ ան կը մտածէ։ Ան ալ ունի իր ոճը, որ կը կազմուի ամէն անգամ, երբ ան կը խօսի, երբ ան կը նայի, երբ ան կը լսէ, երբ ան կը մտածէ։

Ձեռքերը չեմ գիտեր ուր դնեմ։ Ոտքերս ալ ինծի կը թուին ծանրութիւն մը, որ ինծի համար անտանելի է։ Ես ալ ունիմ իմ ոճս, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ես ալ ունիմ իմ ոճս, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ես ալ ունիմ իմ ոճս, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։

— Ի՞նչ... յետո՞...

— Հմ՛, — ըսաւ Մելքի ալեհեր հայրը, որ ոչ միայն ինքզինքին, այլ նաեւ ուրիշներուն ալ կը տար հաշիւ իր ամէն մէկ շարժումին, ամէն մէկ խօսքին, ամէն մէկ ժպիտին, ամէն մէկ հայեացքին համար։ Ան ալ ունի իր ոճը, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ան ալ ունի իր ոճը, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ան ալ ունի իր ոճը, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։

— Ի՞նչ... յետո՞...

VI

Մարդ միայն ինքզինքին համար չէ որ կ՚ապրի։ Ան ապրելու համար ալ ունի իր ոճը, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ան ալ ունի իր ոճը, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ան ալ ունի իր ոճը, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։

Ես ալ ունիմ իմ ոճս, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ես ալ ունիմ իմ ոճս, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ես ալ ունիմ իմ ոճս, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։

— Ի՞նչ... յետո՞...

— Մելքի՛, — ըսաւ հայրը, ինծի հետ ալ ունի իր ոճը, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ան ալ ունի իր ոճը, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ան ալ ունի իր ոճը, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։

Ես ալ ունիմ իմ ոճս, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ես ալ ունիմ իմ ոճս, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։ Ես ալ ունիմ իմ ոճս, որ ոճերու ամբողջութիւնն է, որ կը կազմէ մարդուն ընդհանուր կերպարանքը։

— Ի՞նչ... յետո՞...

— Ի՛նչ... յետո՞...

Մելքի ալեհեր հայրը, որ ոչ միայն ինքզինքին համար չէ որ կ՚ապրի։ Ան ապրելու համար

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍԻ-ԼԻ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի Վառմահան խումբի ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ակումբին սէջ։ Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ներկայ ըլլալ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՓՈՒԲԻՉԻ կոմիտէն ընկերական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Միւթիւալիթէի սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ կարեւոր շրջաբերականներ, օրակարգի քննութիւն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Գալատ

ԼԻՈՆԻ Մարզպետ խումբի ընկերական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բրիւատփոր ենթակոմիտէի ժողովը վաղ Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին Յանուար 11 հաւաքատեղին։

ԿՐԷՆՈՊԼԻ կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 11 rue Saint Martin d'Hérès, Café chez Louis-ի սրճարանին ներքնասրահը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրերով։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Սարահ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀՐԱՅԻՐ ՀՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին՝ Պար՝ կէսգիշերէն վերջ, մինչեւ լոյս։

81 Rue de Paris, Salle Jacquemain-ի մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Արտասանութիւն ընկ. Գարիպեանէ, երգ, նուագ

Ընտիր ճաշ, դեկավարութեամբ Պ. Ե. ՍԱՆՏՐՈՍԵԱՆի

Ճոխ պուֆէ *Մուտք 5 ֆրանք*

Պելֆոռ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վազգէն խումբի կողմէ

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

Կէմէրէկի Հայր. Միութեան Caserne d'Offemont-ի *սրահին մէջ*

Կը նախագահէ՝ ընկ. Յ. ՊԱԼՕԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Մ. ՋԱՐՈՒԿԵԱՆ

Երգ, արտասանութիւն եւ պաւէշտ *Մուտքը ազատ է*

Նիս

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նիսի Շրջ. Կոմիտէին կողմէ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին

364 Bld. de la Madeleine, Bar Cigale-ի *սրահը*

Կը նախագահէ՝ ընկ. ԱՒՈՑԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ Բ. ՄԵԼՏՈՆԵԱՆ եւ ՎԱՀԱՆ ՇԷՀՐԻԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Մուտքը ազատ է

Հրապարակային դասախօսական ժողովներ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ ԼԷ ԿՈՆԷՍ

Կազմակերպուած Առնուվիլ լէ Կոնէսի Հ. Յ. Դ. Ռազմիկ խումբին կողմէ

Այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Արարատ Միութեան սրահին մէջ։

Նիւթ՝ պետութիւն եւ եկեղեցի

Կը խօսի՝ ընկ. վազգէն Շուշանեան

ԱԼՖՈՐՎԻԼ

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէին կողմէ

Վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին սրահին մէջ

Նախագահութեամբ՝ ընկ. վազգէն Շուշանեանի *Կը խօսի՝* Շրանտ-Յամուէլ

Նիւթ՝ *Քէմալական Թուրքիա եւ Հայաստան*

Հրապարակային քաւնախօսութիւն Լիոնի մէջ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբի կողմէ

եւ հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գ. Թաղապետարանի մեծ սրահը

Կը նախագահէ՝ ընկ. Բ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ, արտասանութիւն, երգ, մեներգ։

Կը մասնակցի Տէսինի ԱՐՇԻԻ ֆանֆառ խումբը։

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Օրիորդները։

Ձախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

Հ. Յ. Դ. ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԲԻի ենթակոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆի զաւակդէտ մահուան առթիւ իր սիկնոջ, Հօրեղբօր (Ամերիկա), հօրաքրոջ եւ բոլոր պարագանեբուն։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ա. Ե. Հ. Կ. ՅԱԶԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին հետեւեալ օրակարգով.—Զեկոյց՝ պատգամաւորական ժողովի մասին, Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան տեղեկատուութիւն՝ բարոյական եւ նիւթական գործունէութեան մասին, վերատուիչ յանձնախումբիընտրութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Նոյն օրը ժամը 4.30ին գումարուած երկրորդ ժողովը օրինաւոր պիտի նկատուի ինչ որ ալ ըլլայ ներկաներու թիւը.

ՍԻՓԱՆ երգչախումբի փորձը վաղը Ուրբաթ իրիկուն. բոլոր անդամ. ներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Ո. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հայ երաժշ. Միութեան պարգեւաբաշխութեան շահած են հետեւեալ թիւերը.—

745 3974, 8262, 2353, 9385, 756, 6877, 8608, 322, 8407, 4818, 61, 9447, 5925, 6460, 7105, 2713, 114, 3956, 338, 7766, 4883, 605, 8067, 604, 3052, 384, 4937, 2393, 4635, 3556, 2732, 5066, 1642, 3300, 8736, 203, 1331, 5686, 9702, 2917, 8760, 6175, 3914, 777, 7019, 7424, 4461, 1647, 7271, 1268, 4647, 7958, 4172, 457, 5472, 7202, 4578, 1242, 4473, 7777, 4359, 3646, 7529, 5760, 1643, 6607, 7849, 6223, 8630, 2769, 5741, 9626, 872, 4147, 5922, 9661, 2046, 7083, 671, 8107, 7098, 8675, 30, 1649, 5136, 3244, 5091, 5403, 6032, 4053, 5068, 9892, 2017, 841, 8802:

Դիմել (շահող տոմսերով) պարգեւները ստանալու համար Պ. Կ. Բիւրեճի, 4, **Rue de l'Etoile** Բ. յարկ, ամէն օր ժամը 9էն 12 մինչեւ Յունիս 31 չդիմողներու պարգեւները կը մնան Միութեան։

Ամերիկահայ նոր ժամանակ

ԼԻՕՆ ՅԱՐՈՒԹ

Պիտի Ներկայացնէ

ԼԻՕՆ ՅԱՐՈՒԹ Աբեղայի դերին մէջ

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին

Théâtre MONTMARTRE L'ATELIER

Place Dancourt, Métro: Pigalle et Anvers

ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ

Իսկ իրիկուն ժամը 8.45ին նոյն թատրոնին մէջ

Պ. ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ֆրանսերէն լեզուով եւ Օտէոնի յայտնի դերասաններու հետ կը ներկայացնէ

OTHELLO

ԳԻՆԵՐԸ՝ 30, 20, 15 եւ 10

Տոմսերը կը ծախուին ՅԱՌԱՋի խմբագրատունը եւ ծանօթ տեղերը

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանթրյալին, արեան, մորթի, քթի, կոկորդի, ականջիհիւանդութ. տարբալուծում։ Դիմել՝ 123 Bld. Sébastopol, ժ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիր. առաւօտները կամ 93 Rue d'Angoulême ժ. 5-8 եւ կիր. առաւօտները։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաթլէ։ Աչքեր եւ նոր մեջոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻԼԹԷԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԿՈՒԲՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

ՄԱՔՈՒՐ եւ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առաւուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Տնտեսական տագնապ չկայ

ԼԱՒ ՊԱՏԵՃՈՒԹԻՒՆ

ԾԱԽՈՒՄ Է արեւելեան նպարեղէններու կարեւոր վաճառատուն մը։ Գեղեցիկ խանութ, երկար պայմ, վարձքը՝ չնչին։ Շտապ հրաշխարուած։

Դիմել՝ Société Martayan-Azizian, 52-54 rue Piat, *Փարիզ, մէթրօ Պէլվիլ։*

Etude de Me **BERNARD WAHÉ** (ՊԷՕՐԷՔՅԵԱՆ)

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

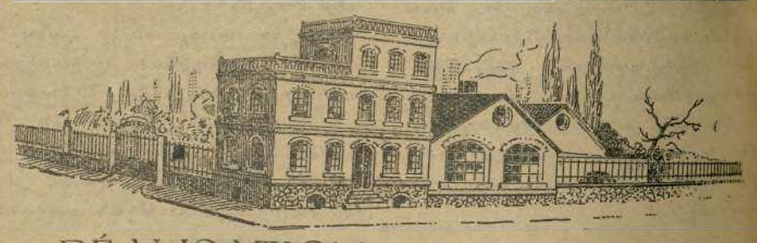
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտաթար դատարան. ներու առջեւ, կատարէ certificats de coutumes-ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման ներքնապետ բոլոր գործողութիւնները։

RÉALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեէ ռանձնաւորութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու։

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխադրութեանց համար, երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով։

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք տրեկան։ Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ։

Թորիրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30։

Նշանեան 20, *Passage Prado*, (մէթրօ Սէն-Տրնի)

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարանի Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (25)

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ

Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Բայց առանց ուշ դարձնելու՝ կատաւ ու նայեց փողոց։ Մարդ չկար. եւ ջրանցքը մի մռայլ ու անճռռնի չերտի նման բաժանում էր իրարից իր երկու բորբոնած պատերը։ Այն անծանօթ աչխարհը կարելի է խիստ մռայլ էր լինելու, բայց անշուշտ չէր կարող լինի աւելի դաժան ու աւելի ձանձրալի, քան ինչ նա թողնում էր։ Ափսոսալու ոչինչ չունէր, ոչինչ չուներ տիրելու։ Թողնում էր եաւս մի մանր գարշելի աչխարհ, լիքը սոսկ սոով, անճարակ խարեբաներով ու գարշահոտ ճահիճներով, որոնք նոյն իսկ այնքան խոր չէին, որ այդ բոլորը խեղդէին ու ծածկէին։

Ջրանցքի եզերքով իջաւ մինչեւ Մեսիչիների պալատի առաջ մի փոքրիկ հրապարակ։ Այստեղ էր նրա դէմքը եկել Զեմման դէմքը յուզած, ձեռքը պարզած։ Մի փոքր սանդուղ քարէ խոնաւ աստիճաններով տանում էր ցած դէպ ի բերդի խորքը։ Այնտեղ ցեխոտ ջրանցքի մութ կողմում բարձրանում էր բերդը։ Առաջ նա չէր էլ նշմարած, ինչ ողորմելի ու կքած տեսք ունէր այդ չինքը։

Նեղ փողոցներով դնաց մինչեւ նաւահանգիստը, այնտեղ հանեց գլխարկը ու ջուրը նետեց. թող գանն էլ իր դիակը խնուելու կը լինեն։ Ցետոյ չարունակեց ճամբան ափն ի վեր մրտածելով՝ թէ հիմա ինչ էր անելու։ Պէտք էր թաքնուել մի որ եւ է նաւի մէջ, որը գժուար գործ էր սակայն։ Վճռեց դնալ ահագին թումբի վրայով, մինչեւ ծայրը, ուր մի դիւնեաուն կար. այնտեղ դուցէ ճարէր մի նաւատի որին կաչառելը կարելի լինէր։

Սակայն փակ էր նաւահանգիստը տանող դուռը։ Ինչպէս անց կենար մաքսատան պահակի մօտից։ Բաւականաչափ փող չունէր մօտը վճարով անցնելու համար, այն էլ դեռ առանց անցագրի։ Բաց ի դրանից՝ կարող էին եւ ճանաչել։

Երբ «Ջորս Մաւրերի» բռնդէ արձանին էր հասել, տեսաւ մի մարդ, որ դուրս գալով նաւահանգստի դէմ հին տանից մօտենում էր կամուրջին։ Իսկոյն սպրտեց աջմանի եաւուր թանձրը տաւերի մէջ, թաք կացաւ եւ ըզդուշ դիտել սկսեց պատուանդանի անկիւնից։

Մի ասաղատրող վտիտուկ ու տաք դարման գիշեր էր։ Ջուրը խփում էր աւազանի քարէ պատերին, եւ ասեղանների մօտ թեթեւ կոհակների ծփծփոցը մի մեղմ ծիծաղի էր նմանում։ Մօտիկում ճոնչեց մի չղջիկ եւ սկսեց հանգիստ օրօրուել կէս մռթի մէջ։ Մի ահագին երկաթէ ծխնելոյղ բարձրանում էր վեր բարձր ու տրխուր։ Աստղալից երկնքի եւ մարգարտէ ամպերի ֆոնի վրայ որոշ աչքի էր ընկնում մութ արձանը իր չղթայած ու մաքառող գերիների կերպարանքով, որոնք ի դուր վերջին ուժերով դիմադրել էին ուղում անգութ բախտին։

Մարդը գալիս էր ջրի ափով ու անհաւատար քայլերով՝ մի անգլիերէն փողոցային երգ չբերանքին։ Աչուշտ մի նաւատի էր լինելու որ եա էր գառնում խմելուց։ Զէր երեւում ուրիշ ոչ ոք։ Երբ մարդը աւելի մօտեցաւ, Արթուր դուրս եկաւ իր թաքստոցից ու կանչեց ճամբի մէջտեղում։ Նաւատին կորեց երգը հայհոյանքով ու կանգ առաւ։

— *Կամենում եմ խօսել ձեզ հետ.* — *ասաց Արթուր իտալերէն։* — *Հասկանո՞ւմ էք ինձ։*

Մարդը չարժեց գլուխը։

— *Ի զուր խօսել ինձ հետ ծախ լեզուով.* — *ասաց նա. յետոյ անցնելով մի վատ ֆրանսերէնի՝ հարցրեց բարկացած.* — *Ի՞նչ էք ուզում. ինչո՞ւ կանգնեցրիք ինձ։*

— *Եկէք ինձ հետ մի վայրկեան այստեղ, ուր այնքան լոյս չէ։ Ուզում եմ խօսել ձեզ հետ։*

— *Ա՛յ, քեզ բան. ուր այնքան լոյս չէ։ Մօտերնիզ դանա՞կ կայ։*

— *Է՛, չէ։ Միթէ չէ՞ք տեսնում, որ ես յոյս եմ դրել ձեր օգնութեան վրայ։ Եւ կը վճարեմ դրա փոխարէն։*

— *Այ՛, սիրուն էլ հազած էք։*

Նաւատին նորից անցաւ անգլիերէն։ Գնաց Արթուրի եաւից եւ յենուեց արձանի վանդակին։

— *Հապա՛.* — *ասաց նա։* — *Ի՞նչ էք ուզում։*

— *Պէտք է որ ես այստեղից հեռանամ։*

— *Հը՛, փախչել։ Ուրեմն ի՞նչ, ուզում էք ձեզ թանգնե՞մ։ Ի՞նչ օգին էք արել. դանակով մէկի փո՞րը, հա՞։ Այստեղ բոլորվ էլ նոյն տեսակի էք։ Հիմա ի՞նչ էք ուզում ինձնից։ Ձեզ ոստիկանութեան պահականոցը տանե՞մ, թէ՞ ինչ։*

Պինդ ծիծաղից մի հարբած ծիծաղով ու աչք անելով Արթուրին։

— *Դուք ո՞ր նաւից էք։*

— «*Քարլօզա*»*ից։ Նաւում է Լիվորնոյի ու Բուէնոս Այրէսի մէջ։ Բերում է իւղ ու տանում կաշի։ Ա՛յ, այնտեղ է։ — Ու ցոյց տւեց նաւահանգստի ուղղութեամբ։ — Մի դղեակի հին տախտ։*

— *Բուէնոս Այրէ՞ս. լաւ։ Թաքցրէք ինձ «Քարլօզա»ի վրայ մի անկիւնում։*

— *Ի՞նչքան էք տալու։*

— *Շատ չեմ կարող։ Ընդամէնը մի քանի պաօլի ունիմ։*

— *Ցետոյից պակաս չեմ կարող։ Դա դեռ աժան է ձեզ պէս սիրուն հագնուած մի մարդու համար։*

— *Ի՞նչն էք անուանում դուք սիրուն։ Թէ ձեզ չատ է դուր գալիս չբերս, փոխենք։ Բայց փող ունեցածիցս աւելի չեմ կարող տալ։*

— *Բայց ունէք ժամացոյց։*

Արթուր հանեց նուրբ փորագրած ու էմմայով զարդարուած, կանացի ոսկի ժամացոյցը, որի կափարչին փորուած էր Գ. Թ. տառերը։ Ժամացոյցը մօրն էր. բայց հիմա բոլորը մէկ էր նրա համար։

— *Ա՛հ,* — *բացագանչեց նաւատին արագ մի հայեացք ձգելով ժամացոյցին։* — *Ի հարկէ, զղջացած. տեսնե՛մ։*

Արթուր դէն հրեց նրա ձեռքը։

— *Չէ՛. ժամացոյցը կը տանաք, երբ արդէն նաւի վրայ կը լինենք, ոչ առաջ։*

— *Նա՛, վերջ ի վերջոյ այնքան էլ յիմար չէք եղել։ Ախր, սա ձեր առաջի օրինն է չէ՞, դրագ կը գտամ։*

— *Դա արդէն իմ գործս է։ Ոտիկան է գալիս։*

Նրանք մտան արձանի եաւը եւ ըզպաեցին մինչեւ անցկացաւ ոստիկանը։ Ցետոյ նաւատին ելաւ ու պատմեց Արթուրին, որ հետեւի, ինքը առաջ անցաւ մի յիմար ծիծաղ ընծեցրեց։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԼԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 10 ՅՈՒՆԻՍ 1932

10 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1902

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՌԱՄԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29Ը

Ռամկավարները Մայիս 28ի պատմական նշանակութիւնն ու խմաւոր հաստատելէ եւ մէկ չաբաթ անցած՝ ուրանալէն յետոյ, Նոյեմբեր 29ին: Տարաւոր, անդիտակից ու անուղեղ ապաւինում:

Այս երկու թուականները պարզ թուականներ չեն. անոնք քաղաքական խմաւոր ու բովանդակութիւն ունին, ամէն մէկը հետեւողական ու հիմնական ծրագիր մը կ'ընդգրկէ եւ կը բնորոշէ հայ ազգային ու հասարակական ժողովուրդի քաղաքական եւ ազգային չարժման երկու հոսանքները: Երբ Ռամկավարներու օրկանը բերան կը բանայ այդ թուականներու մասին, սոխրուած է նաեւ որոշ քաղաքական դասակներու մասին, անոնք ցուցադրել, դնահատրել ու ճշդել իրդիրքը: «Հարեւանցի»ը սած ու քաչքչուած նախադասութիւնները չեն կրնար փրկել կուակցութիւն մը, որ հայ իրականութեան մէջ կ'ուզէ գեր մը սանձել:

Մայիս 28ը «պատմական խոչորագոյն թուականն է մեր ժանակակից սարեգրութեան», որովհետեւ, գարերու սորկումներէն յետոյ, հայ ժողովուրդը բազմաթիւ զժբախտութիւններու գնով՝ հիմքը կը դնէր իր ազգային անկախ պետութեան. ու այդ հիմնարկումին հայ ժողովուրդն ազգովին իր մասնակցութիւնը կը բերէր: Հայաստանի Հանրապետութեան ստեղծումը Հայոց ազգային խոչոլ իրականացումն էր, անոր քաղաքական ոգու արտացոլացումը, որ գարերէն կուգար, ու գարեր չարունակ պիտի ապրի մեր ժողովուրդին մէջ:

Անոնք որ կը հաւատան հայ ժողովուրդի ապատութեան եւ վերածնունդին, անոնք որ ազգ ու պետութիւն գառնալու ձգտումն ունին, վերջապէս, անոնք որ քաղաքական գեր մը կը սահանձնեն՝ քէկուզ նուազագոյն չափով սատարելու հայկական ազատագրութեան, անոնք Մայիս 28ի տօնին եւ անոր իմաստին հետ պիտի քալեն: Այդ, ինքնին ազգային – քաղաքական ծրագիրը մըն է:

Իսկ ի՞նչ կը ներկայացնէ Նոյեմբեր 29ը մեր պատմութեան մէջ:

1920ի Նոյեմբեր 29ին, երբ Թուրքերը բոլշեւիկեան Ռուսաստանի նիւթական ու բարոյական աջակցութեամբ Կարսն ու Ալէքսանդրապոլը գրաւած՝ յաղթականի պայմաններ կը պարտադրէին հայկական կառավարութեան, անդին՝ Մոսկուայի չրջանին մէջ, հայ բոլշեւիկները քանի մը հարիւր Թաթարներու եւ Ռուսերու հետ միասին՝ կռնակէն կը հարուածէին հայկական կառավարութիւնը, որ իր ամբողջ ուժերը լարած էր թրքական ճակատին դէմ՝ ինքնապաշտպանութեան գերագոյն ճիգով: Ու այդ օրը, հայ բոլշեւիկները Հայաստանի անկախութիւնը կը ջնջէին, ու երկիրը կը յայտարարէին Սորհրդային, այսինքն բոլշեւիկացած:

Նոյեմբեր 29ը հայ բոլշեւիկներու կուակցական տօնն է, անոնց ծրագիրներու եւ ըմբռնումներու իրականացման օրը, որ ոչ մէկ առնչութիւն ունի հայ հայրենիքի սարածութեան, պետական հիմնարկման եւ մանաւանդ ազատութեան ու անկախութեան հետ:

Դաշնակցութեան եւ հայ բոլշեւիկներու հակամարտութիւնը յայտնի է եւ բազմիցս հիմնաւորուած: Հետեւաբար մեր սեսակէտները մասին չխօսինք: Եւ սեսնենք թէ Ռամկավարները ի՛նչպիսի պատասխանատուութեան գիտակցութիւն կը յայտնարերէն այս կարգի խնդիրներու հանդէպ:

Ըստ «Ապագայ»ի «չքնաղ» արտայայտութեան «Հայ ժողովուրդը իր անկախութեան սարեդարձի փոխարէն պիտի կրնար տօնել Մայիս 28ը իբր Հայաստանի կազմութեան թուական, եթէ չուրացուէր Նոյեմբեր 29ով ապահովուած Հայաստանի ներկայ իրականութիւնը»:

Եթէ կարող էք, դուրս եկէք այս քաոսէն: Մի՛ յին ռամկավարը կրնայ այսքան անպատասխանատու պաշտպանի գեր սանձնել տեղ մը, ուր խօսելու իրաւունք չունի: Նոյեմբեր 29ի տէրն ու տիրականը Հայ բոլշեւիկներն են. անոնք են որ կ'ուրանան Մայիս 28ը. հետեւաբար ի՞նչ խօսք Հայոց պետութեան հիմնադրութեան մասին: Իսկ մենք, Դաշնակցականնե՛րս, հիմնովին հակառակ ենք Նոյեմբեր 29ի և՛ գործնական և՛ սեսական ծրագրին, գաւանանքի եւ գործելակերպի յատակ ու որոշ սարբերութիւններով: Ներկայ Հայաստանի բռնակալ վարչութիւնը եւ բոլշեւիկ կուակցութեան սիրակալութիւնը կը մերժենք, սակայն հայ հայրենիքը եւ Հայոց ժողովուրդը որ անկախութեան օրերուն հիմքն էին Հայոց պետութեան, հիմքը կը մնան մեր ազգային հաւաքականութեան եւ հիմքը պիտի ըլլան վազուան ազատութեան, կը սիրենք եւ ամէն բարգաւաճումին ու վերածնունդին կը նուիրենք մեր ուժերը:

Կը մնան Ռամկավարները, որոնք ոչ Դաշնակցական են եւ ոչ բոլշեւիկ: Վերը յիշատակուած մանուածապատ նախադասութիւնները կ'ներեւի թէ՝ անոնք Դաշնակցութեան պէս չեն ուրանար թենէն կ'ներեւի թէ՝ անոնք Դաշնակցութեան պէս չեն ուրանար Մայիս 28ը իբր Հայաստանի կազմութեան թուական, եթէ չուրացուէր Նոյեմբեր 29ով ապահովուած Հայաստանի ներկայ իրականութիւնը»:

Եթէ կարող էք, դուրս եկէք այս քաոսէն: Մի՛ յին ռամկավարը կրնայ այսքան անպատասխանատու պաշտպանի գեր սանձնել տեղ մը, ուր խօսելու իրաւունք չունի: Նոյեմբեր 29ի տէրն ու տիրականը Հայ բոլշեւիկներն են. անոնք են որ կ'ուրանան Մայիս 28ը. հետեւաբար ի՞նչ խօսք Հայոց պետութեան հիմնադրութեան մասին: Իսկ մենք, Դաշնակցականնե՛րս, հիմնովին հակառակ ենք Նոյեմբեր 29ի և՛ գործնական և՛ սեսական ծրագրին, գաւանանքի եւ գործելակերպի յատակ ու որոշ սարբերութիւններով: Ներկայ Հայաստանի բռնակալ վարչութիւնը եւ բոլշեւիկ կուակցութեան սիրակալութիւնը կը մերժենք, սակայն հայ հայրենիքը եւ Հայոց ժողովուրդը որ անկախութեան օրերուն հիմքն էին Հայոց պետութեան, հիմքը կը մնան մեր ազգային հաւաքականութեան եւ հիմքը պիտի ըլլան վազուան ազատութեան, կը սիրենք եւ ամէն բարգաւաճումին ու վերածնունդին կը նուիրենք մեր ուժերը:

Կը մնան Ռամկավարները, որոնք ոչ Դաշնակցական են եւ ոչ բոլշեւիկ: Վերը յիշատակուած մանուածապատ նախադասութիւնները կ'ներեւի թէ՝ անոնք Դաշնակցութեան պէս չեն ուրանար Մայիս 28ը իբր Հայաստանի կազմութեան թուական, եթէ չուրացուէր Նոյեմբեր 29ով ապահովուած Հայաստանի ներկայ իրականութիւնը»:

Ըստ «Ապագայ»ի «չքնաղ» արտայայտութեան «Հայ ժողովուրդը իր անկախութեան սարեդարձի փոխարէն պիտի կրնար տօնել Մայիս 28ը իբր Հայաստանի կազմութեան թուական, եթէ չուրացուէր Նոյեմբեր 29ով ապահովուած Հայաստանի ներկայ իրականութիւնը»:

Եթէ կարող էք, դուրս եկէք այս քաոսէն: Մի՛ յին ռամկավարը կրնայ այսքան անպատասխանատու պաշտպանի գեր սանձնել տեղ մը, ուր խօսելու իրաւունք չունի: Նոյեմբեր 29ի տէրն ու տիրականը Հայ բոլշեւիկներն են. անոնք են որ կ'ուրանան Մայիս 28ը. հետեւաբար ի՞նչ խօսք Հայոց պետութեան հիմնադրութեան մասին: Իսկ մենք, Դաշնակցականնե՛րս, հիմնովին հակառակ ենք Նոյեմբեր 29ի և՛ գործնական և՛ սեսական ծրագրին, գաւանանքի եւ գործելակերպի յատակ ու որոշ սարբերութիւններով: Ներկայ Հայաստանի բռնակալ վարչութիւնը եւ բոլշեւիկ կուակցութեան սիրակալութիւնը կը մերժենք, սակայն հայ հայրենիքը եւ Հայոց ժողովուրդը որ անկախութեան օրերուն հիմքն էին Հայոց պետութեան, հիմքը կը մնան մեր ազգային հաւաքականութեան եւ հիմքը պիտի ըլլան վազուան ազատութեան, կը սիրենք եւ ամէն բարգաւաճումին ու վերածնունդին կը նուիրենք մեր ուժերը:

Կը մնան Ռամկավարները, որոնք ոչ Դաշնակցական են եւ ոչ բոլշեւիկ: Վերը յիշատակուած մանուածապատ նախադասութիւնները կ'ներեւի թէ՝ անոնք Դաշնակցութեան պէս չեն ուրանար

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

"ՏՕ՛, ԼԱՒ ՏՆԱՒԵՐ,,

Շահ-Մուրատեանի երգն է, որ ահա երեսուն տարիներէ ի վեր, թովիչ ու գինովցնող, կ'անձրեւէ հայ ժողովուրդի հոգւոյ վրայ, քնաշխարհիկ գոյներով ու երանգներով ա՛յնքան յստակ ու կարկաչուն, ա՛յնքան զգայուն ու բլբլոուն:

Մեր ժողովուրդի հոգիի խորերէն փրթած մրմունջներն են, որ հեռու հեռու ակունքներէն բխած, արուեստի կատարելութեամբ ճոխացած, վարպետի շեշտերովն ու երանգներով ընդելուզուած՝ ինքնայատուկ զգայնոտութիւն մը կ'առնեն, երբ Շահ-Մուրատեանը կ'երգէ:

Ու ատոր համար՝ կ'ըսեմ ես, — Շահ-Մուրատեանի երգը···

Ամբողջ նկարագիր մըն է այդ երգը, արուեստագէտի եսը քնքշող նկարագիր մը, որ իրեններ մնաց՝ հայկական ամբողջ հորիզոնին վրայ:

Երգիչն անցաւ հայկական բոլոր հոգիներէն, իր ձայնը լսուեցաւ բոլոր քաշխարհին մէջ ու քնաշխարհէն դուրս, ուր բեկոր մը ափ ինկած էր՝ կարօտ հայրենի լեռներուն:

Ու Շահ-Մուրատեան, ամէն անգամ, կարծես կանգնած Ծովասարի կամ Սիփանի վրայ, իր գմայլելի ձայնը տարածեց՝ լեցնելով հայրենի հովիտներն ու պուրակները, ընդգրկելով գիւղ լրսողներու հոգին՝ վերացած երգիչի տաք շունչին տակ:

Ե՛րբ կը սկսի եւ երբ կը վերջանայ անոր երգը, մեզի այլ եւս չեն գիտեր, վասն զի անոր ձայնին ալիքները մեզ հետ կը տանին տեւականօրէն:

Լսա՞ծ էք Անտունիի փլած սրտի մղկտանքը՝

— «Տօ՛, Լաւ տնաւեր···»

Կամ՝ լեռնական ժողովուրդի մը ափսոսանքը,

— «Հազա՛ր ափսոս, Մոկաց Միրզեն···»

Եթէ լսած էք, երբե՛ք չէք մոռնար:

Այո՛, Շահ-Մուրատեանի երգելէն յետոյ, անոր ձայնի զօդանջը կը մնայ հոգիներուն մէջ, երկա՛ր, շա՛տ երկար:

Վաղը, շաբաթ երեկոյ, մեզի դարձեալ բախտը կ'ունենանք լսելու Տարօնի Պլպուլը:

ՐԻՎԱՐԷՑ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ֆրանսայի վարչապետն ու էմատական նախարարը քննութեան ենթակայեցին Փարիզ գումարուած յատուկ յանձնախումբին եղրակացութիւնները ու թէպզրութիւնները կդզ. եւրոպայի էմատական ու անտեսական կացութեան մասին եւ յանդեցան այն եղրակացութեան թէ, որ եւ է լուծման վրայ կանգ առնել, առանց ծանօթանալու Անգլիոյ կարծիքին անոր մասին: Ցայտնի է թէ Լոնտոնի կառավարութիւնը չուզեր մասնակցիլ որոշ գումարի մը հայթայթման, որով կարելի պիտի ըլլայ օժանդակել պալքանեան երկիրներուն: Իսկ Ֆրանսական կառավարութեան համար կարեւոր է այն սեսակ քայլեր առնել, որոնք ապահովեն սեսական բարւոքում մը Պալքաններու անտեսական կացութեան համար:

Կը կարծուի թէ, Փարիզի մէջ կնքակի օրուան սեսակցութեան ընթացքին, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետները նկատի պիտի առնեն կեդրոնական Եւրոպայի նիւթական օժանդակութեան հարցն ալ:

ՍՏԱԼԻՆ ՀԻՒԱՆԴ

Լենինական թերթ մը Մոսկուայէն կ'իմանայ թէ Գերմանիայէն Մոսկուա կանչուած 19 գերման մասնագէտներէն 12ը հրաւիրուած են Մոսկուայի բով, բժշկական խորհրդակցութեան մը համար:

ԶԱՐՕ ԱՂԱՅԻ ՄՐՑԱԿԻՑԸ

Էնկիւրիէն տրուած լուր մը կարուածահար պիտի ընէ համբաւաւոր Զարօ աղան որ իր 156 գարուններեր կը պտոցնէ այս միջոցիս Անգլիոյ մէջ: Կը յիշուի թէ այս Քիւրտը իբր Թուրք. Ամերիկացիի մը կողմէ վարձուեցաւ, Ամերիկայի մէջ ներկայացնելու իր 156 տարիները:

Արդ, տրուած լուրի մը համաձայն Պիթլիսի մէջ երեւան ելած է ուրիշ Քիւրտ մը որ 9 տարի մեծ է Զարօ աղայէն: Թիմուր աղա, այս է անուանը Զարօի մրցորդին — անցեալները իր ծննդեան տարեդարձը տօներ էր: Անոսոյգ է, միայն կը գանգատի թէ տասնեակ մը տարիներէ ի վեր տեսողութիւնը սկսած է տկարանալ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՄԱՌԸ

Ֆրանսա գարնան վերջաւորութեան ամրան եղանակ մը անցուց, փոթորիկով, անձրեւով ու ցուրտով եւ երկու օրէ միայն՝ գարնան օդ կը շնչէ: Իսկ Յունաստան կը մրկի:

Աթէնքէն տրուած լուր մը, իրօք կը հաղորդէ թէ մէկ բանի օրէ ի վեր, սաստիկ տաք կ'ըլնէ: Շուրի մէջ 37 սասիճան:

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎԻ ԴԱՏԸ

Կորկուլով իր խցիկին մէջ կը չարունակէ գրել, եւ երբ ձեռքը յոգնի, կը սկսի խօսիլ ինքնիրեն, մինչ ամբաստանիչ սահանը կը քննէ իր սահանում թղթածարը: Դեռ յայտնի չէ թէ նախագահին սպանիչը ի՞նչ կը գրէ, բայց իր թուղթերը լեցուն են պարմացականներով, հարցականներով եւ կախման կէտերով···

Փաստաբանները ինչպէս գրեր էնք կը պահանջեն յանելուածական քննութիւն մը Կորկուլովի մասին: Ամբաստանիչ սահանը պէտք սեսած է նաեւ քան որոշում մը տալը այդ մասին, հարցը քննելու մանրամասնօրէն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԵԻՅՈՒՆԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իտալիային Թուրքիա վերադարձի ճամբուն վրայ, հանդիպելով Եուգոսլաւիոյ, Թուրք նախարարները յայտարարեցին թէ Եուգոսլաւիոյ հանդէպ սոգորուած են բարեկամական նոյն տրամադրութիւններով: Ըսէք փաչա ընդունեց վարչապետ Պ. Փափանասդաղիուի (այժմ հրաժարած) մէկ առաջարկը՝ մասնագիտական յանձնախումբի մը ուսումնասիրութեան յանձնելու՝ երկու երկիրներու առեւտրական փոխանակութեանց զարգացման հարցը: Ընդունեց նաեւ որ Պալքանեան վերջին խորհրդաժողովին մէջ մշակուած Թուրք-Եւրոպական միութեան ծրագիրը գոծադրուի կարճ սեւեսնոյ մէջ:

Մամուլի ներկայացուցիչներուն, Ըսէք փաչա յայտարարեց թէ Թուրքիոյ քաղաքականութեան հիմը կը կազմէ գրացիներու հետ բարեկամական յարաբերութեանց մշակումը, ահա թէ ինչո՞ւ, ըստ Ըսէքի «ոչինչ պէտք է փնտռել Խորհրդային Միութեան հետ կնքուած եղմական, ճարսարարուեսական եւ առեւտրական համաձայնութեանց մէջ»:

Աթէնքի մէջ, ամէն մարդ նկատած է թէ ընդդիմադիր կուսակցութեանց պեսերը մերժեցին ներկայ ըլլալ ճաշկերոյթին, զոր յունական կառավարութիւնը սուեր էր ի պասիւ Թուրք նախարարներուն:

Միջադէպ մը Նեղուցներու յանձնախումբին մէջ

Պոլսոյ թրքական մամուլը արձագանգ կուսայ միջադէպի մը որ պատահած է Նեղուցներու յանձնախումբի վերջին նիստին մէջ: Յանձնախումբը ռուսական կառավարութենէն տեղեկութիւններ էր ուզեր՝ Սեւ Ծովու նաւատորմին մասին: Ռուսիա որ չի ճանչնար յանձնախումբին հեղինակութիւնը, իր պատասխանը յանձնախումբին հաղորդեր էր Թուրքիոյ արտաքին գործավարութեան միջոցաւ:

Խորհրդային կառավարութեան այս ընթացքը, Նեղուցներու յանձնախումբի վերջին նիստին մէջ բուռն բողոքներու տեղի տուաւ: Սակայն որ եւ է որոշում չսրուեցաւ այդ մասին: Հարցը պիտի բննուի յառաջիկայ նիստի մը մէջ:

Ֆօն Փափէն սկսաւ տեղի տալ

Գերման կառավարութիւնը մտադրեր էր փրուսիական կառավարութեան մօտ նշանակել իր մէկ լիազօրը, ինչ որ գժկամակութիւն կը պատճառէր մանաւանդրաբար հիթլերեականներուն:

Արդ, գերման կառավարութիւնը անպաշտօն կերպով կը հերքէ այս լուրը յայտնելով թէ այդ սեսակ մտադրութիւն չէ ունեցած:

Անգլեւիրլանտական յարաբերութիւններ

Իրլանտական Սերակոյսը զրաղեցաւ անգլիական գահոն հանդէպ հաւատարմութեան երդումի ջնջման օրինագծով:

Սերակուսական մը առաջարկեց յետաձգել օրէնքի գործադրութիւնը, մինչեւ որ Անգլիոյ եւ Իրլանտայի միջեւ սկսած բանակցութիւնները վերջանան, ինչ՛որ չընդունուեցաւ, Իրլանտայի վարչապետին՝ Տէ Վալերայի միջամտութեան վրայ:

Այն սեւեն օրինագիծը կէս սէս քուէարկութեան դրուեցաւ: Ընդունուեցաւ հաւատարմութեան երդումի ջնջումը: Բայց Սերակոյսը մերժեց օրինագծին երկու կարեւոր յոդուածները որոնցմէ մէկը կը ձգտի ջնջել Սահմանադրութեան այն յոդուածը որ օրէնքի ուժ կուսայ անգլեւիրլանտական դաշնագրին եւ գերակշռութիւն նոյն իսկ սահմանադրական օրէնքին վրայ, միւսը՝ փոփոխութեան կ'ենթարկէ սահմանադրութեան օրէնքին մէկ տրամադրութիւնը՝ որ զայն կը կապէր անգլեւիրլանտական դաշնագրին:

Սերակոյսը ուրեմն, ընդունելով հաւատարմութեան երդումի ջնջումը, կը մերժէ ամէն կապ խզել Անգլիոյ հետ: Կը նշանակէ թէ Իրլանտական Սերակոյսը դէմ է Տէ Վալերայի քաղաքական անկախացման ձգտումին եւ կը չարունակէ Իրլանտան նկատել անգլիական գաղթականութիւն մը:

Սերակոյսի որոշումը ձախողութիւն մըն է Իրլանտայի վարչապետին համար որ այսօր իսկ, Լոնտոն հասաւ, չարունակելու համար Անգլիոյ գաղթային եւ պատերազմական նախարարներուն հետ սկսած բանակցութիւնները:

Վերջին լուրերը կը յայտնեն թէ երկու երկիրներու ներկայացուցիչներուն առաջին հանդիպումը դրական արդիւնք մը չէ սուած եւ Սերակոյսի որոշումէն յետոյ, կրնայ ըլլալ որ Անգլիա պնդէ իր սեսակէտին վրայ: Իսկ Տէ Վալերայի համար, կ'ըսուի թէ սեղի չպիտի սայ Սերակոյսին առջեւ:

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ԱՌԱՋ

Էրիօ-Մաֆոնայ տեսակցութիւն մը

Անգլիոյ վարչապետը Մաքոնալտ ընդունած է Ֆրանսայի վարչապետին էրիոյի հրաւէրը սեսակցութիւն մը ունենալու Փրնեւի եւ Լօզանի հանդիպումներէն առաջ: Տեսակցութիւնը սեղի պիտի ունենայ Փարիզի մէջ, այս կիրակի: Անգլիոյ վարչապետին պիտի ընկերակցի արսաքին նախարարը Ձօն Սայմըն:

Ուրեմն, կիրակի օրուան սեսակցութիւնը պիտի դառնայ պինաֆոսութեան եւ պարտքերու եւ հասուցումներու հարցերուն չուրջ: Ցայտնի է թէ անգլիական կառավարութիւնը հասուցումներու հարցին մասին չունի այն սեսակէտը որ Ֆրանսայինն է: Անգլիական կառավարութիւնը երեք սեսակ լուծում նկատի ունեցած է, — հասուցումներու ջնջում, — իրր հաշուեյարդար, Գերմանիոյ կողմէ վճարում մթնուոգ գումարի մը, — Գերմանիոյ տալ երկար պայմանաժամ մը, որմէ վերջ վճարումները վերսկսին: Ամէն պարագայի մէջ, այս երեք լուծումները կը նշանակեն Եռկի ծրագրին թաղումը:

Կ'ըսուի թէ Անգլիա մտադրած է Լօզանի մէջ առաջարկել պարտքերու եւ հասուցումներու բոլորովին ջնջումը: Թէեւ այս հարցին մէջ վերջին խօսքը պիտի մնայ Ամերիկայի, որ դէմ է պարտքերու ջնջման:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐԸ ՍԵ ՎՏՈՎԿՎՈՍՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՄԸ

Ես ու ուրիշ մեծ մասնագէտներ ալ կը հաստատենք, որ Հայկական հոսքերը ունին ուրոյն յատկանիշներ, որոնք զանոնք կը զատորոշեն ուրիշ ցեղերու հոսքերէն։ Ասոնք են՝ ոսկրի ձեւը, գանգի ձեւը, մազերու գոյնը, աչքերու գոյնը, մարմնի չափը, ոտքերու ձեւը եւ այլն։ Ասոնք ամէնքն ալ ունին իրենց յատուկ ձեւերը, որոնք ուրիշ ցեղերու մէջ չեն գտնուիր։

— Ուրեմն, ըսի ես, ձեր կարծիքով Հայկական հոսքերը ինքնուրոյն ցեղ մըն են։

— Ոչ, ըսաւ ան, ես չեմ ըսեր թէ ինքնուրոյն ցեղ մըն են, այլ կ՚ըսեմ, որ Հայկական հոսքերը ունին իրենց յատուկ ձեւերը։

— Ուրեմն ինչպէ՞ս կը բացատրէք այդ ձեւերուն գոյութիւնը, հարցուցի ես։

— Ես կը կարծեմ, որ Հայկական հոսքերը ունին իրենց յատուկ ձեւերը, որովհետեւ անոնք ինքնուրոյն ցեղ մըն են, որ ապրած է Հայկական լեռնաշխարհին մէջ, ուրկէ ալ ան տարածուած է ուրիշ կողմերը։

Ես հարցուցի նաեւ թէ ինչպէ՞ս կը բացատրէ ան Հայկական հոսքերուն գոյութիւնը Հայկական լեռնաշխարհին մէջ։

— Ես կը կարծեմ, որ Հայկական հոսքերը ունին իրենց յատուկ ձեւերը, որովհետեւ անոնք ինքնուրոյն ցեղ մըն են, որ ապրած է Հայկական լեռնաշխարհին մէջ

ԵՐԿԱՅ ՀՍՅԵՐԵՆ

(վ. Գ.)

9. ՄՍՍՈ

— Ինչո՞ւ ես կանչել, — հարցրեց նրան մի ուրիշ հայ, որ ընտանիքով ապրում էր Ամերիկայում։ — Ինչ կա որ, ասա, տատ...

— Ոչ-ոչ-ոչ, — պատասխանեց նա ու ձեռքը թափ տվեց։ — Ոչինչ, ոչինչ, ոչինչ... Ես ուզում էի տեսնել ձեզ, ձեր երեխաներին, ձեր տունը, ձեր կահ-կարասին, ձեր հագուստը, ձեր ուրախությունը, ձեր ամբողջ կյանքը։ Ես ուզում էի տեսնել, թե ինչպես եք դուք ապրում, ինչպես եք դուք ուրախանում, ինչպես եք դուք տանջվում, ինչպես եք դուք աշխատում, ինչպես եք դուք հանգստանում, ինչպես եք դուք ամուսնանում, ինչպես եք դուք ամուսնալուծվում, ինչպես եք դուք ծնվում, ինչպես եք դուք մեռնում, ինչպես եք դուք թաղվում, ինչպես եք դուք հարություն առնում, ինչպես եք դուք երկինք գնում, ինչպես եք դուք դժոխք գնում, ինչպես եք դուք դրախտ գնում, ինչպես եք դուք նորից ծնվում, ինչպես եք դուք նորից մեռնում, ինչպես եք դուք նորից թաղվում, ինչպես եք դուք նորից հարություն առնում, ինչպես եք դուք նորից երկինք գնում, ինչպես եք դուք նորից դժոխք գնում, ինչպես եք դուք նորից

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի Վառմեան խումբի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։ Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ներկայ ըլլալ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՓԱՐԻԶի կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Միւթիւալիթէի սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ Կարեւոր շրջաբերականներ, օրակարգի քննութիւն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

ՊԱՆԵԼՕԻ Արձիւ խումբի ժողովը այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին Ընկեր Զորմիսեանի բնակարանը, (115 Route d'Orléons, Cachan)։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԻ Բրիւտափոր ենթակոմիտէի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԿՐԸՆՈՊԼԻ կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 11 rue Saint Martin d'Hérès, Café chez Louisի սրճարանին ներքնասրահը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրերով։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

ՄԱՐՍԷՅԻ կոմիտէն ամիսդողական ժողովի կը հրաւիրէ Լա Միօթալի խաժակ խումբը այս Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՊՈՒԼՈՒԱՆ ՕՍՏՕԻ Վառմեան ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը այս Կիրակի ժամը 2ին, սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Նոյն ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը ժամը 5ին։ Կը խօսի ընկ. Գալոզեան։

Հրապարակային քաւնախօսութիւն Լիոնի մէջ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբի կողմէ

եւ հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գ. Թաղապետարանի մեծ սրահը

Կը ճախագահէ՝ ընկ. Բ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Դեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ, արտասանութիւն, երգ, մեներգ։

Կը մասնակցի Տէսթնի ԱՐՇԻԻ ֆանֆար խումբը։

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Աւրիները։

Ներախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք

Հրապարակային դասախօսական ժողովներ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէին կողմէ

Այսօր, Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին սրահին մէջ

Նախագահութեամբ՝ ընկ. վազգէն Շուշանեանի *Կը խօսի՝* Հրանտ-Պամուէլ

Նիւթ՝ Քէմալական Թուրքիա եւ Հայաստան

Փարիզի Գրական Ակումբ *վաղը շաբ. իրիկուն ժամը 9ին, 131 rue Cambronne, métro Vaugirard, տեղի կ'ունենայ Բժ. Նորայրի «Գէօտիկանութիւն» գեկուցումի առթիւ վիճաբանութիւններ։ Մուտքը ազատ է։*

Կոչ Անիէռ-Պուա Քողոպի հայրենակիցներուն

Անիէռ-Պուա Քողոպի Ե. Ա. Օգնութեան առաժամեայ մարմինը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի [բոլոր հայրենակիցները այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Place de la Comète, Asnières, ծխամատճառին վերնայարկը։ Փարիզի կեդրոնէն ներկայ կ'ըլլայ Պ. Առաքել Չաքրեան։

Հայրենակիցներ, կատարեցէք ձեր պարտականութիւնը՝ օգնելով անզօրձ հայրենակիցներուն։

Պուա Քողոպի մէջ «Ցառաջ» կը ծախուի

Պ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ *սրճարանին մէջ*

CAFÉ ARARAT

345 Ave. Argenteuil, Bois-Colombes

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Սարահ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀՐԱՅՐ ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ Պար՝ կէսգիշերէն վերջ, մինչեւ լոյս։

81 Rue de Paris, Salle Jacquemainի մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Արտասանութիւն ընկ. Գարիպեանէ, երգ, նուագ

Ընտիր ճաշ, դեկավարութեամբ Պ. Ե. ՍԱՆՏՐՈՄԵԱՆի

Ճոխ պիւֆէ *Մուտք 5 ֆրանք*

Պէլֆոռ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. վազգէն խումբի կողմէ

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

Կէմէրէկի Հայր. Միութեան Caserne d'Offemontի *սրահին մէջ*

Կը ճախագահէ՝ ընկ. Յ. ՊԱԼՕԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Մ. ՋԱՐՈՒԿԵԱՆ

Երգ, արտասանութիւն եւ գաւեշտ *Մուտքը ազատ է*

Նիս

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նիսի Շրջ. Կոմիտէին կողմէ

վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին

364 Bld de la Madeleine, Bar Cigaleի *սրահը*

Կը ճախագահէ՝ ընկ. ԱՐՈՑԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ Բ. ՄԵԼՏՈՆԵԱՆ եւ ՎԱՀԱՆ ՇԷՀՐԻՐԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Մուտքը ազատ է

Լա Միօթա

Նախաձեռնութեամբ Խաժակ Խումբին

Այս կիրակի ժամը 2ին, Bal Idéalի սրահին մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. ՊԵՏՐՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Կ'արտասանէ ընկ. *Մ. Առաքելեան* Կ'երգէ ընկ. *Ս. Աւետեան*

Մուտքը ազատ է

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Նահատակ Գրագիտներու Բարեկամներ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԻՆ ՃՐԴ ՀԱՏՈՐԸ

ԳՐԻԳՈՐ ԶՈՀՐԱՊԻ

ԾԱՆՕԹ ԴԷՄՔԵՐ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆԿ

Դիմել՝ M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը վաղը Շաբ. կէսօրէ վերջ ժամը 4ին հետեւեալ օրակարգով.—Զեկոյց՝ պատգամաւորական ժողովի մասին, Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան տեղեկատուութիւն՝ բարոյական եւ նիւթական գործունէութեան մասին, վերաուղիչ յանձնախումբիընտրութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Նոյն օրը ժամը 4.30ին զուարճալի երկրորդ ժողովը օրիորդաց պիտի նկատուի ինչ որ ալ ըլլայ ներկաներու թիւը.

ՍԻՓԱՆ երգչախումբի փորձը այսօր Ուրբաթ իրիկուն. բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Ռ. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՅԱՆՔ

Մէն Մաքսիմ, ժ. Մ.— 35։
Անվէրս, Մահ.— 50։
Բուրթէզոն, Պ. Զ.— 55։
Շամպէրի, Նաւ.— 35։
Շավիլ, Պ. Շ.— 70։
Նիկոսիա, Մ. Հասս.— 80։
Մէն թ'էթիէն, Գործ.— 275։
Ռանի սու Պուա, Ղազ.— 70։

ՁՇՏՈՒՄ ՄԸ

Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան պարզեւաբաշխութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.—

510, 270, 402, 300, 461, 522, 225։

ՈՒԿՐԱՆԻԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 20ին, Salle des Fêtesի մէջ, 10 Rue des Messagerie. Մէթրօ Poissonniere. Ուկրանիական պարեր, երգ, ճաշ, եւայլն։ Պիւֆէ։ Մուտք՝ այրերու 5 ֆր. կիներու՝ 4 ֆր.

Երգահանդէս

Ա. ՃԱՀ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՕՓԵՐԱՅԻՆ

ՎԱՂԸ, ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ին

Salle de la Société de Géographie

184 Bld. St. Germain, Métro: St. Germain

Կը ժամանակին՝ ՏԻԿ. Մ. ՍՈՒՐԱՒԵԱՆ (սոփրանօ) եւ Պ. ԺԱՆ ՄԱՄՈՒՐ (դաշնակ)։

Տոմսերու համար դիմել՝ «Յառաջ»ի խմբագրատունը, Հր. Աճեմեան 51 rue Mr. le Prince, Գարաեան դերձակ 5 rue Mignon, Ֆլորեան ճաշարան 61 rue Mr. le Prince, Արշակ սափրիչ 34 rue St. Lazare, Ճաշարան Մարմարա 10 rue Rampal եւ ծանօթ տեղերը։

ՀԱՅ ՄԱՐՇԷի ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

BONNETERIE

Առեւտրականներ՝ մեծ դրամ կը խնայէք երբ ձեր թրիքօները կը գնէք՝

S. SHAHINIANի

41bis Rue de la Valée **ARCUÉIL (Seine)**

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ ձեր պիտի գտնէք տակաւին ու ձեռնաւոր ամէն տեսակ թրիքօներ։

փափաքողներուն նմոյշները եւ գիները կը դրկենք ձրի։

Հաղորդակցութեան միջոց.— Porte Orléansէն ասնել 88 թիւ ճանապարհը եւ իջնել La Vache Noire

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Odéon եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

“ՖՕԹՕ ԵՆՕ”

33 RUE D'AIX, 33, MARSEILLE

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, համոյին մարսողութիւնը կը դիւրացնայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ։ Պահանջեցէք հայ նպաստավաճառատուններէ

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր։

ԵՐԱԶԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՓՐՕՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

«ԵՐԱԶԱՀԱՆ ՃՈԽ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ»

որ կը պարունակէ *10* հազար երգերու ձեռագիրներ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը

ՄԻԱՑՆ ԵՐԱԶԱՀԱՆԸ ԲԱՂԿԱՑԱԾ Է 158 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐԷ

կը պարունակէ երազահան, Լուսնի երազացոյց, գուշակութիւն մարմնոյ եւ վիճակացոյց։

Դիմել գրավաճառ Գ. ՇԵՐԻԿԵԱՆԻՆ, *13 Rue des Dominicaines, Marseille* կամ ուղղակի հրատարակիչ ԱՐԱՄ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ, *299 Rue de Lyon, Marseille.*

Գին 15 ֆրանք, Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր գեղչ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաբլէ: Ախտատ. եւ նոր մէջտոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant **H. STEPHAN**

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (26)

Բ Ո Ռ

(ՎԷպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Արթուր հետեւում էր լուռ։

Նաւաստին ետ տարաւ նրան նորից Մեսիչինների պալատի հրապարակով, կանգ առաւ մի մութ անկիւնում ու ինչ որ մրմնջաց, որը իրրեւ թէ մի զոյչ փափուկ էր լինելու։

— Սպասեցէք այստեղ, թէ չէ կը նկատեն։

— Իսկ ի՞նչ էք ուզում անէք։

— Ձեզ հագուստ ճարեմ։ Ձեզ, հօ՞, չեմ կարող արիւնոտ թեւով տանել մեզ մօտ։

Արթուր նայեց թեւին, որ վանդակի երկաթը պատռել էր։ Ձեռքի սկրտւելուց մի քանի արեան արատ էր ընկել վրան։ Մարդը, ինչպէս երեւում էր, նրան մարդասպանի տեղ էր դնում։ Լ՛, ասենք, միեւնոյն չէր թէ մարդիկ ի՞նչ էին մտածում։ Քիչ յետոյ նաւաստին վերադարձաւ յագեցած, մի կապոց թեւի տակ։

— Փոխեցէք չորներդ, չտապեցէք։ Պէտք է որ ետ դառնամ չուռով, իսկ այդ ծեր ջհուռը ամբողջ կէս ժամ սակարկեց հետս։

Արթուր հնազանդեց, խեղդելով իր ակամայ զղւանքը, որ զգաց, երբ դրպան հին հագուստին։ Բարեբախտաբար, չորերը թէեւ կոպիտ ու անճոռնի, բայց կեղտոտ չէին։ Երբ իր նոր հագուստով լոյսը ելաւ, նաւաստին նայեց նրան հանդիսաւոր կերպով ու գլխով հաւանութեան նշան արաւ։

— Լա՛ւ, — ասաց նա։ — Այժմ եւ կէք եաեւիցս։ միայն կամաց։

Արթուր, հանած չորերը ձեռքին, հետեւեց նրան օձապտոյտ ջրանցքների ու մութ, նեղ անցքերի մի ամբողջ լաբիւրինթոսով։ Գնում էին այն թաղով, որ միջնադարեան մի արւարձան էր եղած եւ որ Լիզորնացիք «Նոր Վենետիկ» են անւանում։ Տեղ – տեղ մրոտած հին պալատներ, իրենց չրջապատող աղտոտ տների ու կեղտոտ բակերի միջից, միայնակ վեր էին բարձրանում տխուր ու վհատ մի տեսքով այդ ամրոց ծակուծուկերի կողքին։ կարծես ջանալով, որ պահեն իրենց հին արժանաւորութիւնը, թէեւ լաւ գիտեն որ ի զուր է իրենց ջանքը։ Նրանց անցած փոդոցներից մի քանիսը գողերի, աւազակների ու կոնդրաբանդիստների յայտնի օրջեր էին։ միւսների մէջ ապրում էր քաղաքի աղքատ դասակարգը։

Փոքրիկ կամարջներից մէկի մօտ նաւաստին կանգ առաւ։ համոզւելով որ ոչ ոք չի հետեւում նրանց, իջաւ ցած սանդուղի քարէ աստիճաններով դէպ ի նեղ նաւամատոյց։ Կամուրջի տակ կեցած էր մի հին, խարխուլ, կեղտոտ նաւակ։ Հրամայելով Արթուրին, որ ցատկէ մէջը ու պատկի յատակին, ինքը նաւաստին նստեց ու սկսեց թիավարելու դէպ ի նաւահանգիստը։ Արթուր անչարժ պառկել էր խոնաւ ու լպրծուն տախտակների վրայ, ծածկւած իր չորերի տակ, որ նաւաստին ձգել էր վրան, եւ որոնց տակից նայում էր նա անծանօթ փոդոցներին ու չէնքերին։

Շուտով անցան մի ուրիշ կամուրջի տակից ու մտան ջրանցքի այն մասը, որ բերդի խրամն է կազմում։ Ամուր պատերը բարձրանում էին ջրից, հիմքի մօտ լայն, ու քանի վեր այնքան նեղ, կազմելով ժանտադէմ բուրգեր։ Ի՜նչ սարսափելի, ու ինչպէ՞ս սպառնալից էին թւում նրանք դեռ մի երկու ժամ առաջ իսկ այժմ...։ Նա կամաց ժպտաց, պատկած նաւակի յատակին։

— Սը՛ս.— չչնչաց նաւաստին.— եւ ծածկեցէք գլուխներդ. մօտենում ենք մաքսատանը։

Արթուր ծածկեց գլուխը չորերի տակ։ Նաւակը կանգ առաւ չուռով մի քանի գիւղերի առաջ, որոնք ջրանցքի լայնքով շղթաներով իրար միացած, փակում էին մաքսատան ու բերդի պատի մէջ եղած նեղ անցքը։

Մաքսատան քննող պաշտօնեան դուրս ելաւ յորանջելով ու կռացաւ ջրի վրայ՝ լապտերը ձեռքին։

— Անցագի՛րը։

Նաւաստին ուեց իր թղթերը։ Արթուր՝ իր չորերի տակ կեսահեղձ, բունեց չունչը ու ականջ դրեց։

— Կէս գիշերին ժամանա՞կ գտար նաւ դառնալու.— մռթմռթաց պաշտօնեան։ — Քէֆի՞ էիր, ի՞նչ է։ Իսկ այդ ի՞նչ է նաւակի տակ։

— Հին չորեր։ Աժան գնեցի։

Վերցնելով բաճկոնը ցոյց ուեց։ Պաշտօնեան իջեցրեց լապտերը՝ աչք ձգելով։

— Լաւ։ անցիր։

Բացաւ անցքը, ու նաւակը դանդաղ առաջ չարժւեց մութ ու ապականտ ջրի վրայով։ Քիչ յետոյ Արթուր նստեց նաւակի մէջ ու վրայից թափ ուեց չորերը։

— Ա՛յ քեզ «Քարլօգան»։ — ասաց նաւաստին քիչ յետոյ։ — Ձայնիդ քաշեցէք ու եկէք եաեւիցս։

Մոգեցաւ մի ահագին սեւ հրէշի կողքն ի վեր հայհոյելով կամաց իր ընկերոջ անշնորհքութիւնը, թէեւ Արթուրի բնական ճարպիկութիւնը նրան աւելի դիւրաշարժ էր գտնում, քան մէկ ուրիշը նրա դիրքում։ Ցաջող հասնելով տախտակամածին, անցկացան պղտոր անիւների ու մեքենաների մութ կոյտերի մէջից, մինչեւ որ եկան մի փոքրիկ անկուղի կափարչի վրայ, որը նաւաստին կամաց բաց արաւ։

— Իջէք ցած։ — չչնչաց նա։ — Ես խոկոյն կը վերադառնամ։

Մակը, որի առաջ Արթուր կանգնած էր, ոչ միայն խոնաւ էր ու մութ, այլ եւ այնտեղից սոսկալի հոտ էր գալիս։ Նախ։նախ ակամայ ետ քաշւեց՝ խղդելով թաց կաշու եւ քթած խղճահոտից։ Բայց յիշեց խոկոյն իր բանակցութեան եւ ուսերը ցնծալով սր արդէնարանը եւ ուսերը թեւալ ոտնդուղներից։ Նրան թւում էր, թէ կեանքը ամէն տեղ նոյն չափ չարժէնն է, նոյն նեխն ու գեշը։ նոյն խայտառակ գաղտնիքներն ու մութ անկիւնները։ Բայց կեանքը կեանք է մինչ, ու մարդ պէտք է յարմարի։

Մի քանի վայրկեանից նաւաստին վերադարձաւ, ձեռքին մի բան բռնած, որ Արթուր որոշել չկարողացաւ մութի մէջ։

— Դէ՛, հիմա ուէք ինձ փողն ու ժամացոյցը։ Միայն չուտ։

Մութից օգուտւելով՝ Արթուր յաջողեց մի քիչ փող թաքցնելու։

— Ուտելու մի բան ուէք ինձ.— ասաց նա։ — Քաղցից մեռնում եմ։

— Ա՛հ, բերել եմ։ — նաւաստին ուեց նրան մի կուժ, մի քանի չոր հացիկ ու մի կտոր ապուխտ միս։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 11 ՅՈՒՆԻՍ 1932

11 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1903 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՏԻՐՈՒԻ ԽՕՍՔԸ

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԽՆԴԻՐԸ

Անցած տարի, այս օրերուն, հրապարակ նետուեցաւ դէպ ի Հայաստան ներգաղթի ծրագիրը: Սորհ. Հայաստանի ներկայացուցիչները Եւրոպայի եւ Փարիզի մէջ, առանց վարանքի յայտարարեցին թէ, մինչեւ 1932ի գարնան՝ Հայաստան պիտի փոխադրէ արդէն 30,000 գաղթականներ: Համաձայն այդ յուսադրումներուն՝ ներգաղթը պիտի չարունակուէր յետագային՝ հասնելով մինչեւ 100,000 հոգիի:

Ինչ խօսք որ տարագիր հայութիւնը ուրախութեամբ դիմաւորեց այս կարեւոր ձեռնարկը՝ կրկնակի պատճառներով: Նախ՝ որովհետեւ անոնցմէ շատեր անհատական տագնապի ազդած էր, ինչպէս բոլորին, մանաւանդ հայ աշխատաւորը զանգուածներուն: Անգործ բազմութիւնները մաս մը ազատել ու կապել հայրենի հողին, կը նշանակէր նաեւ փրկել խոշոր բեկոր մը ճոլման վտանգէն եւ երկիրը ունենալ հայ տարրով:

Այս առաւելները բաւական էին, որ արտասահմանի հայկական զանազան հոսանքները եւ գլխաւոր հաստատութիւնները մէկ շունչով դնէին իրենց հիմնական համոզումները եւ քաղաքական տարաձայնութիւնները՝ եւ ուժ տային ներգաղթի խնդրին:

Տարուան մը պատմութիւնը մէկ բան է: Եթէ անհեթեթ լրատուական արտայայտութիւններու փոքրիկ տարբերութիւնները, եւ Միութեան ազգային նշանակութեան տարբեր գնահատութիւնները, որ ամէնէն կարեւորն է, կը մնայ այն ջերմ վերաբերմունքը, որ բոլոր հոսանքներն ունեցան եւ ունին ներգաղթի ծրագրին:

Արտասահմանը, ուրեմն, լայն բացաւ իր դռները հայ բոլշեւիկեան գործակալներուն առջեւ: Դաշնակցութիւնը, Ռամկավարները եւ ուրիշները իրենց բարոյական ազդեցութիւնը բերին գործին: Այսու հանդերձ հայ բոլշեւիկները, երեւակայելի մինչեւ Փարիզ, պայքարի դրօշով հրապարակ նետուած դռները ջարդելու եւ երեւակայական ընդդիմութիւնները խորտակելու համար:

Գերազանցապէս տնտեսական ձեռնարկը (բոլշեւիկներուն համար) վերածեցին բոլշեւիկեան վերոխականի մը, տեղ մը ծախելի, ուրիշ տեղ մը արժեւորելի:

Ու մէկ տարուան չընդալելի աղմուկներէն յետոյ, հաշիւը մէջտեղն է, հողիւ կրցան Յունաստանէն փոխադրել մօտ 6000 տարագիրներ, մէկը հաշուելով Դ. կարաւանն ալ, որ պիտի մեկնի Յունիս 17-20ին:

30,000 գաղթականներու փոխադրութեան խնդիրը մնաց կանգուառող խօսք մը անցած տարուան ծրագրէն, եւ պարզ յոյս՝ եկող տարուան համար:

Ներգաղթի խնդիրը, հայ ժողովուրդի ընթացիկ կեանքին մէջ, ամէնէն կենսական հարցերէն մէկն է, որ էապէս կապ ունի հայ հայրենիքի ուժեղացման եւ վերաշինութեան հետ, իսկ միւս կողմէ՝ ճիշդ աւելին կուգայ՝ հայ անգործ ու երեքուն բազմութիւնները հայրենի հողին կապելու: Այս կարեւորութեամբ, տարիներ մը գործունէութենէն յետոյ, կ'արժէ լսինօրէն քննել խնդիրը՝ միշտ ձեռնարկի յաջողութիւնը նկատի առնելով:

Արտասահմանի հայութեան տրամադրութիւնները յայտնի են: Յայտնի է նաեւ թէ՝ ներգաղթի նախաձեռնութիւնը ստանձնած է Սորհ. Հայաստանի կառավարութիւնը. որով սկսած գործը պետական ձեռնարկ մըն է:

Հետեւաբար, առաջին հերթին անհրաժեշտ է դիտակ հայ բոլշեւիկեան կառավարութեան տեսակէտները, որոնցմէ չատ բան կախուած է գործի յաջողութեան համար:

Մեր աչքին առջեւն է բոլշեւիկեան պաշտօնաթերթ «Սորհ. Հայաստան»ի վերջին համարը (Մայիս 24), ուր ընդարձակ խմբագրականով մը կը քննուի ներգաղթի խնդիրը, Պ. Կիւլխէնկեանի հրաժարականը, Բարեգործականի, Ռամկավարներու եւ Դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը այս խնդրի մասին: Ու այս բոլորէն յետոյ, նոյն խմբագրականին մէջ կը գտնենք պարզաբանութիւնը հայ բոլշեւիկներու ներգաղթի քաղաքականութեան:

Ըստ հայ բոլշեւիկներուն, Բարեգործականը իր նախագահով, Ռամկավարները՝ հակառակ իրենց դրածներուն, Դաշնակցութեան միասին հակառակ են ներգաղթին եւ դադրեցուցած են Սուրիոյ մէջ «Հայկական Օջախ» մը հիմնելու: Ու իրենք, բոլշեւիկները իրենց ներգաղթի ծրագրով՝ կրցած են ոչ միայն կանգնեցնել «օջախ»ի ծրագիրը, այլ արտասահմանի հայութիւնը ենթարկել չերտաւորման:

Կարդանք միասին.

«Ի դէպ անհետաքրքիր չէ այս կապակցութեամբ մատնանշել նաեւ ռամկավարներուն կուսակցութեան դիրքը: Հայկական բուրժուազիայի այս կուսակցութիւնը Դաշնակցութեան եւ միւս կուսակցութիւնների հետ միասին հանդիսանում է խորհրդային իշխանութեան եւ աշխատաւորական մասսաների կատաղի թշնամին: Իր տարածայնութիւնները եւ «պայքարը» Դաշնակցութեան դէմ արտայայտում են սոսկ տակտիկական խնդիրների, եւ այդ կուսակցութիւնը Դաշնակցութեան հետ միասին հանդիսանում է միջազգային իմպերիալիզմի հակախորհրդային ինտերվենցիայի ընդունուր շղթայի մէկ օղակը»:

Հետեւաբար, Ռամկավարները կը դաւեն ներգաղթին դէմ: Ուրեք կրնաք կարդալ երկարապատում թուումն այդ դաւերուն, որոնց հաստատելու համար՝ մենք յամենայն դէպս բոլշեւիկեան տարրութեամբ վարակուած չենք:

Հաստատած մը եւս այդ ուշագրաւ խմբագրականէն.

«Ներկայ Հայաստանի կառավարութեան կազմակերպած ներգաղթը ընդդէմ Դաշնակցութեան կատաղի դիմադրութեան ամենաջերմ աջակցութիւն գտաւ հայ աշխատաւորների շրջանում: Ներգաղթը դէպ ի Խ. Հայաստան մասնաւորապէս ջարդուփշուր արեց նաեւ Դաշնակցութեան «սիբիրական օջախ»ի ծրագիրը: Դրա որոշակի արտայայտութիւնն է նաեւ խաբուած տարրերի մասսայօրէն հեռանալը Դաշնակցութիւնից, Դաշնակցութեան դէմ ակտիւ պայքար մղելու դիրքերն անցնելը»:

Այս ընդարձակ մէջբերումներէն կ'երեւի, որ հայ բոլշեւիկները թէեւ աշխատաւոր ձեռքերու պահանջէն դրդուած ձեռնարկեցին ներգաղթը, բայց այդ ձեռնարկը եւ արտասահմանի հայութեան համակրանքը օգտագործեցին եւ կ'ուզեն օգտագործել քաղաքական պայքար մղելու ընդդէմ բոլոր այն հաստատութիւններուն եւ հոսանքներուն, որոնք ջերմօրէն ընդառաջ գացին ներգաղթի գործին:

Հայ բոլշեւիկները եթէ քաղաքական նպատակներով հրապարակ նետած են ներգաղթի հարցը՝ Սուրիոյ հայ գաղթը քանդելու համար, կամ, Դաշնակցութեան եւ միւս հոսանքներուն դէմ կուսակցական պայքար մղելու եւ գաղութները խառնելու, առաջին հերթին, ուրեմն, իրենք կը հանդիսանան ներգաղթի «կատաղի թշնամի»ն:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐԷՆ ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐԸ

— :-: —

«Մայիս 28»ի հանդէսները պէտք կը շեշտեն կրկին անդրադառնալու համայնավար վտանգին, եւ ամէն անգամ որ, առիթն ունենանք ըսելու թէ ատեն է որ գաղութները լայօքէն զբաղին այդ հարցով, կը զգանք թէ արդէն «ատեն»ը կ'անցնի, մինչ գաղթահայ գոյութեան եւ կենսական շահերու հայանուն դաւադիրները, կը գործեն: Կը գործեն բաղաձերած ու շըփացած ազգային կազմակերպութեանց անփութենէն, անըմբռնելի վարանումներէն եւ վտանգաւոր խղճահարութենէն: Ու կը գործեն խլուրդի պէս, մութին ապահինած աւազակի պէս որ միայն, կռնակէն գարնելու բաղութիւնն ունի:

Այսպէս է որ «Մայիս 28»ի հանդէսներուն առթիւ, Փարիզ տպուած ու ցրուած թռուցիկ մը, յիմարութեան անհերքելի վաւերաթուղթ մը — ղրկուած է նաեւ գաւառները:

Այսպէս է որ ամէն տեղ ալ, թռուցիկները յանձնուած են Ֆրանսացի համայնավարներու —«չօճուլ»ներ — բաժնելու համար Հայերու, որովհետ, չեն գիտեր իսկ թէ ի՞նչ է Հայր, ո՞ւրկէ կուգայ եւ ո՞ւր կը պատրաստուի երթալ···:

Թռուցիկներու գոյութիւնը կը բաւէ փարատելու ամէն վարանում եւ գոյութիւնը փաստելու կազմակերպուած համայնավարներու՝ այս գաղութին մէջ:

Թռուցիկները նախապէս լոյս կը տեսնէին··· խմորատիպ կամ մեքենագիր: Այսօր արդէն, մամուլի տակ վիժած են:

Այս պարագան ալ կուգայ հաստատել թէ մեր փախուկները կը զօրանան, ուժ կ'առնեն, բաղաձերութիւն կը գտնեն: Որմէ՞: Օտարէն: Ո՞վ է այդ օտարը: Ամէն պարագայի մէջ. Հայուն եւ բոլոր ազգերուն թշնամի:

Թռուցիկներու բովանդակութիւնը, ինքնին արդէն, յստակօրէն կը մատնանշէ վտանգը՝ որ կը սպառնայ անտէր ու անկայուն գաղութի մը գլխուն:

Ոչ միայն կը հեգնեն ազգային որ եւ է աւանդութիւն, ո՛չ միայն կ'արհամարհեն որ եւ է աւանդական արբունիւն ու ազգային ամէն ձգտում, այլ եւ հայ անփորձ երիտասարդութիւնը կը հրապուրեն ըմբոստացման՝ ընդդէմ տեղական կառավարութեան:

Գիտե՞ն թէ չեն գիտեր, ինչ որ կը կատարեն· բայֆայման գործը որուն ձեռնարկած են դաւադրօրէն, գիշերնի կը մտահոգէ՞ այլապէս, թէ ատոր լծուած են այլասերած հոգիներու սովորական անտարբերութեամբ կամ գերազգրգռութեամբ:

Բայց, պարզ կը տեսնուի թէ որ եւ է վարանում չունին՝ իրենց բայֆերուն մէջ: Հայը օտարին եւ անոր օրէնքին կը յանձնեն իրենց գրգռութիւններով: Պարզ կը տեսնուի նաեւ թէ խորամանկ են եւ գիտեն ամէնէն առաջ իրենց կաշին փրկել, գործելով մութին մէջ, գործիք դարձնելով մէկ բանի թափթփուտ տեղացի օտարներ:

Ու այս ողորմելի գործունէութեան առջեւ, թերեւս կան որ կը հրճուին ու կը խայտան: Չէ՞ որ «Մայիս 28»ի դէմ է որ կը գրգռեն:

Բայց, ունի՞ն այս մարդիկը որ եւ է սքրուքիւն, ու վաղը, երբ աւելի բաջալերուած ժողովուրդին անփութութեենէն, անոր արմատն իսկ սկսին հարուածել, ո՞վ ինչ դարմանն կը բերէ:

Լաւ չէ՞ հիմակուց խորհիլ:

Մ. Ե.

ՋԻՆԱՔԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ ՅԵՏԱՁԳԵԼՈՒ ՓՈՐՁԵՐ

Ժընեւի, 9 Յունիս.— Ժընեւի եւ Լօզանի տեսակցութեանց նախօրեակին, զրոյցներ կը չրջին զինաթափութեան ժողովի յետաձգման մասին:

Այս կողմնակի զրգռութիւնները, կ'երեւի թէ կը ծածկեն հիթլերեան ռազմախաղ մը: Գերման կառավարութիւնը կ'ուզէ յաջողցնել զինաթափութեան ժողովի երկարատեւ յետաձգում մը, առանց սակայն պատասխանատուութիւնն ստանձնելու ուղղակի: Իտալացիները պատրաստ են ուժ տալու Գերմանիոյ այս խաղին մէջ: Ժընեւի իտալական պատուիրակները կը չանան մօտենալ ուրիշ պատուիրակութեանց եւ կը կարծուի թէ Իտալիոյ արտաքին նախարարին կը ըանաձի վերջին հաղ՝ ընդդէմ «անհոգուտ խորհրդաժողովներ»ուն, նախապատրաստութիւն մըն էր այս խաղին:

Գերմանիոյ հետապնդած խաղատակն է կը կարծուի, ժամանակ չահիլ, մինչեւ որ Պերլինի մէջ կազմուի հիթլերեան կառավարութիւն մը, որ Ժընեւի մէջ յստակօրէն պահանջէ Գերմանիոյ սպառազինման իրաւունքը:

ՆԱԽԿԻՆ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐԸ ՈՒԱՇԻՆԿԹՐՆԻ ՄԷՋ

Ութ հազար վերերանեներ, ցնցոտիներ հագած, բռնի մտան Ուաշինկթրն եւ ականջ չեն կախեր՝ մայրաքաղաքէն հեռանալու համար՝ ոստիկանութեան կողմէ իրենց տրուած հրահանգին:

Վերերանեներու հրամանատարը, յայտնեց թէ այն ատեն միայն պիտի ընդունին իրենց տեղերը վերադառնալ, երբ նախկին մարտիկներու հատուցման օրէնքը հաստատուի եւ հաստատեց թէ մինչեւ երկու շաբաթ, 50,000 մարտիկներ պիտի հաւաքուին մայրաքաղաքին շուրջ:

Վերերանեները կը սպասեն նախկին մարտիկներու նոր գումարտակի մը, որուն գլուխը կը գտնուի Տիկին Վերա Փերաթա, տագնապին ժամ տ'Արբը, ինչպէս կը կոչեն զինքը:

Վերերանեները զարհուրելի թշուառութեան մէջ են: Բացը կը պառկին, առանց վերմակի եւ անկողնի· կը վախցուի որ համաճարակ ծագի: Սըճուինդ կը ստանան բարեգործական ընկերութիւններու կողմէ, որոնք հազիւ կրնան մէկ շաբաթ միայն կերակրել զանոնք:

ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՈՒՀԻ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ

Ֆրանսացի օդանաւորդ կին մը Լէնա Պէրնչթայն անձնասպան եղաւ Պիսքրայի մէջ:

Անձնասպանութեան պատճառը կը նկատուի նիհիլական միջոցներ հայթայթելու անկարելիութիւնը, որ արդէք եղած էր իր թռիչքին: Կ'ուզէր կին օդանաւորդ մը խլել թռիչքի մրցանիշ մը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՄԷՋ

Ի նպաստ աւիգործներու կարգադրութիւններ

Ֆրանսայի եւմական նախարարը Պ. Ժէրմէն – Մարթէն մամուլի ներկայացուցիչներուն կատարած իր յայտարարութիւններով, կը յայտնէր թէ եւմական բացը գոցելու համար, անհրաժեշտ է խնայողական խիստ կրճատումներ ընել ծախքերու վրայ: Այս յայտարարութիւնը ենթադրել տուեր էր թէ կառավարութիւնը մտադրած է պետական պաշտօնեաներու թոշակին վրայ ալ դիպչ կատարել, ինչ որ մտահոգութեան մատնած էր ձախակողմեան երեսփոխանները, մինչ աջակողմեանները սկսեր էին պայքար մղել կառավարութեան դէմ, այդ առաջին պատրուակով արդէն: Իսկ առաւօտեան թերթերը կը գրէին թէ կառավարութիւնը իր առաջին նիստին մէջ իսկ, որոշում մը պիտի տայ այդ մասին: Բայց նախարարաց խորհուրդին մէջ, եւեմուտքի նախարարը ժամանակ ուզեց մանրամասն ծրագիր մը մշակելու համար: Ծրագիրը նախարարաց խորհուրդին պիտի ներկայացուի գալ շաբթու:

ԱՆԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Աշխատանքի նախարարը Պ. Տալիմիէ խորհուրդին հաւանութեանը ենթարկեց եւ ընդունել տուաւ ի նպաստ անգործներուն կարգ մը հրամանագրեր: Անգործութեան նպաստի ստացման համար ցարդ նշանակուած 180 օրուան սահմանը կը վերնայ կառավարական կարգադրութեամբ: Անգործները պիտի կրնան ուր որ ալ գտնուին, օգտուիլ նպաստէն, նոյն իսկ եթէ 180 օրուան սահմանը անցնի: Կարգադրութիւններ եղած են նաեւ կէս – անգործներուն համար:

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ԱՌԱՋ

Անգլիական ազբեւրէ բխած լուրեր կը հաւաստեն թէ Ամերիկայի արտաքին նախարարը՝ անգլիական դեսպանին հետ տեսակցութեան մը ընթացքին՝ հաստատած է թէ ամերիկեան կառավարութիւնը դէմ է անգլիական տեսակէտին, որ կը թելադրէ կատարելապէս ջնջել պատերազմական պարտքերն ու հատուցումները:

Այս մասին ամերիկեան պաշտօնական անձնաւորութիւններ, որոնք սերտ կապ ունին արտաքին նախարարութեան հետ, հետեւեալ ճշդումները բրած են·

1) Որովհետեւ հատուցումներու գլուխէն Միացեալ – Նահանգները որ եւ է վճարում չեն ստանար, այդ հարցին կարգադրութիւնը գործ մըն է որ պէտք է վիճաբանութեան դրուի Գերմանիոյ եւ ուղղակի շահագրգռուած պետութեանց միջեւ:

2) Արտաքին նախարարութիւնը միշտ յիշեցուցած է օտար պետութեանց ներկայացուցիչներուն՝ ամերիկեան խորհրդարանի դեկտեմբեր 23ի եզրակացութիւնը որ կը յայտնէ թէ պարտքերու ջնջումը կամ անոնց վրայ կատարուած որ եւ է կրճատում, դէմ է ամերիկեան հաղաքականութեան:

3) Ամէն անգամ որ հարց դրուած է հատուցումներու ամբողջական ջնջման, արտաքին նախարարութիւնը յայտնած է թէ Ամերիկա միակ ազգը պիտի ըլլայ, որ ամէն ինչ տուած պիտի ըլլայ, առանց ոչինչ ստանալու եւ թէ նման առաջարկ մը դժկամակութեամբ պիտի ընդունուի Ամերիկայի հանրային կարծիքին կողմէ:

Այս յայտարարութիւնները կը հաստատեն թէ ամերիկեան կառավարութիւնը յստակօրէն դէմ է հատուցումներու ջնջման· ընդհակառակն կը վախցի որ Գերմանիա ճանչնայ իր պարտքերը· որովհետեւ այդ կերպով, պիտի դիւրանայի յետագայ բանակցութիւնները՝ Ամերիկայի եւ իր պարտականներուն մէջեւ:

Միապետութիւնը Գերմանիոյ մէջ

ՆԵՐՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՄԻԱՊԵՏԱԿԱՆ Է

Գերմանիոյ ներքին նախարարը, բանալով կայսերական խորհուրդը, ուր ներկայ էին բոլոր գերման պետութեանց ներկայացուցիչները, հետեւեալ կերպով արտայայտուեցաւ «միապետութի՞ւն թէ հանրապետութիւն» հարցին մասին.

— Միապետութիւնը վերահաստատելու իմաստով՝ Սահմանադրական օրէնքին մէջ փոփոխութիւն մտցնելու մասին տարածուած զրոյցները անհեթեթ եւ վնասակար ըսի – բաւական են:

«Ինքզինքս նուաստացած պիտի զգայի՝ իբր նախարար, եթէ ուրանայի անձնական համոզումս թէ միապետութիւնը կառավարական այն ձեւն է որ լաւագոյն կերպով յարմարցուած է եւրոպայի սրտին վրայ հաստատուած ժողովուրդի մը:

«Նոյնպէս, պատմական տեսակէտով, երախտապարտ գիտակցութիւնն ունիմ այն ծառայութեանց, զոր արբայական եւ կայսերական նախկին տունը մատուցած է գերման ժողովուրդին:

«Բայց նաեւ, համոզուած եմ թէ այս պահուս երբ կը կռուինք «ըլլա՞լ թէ չըլլալ»ու համար, պետական դրութեան հարցը — միապետութի՞ւն թէ հանրապետութիւն— այն հարցերէն չէ որ պիտի լուծէ ներկայ կառավարութիւնը:

«Պետական դրութեան հարցէն աւելի կարեւոր է պետութիւնն իմքն իսկ: Իբր սահմանադրական նախարար, երբեք մտադրութիւն չունիմ մեր ժողովուրդը ենթարկելու նոր շփոթութեան մը, պետական դրութեանց հարց մը արծարծելով եւ կը խնդրեմ որ կասկածի չենթարկեն հաւատարմութեան երդումը, զոր տուի հանդէպ Սահմանադրութեան»:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

Տնտեսական համաշխարհային խորհրդաժողով մը հրաւիրելու անգլեւամերիկեան առաջարկը այժմէական կարեւորութիւն մը կ'ընծայէ ոսկիի հարցը քննելու համար՝ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ նշանակուած յատուկ յանձնախումբի եզրակացութեան:

Իր տեղեկագրին մէջ, յանձնախումբը կ'եզրակացնէ թէ պէտք է վերահաստատել ոսկի հիմնադրամը, որ կը մնայ կ'ըսէ դրամական լաւագոյն դրութիւնը· բայց ատոր համար պէտք ցոյց կուտայ ճանի մը պայմաններու· 1) Միջազգային փոխանակութեանց մէջ հաստատել՝ ազատութեան բանաւոր աստիճան մը· 2) Պատերազմական պարտքերու եւ հատուցումներու հարցերը կարգադրել գոհացուցիչ կերպով, 3) Ոսկի հիմնադրամի դրութեան կիրարկման մասին՝ պետական դրամատուներու միջեւ գոյացնել համաձայնութիւն մը:

ՊՈՒՏԱՆԻ ՂԵՍ

8.— ՍՊԵՏԱԿԱՏԱՐ

Ֆոտոամսագրի մեկ տարվա ընթացքում մենք տպագրեցինք մոտավորապես 1000 նկար, որոնցից 200-ը՝ գեղարվեստական։ Մնացածները՝ տեխնիկական նկարներ, որոնք ներկայացնում էին մեքենաներ, շենքեր, կամուրջներ, ճանապարհներ, հանքեր, գործարաններ, ֆաբրիկաներ, ջրանցքներ, նավահանգիստներ, երկաթուղային կայարաններ, ջրվեժներ, լեռներ, ձորեր, գետեր, ծովեր, լճեր, ծովածոցեր, ծովափնյա ավազներ, ժայռեր, ծառեր, ծաղիկներ, ինչպես նաև մարդկանց դիմանկարներ, խմբանկարներ, մարդկանց կենցաղի, աշխատանքի, հանգստի, զբոսանքի, մարզանքների, ճանապարհորդությունների, ռազմական զորավարժությունների, ռազմական նավատորմի, ռազմական ավիացիայի, ռազմական ավտոմեքենաների, ռազմական ձիերի, ռազմական շների, ռազմական աղավնիների, ռազմական ուղտերի, ռազմական փղերի, ռազմական հրթիռների, ռազմական տորպեդների, ռազմական սուզանավերի, ռազմական հրետանու, ռազմական ինքնաթիռների, ռազմական զրահապատ մեքենաների, ռազմական ռադիոկայանների, ռազմական հեռագրական գծերի, ռազմական հեռախոսների, ռազմական պրոժեկտորների, ռազմական գազադիմակների, ռազմական ռադիոհեռագրական կայանների, ռազմական ռադիոհեռախոսների, ռազմական ռադիոհեռատեսիչների, ռազմական ռադիոհեռաչափերի, ռազմական ռադիոհեռաչափական կայանների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռատեսիչների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափերի, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական կայանների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռատեսիչների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափերի, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական կայանների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռատեսիչների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափերի, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական կայանների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռատեսիչների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափերի, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական կայանների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռատեսիչների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափերի, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական կայանների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռատեսիչների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափերի, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական կայանների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռատեսիչների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափերի, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական կայանների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռատեսիչների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափերի, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական կայանների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռաչափական հեռատեսիչների, ռազմական ռադիոհեռաչափական հ

ԵՐԿԱՅ ՀԱՅԵՐԵՆ

(Վ. Ա.)

Գ. ՄԱՍ

— Հայ, հոս ու հիմիկը ամեն ինչ ուրիշ է... ամեն ոտնաչափ հող ներկած է մեր նահատակների արյունով... Ամեն տեղ ոտքիս տակ կը զգամ մեր նախնիներուն ոգին... Ամեն քար, ամեն ժայռ կը խոսի ինծի մեր անցեալ փառքերուն մասին... Ու ես, հպարտ ու խրոխտ, կը քալեմ հոս, ինչպես կրնայ քալել միայն ազատ մարդը, որ գիտէ թէ ինք տէր է իր հայրենի հողին...

Ու ինչպէ՞ս կրնայ չքալել, երբ ամեն քայլափոխի կը հանդիպի մեր անցեալ փառքերուն վկայ հնութիւններուն, որոնք կը պատմեն մեզի մեր հին ու փառաւոր կեանքին մաս

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ԻՍԻ-ԼԻ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի Վառաեան խումբի ժողովը տեղի պիտի ունենայ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։ Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ներկայ ըլլալ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՊԱՆԵՒՕի Արթիւ խումբի ժողովը վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին Ընկեր Զորմիսեանի բնակարանը, (115 Route d'Orléons, Cachan)։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Գաւառ

ԿՐՈՆՈՊԼԻ կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 11 rue Saint Martin d'Hérès, Café chez Louisի սրճարանին ներքնասրահը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրերով։ Բացականները նկատի պիտի առնուին։

ՄԱՐՍԷՅԻ կոմիտէն ստիպողական ժողովի կը հրաւիրէ Լա Միօթայի Համաժակ խումբըվաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՊՈՒԼՕՆ ՕՏՏՕի Վառաեան ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 2ին, սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Նոյն ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը ժամը 5ին։ Կը խօսի ընկ. Գավոզեան։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Սարսէլ

ԿՈՉՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀՐԱՑՐ ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ Պար՝ կէսգիշերէն վերջ, մինչեւ լոյս։

81 Rue de Paris, Salle Jacquemainի մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Արտասանութիւն ընկ. Գարիպեանէ, երգ, նուագ

Ընտիր ճաշ, դեկավարութեամբ Պ. Ե. ՍԱՆՏՐՈՍԵԱՆի

Ճոխ պիւֆէ *Մուտք 5 ֆրանք*

Պելֆոռ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վազգէն խումբի կողմէ

Վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

Կէմէրէկի Հայր. Միութեան Caserne d'Offemontի *սրահին մէջ*

Կը նախագահէ՝ ընկ. Յ. ՊԱԼՕԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Մ. ԶԱՐՈՒԿԵԱՆ

Երգ, արտասանութիւն եւ վաւերա *Մուտքը ազատ է*

Նիս

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նիսի Շրջ. Կոմիտէին կողմէ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին

364 Bld. de la Madeleine, Bar Cigaleի *սրահը*

Կը նախագահէ՝ ընկ. ԱԲՈՅԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ Բ. ՄԵԼՏՈՆԵԱՆ եւ ՎԱՀԱՆ ՇԷՀՐԻՐԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Մուտքը ազատ է

Լա Միօթա

Նախաձեռնութեամբ խաժակ խումբին

վաղը կիրակի ժամը 2ին, Bal Idéalի սրահին մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. ՊԵՏՐՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

կ'արտասանէ ընկ. *Մ. Առաքելեան* կ'երգէ ընկ. *Ս. Աւետեան*

Մուտքը ազատ է

Հրապարակային բանախօսութիւն Լիոնի մէջ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբի կողմէ

եւ հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը *8.30*ին, Գ. Թաղապետարանի մեծ սրահը

Կը նախագահէ՝ ընկ. Բ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, նուագ, արտասանութիւն, երգ, մեներգ։

Կը մասնակցի Տէսինի ԱՐՇԻԻ ֆանֆառ խումբը։

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Արիները։

Դախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք

Փարիզի Գրական Ակումբ *այսօրշաբ. իրիկուն ժամը 9ին, 131* rue Cambronne, métro Vaugirard, *տեղի կ'ունենան Բժ. Նորայրի «Ֆրէօտիկանութիւն» զեկոյցի առթիւ վիճաբանութիւններ։ Մուտքը ազատ է։*

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
Ա. ԾԱՀ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՕՓԵՐԱՅԻՆ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ին

Salle de la Société de Géographie

184 Bld. St. Germain, Métro: St. Germain

Կը ժամնակցին՝ Տիկ. Մ. ՍՈՒՐԱՒԵԱՆ (սոփրանօ) եւ Պ. ԺԱՆ ՄԱՍՕՆ (դաշնակ)։

ԴԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

Կոչ Անիէռ-Պուա Բոլոնպի հայրենակիցներուն

Անիէռ-Պուա Բոլոնպի Ե. Ա. Օգնութեան առժամեայ մարմինը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր հայրենակիցները վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Place de la Comète, Asnières, նախամեծարին վերնայարկը։ Փարիզի կեդրոնէն ներկայ կ'ըլլայ Պ. Առաքել Զաքրեան։

Հայրենակիցներ, կատարեցէք ձեր պարտականութիւնը՝ օգնելով անդորձ հայրենակիցներուն։

ՀՐԱԻԷՐ

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այսօր Շաբ. կէսօրէ վերջ ժամը 4ին հետեւեալ օրակարգով.— Զեկոյց՝ պատգամաւորական ժողովի մասին, Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան տեղեկատուութիւն՝ բարոյական եւ նիւթական գործունէութեան մասին, վերատուիչ յանձնախումբիընտրութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Նոյն օրը ժամը 4.30ին դումարուած երկրորդ ժողովը օրինաւոր պիտի նկատուի ինչ որ ալ ըլլայ ներկաներու թիւը.

ՀՐԱԻԷՐ

Բիւթանիոյ Հալբենակց. միութեան Մարսէյլի եւ շրջանի մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Cannebière, Café Noailleի *սրահին մէջ։*

Օրակարգ՝

Ա.— Ս. Հայաստան ներգաղթողներու արձանագրութիւն.

Բ.— Զեկոյց՝դաշտահանդէսի կարգադիր յանձնախումբի։

Գ.— Ընթացիկ հարցեր։

Անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր բիւթանացիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ո. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ.ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑՈՂ

Քրէօզէ, Ճարդ.— 10։
Մարսէյլ, Գործ.— 928։
Սարսէլ, Ղ. Ն.— 35։
Փարիզ, Կճայ.— 100։
Ալֆորվիլ, Մ. Կ.— 140։
Ալֆորվիլ, Յ. Մ.— 140։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Գրիգոր Զուլճեան որ կը բնակէր Rue Jules-Verne, Sevran, (S. et O.). Իմացնել իր եղբօր՝ Տիրան Զուլճեանի, 44 Rue Dounave, Choumen, Bulgarie.

— Համայեակ Ճուլեան կը փնտռէ իր կինը՝ Մարիամ, աղջիկը՝ Իմաստուհի-Ազատնի 30 տարեկան, որդիները՝ Հայկ (28 տարեկան), Աւագ 26, Առաքել 22։ 1914ին աքսորուած են Քէմախի կողմերը։ Անկէց ի վեր լուր չկայ իրենց մասին։ Կը խնդրուի իմացնել Համայեակ Ճուլեանի, 11 rue Gerbevillers, Le Creusot, (S. et L.). France.

ՆԷՕՅԻԻ ՍԻՒՐ - ՍԷՆԻ ՄԷՋ ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Pont de Neuilly *եւ Պուա որ Պուլօնեի մօտ, տակաւին վարձու են քանի մը գեղեցիկ յարկաբաժիններ՝ ամէն յարմարութիւններով. 3 եւ 4 փէս 10 - 15,000 ֆր., 5 փէս 15 - 20,000 ֆրանք հաւաձայն յարկաբաժիններու։ Մեծ խոհանոց, ճերմակեղէններու պահարան, հանգերձարան, ծառաններու համար խոհանոց եւ սենեակ, կեդրոնական ջեռուցիչ, վերելակ։ Ինքնաշարժի յատուկ տեղ (Պօքս)։ Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 9 եւ 9bis* Rue Casimir Pinel *եւ* 11 Bld. de la Seine:*Մանրամասնութեանց համար դիմել* M. Verdonnet, 68 Rue Boursault, Paris (17), *հեռաձայն՝* Marcadet 56-63: *Փափաքողներու կը դրկուի չէնքին պատկերազարդ գրքոյկը։*

Ուշադրութիւն

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՄԻՀՐԱՆ ՏՕԼԱՊՃԵԱՆ

Ցա, բիւ աը լա Մալ

եւ բիւ աը լա Միւռ, Մարսէյլ

Թաքուր, ճամող եւ ածան կերակուրներ։ Ապուր՝ *60* սանթիմ, բանջարեղէն պարզ՝ *1* ֆր., բանջարեղէն միսով՝ *1.50*, մսեղէն գետնախնձորով եւայլն 2 ֆրանք։ Ընտիր ըմպելիներ։ Ապօնըմանի մասնաւոր գին։

Սրահը տրամադրելի է ժամը 2.30էն մինչեւ 6.30 ժողովներու համար։ Համոզուելու համար մէկ անգամ այցելել բաւական է։

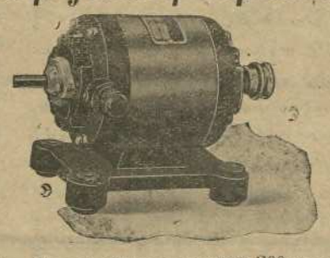
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէտ.* Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժեներ. ֆիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանթգային, արեան, մորթի, քթի, կոկորդի, ականջիֆիւանդութ. տարրալուծում։ Դիմել՝ 123 Bld. Sébastopol, *ժ.* 9-12 եւ 2-8, եւ կիր. առաւօտները կամ 93 Rue d'Angoulème *ժ.* 5-8 եւ կիր. առաւօտները։

Կարի յատուկ մօթիւռներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէսօնաթ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Ածան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը։

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Զորեքշաթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3-5։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ԵՐԱԶԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՓՐՕՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

«ԵՐԱԶԱՀԱՆ ՁՈՒԽ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ»

որ կը պարունակէ *10* հազար երազներու ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը

ՄԻԱՅՆ ԵՐԱԶԱՀԱՆԸ ԲԱՂԿԱՑԱԾ Է 158 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐԷ

կը պարունակէ երազահան, լուսնի երազացոյց, գուշակութիւն մարմնաթաղի եւ վիճակացոյց։

Դիմել գրավաճառ Գ. ՄԵՐԻԿԵԱՆԻ, *13 Rue des Dominicaines, Marseille* կամ ուղղակի հրատարակիչ ԱՐԱՄ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ, *299 Rue de Lyon, Marseille.*

Գին 15 ֆրանք, Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր գեղչ

Ամերիկահայ նոր ժառանգում

ԼՕՕՇ ՅԱՐՈՒԹ

Պիտի Ներկայացնէ

ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ, ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ, ԺԱՄԸ 3ին

ԼՕՕՇ ՅԱՐՈՒԹ Աբեդայի դերին մէջ

Théâtre MONTMARTRE L'ATELIER

Place Dancourt, Métro: Pigalle et Anvers

ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ

ՊԻՏԻ ԵՐԿԱՅԱՑՆԷ

Պ. ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ֆրանսերէն լեզուով եւ Օտէոնի յայտնի դերասաններու հետ կը ներկայացնէ

OTHELLO

ԳԻՆԵՐԸ՝ 30, 20, 15 ԵՒ 10

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Տնտեսական տագնապ չկայ

ԼԱԻ ՊԱՏԵՂՈՒԹԻՒՆ

ԾԱԽՈՒ Է արեւելեան նպարեղէններու կարեւոր վաճառատուն մը։ Գնդեղիկ խանութ, երկար պայլ, վարձքը՝ չնչին։ Շահը երաշխաւորուած։

Դիմել՝ Société Martayan-Azizian, 52-54 rue Piat, *Փարիզ, մէթրօ Պելվիլ։*

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ թրիքօ շինողներու համար։

Միշտ պատրաստ ունինք *50000* քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ թիւ *2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40* եւ հաստ մանած բուրդ *(grosse laine)*։ Ամէն տեղէ աժան գին։

Դիմել՝ **Doerflinger,**

31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

Հրաւէր բոլոր փախիկաճաշակներուն

ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, կեանքը, Ֆ. Ազատեան 15 ֆրանք, ԾԱՆՕԹ ԴԻՄԱՐԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ, Ղ. Զօհրապ 20, ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ (Տ. Չէօկիւրեան եւ Ռ. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, ԱՐԵՒՈՏ ՃԱՄԲԱՆ, Մանկիկ Պերպէրեան 10, ԵՏՔԸ, էրիխ Մարիա Ռեմարք 20, ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ, Քրիստ. Միքայէլեան 10, ՀՆՉՈՒՔ եւ ՉԱԼԱԼԻՉՏԻՒ՝ Րաֆֆի 25, ՎԱԼԱՆԹԻՆ, ժորժ Սան 20, ԹԻՐՔԱՆՕ, (Բիւզանդիոնի կայսրուհին) 25, ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ, Մալխաս 50, ԳՆԱԳԱՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ, Ռէն 20, ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ, Ղ. Մելքեան 10, ՄԱԼԻՀԱ ՀԱՆԵՄ, Ե. Օտեան 2 հատոր 30 ֆր., ԺԻՒՏՔՈՒ ԵՒ ԺԱՔԻՆ, Ա. Պերնէտ 2 հատոր 65 ֆր., ՍԻՄՕՆ ՓԷՏԷԻՎԱՆ 25, ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ, Քամսիմ 2 հատոր 25, ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ, Յ. Ալտճեան (Ռոզմերի) 12.50, ՏԱՒԻԴ ԵՒՈՂԵԱՆ, Գ. Կառավարենց 20, ԱՐԵՒԵԼՔԻՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ, Ոստանիկ 5, QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՇՏ - ՍԱՄՈՒԻԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, *ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր։*

20 ԺԱՄԷՆ

ՓԱՐԻԶ - ԼԻՈՆ - ՄԱՐՍԷՅԼ - ՆԻՍ

եւ նոյն ճամբուն վրայ ու շրջակայքը բոլոր մեծ ու փոքր տեղերը ֆանդիպելով երթեւեկարձի

Հայ փոխադրական ապահովութիւն

Կը փոխադրուի ամէն տեսակ ապրանք, կարասի, եւլն., եւլն.։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ, ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ ԳԱՄԻՕՆՆԵՐՈՎ

Շաբաթը երեք անգամ կանոնաւոր երթեւեկ

ԽՒՍ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆ (երկուատուկ ֆամիլիաներու համար)

Դիմել կամ գրել ֆետեւեալ ֆասկէներուն՝

Մ. ՄԻՐԱՔԵԱՆ	Մ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ	Ա. ՄԱՍԼԱՔԵԱՆ
ՓԱՐԻԶ	*ԼԻՈՆ*	*ՄԱՐՍԷՅԼ*
4 Route Stratégique	19, Rue Pasteur	30, Rue Ste. Barbe
VANVES (Seine)	LYON (Rhône)	MARSEILLE (B.duR.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԿԱԹԱԳԻԾԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Հայաստան եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 12 ՅՈՒՆԻՍ 1932 12 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1904

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՆԱՁԻՒՆՔ ՄԵՐ ՏԵՍԱԿԻՑՆԵՐԸ
(ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԽՆԴԻՐԸ)

Յառաջ. Հայաստան»ի պաշտօնական արտայայտութիւնները, ինչպէս տեսանք, ամէն տեսակի բարեմիտներն ալ կրնան համոզել, որ ներգաղթի գործը հայ բոլշեւիկներուն համար կատակգործ մըն է: Ինչ որ կը նշանակէ թէ՝ հայ ժողովուրդի կենսական խնդիրը կը ստանայ երկրորդական արժէք, կրնայ ձգձգուիլ այնքան ատեն, որքան ուզեն հայ բոլշեւիկ գործակալները եւ կրնայ իրագործուիլ այնչափով, որչափով անհրաժեշտ է իրենց կատակգործական փորձարկութեան:

Այս տուեալները հիմք ունենալով կ'եզրակացնէինք թէ Յառաջ»ի կառավարութիւնն է գլխաւոր պատճառը ներգաղթի ձգձգուելուն եւ անկանոնութիւններուն, ու տպագրական է «կապալի թշնամիներ» փնտռել արտասահմանի մէջ:

Դաշնակցական մամուլը յաճախ արտայայտուած է այդ մասին: Տարուան մը փորձառութենէն յետոյ, նորէն բանաձեւենք մեր տեսակէտները յստակ ու որոշ:

Ջերմ կողմնակից ենք ներգաղթին: Ներգաղթ դէպ ի հայրենիք, ինչ պայմաններու մէջ ալ գտնուի ան, ցրուած ազգի մը համար՝ ազգային գոյութեան հիմքը կը կազմէ:

Տարագիր հոծ զանգուածներու մէկ խոշոր մասը տակաւին տեղաւորուած չէ եւ անորոշութեան մատնուած է: Այդ բազմութիւնները, երբ հնարաւոր է, առաջին հերթին պէտք է փոխադրուին Հայաստան: Իսկ եթէ ներգաղթի գործը դանդաղի, կամ տարի մը ընթացքին քիչ թիւով տարագիրներ միայն նախատեսուած ըլլան, երեքուն բազմութիւնները պիտի տեղաւորուին այնպիսի վայրերու մէջ, ուր կարելի է հող կամ գործ գտնել, ու միեւնոյն ժամանակ՝ տպահովել անոնց տպագային մշակութային գոյութիւնը:

Տարուան մը փորձառութենէն յետոյ, կը կարծենք թէ այլ եւս անհրաժեշտ է 100,000 կամ 30,000 տարագիրներու զանգուածային փոխադրութեան մասին խօսիլ: Այդ երեւակայական մեծախօսութիւնները միայն կը բորբոքեն եւ կը նպաստեն աւելի երեւան վիճակի մը: Փոխադարձ մեղադրանքները մէկ կողմ թողնենք: Ուսինք ամէնէն բազմալի կարելիութիւններու մասին, ընդունելով որ՝ թէ՛ արտասահմանի եւ թէ ներկայ Հայաստանի հնարաւորութիւնները չեն գոնէ պատասխանատու չբոլշեւիկներուն կողմէ: Հայաստանը այս պայմաններուն մէջ եթէ տասնեակ տարիներուն տասը, առ առաւելն տասնեւհինգ հազար տարագիրներ փոխադրել Հայաստան, ու այդ գործը վերածէ կանոնաւոր «հնդամեայ ծրագիր»ի մը, ներգաղթի խնդիրը պիտի ելնէ իր վիճելի բնոյթէն եւ մտնէ գործնական ճամբու մը մէջ:

Յառաջ. Հայաստանի տասնեակ պարտաւորութիւններուն իր համապատասխանութիւնը պէտք է բերէ արտասահմանի հայութիւնն ալ: Նկատի առնելով ձեռնարկի համազգային բնոյթը, պէտք է նկատի առնել նաեւ օգնութեան գործին յաջողութիւնը: Օգնութեան գործը կրնայ յաջողիլ, երբ արտասահմանի կազմակերպութիւններն ու հանրային հաստատութիւնները կը համախմբեն ազգային միութեան մը մէջ, պատասխանատու եւ հեղինակաւոր, որ կազմակերպական տարակարծութիւններէն վեր, համագործակցարար բոլոր հնարաւոր միջոցներուն պիտի դիմէ, նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւնն ապահովելու ներգաղթին:

Ներգաղթող զանգուածները, հնարաւոր չափով, պէտք է ծանօթանան երկրի պայմաններուն, ու երբ իրենց կամքով ճամբայ պիտի ելնեն դէպ ի Հայաստան, պարտաւոր են նաեւ հանդուրժել այն տեղի դժուարին պայմանները, միխիթարուելով այն գոհունակութեամբ, որ Հայաստանի մէջ կ'ապրին:

Ու, որպէս զի հիասթափութիւններու եւ նոր ողբերգութիւններու տեղի չտրուի, վերջ պիտի դնեն բոլշեւիկ գործակալներու, Հօկեռու եւ կարգ մը թերթերու խարեպատիր գովքերը՝ Յ. Հայաստանը դրախտ ներկայացնելու: Հայաստանը ոչ դրախտ ներկայացնենք, եւ ոչ ալ դժոխք: Տնտեսական Հայաստանը ներկայացնենք, այնպէս ինչպէս գոյութիւն ունի, ու ներգաղթի պարագային, նոյն իսկ անտեսենք բոլշեւիկեան կուսակցութեան վարչութեան անտանելի բռնութիւնները, պահ մը երեւակայելով որ այդ բռնութիւններն ուղղուած են քաղաքական տարբերին դէմ: Ներգաղթող զանգուածները մեզի համար քաղաքական տարբ ըլլալ կը դադրին: Եթէ Հայ բոլշեւիկները պիտի կրնան անոնցմէ քաղաքական տարբ կազմել, այդ իրենց գործն է, ի հարկէ՝ Հայաստան տանելէն յետոյ:

Ու հետեւաբար՝ վերջ պէտք է գոնէ գաղութներու մէջ սարքուած բոլշեւիկեան ցուցահանդէսները, թշուառ զանգուածները քաւարանէ մը անցնելու այս անգութ չարչարանքները, որոնք նահատակած են սոսկելու դէպ ի Հայաստան մեկնողները որ իրենց մեռելները գերեզմաններէն դուրս հանեն, անարգեն, մարդկային արժանապատուութենէ զրկուին, ու ապա մտնեն զացողներու ցուցակին մէջ:

Գացողներուն մեր խօսքը ըսուած է յաճախ, հիմա կը կրկնենք ընդգծելով.—Հայաստանը առեւտրական շուկայ մը չէ, ըստ կամս թափառելու եւ իր ուզած գործը նախաձեռնելու տեղը չէ: Հոն կայ բանուորական եւ գիւղական աշխատանք, գլուխը կախ եւ հնազանդ:

Եթէ հայ բոլշեւիկները, իրօք կ'ուզեն որ ներգաղթի գործը յաջող ընթանայ, (մանաւանդ որ աշխատող ձեռքերու պէտք ունին), պէտք է ձեռնարկին մօտենան պետական աշխատանքի բնականոն ձեւերով: Այդ պարագային, արտասահմանի բոլոր հաստատութիւնները միասին՝ անվերապահօրէն կը լծուին աշխատանքի:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ»Ը

— :-: —

«Հին Աստուածներ»ու ներկայացման առթիւ մեր մտածումը կ'երթայ դէպ ի այն հեղինակը, որ անցեալի մէջ մեզ յուզեց, ու այսօր, նոր թափով մը դարձեալ մեզ կը յուզէ:

Մօտ հսանեւերկու տարի առաջ Լ. Շանթի «Հին Աստուածներ»ը հայ գրականութեան հորիզոնին վրայ նոր երեւոյթ եղաւ, եւ թատերական շարժման այլապէս նոր գոյն մը տուաւ:

Սեդան, Վաթերլոյը եւ Աբեդան խլեցին հայ բազմութեան մէջէն:

Հայ գրականութիւնը եւ թատրոնը աւելի բարդ, աւելի համամարդկային եւ աւելի փիլիսոփայական հորիզոններ ընդգրկելու թռիչքը կ'առնէին, բայց աւելի հայեցի, աւելի իմիմնութեան արուեստի մը ձգտումով:

Մտածումի եւ տեսլականքներու համամարդկային չափերով՝ հայկական խաթխսխ մը վրայ բարձրացնել արուեստի շէնքը, տոհմիկ գոյներով ու ճարտարապետութեամբ:

Ահա ներբին մղումը:

Լ. Շանթի երկը ցնցում մը առաջ կը բերէր մեր գրականութեան եւ արուեստի տեսիլէն բռնուած մտաւորականութեան մէջ, որ պահ մը, նոր Աստուածները մոռցած՝ «հին աստուածներ»ու խնկարկումը կը սկսէր: Հեթանոսակա՞ն, մեեեենակա՞ն, ճաւասարդեա՞ն բառերու հեղեղ մը կ'առնէր կը տանէր բոլորին, երբ իսկական իմաստը՝ սկսուած շարժումին՝ կը կայանար այն վերադարձին մէջ, որ մեզ կը տանէր ազգային գրականութեան արմատին:

Այսօր, դարձեալ Լ. Շանթի մէկ նոր երկը, «Օշին Պայլ»ն է որ կուգայ երեւոյթի մը պէս յուզելու մեր գրական եւ թատերական կեանքը: Երկի գրական արժէքը եթէ տակաւին բոլորի դատողութեան չէ ներկայացած. ան նոր թատերական յաջողութիւնը, որ իրականացած է Գ. Խիէֆեանի բեմադրութեամբ եւ խաղարկութեամբ, արդէն փաստ է:

Այսօր, Փարիզի մէջ դերասան Լ. Յարութ՝ փարիզահայ խումբ մը դերասաններու հետ՝ կը ներկայացնէ «Հին Աստուածներ»ը:

Հոն, Պէյրութի մէջ Գ. Խիէֆեանի դեկավարութեամբ՝ կրկին կը բեմադրեն «Օշին Պայլ»ը:

Անդին, հեռուր Ամերիկայի մէջ Յ. Զարիփեանը բեմին վրայ է «Ինկած բերդի իշխանուհին»ով:

Իսկ Պէյրութի Հայկական Ճեմարանին մէջ, հայ գրականութեան եւ թատրոնի մեծ մշակը, յամառ համբերատարութեամբ՝ հայ պատանիները կը կրթէ, վաղուան մտքի մշակները պատրաստելու համար:

Մեր համակրանքը մտքի մշակին եւ արուեստի սերմնացանին:

ՐԻՎԱՐԷՑ

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Աշխատանքի նախարարութեան վերջին վիճակագրութիւնը նոր նուազում մը կ'արձանագրէ ամբողջ Ֆրանսայի անգործներու թիւին վրայ:

Յունիս 5ին, անգործներու թիւն էր 254,140· նախանցեալ շաբաթուան վրայ ուրեմն 8044ի նուազում մը:

ՉԻՆԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Չինական կառավարութեան արտաքին նախարարութեան գլխաւոր պաշտօնատարներէն մէկը յայտնեց Նանքինի մէջ թէ, Չինաստան տրամադիր է բանակցութեան մտնելու զանազան պետութեանց կարգին, նաեւ Ճափոնի եւ Խորհրդային Միութեան հետ, ոչյարձակման դաշնագրերու կնքման համար:

— Ոչ յարձակման դաշինքի մը կնքումը Ռուսիոյ հետ, ըսաւ, իմիմնաբերաբար տուն պիտի տայ երկու երկիրներու միջեւ դիւանագիտական յարաբերութեանց վերսկսման, որոնք խզուած էին 1927ին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Անգլեւփրանսական հատանձայնութեան մը վախարը Գերմանի շրջանակներու մէջ

Էրիօ – Մաքսոնալտ տեսակցութիւնը մտահոգութեան մատնած է գերմանի շրջանակները, հակառակ Լոզանի ժողովի մասին իրենց լաւատես արտայայտութիւններուն:

Գերմանի քաղաքական շրջանակները կը հաստատեն թէ՝ հատուցումներու հարցին շուրջ՝ անգլիական եւ ֆրանսական շրջանակները սկսած են իրարու մօտենալ եւ կարգ մը գերմանական թերթեր՝ առանց ապսպրելու Էրիօ – Մաքսոնալտ տեսակցութեան արդիւնքին, արդէն դառնօրէն կը սրամիջան թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա կը պատրաստուին Գերմանիոյ դնելու կատարուած իրողութեան մը առջեւ:

Պերլինի մէջ այն տպաւորութիւնը կայ թէ Գերմանիա, չվիտի կրնայ ապահովել հատուցումներու ջնջումը զոր կը հետապնդէր եւ թէ, շատ շատ, պարտապահանջ պետութիւնները վճարման նոր յետաձգում մը պիտի յօժարին Գերմանիոյ, ինչպէս նաեւ ժամանակաւոր կարգադրութիւն մը, որուն մանրամասնութիւնները կրնան ճշդուիլ յետագային, դաշնակիցներու եւ Միացեալ Նահանգներու համաձայնութեամբ:

Գերմանական կարգ մը թերթեր կը հետեւին թէ ինչ արդիւնքի ալ հասնի Էրիօ – Մաքսոնալտ տեսակցութիւնը, չի կրնար փոփոխութեան ենթարկել Գերմանիոյ դիրքը որ միշտ ժխտական պիտի մնայ՝ հատուցումներու վճարման մասին: Այս թերթերը կը հաւատան թէ Գերմանիա բացարձակապէս ի վիճակի չէ որ եւ է վճարում կատարելու, թէ արդէն իր պարտքէն աւելի վճարած է:

Գերման նոր կառավարութիւնը տակաւին, տակաւին չյայտնեց թէ ինչ դիրք պիտի բռնէ Լոզանի ժողովին մէջ: Սակայն կ'ենթադրուի թէ Ֆոն Փափէն եւ իր աշխատակիցները՝ որոնք երեքշաբթի իրիկուն կը մեկնին Պերլինէն, դպալի կերպով պիտի հետեւին Պրիւնինկի ուղեգծէն, առանց տակաւին պահանջելու հատուցումներու վերջնական հաշուեյարդարը:

Կարգ մը շրջանակներ կը կարծեն թէ կարելի պիտի ըլլայ հատուցումներու տարմանտիակ հարցէն դուրս դուրցնել ընդհանուր համաձայնութիւններ՝ կեզր· Եւրոպայի վերականգնումի հարցին շուրջ եւ առով Գերմանիոյ պիտի արամադրուին երմտական միջոցներ՝ որոնք թոյլ պիտի տան ուժ տալու տնտեսական կեանքի վերապարձնումին:

Անգլեւֆրանսական յարաբերութիւնները

Իրլանտայի վարչապետին Լոնտոն այցելութիւնը աւելի լաւ արդիւնք չտուաւ քան Անգլիոյ գաղթային եւ պատերազմական նախարարներուն այցելութիւնը Իրլանտայի վարչատեղին: Արտաքին նախարարութեան մէկ գեկոյցը կը հաստատէ թէ երկար ժամեր տեւող տեսակցութիւնը՝ համաձայնութեամբ չէ վերջացած:

Անգլիոյ վարչապետը Մաքսոնալտ չտա աչխատեցաւ համաձայնութեան եզր մը գտնելու: Բայց Իրլանտայի վարչապետը յամառեցաւ իր տեսակէտին վրայ եւ չուզեց որ եւ է զիջում ընել հատատարմութեան երդումի ջնջման մէջ:

Թուրք առտաֆին նախարարութեան գաղտնի թուագրութիւնը գողցուած

Վարչապետ Թուրք դեսպանին ձեվաւոր մարմինը պարտնյող դագաղը երբ կը փոխադրուէր էնկիլըի, կառախումբին մէջ գողութիւն մըն էր պատահեր: Կառքին մէջ ուր կը գտնուէր դագաղը, անձնաօթներ գողցեր էին անտուկներ, որոնց մէջ թանկարժէք գոհարեղէններ կային:

Ցայտնուած է թէ գողցուած անտուկներէն մէկը կը պարունակէր չատ կարեւոր դիւանագիտական թուղթեր, որոնց կարգին Թուրքիոյ արտաքին նախարարութեան գաղտնի թուագրութեան մէկ ընդօրինակութիւնը:

Ցունաստանի խնայողութիւնները

Ցունական թերթերը կը գրեն թէ կառավարութիւնը՝ Փարիզի իր դեսպանին Պ. Փոլիթիսի միջոցաւ յայտնած է Ֆրանսական կառավարութեան թէ, խնայողութեան պատճառներով՝ ստիպուած է վերջ տալ Ֆրանսական զինուորական յանձնախումբին պաշտօնին: Լոնտոնի յունական դեսպանը նոյնը հաղորդած է նաեւ Անգլիոյ կառավարութեան, անգլիական ծովային յանձնախումբին մասին:

Թերթերը կը գրեն նաեւ թէ այս ամսու 17ին համար ծանուցուած յոյն ձիաւորներու ռազմափորձերը տեղի չպիտի ունենան, միւս նոյն պատճառներով:

Հնդկաստանի կացութիւնը
ԿԱՆՏԻ ԵՒ ԻՐ ԿՈՒՍԱԿԻՑՆԵՐԸ Կ'ԱՔՍՈՐՈՒԻՆ

Պոմպէյի մէջ զրոյց կը շրջի թէ անգլիական մարտանաւ մը մօտ ատենէն պիտի մեկնի դէպի Անտաման կղզիները՝ հոն փոխադրելու համար հազարաւոր հնդիկ գործիչներ եւ յեղափոխականներ: Կանտիական պետերը՝ մէջն ըլլալով նաեւ Կանտի իմիքը պիտի ափսորուին, տեղ բանալու համար բանտերուն մէջ, որոնք խռնդուած են:

Հնդկաստանի բանտերուն մէջ վար պիտի դրուին միայն կիներն ու նուազ վտանգաւոր ազգայնական գործիչները:

⁂ Հնդիկ մահմետական խորհուրդը դէմ արտայայտուեցաւ կիներուն ֆաղաֆացիական իրաւունք տալու առաջարկին, ինչպէս նաեւ գործադուրներուն: Այս առաջարկը եկած էր անգլիական խորհրդարանի յանձնախումբին կողմէ: Խորհուրդը իր այս մերժումը կը պատճառաբանէ անով որ կիները պէտք է ծոցարկուած մնան, համաձայն մահմետական կրօնքի եւ թէ ճարտարարուեստական աշխատանքը մանաւանդ, կը կատարուի հնդիկ գործադուրներու կողմէ եւ եթէ գործադուրներուն տրուի ընէարկութեան իրաւունք, ի նպաստ Հնդիկներուն, հաւասարակշռութիւնը կը խախտի՝ ընտրութիւններու մէջ:

ՔՈՒՐՔԻԱ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԵՌԱՑՈՒՄԸ

Թուրքեւսուրիական սահմանին վրայ տեղի ունեցող բազմաթիւ ապստամբական դէպքերու մասին բազմաթիւ լուրեր եւ դժգոհութիւններ կը շատնան ամէն կողմէ: Թուրք կառավարութիւնը կը մեղադրէ սուրիական կառավարութիւնը Թուրքիոյ դէմ գրգռութիւններուն բերելու աշխատանքով եւ կ'ամբաստանէ զայն որպէս դրդիչ սահմանային դէպքերու: Իսկ սուրիական կառավարութիւնը փաստերով կը հաստատէ որ թուրք կառավարութիւնն է դրդիչն ու պատասխանատուն այդ դէպքերուն:

Թուրք կառավարութիւնը սակայն, որ կը հետապնդէ յետին նպատակներ եւ դաւադրութիւններ կը կազմակերպէ սահմանի վրայ, հասնելու համար իր թազուն ծրագիրներուն, անցած շաբաթ Հիւսիսային Սուրիոյ մէջ գումարուած ժողովի մը մէջ, որուն պաշտօնի էր սահմանային դէպքերու արգիլումն ու ապահովութիւնը, իր պատուիրակներու բերանով պահանջած է սահմանամերձ շրջաններէն հեռացումը «կասկածելի» տարրերու, թուրք պատուիրակները պնդած են որ աւազակային դէպքերու հեղինակները անբնակ աշխրէթներն ու ... Հայերն են:

Նոր չէ անշուշտ թրքական այս սուռ գրգռութիւնը մեր ժողովուրդի հասցէին: Վստահ ենք որ ան այս անգամ ալ չպիտի հասնի իր նպատակին:

(Ազգակ)

ՖՐԱՆՔՈՀԱՊԷՇ ՄԻՋԱԴԵՊ

Եթովպիոյ մէջ, Տիրէվաասյի երկաթուղիի ֆրանսացի պաշտօնեաներէն մէկը յարձակում կրեր էր հապշէ պինուրի մը կողմէ: Զինուորը Ֆրանսացին տարեր էր հապշէական թաղը, ուր խոշտանգեր էր զայն, կինն ու զաւակը ծանրօրէն վիրաւորելով:

Ֆրանսական հիւպատոսին միջամտութեամբը միայն կարելի եղեր էր փրկել զանոնք:

Այս միջադէպին վրայ, երկաթուղիի պաշտօնեաները գործադուլ յայտարարեցին: Գործադուլը սեւեց Մայիս 23էն Յունիս 2: Ֆրանսական դեսպանը Տիրէվաասյ գնաց քննութիւն կատարելու եւ յաջողեցաւ հետեւեալ համաձայնութիւնը կնքել: Ֆրանսական երկաթուղին յետ այսու իր յաւուկ ոստիկանութիւնը պիտի ունենայ, Տիրէվաասյի տեղական կառավարիչը պաշտօնանկ պիտի ըլլայ, իսկ վիրաւորը վնասուց հատուցում պիտի սանանայ:

ՔԻՒՐՏԵՐՈՒ ՕՐՇԱՍԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

«Յուսաբեր»ի մէջ կը կարդանք·— *Թուրքեւպարսիկ համաձայնութիւնը Արարատի հարցին մէջ՝ ապեռալի անդրադարձումներ ունեցաւ այդ շրջանի քրտութեան վրայ:*

Տաճիկ զօրքերը պարսկական հողերուն վրայ բանելով բոլոր լեռնային անցքերը ու կտրելով հաղորդակցութեան կէտերը Արարատի հետ՝ ժողովուրդը դառապարեցին սովի:

Լքուած ամէն կողմէ ու չբժատառուած գերագոյն ուժերով, ըմբոստ քրտութիւնը բռնեց համակերպման ուղին:

Սակայն, թուրք իշխանութիւնը, տեղահանելով հպատակած Քիւրտերը, որոշած է այս ձեւով նաեւ զանոնք բնաջնջել Զալալի, Բուրլի եւ Սորոնցի աշիրէթները, որոնք Արարատի շրջ կողմը կը բնակէին, չարաչարօրէն տուժած եւ տարագրուած են իրենց բնակավայրերէն, գլխաւորութեամբ Շամշատինովներու եւ Խալիս աղաներու: Իսկ Սիփրնկոյի Խալիս պէյը, Սէյիտ Ռահուլը, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ ուրիշներ, որոնք վտահած եւ անձնասուր եղած էին թուրք կառավարութեան, գնդակահարուած են:

Այժմ Թուրքիոյ արեւելեան շրջանները գրեթէ ամայի ու աւերակ են, պարսկական սահմաններէն մինչեւ Էրզրում, Իգդիր, Բայազետ, Ալաշկերտ, Զիլան եւ մերձակայ այլ շրջաններու մէջ կը գործեն քրտական հրոսակախումբերը, որոնք, հրաժարած ամէնքէն եւ ամէն բանէ, կ'ապրուստ կեն Թրքաբնակ վայրերը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԵՐ ՎՏՈՎԿՎՈՍՈՍԻ ՂՎԻՎՂՈ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՐՑԵՐԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՈՒՄԱՆ ՎՐ ՈՒՂՂ ՂԵՖՎՂՅՑՆԵ ՀՂՄ

Ս. ՄԱՐՏԻՆՅԱՆ

— Մեր և դուստր, ասչեր, — ասեր Հասը Հասանը:

— «Ի՞, ի՞նչ ես հղել, որ ես ասում ես, թե ինչ-որ մեկը կարող է ինձ ատել: Ես ոչ ոքի վնաս չեմ տվել, ոչ ոքի չեմ նեղացրել, ոչ ոքի չեմ վիրավորել, ոչ ոքի չեմ ատում, ոչ ոքի չեմ նախանձում, ոչ ոքի չեմ նախատում, ոչ ոքի չեմ ծաղրում, ոչ ոքի չեմ ծաղրում, ոչ ոքի չեմ ծաղր

ԲՈՎԱՅ ՀՍՅԻԿՆԵՐ

(Վէպ Գ֊ից)

— Ես քո խոսքերը չեմ հասկանում, Ռոզա, — ասաց Ֆրիդրիխ Ս., — ինչպես էլ որ նայում եմ քեզ, դու ինձ համար միշտ մնում ես առեղծված։ Ես չեմ կարողանում հասկանալ, թե ինչպես կարող է մի կին, որ ունի ամուսին և երեխաներ, ինչպես դու, ունենալ նաև մի ուրիշ սեր։ Ես չեմ կարող

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Անիէր Պուա Քոլոնպի Ջէյթուն կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 345 Ave. d'Argenteuil, Bois-Colombes, Café Ararat. Կը խնդրուի օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Վիէնի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր խումբի ընկերները Յունիս 14ին երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին։

Սեւիֆօնիէ մեծ նուագահանդէս
ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

25 Յունիս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին

Maison Gaveau, 45 rue la Boetie Métro Miromesnil

Կը մասնակցին ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ ԻՐԻՍ ՊԻԼՊԻԼԵԱՆ

Mr. WORMS (թաւջութակ) Mr. BRUN (սրինգ)

եւ 40 արուեստագէտներէ բաղկացած սէնֆոնիք մեծ նուագախումբ

Յայտագրին մէջ՝ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԷՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԿՏՈՐՆԵՐ ԵՒ ՄԵՆԵՐԳՆԵՐ

Ինչպէս եւ Պէթհովէնէ, Մոցարտէ, Շուպէռէ, Վէպէռէ դասական կտորներ

ԳԻՆԵՐ՝ 30, 25, 20, 15, 10 եւ 7·50 Ֆրանք

Կոչ Անիէռ-Պուա Քոլոնպի հայրենակիցներուն

Անիէռ-Պուա Քոլոնպի Ե. Ա. Օգնութեան առաժամեայ մարմինը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր հայրենակիցները այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Place de la Comète, Asnières, ձախափաճառին վերնայարկը։ Քարիզի կեդրոնէն ներկայ կ'ըլլայ Պ. Առաքել Ջաքրեան։

Հայրենակիցներ, կատարեցէք ձեր պարտականութիւնը՝ օգնելով անդորձ հայրենակիցներուն։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Կոմիտաս երկսեռ երգչախումբի մեծ համերգին

9 ՅՈՒԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԻՐԻՆ Salle Gaveau*Ի ՄԷՋ*

ՀԱՅ ՄԱՐՇԷԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

≡ BONNETERIE ≡

Առեւտրականներ՝ մեծ դրամ կը խնայէք երբ ձեր թրիքօները կը գնէք՝

S. SHAHINIAN

41bis Rue de la Valée **ARCUEIL (Seine)**

Այցելեցէ՛ք մէկ անգամ եւ ինծի պիտի գտնէք տոկուն ու ճաշակաւոր ամէն տեսակ թրիքօներ։

փափաքողներուն նժոյշները եւ գիները կը դրկենք ձրի։

Հաղորդակցութեան միջոց.— **Porte Orléans**էն առնել **88** թիւ. իսնրակառքը եւ իջնել **La Vache Noire**

Տնտեսական տագնապ չկայ

ԼԱՒ ՊԱՏԵՂՈՒԹԻՒՆ

Շօհոր է արեւելեան նպարեղէններու կարեւոր վաճառատուն մը։ Գեղեցիկ խանութ, երկար պատլ, վարձքը՝ չնչին։ Շահը երաշխաւորուած։

Դիմել՝ Société Martayan-Azizian, 52-54 rue Piat, *Փարիզ, մէթրօ Պէլվիլ։*

ԵՐԱԶԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՓՐՕՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

«ԵՐԱԶԱՀԱՆ ՁՈՒԽ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ»

որ կը պարունակէ *10* հազար երազներու ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը

ՄԻԱՑՆ ԵՐԱԶԱՀԱՆԸ ԲԱՂԿԱՑԱԾ Է 158 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐԷ

կը պարունակէ երազահան, լուսնի երազացոյց, գուշակութիւն մարմնաթաղի եւ վիճակացոյց։

Դիմել գրավաճառ Գ. ՇԵՐԻԿԵԱՆՑԻ, *13 Rue des Dominicaines, Marseille* կամ ուղղակի հրատարակիչ ԱՐԱՄ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ, *299 Rue de Lyon, Marseille.*

Գին 15 ֆրանք, Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր զեղչ

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, իմաստին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ։ Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ *Կեդրոնատեղի* 92 *Rue* d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ *1* քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր։

Մաղհի առեւտրականներուն եւ հայրենակիցներու

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՄԵՐ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐԷՆ

ԿԱՆԱՆՑ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Մասնագիտութիւն՝ ռոպերու, ժիլէթներու, քրէփ տը շինէ շրմրզիչներու եւ մետաքս ժեռսէներու։

H. KEHRIBARIAN

19 Rue de Cléry, PARIS (2)

Métro: SENTIER Tél. RICHELIEU 97-12

Կ'ընդունինք ապահովագրանքներ դաւառէն և արտասահմանէն

ՀՐԱՒԷՐ

Բիւթանիոյ Հալբենակից. միութեան Մարսէյլի եւ շրջանի ժառանգաւոր ընդհ. անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Cannebière, Café Noaille-ի սրահին մէջ։

Օրակարգ՝

Ա.— Խ. Հայաստան ներդաղթողներու արձանագրութիւն.

Բ.— Զեկոյց՝ դաշտահանդէսի կարգադիր յանձնախումբի։

Գ.— Ընթացիկ հարցեր։

Անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր բիւթանացիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Istituto Nazionale Delle Assicurazoni

Գործակալութիւն «Opéra»

Տնօր. ՏՕՐՖՄԱՆ

18 Chaussée d'Antin, Փարիզ (9)

Հեռ. Provence 82—48

Կեանքի ապահովագրութիւն, կենսաթոշակ՝շահաւոր ապով։ Կ'ուզուին գործակից աշխատակիցներ։

Գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անց եալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (կիրակի ալ մէջը) *ժ. 3-7*, բացի երկ.է։ 62 Rue de la Rochefoucauld, բակին խորը, բ. յարկ, ա՛ջ կողմ, Métro Pigalle.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ա՛րմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժխներ. հիւանդութիւն եւ վարիսք։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Ամերիկահայ նոր ժառանգում

ԼԻՕՆ ՅԱՐՈՒԹ

Պիտի Ներկայացնէ

ԼԻՕՆ ՅԱՐՈՒԹ որ կը կատարէ Աբեղայի դեր

Այսօր կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին

Théâtre MONTMARTRE L'ATELIER

Place Dancourt, Métro: Pigalle et Anvers

ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ

Իսկ իրիկունը ժամը 8.45ին նոյն թատրոնին մէջ

Պ. ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ֆրանսերէն լեզուով եւ օպէռնի յայտնի դերասաններու հետ կը ներկայացնէ

OTHELLO

ԳԻՆԵՐԸ՝ 30, 20, 15 ԵՒ 10

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ՔՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՀԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

ՄԱՔՈՒՐ եւ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն *8*, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 2էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷ

ՏՕՔԹՕՐ ԱՍԼԱՆ

ՓՈԽԱԴՐԱԾ Է ԻՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

34 Boulevard de Clichy, Paris (18)

Métro: *Pigalle* Tél. Marcadet 76-65

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր ժամը 11էն կէսօր եւ 3էն 8ը։ Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12.

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ թրիքօ շինողներու համար։ Միշտ պատրաստ ունինք *50000* քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ թիւ *2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40* եւ հաստ մանած բուրդ (*grosse laine*)։ Ամէն տեղէ աժան գին։

Դիմել՝ **Doerflinger,**

31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն

ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն։

Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՓԱՍՏԱԲԱՆ-ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր

փողոցի արկածներու *մասնագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*

հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI

Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot

Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114։ *Օթօպիւս* BA, AZ *եւ* BT

Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օդէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Etude de Me **BERNARD WAHÉ** (ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISÇONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը սոսնձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարանները առջեւ, կոչուայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՔՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու

պատուոյ մէտալլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Շոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակենսական դարմանում (**radiothéraphie profonde**), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարմնային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ գոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, ձեղադրական եւ ֆրէյեան մէթոտներ։

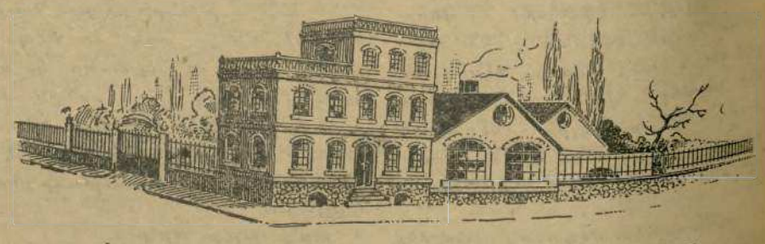
Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներական հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ գրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:

Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

RÉALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել որեւէ պայմանագրութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու։

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխադրութեանց համար, երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով։

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70* եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան։ Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*։

Նշանեան *20, Passage Prado,* (մէթրօ Սէն-Տընի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒՆԻՍ 1932 — 14 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1905

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Ներգաղթի տաքիւ՝ Դաշնակցութեան, հայ բոլշեւիկներու եւ պատասխանի հանրային հաստատութիւններու փոխ – յարաբերութիւնները նկատի առնելէ յետոյ, կը մնայ կարեւոր խնդիր մըն ալ, որ պէտք է քննութեան առնել եւ նոյնքան յստակութեամբ ճշդել դիրքերը:

Այդ, կուսակցական պայքարի խնդիրն է, որուն առաջնակարգ նշանակութիւն կուտան բոլշեւիկներն ու իրենց արտասահմանեան գործակիցները:

Ուրեմն, ՔՈ՛Չ լռեն մեզ: ՔՈ՛Չ լռեն ոչ միայն հայ բոլշեւիկները, այլ նաեւ անոնց ամէն տեսակի բարեկամները:

Կուսակցական պայքարին պիտի դիմաւորենք կուսակցական պայքարով: Մեր պայքարը պիտի ըլլայ ինքնապաշտպանողական, այլ խիստ եւ հետեւողական:

Ինչո՞ւ այս դիրքաւորումը, ինչպէս պիտի ըսէին հայ բոլշեւիկները:

Նախ, անոր համար, որ հայ բոլշեւիկեան պայքարը, անունով ուղղուած է Դաշնակցութեան եւ անոր քաղաքականութեան դէմ, բայց էութեամբ հարուածը ուղղուած է հայ ժողովուրդի հասարակական ըմբռնումներու, անոր հաստատութիւններու եւ դոյութեան դէմ:

Երկրորդ, անոր համար, որ հայ բոլշեւիկներու պայքարը կուսակցական – դաղափարական բնոյթ չի կրեր, այլ ընդհանրապէս ծանր խռովարարական ձեւ մը, գաղութները քայքայելու, ազգային մարմինները պառակտելու, եւ չատ յաճախ արիւնալի տեսարաններ պարզելու մեծ ու փոքր դաղութներու մէջ, երբեմն նոյն իսկ օտարներու աչքակոյտեամբ:

Արդ, մենք կը հանդուրժենք բոլշեւիկեան չարք մը արարքները, ի սէր ներգաղթին: Կը կարդանք ու կ'անցնինք իրենց սուտերն ու զրպարտութիւնները: Չենք հետաքրքրուիր իրենց կազմակերպական աշխատանքներով, եթէ նոյն իսկ յաղողին ամրողջ հայ աշխատաւորութիւնը արձանագրել իրենց չարքերուն մէջ: Հրապարակը բաց է իրենց գրաւոր եւ բերանացի վերոփականսի համար. փառք Աստուծոյ, ուր հայ գաղութ մը կայ, հոն կայ նաեւ կոմունիստական կուսակցութիւն մը, որ իր քարոզը կը տարածէ: Գաղափարական պայքարի եւ համոզման առնահման ասպարէզ մը եւ՛ Հայերուն եւ օտարներուն մէջ: Այս ճակատներուն վրայ, Դաշնակցութիւնը կը կենայ իր գաղափարախօսութեամբ, իր համոզուած չարքերով եւ համակիրներով, ընդդէմ բոլշեւիկեան հոսանքին, եւ կը բաւականանայ իր մամուլով եւ բերանացի վերոփանտով:

Բայց, երբ հայ բոլշեւիկները այս սահմանը կ'անցնին, երբ համազգային նշանակութիւն ունեցող խնդիրներուն հանդէպ եղած բարեացակամութիւնները կը չահագործեն, երբ պղտոր ջուրերուն մէջ ձուկ որսացող տարրերով հրապարակ կուգան՝ ռազմական ճակատներ ստեղծելու հայկական տարածքի կեանքին մէջ, երբ լրջօրէն կ'անտեսեն մեր բոլոր խոհեմութիւնները, որ չբաղատէն մեզ կը թելադրուի, եւ կը բախի նոյն իսկ մեր գաղութներու երեսուն վիճակէն, ու անպատասխանատու կերպով՝ տակն ու վրայ կ'ընեն գաղութի կեանքը, կ'ըսենք:

— Հոդ կեցէ՛ք, անպատիժ չէք կարող շարունակել ձեր չահագործութիւնները:

Ու այս ազդարարութիւնը կ'ընենք այն կատարեալ գիտակցութեամբ, որ այսօր Դաշնակցութիւնը իր կուսակցական կոչումէն զատ, կոչուած է ստանձնելու խոշոր դեր մը գաղութներու կազմակերպութեան, ազգային կեանքի կանոնաւորութեան եւ հանրային կեանքի կարգապահութեան մէջ:

Դաշնակցութիւնը տարագիր հայութեան համար կազմակերպութեան, կամքերու կեդրոնացման, եւ համագործակցութեան ձեռագոյն ազգակն է:

Մեր կուսակցութիւնը կը գիտակցի իր կոչումին եւ պատրաստ է համագործակցելու բոլոր այն հոսանքներուն հետ, որոնք ցրուած հայութեան ուժերը կ'ուզեն համախմբել, ազգային հաստատութիւնները վերակազմել, հանրային խաղաղութիւնը պահպանել, եւ բոլորի ճիգերը լարել դէպ ի չինարար աշխատանքը:

Այս պատասխանատուութեան գիտակցութեամբ Դաշնակցութիւնը, ժողովուրդի մեծամասնութեան հաւաքական կամքը միշտ պիտի գերադասէ անպատասխանատու խմբակներէն, իր կարելին պիտի ընէ խօսքով եւ արտայայտութեամբ կարգը պահպանել:

Բայց, եթէ հայ բոլշեւիկները եւ զանազան գոյնի Հօկերը կուսակցական պայքարի դրօշով հրապարակ գան ռազմական տեսակի գործողութիւններով ցնցելու գաղութները, պիտի հանդիպին նոյնքան խիստ հակահարուածի:

Հայ բոլշեւիկներն ու իրենց համախոհները թող պայքարին մեր գաղափարներուն եւ քաղաքական իդէալներուն դէմ, որքան կ'ուզեն: Այս արդէն համոզումի եւ ազատ խօսքի ասպարէզն է: Բայց երբ անոնք խօսքի եւ համոզումի մէջ կ'ընկրկին, ու կը դիմեն դաւի ու դաւադրութեան, կռւի ու խռովարարական ցոյցի, մեր դաւի ու դաւադրութեան, կռւի ու խռովարարական ցոյցի, խնդիրը կը մնայ կոպիտ ուժին: Այս պարագային, խոհեմութիւնը երեք անգամ կը համբերէ, չորրորդին՝ լուիցէ թիկամբը անխոսափելի կը դառնայ:

Կ'ուզէինք որ գիտնային մեր հակառակորդները թէ գաղութները անտէր չեն. եւ եթէ միւս հոսանքները համագործակցարար տէր չհանդիսանան թափառական զանգուածներուն, Դաշնակցութիւնը միշտ մնայ իսկ, պիտի կենայ կարգապահութեան պահակի իր դերին մէջ, վճռական ու կազմակերպուած:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՈԽԱՆ ՎՐԻՊԱԿԻ

— :-: —

Սովորութիւն է հայերէն գիրքերու կռնակը դնել էջ մը, ուր կը նշանակուին «ուղիղ»ն ու «սխալ»ը: Այդ էջը կը կոչուի «վրիպակ»:

Սովորութիւն չէ, սակայն, սիւնակ մըն ալ աւելցնել հայերէն թերթերու կռնակը, ցոյց տալու համար տպագրական սխալները, որ կը վրիպին ներսի էջերուն վրայ:

Բայց դուք գիտէ՞ք թէ ի՞նչ պատմութիւններ ունին այդ վրիպակները:

Ահ, յիշեցէք Յառաջի մէկ վրիպակը, որ «մուկ եւ գինի» կը հրամցնէր ընթերցողներուն: Ետքէն յայտնի եղաւ, որ «մուշկ եւ գինի» պէտք էր կարդալ: Ո՞վ էր յանցաւորը, սակայն: Ձեռագրին վրայ որոշ գրուած էր «մուկ եւ գինի»: Այստեղ բանաստեղծին գրակերտութիւնն էր մեղաւորը: Գիտէ՞ք, շատեր սովորութիւն ունին գիր ուտելու՝ երբ կը նստին ճաշի մը տող գրելու:

Ու վերջապէս, վրիպակներ ալ կան, որոնց մեղքը դարձեալ կ'իյնայ գրողին վրայ: Երեւակայեցէք, գրողներ ունինք, որոնց գիրը այնճան դժուար է կարդալ, որ նոյնիսկ արձանագրութիւնները ասորական աղիւսներու վրայ: Անցեալ օր, ոգեկոչեցինք Շանիոլոնը, որպէս զի գայ եւ կարդայ ձեռագիր մը: Գրաշար, մեքենավար, խմբագիր, բոլորս մէկ եղած՝ երկիւղածութեամբ կը սպասէինք··· լոյսին:

Այսպիսի պարագաներու տակ է, որ «մէջ կ'երթայ» վրիպակ մը: Կիրակի օր, Յառաջի գրախօսականին մէջ «յանգաւոր» բառը «յանցաւոր» գրուեր էր: Դուք եղէք եւ եթէ կրնաք՝ շիտակ կարդացէք կիրակի օրուան մեր գրախօսին գիրը:

Ուրիշ տեսակ վրիպակներ ալ կան, երբեմն գիրն է, որ «աչք»էն դուրս կը ցատկէ, կը մտնէ դրացիին «աչք»ը եւ գրաշարը «այք» շարելու տեղ «բեռ» կը շարէ: Ասոր յանցանքը խմբագրին վրայ կը նետեն··· մեծերը: Օրինակի համար, Սիրուհին գիտէ թէ ի՛նչ դառն մեղքերկան, որ կը նետուին խմբագրին վրայ: Մինչդեռ երբե՞ք, երբե՞ք մեղք չունին գրաշարները: Ամենեւին, մեղք չունին գրաշարները:

Կրնա՞ք մեղք դնել գրաշարներուն վրայ: Յօդուածիդ մէջ տառի մը փոփոխութիւն բաւական է՝ վրէժ լուծելու համար բեմէն:

Ուստի, սիրելի աշխատակիցներ եւ բոնաւոր յօդուածագիրներ, մաքուր գրեցէք, որպէս զի խնդալու առիթ չունենան սա օրհնած գրաշարները:

ՀԱՐՈՒՑ

ԿՈՍՏԱՆԴԱՅԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

— :-: —

Ազաբեկովի առեւանգման հետեւանքով, Կոստանդայի մէջ բացուած դատավարութիւնը վերջնանալու վրայ է: Ընդհանուր դատախազը արտասանեց իր մեղադրականը: Դատախազը կոստանդայի առեւանգումը ներկայացուց իբր դաւադրութիւն մը, որուն կեդրոնը պէտք է փնտռել Մոսկուայի մէջ: — «Պոլսոյ խորհրդային առեւտրական ներկայացուցչութիւնն, ըսաւ, իրականութեան մէջ, դաւադրութեանց գործարան մըն է՝ ընդդէմ համաձայնաւոր վարչաձեւին հակառակորդ պետութեան»:

Դատախազը յետոյ յայտարարեց քննեց ամբաստանեալներէն իւրաքանչիւրին կատարած դերը եւ մանաւանդ բարի խիստ դատուելու հանդէպ յոյն նաւապետին եւ պուլկար համայնավար Յոնչեւին, որոնց համար ըսաւ թէ չեն կրնար պարծենալ որ գաղափարի մը համար աշխատած են, քանի որ ծախուած են կէսփէսուին, ինչպէս պիտի կրնային ծախուիլ որ եւ է ահաբեկչական կազմակերպութեան:

Գալով Ֆրանսայի Լը Քրոթի, դատախազը ըսաւ թէ անիկա գործած է դրամի համար, բայց եթէ սկիզբը գործին մէջ մտած է բարեմտութեամբ, վերջը, գիտակցաբար գործած է:

Վճիռը պիտի տրուի մօտ օրէն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Էրիօ-Մակդոնալդ տեսակցութիւնը

Անգլիոյ վարչապետը՝ ընկերակցութեամբ արտաքին նախարարին Փարիզ հասաւ չորեքշաբթի երեկոյ:

Նոյն օրն իսկ տեսակցութիւններն սկսան Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ վարչապետներուն միջեւ եւ չարունակուեցան կէսգիշերէ յետոյ երկու վարչապետները միասին մեկնեցան Ժընեւ:

Քննուած հարցերու մասին, պաշտօնական զեկոյցները ոչինչ կը յայտնեն: Ֆրանսական զեկոյց մը կ'ըսէ· — Այս բարեկամական եւ կէս – պաշտօնական տեսակցութիւնները փաստեցին տեսակէտներու համաձայնութիւն մը, որ թոյլ կուտայ նախատեսել արդար եւ ազդու լուծումներ Լօգանի խորհրդաժողովին մէջ, ինչպէս նաեւ ժողովուրդներու միջեւ խաղաղութեան պահպանումն ու վստահութեան ամրացումը»:

Իսկ Անգլիոյ վարչապետը՝ մամուլի ներկայացուցիչներուն յայտարարեց·

— Պէտք է շեշտել թէ խօսակցութիւնները պաշտօնական բնոյթ չեն կրեր: Պ. էրիոյի եւ իմ համար հարցը կը կայանար, բարձրաձայն մտածելու, մեր տեսակէտները յայտնելուն մէջ: Այսպէս ալ ըրինք, հասկնալու համար միայն թէ Լօգանի ժողովին հարցերուն մասին մեր տեսակէտները որքա՞ն կրնային իրարու յարմարիլ կամ տարբերիլ, խոր ուսումնասիրութենէն յետոյ, զոր իւրաքանչիւրս ըրեր էինք անկախաբար:

«Սակարկութիւն չեղաւ: Ոչ ալ համաձայնելու փորձ: Պարզապէս մեր տեսակէտները դէմ առ դէմ դրինք: Յայտնուեցաւ թէ ճոյն ուղղութեամբ կը մտածենք: Տեսակէտներու փոխանակութիւն պիտի ունենանք նաեւ ուրիշ երկիրներու նախարարներու հետ, բայց այժմէն իսկ, կրնանք հաստատել թէ երկու կառավարութիւնները որոշած են այնպէս ընել որ Լօգանի խորհրդաժողովը դրական արդիւնք տայ»:

Ֆրանսական թերթերը այս տեսակցութեանց արդիւնքին մասին կարգ մը ենթադրութիւններ կ'ընեն եւ նաեւ, կը հաստատեն, թէ Ժընեւի եւ Լօգանի մէջ, երկու երկիրներու ներկայացուցիչները պիտի քաշեն ձեռք ձեռքի՝ հարցերու նոյն լուծումը հետապնդելով: Կ'ենթադրուի թէ Անգլիա այլ եւս չի մտածեր պարտքերու եւ հատուցումներու ջնջումը առաջարկել Լօգանի մէջ, եւ թէ պիտի առաջարկեն լուծման եղանակ մը, որ նպաստէ «թեթեւցնելու այն բեռները՝ որոնց տակ կը ճմլուին հասարակաղէս պարտականներն եւ անոնց պարտատէրները, որոնք իրենց կարգին պարտական են»:

Կ'ենթադրուի նաեւ թէ համաձայնութիւն գոյացած է դինադադարի ժողովի աշխատանքներուն եւ Աւստրիոյ ու Կեդրոնական Եւրոպայի ու Պալքաններու նիւթական օժանդակութեան հարցերուն շուրջ:

Գերմանիոյ ներքին կացութիւնը

Հարաւային Գերմանիա Ֆոն Փափէնի դէմ

Գերման Հանրապետութեան նախագահը, վարչապետ Ֆոն Փափէնն եւ հարաւային Գերմանիոյ երեք պետութեանց վարչապետները տեսակցութիւն մը ունեցան, որ տեւեց մէկուկէս ժամ, առանց սակայն հարթելու յայտնուած տարակարծութիւնները,

Հարաւային Գերմանիոյ երեք վարչապետները յայտնեցին թէ իրենց կառավարութիւնները չեն կրնար ընդունիլ որ հիթլերեան լեգէոնները վերակազմուին, նոյն իսկ անուղղակի եւ իբր թէ ժամանակաւոր կերպով: Պավիերայի վարչապետը յայտնած է թէ կեդրոնի կառավարութիւնը ինչ ալ որոշէ, իր երկրին մէջ՝ հիթլերեան մարտական խումբերը պիտի մնան արգիլուած:

Հիթլերեան խումբերու վերակազմութիւնը կը սպառնայ լուրջ բախումներ ստեղծել Ֆոն Փափէնի կառավարութեան եւ հարաւային Գերմանիոյ պետութեանց միջեւ, որոնք՝ հիթլերեաններու խօսքն անգամ լսել չեն ուզեր: Ասոնք հիթլերեաններու գոյութիւնը կը նկատեն ո՛չ միայն մնասակար Գերմանիոյ ներքին խաղաղութեան, այլ նաեւ գերմանական միութեան համար:

Գերման երեք պետութեանց Վուրթէնպէրկի, Պավիերայի եւ Պատէի վարչապետները յայտնեցին նաեւ Գերմանիոյ Հանրապետութեան նախագահին թէ, Փրուսիոյ կառավարութեան գլխուն՝ մարզպանի մը նշանակումը պիտի նկատեն բացայայտ խախտում վերսայլի սահմանադրութեան սրամադրութեանց եւ թէ միւս կողմէ չեն ուզեր որ Գերմանիոյ վարչապետին կողմէ յայտարարուած սահմանադրական փոփոխութիւնները որ եւ է կերպով վնասեն դաշնակից պետութեանց իրաւասութեանց:

ՖՈՆ ՓԱՓԷՆԻ ՃԱՌԸ

Գերմանիոյ երկրագործական խորհուրդին առջեւ, վարչապետ Ֆոն Փափէն ճառ մը մէջ, յայտարարեց, անդրադառնալով նոր դահլիճին կազմութեան.

— Այս նոր կառավարութեան կազմութիւնը որ եւ է նմանութիւն չունի խորհրդարանական դահլիճներու սովորական փոփոխութեան հետ: Որովհետեւ այսօր, հարց կը ծագի հիմնական նոր ուղղութիւն մը տալու պետութեան դեկավարութեան, անշուշտ, մնալով Սահմանադրութեան շրջանակին մէջ:

«Բարոյական եւ նիւթական տեսակէտով՝ գերման ժողովուրդին անյուր կացութիւնը կը պահանջէ որ գերման կառավարութիւնը ազատի կուսակցութեանց բռնակալութեամբ դարբնուած շղթաներէն:

Ֆոն Փափէն իր ճառին մէջ անդրադարձաւ նաեւ յառաջիկայ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

Հ. ԱՐՍԷՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆ ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՒ

Խորին ցաւով կ'իմանանք մահուան լուրը Հայր Արսէն Ղազիկեանի, մէկը՝ հայ գրականութեան անխոնջ ու վաստակաւոր մշակներէն: Դեռ բանի մը շաբաթ առաջ Փարիզ էր, միշտ աշխոյժ երեւոյթով եւ աշխատանքի անվերջ ծրագրերով: Գացեր էր Փատուա, ուր ականջի գործողութեան մը ենթարկուեր էր: Ատկից վերջը է որ համակրելի վարդապետը արեան համախտանիշ ունեցած եւ յանկարծամահ եղած է, Փատուայի Մխիթարեաններու վարժարանին մէջ:

Մեր ցաւակցութիւնները իր պարագաներուն եւ Մխիթարեաններուն:

ՍՊԱՆՈՒԽԻՆ ՄԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Վարչապետ Ճամբով՝ Մոսկուայէն ստացուած լուրերու համաձայն, կէսփէսի երկու ծանօթ լրտեսներ, որոնք մօտիկ գործակիցներն եղած են Ճերճինսկիի, Մոսկուայի մէջ սպանուած են խորհրդաւոր պարագաներու տակ:

Պաշտօնական զեկոյցի մը մէջ, կէսփէսն կը յայտնէ թէ, սպանեալները պիտի թաղուին պետութեան ծախքով:

ԹՈՒՐՔ ՀԱՅԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ԲԱՆԹՈՂԸ

Պոլսէն անգլիական թերթի մը թղթակիցը կը հեռագրէ թէ հացագործները մերժած ըլլալով կառավարութեան կողմէ նշանակուած գինով հաց հանել, ժողովուրդը նեղութեան մատնուած է: Հացագործները կ'ըսեն թէ ալիւրին գինը բարձրացած է կառավարութեան յանցանիով, որովհետեւ սովի վախով, ցորեն կը մթերէ: Կառավարութիւնը կը ստիպէ հացագործները հաց հանել եւ բոլոր այն խանութները՝ որոնց առջեւ ժողովուրդը խռնուած է, հսկողութեան տակ առնուած են:

ԼԻՆՏՊԷՐԿԻ ԱՌԵՂԾՈՒԱԾԸ

Ամերիկեան սահկանութիւնը կոչնագիր ուղարկեր էր Լինտպէրկի գտնելչին աղախինին: Աղախինը՝ որուն վրայ կասկածներ կը ծանրանային թէ առեւանգման գործին մէջ՝ կարեւոր դեր է կատարած, անձնասպան եղաւ: Այս անձնասպանութենէն յետոյ, սահկանութիւնը ձերբակալեց երկու եբրայեցուհիներ, որոնց հետ՝ առեւանգման գիչերը, աղախինը անցուցեր էր իր ժամանակը:

Ձերբակալուածներէն մէկը ներկայացուցեալ Փրոֆ. Կոնտոնի, որ ինչպէս կը յիշուի, Լինտպէրկի կողմէ առեւանգիչներուն յանձներ էր 50,000 տոլար: Կոնտոն նախ հաստատեց թէ դրամ ստացողներէն մէկը այդ անձն է: Բայց երկրորդ անգամ, երբ կրկին իրեն ներկայացուեցաւ ամբաստանեալը, վարանումներ ունեցաւ:

Աղախինին անձնասպանութիւնը պատճառ դարձաւ որ անգլիական սահկանութիւնը իր կարգին, քննութեան ձեռնարկէ, որովհետեւ աղախինին քոյրը, առեւանգման պահուն, Ամերիկա կը գտնուէր, երկու ամիս առաջ անցեր էր Անգլիա, եւ իր ժամանումէն յետոյ, լուր էր եղեր թէ Լինտպէրկի կողմէ յանձնուած տուլարները կը չբջին անգլիական հրապարակին վրայ:

Սակայն քննութիւնը երեւան հանեց թէ ո՛չ անձնասպան աղախինը, ո՛չ ալ իր քոյրը եւ առեւանգման գիչերը անոնց ընկերակցող երկու եբրայեցուհիները որ եւ է կապ չեն ունեցած առեւանգման մէջ:

Այնպէս որ աղախինին անձնասպանութեան պատճառին հետ, առեղծուած կը մնայ նաեւ փոքրիկ Լինտպէրկի առեւանգումն ու սպանութիւնը:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՐԼԱՆԴԱ

Լոնտոնի քաղաքական չրջանակներուն մէջ կը հաստատուն թէ, գաղթական նախարարը նոր յայտարարութիւն մը պիտի ընէ այս չաբթու ընթացքին, անգլիական խորհրդարանին մէջ՝ Անգլիոյ եւ Իրլանտայի յարաբերութեանց մասին:

Լատտեդեակ չրջանակները կը յայտնեն թէ անգլիական կառավարութիւնը տակաւին որ եւ է որոշում չէ տուած Իրլանտայի հետ կրկին բանակցութիւններ սկսելու մասին:

ՊՈՒՇԿԻՆԻ ՀՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐԸ ՄԵՐ ՎՏՈՎԱՆՈՒՑ

Ջերմությունն էլեկտրականությունը հոսում է մետաղների միջով, որովհետև նրանց մոլեկուլները շատ մոտ են իրար։ Ուրեմն, եթե մենք ուզում ենք, որ մեր գաղափարները հոսեն մարդկանց միջով, մենք պետք է ձգտենք, որ մարդիկ իրար մոտ լինեն։ Ինչպե՞ս կարելի է դա անել։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդկանց իրար մոտ բերել։

Մեր ամենամեծ թերությունն այն է, որ մենք ապրում ենք մեկուսի, մեր տանը, մեր ընտանիքում, մեր ընկերների շրջանում։ Մենք ապրում ենք մեր անձնական կյանքով, մեր անձնական հոգսերով, մեր անձնական ուրախություններով։ Մենք ապրում ենք մեր անձնական կյանքով, մեր անձնական հոգսերով, մեր անձնական ուրախություններով։ Մենք ապրում ենք մեր անձնական կյանքով, մեր անձնական հոգսերով, մեր անձնական ուրախություններով։

Ինչպե՞ս կարելի է դա անել։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդկանց իրար մոտ բերել։

Մեր ամենամեծ թերությունն այն է, որ մենք ապրում ենք մեկուսի, մեր տանը, մեր ընտանիքում, մեր ընկերների շրջանում

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅԵՑԿՈՒ

(Վէպ)

Գ. ՍԱՍՈՒՆԻ

— Մա՛յր, քայլ, մինչեւ Ղուկասը հասնինք, ես ալ չեմ կրնար քեզ տանիլ։ Ձիերը... ձիերուն ալ ուժ մը մնացած չէ, ինչպէս կ՚ուզես, ես ալ կրնամ ոտքով գալ։

Ու ծերունին, որ ամբողջ օրը ձիուն վրայ նստած եկած էր, ցած ցատքեց ձիէն եւ ուրախ ուրախ ոտքով սկսաւ քալել։

Ան

ընտրութեանց, յոյս յայտնելով որ նոր խորհրդարանին մէջ պիտի կազմուի բացարձակ մեծամասնութիւն մը, որ պիտի նպաստէ երկրին տնտեսական վերակազմութեան «քրիստոնէական, ազգային եւ ընկերային» հիմերու վրայ։

Սուրիոյ հաւատապետութեան նախագահը

Սուրիոյ հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ Ալի Ապէտ։ Այս ընտրութիւնը ընդհանրապէս նպաստաւոր ընդունելութիւն գտած է։ Ալի Ապէտ որ կը յուսացուի թէ պիտի կրնայ իրաւ մօտեցնել ազգայնականները ու չափաւորները իր կեդրոնութիւնն առած է Պոլսոյ Ֆրանսական վարժարանին մէջ եւ իրաւաբանութեան հետեւած է Փարիզի համալսարանին մէջ։

Եղած է՝ Ուաշինկթընի Թրքական դեսպան եւ նոյն պաշտօնով կը պատրաստուէր մեկնիլ Հռոմ, երբ յանկարծ Մեհմետ Սեքանիկի յեղափոխութիւնը։ Այն առեն անցաւ Ֆրանսա ուր մնաց մինչեւ Սուրիոյ գրաւումը՝ Ֆրանսական զօրախումբերու կողմէ։

Ամերիկեան հաւատապետութեան նախագահը

Չիքակոյի մէջ, այսօր կը բացուի ամերիկեան հանրապետական կուսակցութեան համագումարը։ Այս ժողովն է որ պիտի նշանակէ կուսակցութեան թեկնածուն՝ նախագահական յառաջիկայ ընտրութեան մէջ եւ պիտի որդեգրէ պաշտօնական ծրագիրը, որուն չուրջ պիտի մղուի ընտրական պայքարը։

Կ'ենթադրուի թէ նախագահ Հուվըը կրկին թեկնածու պիտի նշանակուի նախագահութեան։ Ծրագրին մէջ մացուելիք երկու տարբեր մասնաւոր կարեւորութիւն կը ներկայացնեն, — ոգելից ըմպելիի արգելքը եւ պարտքերը։ Ցայտնի է թէ խմելու արգելքին դէմ լայն չարժում մը սկսած է Ամերիկայի մէջ։ Կարեւոր դէմքեր կը հաստատեն թէ խմելու արգելքը ձախողած է։ Իսկ հանրապետական կուսակցութեան պատկանող բազմաթիւ անձեր կը պահանջեն որ ընտրողները իրենց խօսքն ըսեն արգելքին վերահաստատման կամ վերացման մասին։ Զգուշում կայ գտնելու միջին եղանակ մը, որ գոհացում տայ խմողներուն եւ չխմողներուն։

Գալով պարտքերու եւ հաւատուցումներու հարցին, Ուաշինկթընի մէջ, կը կարծեն թէ եթէ եւրոպական պետութիւնները Լոզանի մէջ հաւատուցումները կապեն պատերազմական պարտքերուն, դժուար պիտի ըլլայ արգիլել որ ամերիկեան խորհրդարանը նոր որոշումով մը դէմ չարաճայուի պարտքերու վրայ նոր զեղչի։

Ռուսեւճախոնական միջադէպ մը

Թոքիոյէն արուած լուրի մը համաձայն, ճափոնական չոգենաւ մը, փոթորիկի բռնուելով խրած է Քամչաթքայի եղերքը եւ այն պահուն որ ճափոնցի ձկնորսներ կը փորձէին օգնութեան հասնիլ աղէտեալներուն, բոլշեւիկեան պահակները կրակ բացին անոնց վրայ։ Բազմաթիւ ճափոնցիներ վիրաւորուեցան։

Էմիր Ֆեյզալ Էնկիւրիի մէջ

Մուսթաֆա Քէմալ ընդունելութիւն մը սարքեց Էնկիւրիի մէջ, ի պատիւ Հիճազի Էմիր Ֆեյզալին։ Ճաշկերոյթի մրն ալ առաւ թուրք արուեստին գործակալը։

Ցոյն օդանաւորդներու դժգոհութիւնը

ԱԹԷՆՔ, 12 Յունիս։—Օդանաւորդ զօրավար Ատամիտիս ներկայացաւ օդանաւորդութեան նախարար Վասիլիատիսի եւ անոր ներկայացուց խնդրագիր մը, որ ստորագրուած է բարձրաստիճան բազմաթիւ սպաներու, եւ 30ի չափ հարիւրապետներու եւ տեղակալներու կողմէ։ Խնդրարկուները կ'առաջարկեն սպասարկութենէ հեռացնել զօրավար մը եւ գնդապետ մը։

Նախարարը անմիջապէս որ ծանօթացաւ խնդրագրին բովանդակութեան, զօրավար Ատամիտիսի արգիլեց ասելի բացատրութիւններ տալ եւ հրամայեց մեկնիլ։ Բոլոր ստորագրող սպաները պաշտօնազուրկ եղան։

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

10 Յուլիս կիրակի ժամը 2-8, Մուրաս-Ռաֆայէլեան վարժարանին պարտէզին մէջ

Երգչախումբ, ձագ-պանիս, սթրամփոլի, պար։

Ճոխ սիւֆէ մասչկի գիւնուով

Միութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ Թուականը։

Մ'ատերաժամանութիւնները յայտրդով

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԵՐԱԶԱՀԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՓՐՕՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

«ԵՐԱԶԱՀԱՆ ՃՈԽ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ»

որ կը պարունակէ *10* հազար երազներու ձշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը

ՄԻԱՅՆ ԵՐԱԶԱՀԱՆԸ ԲԱՂԿԱՑԱԾ Է 158 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐԷ

կը պարունակէ երազահան, լուսնի երազացոյց, գուշակութիւն մարմնատպի եւ վիճակացոյց։

Գիտել գրավաճառ Գ. ՇԵՐԻԿԵԱՆԻՆ, *13 Rue des Dominicaines, Marseille* կամ ուղղակի հրատարակիչ ԱՐԱՄ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻՆ, *299 Rue de Lyon, Marseille.*

Գին 15 ֆրանք, Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր գեղչ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

«ՖՕԹՕ ԵՆՕ»

33 RUE D'AIX, 33, MARSEILLE

Պուա Քորնիսի մէջ «Յառաջ» կը ծախուի

Պ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ *տճառանիի մէջ*

CAFÉ ARARAT

345 Ave. Argenteuil, Bois-Colombes

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանցքային, արեան, մորթի, քիմ, կոկորդի, ականջաբուծական եւ ատրոլոգիական։ Դիմել՝ 123 Bld. Sébastopol, ժ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիր. առաւօտեան։ կամ 93 Rue d'Angoulème ժ. 5-8 եւ կիր. առաւօտեան։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան ու ներքին ախտեր։ Ցիւանդութիւն եւ վարիսի։ Աշխ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ՎԱՐԺՈՒԻ ԵՆ *Նոր Պօմօնի օդասուն թաղին մէջ 2 խանութ, 4 սենեակ խոհանոցով, ջուր, էլեքտրականութիւն։ Դիմել սեփականատիրոջ կարապետ Նալպանտեանի, 50 Bld. de Pins. La Rosier: Beaumont, Marseille.*

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, *Կեանքը*, Թ. Ազատեան 15 *ֆրանք*, *ԾԱՆՕԹ ԴԻՄԱԳԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ*, Գ. Չոխրապ 20, *ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ* (Տ. Չէօլկիւրեան եւ Ռ. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, *ՈՐԵՒՈՆ ՃԱՄԲԱՆ*, Մանիկ Պէրպէրեան 10, *ՆՏՔԸ*, էրիխ Մարիա Ռեմարք 20, *ՅԵՂԱՓոխԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ*, Քրիստոֆէլ Միքայէլեան 10, *ԽՆԴՔԸ եւ ՋԱՒԱԼԻՏՏԻՆ* Րաֆֆի 25, *ՎԱՂՆՔԻՆ*, Ժորժ Սան 20, *ԹԻՐԳԱՆՕ*, (Բիւզանդիոնի կայսրուհին) 25, *ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ*, Մալխաս 50, *ԳՆԱԿԱՆԱՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ*, Ռէն 20, *ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ*, Պ. Մելոյեան 10, *ՍԱԼԻՄԱ ՀԱՆԸՄ*, Ե. Օտեան 2 *հատոր* 30 *ֆր.*, *ԺԻՒՏԻՒԻՄ ԵՒ ԺԱՔԱՐԻՆ*, Ա. Պէրնէտա 2 *հատոր* 65 *ֆր.*, *ՍԻՄՕՆ ՓԷՂԼԻՎԱՆ* 25, *ԽՈՐՀՐԴԱԻՈՐ ԱՂՋԻԿԸ*, Քասիմ 2 *հատոր* 25, *ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ*, Յ. Ալտեան (Թոզլուեր) 12.50, *ՏԱՒԻՊ ԵՒՈՒԼԵԱՆ*, Գ. Կասվարեանց 20, *ԱՐԵՒԻՆԷՔԷՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ*, Ասատանիկ 5, **QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.**

Դիմել՝ ԴՐԱՏԱՒՆ ՀԱՅԱՍ - ՍԱՄՈՒԻԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, *ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն մեծ եւ տեսակ գրքեր։*

Փարիզ եւ արուարձանները

ԱՆԻԼՒ ՊՈՒԱ ՔՈՂՈՆՊԻ Զէյթեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն, Փոթորիկ, Ագաւամարտ եւ Մասիս խումբերը յաւօրէնքի իրիկուն ժամը 8.30ին, 345 Ave. d'Argenteuil, Bois-Colombes, Café Ararat. կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին. Ակումբի սրահը։ Մասիսպողական օրակարգ։ Կը հրաւիրուին նաեւ Շավիլի ընկերները։ Ներկայ պիտի ըլլայ Կ.Կ.ի ներկայացուցիչը։

ՇԱՎԻԼԻ Ազգութեան Ա. եւ Բ. խումբերու միացեալ ժողովը այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 3ին, Մօնփարնասի կայարանին դիմացի սրճարանը։ Մասիսպողական ներկայութիւն։ Ներկայ պիտի ըլլան կոմիտէի ներկայացուցիչները։

ԱՆԻԼՒՒ Զէյթուն կոմիտէի վարչութիւնը մասիսպողաբար ժողովի կը հրաւիրուի այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ակումբի սրահը։ Ներկայ պիտի ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը։

Գաւառ

ՎԻՆԻի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր խումբի ընկերները այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին։

Իսկ Ապառաժ խումբի ընկերները այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին։ Ռոստոմ խումբի ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին։ Շատ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՅԻԾԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

Գէորգ Զաւուշի մահուան 25ամեակի առթիւ

կազմակերպուած Շ. Ց. Դ. Եր. կեդր. կոմիտէի եւ Ֆարսն Ֆուրուբերանի Հայր. Միութեան կողմէ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8 30ին Փըթի Ժուռնալի սրահին մէջ

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄ

Փարիզի Աղքատախնամի վարչութեան անդամ ընտրուած են Պ.Պ. Տ. Տէր Ներսէսեան, Ա. Մօսեան եւ Մալումեան։

Աղքատախնամը ստացած է ձեռամբ Վառաշապուհ եպիս. Քիպար. Կանի, Տիկ. Մարիամ Ճանիկեանէ (Անվէրս), իր հանգուցեալ գաւիկին՝ ՇԱՒԱՐՇ ՃԱՆԻԿԵԱՆի մահուան առթիւ 1500 ֆր. եւ ձեռամբ Պ. Գ. Բարունակեանէ, մի ոմն, հանգուցեալ ԱՐԱՄ ՏԻՏԻԵԱՆի մահուան առթիւ՝ 200 ֆրանք։

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ Ա. Ո. ցանձնաժողովի հանգանակութիւնը.—

Նախորդ գումար 18460 ֆր.։ Բարեգործականի տեղական մասնաճիւղ 5000 ֆր.։ Պ. Պ. Քէնճիւնտեան, Լ. Կիւմիւշկերտան 300ական, Յ. Սարաճեան 250, Արշակեան, Կուկանօֆ 200ական, Զ. Խանզատեան 120, Պ. Ադապէյեան եղբ., Տիկ. Որբերեան, Թօփալեան, Էքսէրճեան, Աստարճեան, Տէր եւ տիկ. Նանիկ, Պ. Նաֆիլեան, Գուլուսճեան, Մարտիկեան, Ա. Հարենց, Ոմն, Ա. Թրէնկեան, Ոմն Բ. Ճէօհէրեան, 100ական, Յ. Տէլիրմէնճեան (Gilsons), Ոմն, Ժ. Գարաեան, Մ. Աատատուրեան, Ս. Տէօք. մէճեան, Ա. Նէճաթի, Որբերեան, Գայմագեան, Վ. Մալէզեան, Մանուկեան եղբարք, Բ. Լրիմեան, Տիկ. Ագաճեան, Պ. Ո. Դանիէլեան, Օ. Երամեան, Արսէնեան եղբարք, Պուճուկեան, Գարահանեան, Բ. Տէօվլէթեան, Օ. Նաշալեան, Պ. Զաքըճեան, Մ. Հայրապետեան, Գաբրիէլեան, Մտեփանեան 50ական, Ալֆորվիլի եկեղեցւոյ պնակէն 296.65, դումար 27,426 ֆր. 65 սանթիմ։

Կը խնդրուի նուէրները ղրկել գանձապահի հասցէին՝ Kh. Kébabdjian, 14 rue Jean Bart, Courbevoie, (Seine).

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Դրիզոր Զուլճեան որ կը քնակէր Rue Jules-Verne, Sevran, (S. et O.). Իմացնել իր եղբօր՝ Տիրան Զուլճեանի, 44 Rue Dounave, Choumen, Bulgarie.

— Հմայեակ Ճուլեան կը փնտռէ իր կինը՝ Մարիամ, աղջիկը՝ Իմաստուհի-Ադանի 30 տարեկան, որդիները՝ Հայկ (28 տարեկան), Աւագ 26, Առաքել 22։ 1914ին աքսորուած են Քէսապի կողմերը։ Անկէ ի վեր լուր չկայ իրենց մասին։ Կը խնդրուի իմացնել Հմայեակ Ճուլեանի, 11 rue Gerbevillers, Le Creusot, (S. et L.). France.

— Կը փնտռուի Գում - Գափուլի (Պոլիս) Պ. Ժիրայր Գասպարեան (այլ անուամբ Սիրունեան) 29 տարեկան, peintre décorateur, որ 4 ամիս առաջ Նիսէն մեկնած է անձնօք ուղղութեամբ։ Իր ծնողքը կը գտնուի, Պոլիս եւ շատ մտահոգ են իրենց որդւոյն մասին։ Վերջերս ժիրայր կը տառապէր մաալին հիւանդութենէն։ Ջինքը տեսնողներէն եւ իր մասին որեւէ լուր ունեցողներէ կը խնդրուի անվիջապէս լուր տալ՝ Barouyr Hovnanian, *19 Ave. Petit Fabron, Nice.*

— Կը փնտռուի Կիւրլէյիկ (Պրուսա) Մարիամ Պօյաճեան, հօր անուն Նիկողոս (մեռած) մօր անուն՝ Մարգարիտ որ տեղահանութեան միջոցին կը գտնուէր Պոլիս, մօրաքոյրները Սողոմէն եւ Թագուհի։ Մարիամ յանձնուած էր իր մեծ մօր Մարթայի խնամքին։ 1915ին 11 տարեկան հասակին, մօրաքրոջ Թագուհիի հետ աքսորուած են Նիսիպլին, ուր վերջը տեսնողներ կ'ըսեն թէ Մարիամ ձախուած է Աբարնեռու։ Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր մօր Մարգարիտ, Պօյաճեանի, 26 Rue Blanqui, Փարիզ (13)։ Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (27)

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Դէ՛, չմոռանաք, որ պէտք է թաք կենաք, երբ վաղ առաւօտ մաքառտան պաշտօնեաները նայելու գան։ Հանգիստ մնացէք, մուկի նման, մինչեւ դուրս գանք ծոլը։ Ես ձեզ իմաց կը տամ, երբ կարելի է դուրս գալ։ Մէկ էլ տեսէք որ նաւապետի աչքովը չընկնէք։ Ուրիշ ոչինչ։ Առէք ձեր ջուրը։ Գիշեր բարի։

Կափարիչը փակուեց, եւ Արթուր մի ապահով տեղ դնելով իր խմիչքը, բարձրացաւ իւղի մի գալրակ տակառի վրայ եւ սկսեց իր չոր հացն ու առատ միսը ուտելու։ Ցետոյ պառկեց կեդտուտ յատակին եւ իր երեխայութիւնից ի վեր առաջին անգամ քնեց առանց ազօթքի։ Մկները վազվզում էին մուքի մէջ նրա չուրջը, բայց ոչ նրանց աներես ծլըծլոցը, ոչ նաւի ճոճքը, ոչ ճարպի սոսկալի հոտը, ոչ էլ նոյն իսկ առաջիկայ ծովային հիւանդութեան վախը չէին խանգարում նրա քունը։ Նա չէր մտածում այդ բոլորի մասին, ինչպէս եւ չէր մտածում այն բոլոր ջարդած ու խայտառակած կուսքերի մասին, որոնք դեռ մի օր առաջ նրա երկրպագութեան առարկան էին։

— :-: —

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՏԱՄԵՐԵՔ ՏԱՐԻ ՑԵՏՈՑ

I

1846 Թուի մի յուլիսեան երեկոյ պրոֆէսօր Ֆաբրիցիի մի քանի ծանօթները հաւաքուել էին նրա մօտ խօսակցելու համար իրենց ապագայ քաղաքական գործունէութեան ծրագրի մասին։

Ներկայ եղողներից ամենք պատկանում էին Մացցինիի կուսակցութեանը եւ կարուկ պաշտպանում էին Իտալիայի միութիւնը ու պահանջում էին ժողովրդական հաւատարակատարութիւն։ Մեսները կողմնակից էին սահմանադրական միապետութեան, կամ գանազան երանգի ազատականներ էին։ Մի կէտում միայն համաձայն էին ամենքը։ եւ այդ կէտն էր բոլորի դժգոհութիւնը Թոսկանական դրաքննութիւնից։ Եւ ահա ամենքից սիրած պրոֆէսօրը կանչել էր իր ընկերակիցներին, յայտնելով որ գոնէ այս հարցում կարող էին խօսել միմիանց հետ գանազան ընդդիմադիր կուսակցութիւնների ներկայացուցիչները առանց անհրաժեշտ վէճերի։

Հազիւ երկու չարաթ էր անցել միայն Պիոս Թ.ի այն նշանաւոր ընդհ. ներումից, որ տուել էր նա գահը բարձրանալիս պապական նահանգի բոլոր քաղաքական յանցաւորներին։ Բայց դրա առաջացրած ազատամիտ ոգեւորութեան ալիքը ողողել էր արդէն ամբողջ Իտալիան։ Թոսկանայում նոյն իսկ կառավարութիւնը յայտման մէջ էր այդ անսովոր դէպքի պատճառով։ Պրոֆէսօր Ֆաբրիցիին ու այդ մի քանի ուրիշ ֆլօրէնդացիներին չատ յարմար էր թուում վայրկեանը մի յանդուգն փորձ անելու ապագրական օրէնքների փոփոխումը ձեռք բերելու նպատակով։

— Ի հարկէ, — ասել էր Թաարերդու Լեգան, երբ առաջին անգամ նրան խօսել էին այդ առթիւ։ — Անկարելի է լրագիր հրատարակելու ձեռնարկել, մինչեւ որ չփոխեն տպագրական օրէնքները։ Մի թիւ անգամ չի կարելի հրատարակել։ Բայց մենք արդի գրաքննական պայմաններում իսկ կարող ենք տպագրել առանձին առանձին գրքոյկներ, եւ քանի չուտ սկսենք, այնքան չուտ կը հասնենք բարենորոգումներին։

Եւ նա բացատրում էր հիմա Ֆաբրիցիի աչխատանոցում, թէ ի՜նչ գիրք էին բռնելու ազատամիտ գրագէտները։

— Կասկած չկայ, — խօսքի մէջ մբռնեց ներկայ եղողներից մէկը, մի աւելուր փառասէր իր ձիգ ուղղ խօսուածքով։ — կասկած չկայ, որ մենք այս կամ այն ձեւով պէտք է օգտուենք վայրկեանից։ Մենք գժուար կը ճարենք մի ուրիշ այդպէս յարմար րոպէ լուրջ բարենորոգումներ մտցնելու համար։ Միայն ես չեմ հաւատում պամֆլէտների բերած օգտին։ Նրանք գրգռում ու վախեցնում են կառավարութիւնը, փոխանակ մեր կողմը հակելու։ Իսկ մենք, իսկապէս ասած, չէ՞ որ միայն դրան ենք ձգտում։ Չէնց որ կառավարութիւնը նկատէ մեզ իրեւ վտանգաւոր խռովարարներ, մենք այլ եւս չենք կարող յոյս դնել նրա օժանդակութեան վրայ։

— Ուրեմն ի՞նչ պէտք է անենք ձեր կարծիքով։

— Մի ուղերձ տանք։

— Մեծ դուքսի՞ն։

— Այո՛։ խնդրենք նրանից մամուլի լայն ազատութիւն։

Սուր հայեացքով ու թխահեր մի մարդ, որ նոսած էր լուսամուտի մօտ՝ ծիծաղելով դարձաւ խօսողներին։

— Շատ բան կը սազնաք ձեր ուղերձովը։ Բէնցիի գործի ելքը գոնէ պէտք է բժշկէր մեզ այդ տեսակ բաղձերից։

— Ես նոյնքան եմ ցաւում, որքան եւ դուք, պարոն, որ չի կարողացանք Բէնցիի յանձնումը արգիլել։ Անխոժ բաներ ասել չեմ ուզում, բայց եւ այնպէս անկարող եմ չխորհելու, որ մեր անյաջողութեան պատճառը մեր մի քանի անգամների անհամբեր ու ապաբարեւ լինելն էր։ Ես ի հարկէ վճռականութիւն չէի ունենալ։

— Բոլոր պիէմոնտացիք երբեք ոչ մի բանի վճռականութիւն չունին։ — սուր ընդհատեց նրան թխահերը։ — Զգիտեմ ինչն էք դուք տաքարեան անւսնում ու անհամբեր։ Մեր ուղղած խոհեմ ուղերձների չո՞րքը։ Թոսկանայում ու Պիէմոնտում դա կարելի է անհամբերութիւն է համարւում, սակայն մենք նիապօլիցիքս այլ կերպ ենք դատում։

— Բարեբախտաբար, — նկատեց Պիէմոնտեցին, — նիապօլիների գործունէութիւնը նիապօլիում է միայն։

— Թողէք, պարոնե՛ր, Թողէք, խնդրեմ։ — միջամտեց պրոֆէսօրը։ — Նիապօլեան բարքերը ինքնին չատ լաւ են, այնպէս ինչպէս եւ պիէմոնտիները։ Բայց մենք այժմ Թոսկանայում ենք, իսկ Թոսկանայում սովորութիւն են գործի էութեամբը զբաղուել։ Գրասէրին ուղերձի կողմնակից է, իսկ Գալլին ընդհակառակը։ Իսկ ի՞նչ է ձեր կարծիքը գօկտօր Րիքարդօ։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՄՍԵԱԿ	ԵՌԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՅՈՒՆԻՍ 1932 — 15 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1906 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՎՏԱՆԳԻՆ ԱՌՋԵԻ

Գաղութները կը գտնուին համայնավար վտանգին առջեւ: Վտանգ մը որ անշուշտ, ճարտար վատութեամբ կը խուսափի տալ իր դիմակը բանալէ լոյսին, կը վարանի առ այժմ իր ազեղ ու բիրտ ճշմարտութիւնը յուցադրելու պռոտո հպարտութեամբ, ինչպէս անգին՝ աշխարհի վեցերորդ մասին մէջ, ուր մարդկութիւն մը կը տառապի, կը հիւծի ու կը քաւէ իր մեղկութիւնը:

Դեռ ահազանգ չենք հնչեցներ: Բայց չենք տատանիր արդէն իսկ՝ իր բուն խմաւորով՝ վտանգ կոչելու շարժում մը, որ գիտէ սպրդիլ, սողոսկիլ, ի հարկին՝ կծկուիլ ու տարածուիլ, գոյն ու դէմք փոխել՝ պարագային ու միջավայրին համաձայն. բայց միշտ քալել դէպ ի իր քայքայման նպատակը:

Համայնավարութիւնը գաղթահայուն չի ներկայանար այնպէս, ինչպէս որ եւ է պետական ազգի: Մեր գոյութեան հիմերը խթած աշխարհի բոլոր մասերուն վրայ, կը տեւենք ազգային հոգիի մնացորդ ուժով մը, բարոյական կապերով՝ որոնք կրնան դիւրաւ մաշիլ՝ օտար հզօր քաղաքակրթութիւններու չփումէն: Գաղթահայ կեանքը նմանցուցէք հիւանդկախ մանուկի մը, որուն գոյութիւնը կը կարօտի անընդհատ դուրգուրանքի եւ հսկողութեան:

Համայնավարը, աւելի քան որ եւ է օտար ազդեցութիւն, աւելի քան որ եւ է աննպաստ պայման, այդ կեանքին դէմ է որ կը դնէ իր ձգտումով, ըմբռնումով ու բնազդով ալ:

Ու դժբախտաբար, օժանդակներ կը գտնէ նոյն իսկ անոնց մէջ, որոնք ամէնէն աւելի իրաւունք ունենալ կը յաւակնին երդուելու ազգային սրբութիւններով: Պահ մը անդրադարձում, կացութեան վրայ կարճ խորհրդածութիւն մը, պիտի բաւէին սահմանին ամէնէն յամառին իսկ աչքը բանալու վտանգին հետեւանքներուն վրայ:

Ըսած ենք եւ կը կրկնենք թէ համայնավարութիւնը, քան էութեան՝ իր ընկերային չարժում, այդքան մեծ վտանգ չպիտի ներկայէ մեզ համար, եթէ կենսական յոռեգոյն անդրադարձումներ չունենար գաղթական զանգուածներու գոյութեան վրայ:

Իր օտար երկիրներու ապաստանեալ բնակիչ, ոչ միայն բռնադատուած ենք յարգելու տեղական օրէնքները, այլ նաեւ, չտրտնջալու մեր մարդկային բնական ու տարրական իրաւունքները:

Իսկ համայնավարը՝ ո՛չ միայն չի վարանիր Հայը հանելու Հայուն դէմ զինելով մէկը, կամ Հայը գրգռելով օտարին դէմ, որուն հողին վրայ կը քաչկռտէ գաղթականի ցաւատանջ կեանքը, այլ նաեւ, սկսած է իր սադրանքներուն գործիք դարձնել օտար ձեռքեր: Փաստեր չատ կան: Սարսռնութիւնը այդտեղ կանգ չառներ անշուշտ, անգամ մը որ ծայր տայ:

Ու հայ համայնավարը կը յարձակի մանաւանդ մատղաչ հոգիներու վրայ: Ազգային հիմնական ու ամուր կրթութենէ զուրկ մեր պատանիները ամէնէն դիւրին որսն են կարմիր ներշնչումներու եւ գրգռութիւններու: Եւ մինչ համայնավարը քայքայման ու պառակտումի իր որոմները կը ցանէ պատրաստուած, կազմակերպուած ու քաջալերուած որոշ տարրերու մեղկութենէն ու անփութութենէն, գաղութները կը մնան անզէն, զուրկ հակազդեցութեան նախնական միջոցներէ:

Իրր պետական ազգ մեր ազատ սահմաններուն մէջ՝ պիտի կրնայինք դիմել ամէն միջոցի որ կոչուած է խափանելու չարիքը: Բայց իրր գաղթական ժողովուրդ՝ որ իր գոյութեան անդոհանքովը կը տուայտի օտար օրէնքներու քմահաճոյքին տակ, մենք մեզի ոչ իսկ իրաւունքը կուտանք օտար արդարութեան մատնանշելու հայ կեանքի դաւագիրները: Մեր հպարտ խղճահարութիւնը կը կազմէ մեր տկարութիւնը եւ առաւելագոյն չափով կը չահագործուի հայ համայնավարին կողմէ, որ առանց յայտնուելու իր օրէնքով ու դէմքով, կը զգացնէ իր ներկայութիւնը ամէն տեղ, ուր հայ կորիզ մը կը նստի փուչի վրայ:

Բայց խորհելէ առաջ վտանգին դէմ պայքարի եղանակներուն մասին, պէտք է քրքրել ու երեւան հանել դեռ ուրիշ պատճառներ՝ որոնք առաւելապէս կը նպաստեն չարժումին զարգացման:

Կարմիր բջիջները որ կազմուած են ու կը գործեն զանազան գաղութներու մէջ, իրենց օժանդակ կը գտնեն որոշ տարրերու թուլութիւնն ու երկերեսութիւնը: Բայ ի Դաշնակցութենէն, գաղութներու մէջ չենք տեսներ ուրիշ կազմակերպութիւն, որ վտանգը քրքրէ իրր վտանգ նախ, առանց քաղնտի նկատումներու եւ վրանումներու:

Հայ համայնավարը՝ յաջողած է գաղութներու մէջ ստեղծել իրեն համար նպաստաւոր չփոթութիւն մը: Հայաստանի գոյութիւնն՝ անկախ իր խորհրդային վարչաձեւէն, եւ անոր օժանդակութեան պէտքը վարպետօրէն կցած է իր գործունէութեան:

Ակնյ՝ դիտումնաւոր թէ իրական միամտութիւնը կարգ մը տարրերու, որոնք հայ համայնավարին մէջ՝ նախ կը տեսնեն Հայաստանի գոյութեան պահապանն ու անոր օգնութեան առաքեալը: Հետու են դեռ գտնագանելէ թէ ո՞ւր կը սկսի համայնավարութիւնը՝ գաղութներու հանդէպ իրր վտանգ, եւ ո՞ւր Հայաստանի օգնութիւնը՝ իրր գաղութներու փրկութեան ելք:

Մեր դիրքը հանդէպ համայնավար չարժումին ու Հայաստանի կառավարութեան գաղտնիք չէ: Գաղտնիք չէ նաեւ մեր տեսակէտը «Հոկ» կոչուած խայտաբղէտ հոսանքին դէմ, որ պաշտօնական ու վաւերացուած մենաշնորհեալն ըլլալ կը թուի Հայաստանի օգնութեան գործին:

Բայց Հայաստանի գոյութեան պահպանումը՝ ու անոր օգնութիւնը որքա՜ն ալ մօտիկ ըլլան մեր սրտին, չենք կրնար կամաւոր կոյր դառնալ ու չհաստատել թէ Հոկ ու համայնավար կը քալեն ձեռք ձեռքի ու կը զօրանան իրարու կռնակ տուած:

Պէտք է, ուրեմն, միանգամ ընդմիշտ, յստակօրէն փարատենք Հոկի ու համայնավարի այս չփոթութիւնը:

Մ. Ե.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՈԳԵԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

— :-: —

Մայիս 28ը եթէ շատերուն համար բաղաքական հպարտութեան օր մը կամ «պատմական խոշորագոյն թուական» մըն է, ոմանց համար ալ հոգեկան տագնապի նշանակութիւնը սկըսած է առնել:

Եգիպտոսի «Արեւ» թերթը, որ ամկավարներու օրկանն է, կ'տպրի այդ տագնապը իր Մայիս 28ի խմբագրականով: Տարուան 365 օրերը անուդադով կը յատկացնեն զանազան տօներուն: Սակայն միշտ առձեռն բանի մը տօներ պատրաստի կը պահեն, որպէս զի երբ Մայիս 28ի խմբագրականը գրելու հարկադրուին, այդ օրը առանց տօնական խմբագրականի չմնան:

Մայիս 28ի անկախութեան տօնը մղձաւանջ մըն է այդ մարդոց· չեն կրնար նոյն իսկ լուրթեամբ անցնիլ, ու ստիպուած են տօն մը գտնել այդ օրուան համար:

Այս տարուան «Արեւ»ի Մայիս 28ի խմբագրականը կը կրէ հետեւեալ վերնագիրը·

«Տօն կաթոլիկէ էջմիածնի»:

Մարդը ըսել կ'ուզէ, — դուէ Մայիս 28ը կը տօնէ եւ հայկական պետութեան հիմնաւորութիւնը կը պանծացնէ, մեզի ալ մեզի համար տօն մը կրնանք ճարել:

Ու կը գրէ·

«Էջմիածնի տօնը կրկնապէս նշանակելի է մեզի համար: Անկա, եթէ կ'ուզէք պետական տօն մըն է»:

Բայց պետական տօնը դրօշի մը պէտք ունի, իսկ եռագոյնը այս մարդոց տանջալի եռք մը կը պատճառէ: Ուրեմն, պէտք է դրօշակ մը գտնել:

«Արեւ»ը այդ ալ գտած է·

«Այսօր էջմիածինը կը մնայ դարձեալ Արարատեան Մայր Աթոռ, որովհետեւ այդ Աթոռին վրայ կը ծածանի հայ կառավարութեան մը դրօշակը»:

Եղաւ: Հոգեկան տագնապները մարդոց կը մղեն չնախատեսուած գիւտեր ընելու: Շատ չանցած, ռամկավարները պիտի կրնան համոզել հայ բոլշեւիկները այն մասին թէ՝ Լուսաւորիչը դեռ Գ· դարուն Գ· ինտերնասիոնալի առաջին հիմնադիրն եղած է:

Ես կը զարմանամ թէ ինչո՞ւ «Արեւ»ը այս տարի, այդ֊քան հեռուները դեգերած է՝ Մայիս 28ի օրը լեցնելու համար, քանի որ Մայիս 28ին, եգիպտացի խպրահիմ փաշային հարիւրամեակը կար իր էջին տակ:

Բիվ.Արէց

ԷՐԻՕ-ՄԱՔՏՈՆԱԼՏ ՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլիոյ վարչապետին եւ արտաքին նախարարին Փարիզի մէջ ունեցած տեսակցութիւնը՝ Ֆրանսայի վարչապետին հետ, նպաստաւոր ազդեցութիւն գործած է Անգլիոյ հանրային կարծիքին վրայ: Ֆրանսական պաշտօնական զեկոյցը իր բովանդակութեամբ, մաքսօնալտի յայտարարութիւնները մամուլի ներկայացուցիչներուն, երկու երկիրներու ներկայացուցիչներուն մտերմական յարաբերութիւնները նպաստած են լաւատեսութեամբ սպասելու դրուած հարցերու լուսաղոյն լուծման:

ԹՈՒՐՔԵԻՊԱՐՍԻԿ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պարսկաստանի պալատական նախարար Թէյմուրթաշեւ արտաքին նախարարը՝ հրաւէր ստացած են Թուրքիա այցելելու յաւելիկայ աշնան: Միայն արտաքին նախարարն է որ ընդունած է այցելութեան հրաւէրը:

ՊՈՄՊԷՅԻ ԽՌՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պոմպէյի մէջ, խռովութիւնները կը չարունակուին: Հնդիկներու եւ մահմետականներու միջեւ, կռիւները անպակաս են: Վերջին երեք օրերու ընթացքին, սպաննուած են 3 հոգի, իսկ բազմաթիւ անձեր վիրաւորուած:

Ներկայիս, խռովութեանց զոհերու թիւն է 200 սպաննալ եւ 2000 վիրաւոր:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ռուսական նաւերներ Թուրքիոյ

ԷՆԿԻՒՐԻ, 13 Յունիս·— Խորհրդային բանակին կողմէ Թուրքիոյ նուիրուած 10 երկրագործական մեքենաներ (թրաքթէօր) հինգ հրասայլ, 2 մեծ ինքնաշարժներ մասնաւորաբար շինուած զինուորներու փոխադրութեան համար, եւ զրահապատ ինքնաշարժ մը Պոլիս հասան:

Կը կարծուի թէ մօտ օրէն Թուրքիա պիտի ղրկուին, նաեւ, Ռուսիոյ մէջ շինուած հրասայլեր:

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ԱՌԱՋ

Գերմանիա եւ հատուցումներ

Լօզանի համաժողովին գերման պատուիրակները մեկնեցան: Անոնց հետ մեկնեցաւ նաեւ գերման վարչապետը Ֆոն Փափէն, որ կ'ուզէ մասնակցիլ առաջին բանակցութիւններուն:

Գերման կառավարութիւնը որ Լօզանի ժողովին աշխատանքներուն մասին, այնքան լաւատես չէ, որքան ֆրանսական եւ անգլիական շրջանակները, Ֆրանսական եւ անգլիական մամուլի եզրակացութեանց հանդէպ սկեպտիկ է:

Գերմանիա կը չարունակէ պնդել թէ երկրին նիւթական կացութիւնը այնքան ծանր է որ, կարելի չէ ընդունիլ ժամանակաւոր կարգադրութիւն մը՝ նոյն իսկ վճարումներու ամրողջական յետաձգումով, ու պէտքը կը չեշտէ վերջնական կարգադրութեան մը՝ որ հիմնուած ըլլայ հատուցումներու ընդհանուր վրայ:

Ֆոն Փափէն որ քանի մը օր պիտի մնայ Ժընեւ, պիտի պաշտպանէ ուրեմն, տեսակէտը որ իր նախորդինն էր՝ Պրիւնինկինը, եւ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի վարչապետներու հետ սկզբնական հանդիպումներ ունենալէ յետոյ, բանակցութեանց ղեկավարութիւնը պիտի յանձնէ արտաքին նախարարին:

Կը կարծուի սակայն թէ, համաձայն գերման նախարարաց խորհուրդին մէջ ընդունուած ուղեգիծի մը, գերման պատուիրակները յամառօրէն չպիտի պնդեն վերջնական կարգադրութեան, այլ՝ հատուցումներու ընդհանուր վրայ եւ կամ աւելի ճիշդը, պիտի հետեւին բանակցութեանց եւ խորհրդակցութեանց ընթացքին, իրենց վերջնական պահանջը բանաձեւելու համար:

ՉԻԹԼԵՐ ԿԸ ՃԱՌԻ

Վարմի մէջ, ընտրական ճառ մը խօսելով, Չիթլերը ըսաւ· — կամուրջ մը ստեղծել ընկերվարութեան եւ ազգային ընկերվարութեան միջեւ, ահա իրականացնելիք ամէնէն կարեւոր գործը:

Չիթլեր աւելցուց նաեւ թէ անհրաժեշտ է իրարու կապել գերման բանուորներն ու երկրագործները: Իսկ իր տեղակալներէն մէկը, դարձեալ, ճառի մը մէջ յայտնեց թէ անմիջապէս որ Չիթլերականները կառավարութեան դիկը ձեռք առնեն, պիտի հաստատեն գերադոյն տեսեան մը, որուն գործը պիտի ըլլայ լոյս սփռել՝ պատերազմի ընթացքին եւ պատերազմէն յետոյ՝ Գերմանիոյ մէջ պատահած կարգ մը դէպքերու վրայ: Պատերազմի ընթացքին, ըսաւ, գերման կառավարութիւնները չկրցան ժողովուրդին հասկցնել կացութեան ծանրութիւնը եւ պատերազմը կորնոցուցինք եւ մտային մեքենայութիւններով, ինչպէս նաեւ չնորհիւ դաւալիքներու եւ ըմբռնումներու:

ՉԻԹԼԵՐԻ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐԸ

Կը յիշուի թէ ապրիլ 13ի հրամանագրով մը, Պրիւնինկ կազմալուծուած կը յայտարարէր Չիթլերի մարտական խումբերը: Ֆոն Փափէնի կառավարութիւնը, նոր հրովարտակով մը, կ'արգիլէ Չիթլերեան խումբերու վերակազմութիւնը:

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ

Գերման պատուիրակութեան Լօզան մեկնումէն առաջ, Հինդենպուրկ ստորագրեց նոր հրամանագիր մը, որ կը ձգտի հայթայթել մէկ միլիառ մարք, ելեւմուտքի բացը գոցելու համար:

Հրամանագիրը կը բովանդակէ հետեւեալ տրամադրութիւնները: Ամէնէն առաջ, 520 միլիոն մարքի նուազում մը կը կատարուի անդործներու յատկացուած դումարներուն վրայ: Այս նպատակով՝ անդործութեան ապահովագրութեան տնտեսը իր վճարումները պիտի կրճատէ 23 առ 100, պետական գանձը 10 առ 100 իսկ բարեգործական հաստատութիւնները 15 առ 100:

Հակառակ ասոր, անդործութեան ապահովագրութեան տնտեսը, դարձեալ բաց մը պիտի ունենայ 400 միլիոնի: Այդ բացը պիտի գոցուի յատուկ տուրքով մը որ պիտի կոչուի «անդործութեան տուրք»: Այս տուրքը պիտի մտնէ օրավարձքերու վրայ ընդհանուր տուրքին մէջ:

Ակնյ զատ, կառավարութիւնը տուրքի կ'ենթարկէ նաեւ ապը: Այս տուրքէն կը յուսայ ապահովել՝ տարեկան 40 միլիոնի հասոյթ մը:

Մուսոլինիի դէմ անարեկման փորձ

Կը յիշուի թէ Հռոմի ոստիկանութիւնը ձերբակալեր էր Սպարտէլոթթօ անուն մէկը, որուն վրայէն գտնուեր էր ատրճանակ մը եւ մէկ քանի ուժանակ: Հարցաքննութեան ընթացքին, Սպարտէլոթթօ խոստովաներ էր թէ կ'ուզէր սպաննել Մուսոլինին, ինչպէս նաեւ Իտալիոյ թագաւորն ու թագուհին:

Սպարտէլոթթոյի դատավարութիւնը պիտի կատարուի վաղը: Իտալական թերթ մը կը հրատարակէ անոր խոստովանութիւնները: Ոստովանած է թէ զինքը յարաբերութեան դրած են Պրիւքսէլ բնակող Իտալացիի մը հետ, որ իր կարգին, զինքը ներկայացուցած է Լոնտոնի հակաֆաշիստ շրջանակներուն:

Ոստիկանութիւնը կարգ մը լուսանկարներ ներկայացուց

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ Առեւտրական եւ ճարտարարուեստական տնօրէնութիւնները քննութիւններ կը կատարեն օտարականներուն արհեստ եւ առեւտուր արդիլող նոր օրէնքին գործադրութեան շուրջ: Այս երկու տնօրէնութիւնները այժմէն սկսած են պատրաստել գործարաններու եւ հաստատութիւններու մէջ աշխատող օտարհպատակներու ցուցակը: Շատ մը օտարներ, որոնք տարիներէ ի վեր Թուրքիոյ մէջ կ'աշխատին, փափաք յայտնած են թրքահպատակութիւնը ընդունելու:

ՄԱՆԶՈՒՐԻԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ճափոնական մէկ քանի կուսակցութիւններ միացած, որոշած են խորհրդարանին ներկայացնել բանաձեւ մը, ճնշելով կառավարութեան վրայ՝ որ ճանչնայ մանջուրիական նոր կառավարութիւնը:

Կառավարութիւնը դէմ չէ այդ նպատակին, սակայն կը կարծուի թէ յարմար չի նկատեր նման որոշում մը տալ, Ազգերու Դաշնակցութեան Մանջուրիոյ քննիչ յանձնախումբին տեղեկագրին հրատարակումէն առաջ:

Երովպիոյ ճախկին կայսրը ձերբակալուած

Երբեք չենք թէ երովպիոյ նախկին կայսրը որ 1917ին գահէն վար առնուած էր եւ այդ թուականէն ի վեր՝ հակողութեան տակ կ'ապրէր, յաջողեր էր փախիլ եւ ապաստանիլ անմատչելի շրջաններ: Երովպիոյ պատերազմական նախարարը որ կարեւոր ուժերու գլուխն անցած, մեկներ էր զայն հետապնդելու, յաջողած է զերի բռնել:

Ճափոն կը յարձակի

Թոքիոյէն տրուած լուրերու համաձայն, ճափոնական զօրախումբերը ընդհանուր յարձակողականի սկսան չինական ուժերուն դէմ, որոնք կը գրաւեն Ցիցիքար – Քօշան երկաթուղին հիւսիսային շրջանը:

ՍՈՒՐԻՈՅ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Սուրիոյ մարզպանը տնտեսական տեղեկագիր մը պատրաստած է որմէ կը բաղենք հետեւեալ կարեւոր կէտերը·—

1932 տարուան հովանաւորեալ երկիրներու կառավարութեանց պետնեչներն են· Սուրիա՝ 9,246,789 ս· ոսկի, Ալեքսանդրէթ Սանճագ՝ 1 միլիոն 380, 789 ս· ոսկի, Ձէպել Տրուզ՝ 372,600 ս· ոսկի, Լաթաքիա՝ 1 միլիոն 291,000 ս· ոսկի Լիբանան՝ 5 միլիոն 109,000 ս· ոսկի:

Այս տարի Լաթաքիոյ մէջ ցանուած է 3000 հեկտար բամպակ, մինչդեռ անցեալ տարի 6000 հեկտար ցանուած էր: 2800 հեկտար ծխախոտ ցանուած է Լիբանանի մէջ· իսկ Հիւսիսային Սուրիոյ մէջ մեծ ջանքեր կը թափուին ծխախոտի մշակութիւնը տարածելու համար: Լիբանանի մէջ 1200 հեկտար ոսպ ցանուած է այս տարի, 1650 հեկտար սիսեռ, 1850 հեկտար լուբիա:

Սուրիոյ մէջ ցանուած է 13000 հեկտար ոսպ, 7318 հեկտար սիսեռ, 4350 հեկտար լուբիա, 9955 հեկտար պիստակ: Լաթաքիոյ մէջ ցանուած է 1800 հեկտար ոսպ, 1300 հեկտար սիսեռ, 800 հեկտար լուբիա:

1932 տարուան առաջին երեք ամսուան ընթացքին Լիբանանի մէջ արտադրուած է 1878 ծրար բամպակի մանած թիւ 16, դարձեալ թիւ 20ին 12226 ծրար: Ջիմէնթօ արտադրուած է 4610 թոն, մորթեղէն 20,000 օխա, գուլպայ 8500 տիւզինի, մետաքս 100 պալիա, մաքարօնի 124,747 ֆիլօ, պիւսքիթ՝ 25,000 տուփ, ալիւր՝ 12 հազար թոն, սիկար՝ 180 միլիոն, օճառ՝ 1500 թոն:

ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻՆ

Լոնտոնի ժողովրդական մէկ թաղին մէջ, խումբ մը անգործներ յարձակում գործեցին ոստիկանի մը վրայ: Ուրիշ ոստիկաններ օգնութեան հասնելով, վեց հոգի ձերբակալեցին:

ՄԱՄՈՒԼԸ ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Հանրային կեանքի հայելին է մամուլը: Անշուշտ: Դժուար է վիճիլ այս ճշմարտութեան դէմ, որովհետեւ եթէ մամուլը ամբողջ կեանքը չի պատկերացներ, այսու հանդերձ կեանքի չատ մը կողմերը աւելի խտացած դոյներով կը ներկայացնէ: Վերջապէս կեանքի հայելին է, մամուլը իր ատենակ տարբերու արշաւին մէջ այդ իրաւունքը ստացած է: Ու մենք կը վաղենք մամուլին, ամէն օր, մեր կեանքի պատկերը հոն տեսնելու համար:

Կը կարդաք հայ մամուլը· գոնէ այս տողերը կարդացողները մամուլին կը հետեւին: Բայց դիտե՞ք թէ օրքան միակողմանի պատկեր մը կը ստանաք հայկական կեանքէն, որ այնքան ցրուած է:

Հայկական զաղութներու հետաքրքրութիւնը, տեղական հոգերը եւ հոգեբանութիւնը թէեւ առանձին բնոյթ մը կուտան մեր թերթերուն, բայց առնենք, չատ անգամ կորուելով իրենց մէջտեղացի՝ համահայկական դէպքերն ու երեւոյթները քննութեան ու տեղեկատուութեան նիւթ կը դարձընեն: Այնպէս որ հայ թերթերու մեծ մասը և՛ տեղական և՛ համազգային նկարագիր մը ունին: Ինչ որ անհրաժեշտ է եւ օգտակար: Այս կապակցութեամբ, չնորհիւ թերթերու փոխանակութեան, հայ կեանքի այդ հայելիով, կարելի պիտի ըլլար ընդհանուր մթնոլորտ մը ստեղծել մամուլով, փոխարինելու համար մէկ մի-ջավայրի մթնոլորտը, որմէ տարագիր հայութիւնը զուրկ է:

Այս տուեալներով երբ կը մօտենանք հայ մամուլին, չատ անգամ տեղի կը մատնուինք:

Մարգարտատները, այդ ուղղութեամբ հետաքրքրական պատկեր մը կը ներկայացնեն: Զէ՞ որ հոն կը հաւաքուին աշխարհի ամէն կողմ հրատարակուած հայ օրաթերթերն ու պարբերականները: Երբ հայ թերթերու դէմը կը բանաք, հայ կեանքի պատկերէն աւելի, հայ մամուլի պատկերը ձեր ուշադրութիւնը կը գրաւէ: Անշուշտ պիտի ըսէք թէ՝ հէնց մամուլի այդ պատկերը, պատկերն է նաեւ հայ ժողովուրդին:

Ահա, հոգ կը սխալիք:

Հայ մամուլին մէջ ամէնէն չատ արձագանգ կը գտնեն բացատական երեւոյթները: Կաք ու կռուի եւ բացատական երեւոյթներու արձանագրումը չի մնար իր տեղեկատուական սահմանները մէջ: Զինի գնդակի պէս կը մեծնայ: Թերթերը իրարմէ փոխ կ'առնեն եւ աւելի ճոխացեալ ծաւալով կ'ընդլայնեն խնդիրը, որ չրջան կ'ընէ աշխարհքի մէկ ծայրէն միւսը: Բայց վերջ ի վերջոյ փոխանակուած թերթերու միջոցաւ՝ այդ գունաւորուած պատկերը կուգայ խմբագրատուներու մէջ ցուցադրուելու: Քով քովի կը դնէք բոլոր թերթերը, ու կը դիտէք հայկական կեանքի պատկերը:

Սոսկում մը կ'ունենք ձեզ ու կը յուսալքուիք:

Ամէն տեղ կռիւ, խառնակութիւն· մառնութիւններ· փոքրիկ հաշիւներ, եւ գաւաթ մը ջուրի մէջ փոթորիկ: Ու ամէնէն զգեստնդող փոթորիկի տարածումն է՝ թուղթի վրայ:

Մի՞թէ այս է ամբողջ հայկական կեանքը: Մի՞թէ ուրիշ երեւոյթներ չկան, որոնք դրական ու ափոփիչ պատկեր մը պարզէին: Կամ խոր վէրքեր մառնուհներով:

Անշուշտ այս ժողովուրդը կրթական եւ ան հասարակ մշակութային կեանք մը ունի: Դուք հազիւ տղօտ տեղեկութիւններու կը հանդիպիք այս մասին: կամ զայն կը զանէք առողջամիտ թերթի մը անկիւնը, որ բախտ չունենալ անցնելու միւս թերթերու էջերուն մէջ:

Այս ժողովուրդը տեղ տեղ կը չարժի, կը տեղաւորուի, կը վերաչինէ: Տեղ մը անգործ է եւ անտեսական տագնապին ենթակայ, ուրիշ տեղ մը հոդին կապած է եւ իր գլուխը կը պահէ: Տեղ մը ազգային կեանքը քայքայուած է, բայց ուրիշ տեղ մը հանրային հաստատութիւնները համարյին կը գործեն եւ դրական արդիւնքներու կը հասնին:

Այս կեանքի պատկերը մենք լրիւ չենք տեսներ: Ոչ մէկ թուական տուեալ, ոչ մէկ լրիւ տեղեկագրում, ոչ մէկ արտաց դնահատական, երբ երեւոյթը դրական է: Բայց երբ խնդիրը բացատական երեւոյթին գայ, թղթակցութիւնները կը դիզուին, արտատպումները համաչափատարութեամբ թերթէ թերթ կ'անցնին, նոյն իսկ մոռցած խնդիրները, ուրիշ հետաքրքրական զաղութի մը կը հրամցուի որպէս կուսախնձոր:

Օրինակի համար, վերցուցէք Ամերիկահայ թեմական չրջանը: Տասնեակ տարիներէ ի վեր կռմակերպուած չրջան մը: Այս վերջին 15 տարիներուն իր առաջնորդի եւ ազգային մարմիններու համագործակցութեամբ ազգային կեանքը կ'ընթանայ բնականոն, դպրոցները կը պահէն իրենց դիրքութիւնը, պատանիներ կը կրթուին հազար ու մէկ գժուարութեամբ: Մխիթարական երեւոյթ: Բայց վերցուցէք զաղութահայ թերթերը, բայ ի մէկ քանիներու բացառութեամբ, դուք ոչինչ պիտի գտնէք այս չրջանի ազգային – մշակութային այնքան դեղեցիկ ջանքերու մասին:

Մինչդեռ անդին, Պաղտատ, Աթէնք կամ Ամերիկա լինած բախտախնդիր եպիսկոպոս մը տարիներով նիւթ կը հայթայթէ հայ թերթերուն, սիւնակներ կը լեցուին անոնց մասին, մաքեր կը պտտուին, թուղթ ու մելան կը ապառի, թերեւս աւելի արժէքով, քան խնդրոյ առարկայ եպիսկոպոսը իր ամբողջ էութեամբ կը նկատայնէ:

Ուրիշ օրինակ մը: Հարիւրաւոր ուսուցիչներ ունինք, որոնք միշտ նիւթական նեղութիւններուն ենթակայ՝ կը չարունակեն գաստիարակութեան գործը Սուրիոյ, Պունտոսանի եւ այլ զաղութներուն մէջ: Քանի մը պատահական տողեր հազիւ գտնէք մեր մամուլի մէկ մասին մէջ: Մինչդեռ խռովարարի մը կամ ատհակի մը խնդիրը ամիսներով կը փոթորկէ մեր կեանքը:

Մեր հակասակորդ մամուլը գրեթէ ծայրէ ի ծայր լեցուած է փոքրիկ գրպարտութիւններով, հին ու նոր ծամծմուած պատմութիւններով· իսկ հայ կեանքի իրական պատկերը կը մնայ մշուշին մէջ· դրական երեւոյթները կ'անտեսուին· խոր վէրքերը քննութեան չեն ենթարկուիր, այլոց հարցերը անձնական հաշիւներու զոհ կ'երթան, ու այսպիսով մամուլի մեծ մասը (բացատութիւնները միշտ չարգելի են, պարտաւորիչ բացատրութիւնը հերթով համբուրուել ամէնքին հետ, մշակից սկսած մինչեւ նախարարը, առողներուն ու հիւանդներուն հետ անխտիր: Ցետոյ խրոխտ ու աներեր քալուածքը դիմեց դէպ ի դուռը, ամէնքիս ասելով իր վերջին խօսքը·

— Մնաք բարով իմ ազնիւ ընկերներ, մնաք բարով···

Ու դուռը չտաշով փակուեց յետեւիցը:

Ամբողջ սենեակը դողում էր յուզմից: Այդ դիշեր ոչ ոք չի քնեց:

Մի ժամ յետոյ եկաւ մի պինուր եւ տարաւ Ալեքսանդրի իրերը, անկողինը, վերմակը, ամանը: Ալեքսանդրի տեղը ազատուեց, ով պիտի լինէր նրա յաջորդը···

Մի քանի օր անընդհատ ամէնքս ապրում էինք Ալեքսանդրի մահուան ճնշիչ տպաւորութեան տակ: Նրա հեռանալով, կարծես մեր խուցի օդը աւելի եւս խտացաւ, կեանքը անտանելի դարձաւ:

Բայց մարդը՝ մարդ է, ամէն բանի կը վարժուի: Երեք չորս օր յետոյ, մեր խուցը արդէն վերականգնել էր իր «հաւասարակշռութիւնը»:

Այդ մի քանի օրուայ ընթացքում բանտարկուած մի կարմիր բանակային խելագարուեց, նրան կապեցին ու դուրս տարին: Երկու օր յետոյ, բերին մի նոր բանտարկեալ՝ մի զպրոցական պատանի, 18—20 տարեկան, վերին ատաճանի համակրելի դէմքով ու հաղուագիւտ, դեղեցիկ խոշոր երկնագոյն աչքերով: Միջահասակից բարձր հասակ, բարեկազմ, նուրբ: Հայ էր, Ադիզեան անունով, բարեկիրթ ու կենսուրախ պատանի:

Այս զարմանալի պատանին, առաջին իսկ վայրկեանից զրաւեց ամէնքիս ուշադրութիւնն ու ջերմ համակրանքը: Ինքն էլ չգիտէր՝ ինչո՞ւ համար է ձերբակալուած: Ցետոյ միայն յայտնի եղաւ, որ ուրիշ 29 հոգի էլ բանտարկուած են միեւնոյն ամբաստանութեամբ:

Մի քանի օր անցած, Ադիզին կանչեցին հարցաքննութեան: Անհամբեր սպասում էինք նրա վերադարձին: Արդեօք ի՞նչ ամբաստանութիւն պիտի ներկայացնեն, ո՞ր յօդուածով պիտի դատեն:

Ժամ, ժամ ու կէսից յետոյ, վերադարձաւ, պատանի պէս ճերմակ ու մատղոյս: Մի քանի րոպէ չէր կարողանում խօսել: Բաւ չէր գալիս լեզուին: Անընդհատ հեկեկում էր· ապա, մի քիչ հանգստացաւ ու սկսեց պատմել հարցաքննութեան մանրամասնութիւնները:

Երեք հոգի, տարբանակաւորներ, սպառնալիքով ու բռնութեամբ, պահանջել են ասել ամէն ինչ: «Բայց ի՞նչ էք ուզում, ի՞նչ պատմեմ» հարցրել է Ադիզը: «Ես ոչինչ չգիտեմ, ոչ մի յանցանք չեմ գործել»· այն ժամանակ նրանք ցոյց են տուել կնոջ արիւնոտ մի վարտիք:

— Ահա ա՛յս բանի մասին պատմիր·ասա ի՞նչ դիտես:

Ծեղճ տղան չէմում է· ինչ կարող է ասել, երբ իրօք, ոչինչ չի իմացել:

— Չա՛, չէ՞ս խոստովանում, բռնադատեցին հարցաքննողները: Դու մի խումբ սրիկաների հետ հիւրնասպանել ես մի կնոջ եւ ինչ որ զործիքով քաշել նրա արիւնը դիտական նպատակների համար· պատմի՛ր մանրամասնութիւնները:

Ադիզը ոչինչ չի կարողացել պատմել: Զինուած մարդիկ պահանջել են պատմել գործակիցների անունը· Ադիզը դրան էլ չի կարողանում գոհացում տալ, երկար եւ անպտուղ չարչարելուց յետոյ, նրան նորից վերադարձրել են զնտանը: Ծեղճ տղան չէր իմանում ինչ անի· այնքան էր ապշած· անվերջ լալիս էր եւ մենք զժուարութեամբ հանգստացրինք նրան:

Հերթը վերջապէս ինձ էլ հասաւ: Մի չարաթ էր, որ նահատակում էի այդ զժոխքում: Մի օր էլ, ցերեկուայ ժամը կէսին կանչեցին հարցաքննութեան: Ուրախութիւնս սահման չունէր· վերջապէս կը պարզուի թիւրիմացութիւնը եւ կ'ազատուեմ:

Շուտով հագնուեցի եւ հետեւեցի պինուրին, որ առաջնորդեց ինձ երրորդ յարկը թիւ 6 սենեակը:

— Ահա, համեցէք, նստեցէք, դիմաւորեց ինձ քնինչ Բորբոլը — թ. 24 — որին ես ճանաչում էի զպրոցական նստարանից: Փողոցային տղայ էր, պատառոտած հագուստներով, ագռոս, չար եւ անընդունակ: Ամենութիւններից ծխախոտ էր գողանում իր նման փողոցային երեխաների հետ: Այժմ հագուած էր մահուդի կապոյտ համազգեստ, լաւ կօշիկներ եւ խօսում էր քաղաքավարութեամբ:

— Հապա նայենք ընկեր Վ., դիմեց նա ինձ սիրալիր ժպիտով եւ ուշադրութեամբ նայելով աչքերուս, պատմեցէք տեսնենք, ի՞նչ կարող էք ասել:

— Ի՞նչ պատմեմ, պատասխանեցի ես, եւ յանկարծ յիշեցի խեղճ Ադիզին. նա էլ նոյն ձեւով էր պատասխանել:

— Ամէն բան, ինչ որ գիտէք ամէն բան՝ բաց ու անկեղծ ասէք, ի՞նչ է պատահել, յորդորում էր քնինչը, այս անգամ աւելի չեշտուած ձեւով:

— Ի՞նչ է պատահել: Պատասխանեցի ես, այն է, որ ես Զեկայի գնտանումն եմ, այդքանը միայն գիտեմ, ուրիշ ոչինչ, ասացի ես ժպտելով, մի քիչ յուզուած:

— Ասացէք, ի՞նչ էիք անում Ամերիկայում:

— Ամերիկա՞յո՞ւմ··· Աշխատել եմ զործարաններում, Հալիվուտում, Ուիսոնսինի ագարակներում, նկարչական վարժարանում, կոմունիստական կուսակցութեան չարքերում, որի համար մի քանի անգամ բանտ եմ նստել··· Բոլոր ասածներիս համար կան ապացոյցներ ու վկայականներ: Ուրիշ ի՞նչ ասեմ:

Մ. Ա. Վ.
(Շար.)

Անպատասխան նիշ մը Փարիզահայ պատմութեան մէջ:

Զպիտի կրնան սակայն ըսել նշանակէնք, եւ անցնինք:

Երեւոյթներ կան՝ ուսումնասիրելիք, տրամադրութիւններ՝ պատասխելիք:

Մրցումի հիւանդոտ շրջան մը բացուած է հայ բեմական գործին համար:

Հասարակութեան կարողութիւնը նկատի չառնուիր. անոր բարեհամբաւութիւնը չահագործուի կենթարկուի չորս կողմէն, շուարանքի մատնելով զայն, նոյն իսկ արժանաւորը չգնահատելու, վատահաւատը եւ շահամոլը իրարմէ չբաժնելու առիթներու:

Այդպէ՞ս, «Սիփան»ի երդահանդեսը չառաւ իր ուզածին պէս վարին արժանաւոր նիւթական վարձատրութիւնը՝ որուն ան արժանացած էր երկար տարիներու աշխատանքին, հայ երգին, հայ կեանքին, հայ հոգիին մատուցած ծառայութիւններուն բարոյական պարտադրութեամբ:

Մաքս Յակոբեան իր կազմած ճոխ, բազմառեակ եւ զրաւիչ յառաջադրով արժանացած էր սակայն աւելի քաղաքական վերաբերմունքի:

Իր ձեռքերը՝ այդ օրը հագիւ նուագած է հայ բեմական գործին համար:

Հասարակութեան կարողութիւնը նկատի չառնուիր. անոր բարեհամբաւութիւնը չահագործուի կենթարկուի չորս կողմէն, շուարանքի մատնելով զայն, նոյն իսկ արժանաւորը չգնահատելու, վատահաւատը եւ շահամոլը իրարմէ չբաժնելու առիթներու:

Այդպէ՞ս, «Սիփան»ի երդահանդեսը չառաւ իր ուզածին պէս վարին արժանաւոր նիւթական վարձատրութիւնը՝ որուն ան արժանացած էր երկար տարիներու աշխատանքին, հայ երգին, հայ կեանքին, հայ հոգիին մատուցած ծառայութիւններուն բարոյական պարտադրութեամբ:

Մաքս Յակոբեան իր կազմած ճոխ, բազմառեակ եւ զրաւիչ յառաջադրով արժանացած էր սակայն աւելի քաղաքական վերաբերմունքի:

Իր ձեռքերը՝ այդ օրը հագիւ նուագած է հայ բեմական գործին համար:

Հասարակութեան կարողութիւնը նկատի չառնուիր. անոր բարեհամբաւութիւնը չահագործուի կենթարկուի չորս կողմէն, շուարանքի մատնելով զայն, նոյն իսկ արժանաւորը չգնահատելու, վատահաւատը եւ շահամոլը իրարմէ չբաժնելու առիթներու:

Այդպէ՞ս, «Սիփան»ի երդահանդեսը չառաւ իր ուզածին պէս վարին արժանաւոր նիւթական վարձատրութիւնը՝ որուն ան արժանացած էր երկար տարիներու աշխատանքին, հայ երգին, հայ կեանքին, հայ հոգիին մատուցած ծառայութիւններուն բարոյական պարտադրութեամբ:

Մաքս Յակոբեան իր կազմած ճոխ, բազմառեակ եւ զրաւիչ յառաջադրով արժանացած էր սակայն աւելի քաղաքական վերաբերմունքի:

Իր ձեռքերը՝ այդ օրը հագիւ նուագած է հայ բեմական գործին համար:

Հասարակութեան կարողութիւնը նկատի չառնուիր. անոր բարեհամբաւութիւնը չահագործուի կենթարկուի չորս կողմէն, շուարանքի մատնելով զայն, նոյն իսկ արժանաւորը չգնահատելու, վատահաւատը եւ շահամոլը իրարմէ չբաժնելու առիթներու:

Այդպէ՞ս, «Սիփան»ի երդահանդեսը չառաւ իր ուզածին պէս վարին արժանաւոր նիւթական վարձատրութիւնը՝ որուն ան արժանացած էր երկար տարիներու աշխատանքին, հայ երգին, հայ կեանքին, հայ հոգիին մատուցած ծառայութիւններուն բարոյական պարտադրութեամբ:

Մաքս Յակոբեան իր կազմած ճոխ, բազմառեակ եւ զրաւիչ յառաջադրով արժանացած էր սակայն աւելի քաղաքական վերաբերմունքի:

Իր ձեռքերը՝ այդ օրը հագիւ նուագած է հայ բեմական գործին համար:

ՆՈՐ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

— :-: —

«Էքօ տը Փարի»ի ծանօթ աշխատակիցը Ռընէ Վանլանտ, որուն գրութիւնները Թուրքիոյ մասին, յաճախ տուած ենք թարգմանաբար, այս մեջսկիս ճամբորդութիւն մը կը կատարէ Թուրքիոյ մէջ:

Սոորեւ, մէկ քանի հատուածներ, իր առաջին տպաւորութիւններէն:

— Վոսփորի մէջ, չոգենաւուն վրայ, սպասելով որ Պոլսոյ քարաւրոպք կռնեկու ժամը հնչէ, ճամբորդները կը խօսակցին: Տարիներէ ի վեր Թուրքիա բնակող օտարական մըն է որ կը խօսի·

— Քանի՛ իրենց կացութիւնը ճգնաժամային կը դառնայ, այնքան անհամբերժելի կը դառնան իրենք ալ: Հազարաւոր սխալներու երեսէն, հասած են անհանգութեան, բայց մեծ հովեր կ'ուտնեն: Իրենց բարեկամը Լիտվինով մերժեց կռպէկ մը աւելի փոխատալ, եւ ահա, ստիպուած են մեզմէ դրամ ուզել, ինչ որ զիրենք չարզիլեր վատ խաղեր խաղալու մեր զէխուն: Կ'երեւակայեն թէ իրենց զործերը կարգի պիտի դնեն, ներածութիւնները ենթարկելով չափացոյցի դրութեան: Գէշ հարուած մեր առեւտրական աուներուն համար: Բայց Թուրքիոյ համար՝ քիչ մը աւելի թշուառութիւն: Պիտի տեսնէք Կալաթայի քարափները, իմպիրի կը նմանին. բազմաթիւ մաքսային պաշտօնեաներ, բայց հազիւ քանի մը կոտր ապրանք: Կարգացի՞ք իրենց վերջին եզմատացոյցը: 70 միլիոն ոսկի զինուորական ծախքերու համար, 180 միլիոնի ամբողջական դումարի մը վրայ: Երրորդէն աւելին»:

Պահ մը խօսակցութիւնը կը դառնայ օտարականներու դէմ դրուած արգելքին՝ արհեստ եւ առեւտուր ի գործ դնելու մասին: Ցետոյ Պելճիքացի մը հետեւեալ դիտողութիւնը կ'ընէ·

— Բաւական գառնալի կը գտնեմ որ զրեթէ միայն Քրուփի եւ նմաններուն կը զիմեն՝ երկաթագծերու եւ երկաթուղային նիւթեղէնի հայթայթման համար: Երեք միլիոն տոլարի ապապրանք մը՝ վճարելի 1932ի վերջը: Մնացեալը 1939ին: Հիմակուց իսկ, պարզ է, որովհետեւ չպիտի կրնան վճարել, կը զուշակէք թէ Գերմանիա այլապէս հաւուցում պիտի գտնէ»:

— Անշուշտ, կ'եզրակացնէ ճամբորդ մը, զոր կը կոչէին նաեւն փիլիսոփան, պատերազմը չհէ չի բերեր:

Եւ գառնալով կրօնաւորի մը, Պոլսոյ Ֆրանսական կրթարաններէն մէկուն մեծաւորը,

— Ուրեմն, հայր իմ, հաշուեյարդնենք հոս) իսկապէս զգրաած է մեր կեանքի հայելին ըլլալէ:

Այո՛, ան հայելին է մեր խռովայոյզ վիճակին, անձնական կիրքերուն, եւ եթէ կ'ուզէք չնչին երեւոյթներուն: Հայ կեանքի իսկական պատկերը, ինչպէս նաեւ այդ ժողովուրդը յուզող հիմնական խնդիրները հայ մամուլի մեծ մասի էջերէն դուրս կը գտնուին:

Ու այս տխուր երեւոյթի մէն է, որուն կ'ուզենք որ անդրադառնային մամուլի զեկավարները եւ ամէն տեսակի աշխատակիցները:

Աւելի ուշադրութիւն դէպ ի դրական երեւոյթները, աւելի մտահոգութիւն դէպ ի կենսական խնդիրները:

ՍԻՓԱՆԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ԱՌԹԻԻ

— :-: —

Ութ տարի առաջ:

Առաջին լուրջ ու հիմնաւոր կազմակերպութիւնը՝ եթէ նկատի չառնենք Տոքթ. Հաւթարձումեանի ելոյթները կարճատեւ ձեռնարկները:

Լուռ ու մունջ աշխատանք մը՝ աշխատանքի ծանր ժամերէ յետոյ:

Ո՞վ պիտի պիտնայ «Սիփան»ի իւրաքանչիւր անգամի կրած յոգնութիւնը, զրկանքը, ժտատանջութիւնը՝ յարատեւելու, գործը կանգուն պահելու, ապրելու՝ եւ սիրուած գործը ապրեցնելու լկող հոգը:

Ութը տարի այդպէ՞ս սակայն:

Եւ անցեալ օր «Սիփան»ը իր բազմավաստակ, աննկուն, հաւեստ — շատ համեստ — զեկավարին ութսունամեայ աշխատանքը տօնեց:

Հասարակութեան քանակը «Սիփան»ի ութսնամեայ աշխատանքին արժէքը չի հասասարակշռեր:

Թուրքիոյ մէջ՝ այլ եւս կամ թուրք պէտք է ըլլալ, կամ օտարական:

Կատարեա՛լ: Բայց այս խտութիւնին բնած աքսորներն ու վտարումները ծանրօրէն անդրադարձան ընդհանուր անտեսութեան վրայ: Իրօք, Յոյներն ու Հայերն էին, որ մեծ մասամբ, կը կենդանացնէին առեւտուրը եւ ճարտարարուեստը: Այնուհանդերձ, քաղաքական տեսակէտով, Թրքացումը առաջքը պիտի առնէր կռիւներու, եթէ ո՛չ ոգեւորութիւններու: Այդն մարդ իր տեղը: Բայց այս սկզբունքին բիրտ գործադրութիւնը՝ փաստը չէ ժողովուրդներու եւ ցեղերու միջեւ յարաբերութեանց նրբացած ըմբռնումի մը:

Ինչ որ ալ ըլլայ, մեծագոյն ինկնիրին, արուեստական չինութիւն, կրնայ զարգանալ միմիայն պետութեան առատաձեռն միջամտութեամբը: Այդ, դանձը պարապ է: Եւ Թշուառութեան ուրուականը կը թափառի Անատոլուի դաշտերուն մէջ:

Հոս մեր մասը կը դնենք, երիտասարդ – Թրքական մտայնութեան մէկ պարապ կողմին վրայ: Անիկա իրերը կը դիտէ մեկուսացած վիճակի մէջ, եւ առանց խորհրդածութեան, կը մտնէ անելի մը մէջ: Դէպքը կը կեցնէ զայն: Կը լքէ եւ կը սպասէ, այն տարատամ յոյսով թէ՝ դիպուածը կը կարզադրէ գործը: Պատերազմի մէջ քալ, բանակին ճարտար դիւանագիտական մարզի մէջ, Թուրքը միշտ ալ կանոնաւորութիւն եւ կազմակերպութիւն չէ ունեցած: Գալով օրուան պետութեան, նիւթապաշտութիւնը կը չփոթեն իրագաշտութեան հետ, եւ իրենք զիրենք կը գտանին Տէքարթի աչակերտ, այն պատրուակով որ ուզեցին հին սխալները: Քանդելը միշտ դիւրին է: Այդ գործին մէջ ժառանգարար կը գերապանցեն: Բայց նոր կարգ մը յղանալ եւ հիմնե՛լ: Անկախութեան յաղթական պայքարները եւ Լօզանի դիւրին յաջողութիւնները՝ իրենց արժէքին մասին՝ չատ բարձր գաղափար ներշնչեցին իրենց: Անժխտելի արժէք, բայց սահմանափակուած ռազմադաշտի հերոսութիւններով կամ կանանչ սեղանի բախտներով եւ որ, չխտակը, երեւան եկաւ ռազմապէս սակաւ հակառակորդի մը եւ քաղաքականապէս բժնուած կողմերու դէմ:

ՆԱԽԿԻՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԻ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ցիշեցի Լեւոնի խօսքը՝ «Չեմ վախնում», ու մի սաստիկ սարսուռ բռնեց մարմինս:

Ալեքսանդրը հանդիստ բայց վճռական չարժումներով սկսեց հագնուիլ: Բոլոր բանտարկեալները չնչերը կտրած, սարսափով հետեւում էին նրա չարժումներին: Այդ րոպէին, ամէն մէկին անչուշտ, իր մասին էր մտածում, իր հերթին էր ապասում: Մի քանի րոպէից Ալեքսանդրն արդէն պատրաստ էր: Վերջին անգամ նայեց հայելիին (մեր մէջ նա միակն էր մի փոքր Ալեքսային), չարժարեց մազերը, ձեռքի բարդ չարժումներով ուղղեց հագուստը եւ հպարտ ու համարձակ կեցուածքը ընդունելով, նայեց չուրջը: Նրա աչքերը, երկու անչարժ կրակ, համայիլ էին այդ վայրկեանին: Ես կեանքումս չէի տեսել այդպիսի փառաւոր աչքեր:

Ապա մի քանի խրախուսական խօսքեր ուղղեց ընկերներին եւ սկսեց դռան կ'ենթարկէին: Փարիզի պարոնները, անչուշտ ձեզ ըսին թէ կարելի չէ բան մը ընել: Կեցցէ՛ Թրքական հանրապետութիւնը, սիրական գուստրը Ֆրանսական հանրապետութեան, ինչպէս զայն մկրտեց մեր մեծ մարգերէն մէկը···

***

Ինչո՞ւ յաղթական յեղափոխութիւնը էնկիւրին ընտրեց իբր մայրաքաղաք:

Այս ընտրութեան վրայ ազդած են քաղաքական, պինուրական եւ զգացական նկատումներ: Հանրապետականներու աչքին, Պոլիսը՝ որ խալիֆա – սուլթաններու եւ չախչախուած միապետութեան կեդրոնն էր, կը ներկայացնէր նաեւ խալամութեան կրօնական մայրաքաղաքն ըլլալու թերութիւնը: Անցեալի այս անարդուներուն մէջ, որոնք վախով եւ տեսարանութեամբ հակակրօնական էին, «Իսլամական Հոմի»ի անկումը կը գոհացնէր նաեւ մութ ոխեր: Եւ յետոյ, չէ՞ որ նախկին մայրաքաղաքին չատ մը թաղերն ամբողջ, ձեռքն էին օտարականներուն, լէվանտէններուն, բայանեներուն: Անոր բազմատարբերութիւնը՝ որքան ալ նուազած ըլլար ժողովրդներու փոխանակութեամբ, աքսորներով կամ կամաւոր մեկնումներով, կը խոչընդոտէր Մուսթաֆա Քէմալի ընկերներու ազատագրական մաքառակրօնութիւնը: Միւս կողմէ, Վոսփորը — երկու ծովերու վրայ բացուած ապատ անցք — իրենց կը թուէր թէ չատ ենթարկուած կը մնայ արտաքին հարուածներու: Նաւային յոյցերու ուրուականը կը չահաւէր անոնց յիշողութիւնը: Եւ պինուրներու այս ժողովուրդը որ բնազդօրէն, քաղաքական սահմանումները, կ'ենթարկէ ռազմագիտական նկատումներու, վերանորոգ պետութեան կեդրոնին կ'ուզէր ապահովել նուազ վտանգաւոր դիրք մը: Վերջապէս, Թուրանական եւ ասիացի, Թուրքիա կ'ուզէր աշխարհի յայտարարել թէ իր սիրան այլ եւս չի զարներ Եւրոպայի մէկ հրուանդանին վրայ, այլ նահապետական հողի օճախին վրայ, Անատոլուի կոչտ լեռնապաշտերուն վրայ:

***

Տասնըչորս միլիոն բնակչութիւն ունեցող երկրի մը դեկը փոխադրել 30,000նոց ատանի մը մէջ, կը պահանջէ յարմարցնելու եւ մեծցնելու որոշ աշխատանք:

Քաղաքական եւ պինուրական նկատումները որ տուն տուին անոր ընտրութեան, խանդավառութիւնն ու կամքը որ վճռեցին այդ քաղաքին այլափոխումը, տեղի տուին չափազանցութեանց: Այսօր, կը թուի թէ իրականութիւնը եկած է դէմ կանգնելու: Ինչպէս, կարելի չէ պարտադրել հոգին որ տայ իր չուտած պատրը, նոյնպէս կարելի չէ բնական հոսանքները հետու՝ բարգաւած քաղաք մը կանգնել:

Միւս կողմէ, քմմալականութեան դահակալութենէն առաջ, էնկիւրի կը համբէր Ցոյներու եւ Հայերու կարեւոր բնակչութիւն մը, որոնք հաւաքուած էին իրենց եպիսկոպոսաններուն իշխանութեան տակ: Փոխանակեցին զանոնք կամ վտարեցին: Մէկ քանիներն որ կը մնան, «հպատակ»ներ են եւ ապահով որ իրենց ալ տրուի քաղաքացիի ամբողջական իրաւունք: Այսպէս, մաքրագործումը կատարեալ է: Պետութեան մէջ պետութիւնը այլ եւս վերջ գտած է: Ճնշումով՝ կարգադրուած է փոքրամասնութեանց հարցը:

Թուրքիոյ մէջ՝ այլ եւս կամ թուրք պէտք է ըլլալ, կամ օտարական:

Կատարեա՛լ: Բայց այս խտութիւնին բնած աքսորներն ու վտարումները ծանրօրէն անդրադարձան ընդհանուր անտեսութեան վրայ: Իրօք, Յոյներն ու Հայերն էին, որ մեծ մասամբ, կը կենդանացնէին առեւտուրը եւ ճարտարարուեստը: Այնուհանդերձ, քաղաքական տեսակէտով, Թրքացումը առաջքը պիտի առնէր կռիւներու, եթէ ո՛չ ոգեւորութիւններու: Այդն մարդ իր տեղը: Բայց այս սկզբունքին բիրտ գործադրութիւնը՝ փաստը չէ ժողովուրդներու եւ ցեղերու միջեւ յարաբերութեանց նրբացած ըմբռնումի մը:

Ինչ որ ալ ըլլայ, մեծագոյն ինկնիրին, արուեստական չինութիւն, կրնայ զարգանալ միմիայն պետութեան առատաձեռն միջամտութեամբը: Այդ, դանձը պարապ է: Եւ Թշուառութեան ուրուականը կը թափառի Անատոլուի դաշտերուն մէջ:

Հոս մեր մասը կը դնենք, երիտասարդ – Թրքական մտայնութեան մէկ պարապ կողմին վրայ: Անիկա իրերը կը դիտէ մեկուսացած վիճակի մէջ, եւ առանց խորհրդածութեան, կը մտնէ անելի մը մէջ: Դէպքը կը կեցնէ զայն: Կը լքէ եւ կը սպասէ, այն տարատամ յոյսով թէ՝ դիպուածը կը կարզադրէ գործը: Պատերազմի մէջ քալ, բանակին ճարտար դիւանագիտական մարզի մէջ, Թուրքը միշտ ալ կանոնաւորութիւն եւ կազմակերպութիւն չէ ունեցած: Գալով օրուան պետութեան, նիւթապաշտութիւնը կը չփոթեն իրագաշտութեան հետ, եւ իրենք զիրենք կը գտանին Տէքարթի աչակերտ, այն պատրուակով որ ուզեցին հին սխալները: Քանդելը միշտ դիւրին է: Այդ գործին մէջ ժառանգարար կը գերապանցեն: Բայց նոր կարգ մը յղանալ եւ հիմնե՛լ: Անկախութեան յաղթական պայքարները եւ Լօզանի դիւրին յաջողութիւնները՝ իրենց արժէքին մասին՝ չատ բարձր գաղափար ներշնչեցին իրենց: Անժխտելի արժէք, բայց սահմանափակուած ռազմադաշտի հերոսութիւններով կամ կանանչ սեղանի բախտներով եւ որ, չխտակը, երեւան եկաւ ռազմապէս սակաւ հակառակորդի մը եւ քաղաքականապէս բժնուած կողմերու դէմ:

ԲՈՂՔ ՀԱՅԵՐԵՆ

(Վ. Ի.)

— Ի՞նչ կասես այդ մասին, ախպեր, — «Սեգ» ծխախոտը մոլուցքով ծխող Մկրտիչ Հայրապետյանը դիմեց ընկերոջը, որ ուշադրությամբ լսում էր նրանց զրույցը։

— Ի՞նչ կարող եմ ասել, — պատասխանեց Ռուբեն Ավետիսյանը, որ ավարտել էր Երևանի պետական համալսարանի պատմա-բանասիրական ֆակուլտետը։ — Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ պետք է անել։ Ուզում եմ գնալ գյուղ, ուսուցչություն անել, բայց ուզում եմ նաև գրականությամբ զբաղվել։ Ինչ-որ մի բան ինձ ասում է, որ ես ստեղծագործական աշխատանքի համար եմ ծնված։ Ուզում եմ գրել, բայց չգիտեմ, թե ինչ գրեմ։ Ինչ-որ մի անորոշ զգացողություն կա ներսումս, որ ինձ թույլ չի տալիս գրել։ Ինչ-որ մի խոչընդոտ կա, որ ինձ ստիպում է մտածել, թե ես ոչ մի արժեքավոր բան չեմ կարող ստեղծել։ Ինչ-որ մի ուժ կա, որ ինձ ստիպում է կասկածել իմ ուժերի մեջ։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է դա։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ պետք։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուզում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ կարող։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ես։

— Ես էլ եմ նույն բանը ասում, — ասաց Մկրտիչը։ — Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուզում։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ կարող։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ես։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ պետք։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ հարկավոր։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ անհրաժեշտ։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ հարկավոր։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ անհրաժեշտ։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ պետք։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուզում։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ կարող։ Ես էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ես։

— Ի՞նչ կասես այդ մասին, ախպեր, — հարցրեց Ռուբենը։

— Ի՞նչ կասեմ, ախպեր, — պատասխանեց Մկրտիչը։ — Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուզում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ կարող։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ես։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ պետք։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ հարկավոր։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ անհրաժեշտ։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ պետք։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուզում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ կարող։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ես։

— Ախպեր ջան, — ասաց Ռուբենը, — ես կարծում եմ, որ մենք երկուսս էլ հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեկան հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։

— Ախպեր ջան, — ասաց Ռուբենը, — ես կարծում եմ, որ մենք երկուսս էլ հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեկան հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։

— Ի՞նչ կասես այդ մասին, ախպեր, — հարցրեց Ռուբենը։

— Ի՞նչ կասեմ, ախպեր, — պատասխանեց Մկրտիչը։ — Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուզում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ կարող։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ես։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ պետք։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ հարկավոր։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ անհրաժեշտ։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է ինձ պետք։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուզում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ կարող։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ես։

— Ախպեր ջան, — ասաց Ռուբենը, — ես կարծում եմ, որ մենք երկուսս էլ հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեկան հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։

— Ախպեր ջան, — ասաց Ռուբենը, — ես կարծում եմ, որ մենք երկուսս էլ հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեկան հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարանի հիվանդանոցի հիվանդանոցի հիվանդ ենք։ Մենք երկուսս էլ հոգեբուժարան

Սպարտէլոթթոյի որ լուսանկարներէն մէկը ցոյց առաւ երբ Պէլճիքա բնակող իտալացին: Այս անձը յետոյ, զինքը յարաբերութեան դրած է եղեր Փարիզի հակաֆաշիստ Իտալացիներուն հետ, որոնք իրեն հայթայթեր են՝ ձերբակալման պահուն՝ իր վրայ գտնուած տարբանակն ու ձեռնաւումբերը: Սպարտէլոթթօ երկու անգամ մաեր է Իտալիա, բայց չէ յաջողեր իր ծրագիրը իրագործել: Սպարտէլոթթօ յայտնած է թէ Փարիզի մէջ իրեն զինք եւ դրամ հայթայթող անձը կը կոչուի Թարքիանի: Արդ Թարքիանի անձանօթ մը չէ իտալական շրջանակներուն: Ֆաշական վարչաձեւին հաստատումէն առաջ, յիշեալը՝ խմբագրապետն էր «Քորրիէռէ տէլլա Սէռա» կարեւոր օրաթերթին: Անկից յետոյ, սոսիալուէռէ տէլլա Սէռա» կարեւոր օրաթերթին: Անկից յետոյ, նման մացաւ իր ընտանիքով ապաստանիլ Փարիզ: Ականց առաջ, նման մահաբերձի մը առթիւ, դարձեալ Թարքիանին մատնանշուած էր իբր կազմակերպիչ: Ֆրանսայի ոստիկանութիւնը այն առեն հաստատած էր թէ զրպարտութիւն է: Այս վերջին վերագրումին հանդէպ եւս Թարքիանի կը յայտնէ թէ դիտումնաւոր վերագրում մըն է դարձեալ իր հանդէպ, վինքը կասկածելի ցոյց տալու համար:

Ռումէն խորհրդարանը լուծուած

ՊՈՒԿՐԷՇ, 13 Յունիս·— Խորհրդարանը լուծուեցաւ: Երեսփոխանական յաջորդ ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան յունիս 17ին, իսկ Ծերակոյտի անդամները պիտի ընտրուին՝ յունիս 20ին, 24ին եւ 26ին:

Ընդդիմադիր տարրերը սկսած են բաւն պայքար մղել կառավարութեան դէմ: Կառավարութեան հակառակորդ կարգ մը խմբակցութիւններ կը փորձեն կազմել ընդդիմադիր ուժեղ հոսանք մը:

Պաշտօնեաներու իրաւաբանական շաբաթը

Պելճիքաի մէջ բացումը կատարուեցաւ «պալքանեան իրաւաբանական շաբաթ»ին, համաձայն Աթէնքի եւ Պոլոյ մէջ, պալքանեան խորհրդաժողովին կողմէ տրուած որոշումներու: Բացումը կատարուեցաւ ի ներկայութեան Ալպանիոյ, Յունաստանի, Թուրքիոյ, Եուկոսլաւիոյ պատուիրակներուն, որոնք բոլորն ալ՝ ծանօթ իրաւաբաններ են: Պատուիրակները պիտի ուսումնասիրեն իրաւաբանական այն եղանակները, որոնց հիման վրայ, կարելի պիտի ըլլայ միօրինակութիւն ստեղծել պալքանեան երկիրներու օրէնսդրութեանց միջեւ: Նշանակուեցան առեւտրական եւ պատժական օրէնքներու յանձնախումբեր:

Օտարականներն Անգլիոյ մէջ

Մաքսային դրութեան պաշտպանները այն կարծիքն ունէին թէ մաքսատուրքի պատրաստութիւնները պիտի մղէ օտար ճարտարարուեստական հաստատութիւնները որ գործարաններ հիմնեն Անգլիոյ մէջ: Վիճակագրութիւններ հրատարակուած են ցոյց տալու համար թէ այդ նախատեսութիւնը իրականանալու վրայ է եւ աշխատանք կը կատարուի մասնաւորաբար մղելու համար Ֆրանսայի ճարտարագործները որ գործարաններ հաստատեն Անգլիոյ զանազան վայրերուն մէջ, մասնաւորաբար այն կեդրոնները, որոնք քաչքաչուելու վրայ են: Աչխատաւորականները սկսած են բողոքել այս օտար «արշաւ»ին դէմ: Կը հաստատեն թէ չատ պարագաներու մէջ, այդ գործարաններուն մէջ աշխատող օտար գործաւորները պատճառ կ'ըլլան որ տեղացի գործաւորները վնասուին, որովհետեւ օտարները թէ աւելի կ'աշխատին եւ նուազ վարձքով կը գոհանան: Արհեստակցական Միութեան Թերթերէն մէկը կը գրէ թէ օտար գործարանները չեն ենթարկուիր աշխատանքի օրէնքներուն եւ մոխիկ չեն ըներ բողոքներն ու պահանջները, որոնք կը ներկայացուին արհեստակցական սկնոիքաներու քննիչներուն կողմէ: Լոնտոնի հիւսիսը հաստատուած գերմանական մանարաններ կը մերժեն գործ տալ անգլիացի աշխատաւորներու, երբ իմանան որ անոնք անդամ են Արհեստակցական Միութեան,

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ամբաստանիչ առեանը վերջացուցած ըլլալով Կորկուլովի Թղթածրարներուն քննութիւնը, որոշեց նախագահին սպանիչին դատավարութիւնը յանձնել Սէնի ոճրագատ առեանին:

Կորկուլովի փաստաբաններուն բոլոր խնդրագրերը՝ կարգ մը կէտերու վերաքննութեան մասին, մերժուեցան ամբաստանիչ առեանին կողմէ:

Ոճրագատ առեանին նախագահը այսօր իսկ ձեւական հարցաքննութեան մը պիտի ենթարկէ Կորկուլովը եւ իրեն պիտի յանձնէ ամբաստանագիրը, եւ պիտի յայտնէ դատավարութեան թուականները — 7 եւ 8 յուլիս:

Այս առաջին հարցաքննութենէն յետոյ, մինչեւ հինգ օր, Կորկուլով իրաւունք ունի վերաքննութիւն պահանջելու ամբաստանիչ առեանի որոշման դէմ: Իր խցիկին մէջ, Կորկուլով կը չարունակէ հանդարտօրէն գրել ու աղօթել:

ՅԱՐՈՒԱԾ

Փարիզ եւ արուարձաններ

Ա. Ն. Դ.

ԱՆԻՒՌ ՊՈՒԱ ՔՈՒԼՈՆՊ Զէյթուն կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 345 Ave. d'Argenteuil, Bois-Colombes, Café Ararat. Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՊԻԼՎԻԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 Bbg. du Temple: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Միւթիւալիթիի սրահին մէջ (Բ. յարկ): Օրակարգ՝ զեկոյց յանձնախումբի եւ վիճաբանութիւն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ակուժքի սրահը: Մասիսղական օրակարգ: Կը հրաւիրուին նաեւ Շավիլի ընկերները:

ՇԱՒԻԼԻ Արդուիեան Ա. եւ Բ. խումբերու մշացեալ ժողովը այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 3ին, Մօնփարնասի կայարանին դիմացի սրճարանը: Մասիսղական ներկայութիւն:

ԱՆԻԼՒՒԻ Զէյթուն կոմիտէի վարչութիւնը մասիսղաբար ժողովի կը հրաւիրուի վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ակուժքի սրահը:

Գաւառ

ՎԻՆՆԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ապառաժ խումբի ընկերները վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին: Ռոստոմ խումբի ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին: Շատ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԼԻՈՆԻ Կայծակ խումբի ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը:

ՅԻԹԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

Գէորգ Զաւուշի մահուան 25ամեակի առթիւ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Եր. կեդր. կոմիտէի
եւ ցարսն-յուրաբերանի Հայր. Միութեան կողմէ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8 30ին Փրթի Ժուռնալի սրահին մէջ

21 rue Cadet, Métro Cadet

Կը նախագահէ՝ ընկ. Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ
Կը խօսին՝ ընկ·ներ՝ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ, Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ
եւ Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝
ՏԻԿ. ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԳԵՒՈՆԵԱՆ, Պ. Ա. ՇԱՀ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ եւ ուրիշներ
Կ'երգէ՝ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ

Նախաձեռնութեամբ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Հովանաւորութեամբ Ազգային Գաւառական Խորհուրդի, *եւ մասնակցութեամբ՝* Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Թամկավար Ազատական կուսակցութիւններու, Գալրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան, Բարձր Հայքի, Ջարսանճագի, Բալուի, Մարաշի, Մեծ-Նոր-Գիւղի Հայրենակցական, եւ Ջափաթաս Որբերու, Համախարբերդցիական երիտասարդաց, Հիւսէյնիկի վերաշինաց եւայլ միութիւններու:

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ

Նախագահութեամբ Պ. Ա. ԿԻՒԼԳԻՆԿԵԱՆԻ
եւ պատուակալ նախագահութեամբ յարանուանութեանց պետերու

Կը խօսի՝ Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԽՈՋԵՄԵԱՆ
եւ քաղաքական կուսակցութեանց ներկայացուցիչները

Կենդանի պատկեր Օր. Ա. Յէր Գէորգեանի կողմէ, Ալբ. Բէն, (արտասանութիւն), եւայլն: Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին ԴՈՂԹԱՆ երգչախումբը եւ Լուսթակահարներու առանձին խումբը:

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Արիները եւ յանձնախումբը

Մուտք ազատ է

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Կամիտաս երկսեռ երգչախումբի մեծ համերգին

9 ՅՈՒԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ Salle Gaveau *Մէջ*

Պուլա Քողնպի մէջ «Ցառաջ» կը ծախուի
Պ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ *տճառարանին մէջ*
CAFÉ ARARAT
345 Ave. Argenteuil, Bois-Colombes

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Ծուէն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԵՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս, առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանրշչակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրաձկնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԵՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկարբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւնը: Շակաշխածախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեաճական, Մեյադրական եւ ֆրէյատեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները այբի, քիի, ականջի, ինչպէս սան արանց եւ կանանց ծննդամղային եւ վիներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՓԱՍՏԱԲԱՆ-ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ԳՐ. ԹԷՎԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր
փոդոցի արկածներու *մասնագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*
հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI
Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot
Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114: Օթոպիւս BA, AZ *եւ* BT
Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

Հայրենակիցներու ուշադրութեան
Սուլթանները, Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, ինչպիսին մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէն
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Couronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Կիւլլէյի (Պրուսա) Մարիամ Պօյաճեան, հօր անուն Նիկողոս (մեռած) մօր անուն՝ Մարգարիտ որ տեղահանութեան միջոցին կը գտնուէր Պոլիս, մօրաքոյրները Սողոմէն եւ Թագուհի: Մարիամ յանձնուած էր իր մեծ մօր Մարթայի խնամքին: 1915ին 11 տարեկան հասակին, մօրաքրոջ Թագուհիի հետ աքսորուած են Նիսիպին, ուր զինքը տեսնողներ կ'ըսէն թէ Մարիամ ծախուած է Սրաբնեբուն իր մօտին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր մօր Մարգարիտ, Պօյաճեանի, 26 Rue Blanqui, Փարիզ (13): Կը խնդրուի Մուրհանայ թերթերէն արտատպել:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբմատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ

Նուիրուած Ապրիլեան հերոսամարտի 15ամեակին, հրատարակութիւն վասպուրականի հայրենակցական Միութեան (Թաւրիզ):

415 մեծադիր էջ, երկսիւն բազմաթիւ նկարներով եւ քարտէսներով: Տպուած գենետիկ:

Գինն 75 ֆրանք:

Դիմել ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 *rue Monsieur-le'Prince, Paris(6)*

ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ Նոր Պօմպի օդասուն թաղին մէջ 2 խանութ, 4 սենեակ խոհանոցով, Ջուր, էլեքթրականութիւն: Դիմել սեփականատիրոջ կարպատ Նալպանտեանի, 50 Bld. de Pins. La Rosier: Beaumont, Marseille.

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (28)

Բ Ո Ռ

(Վէպ 1830ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է· ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ· Լ· ՇԱՆԹ

— Ես ուղերձ տալու մէջ ոչ մի վնաս չեմ տեսնում եւ կը տարակարեմ ամէն ուղերձի տակ որ Գրասսինին տալ ուզէ: Բայց ենթադրում եմ, որ միայն ուղերձներով ոչինչ դուրս չի գայ: Կարելի չէ՞ մի քիչ միաժամանակ թէ ուղերձ, թէ պանիլէտ:

— Ի հարկէ միայն նրա համար, որ պանիլէտները գրգռեն կառավարութիւնը եւ չթողնեն կատարելու ինչ որ խնդրուում է ուղերձներով· — ասաց Գրասինին:

— Միեւնոյն է· առանց դրան էլ չեն կատարելու:

Նիսպոլցին ելաւ ու մօտեցաւ սեղանին:

— Պարոննե՛ր, սխալ ճամբով էք դնում: Կառավարութեան հետ խաղի եւնելով՝ ոչինչի չենք հասնի: Պէտք է ժողովրդական մասսան հանենք ոտքի:

— Աեւը հէշտ է, քան անելը: Ինչի՞ց կը սկսէիք, օրինակ:

— Դեռ վաղ է այդ տեսակ հարցեր տալը, Գալլե: Ի հարկէ, կը սկսւի նրանից, որ գրաքննիչի գլխին կը փամբեն:

— Ամենեւին, — պատասխանեց Գալլե զայրացկոտ: — Դուք միշտ կարծում էք, որ հարաւայիններս դանակից ջոկ ոչ մի բանի չենք հասուսում:

— Հապա ի՞նչ էք առաջարկում ուրեմն: Սը՛ս: Ականջ դրէք, պարոններ, Գալլին ինչ որ առաջարկել է ուզում:

Ամբողջ բանմութիւնը, որ մի քանի մանր խումբերի բաժնւած վիճում էին առանձին – առանձին, հաւաքեցին սեղանի չուրջը: Գալլե բարձրացրեց ձեռքը բողոքով մի չարժումով:

— Ո՛չ, պարոններ, ես ոչինչ չեմ առաջարկում: Միայն մի ենթադրութիւն եմ ուզում անել: Ինձ թւում է, որ խիստ վտանգաւոր բան է մեր նոր պատրաստութիւնները առանց կանխի ղեկչի իր իշխանութիւնը առանց կասկածի: Համոզւած եմ, դեռ ամենայն կէսին չհասած բոլոր ձիւրիտները, Գրիզոնեանները, Մանֆիլէտները ու ամբողջ բանակը ձեռնարկելու են նորից իրենց սովորական գաւերին ու հնդրիկներին, եւ թունաւորելով, ում կարաւել չի կարելի:

— Շատ հաւանական է:

— Ա՛յ, տեսնում էք, ուրեմն էլ ինչու սպասենք ու խաղաղասէր ուղերձներ ուղարկենք, մինչեւ որ Լամբրուսակինին ու նրա արբանեակները համոզեն հէրցոգին ու մեզ ճիւրիտների խնամակալութեան տակ դնեն, գուցէ եւ աւստրիական հուսարների: Աւելի լաւ չէ՞ կանխենք, եւ օգտւելով հակառակորդների ժամանակաւոր պարտութիւնից՝ հաղթենք առաջին հարւածը:

— Աւաղէ՛ք, ինչումն է կայանում այդ առաջին հարւածը:

— Կ'առաջարկէի կազմակերպւած պրոպագանդա ու յուզում ճիւրիտների դէմ:

— Ուրիշ խօսքով՝ գրչակութ:

— Այո՛: Մերկացնենք նրանց նենգութիւնները, բայց անենք նրանց գաղտնիքները եւ գրգռենք ժողովուրդը նրանց դէմ:

— Բայց այստեղ ճիւրիտ չկայ, որ մերկացնենք:

— Զկա՞յ: Սպասեցէք մի երեք ամիս ու կը տեսնէք, թէ որքան կը լինի: Միայն թէ շատ ուշ կը լինի արդէն նրանց ուժը կատրելու համար:

— Բայց ժողովուրդը գրգռելու համար, պէտք է ազատ խօսք: Ինչպէս խուսափենք գրաքննիչի ձեռքից:

— Ես չեմ խուսափի, կը կանչւի կասի:

— Մտածում էք պանիլէտների գաղտնի տպչի՞: Հիանալի, բայց մենք բոլորս էլ գաղտնի տպարանների հետ գործ ունեցել ենք եւ դիտենք թէ...

— Իմ ասածը այդ չէ: Ես կ'առաջարկէի տպենք պանիլէտները մեր առնուամբ ու հասցէով, եւ թող հալածեն մեզ եթէ կը համարձակւեն:

— Կատարեալ գժութիւն, — բացագանչեց Գալլե: — Միեւնոյն է թէ դրնես գլուխդ առիւծի ոչխը դուս թեթեւամտութիւնից:

— Է՛, մի վախենաք, — ընդհարեց Գալլի կծուց, — չենք խնդրում ձեզ որ բանտ գնաք մեր պանիլէտների սլուռն:

— Թողէք, Գալլե: — Ասաց Բիքարդօ: — Երկիւղի մասին խօսք չկայ: Մենք ամէնքս, ինչպէս եւ դուք, պատրաստ ենք բանտ գնալու, եթէ գրանից մի բան դուրս գայ: Բայց անմիտ բան մի բան դուրս գայ: Բայց անմիտ բան է վտանգի ենթարկւել առանց որ եւ է օգտի: Ինչ ինձ է վերաբերում, մի քանի փոփոխութիւն կ'առաջարկէի ձեր յատակագծին:

— Որ է՞:

— Ես կարծում եմ՝ որոշ ասպետական խոհեմութիւն բանեցնելով՝ կարող ենք մենք ճիւրիտների հետ կապ մտնենք, առանց գրաքննութեան հետ բաղխում ունենալու:

—Ճշմարիտ, չեմ հասկանում, ի՞նչպէս էք սարքելու:

— Ինձ թւում է, թէ միշտ կարելի է այնպէս արտայայտել ասելիքդ, այնպէս այլաբանական մի ձեւով որ գրաքննիչը չկարողանայ: Եւ որ գրաքննիչը չի հասկանայ, կարծում էք, որ ամէն գործաւոր ու գիւղացի կը հասկանայ գրքոյկի չի հասկացածը, չնորհիւ իր քննիչի չի հասկացածը: Ո՛չ տպիտութեան ու տգիտութեան համար նիմաստ բան է:

— Մարտինի, ի՞նչ է ձեր կարծիքը: — Հարցրեց պրոֆիլէօրը դառնալով իր մօտը նստած մեծ ու չէկի մարդուն:

(Շար·)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ,
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՅՈՒՆԻՍ 1932
16 JUIN 1932

Հ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1907

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐԱԿԱՐԳԻ ՀԱՐՑԵՐ

(ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ)

Տարագիր Հայութեան ընթացիկ կեանքի ամէնէն կարեւոր կողմը կրթականն է: Ազգապահպանման այս շրջանին խնդրի մեծ նշանակութիւնը անվիճելի է: Սակայն, կարծես թէ անվիճելի ըլլալու համար, կրթական ճակատին վրայ մեռելային խաղաղութիւն մը կը տիրէ:

Անշուշտ իւրաքանչիւր դաղութ, այդ ուղղութեամբ, իր ցաւերն ու յուզումներն ունի: Բայց ընդհանուր եւ համահայկական ոգիով խնդիրը սեղանի վրայ չի դար: Կը մնայ մասնակի ճիգերու եւ մասհոդութիւններու սահմանին մէջ:

Ինչպէս կը տեսնէք, կրթական գործի կարեւորութիւնը եւ անոր շուրջ եղած զրաղումները համեմատական չեն: Այդ կարգի ցաւերով կրնար զրաղիլ համազազգային ազգային մարմին մը, որ պիտի կեդրոնացնէր իր ուշադրութիւնը բոլոր դաղութներուն վրայ, ծրագիրներ պիտի մշակէր համազգային չափով, եւ մասհոդութիւնը դարձնէր ընդհանուր:

Այժմ այդ մարմինը գոյութիւն չունի: Կը մնայ մէկ հաստատութիւն արտասահմանեան իրականութեան մէջ, որ կրնայ եւ պարտաւոր է զրաղիլ կրթական խնդիրներով, որոնք տեղական նշանակութիւն կը առնան, երբ դաղութէ դաղութ հաղորդակցութիւնը լարուն կրթական աշխատանքներուն շուրջը: Այդ հաստատութիւնը Հայ Մամուլն է, որ հակառակ մեր ցրուած վիճակին, հեռուոր հորիզոններու վրայ կ'արձագանգէ, եւ ղեկավարը կը հանդիսանայ հայ հանրային կարծիքին:

Գիտակցաբար հայ մամուլը, լիովին չգբաղած իր վրայ ինկած պարտականութիւնը չի կատարեր: Ընդհանուր թէլադրանքներ եւ բաղձանքներ, տարին քանի մը անգամ, այն ալ առանց արձագանգի, բաւարար չեն մղում տալու կրթական ճեռնարկներուն, որոնք չատ անգամ ողբալի պատկեր մը կը ներկայացնեն:

Ուրեմն անմիջապէս, որ մամուլը կը թերանայ իր այս դերին մէջ, որովհետեւ անոր կը պակսին լիակատար տուեալներ: Մամուլը զուրկ ըլլալով թուական որոշ տուեալներէ, կը բաւականանայ միայն ընդհանուր ակնարկներով, որոնք, սակայն, անբաւական են ե՛ւ վէրքերը մատնանշելու ե՛ւ զարմանը առաջարկելու:

Այս կացութիւնը կրնայ երկար տեւել: Գաղութահայ կեդրոնական մարմնի մը գոյութիւնը կրնայ ուշանալ: Իսկ հայ մամուլը ամէն տարի, ամառուան այս շրջանին պիտի բաւականանայ քանի մը ընդհանուր ցուցմունքներով, որոնք գլխաւորաբար պիտի մնան տեղական թերթերու մէկ անկիւնը, առանց լայն արձագանգ դնելու լայն շրջաններու մէջ:

Մեր թուած ամփոփ տուեալներէն ելնելով, անհրաժեշտ կը դանենք օրակարգի խնդիր դարձնել հայ կրթական գործի վիճակագրութիւնը: Որովհետեւ, կրթական կեանքի մասին խօսելու համար, հայ մամուլը պէտք ունի ճշդրիտ թիւերու, անհեւսական թէ բարոյական ամբողջ պատկերը գիտնալու, որպէս զի այդ բոլորի վրայ հիմնուած քննէ խնդիրները, ծրագիրներ առաջարկէ, նախային միտքը եւ հաստատութիւնները խթանէ եւ գաղութէ գաղութ համագործակցութիւն մը ստեղծէ այս կարեւոր ու կենսական աշխատանքին շուրջ:

Բաւական չէ որ ամէն տարի արձակուրդի այս օրերուն, դպրոցներէն ոմանք ճիչ մը բարձրացնեն, որ կ'երթայ կորսուելու հանրութեան ուշադրութեան մէջ, այլ անհրաժեշտ է, որ բոլոր դպրոցներն ալ, ազգային թէ անհատական, ամէն տարի, վիճակագրական զեկոյց մը զրկեն գլխաւոր թերթերուն: Այդ վիճակագրական տուեալները թերթէ թերթ փոխանցուելով, կարելի պիտի ըլլայ ուղել նախ տեղական, ապա ընդհանուր թիւը հայ աշակերտութեան, հայ ուսուցչութեան, անոնց չէնքերու յարմարութիւնը, կրթական եկամուտներու քանակը, ղպրոցներու եւ ուսուցիչներու կրթական ատեհանը, ինչպէս նաեւ դուրս մնացած մանուկներու հաւանական թիւը:

Այս տուեալները երբ զետեղուին թերթերու վիճակագրական սիւներուն մէջ, դիւրին պիտի ըլլայ ընդհանուր յայտարարներու բերել այդ ճշդրիտ պատկերը, ու փաստերով զինուած քննել խնդիրները թէ՛ տեղական կարեւորութեամբ եւ թէ համազգային մասնութիւններով:

Հայ մամուլի սիւնակները կը լեցուին թաղական խորհուրդի նուրջ եղած վէճերով կամ ընտրական պայքարներով, մինչդեռ տարիներ կ'անցնին ու մենք չենք տեսներ նոյն շրջանի դպրոցի մասին ճշդրիտ տեղեկութիւն մը, չենք գիտեր քանի՞ աշակերտներ ունի եւ քանի՞ ուսուցիչ: Չենք գիտեր թէ ուսուցիչներն ի՞նչ պատրաստութեան տէր մարդիկ են: Մինչդեռ այս խնդիրներն աւելի կենսական են:

Արդ, այս պայմաններուն մէջ, մամուլը եւ կրթական հաստատութիւններն իրարու կարող են կապուիլ փոխադարձ բարոյական կապով մը:

Մենք մեր կարգին կը յայտարարենք թէ «Յառաջ»ի էջերուն լայն տեղ պիտի տանք կրթական կեանքը պատկերացնող վիճակագրութիւններուն եւ խոստացած զեկուցումներուն: Այս առթիւ կ'ընենք կրթական հաստատութիւններու վարիչներուն, դպրոցներէն ոմանք ճիչ մը բարձրացնեն, որ կ'երթայ կորսուելու հանրութեան ուշադրութեան մէջ, այլ անհրաժեշտ է, որ բոլոր դպրոցներն ալ, ազգային թէ անհատական, ամէն տարի, վիճակագրական զեկոյց մը զրկեն գլխաւոր թերթերուն: Այդ վիճակագրական տուեալները թերթէ թերթ փոխանցուելով, կարելի պիտի ըլլայ ուղել նախ տեղական, ապա ընդհանուր թիւը հայ աշակերտութեան, հայ ուսուցչութեան, անոնց չէնքերու յարմարութիւնը, կրթական եկամուտներու քանակը, ղպրոցներու եւ ուսուցիչներու կրթական ատեհանը, ինչպէս նաեւ դուրս մնացած մանուկներու հաւանական թիւը:

Այս տուեալները երբ զետեղուին թերթերու վիճակագրական սիւներուն մէջ, դիւրին պիտի ըլլայ ընդհանուր յայտարարներու բերել այդ ճշդրիտ պատկերը, ու փաստերով զինուած քննել խնդիրները թէ՛ տեղական կարեւորութեամբ եւ թէ համազգային մասնութիւններով:

Հայ մամուլի սիւնակները կը լեցուին թաղական խորհուրդի շուրջ եղած վէճերով կամ ընտրական պայքարներով, մինչդեռ տարիներ կ'անցնին ու մենք չենք տեսներ նոյն շրջանի դպրոցի մասին ճշդրիտ տեղեկութիւն մը, չենք գիտեր քանի՞ աշակերտներ ունի եւ քանի՞ ուսուցիչ: Չենք գիտեր թէ ուսուցիչներն ի՞նչ պատրաստութեան տէր մարդիկ են: Մինչդեռ այս խնդիրներն աւելի կենսական են:

Արդ, այս պայմաններուն մէջ, մամուլը եւ կրթական հաստատութիւններն իրարու կարող են կապուիլ փոխադարձ բարոյական կապով մը:

Մենք մեր կարգին կը յայտարարենք թէ «Յառաջ»ի էջերուն լայն տեղ պիտի տանք կրթական կեանքը պատկերացնող վիճակագրութիւններուն եւ խոստացած զեկուցումներուն: Այս առթիւ կ'ընենք կրթական հաստատութիւններու վարիչներուն, դպրոցներէն ոմանք ճիչ մը բարձրացնեն, որ կ'երթայ կորսուելու հանրութեան ուշադրութեան մէջ, այլ անհրաժեշտ է, որ բոլոր դպրոցներն ալ, ազգային թէ անհատական, ամէն տարի, վիճակագրական զեկոյց մը զրկեն գլխաւոր թերթերուն: Այդ վիճակագրական տուեալները թերթէ թերթ փոխանցուելով, կարելի պիտի ըլլայ ուղել նախ տեղական, ապա ընդհանուր թիւը հայ աշակերտութեան, հայ ուսուցչութեան, անոնց չէնքերու յարմարութիւնը, կրթական եկամուտներու քանակը, ղպրոցներու եւ ուսուցիչներու կրթական ատեհանը, ինչպէս նաեւ դուրս մնացած մանուկներու հաւանական թիւը:

Այս տուեալները երբ զետեղուին թերթերու վիճակագրական սիւներուն մէջ, դիւրին պիտի ըլլայ ընդհանուր յայտարարներու բերել այդ ճշդրիտ պատկերը, ու փաստերով զինուած քննել խնդիրները թէ՛ տեղական կարեւորութեամբ եւ թէ համազգային մասնութիւններով:

Հայ մամուլի սիւնակները կը լեցուին թաղական խորհուրդի շուրջ եղած վէճերով կամ ընտրական պայքարներով, մինչդեռ տարիներ կ'անցնին ու մենք չենք տեսներ նոյն շրջանի դպրոցի մասին ճշդրիտ տեղեկութիւն մը, չենք գիտեր քանի՞ աշակերտներ ունի եւ քանի՞ ուսուցիչ: Չենք գիտեր թէ ուսուցիչներն ի՞նչ պատրաստութեան տէր մարդիկ են: Մինչդեռ այս խնդիրներն աւելի կենսական են:

Արդ, այս պայմաններուն մէջ, մամուլը եւ կրթական հաստատութիւններն իրարու կարող են կապուիլ փոխադարձ բարոյական կապով մը:

Մենք մեր կարգին կը յայտարարենք թէ «Յառաջ»ի էջերուն լայն տեղ պիտի տանք կրթական կեանքը պատկերացնող վիճակագրութիւններուն եւ խոստացած զեկուցումներուն: Այս առթիւ կ'ընենք կրթական հաստատութիւններու վարիչներուն, դպրոցներէն ոմանք ճիչ մը բարձրացնեն, որ կ'երթայ կորսուելու հանրութեան ուշադրութեան մէջ, այլ անհրաժեշտ է, որ բոլոր դպրոցներն ալ, ազգային թէ անհատական, ամէն տարի, վիճակագրական զեկոյց մը զրկեն գլխաւոր թերթերուն: Այդ վիճակագրական տուեալները թերթէ թերթ փոխանցուելով, կարելի

ՂՈՒԿԱՍՈՎԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ ԵՎ ՎՏՈՎԱՎՈՒՄՆԵՐԸ

Ինքնին հասկանալի է, որ ամեն մի հոգևոր առաջնորդ, ամեն մի հովիվ ունենում է իր հոտի մեջ ոչ միայն հավատարիմ հետևորդներ, այլև ոչ հավատարիմ հետևորդներ, որոնք ոչ միայն չեն ընդունում նրա վարդապետությունը, այլև հակառակվում են նրան, ստեղծում են հերետիկոսական ուսմունքներ և հետևորդներ հավաքելով՝ հիմնում են առանձին աղանդներ։ Այդպիսի հերետիկոսներից մեկը եղել է Ղուկասը, որի մասին մենք ուզում ենք խոսել այսօր։

— Ղուկա՞ս, ինչ ասել է՝ Ղուկաս։ Ինչ ազգի մարդ է եղել։ Ինչ է արել։ Ինչո՞ւ է նրա անունը հիշատակվում։

Ղուկասը եղել է հայ։ Ծնվել է Ասորիքում, Եդեսիայում, 1918 թվին։ Ուսումնասիրել է հայ հին մատենագրությունը, հայ հին պատմությունը, հայ հին վարդապետությունը։ Ինքն էլ սկսել է գրել։ Գրել է մի քանի հատոր։ Ունեցել է հետևորդներ, որոնք կոչվել են Ղուկասյաններ։ Ղուկասյանները ապրել են Ասորիքում, Միջագետքում, Պարսկաստանում, Հնդկաստանում, Չինաստանում, Ռուսաստանում, Եվրոպայում, Ամերիկայում։ Ղուկասյանները եղել են ամենուր, ամենայն տեղ, ուր հայ մարդ է ապրել։ Ղուկասյանները եղել են ամենուր, ուր հայ մարդ է ապրել։ Ղուկասյանները եղել են ամենուր, ուր հայ մարդ է ապրել։

Ղուկասյանները ունեցել են իրենց ուսմունքը, իրենց վարդապետությունը, իրենց աղանդը։ Ղուկասյանները ունեցել են իրենց ուսմունքը, իրենց վարդապետությունը, իրենց աղանդը։ Ղուկասյանները ունեցել են իրենց ուսմունքը, իրենց վարդապետությունը, իրենց աղանդը

ԲՐԱԳԻՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

(ՎԵՊ)

Գ. ՄԱՄՈ

— Ին՛չ,—գոչեցին ամենակողմից— ինչո՞ւ ես մեզ չես ասում, թե ինչ է պատահել... — Ասում եմ, ասում եմ, միայն թե ինձ մի ընդհատեք... Ես ասում եմ, որ ինձ հետ ոչ մի դժբախտություն չի պատահել, ոչ էլ ես ինչ-որ մեկի հետ դժբախտություն եմ ունեցել... Ես ասում եմ, որ ես ինքս եմ ինձ հետ դժբախտություն

շիստ կեդրոնը նիւթական լայն օժանդակութիւն կը ստանայ փըրանսական ազատ – որմնադիրներու կազմակերպութենէն: Հակաֆաշիստները զինքը ղրկած էին Իտալիա մահափորձ կատարելու, Իտալիոյ կացութիւնը իրեն ներկայացուցեր էին չափազանց աղետալի· բայց Իտալիա մտնելէն յետոյ, տեսնելով կացութիւնը, հասկցեր է թէ խաբուած է եւ առանց կատարելու իրեն յանձնուած մահափորձը, ուզեր է վերադառնալ Ֆրանսա:

Դատավարութիւնը կը շարունակուի:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔ ԹԵՐԹԵՐԸ ԿԸ ՄԱՓԱՆՈՒԻՆ.— Էնկիւրիի մէջ, հրատարակութիւնը արգիլուեցաւ «Խապէր» եւ «Թինարէք» թերթերուն, այն պատրուակով թէ անասնած են մամուլի ևոր օրէնքին տրամադրութեանց:

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԸ.— Լօզանի ժողովը բացուեցաւ այս կէս օրէն առաջ, ճիշդ ժամը 10ին:

ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ ՄԱՀԱՓՈՐՁԵՐ.— Սօֆիայէն տրուած հեռագրի մը համաձայն, կիրակի կէս օրէ վերջ, ատրճանակով եւ ուժանակներով զինուած չորս անձեր, յարձակում գործեցին Նէյրոճոփի երկու թաղապետական ոստիկանավար խորհրդականներու վրայ եւ ծանրօրէն վիրաւորեցին զանոնք:

Այս ահաբեկումը հետեւանքն է վէճին որ ծագած է մակեդոնական կուսակցութեան եւ ազգային խմբակցութեան միջեւ, թաղապետական ընտրութեանց առթիւ: Այս վէճին հետեւանքով արդէն, ապրիլին, Մակեդոնացիները առեւանգեր էին երեք թաղապետական խորհրդականներ:

ՍՈՒՐԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԸ.— Սուրիոյ հանրապետական նախագահական ընտրութեան մասին, հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը տրուին:

Երկու թեկնածուներ կային: Սուպհի պէյ Պէրէֆէք՝ նախագահ Երեսփոխանական ժողովին, որ ստացաւ 32 ձայն եւ Մուհամմէտ Ալի Ապէտ որ ստացաւ 36 ձայն:

Ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ հանդարտօրէն:

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎԻ ԴԱՏԸ.— Կորկուլովի դատավարութիւնը նշանակուած էր յուլիս 7ին եւ 8ին: Բայց դատարանին նախագահը այդ թուականներուն զբաղած ըլլալով, դատավարութիւնը յետաձգուած է յուլիս 11ին եւ 12ին:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԳՕՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի Պէշիկթաշլեան թատերասրահին մէջ, 26 rue Troyon, Sèvres.

Յայտագիրը նուիրուած է Ալէմշահի հեղինակութեանց՝

1. Չէքեաե, *2* Արեւելեան գիշերներ, *3.* Վարդավառ *(բանաստեղծութիւն Ա. Խահակեանի):*

Կը մեներգեն Կիլիկիա երգչախումբին անդամներէն՝ օրիորդներ Լ. Ադաքէկեան, Ա. Աւագելեան, Պ. Պ. Ժ. Մարիկեան, Ժ. Վարդանեան եւ Շ. Պալեան:

40 հոգիանոց նուագախումբ ղեկավարութեամբ հեղինակին:

Բեմանկարներ՝ փրօֆ. Ց. Աճէմեանի:

Տոմսերու գիները՝ 10, 20, 50 ֆրանք

ՀԱՅ ՄԱՐՇԷի ԱՒԻԱՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՕՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

≡ BONNETERIE ≡

Աւելտրականներ՝ մեծ դրամ կը խնայէք երբ ձեր թրիքօները կը գնէք՝

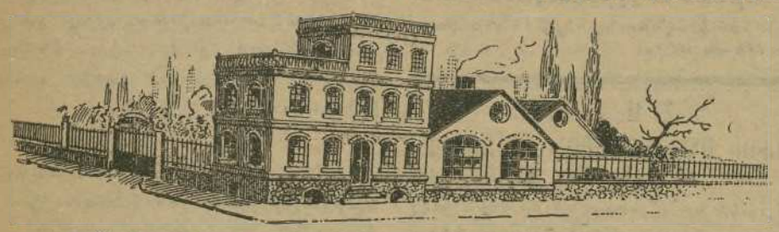
S. SHAHINIAN

41bis Rue de la Valée **ARCUEIL (Seine)**

Այցելեցէ՛ք մէկ անգամ եւ ձեզ պիտի գտնէք տոկուն ու ձաշակաւոր ամէն տեսակ թրիքօներ:

փափաքողներուն նմոյշները եւ գիները կը ղրկենք ձրի:

Հաղորդակցութեան միջոց.— Porte Orléanէն առնել 88 թիւ ճանապարհը եւ իջնել La Vache Noire

RÉALISATION IMMOBILIERE

կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւէ ապահովութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար, երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70* եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան, ընկերներ ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*:

Նշանեան *20, Passage Prado,* (մէթրօ Սէն-Ժրնի)

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԱՆԻԼԻՒ ՊՈՒԱ ԲՈՒԼՈՆՊԻ Զէյթուն կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Եռադոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասիս խումբերը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 345 Ave. d'Argenteuil, Bois-Colombes, Café Ararat. Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՊԻՒՎԻԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովըվաղըՈւրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Միւթիւալիթիի սրահին մէջ (Բ. յարկ): Օրակարգ՝ զեկոյց յանձնախումբի եւ վիճաբանութիւն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղըՈւրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին. Ակումբի սրահը: Մասիսցական օրակարգ: Կը հրաւիրուին նաեւ Շավիլի ընկերները:

ՇԱՎԻԼԻ Արղութեան Ա. եւ Բ. խումբերու միացեալ ժողովը այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 3ին, Մօնփարնասի կայարանին դիմացի սրճարանը: Մասիսցական ներկայութիւն:

ԱՆԻԼԻՒ Զէյթուն կոմիտէի վարչութիւնը մասիսցական ժողովի կը հրաւիրուի այսօր Հինդշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ակումբի սրահը:

Գաւառ

ՎԻԼՆԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ապառաժ խումբի ընկերները այսօր Հինդշաբթի իրիկուն ժամը 8ին: Ռոստոմ խումբի ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին: Շատ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԼԻՈՆԻ կայծակ խումբի ժողովը այսօր Հինդշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը:

ՄԱՐՍԷՅԻ Քրիստափոր ենթակոմիտէն ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է. ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի:

ՅԻԾԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ
Գէորգ Զաւուշի մահուան 25ամեակի առթիւ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Եր. կեդր. կոմիտէի եւ ֆարօն-ֆուրուբերանի Հայր. Միութեան կողմէ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8 30ին Փըթի Ժուռնալի սրահին մէջ

21 rue Cadet, Métro Cadet

Կը նախագահէ՝ ընկ. Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ՝ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ, Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ եւ Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝

ՏԻԿ. ՕՐՄԵՆՈՒՀԻ ԳԵՒՈՆԵԱՆ, Պ. Ա. ՇԱՀ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ եւ ուրիշներ

Կ'արտասանէ ՍՏԵՓԱՆ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ, կ'երգէ՝ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը

Մ ու տ ք 3 ֆ ր ա ն ք

ՀԱՅ ՄԾԱԿՈՅԹԻ ՕՐ

Նախաձեռնութեամբ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Հովանաւորութեամբ Ազգային Գաւառական Խորհուրդի, *եւ մասնակցութեամբ՝* Շ. Ց. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Ռամկավար Ազատական կուսակցութիւններու, Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան, բարձր Հայքի, Ջարսանճագի, Բալուի, Մարաշի, Մեծ-Նոր-Գիւղի Հայրենակցական, եւ Ջափաիաս Որբերու, Համախարբերդցիական երիտասարդաց, Հիւսէյնիկի վերաշինաց եւայլն միութիւններու:

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ

Նախագահութեամբ Պ. Ա. ԿԻՒԼՊԻՆԿԵԱՆԻ

եւ պատուակալ նախագահութեամբ յարանուանութեանց պետերու

Կը խօսի՝ Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԽՐԱՅԵԱՆ

եւ քաղաքական կուսակցութեանց ներկայացուցիչները

Կենդանի պատկեր Օր. Ա. Տէր Գէորգեանի կողմէ, Ալբ, Բէն, (արտասանութիւն), եւայլն: Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին ԴՈՂԹԱՆ երգչախումբը եւ ջութակահարներու առանձին խումբը:

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Սկիւները եւ յանձնախումբը

Մ ու տ ք ազատ է

Պուա Քորնպի մէջ «Ճառաչ» կը ծախուի

Պ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ *սրճարանին մէջ*

CAFÉ ARARAT

345 Ave. Argenteuil, Bois-Colombes

Etude de Me BERNARD WAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը տանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ճաշատարար դատարանները, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերարերեալ բոլոր գործողութիւնները:

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻԼԵԵՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԿՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՁԱՒ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո չ'ենթկն

ՄԱՔՈՒՐ եւ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մարսէյլի ժամանակիւղի վիճաբանական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԿԻՅՎԻի Շրջ. Հայրենակց. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Փլօրիա ճաշարանի վերնայարկը, 61 rue Mr. le Prince, մէթրօ Օտէօն: Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ շրջանի բոլոր հայրենակիցները: Օրակարգ՝ Հաշուետուութիւն եւ ընդրութիւն նոր վարչութեան:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂԻ

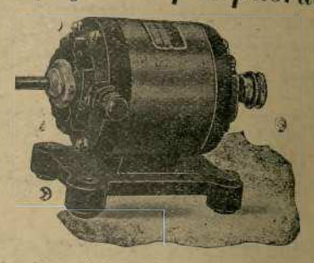
Մալինեի, Գլըճ.— 35:
Փարիզ, Տիկ. Ս.— 140:
Սէն Շամոն, Գոթծ.— 382.50:
Լանսէյ, Ս. Փ.— 112.50:
Փոն տ'Օպէնա, Աս.— 35:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Կիւլէցի (Պրուսա) Մարիամ Պօյաճեան, հօր անուն Նիկողոս (մեռած) մօր անուն՝ Մարգարիտ որ տեղահանութեան միջոցին կը գտնուէր Պոլիս, մօրաքոյրները Սողոմէն եւ Թագուհի: Մարիամ յանձնուած էր իր մեծ մօր Մարթայի խնամքին: 1915ին 11 տարեկան հասակին, մօրաքրոջ Թագուհիի հետ աքսորուած են Նիսիպին, ուր զինքը տեսնողներ կ'ըսեն թէ Մարիամ ծախուած է Արաբներու: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր մօր Մարգարիտ, Պօյաճեանի, 26 Rue Blanqui, *Փարիզ (13): Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Կարի չատուկ մօքհօրներ

1/16 ձիու ուժ մօթէօր եւ բլօսեան 300 ֆրանք

1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ ճաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը:

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Յոթեքշաթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ընդհատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժներ. ֆիւանդութիւն եւ վարիսք: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանցքային, արեան, մորթի, քթի, կոկորդի, ականջֆիւանդութ. տարրալուծում: Փիմել՝ 123 Bld. Sébastopol, ժ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտները կամ 93 Rue d'Angoulème, Métro: Couronne ժ. 5-8 եւ կիր. առաւօտները:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ **(29)**

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՅՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

—Ես չեմ կարող ձեզ կարծիք յայտնել, նախ քան աւելի որոշ փաստեր հաւաքելս: Պէտք է փորձենք, տեսնենք ի՞նչ դուրս կը գայ:

— Իսկ դո՞ւք, Սաքոնի:

— Ես կ'ուզէի իմանալ ինչ կ'ասէր տիկին Բօլլո՞ն: Նրա կարծիքը միշտ ծանրակշիռ է լինում:

Ամէնքը դարձան սենեակում դանուղ միակ կնոջը: Նա լուռ, գլուխը ձեռքին կախած նստել էր ու ականջ էր դնում խօսողներին:

Մի աշխոյժ խազաց նրա մութ, խոր ու լուրջ աչքերի մէջ, երբ նա հայեացքը բարձրացրեց:

— Պէտք է խոստովանեմ, — ասաց նա, — որ ես ոչ մէկի հետ էլ համաձայն չեմ:

— Ինչպէս միշտ· եւ ցաւն այն է, որ իրաւունքը միշտ ձեր կողմն է· — կցեց Րիքարդօ:

— Անշուշտ, անհրաժեշտ է, որ ճիշդ ւիաններն էլ մեր կանենք, եւ եթէ մի դէնքով չեղաւ, պիտի գործադրենք միւսը: Բայց միայն խօսքով կռիւը թոյլ դէնք է ու ծրոմբուէլը չափազանց տաղտկալի: Իսկ ինչ ուղերձին է վերաբերում, պարզապէս երեխայի խաղալիք է:

— Ցոյս ունիմ, տիկին, — առարկեց Գրասինի յաղթական դէմքով, — որ դուք մեզ ցոյց տալու չէք մի այդ տեսակի միջոց ինչպիսին է սպաննութիւնը:

Մարտինի քաշեց իր երկար պեխերը, իսկ Գալլի ժպտաց արհամարհոտ: Նոյն իսկ երիտասարդ լուրջ կինը, չի կարողացաւ զսպել իր ժպիտը:

— Հաւատացէք, — ասաց նա, — որ եթէ ես այդ տեսակ բաների մասին մտածելու չափ խստասիրտ էլ լինէի, ամենայն դէպս երեխայի պէս չէի խօսել դրա մասին: Բայց ամէնից մահացու դէնքը, որ ես ճանաչում եմ, ծաղրն է: Եթէ յաջողէք ճիւլիանները ծիծաղելի դարձնելու, եթէ ծիծաղելի դարձնէք նրանց ու իրենց պահանջները, դուք կը տանէք յաղթանակը առանց մի կաթիլ արիւն թափելու:

— Ճիշտ է բոլորովին — ասաց Ֆաբրիցի — միայն չպիտակ ինչպէս պէտք է իրագործել ձեր առաջարկը:

— Դա այնքան էլ դժւար չէ, — ասաց Մարտինի: — Երգիծաբանութիւնը միշտ աւելի հեշտ է գրաքննիչից անց կենում, քան լուրջ երկերը: Եւ եթէ գրւած է ակնարկներով, սովորական ընթերցողը անհամեմատ աւելի հեշտ է ըմբռնում կատակի տակ թաքնւած իմաստը, քան թէ մի գիտական կամ տնտեսաբանական ուսումնասիրութեան զաղափարը:

— Ուրեմն, տիկին, դուք կարծում էք, որ լաւ է հրատարակենք երգիծաբանական պանֆլետներ կամ փորձենք մի զաւեշտի թերթ հրատարակելու: Վերջինս, ի հարկէ, թոյլ չի տայ դրաքննիչը:

— Իմ ասածս դա չէ բոլորովին: Իմ կարծիքով ամէնից լաւն է հրատարակենք մի ամրողջ շարք փոքրիկ երգիծաբանական թերթեր, տասնաւոր կամ աւելի, ու ծախենք փողոցներում շատ ժամն, նոյն իսկ ձրի: Կարելի է նոյնպէս թերթերը զարձնել պատկերազարդ, եթէ խնդրի հոդին թափանցող մի նկարիչ ճարւի:

— Ա՛յ, սքանչելի զաղափար· եթէ իրացնել կարողացանք: Միայն դրա համար առաջնակարգ ուժեր են հարկաւոր: Որտեղից ճարենք մի խելացի երգիծարան:

— Ինքներդ էլ գիտէք, — աւելացրեց Րիչո, — որ մեծ մասը մեզնից գրում է լուրջ թօնով: Ոչ ոքի վիրաւորել չուզելով պէտք է ասեմ, որ զանազանօրէն գրելու մեր ընդհանուր ճիւղը փոքր տարանջատլու պարելն է յիշեցնելու:

— Ես ամենեւին չեն առաջարկում, որ մենք բոլորս մեր ընդունակութիւնից դուրս գործով զբաղւենք: Պէտք է միայն գտնել իսկական տաղանդաւոր երգիծաբանին, որ երեւի կայ Իտալիայում եւ տալ նրան անհրաժեշտ միջոցները: Ի հարկէ, պէտք է որ քիչ միչ ճանաչենք այդ մարդուն, եւ վստահ լինենք որ մեզ հետ նոյն ուղղութեամբ է գնալու:

— Բայց ո՛րտեղից: Կարող եմ բոլոր նշանաւոր երգիծաբանները մատերիս վրայ հաշւեմ, ոչ մէկին էլ մեր գործին չի գայ: Ճուտին առանց դրան էլ խիստ է զբաղւած, Լոմբարդիայում կան մի թէ երկու յարմար զրագէտներ, նրանք էլ գրում են Միլանի բարբառով:

— Եւ բացի դրանից, — ասաց Գրասինի, — թոսկանական ժողովրդին աւելի բարձր միջոցներով էլ կարելի է ազդել: Իմ համոզմամբ, առ նւազն քաղաքական տակտի պակաս կը լինէր, եթէ կրօնական ու քաղաքական ազատութեան լուրջ խնդրին նայէինք, ինչպէս կատակի նիւթի վրայ: Ֆլորէնցիան, Լոնառոնի նման մի առուծախի ու փողի վայրենի քաղաք չէ, ոչ էլ Փարիզի պէս անդորձ չոայլութեան մի վայր: Մեծ անցեալ ունեցող մի քաղաք է սա:

— Աթէնքն էլ էր այդպէս, — ընդհատեց տիկին Բօլլա ժպտելով, — բայց Աթենացիք չափազանց թուլամորթ էին եւ պէտք եղաւ մի բոռ, որ նրանց խայթէ:

Րիքարդօ ձեռքը սեղանին խփեց:

— Իրաւ, ինչպէս է որ Բոռը չյիշեցինք: Ա՛յ, իսկը մեր ուզած մարդը:

— Ի՞նչ է որ:

— Բո՛ռը — Ֆելիչէ Րիվարէց: Զէ՞ք յիշում: Մուրատորիի խմբի մէջն էր, երբ երեք տարի առաջ իջան Ապենիններից:

— Հա, դուք ծանօթ էիք այդ խմբին: Միքա էր, միասին էլ մեկնեցանք, երբ նա Փարիզ էր գնում:

— Այո, Լիվորնոյումն էի եւ ուղեկցում էի Րիվարէցին: Թոսկանայում մնալ չէր ուզում· ասում էր, սպառամբութեան անյաջողութիւնից յետոյ այստեղ ծիծաղելուց դուրս անելու ոչինչ չի մնում, ու գերադասեց դնալ ուղղակի Փարիզ: Նա էլ անընդհատ կարծում էր, պարոն Գրասինիի նման, որ Թոսկանայում պէտք չէ ծիծաղել: Վստահ եմ սակայն որ նա ետ կը գայ, եթէ կանչենք· չէ՞ որ հիմա Իտալիայում անելու գործ կայ:

— Անունը ի՞նչպէս էր:

— Րիվարէց: Կարծեմ Բրազիլիացի է· ամենայն դէպս գիտեմ, որ ապրած է Բրազիլիա: Դրա պէս սրախօս մարդ ես չեմ տեսել: Ինչպէ՞ս տխուր էինք մենք այն չարաթը Լիվորնոյում, մարդու սիրտը սեղմւում էր անբախտ Լամբերտինի տեսքից· բայց եւ այնպէս անկարող էինք ծիծաղները զսպելու, երբ գալիս էր Րիվարէց:

(Շար·)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕՒԲԱՆԻ 17 ՅՈՒՆԻՍ 1932

17 JUIN 1932

Հ. ՏԱՐԻ Թիւ 1908

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գին 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՐՑԵՐ

(ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ)

Բազմաթիւ ու բազմապիսի միութիւններ ունեցող ազգ ենք։ Թէք ամէն օր եւ ամէն տեղ կը հանդիպիք անոնց անուան եւ անոնց գործակիցներուն տրամադրելը կը լսէք։ Բայց յստակ ու որոշ գաղափար մը չունիք այս միութենական չարժման մասին։

Վերցուցէք հայրենակցական միութիւնները, բազմաթիւ եւ բազմաճիւղ, տարածուած գրեթէ բոլոր գաղութներուն մէջ։ Անոնք ունին տարեկան համագումարներ, տարեկան քանի մը հանդէսներ, կ'օժանդակեն զանազան ձեռնարկներուն, ունին պահեստի դրամագլուխներ, ամէն մէկը իր հաչուին, եւ ամէն մէկու գործ առանձին ու ինքնայատուկ։

Ժամանակ մը հայ մամուլին մէջ խնդիր եղաւ համագործակցութիւն մը ստեղծելու այդ բոլոր միութիւններու միջեւ, որոնք պիտի պահէին իրենց ինքնավարութիւնը, բայց պիտի կազմէին ընդհանուր կեդրոնի մը։ Այդպիսով այդ տարածուած միութիւնները, համախմբուելով, պիտի դառնային համազգային կազմակերպական մեծ ազգակ մը։ Ինդիրը մնաց վիճաբանական սահմանին մէջ, ու մարեցաւ։ Ամէն մէկը չարունակեց իր ճամբան, աւելի ու աւելի ճիգ ծախսելով։

Այդ կարգին դուք կրնաք չարել անունները չատ մը միութիւններու, կարմիր Խաչի, Կանանց, Ուսանողական, Գրական, Որբերու, Մշակութային, Ուսումնասիրաց, Հ. Մ. Ը. Մ.-ի, Աբիւներու, երիտասարդաց, Արուեստագէտներու եւն. եւն.։

Անշուշտ այդ միութիւնները, որպէս կազմակերպութիւն, ինքնին ներքին արժէք մը կը ներկայացնեն։ Ուժերու համախմբումը ինքնին գրական երեւոյթ մըն է։ Բայց այդ միութիւնները չինարար նպատակ մը կը հետապնդեն, իրենց չրջապատին օգտակար հանդիսանալու դիտումով։ Եւ հետեւաբար, այդ չրջապատին հետ անոնք պէտք է կապուին սերտօրէն, որպէս զի չրջապատը գիտակցօրէն ապրի այն մտահոգութիւնները, որոնք միութիւնն են գործող միութիւններուն։ Այդպիսով միայն անոնք կրնան ելնել իրենց նեղ չրջանակէն եւ դառնալ հանրային ուժ մը։

Արդ, բաց ի Բարեգործականի, Համազգայինի եւ Հայ Կ. Խաչի հաստատութիւններէն, որոնք սովորութիւն ըրած են տարեկան տեղեկագիրները հրատարակել եւ թուական տուեալներով պարզել իրենց միութեան վիճակը եւ գործը, մնացած միութիւններու մասին, հրապարակին վրայ միայն հատուկտոր տեղեկութիւններ կան։

Հայրենակցական միութիւններէն սկսած մինչեւ յետին համախմբումը, մեր իրականութեան մէջ, կը նշանակեն բարոյական եւ նիւթական ուժի սպառում մը, ու արդիւնքը՝ կաթիլ առ կաթիլ, կ'երթայ առաջադրուած նպատակներուն։

Բայց ի՞նչպէս, ի՞նչ քանակութեամբ, ի՞նչ անհրաժեշտ կարիքի մը ընդառաջելու։ Այս բոլորն անծանօթ կը մնան։

Մենք միութեանց անուանները կը լսենք, անոնց չուրջ եղած վէճերը կը կարդանք, հանդէսներուն եւ ժողովներուն կը յաճախենք, բայց յստակ գաղափար չունինք թէ ո՞րքան անդամներ ունին այդ միութիւնները, ի՞նչ է անոնց տարեկան եկամուտները, ի՞նչ ձեռնարկներու վրայ բրած են իրենց ծախքերը, եւ ի՞նչ արդիւնք առած։

Գիտէք նաեւ թէ հայկական կեանքի մէջ աչխատանքի բաժանման սկզբունքը երբեք կիրարկուած չէ, ու հետեւաբար՝ գործերու խաչաձեւումը, եւ զոհողութիւններու աւելորդ ապառումը անխուսափելի են այս պայմաններուն մէջ։

Այս դրութեան ծանրութիւնն աւելի ըմբռնելի կ'ըլլայ բոլորին, երբ նկատի առնենք թէ տարագիր Հայութիւնը զուրկ է ազգային կեդրոնական իշխանութենէ մը, որ պիտի կրնար օղակը նանչէ եւ ուղղութիւն տայ այն բոլոր աչխատանքներուն, որոնք կը կատարուին։ Օժանդակ միութիւնները, այդ պարագային, պիտի կրնային առաւելագոյն օգուտ մը բերել ճիշդ այն ձեռնարկներուն, որոնք օժանդակ ձեռքի մը կարօտ էին։

Հիմա մեր միութիւնները կը քալեն ինքնագլուխ եւ կ'ընեն այն բոլորը, ինչ որ իրենց մատչելի է։

Եթէ չենք կարող այդ դրութեան վերջ տալ, գոնէ կրնանք խորհուրդ տալ նպատակայարմար գործունէութեան մը։ Սակայն խորհուրդ տալը եթէ ընդհանուր քարոզի մը բնոյթը պիտի առնէ, կրնար լսել ու անցնիլ։

Մամուլն այս ուղղութեամբ դարձեալ մեծ դեր մը ունի կատարելիք։ Երկու մենք կը խօսէինք կրթական ճակատի մասին ու պէտքը կը չեշտէինք վիճակագրական տուեալներու։ Նոյնն է պարագան մնացած բոլոր միութիւններուն համար։ Այսօր, երբ հայ ժողովուրդն իր կեդրոնական գրասենեակը չունի, ուր պիտի կեդրոնանային ամէն կողմէ եկած զեկոյցները։ Մեր իրականութեան պատկերը պարզող, կը մնայ մէկ գրասենեակ, ուր ամէն օր, աչխարհի ամէն կողմերէն գրութիւնները կը հասնին եւ լոյս աչխարհ կուգան։ Հայ մամուլն է, որ առ այժմ կը փոխարինէ ազգային կեդրոնական գրասենեակը։

Ու մամուլը պէտք ունի իրական վիճակագրութիւններու, որպէս զի իր ձայնը բարձրացնէ, քննադատելի երեւոյթները մատնանչէ եւ ուղղութիւն տայ այն բոլոր աչխատանքներուն, որոնք իրարմէ անջատ, ու չատ անգամ իրերամերժ կը թաւալին մեր իրականութեան մէջ։

Մենք կը վախնանք որ բոլոր միութիւններն ու զանազան հաստատութիւնները ընդառաջ երթալին մեր այս մտահոգութիւնները եւ սովորութիւն դարձնէին իրենց տարեկան հաչուետուութիւնը հասցնել հայ մամուլին։

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՌԱՄԵԱՅ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

— :-: —

Ռուսերը իրենց հնգամեայ ծրագիրը ունին, զոր կը հետապնդեն յուզիչ յամառութեամբ, ու կը կրկնեն՝ առանց սպասելու առաջինին ելիքին։ Այս ընթացքով՝ մեծ յոյս կայ որ առաջին հնգամեակը չվերջացած, պիտի վերջանայ 20րդ դարը։

Հետեւելով իրենց նոր բարեկամներուն, Թուրքերն ալ՝ մտածեր են եռամեայ ծրագիր մը մշակել Թուրքիան օտար ներածումներէ անկախ պահելու, եւ Թուրքիան պէտք Թուրքիայէն միայն հայթայթելու համար, զուտ քրէական միջոցներով։

Խելք մը՝ որուն ամէն խելք չի հասնիր։ Մանաւանդ որ մեր կարդացած գրեթէրուն մէջ՝ քրմական խելքի մասին՝ ոչ մէկ ծանօթութիւն կայ։

Առաջ Հայերը կային, որոնց շնորհիւ, իրենց պէտքերը գոհացնելու կարճ միջոցը գտեր էին Թուրքերը։ Կը ջարդէին ու կը կողոպտէին՝ յարգելով ներքին ու միջազգային օրէնքներուն բոլոր ձեւակերպութիւնները։

Ի՞նչ պիտի ընեն հիմայ որ հայ չէ մնացած (գրեթէ) եւ հողը ո՛չ կերպաս կ'արտադրէ, ո՛չ դրամ, ո՛չ ալ գոնէ հայու խելք։

Միջանկեալ եւ բարեկամաբար, մեր նախկին հայրենակիցներուն կը թելադրեմ հետեւեալը՝ իբրեւ վերջին շրջորիճ իմ Հայու հնաբամտութեանս։

Արդէն, հաստատած են ներգաղթի օրէնքը։ Կը մնայ ընդլայնել անոր սահմանները և կիրարկել առանց սեղմումի։ Եռամեայ ծրագրի առաջին տարին յատկացնել արտասահմանի Հայերը ներս առնելու։ Ատկից դիւրին ոչինչ կայ։ Կը բաւէ որ Թուրքիոյ գեղեցկութեան թագուհին՝ իբր քրմական կառավարութեան նուիրակուհի, դրկեն հայկական գաղութները։ Կասկած չկայ որ իր շնորհներուն հրմայքովը՝ պիտի կրնայ կակղեցնել ամէն ամուր սիրտերն իսկ եւ դէպ ի Թուրքիա ստեղծել հայկական վերադարձի հոսանք մը։

Եռամեայի երկրորդ տարին՝ թոյլ տալ որ Հայերը տուն տեղ ըլլան, վաճառականութիւն հաստատեն եւ իրենց խանութները լեցնեն։

Երրորդ տարին, յատկացնել ջարդելու կողոպտելու։

Քեմալական Թուրքիան՝ կը վերածորոգուի։ այսինքն Արեւմուտքի մօտենալով մէկտեղ, կը թօթափէ Արեւմուտքի ազդեցութիւնը եւ կը ջանայ իր մէջ վերազարթնել ցեղային առաքինութիւնները։

Այս ծրագրի կիրարկումով, ուրեմն, Թուրքերը երկու օգուտ ապահոված կ'ըլլան։ Նախ կը գոհացնեն իրենց պէտքերը եւ երկրորդ՝ կը վերադառնան իրենց թուրանական աւանդութիւններուն։

ԱՒԱՐՏՈՑ

ԹՈՒՐՔ ՁԷՓԷՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՅ

Հիւսիսային Սուրիոյ «Արապլը Ուշաղը» գիւղը, Հաճըլարի մօտ թուրք չէքէներու կողմէ յարձակում կրած է։

Ֆրանսացի սպայ, տեղական Ֆէվալի հրամանատարութեան տակ գտնուող ձիաւորներու 25րդ գումարտակը երբ կը հետապնդէր աւազակները, Սիւլիւտի բրմական սահմանապահ ուժերը կը սկսին մավզերի եւ գնդացիրի կրակ տեղացնել անոնց վրայ։ Հաստատուած է որ թուրք զինուորները գիտէին սուրիական ուժերուն դէմ ըլլալը իրենց յարձակման։

Տեղական Ֆէվալ ոտքէն վիրաւորուեցաւ։ իր ձիաւորներէն մէկը սպանուեցաւ եւ ուրիշ մըն ալ վիրաւորուեցաւ։

ՍՏԱԼԻՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Պերլինի համբաւաւոր բժիշկներէն մէկը Սոմնէֆ Մոսկուա հասաւ եւ անմիջապէս գնաց Ստալինի էով, որուն առողջական վիճակը, կ'ըսուի թէ ծանրացած է այս մէկ քանի օրերու ընթացքին։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Աչխատանքի նախարարը կը յայտարարէ

Ընկերվարական երեսփոխաններէ կազմուած պատուիրակութիւն մը տեսակցութիւն մը ունեցաւ աչխատանքի նախարար Պ. Տալիմիէի հետ, անգործութեան եւ անգործներու վերաբերեալ կարգ մը հարցերու չուրջ։ Երեսփոխանները կարգ մը հարցումներ ուղղեցին նախարարին՝ անգործ վարձակալներու, անգործ արհեստաւորներու, կէս – անգործներու եւ անգործներու պաչտպանութեան վերաբերեալ։

Նախարարը յայտնեց թէ գրած է գաւառական նախարարին որպէս զի դադրեցնել տայ անգործ վարձակալներու դէմ գաւառական հետապնդումները, քանի որ մատնաւոր օրէնք մը կ'արգիլէ անգործ վարձակալները հանել իրենց բնակարանէն, մինչ գաւառական հետապնդումը զանոնք կ'ենթադրէ աւելորդ եւ մեծ ծախքերու։ Եթէ գաւառական նախարարը հրամանագրով մը չկարենայ դադրեցնել հետապնդումները, օրինագիծ մը պիտի ներկայացուի խորհրդարանին՝ այդ մտադրութեամբ։

Կառավարութիւնը սկզբունքով ընդունած է որ նպաստ օգտուին նաեւ կէս – անգործները, այսինքն՝ անոնք որ կ'աչխատին չաբաթական 3 օր կամ քսել է՝ 24 ժամ։ Կը մնայ, ուրեմն, կարգադրել կէս – անգործներու վրայ հսկողութիւնն ու հակակչիռը։

Նախարարը համաձայնեցաւ որ ընկերվարական պատուիրակութիւնը ծրագիր մը մշակէ անգործներու պաչտպանութեան յատուկ։ Ծրագիրը պիտի ներկայացուի նախարարին եւ Երեսփ. ժողովին, արագօրէն ընթացք արուելու համար։

ՕՏԱՐ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

Աչխատանքի նախարարը Ֆրանսական թերթի մը խմբագրին հետեւեալ յայտարարութիւնները բրաւ.

— Օտար աչխատաւորներու նուրբ հարցը մասնաւորաբար կը գրաւէ ուչադրութիւնս։

«Երեսփ. ժողովին կողմէ հաւանարկուած օրէնք մը, որ կը սահմանափակէր օտար աչխատաւորներու թիւը, տակաւին չէ հաւանարկուած Վերակոյտին կողմէ։ Այդ օրէնքին վիճաբանութիւնը պիտի առաջարկեմ կարճ ժամանակի մէջ։ Այնպէս որ, վճռած եմ խստօրէն կիրարկել ի զօրու եղող օրէնքներն ու կանոնադրութիւնները։

Աչխատանքի նախարարութեան կողմէ «վիզէ» եղած աչխատանքի պայմանագրութիւն չունեցող որ եւ է օտարական որ Ֆրանսա կը մտնէ, չպիտի կրնայ ստանալ աչխատաւորի ինքնութեան թուղթ, առանց որուն չի կրնար գործ ճարել։

«Այդ գործին մէջ խարդախութիւնները շատ են։

«Օտարականները այն ձգտումն ունին կարծելու թէ մեր երկրին մէջ ամէն ինչ կը կարգադրուի։

«Մեր երկիրը կը մտնեն յայտնելով թէ գրասաշրջիկ են եւ մրտադրութիւն չունին երբեք վարձուած գործ մը ընելու։ Յետոյ աշխատանք կը փնտռեն եւ երբ գտնեն, կը խնդրեն որ իրենց կացութիւնը կանոնաւորուի։

«Իմ վարչութիւնս, որ դէմ է օտար աչխատաւորներու անօգուտ մուտքին, յետ այսու նոյնիսկ խստօրէն դէմ պիտի ըլլայ այն եղանակներուն որ նոյն արդիւնքները կուտան։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՕՐԻՆԱԿԸ

Աչխատանքի նախարարը չարունակելով իր յայտարարութիւնները ըսաւ նաեւ.

— Պատերազմի հետեւանքով, Ֆրանսա որ գաղթականութեան երկիր դարձաւ, պիտի ներշնչուի այն երկիրներու օրինակէն, որոնք շատոնց է գաղթականներ կ'ընդունին, ինչպէս Ամերիկան։

«Հասարակ տեղիք դարձած է ըսել թէ օտար ոճրագործներու թիւը նշանակելի է Ֆրանսայի մէջ։

«Մեր երկիրը մտնող գործաւորը բննուած կ'ըլլայ բժշկական եւ յանախ, արհեստագիտական տեսակէտով։ Բայց անկից չեմ ուզեր իր դատական տեղեկագիրը, պատժական վկայագիր կամ նման պաշտօնաթուղթ։

«Այսու հանդերձ, տարբական խոհեմութիւնը կը պահանջէ այդպէս ընել։ Պիտի ջանամ դարման մը գտնել այս կացութեան։

«Ըսէք ձեր ընթերցողներուն թէ այժմէն իսկ, անհրաժեշտ հրամանները տուած եմ որպէս զի օտար աչխատաւորութեան վերաբերեալ որ եւ է զեղծում չկատարուի։»

Լ ո զ ա ն ի ժ ո ղ ո վ ը

Լոզանի ժողովին բացումը կատարուեցաւ երէկ։ Ժողովէն առաջ, ընդհ. քարտուղարը յատուկ նիստ մը հրաւիրած էր Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ, Գերմանիոյ, Պելճիքայի եւ Ճափոնի ներկայացուցիչները, խորհրդակցելու համար ժողովի բացման ձեւականութիւններուն մասին։

Ժամը 10ին, ժողովին սկիզբը բարի գալուստ մաղթեց Զուիցերիոյ նախագահը Պ. Մոթթա։ Յետոյ ձեռնարկուեցաւ դիւանի ընտրութեան։ Նախագահ ընտրուեցաւ Անգլիոյ վարչապետը, որ պաչտօնապէս կատարեց ժողովին բացումը։ Այսօր կէսօրէ վերջ, ժողովը հրաւիրուեցաւ վեց պետութեանց ներկայացուցիչները հանդիպում մը կ'ունենան, խորհրդակցելու համար ժողովին վերջնական կազմակերպման մասին։

Թուրքիա զինաթափութեան ժողովին մէջ

Զինաթափութեան ժողովի ցամաքային յանձնախումբին մէջ, Թուրքիոյ պատուիրակը հետեւեալ տեսակէտը յայտնած է հրապայերու եւ զրահապատ ինքնաչարժներու մասին։

— *Թուրքիոյ պատուիրակութիւնը նախապէս առաջարկած էր ջնջել յարձակող կառքերը եւ զրահապատ ինքնաչարժերը։ Արդարեւ, մեր պատուիրակութեան կարծիքը այն է թէ՝ այս զէնքերը ընդհանուր յանձնաժողովի կողմէ ցոյց տրուած երեք հանգամանքները ունին։ Յարձակման կառքերը, մասնաւորաբար, կրնան*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

— :-: —

Վաթտ կուսակցութեան Գահիրէի ազդեցիկ օրաթերթին, «Պալաղ»ի թղթակիցը՝ Պաղտատէն իր թերթին կը տեղեկագրէ հետեւեալը։

«Վերջացող չաբթաւան ընթացքին վերատին այժմէութիւն առացաւ այն պնդաղադարը, որ ամէն առաջ գոյացած էր կառավարութեան եւ չէյխ Ահմէտ Պարզանի միջեւ։ Նախորդ թղթակցութեան մէջ ըսած էի, թէ այս պնդաղադարը արիւնահեղութիւնը արգիլելու տեսակէտով եթէ նպաստաւոր է երկու կողմերուն համար ալ, սակայն ան կառավարական թուլութեան պիտի վերագրուի չահագրգռուղներու կողմէն։ Կ'երեւի թէ ապստամբները ճիշդ այս կերպով մեկնաբանած են իրենց առարկայ պնդաղադարը, որ վերջացաւ Մայիս 24ին։

«Երկուստեք համաձայնութիւն գոյացած չըլլալով՝ ապստամբական չարժումը հետաւորէն պիտի վերսկսի, եւ սուրն է որ պիտի վճռէ կառավարութիւնը եւ Պարզանի Աչիրէթները բաժնող անհամաձայնութեան ելքը։

«Զինադադարի պահուն կառավարութիւնը պահանջ դրած է չէյխ Ահմէտ Պարզանի, որ անձնասուր ըլլայ, խոստանալով ի փոխարէն ապահովել իր եւ իր ընտանիքի անդամներուն կեանքն ու ինչքը։ Առաջարկուած է իրեն որ դէպ երկու տարուան համար իր բնակութիւնը փոխադրէ Իրաքի արաբական մէկ չրջանը, որ իրեն ցոյց պիտի տրուի կառավարութեան կողմէ։ Այս միջոցը լրացնելէ յետոյ, կառավարութիւնը պիտի արտօնէ անոր իր հայրենի բնակավայրը վերադառնալու, եթէ առ այդ անպատեհութիւն չտեսնէ։ Սակայն, չէյխը չկրնալով վստահիլ կառավարութեան բարեացակամութեան, որոշած է պահել իր ներկայ դիրքը անոր հանդէպ բայց մեծնայն առեն խուսափած է վինադադարի միջոցին թշնամական գործունէութիւն կատարել իրաքեան ուժերուն դէմ։ Պաչտօնական հաղորդագրութիւնը կ'ըսէ, թէ կառավարական ուժերը հետախուզական չարժումներ կատարած են ապստամբական գօտիին մէջ, բայց թշնամիէն չեն հանդիպած որ եւ է տեղ։

«Մեզի կը թուի թէ կառավարութիւնը վերջնականօրէն որոշած է ամէն գնով պաչարել ապստամբները եւ հնազանդութեան եւ անձնատուութեան ստիպել զանոնք, եթէ երբեք չէյխ Ահմէտ չարունակէ մերժել վերեւ յիչատակուած պայմանները»։

ՍԹԱՆՊՈՒԼՍԿԻԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Սլաւովիտա գիւղին մէջ, ուր 1923 յունիս 9ի պետական հարուածէն յետոյ սպաննուեցաւ Սթանպուլսկին՝ հողագործական կուսակցութեան նախագահը, առաջին անգամ ըլլալով կատարուեցաւ անոր մահուան իննեռդրդ տարեդարձը։ Քանի մը հազար անձեր ներկայ էին այս արարողութեան։ Ներկաներուն մէջ կային այդ կուսակցութեան պատկանող նախարարներ։

ՍՊԱՆԻՈՑ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ

Սպանիոյ նախ քաղաքին մէջ 5000ի չափ անգործներ քաղաքապետարան երթալով, պահանջեցին որ երկրագործներուն համար ապահովուի աչխատանքի ամենամեծ ազատութիւնը եւ կառավարութիւնը արգիլէ երկրագործական մեքենաներու գործածութիւնը։ ինչ որ աւելի կը սաստկացնէ անգործութիւնը։ Քաղաքապետը երկրագործներուն խնդրանքը անմիջապէս յղեց երկրագործական նախարարութեան։

Երկրագործները յետոյ խումբ խումբ գրաւեցան քաղաքին զանազան թաղերուն մէջ, ուր գտնելով պարկած անցուցին քանի մը ժամ, արգիլելով երթեւեկը։ Քաղաքապետը համոզելու համար որ իրենց տեղերը վերադառնան, երկրագործներուն խոստում տուաւ որ իրենց պահանջը գոհացում պիտի գտնէ։

ՂՎԻՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՂՋԻՔԸ ՀՈՒՍՏԱՆԱՎՃԱՄԲԻ

Մի օր ես էլ դիպչելու ոտքերիդ տակ եմ ընկել, որ ներողություն խնդրեմ ինձ վիրավորելու համար։ Ես ոչ միայն ներեցի, այլև ուրախացա, որ ինձ հնարավորություն ընձեռեցիր ապացուցելու, որ ես ոչ միայն ներող եմ, այլև ազնիվ։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ճանաչես ոչ միայն որպես ներող, այլև որպես ազնիվ մարդու։

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏՆՈՂՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ, ՀՐԱՄԱՆՆԵՐԸ ԵՎ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

ՀՀ ԿԱ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՀՐԱՄԱՆՆԵՐԸ

ՀՀ ԿԱ Նախագահի 1932 թ. մայիսի 28-ի թիվ 28 հրամանը

Հայկական ՍՍՀ Ժողկոմխորհի 1932 թ. մայիսի 28-ի թիվ 28 հրամանը

Հայկական ՍՍՀ Ժողկոմխորհի 1932 թ. մայիսի 28-ի թիվ 28 հրամանը

Հայկական ՍՍՀ Ժողկոմխորհի 1932 թ. մայիսի 28-ի թիվ 28 հրամանը

դիւրութեամբ երթալ տեղէ մը ուրիշ տեղ, խիստ լայն կը գանեն գործողութեան մարզերը եւ պաշտպանութեան գիծերը առ ոչինչ կը գրեն եւ քանդումներ կ'ընեն:

Այս զէնքը որ չարունակական կատարելագործութեանց առարկայ է եւ այսպէսով աստիճան մը եւս աւելի վտանգաւոր կը դառնայ, մասնաւորապէս խուժումի ձեւով յարձակողականի ձեռնարկել ուզողի մը ձեռքը ահռելի միջոց մը կը կազմէ: Այդ կառքերը՝ թշնամիի հողերուն մէջ իրենց կատարած գործողութեանց հետեւանքով, քաղաքացի խաղաղ ժողովուրդին ալ կը սպառնան: Գալով զրահապատ օթօմօպիլներուն, թուրք պատուիրակութեան կարծիքն այն է թէ՝ անոնք յարձակողական բնոյթ ունին եւ կը սպառնան խաղաղ ժողովուրդին, ինչպէս կը յայտնէ նաեւ իտալական պատուիրակութեան 9 թիւ վաստաթուղթը:

Թուրք պատուիրակութիւնը զրահապատ աշտարակները, եւ կառախումբերն ալ վերոյիշեալ զէնքերուն կը նմանցնէ: Արդէն թրքական տեսակէտին ճշդութիւնը ապացուցուած է թէ՛ թէքնիք յանձնախումբին եւ թէ այս յանձնաժողովին մէջ:

ՄԱՆՐԱՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԱՑԻ ԱՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ.— Հռոմի յատուկ դատարանը իր վճիռը արձակեց իտալացի անիշխանականներուն դէմ: Մահուան դատապարտուեցաւ գլխաւոր ամբաստանեալը Պովոնէ, որ մահավճիռը լսելով, ժպիտ մը ունեցաւ: Մնացեալները դատապարտուեցան 30 տարի բերդարգելութեան:

ՍՊԱՆԻՈՑ ԱՐՔԱՑԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Մատրիտի ոստիկանութիւնը երեւան հանեց զէնիի եւ ռազմանիւթի կարեւոր մթերանոց մը եւ գտաւ կարգ մը փամփուշտներ, որոնց հետեւանքով ձերբակալուեցան բազմաթիւ անձեր: Ասոնք կը կարծուի թէ հանրապետութեան դէմ դաւ մը սարքելու վրայ էին:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՆԱԽԿԻՆ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐԸ.—Ամերիկայի երեսփ ժողովը քուէարկեց նախկին մարտիկներու առնելիքներուն վճարումը:

Ուշադրութեան արշաւախումբին համար, այս քուէարկութիւնը կը կազմէ առաջին յաղթանակ մը:

Այս վճարումները կը ներկայացնեն 2 միլիառ տոլարի գումար մը:

ՄԱՀԱՁՈՐՁ ՊԵԼՃԻՈՒՑԻ ԹՈՐՀՐԱՒՐԱՆԻՆ ՄԻՋ.— Նախորդ օր, Պելճիական երեսփ. ժողովին մէջ մահափորձ մը կատարուեցաւ: Մէկը որ նստեր էր ունկնդիրներու յատուկ տեղը, ատրճանակով կրակեց ընկերվարական երեսփոխաններու ուղղութեամբ: Ոչ ոք վիրաւորուեցաւ:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

Գէորգ Զաւուշի մահուան 25 ամեակի առթիւ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Եր. կեդր. կոմիտէի եւ Տարօն-Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան կողմէ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Փըթի Թաւուարի սրահին մէջ

21 rue Cadet, Métro Cadet

Կը նախագահէ՝ ընկ. Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ, Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ եւ Մ. ԳՈՒՑՈՒՄՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ *ՏԻԿ. ՕՐՄԵՆՈՒՀԻ ԳԵՒՈՆԵԱՆ, Պ. Ա. ՇԱՀ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ եւ ուրիշներ*

Կ'արտասանեն Պ. Պ. ՍՏԵՓԱՆ ՄԻՒՌԱՅԼԵԱՆ, ՋԱՐԵՀ ՂԱՐԻՊԵԱՆ եւ ԴՄԲԼԹԵԱՆ, կ'երգէ՝ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը

Մուտք 3 ֆրանք

ՀԱՅ ՄԾԱԿՈՅԹԻ ՕՐ

Նախաձեռնութեամբ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ք. Թաղապետարանի սրահին մէջ

Նախագահութեամբ Պ. Ա. ԿԻՒԼՊԻՆԿԵԱՆԻ

եւ պատուակալ նախագահութեամբ յարանուանութեանց պետերու

Կը խօսի՝ Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԽՐԱՅԵԱՆ

եւ քաղաքական կուսակցութեանց ներկայացուցիչները

Կեդրոնի պատկեր օր. Ա. ՏԵր ԳԷորգեանի կողմէ, Այբ, Բէն, (արտասանութիւն), եւայլն: Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին ԴՈՂԼԱՆ երգչախումբը եւ Լութակահարներու առանձին խումբը:

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Արիները եւ յանձնախումբը

Մուտք ազատ է

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԹԱՆՕՔ ԴԵՐՁԱԿ

Նուպար Ամիրխանեան

Բիւ Մօլնիէէն փոխադրուած է 171 Ave. de Clichy, Paris (17), Métro Brochant: Գինիներու վրայ կարեւոր զեղչ: Աժան եւ ընտիր կերպասներ: Ա. Ֆասօն ալ կը կարէ:

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէ

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

Սիւֆօլիի մեծ նուագահանդէս

ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

25 Յունիս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին

Maison Gaveau, 45 rue la Boetie Métro Miromesnil

ԼԻԻՒԱՆԻՈՒՐԿԻ ՍԻՆՖՕՆԻԿ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ

ՄԻԱՑԱԾ ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ (40 ՀՈԳԻ)

Պատուոյ նախագահ՝ **Mr. EDOUARD HERRIOT**, *վարչապետ*

ՕՐ. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ (երգ), *ՕՐ. ԱԼԻՍ ԵՐԱՄԵԱՆ (Լութակ)*

Mr. WORMS (թաւջուժակ) *Mr. DEVRED (սրինգ)*

(1er Prix du Conservatoire) *(1er Prix du Conservatoire)*

Mlle GAUDET (տաւիղ) (1er Prix du Conservatoire)

Ցայտագրին մէջ՝ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ ԴՈՐԾԵՐԸ

Ինչպէս եւ Պէքհովէնէ, Մոցարտէ, Շուպէրէ, Վէպէրէ դասական կտորներ

ԳԻՆԵՐ՝ 30, 25, 20, 15, 10 եւ 7·50 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին ծանօթ տեղերը:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի Պէշիկթաշլեան թատերասրահին մէջ, 26 rue Troyon, Sèvres.

Ցայտագիրը նուիրուած է Ալէմշահի հեղինակութեանց՝

1. Շէքեաթ, 2 Արեւելեան գիշերներ, 3. Վարդավառ (բանաստեղծութիւն Ա. Իսահակեանի):

Կը մեներգեն Կիլիկիա երգչախումբին անդամներէն՝ օրիորդներ Լ. Ադաբէկեան, Ա. Ադաքեեան, Պ. Պ. Ժ. Մարիկեան, Ժ. Վարդանեան եւ Շ. Պալեան:

40 հոգիանոց նուագախումբ ղեկավարութեամբ Հեղինակին:

Բեմանկարներ՝ փրօֆ. Յ. Աճէմեանի:

Տոմսերու գիները՝ 10, 20, 50 ֆրանք

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի ներկայացումները

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԴԻԿ ՍՏՈՒՏԻՈՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. Մարուքեանի եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի Տիկ. Ե. Բադալի կը ներկայացնէ

ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԷՋ.— Այս կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին կիլիկիա թատերասրահին մէջ «ԱՆՈՒՇ»էն պատկեր մը եւ **«ԵՐԿԻՐՆ Է ԿԱՆԶՈՒՄ»**

ՄԱՐՍԻԼՅԻ ՄԷՋ.— 25 Յունիս Շաբաթ ժամը 8.45ին Շաբի մէջ

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ.— 26 Յունիս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին կը ներկայացուի

«ՕԹԷԼԼՕ»

Տոմսերու գիները ժողովրդական են

Պուա Քողնեպի մէջ «Ծառաջ» կը ծախուի

Պ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ *արձարանիի* մէջ

CAFÉ ARARAT

345 Ave. Argenteuil, Bois-Colombes

Տեսիլի մէջ «Ծառաջ»ի գործակալն է

Պ. ՎԱՀԱՆ ՀԻՒՍԵԱՆ

41, Maison l'Aurore, DÉCINES, (Isère)

Գ. Փարիզ եւ արուարձաններ

ԱՆԻՒՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊ Զէյթուն կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ եռագոյն, Փոթորիկ, Ագատամարտ եւ Մասիս խումբերը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 345 Ave. d'Argenteuil, Bois-Colombes, Café Ararat. Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՊԷՒՎԻԼԻ Ռոստոմ եղբակոմիտէի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Միութիւթիւթիի սրահին մէջ (Բ. յարկ): Օրակարգ՝ զեկոյց յանձնախումբի եւ վիճաբանութիւն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅի Ջաւարեան կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօրՈւրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին. Ակումբի սրահը: Ստիպողական օրակարգ: Կը հրաւիրուին նաեւ Շավիլի ընկերները:

ՇԱՎԻԼԻ Արդութեան Ա. եւ Բ. խումբերու միացեալ ժողովը այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 3ին, Մօնփարնասի կայարանին դիմացի սրճարանը: Ստիպողական ներկայութիւն:

Գաւառ

ՄԱՐՍԻԼՅԻ Քրիստափոր եղբակոմիտէն ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է. ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի:

Երեկոյթ-պարահանդէս Առնուվիլի մէջ

Կազմակերպուած Առնուվիլի Արարատ Միութեան կողմէ

Վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

ի նպաստ տեղւոյս անգործներուն

Մուտք 6 ֆրանք

ՅԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ

Իսի-լէ-Մուլինօի Ջաւարեան կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. ՎԱՐՏԱՆ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆի փոքրիկին մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մարսէյլի մասնաճիւղի վիճաբանական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԿԻՅՎԻի Շրջ. Հայրենակց. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Ժլօրիա ճաշարանի վերնայարկը, 61 rue Mr. le Prince, մէթրօ Օտէօն: Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ շրջանի բոլոր հայրենակիցները: Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂԸ

Մարսէյլ, Ս. Ա.— 140:

Ամպուրկատ Փէսան, Յ. Հ.— 35:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Յակոբ Քիթապսըզեան, (Քէսապցի), 1932ի մարտ ամսուն կը գտնուէր Saint-Hippolyte-du-Ford(Gard.France)ի խուլ-համրերու դպրոցը (Institut Sourd-Muets. Իմացնել հետեւեալ հասցէին՝ Mr. Soghomon Kitabsizian, Café Kessab, Alexandrette, Syrie.

— Կը փնտռուի Կիւրլեղի (Պրուսա) Մարիամ Պօյաճեան, հօր անուն Նիկողոս (մեռած) մօր անուն՝ Մարգարիտ որ տեղահանութեան միջոցին կը գտնուէր Պալիս, մօրաքոյրները Սողոմէն եւ Թագուհի: Մարիամ յանձնուած էր իր մեծ մօր Մարթալի խնամքին: 1915ին 11 տարեկան հասակին, մօրաքրոջ թագուհիի հետ աքսորուած են Նիսիպին, ուր զինքը տեսնողներ կ'ըսեն թէ Մարիամ ծախուած է Արաբներու: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր մօր Մարգարիտ, Պօյաճեանի, 26 Rue Blanqui, Փարիզ (13): Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել:

ՓԱՐԻԶԻ ամենամերձաւոր գլխարկները F. SORBIERի մօտ, 11 Rue Lafayette. Փարիզ: Անմրցելի գին:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեծուտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արհամ՝ մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիկի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (30)

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Նրա խօսակցութիւնը կատակների մի անընդհատ հրախաղութիւն է: Դէմքին մի ահագին սալի ունէր սրի հարուածից: Մի տարօրինակ էակ էր, բայց իր կատակներով չատերին էր պահում բոլորովին կոտրելուց:

— Սա նա՞ է, որ քաղաքական հանաքներ է տպում Ֆրանսերէն թերթերում «Le taon» ստորագրութեամբ:

— Այո՛, մեծ մասով կարճ դիտողութիւններ ու երգիծաբանական թերթոններ: Ապենինների կոնդրապատդիտները նրան «Բոռ» էին անուանել իր սուր լեզուի համար, չիմաց կեղծանուն:

— Ես էլ եմ լսել այդ պարոնի մասին, — ասաց Գրասինի միջամտելով խօսակցութեանը մի ծանր ու հեգնոտ հանդիսաւոր ձօնով: — Բայց ինչ որ լսել եմ հավիս թէ իր օգտին լինի: Նա արտաքին, աչքի ընկնող խելքի տէր մարդ է, թէեւ լինէ թւում է որ նրա տաղանդը չափազանցում են: Կարելի է նոյնպէս, որ քանի էլ մարդ է, միեւնոյն փարիզում ու վիեննայում այնքան էլ անզարմանալի համբաւ չէ թողել, կարծեմ: Շատ արկածներ է անցել զէնիովը եւ չատ էլ մութ բաներ կան նրա անցեալում: Ասում են, որ Դիւբրէսի ուսումնախմբովը հանդիպել է նրան Հարաւային Ամերիկայի հասարակացում եւ խղճալով հետն է վերցրել: Այնպէ՞ս անբաժանելի վայրենի դրութեան մէջ է եղել եւ չի էլ կարողացել բացատրել, թէ ինչպէս է որ հասել է այդ դրութեանը: Իսկ ինչ վերաբերում է Ապենիններին ապստամբութեանը, այդ գործում խառն էր ամէն տեսակ սինլըքոր: Բոլոնեում գլխաւոնները ամենահասարակ սրբիկաներ էին: Նոյնպէս չատ վատ համբաւ են թողել փախչողները: Թէեւ, ի հարկէ, մասնակիցներից մի քանիսը խիստ բարձր կանգնած մարդիկ էին:

— Նրանցից մի քանիսը խիստ մօտ բարեկամ էին այստեղ ներկայ եղողներին, — ընդհատեց Րիքարդօ զայրացկոտ: — Ընտրող ու խիստ լինելը լաւ բան է, Գրասինի, բայց մի՛ մոռանաք, որ այդ «հասարակ սրիկաները» մեռան իրենց համոզմունքի համար, իսկ դա մի չատ աւելի բարձր բան է, քան ինչ որ արել ենք ես ու դուք մինչեւ այժմ:

— Իսկ ուրիշ անգամ երբ ձեզ պատմելու լինեն այդ տեսակ փարիզեան բամբասանքներ, — նկատեց Գալլի, — կարող էք ասել իմ անունիցս, որ այդ բոլորը ցնդաբանութիւն է: Ես ծանօթ եմ Դիւբրէսի ատիւանտին, Մարսէլին եւ այդ պատմութիւնը լսած եմ անձամբ իր բերնից: Որ նրանք գտել են Րիվարէցին՝ ճիշդ է: Արժանդինի հասարակապետութեան համար կուելիս գերի է ընկնում, փախչում է ու թափառում դէս ու դէն Բուէնոս Այրէս հասնելու ջանքով: Իսկ որ վերցրել են նրան իբրեւ թէ խղճալով, սուտ է բոլորովին: Հիւանդանում է իրենց թարգմանը եւ ստիպուում են գնահատել, իսկ Ֆրանսացիներից եւ ոչ մէկը չի իմանում տեղական լեզուները: Այն ժամանակ առաջարկում են Րիվարէցին նրա պաշտօնը, եւ նա ամբողջ երեք տարի այնց է կացընում խմբի հետ՝ ուսումնասիրելով Ամազոն գետի օժանդակները: Մարսէլն ասել է ինձ, որ նրանք առանց Րիվարէցի չէին կարողանալու իրենց հետազօտութիւնը աւարտեն:

— Այսպէս թէ այնպէս — ասաց Ֆաբրիցի — այդ մարդը աչքի ընկնող մի բան պիտի ունենար, որ կարողացել է Մարսէլի ու Դիւբրէսի պէս հին գինւորականների համակրութիւնը գրաւելու: Ինչ կ'ասէիք տիկի՛ն:

— Ոչինչ չգիտեմ ես այդ բոլորից: Ես Անգլիա էի, երբ փախստականները Թոսկանայով անց էին կենում, բայց կարծում եմ, եթէ ուսումնախմբի իր երեք տարւայ ընկերները, վերջն էլ իր ապստամբակիցները լաւ կարծիքի են նրա մասին, դա արդէն բաւականին հակակչիռ է փողոցային բամբասանքներին:

— Բոլոր ընկերները չատ լաւ են նրա հետ սկսած Մուրատորիից, Զամբեկարից մինչեւ ամենակապտ սարեցիները: Բայ ի դրանից Օրսինիի էլ անձնական բարեկամն է: Ճիշդ է որ մեւս կողմից ինչեր ասես պատմում են նրա մասին Փարիզում. բայց եթէ մարդ վախում է թշնամի ունենալուց, պէտք չէ երգիծաբան դառնայ:

— Լաւ չեմ յիշում, — ասաց Լեւդա, — միայն կարծես թէ տեսել եմ նրան մի անգամ ուրիշ գաղթականների հետ միասին: Նա կո՞ւզ է. կո՞ւզ է թէ ի՞նչ, մի բան կայ:

Պրօֆէսօրը բացաւ իր գրատեղանի գզրոցը ու սկսեց մի բան որոնել թղթերի մէջ:

— Ճիշտ եմ, որ ես ունէի նրա արտաքինի նկարագիրը: Մաքներզ է, երբ նրանք փախել էին ու թաք էին կացել սարերում, ամէն տեղ կախ էր արած նրանց նկարները եւ կարծեմ... ինչպէ՞ս էր այդ գաշնի մարդու անունը, հա, Սպինօլան պարզեւ էր խոստանում նրանց գլուխը բերողին:

— Ի միջի այլոց մի հրաշալի պատմութիւն կայ Րիվարէցի ու նրա այդ նկարագրի մասին: Նա ծախել էր մի հին գինուորի համազգեստով ու մանր գաշնով ամբողջ Իտալիան իրբեւ թրքին նշանակած գիրքի վրայ վիրաւորած մի գինուոր, որ այժմ իր գունդն էր որոնում: Եւ յաջողում է ապրել Սպինօլայի ուզարկած լրտեսների մի խմբի մէջ եւ ամբողջ մի օր գնում է նրանց հետ նրանց սայլով, պատմելով նրանց սարսափելի բաներ, թէ լսել նրանց սարսափելի բաներ, թէ ինչպէս ապստամբները նրան գերի են վերցնում, տանում են սարերը իրենց թաքստոցները եւ թէ ի՜նչ սարսափելի տանջանքների է ենթարկում: Լրտեսները ցոյց են տալիս նրան իր իսկ նշաններն ու նկարագիրը եւ նա պատմում է ամէն տեսակի ցնդաբանութիւններ այն անհիմն մասին, որին Բիւններ այն անհիմն մասին, որին Բոռ են անուանում: Ճեռով գիշերը, երբ ամէնքը քնում են, մի դող ջուր է ածում նրանց վառօդի վրայ, լցնում է գրպանները ուտելիքով ու դինամիթերով եւ փախչում:

— Ա՛յ, ձեղ եւ նրա նկարագիրը, — ընդհատեց Ֆաբրիցի — «Ֆելիչէ Րիվարէց, «Բոռ» կոչուած, տարիքը մօտ երեսուն, ծննդեան տեղն ու ծագումը անյայտ, հաւանօրէն, Հարաւային Ամերիկա, պաշտօնը՝ հրապարակագիր, կարճահասակ, սեւ մազեր, սեւ բուռ, թուխ դէմք, աչքերը կապոյտ, ձնդային ճակատ. քիթը, բերանը, տբ». ահա եւ մանուսոր նշաններ:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԼԻՔԷն Ջ.ԱՄ.Բ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԹԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Իրանահ եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 18 ՅՈՒՆԻՍ 1932

18 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1909

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՄԲՈՒԹԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Այս վերջին չարաբնեբան կարգ մը թերթեր հրատարակեցին կաթոլիկական կոնգրես մը: Շատերը խնամքով սրբեցին այդ քերցողներուն, որպէս նոր արշաւանք մը Դաշնակցութեան դէմ:

Ամբոխավարներուն համար տարբեր չեն պակսիր: Մեքանիկի դէպքը, Ամերիկայի առաջնորդի ելոյթը, Պուլկարիոյ քանի մը քաղաքական խարհուրդներու դատապրութիւնները պէտք ունէին արձագանգութեան... կաթոլիկական կոնգրեսով մը:

Հայ հատաքականութեան մէջ խառնիճաղանճ ամբոխ մը գոյութիւն ունի, երբեմն Հնչակի անուան կ'ապաւինի, երբեմն ռամկավարի, երբեմն «Հ.Կ.Փ.» եւ «ազգային հատատաութիւններու» վարի, երբեմն «Հ.Կ.Փ.» եւ «ազգային հատատաութիւններու» անունով երգուող: Բայց ամէն պարագայի հակադաշնակցական է, նախ իր էութեամբ՝ անդրմագիծ: Ամբոխավարութիւնն ու խռովութիւնը պզտոյ ջուրեր են, որոնցմէ կ'ախորժի այդ խառնիճաղանճը, որովհետեւ կրնայ պղտոյ ջուրին երեսն երկել:

Արդ· այս լարձուն տարբերն են որ հրապարակ նետած են յիշեալ կոնգրեսը, հայ եկեղեցիի չէզոքութիւնը պաշտպանելու եւ անով արդարացնելու իրենց մեղքերը, որ գործեցին եւ կը շարունակեն գործել Ազատօնի եւ այլ ազգային ծօներուն տարիւ:

Մինչդեռ այդ կոնգրեսը գրուած է 1929ի Յունիսին· ան չըլլան ըրած է բոլոր գաղութներուն մէջ եւ ամէն մարդ ժամանակին ըմբռնած է անոր իմաստը: Կան սակայն մարդիկ, որ ընդունակ են մեռելներն իսկ չհոգարձելու:

Այդ հին կոնգրեսին մէջ գրուած է·

— «Նկատի առնելով որ կան անհատներ եւ խմբակցութիւններ, որոնք տարածել ու տարածում են միտումնաւոր եւ չարամիտ զրպարտութիւններ Էջմիածնի մասին՝ այսու յայտարարում է, որ իմը հեռի է որեւէ կուսակցութեան շահերը պաշտպանելուց եւ առաջնորդ ունենալով Աւետարանի պատուէրը՝ «Ցո՛ւբ զկայսերն կայսեր, եւ Աստուծոյն Աստուծոյ», յայտարարում է, որ իմի լոյեալ եւ բարեացակամ է դէպ ի Ս· իշխանութիւնը... եւ պատուիրում է բոլոր Թեմական Առաջնորդներին ղեկավար ունենալով եկեղեցիի պետութիւնից բաժանման սկզբունքը՝ չթոյլատրել հակապետական ելոյթներ···»:

Թէ ո՞րքան մեծ ողբերգութիւն կայ թաքնուած այս կոնդակին մէջ, այդ գիտեն Էջմիածնի հոգեւոր հովիւները: Այդ գիտեն նաեւ արտասահմանի Հայերը, մէջը հաշուելով այն ամբոխավարները, որոնք այսօր կ'ուզեն կոնդակը չհաղորդել:

Զմոռնանք որ Սուլթան Համիտն ալ նման կոնդակներ տարածած է հայ Պատրիարքներուն: Ոճրագործութիւնը գործելի է, բայց աւելի գարշելի երեսպաշտութիւն չկայ աշխարհի վրայ, քան այն որ ոճրագործը իր գոհը կը սպիտէ, մահէն առաջ, իր կեանքը փրկելու համար տարօրինակ: Այս տարօրինակ վիճակին հասած Էջմիածինը եթէ կոնդակներ կը գրէ, ու եթէ արտասահմանի հայութիւնը բան մը ընելու ի վիճակի չէ, գոնէ կրնայ լռել: Չորս տարի լռած էին, ու հիմա, կարծես ծպրտանքի համար, գոհուածը կ'ուզեն չարչրկել:

Այս քանի մը խօսքը բաւ իմաստի:

Ինդրին նայինք բաւ էութեան: Այդ կոնդակը կը չեշտէ եկեղեցիի եւ պետութեան բաժանման սկզբունքին վրայ եւ կը թելադրէ որ հովիւները գեկավարուին այդ սկզբունքով: Բնական է մենք որ եւ է առարկութիւն չունինք այդ մասին թէ հայ եկեղեցին ինչպէս կը վարէ իր գաւառական գործերը: Եթէ համելի է այդ հովիւներուն, Հօկերուն եւ Թեմակալներուն (որպէս հաւատացեալներու) կրնան Էջմինի անունը յիշատակել, փոխան կաթողիկոսի անուան:

Բայց մեզ չհետաքրքրողը, այս պարագային հայ համայնքի ազգային գործերն են: Բոլորին յայտնի է, որ արտասահմանի մէջ եկեղեցին պետութենէն բաժնուած չէ: Բայց ի կրօնական պարտաւորութիւններէն, հայ Առաջնորդներն եւ անոնց կից ազգային մարմինները կը վարեն հայ ժողովուրդի աշխարհիկ գործերը: Իսկ այդ գործերը համայնքներու բաղձանքներուն եւ ազգային տեսակէտներուն ենթակայ են: Եւ հետեւաբար հովիւներն ու անոնց հետ կապուած մարմինները, եթէ զուտ կրօնական խնդիրներուն մէջ ենթակայ են Էջմիածնին, իրենց ազգային–աշխարհիկ գործերուն համար ենթակայ են համայնքին:

Եթէ պէտք է անպատճառ նկատի առնել Էջմիածնի կոնդակը իր տարական իմաստով, հապա ուրեմն արտասահմանի Առաջնորդ հայրերը պարտաւոր են կիրարկել «Ցո՛ւբ զկայսերն կայսեր, եւ Աստուծոյն Աստուծոյ» նշանարանը: Այդ պարագային, յստակ կերպով պէտք է դիտնան թէ տարագիր հայութեան «կայսր»ը ինքը հայ ժողովուրդն է իր ազգային մարմիններով, եւ ոչ թէ Գ· Ինքնաիսնալի գործակալները:

Մենք մեր քաղաքական պայքարին համար պէտք չունինք հայ եկեղեցւոյ օժանդակութեան: Եթէ հայ բոլշեւիկներն ու իրենց համախոհները Դաշնակցութեան դէմ պայքարելու համար պէտք կը զգան հայ եկեղեցիի օգնութեան, ամէնէն առաջ, պարտաւոր են դադրեցնել իրենց գռեհիկ հալածանքները այդ հինաւուրց հաստատութեան դէմ:

Եթէ ամբոխավարները չատ պիտի պնդեն յիշեալ կոնդակին վրայ, եւ զայն պիտի դարձնեն նոր կռուախնճոյ մը գաղութահայութեան մէջ, ժողովուրդին ուրիշ բան չի մնար ընելիք, եթէ ոչ ազգային բոլոր գործերը բաժնել եկեղեցիէն, ու թողնել որ Առաջնորդներն ու իրենց ենթակայ կրօնաւորները առանձնանան եկեղեցին, ապօթելու Գերագոյն Հոգեւոր Մարհուրդին եւ Մարհրդային Իշխանութեան արեւշատութեան համար:

Կ. Մ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԷՈՐԳ ՉԱՎՈՒՇԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

— :-: —

Վաղուան Յառաջը ամբողջ նուիրուած հերոսին, կը պատկերացնէ անոր կեանքը, գործունէութիւնն ու ներկապրգին ցայտուն գիծերը՝ յուշերով դրուագներով ու սրտաբուխ գնահատումներով, բոլորը գրուած՝ անձերու կողմէ, որոնք մօտէն ճանչցած են զինքը:

Հերո՞ս մը: Անկասկած: Ոչ անոնցմէ անշուշտ, որ ընդհ· պատմութեան մը էջերը կը բռնեն իբր օրինակելի, գեղակերտ ցուցամէ: Միջազգային շատ հերոսներու փառքին կը խառնուի խոնարհ ու համեստ բազմութիւններու զոհողութեան տուրքը, անանուն այլ իսկապէս մեծ գաջութիւններու բաժինը: Եւ ատով, յանախ կը փոխարանան անոնք, որ հերոսի փառքը խլած են ժողովրդային նուիրաբեր կամքերու վրայ վարպետ տիրակալութեամբ: Պաշտօնական լուսապսակը զոր անտարբեր ձեռքեր դրած են անոնց գլխուն, կ'ապօտի ու կը խաւարի եւ ատով:

Մեր հերոսները հերոս են առանց բազմութիւններու տուրքին, իրենք իրենց մէջ, միս միսակ՝ հոգիով: Տառապած են օժանդակ բազմութիւններու պակասէն ու ատով իսկ աւելի մեծ են: Մեծ· Ու յանախ անգիտակ իրենց մեծութեան, գործիքներն են եղած անողոք ճակատագրի մը, հարազատօրէն ազգային ու հայկական, որ իր զոհերը կը պահանջէ: Երազ մը վերեղած իրենց հոգիին խորը, խօլական արհամարհանքով նետուեր են ճամբուն վրայ՝ որ շիտակ մահուան կը տանէր: Գիտէին: Եւ ուրիշ բան չէին փնտռեր: Մահուան յանդուգն հակառակորդներ: Գացին շատերն անոնցմէ, առանց նոյն իսկ տեսնելու փքթումը երազին, զոր հետապնդեր էին:

Ու տարիներ յետոյ, օտար այս ափերուն վրայ, երբ մեծ մտահոգութեամբ կը նայինք մեր այսօրուան ու գալիքին, պէտք է որ անոնց յիշատակը՝ կորովի ու յանդգնութեան ներշնչարանն բլլայ մեր երիտասարդութեան մանաւանդ:

Գէորգ Չավուշները տուին ինչ որ ունէին: Փոխարէն ո՛չ փառ փնտռեցին, ո՛չ իսկ գովեստի բոթով խօսքեր: Թող գոնէ գիտնանք յարգել անոնց յիշատակը՝ դարձեալ մեր օգտին, մեր հոգիներու պատրաստութեան ու պողպատումին համար: Մեր ազատագրական դատին համար՝ առնենք անոնց կեանքը: Առնենք նաեւ անոնց հոգին:

Մեր հերոսները հերոս են առանց բազմութիւններու տուրքին, իրենք իրենց մէջ, միս միսակ՝ հոգիով: Տառապած են օժանդակ բազմութիւններու պակասէն ու ատով իսկ աւելի մեծ են: Մեծ· Ու յանախ անգիտակ իրենց մեծութեան, գործիքներն են եղած անողոք ճակատագրի մը, հարազատօրէն ազգային ու հայկական, որ իր զոհերը կը պահանջէ: Երազ մը վերեղած իրենց հոգիին խորը, խօլական արհամարհանքով նետուեր են ճամբուն վրայ՝ որ շիտակ մահուան կը տանէր: Գիտէին: Եւ ուրիշ բան չէին փնտռեր: Մահուան յանդուգն հակառակորդներ: Գացին շատերն անոնցմէ, առանց նոյն իսկ տեսնելու փքթումը երազին, զոր հետապնդեր էին:

Ու տարիներ յետոյ, օտար այս ափերուն վրայ, երբ մեծ մտահոգութեամբ կը նայինք մեր այսօրուան ու գալիքին, պէտք է որ անոնց յիշատակը՝ կորովի ու յանդգնութեան ներշնչարանն բլլայ մեր երիտասարդութեան մանաւանդ:

Գէորգ Չավուշները տուին ինչ որ ունէին: Փոխարէն ո՛չ փառ փնտռեցին, ո՛չ իսկ գովեստի բոթով խօսքեր: Թող գոնէ գիտնանք յարգել անոնց յիշատակը՝ դարձեալ մեր օգտին, մեր հոգիներու պատրաստութեան ու պողպատումին համար: Մեր ազատագրական դատին համար՝ առնենք անոնց կեանքը: Առնենք նաեւ անոնց հոգին:

Այդ թող բլլայ անոնց վաստակը:

Այս իրիկուն շաբաթ, երբ խուռն բազմութեամբ հաւաքուինք «Փըթի Ժուռնալ»ի սրահը, պիտի գիտնանք մեր սրտերը լայն բանալ անոնց յիշատակին կենսատու ներշնչումներուն:

Գէորգ Չավուշները պէտք է առյաւէտ ապրին մեր հոգիներուն խորը:

Մ· Ե·

Իտալացի անիշխանականները

Իտալացի անիշխանական ահաբեկիչները Պովոնէ եւ Սպարտէլոթթօ որոնք մահուան դատապարտուած էին Հռոմի յատուկ ատեանին կողմէ, երէկ առտու արշալոյսին, իրենց պատիժը կրեցին Պրավեթթայի բերդին բակին մէջ: Երկուքն ալ հրացանի բռնուեցան, իրենց կռնակը դարձուցած գինուորներուն:

ԳԻՆՈՎՆԵՐԸ ՆՇԴՐԱԿԻ ՏԱԿ

Ամերիկացի գիտուն մը կը ջանայ հաստատել թէ գինեմոլութիւնը մոլութիւն մը չէ, այլ հիւանդութիւն մը: Գինեմոլութիւնը կ'ըսէ, ախտաբանական է· ուղեղի հիւանդութիւն մըն է եւ բոլորովին բուժելի պարզ գործողութեամբ մը եւ յետագայ դարմանումով մը:

Գիտնականին կարծիքով, անոնք որ իրենք գիշեին խմելու կուտան, պէտք չէ նկատուին աւելի յանցաւոր քան անոնք որ չեն խմեր:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Հակադրութիւնը նպաստընկալ անգործներուն վրայ

Աշխատանքի նախարարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը տուաւ հրատարակութեան·

— Այն պահուն իսկ, երբ աշխատանքի նախարարը ի նպաստ անգործներուն, արդար գոհացումներ առնոյ մէջոցներու կը դիմէր, հակադրութեան եւ հակակշռի սպասարկութիւնները կը հրաւիրէր ամենամեծ արթնութեամբ կատարել իրենց պարտականութիւնը:

«Պ· Ալֆոն Տալիմիէի կողմէ արուած հրահանգներուն հետեւանքով, յունիս 6էն 11ի շաբթուան ընթացքին, ցանկէն ջնջուեցան 13,162 անգործներ որոնք վերսկսեր էին աշխատանքի եւ կամ չէին պատասխանած հակակշռի պահանջներու հրաւէրներուն:

«Այս գործը պիտի հետապնդուի ամենամեծ կորովով, ամբողջ երկրին մէջ:

« Միւս կողմէ, Աշխատանքի նախարարը մերժեց որ եւ է օտար աշխատաւոր մտցնել: Յառաջիկայ չորեքշաբթի օր պիտի ներկայանայ Վերսալոյի այն յանձնախումբին, որ պատրաստ է քննելու ազգային աշխատաւորութիւնը պաշտպանող եւ երեսփ· ժողովին կողմէ քուէարկուած օրինագիծը:»

** Աշխատանքի նախարարութեան մէջ պատրաստուած վիճակագրութեան մը համաձայն, 1931ի ընթացքին, արտօնութեամբ Ֆրանսա մտնող օտար աշխատաւորներու թիւն հասած է 102,266, որոնց 76,463ը երկրագործական աշխատաւորներ: Ասոնց մէջ կան այն օտարականները որոնք եղանակի մը համար կ'աշխատին, այգեկութքի առեն եւ կամ ճակնդեղ քաղելու համար· յետոյ կը մեկնին:

Իսկ 1932ի առաջին հինգ ամիսներուն, Ֆրանսա մտնելու արտօնուած են ընդամէնը 14,013 հոգի, որոնց 12,452ը երկրագործութեան համար:

Համաձայն նոյն վիճակագրութեան, Ֆրանսայէն իրենց երկիրները կամ այլուր մեկնած են 186,000 օտարականներ 1931ին եւ 124,000 1932ի առաջին հինգ ամիսներուն ընթացքին:

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԸ

Մահտնապի բացման ձառը

Զուիցերիական Դաշնակցութեան նախագահին՝ բարի գալուստի մաղթանքներէն յետոյ, Լօզանի ժողովին նախագահը Մաքտոնալտ, իր բացման ձառին մէջ, չեշտելով թէ ժողովը կը բացուի անտեսական ամենամեծ տագնապի օրերուն, ըսաւ·

— Դեռ վերջերս, Ազգերու Դաշնակցութեան ելմտական յանձնախումբը կը յայտնէր թէ միջազգային առեւտուրը, այսօր, իջած է 1929ի կէսին, թէ անգործներու թիւը այդ թուականէն ասդին կրկնապատկուած է, հասնելով 20—25 միլիոնի եւ թէ կացութիւնը ամէն օր կը ծանրանայ»:

Յետոյ, ապրելու փոխադարձ կապերուն եւ յարաբերութիւններուն անդրադառնալով, պատերազմական պարտքերու մասին, ըսաւ·

— «Պատերազմական պարտքերու վճարման հարցը վերջերս ուսումնասիրուեցաւ երկու յանձնախումբերու կողմէ: Այս երկու յանձնախումբերու տեղեկագրերը ձեզ ծանօթ են: Կը բաւէ յիշել հատուած մը՝ երկրորդ յանձնախումբին տեղեկագրէն· — Պէտք է միջպետական պարտքերու ամբողջութիւնը յարմարցնել — առանց ժամանակ կորսնցնելու — աշխարհի ներկայ խառնակ կացութեան, եթէ կ'ուզուի առաջքն առնել նոր աղէտներու: Այս է տեսական միակ միջոցը հաստատելու վստահութիւնը, որ պայմանն իսկ է ճշմարիտ խաղաղութեան եւ տնտեսական կայունացման:

«Արագօրէն կիմուած համաձայնութիւն մը հարիւր անգամ աւելի բարերար ազդեցութիւն պիտի գործէ, քան թէ դժուարութեամբ եւ անկատար, վերջին պահուն, անվերջ եւ գրգռիչ վիճաբանութիւններէ յետոյ կնքուած համաձայնութիւն մը:

«Ապահովաբար, այս խորհրդաժողովին մէջ՝ սկզբունք մը կը պարտադրուի բոլորին· *յանձնառութիւնները չեն կրնար միակողմեան գործադրել ենթարկուիլ:* Այս տեղ կը կարծեմ, ոչ ոք կրնայ կասկածի ենթարկել այս սկզբունքը որ իր եզրակացութիւնը կ'ուզէ· այսինքն այն որ, եթէ կ'ուզենք խուսափիլ թերացումներէ, պէտք է համաձայնութեամբ վերաբաշխենք այն յանձնառութիւնները, որոնք երեւան եկած են իբր գործադրելու անյարմար:

«Հրաւէրը որ մեզ այսպէս հաւաքած է, կը նախատեսէ Լօզանի մեր աշխատանքին ընդլայնումը, աւելի ընդարձակ գետնի մը վրայ: Մեծ ուիթ մը կը ներկայանայ մեզ համաձայնելու, որպէս զի վերջ տանք այն ազդեցութիւններուն, որոնք եռանդագին կ'աշխատին աստկացնելու տնտեսական տագնապը: *Եթէ պէտք է որ ընենք ատիկա, ուրուպա չի կրնար մրնակը գործել»:*

Իր վերջին խօսքով, Մաքտոնալտ ցոյց տուաւ Ամերիկայի գործակցութեան անհրաժեշտութիւնը: Մաքտոնալտի ճառէն յետոյ, նիստը փակուեցաւ:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՉՊԻՏԻ ՎՃԱՐԸ

Գերման վարչապետը ֆոն Փափէն երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի վարչապետին Պ· Էրիոյի հետ, որուն մանրամասնօրէն բացատրեց Գերմանիոյ տնտեսական եւ ելմտական կացութիւնը, եւ անոր յայտնեց այդ հիման վրայ, Լօզանի ժողովին մէջ իր ընելիք յայտարարութեան ընդհանուր գիծերը: Ֆոն Փափէն պիտի եզրակացնէ թէ Գերմանիա տեսպուած է դադրեցնել հատուցումները:

Այս առիթէն օգտուելով, գերման վարչապետը Պ· Էրիոյի յայտնեց իր տեսակէտները Ֆրանքֆուրթեան յարաբերութեանց մասին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԱ ՄՏԵԼ Կ'ՈՒԶԷ· — Ամերիկայի հանրապետականներու ընդհ· ժողովը ընդունեց Հուվերի թեկնածութիւնը նախագահական յառաջիկայ ընտրութեան մէջ եւ որդեգրեց բանաձեւ մը, որով կ'առաջարկէ ըմպելիի արգելքը թերեւցնել:

ԿՈՐՆԹՈՍԻ ՋՐԱՆՑՔԸ.— Կորնթոսի ջրանցքէն շոգենաւերու երթեւեկը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

— :-: —

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԵՒ ԷՆԿԻՒՐԻՒ ՄԱՏՆԵՐԸ ԻՐԱՔԻ ՍԷՋ

«Ազդակ»ի Թղթակիցը կը գրէ·—

Շէյխ Պարզանի ապստամբութիւնը ամենաճաւր փուլի մը մէջ կը գտնուի: Կուիւները կը շարունակուին եւ զգտղական բոլոր ձեռնարկները կը մնան ապարդիւն: 40 օդանաւեր կը շարունակեն ռմբակոծումը, սակայն վերջին սիսթէմ զէնիերով եւ գնդացիրներով զինուած Քիւրտերը առանց կորուստի կը պահեն իրենց դիրքերը եւ միշտ կը սպառնան Իրաքի սահմաններուն:

Անգլիական հրամանատարութիւնը մասնաւոր համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար լուր դրկեց Շէյխ Պարզանին եւ առաջարկեց ձեռնտու պայմաններ: Շէյխ Ահմէտ սակայն մերժեց համաձայնութեան առաջարկը եւ յայտնեց որ որոշած է կռուիլ մինչեւ վերջ:

Մէկ պարագայ շատ հաստատապէս տառգուած է արդէն որ Քիւրտ ապստամբներու դեկավարներն են թուրք եւ ռուս սպաներ եւ անոնց գործածած զէնիերն ալ ռուսական եւ թրքական զէնիեր են: Ըսմէջի վերջին անգամ Մոսկուա նամբորդութենէն վերջ որոշուած դաւադրութիւն մըն է այս Անգլիոյ դէմ: Եւ Շէյխ Պարզանի տրուած այնքան խրոխտ եւ անվախ պատասխանը արդիւնքն է անոր վայելած վստահութեան Ռուսերու եւ Թուրքերու կողմէ: Անգլիացիները շատ լաւ գիտեն այս բոլորը· որովհետեւ թուրք կառավարութիւնը որ այնքան ծանր ննշումներ կը բանեցնէր Քիւրտերու վրայ եւ սահմանի վրայ անընդհատ յարձակումներու կ'ենթարկէր զանոնք, այժմ բոլորովին անտարբեր մնալ սկսած է:

Մոսկուայի Իրաքի մէջ անգլիական կառավարութեան դէմ պատրաստած դաւադրութիւնները բազմատեսակ են: Ամիսներէ ի վեր կատարուած ննութիւնները երեւան հանած են, որ Մոսկուան շնորհիւ իր գաղտնի լրտեսներուն կ'ուզէր խառնակութիւններ հանել Իրաքի մէջ եւ մեծ գումարներ կը սպառէր այդ նպատակի յաջողութեան համար: Մուսուլի Բէրթօլի տնօրէն Սապիթ պէյ Ապտիւլնուր կաշառուած էր Մոսկուայի կողմէ, իրեն հետ ունենալով նաեւ Իրաքի ոստիկանապետը, երեսփոխաններէն ոմանք եւ կարգ մը բարձրաստիճան պաշտօնեաներ: Անգլիացիները երեւանհանելէ վերջ այս գայթակղութիւնը, ննութիւնը յանձնած էին Անգլիացի տնօրէնի մը: Այժմ դատի տակ կը գտնուին կաշառակերներն ու լրտեսները եւ մօտ օրէն պիտի դատուին: ինչպէս գրած էինք, երեսփոխան Պանաքի առանձնաշնորհումները առնուած են իրմէ: Հասկցուած է որ այս մարդն ալ մասնակից եղած է ի նպաստ Մոսկուայի աշխատող խմբակցութեան:

Բոլշեւիկները երկու նպատակ կը հետապնդէին· առաջինը՝ ձախողեցնել Մուսուլի բարիւղի ննդրու շինութիւնը, այդ կերպով իրենց արտադրութիւնները արժէքաւորելու, երկրորդ ներքին խառնակութիւններ եւ ապստամբութիւններ ստեղծել, դժուարութեան մատնելու համար Անգլիան: Էմիր Ֆէյսալի դէմ կազմակերպուած մահափորձը անցած տարի, դարձեալ Մոսկուայի գործն էր:

Մէկ խօսքով, շնորհիւ Մոսկուայի խաղերուն Իրաքի ներքին անդորրութիւնը խանգարուած է: Ֆէյսալ թագաւորի դէմ սկսած դժգոհութիւնները, որոնք վերջերս զօրանալու վրայ են, կը սպառնան Իրաքի անկախութեան: Կառավարական տագնապ մը արդէն հաւանական կը նկատուի: Շրջակներ շրջան կ'ընեն, որոնց համաձայն հրաժարած է արդարութեան նախարար Ձէմալ պէյ:

Ֆէյսալ թագաւոր շատ խիստ հրահանգներ տուած է դատական իշխանութեան, ամենաճաւր պատիժները սահմանելու համար Մոսկուայի կողմէ կաշառուած դաւանանիներուն, որոնցմէ ոմանք, կ'ըսուի թէ, նոյնիսկ կախաղանով պիտի պատժուին:

Յուրաքանչիւր նոր տարի, մեզ որպէս ազգ, նոր յոյսեր կը ներշնչէ։ Ամէն տարի կ՚ըլլայ նոր ուրախութիւն, նոր ոգեւորութիւն, նոր ապագայի հաւատք։ Ամէն տարի կ՚ըլլայ նոր ուժ, նոր կորով, նոր ոգի։ Ամէն տարի կ՚ըլլայ նոր ձգտում դէպի լաւագոյնը։ Ամէն տարի կ՚ըլլայ նոր ներշնչում դէպի ազգային գործունէութիւն։

Ի՞նչ կը նշանակէ ազգային գործունէութիւն։ Ազգային գործունէութիւն կը նշանակէ ամէն բան, որ կը կատարուի ազգին համար, ազգին օգտին։ Ազգային գործունէութիւն կը նշանակէ ամէն բան, որ կը կատարուի ազգին ներսը, ազգին ներքին կեանքին մէջ։ Ազգային գործունէութիւն կը նշանակէ ամէն բան, որ կը կատարուի ազգին դուրսը, ազգին արտաքին կեանքին մէջ։

Ազգային գործունէութիւնը ունի երկու կողմ։ Մէկ կողմը կը կազմեն ազգին ներքին կեանքին վերաբերող գործերը։ Ազգին ներքին կեանքին վերաբերող գործերը կրնան ըլլալ կրթական, կամ մշակութային, կամ տնտեսական, կամ քաղաքական։ Ազգային գործունէութեան միւս կողմը կը կազմեն ազգին արտաքին կեանքին վերաբերող գործերը։ Ազգին արտաքին կեանքին վերաբերող գործերը կրնան ըլլալ քաղաքական, կամ տնտեսական, կամ մշակութային։

Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր կարեւորութիւնը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր նշանակութիւնը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ազդեցութիւնը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ներգործութիւնը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ուժը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր նպատակը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ուղղութիւնը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ընթացքը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ազդակը։

Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ազդակը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ազդակը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ազդակը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ազդակը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ազդակը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ազդակը։ Ազգային գործունէութեան ամէն մէկ կողմը ունի իր ազդակ

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅԵՑԻՆ

(ՎԵՊ)

Գ. ՄԱՍԻՆ

— Հրաման ունեք, — հարցրեց վերջապես ծերունին, որ ակնհայտորեն ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչ է կատարվում իր շուրջը։

— Ներողություն, — խոսքը սկսեց Նարեկ Ղազարյանը, — մենք ուզում էինք իմանալ, թե ինչպես է ձեր գյուղում հաստատվել խորհրդային իշխանությունը։

— Ինչպե՞ս... Ես չգիտեմ... Ես ոչինչ չգիտեմ... Ես ոչ մի կերպ չեմ կարող ձեզ օգնել... Ես ոչ մի բան չգիտեմ...

Ծերունին ոտքի թռավ և սկսեց անհանգիստ քայլել սենյակում։ Նա ակնհայտորեն շատ էր վախեցել։

— Ինչո՞ւ եք այդքան վախենում, — հարցրեց Նարեկը։ — Մենք ձեզ ոչ մի վատ բան չենք անելու։ Մենք ուզում ենք միայն իմանալ, թե ինչպես է ձեր գյուղում հաստատվել խորհրդային իշխանությունը։

— Ես... ես ոչինչ չգիտեմ... Ես ոչ մի բան չեմ կարող ասել... Ես ոչ մի բան չգիտեմ...

Ծերունին ուզում էր վազել դեպի դուռը, բայց Նարեկը կանգնեցրեց նրան։

— Ինչո՞ւ եք այդքան վախենում, — հարցրեց Նարեկը։ — Ասեք, ինչո՞ւ եք վախենում։

— Ես... ես ոչինչ չգիտեմ... Ես ոչ մի բան չեմ կարող ասել... Ես ոչ մի բան չգիտեմ...

Ծերունին ուզում էր դուրս վազել, բայց Նարեկը նորից

խափանուած էր մէկ ֆանի շաբաթէ ի վեր, ժայռերու փլուզման պատճառով: Ջրանցքը մաքրուած ըլլալով, շոգենաւային երթեւեկը վերսկսաւ:

ՀԻԹԼԵՐԵԱՆ ՄԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Նախագահ Հինտէնպուրկ ստորագրեց հրամանագիրը, որով թոյլ կուտայ վերակազմել Հիթլերի մարտական խումբերը, ամբողջ Գերմանիոյ մէջ:

Ատկից զատ, նախագահը հրամանագրած է կարգ մը միջոցներ մամուլի դէմ: Ասկից յետոյ, կարելի պիտի ըլլայ դիւրաւ խափանել որ եւ է թերթ որ իր հրատարակութիւններով դէմ պիտի նկատուի պետութեան կենսական շահերուն: Այս որոշումը կը բացատրուի այն իմաստով որ կարգ մը ձախակողմեան թերթեր չպիտի կրնան ինձադատել Գերմանիոյ ղիւնուորական մտադրութիւնները:

ԿԱՐՄԻՐ ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.— Պեսարապիոյ ոստիկանութիւնը երեւան հանած է խորհրդային լրտեսական կեդրոն մը: Կարեւոր փաստաթուղթեր բռնուած են եւ շատ մը լրտեսներ ձերբակալուած են:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

ԳԷՈՐԳ ԶԱԻՈՒՇԻ ժամուան 25 ամեակի առթիւ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Եր. կեդր. կոմիտէի եւ տարօն ֆուրութերանի Հայրենակցական Միութեան կողմէ

21 rue Cadet, Métro Cadet

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8 30ին Փրթթի ժառնալի սրահին մէջ

Կը նախագահէ՝ ընկ. Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ, Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ եւ Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ *ՏԻԿ. ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԳԵՒՈՆԵԱՆ, Օր. ՃԱՄՊԱԶ (դաշնակ) Պ. Ա. ՇԱՀ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ եւ ուրիշներ*

Կ'արտասանեն Պ. Պ. ՍՏԵՓԱՆ ՄԻՒՌՅԵԼԵԱՆ, ՋԱՐԵՀ ՂԱՐԻՊԵԱՆ եւ ԳՄԲԼԵԹԵԱՆ, կ'երգէ՝ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը

Մուտք 3 ֆրանք

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Մուրատ Յաֆթայէլեան վարժարանի Պէշիկթաշլեան թատերասրահին մէջ, 26 rue Troyon, Sèvres.

Յայտագիրը նուիրուած է Ալէմշահի հեղինակութեանը՝

1. Հէքեաթ, 2 Արեւելեան գիշերներ, 3. Վարդավառ (բանաստեղծութիւն Ա. Իսահակեանի):

Կը մեներգեն Կիլիկիա երգչախումբին անդամներէն՝ օրիորդներ Լ. Ա-ղաբէկեան, Ա. Ադաքելեան, Պ. Պ. Ժ. Մարիկեան, Ժ. Վարդանեան եւ Շ. Պալեան:

40 հոգինոց նուագախումբ ղեկավարութեամբ Եղիկնակին:

Բեմանկարներ՝ փրոֆ. Յ. Աճէմեանի:

Տոմսերու գիները՝ 10, 20, 50 ֆրանք

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑՈՂ

Մարսէյլ, Մար.— 20:
Մարսէյլ, Գործ.— 960:
Պուքրէշ, Գործ.— Ստացանք:
Լիոն, Տ. Զ.— 70:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Յակոբ Քիթապըգեան, (Քէսապցի), 1932ի մարտ ամսուն կը գտնուէր Saint-Hippolyte-du-Ford(Gard-France) խուլ-համրերու դպրոցը (Institut Sourd-Muets) Իմացնել հետեւեալ հասցէին՝ Mr. Soghomon Kitabsizian, Café Kessab, Alexandrette, Syrie.

— Կը փնտռուի Կիւրլէցի (Պրուսա) Մարիամ Պօյաճեան, հօր անուն Նիկողոս (մեռած) մօր անուն՝ Մարգարիտ որ տեղահանութեան միջոցին կը գտնուէր Պոլիս, մօրաքոյրները Սոդոմէն եւ Թագուհի: Մարիամ յանձնուած էր իր մեծ մօր Մարթայի խնամքին: 1915ին 11 տարեկան հասակին, մօրաքրոջ Թագուհիի հետ աքսորուած են Նիսիպին, ուր զինքը տեսնողներ կ'ըսեն թէ Մարիամ ծախուած է Արաբներու: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր մօր Մարգարիտ, Պօյաճեանի, 26 Rue Blanqui, Փարիզ (13): Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ո. ՄԻՒԹԵԱՆ Մարսէյլի մասնաճիւղի վիճաբանական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԿԷՅվէյի Շրջ. Հալէպկց. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Յիսրիա ճաշարանի վերնայարկը, 61 rue Mr. le Prince, մէթրօ Օտէօն: Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ շրջանի բոլոր հայրենակիցները: Օրակարգ՝ Հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ՎԱՐՁՈՒ Է

քաղաքին կեդրոնը, պարապ խանութ մը, սենեակով միասին: Ամէն տեսակ առեւտուրի յարմար: Ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, դիւրամատչելի պայմաններ: Դիմել սեփականատիրոջ Պ. ՄԵԼԻՔԲԱՃԵԱՆԻՆ, 6, rue de la Fare, Marseille.

ԿՐ ՓՈԽԱՆՑՈՒԻ

կամ վարձու կը տրուի խանութ մը յարմար կօշկակարի եւ դերձակի, 2 rue de Suisse (197 rue d'Alésia մուտքէն): Ջեռնատու պայմաններ, մանրամասնութեանց համար դիմել 7 rue Desnouettes Տ. Բէզպատեանի, Մէթրօ Convention.

Հրաւէր բոլոր փափկասնաշակներուն ՃԱՇԱՐԱՒ Գ. Ա. Ռ. Լ. Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

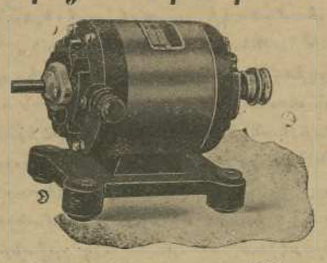
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անուանի մաճունը

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու համար: Միշտ պատրաստ ունինք 50000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ 2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40 եւ հաստ մանած բուրդ (*grosse laine*): Ամէն տեղէ աժան գին:

Գիմել՝ **Doerflinger,**
31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

Կարի յատուկ մօթօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէսմաճ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը:

HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)
Կ'ընդունինք Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3-5:

Ուշադրութիւն

ԱՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՄԻՀՐԱՆ ՏՕԼԱՊՃԵԱՆ

50, բիւ տը լա Սալ

եւ բիւ տը լա Միւռ, Մարսէյլ

Մաքուր, համեղ եւ աժան կերակուրներ: Ապուր՝ 60 սանթիմ, բանջարեղէն պարզ՝ 1 ֆր., բանջարեղէն միսով՝ 1.50, մսեղէն գետնախնձորով եւայլն 2 ֆրանք: Ընտիր ըմպելիներ: Ապօնթմանի մասնաւոր գին:

Սրահը տրամադրելի է ժամը 2.30էն մինչեւ 6.30 ժողովներու համար: Համոզուելու համար մէկ անգամ այցելել բաւական է:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՌԱՖԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր Ռոման, դարմ. արանց եւ կանանց մօրթի, աքան՝ մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Հայերու ժամադրավայրը

ՃԱՇԱՐԱՒ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ք. Դ. *Փարիզ եւ արուարձաններ*

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Միւթիւալիթիի սրահին մէջ (Բ. յարկ): Օրակարգ՝ զեկոյց յանձնախումբի եւ վիճաբանութիւն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՇԱՎԻԼԻ Արդութեան Ա. եւ Բ. խումբերու միացեալ ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 3ին, Մանփարնասի կայարանին դիմացի սրճարանը: Ստիպողական ներկայութիւն:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Համազասպ խումբի ժողովը 22 Յունիս, Երեքշաբթի, իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԻ Կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Իշխան Ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի իրիկուն ժամը 7.30ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Բացակաները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին:

ՄԱՐՍԷՅԻ Ս. Մարկրիթի Համազասպ ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: Կը դասախօսէ ընկ. Պ. Մինասեան:

Երեկոյթ-պարահանդէս Առնուվիլի մէջ

ԱՐԱՐԱՏ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏՐԱՄԱԴԻԿ ՍՏՈՒՏԻԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. Մարուխեանի եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի Ֆիկ. Ե. Բադալի կը ներկայացնէ

ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԷՋ.— Վաղը Կիրակի ժամը 2.30ին Կիլիկիա թատերասրահին մէջ «ԱՆՈՒՇ»էն պատկեր մը եւ «ԵՐԿԻՐՆ Է ԿԱՆՉՈՒԻՄ»

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ ՄԷՋ.— 25 Յունիս Շաբաթ ժամը 8.45ին Շաբի մէջ

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ.— 26 Յունիս Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին կը ներկայացուի

«ՕԹԷԼՕ»

Տոմսերու գիները ժողովրդական են

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆի ներկայացումները

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԴԻԿ ՍՏՈՒՏԻԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. Մարուխեանի եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի Ֆիկ. Ե. Բադալի կը ներկայացնէ

ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԷՋ.— Վաղը Կիրակի ժամը 2.30ին Կիլիկիա թատերասրահին մէջ «ԱՆՈՒՇ»էն պատկեր մը եւ «ԵՐԿԻՐՆ Է ԿԱՆՉՈՒԻՄ»

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ ՄԷՋ.— 25 Յունիս Շաբաթ ժամը 8.45ին Շաբի մէջ

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ.— 26 Յունիս Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին կը ներկայացուի

«ՕԹԷԼՕ»

Տոմսերու գիները ժողովրդական են

ՀԱՅ ՄԾԱԿՈՅԹԻ ՕՐ

Նախաձեռնութեամբ
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՆՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Մասնակցութեամբ քաղաքական կուսակցութեան եւ հայրենակցական միութեան

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գ. թաղապետարանի սրահին մէջ

Նախագահութեամբ Պ. Ա. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆի

եւ պատուակալ նախագահութեամբ յարանուանութեանց պետերու

Կը խօսի՝ Պ. ԿԻՒՐԵՂ ՒՐԱՅԵԱՆ

եւ քաղաքական կուսակցութեանց ներկայացուցիչները

Կենդանի պատկեր Օր. Ա. ՅԷՐ ԳԷՈՐԳԵԱՆի կողմէ, Այբ, Բէն, (արտասանութիւն), եւայլն: Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին ԳՈՂԹԱՆ երգչախումբը եւ Լուսթակահարներու առանձին խումբը:

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Արիները եւ յանձնախումբը

Մուտք ազատ է

Վերապատ Մ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆի ներկայացումները

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԴԻԿ ՍՏՈՒՏԻԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. Մարուխեանի եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի Ֆիկ. Ե. Բադալի կը ներկայացնէ

ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԷՋ.— Վաղը Կիրակի ժամը 2.30ին Կիլիկիա թատերասրահին մէջ «ԱՆՈՒՇ»էն պատկեր մը եւ «ԵՐԿԻՐՆ Է ԿԱՆՉՈՒԻՄ»

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ ՄԷՋ.— 25 Յունիս Շաբաթ ժամը 8.45ին Շաբի մէջ

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ.— 26 Յունիս Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին կը ներկայացուի

«ՕԹԷԼՕ»

Տոմսերու գիները ժողովրդական են

Բ Ո Ռ

(Վէպ 1830ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ

Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

«Ալ ոտքից կաղում է, ձախ թեւը կարճ է աջից, ձախ թաթից պակաս է երկու մատ, դեռ բոլորովին չփակուած մի սպի ունի երեսին, կակազում է»: Վերջին կէտ դեռ մի նկատողութիւն. «Հիանալի նշան բռնող. ձերբակալելիս զգուշ լինել»:

— Զարմանալի է, թէ ինչպէս կարողացել է խաբել լրտեսներին, երբ այդքան առատ մասնաւոր նշաններ կային:

— Նրան փրկողը անտարակոյս իր սարսափելի յանդգնութիւնն է եղել: Եթէ մի ակնթարթ վրան կասկածէին պրծած բան էր: Բայց նա մի այնպէս չնորհք ունի ուրած ժամանակը անմեղ ու վատահելի դէմք առնելու, որ միշտ գլուխը պրծացնում է: Ուրե՞մն, պարոններ, ի՞նչ ենք անելու: Րիվարէց, հերւում է, չատ լաւ ծանօթ է մեղ բոլորիս: Ուրեմն գրե՞նք նրան, թէ ի՞նչ. դրե՛նք չատ ուրախ ենք լինելու իր աչխատակցութեանը:

— Ես կարծում եմ, — ասաց Ֆարրիջի, — որ պէտք է նախ հետը խօսուի, տեսնելու համար ի՞նչ գլխի մարդ է:

— Է՛, անտարակոյս մեր կողմն է լինելու, երբ խնդիրը ճիզուիտների հետ կուելու մասին է: Նրա պէս եկեղեցու թշնամի մարդ չեմ տեսել օրումս: Այդ հարցումը նա ուղղակի մոլեգնութեան է հասնում:

— Ուրեմն գուք նրան կը գրէ՞ք, Բիթարդօ:

— Անշուշտ: Սպասեցէք, նա ո՞ւր է լինելու այժմ: Կարծեմ, Զուիցերիայում: Զարմանալի հանգիստ չնասող մարդ է: Թափառում է չարունակ գէս ու դէն: Իսկ ինչ վերաբերում է պանֆիլէտների խնդրին...

Եւ նորից սկսեցին մի երկար ու տաք վէճ: Իսկ երբ վերջապէս ամէնքը ցրուելու վրայ էին, Մարթինի մօտեցաւ երիտասարդ տիկինը:

— Ես ձեզ կ'ուղեկցեմ, Զեմմա:

— Շնորհակալ եմ: Արդէն ուզում էի մի խնդրի մասին խօսեմ ձեզ հետ:

— Ի՞նչ գուրս եկաւ հացկներից. — հարցրեց Մարթինի ցած ձայնով:

— Լուրջ ոչինչ, բայց պէտք է փոխել: Երկու նամակ փոստում բռնել են անցած չաբաթ. թէեւ կարեւոր ոչինչ չէ եղել մէջը, բայց դա մի պատահմունք է, չէ՞: Հէնց որ ոստիկանութիւնը կասկած է ձգում մեր հացկներից մէկն ու մէկի վրայ՝ խնդրի պէտք է փոխել:

— Կը դամ՝ կը խօսենք վաղը: Այժմ չեմ ուզում ձեզ հետ գործի մասին խօսեմ, այնպէս յոգնած դէմք ունիք:

— Ես յոգնած չեմ:

— Ուրեմն ձեր տխրութիւնն է եկել նորից:

— Ա՛, ա՛յ: Ինչպէս միշտ:

II

— Տիկին Բօլլան տա՞նն է, Կեատի:

— Այո՛, պարոն: Հաղնւում է: Մրսած, խնդրեմ, դահլիճ: Մի քանի րոպէից կը գայ:

Եւ Կեատին իսկական գեւոնչիրցի անգլուհու քաղաքավարութեամբ այգեպանն առաջնորդեց դահլիճ: Մարթինի նրա մտնելուր համակրանքն էր վայելում: Մարթինին խօսում էր անգլիերէն, ի տարկէ ինչպէս օտարական, բայց բաւական տանելի. երբեք չէր նատում մինչեւ ուշ գիշեր ու մինչեւ ձայնի խուսելը չէր խօսում քաղաքականութիւնից, հնազելով իր տիրուհու յոգնածութեան, ինչպէս անում էին միւս այցելուները. բայ ի դրանից, նա եկել էր Դեւոնչիր օգնելու իր տիրուհու վշտին, երբ վերջինս կորցրել էր իր երեխան ու ամուսինն էլ մահուան անկողնումն էր: Այն օրուանից այդ հասուկի, դանդաղ ու հանդարտ մարդը կետտիի համար դարձել էր նայնպէս մի «բնաւանիքի անդամ», ինչպէս եւ այդ ծայլ սեւ կատուն, որ այժմ տեղաւորուում էր հիւրի ծնկներին: Փիսօն էլ իր կողմից նայում էր Մարթինիի վրայ, ինչպէս մի օգտակար ու սովոր տնային պարագայի. այդ հիւրը երբեք իր պոչին չէր կոխում եւ ընդհանրապէս իրեն այնպէս էր պահում ինչպէս վայել է մարդուն: Շատ յարմար ծնկներ ունէր, ուր Փիսօն սիրտխելով էր պառկում ու մռմռում, իսկ ճաչի ժամանակ երբեք չէր մոռանում նա, որ կատուների համար բնաւ հետաքրքիր չէ մխմիայն նայելը, թէ մարդիկ ինչպէս են ձուկ ուտում: Մի խոր բարեկամութիւն էր ընկել նրանց մէջ: Էյ, մի ժամանակ երբ փիսօն դեռ մի փոքրիկ փիսիկ էր, իսկ տիրուհին էլ խիստ հիւանդ ու նրա մասին հոգալու անկարող, Մարթինն բերել էր նրան Անգլիայից մի յարմար զամբիւղի մէջ դրած: Այդ օրից սկսած երկար փորձառութիւնը ուսուցել էր փիսօին, որ այդ դանդաղաշարժ մարդկային արարածը մի վտահելի բարեկամ էր:

— Ի՞նչ լաւ սարքել էք այդտեղ երկուսով. — ասաց Զեմմա տենեակ մտնելով, — կարծես տեղատուել էք ամբողջ երեկոյեան համար:

Մարթինի դէմքը բարձրացրեց կատուին ծնկներից:

— Կանուխ եկայ, — ասաց նա, — յուսալով որ ինձ մի բաժակ թէյ կը-տաք գնալուց առաջ: Ահագին բաղմութիւն է լինելու, իսկ Գրասինին հաղիւ թէ մի մարդավարի ընթրիք տա մեզ: Այդ արիստոկրատ անեղուն մարդու փոր կշտացնել չեն խմանում:

— Ա՛խ, ձեր չար լեզուն, — ասաց կինը ծիծաղելով: — Ձիշդ ինչպէս Գալլէն: Իսկ Գրասինի տեսքան մեղքերը քիչ են կարծես դեռ բաժակի էք նրա ուսին և կնոջը անշնորհք ամուսնութիւնը: Թէյ կը առանձնք միասինութիւնը: Թէյ կը առանձնք միասին հետը: Ես ձեզ համար երկու բաժակից: կետտին ձեզ համար դեւոնչիրեան կարկանդակներ է պատրաստել:

— Կետտին բարի աղջիկ է. Հ՞, փիսօ: Ի դէպ. ուրեմն վճռեցիք հազուստը: Ինձ ձեր այդ դեղեցիկ հազուստը: Վախենում էի, որ մոռանաք:

— Չէ՞ որ ձեզ խոստացայ հագնիմ, թէեւ քիչ տաք է արդէն այդ դիւերքայ համար:

— Ֆիօրօլում աւելի զով կը լինի: Իսկ ձեզ ամէնից աւելի այդ սպիտակ քաշմիրն է վայելում: Մի – քանի ծաքսմիրն է վայելում: Մի – քանի ծաղիկ եմ բերել, որ անց կացնէք ձեր դիկ եմ բերել, որ անց կացնէք ձեր հագուստին:

— Ա՛խ, ի՜նչ հրաչալի վարդեր են: Եւ ինչպէս սիրում եմ ես: Բայց աւելի լաւ է դնենք ջուրը. ծաղիկը չեմ սիրում վրաս:

— Չէ՞ ինչ. ա՛յ, դա ձեր անուանական արեւակայութիւններից մէկն է:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԿԻՐԱԿԻ 19 ՅՈՒՆԻՍ 1932

19 JUIN 1932

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՕԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1910

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԻՑՈՒ ԽՕՍՔ

ԳԷՈՐԳ ԶԱՎՈՒՇ

Սպիտակ ձիաւոր Սուրբ Գէորգ մը, որ հայկական բարձրանգակի անգունդներու վրայէն անցաւ, իր նիզակը խրած վիշապներու կոկորդին մէջ։

Անցաւ փոթորիկի պէս, ու այդ փոթորիկէն արթնցաւ գետնատակ ժողովուրդ մը՝ սարկաւագութեան սիւնին չղթայուած։ Ու ժողովուրդը հաւատաց անոր, սիրեց ու պաշտեց զայն, որպէս նոր օրերու Սասունցի Դաւիթ մը։

Ո՞վ էր ան։

Մնած Մարաթուկի եւ Հանտոքի փէչերուն տակ, մանուկ Գէորգին մէջ ըմբոստ օրով ու ժամով կը մեծնար։ Անհանգարտ մանկութիւն մը դիւղին մէջ, խռովայոյզ պատանեկութիւն մը Ամաքիոց վանքին մէջ։ Երջապահէն վրդովուած՝ ամէն տեղ տեսաւ հայ ժողովուրդի գետնատարած խռնարհութիւնը՝ Թուրքի ու Քիւրտի դաժան ու անգութ վարմունքին դէմ։ Զկրցաւ հաշտիլ այս անարդարութեան հետ, ու անոր մանուկ հոգին երբեք չդադրեցաւ տեր դուրս գալու իր մանկական ուժը փորձել՝ երբ գիշատիչները կը կուտային, ան իր մանկական ուժը փորձեց՝ երբ գիշատիչները իրենց գիւղի այգիները կը տարօրէին... Արիւնոտած սրտով պատեցաւ Վերին Կատարի ժայռերուն մէջ, երբ օր մը հանդիպեցաւ Ամերիկացի միսիոնարի մը, որ իր ընկերոջ հետ կ'երթար Մուշ։ Սարերու մէջ նետուած ինքնագլուխ ըմբոստ մը, որ իր ազգակից ուժով հայ սորուկի մարդու իրաւունքը կը բարձրացնէր գինք կրելու իրաւունքին։

Անկէ յետոյ ճամբան բացուած էր։

Գէորգ կ'երթար բանալու Մհերի դուռը, ու փակուած հօմը գտնելու եռեւէն կը գտնէր Դաւիթի Թուր կէծակին։ Աբաթոն ու Գէորգ կը ծնէին Մարաթուկէն, ու վար կ'իջնէին ժողովուրդին մէջ, բռնութեան չղթան խորտակելու համար։

Ազատութեան ճայնը կը հնչէր, փոթորիկը կը մեծնար, կազմակերպութիւնները իրարու կը յաջորդէին, անձնուրացներու չարքերը կ'աւելնային ու կռիւն ալիք կ'առնէր։

Ահա Գէորգը Սասունի առաջին կռիւներուն, 1891—1892։ Ահա, 1893ի մեծ ու յաղթական կռիւները, ուր Հրայրը, Գրգօն եւ Գէորգը կողք կողքի են։ Ահա 1894ի Սասունի ապստամբութիւնը Մուրատի, Գէորգի, Ադամի եւ Շէնոյեզի Գրգոյի գլխաւորութեամբ։ Առկէ յետոյ բանտ մկկուկէս տարի, ու Գէորգ նորէն կը յաջողի ազատիլ ու ապաւինիլ Հանտոքի բարձունքները։ Շարքերը կը չատնան, կռիւները նոր թիւ ու թափ կը առնան։ Գէորգը Սեբոյին հետն է, Գուրգէնին հետն է, Անդրանիկ ու Հրայրի կողքին։ Ժողովուրդին հետն է։ Ազատութեան ճամբուն վրայ կ'իյնան անոնց հերոսները, նորեր կուգան անոնց տեղը գրաւելու։ Գէորգ ամէնուն հետն է։ Ու այսպէս քանի տարի, անընդհատ, ան մնաց լեռներուն վրայ, գէնքը ուսին, աչքերը սուր։ Ան վար իջաւ դաշտերուն մէջ, ժողովուրդը կազմակերպեց, հրահրեց եւ յոյս ներշնչեց։ Ժողովուրդն անոր հաւատաց Աստուծոյ պէս, զայն նկատելով իր պահապան հրեշտակը։ Ու սարկութեան չղթային տակ ընկճուած զանգուածները տակացին բոլոր բռնութիւններուն, ու երբ ազատութեան աղաղակը երկինք հասաւ, ու երկինքը լուեց, Գէորգի բազուկը կայծակի պէս իջաւ, անարդարութիւնը մաքրեց։ Այն ատեն բազմութիւններն հաւատացին որ Աստուած մը վար իջած է երկրին վրայ։

Այդպէս էր Գէորգը, սպիտակ ձիաւոր։

Գէորգ Զավուշ մարտական յեղափոխութեան մակարդն էր։ Եկող բոլոր ուժերուն հետ գործեց։ Գացող բոլոր ուժերուն տեղը թողուց։ Մնաց միշտ երկրին մէջ, սիրեց ժողովուրդը եւ յանախ բռնե

ՂՈՍՈ ՄԱՍՂ
(ԳԵՂԳ ՁԱՆԱՀՅ ՅԱՇԱՏԱՎԱԿ)

Ղոսոն Մասղ Ղոսոն Ղոսոն Մասղ Ղոսոն Մասղ Ղոսոն Մասղ

— :-: —

ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ

Գրադարանի աշխատավորները ամեն տարի ստուգում են գրքերի առկայությունը, որպեսզի ժամանակին հայտնաբերեն կորած գրքերը։ Այս տարի ստուգումը սկսվեց ապրիլի 1-ին։ Ստուգումը ցույց տվեց, որ գրադարանի գրքերի 90—100 տոկոսը կորած է։ Կորած գրքերի մեծ մասը ընթերցողների ձեռքում է։ Ոմանք գրքերը տարիներով չեն վերադարձնում։ Ոմանք էլ, երբ գրքերը կորցնում են, ոչ մի միջոց չեն ձեռնարկում գտնելու համար։ Ոմանք էլ, երբ գրքերը կորցնում են, գնում են նոր օրինակ գնելու։ Բայց այդ նոր օրինակը գտնելը շատ դժվար է

ՊԱՐՏՔԵՐԸ.— Սըր Ուալթըր Լէյթընի կողմէ պատրաստուած տախտակը կը ճշդէ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ բաղդատական պարտքերու ճանաչը՝ մարմի հաշուով.— 12 միլիառ Գերմանիոյ համար, 51 միլիառ Ֆրանսայի, 130 միլիառ Անգլիոյ համար:

Հաւաքրի յետադգումը՝ ֆրանսական ելեւմուտքին պատճառեց 1800 միլիոն ֆրանքի բաց մը, զոր պէտք է փակենք խիստ միջոցներով:

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ.— Գերմանական երկաթուղիներու վրայ դրուած պարտքը 660 միլիոն մարք՝ հատուցումներու գլուխէն, չափազանց չէ: Եթէ հատուցումները ջնջուէին, գերման երկաթուղիներու պարտքը պիտի իջնար 10 միլիառ ֆրանքի, մինչ ֆրանսականը պիտի մնայ 65 միլիառ, իսկ անգլիականը 100 միլիառ: Այս կացութիւնը թոյլ պիտի տար Գերմանիոյ փոխադրութեան ծախքերը նուազեցնել նշանակելի կերպով:

«Հատուցումներու հարցը եւրոպական տնտեսութեան հարցն իսկ է: Գերմանիա իմքն իսկ չպիտի կրնար տոկալ տագնապին որ պիտի ստեղծուէր անոր շուրջ: Վստահ ենք թէ հատուցումներու ջնջումը արդար լուծումը չպիտի ըլլայ Լօգանի մէջ տրուած հարցին: Պարտքերը եւ հատուցումները տարբ մըն են անշուշտ, բայց մէկ տարբը եւրոպայի եւ տիեզերքի տնտեսական տագնապին: Պէտք է զայն դադմանել ո՛չ թէ պարզապէս բեռը փոխադրելով մէկ երկրէն ուրիշ երկիր, այլ ճիգերու գործակցութեամբ, որուն, առանց վերապահութեան կը տրամադրուի Ֆրանսա:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի Պէշիկթաշլեան թատերասրահին մէջ, 26 rue Troyon, Sèvres.

Տոմսերու գիները՝ 10, 20, 30 ֆրանք

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Կոմիտաս երկսեռ երգչախումբի մեծ համերգին

9 ՅՈՒԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ Salle Gaveau *ՄԷՋ*

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտուի Յակոբ Քիթապսըգեան, (Քէսապցի), 1932ի մարտ ամսուն կը գտնուէր Saint-Hippolyte-du-Ford(Gard.France) *խուլ-համրերու դպրոցը (*Institut Sourd-Muets*) Իմացնել հետեւեալ հասցէին՝* Mr. Soghomon Kitabsizian, Café Kessab, Alexandrette, Syrie.

— Կը փնտուի Կիւրէղեի (Պրուսա) Մարիամ Պօյաճեան, հօր անուն Նիկողոս (մեռած) մօր անուն՝ Մարգարիտ որ տեղահանութեան միջոցին կը գտնուէր Պոլիս, մօրաքոյրները Սողոմէն եւ Թագուհի: Մարիամ յանձնուած էր իր մեծ մօր Մարթայի խնամքին: 1915ին 11 տարեկան հասակին, մօրաքրոջ Թագուհիի հետ աքսորուած են Նիսիպին, ուր զինքը տեսնողներ կ'ըսեն թէ Մարիամ ծախուած է Արաբներու: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր մօր Մարգարիտ, Պօյաճեանի, 26 Rue Blanqui, *Փարիզ (13): Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել:*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանցքային, արեան, մորթի, քթի, կոկորդի, ականջիմիանդութ. տարրալուծում: Դիմել՝ **123 Bld. Sébastopol**, ժ. 9-12 եւ 2-8, եւ. կիրակի առաւօտները կամ **93 Rue d'Angoulème, Métro: Couronne** ժ. 5-8 եւ կիր. առաւօտները:

ՎԱՐՁՈՒԻ Է

քաղաքին կեդրոնը, պարապ խանութ մը, սենեակով (միասին): Ամէն տեսակ առեւտուրի յարմար: Չուար, կազ, էլեկտրականութիւն, դիւրամատչելի պայմաններ: Դիմել սեփականատիրոջ Պ. ՄԵԼԻՔՇԱՀԵԱՆԻ, 6, rue de la Fare, Marseille.

ՆԷՕՅԻԻ ՍԻՒՌ - ՍԷՆԻ ՄԷՋ ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Pont de Neuilly *եւ Պուա տը Պուլօնեի մօտ, տակաւին վարձու են քանի մը զեղեցիկ յարկաբաժիններ՝ ամէն յարմարութիւններով. 3 եւ 4 փիէս 10 - 15,000 ֆր., 5 փիէս 15 - 20,000 ֆրանք համաձայն յարկաբաժիններու: Մեծ խոհանոց, ճերմակեղէններու պահարան, հանդերձարան, ծառաներու համար խոհանոց եւ սենեակ, կեդրոնական ջեռուցիչ, վերելակ: Ինքնաշարժի յատուկ տեղ (Պօքս): Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 9 եւ 9bis* Rue Casimir Pinel *եւ* 11 Bld. de la Seine: *Մանրամասնութեանց համար դիմել՝* M. Verdonnet, 68 Rue Boursault, Paris (17), *հեռաձայն՝* Marcadet 56-63: *Փափաքողներու կը զրկուի չէնքին պատկերազարդ գրքոյկը:*

Istituto Nazionale Delle Assicurazoni
Գործակալութիւն «Opéra»
ՏՆՕՐ. ՏՕՐՖՄԱՆ
18 Chaussée d'Antin, փարիզ (9)
Հեռ. Provence 82—48
Կեանքի ապահովագրութիւն, կենսաթոշակ՝ շահաւոր սակով: Կ'ուզուին գործունեայ աշխատակիցներ:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ախտ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Սեւիֆօվիլ մեծ նուագահանդէս
ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

25 Յունիս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին

Maison Gaveau, 45 rue la Boetie Métro Miromesnil

ԼԻԻԲՍԷՆՈՒՐԿԻ ՍԻՆՖՕՆԻԿ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ
ՄԻԱՑԱԾ ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐՈՒ (40 ՀՈԳԻ)
Պատուոյ նախագահ՝ **Mr. EDOUARD HERRIOT**, *վարչապետ*

ՕՐ. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ (երգ), *Mr. WORMS (թաւջուժակ)* *(1er Prix du Conservatoire)*
ՕՐ. ԱԼԻՍ ԵՐԱՄԵԱՆ (ջութակ) *Mr. DEVRED (սրճեղ)* *(1er Prix du Conservatoire)*
Mlle GAUDET (տաւիղ) *(1er Prix du Conservatoire)*

Ցայտագրիւն մէջ՝ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ ԴՈՐՁԵՐԸ
Ինչպէս եւ Պէքհովէնէ, Մոցարտէ, Շուպէրէ, Վէպէրէ դասական կտորներ
ԳԻՆԵՐ՝ 30, 25, 20, 15, 10 եւ 7·50 ֆրանք
Տոմսերը կը ծախուին ծանօթ տեղերը:

ԹԱՆՕԹ ԴԵՐՁԱԿ
Նուպար Ամիրխանեան
Րիւ Մօշնիէէն փոխադրուած է 171 Ave. de Clichy, *Paris (17)*, Métro Brochant: *Դիներու վրայ կարեւոր զեղչ: Աժան եւ ընտիր կերպասներ: Ա. Ֆասօն ալ կը կարէ:*

ՄԻՋԱԳԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալլ ֆրանս., առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շռն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրաձկեան դարմանում (**radio-théraphie profonde**), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Շակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

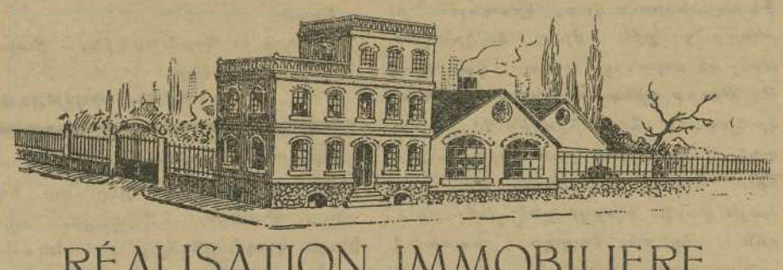
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, ձեւագրական եւ ֆրէօտեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ զրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. Georget et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

RÉALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել որեւէ պայմանաւորութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար: երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70* եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան: Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*:

Նշանեան *20, Passage Prado,* (մէթրօ Սէն-Ջրնի)

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷ
ՏՕՔԹՕՐ ԱՍԼԱՆ
ՓՈԽԱԴՐԱԾ Է ԻՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ
34 Boulevard de Clichy, Paris (18)
Métro: Pigalle Tél. Marcadet 76-65
Ընդունելութեան ժամերը ամէն օր ժամը 11էն կէսօր եւ 3էն 8ը: Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12.

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԵԻԷՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿՈՐ ԿՈՒՐՕՆԻ, ՊՈՒՅԾԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ
բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո
ՄԱՔՈՒՐ եւ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ
կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առաւտները ժամադրա եւ համ. կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:
Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Etude de Me **BERNARD WAHÉ** (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97
Կը տանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարանները. առջեւ, կուտայ certificats de coutumeներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն
ճաշարան ԳԱՌԼՕ
34 Rue St. Lazare, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անունի մածունը

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՔԱՍՏԱՐԱՆ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ԳՐ. ԹԷՎԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր
փողոցի արկածներու *մասնագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*
հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI
Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot
Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114: Օթոպիւս BA, AZ *եւ* BT
Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

Հայրենակիցներու ուշադրութեան
Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, համովն մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենաք: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulème
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (32)

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՕՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Ճշմարիտ որ չէ: Բայց մտածում եմ, որ թեզմ ծաղիկների համար անտանելի տխուր է լինելու ամբողջ գիշերը ինձ նման մի ձանձրալի էակի կրծքին ասեղած լինելը:

— Վախենամ, որ այս երեկոյ մեզ բոլորիս էլ սաստիկ ձանձրալի լինի: Այդ «զրոյցը» անտանելի ծանր է լինելու:

— Ինչո՞ւ:

— Է՛, Գրասինին ինչ էլ որ սարքում է իրեն պէս ձանձրալի է դուրս գալիս:

— Մի՛ լինիք չար: Լաւ չէ, այդպէս էք ասում ու գնում էք մարդու տունը հիւր:

— Դուք միշտ իրաւացի էք, տիկին: Եթէ այդպէս է՝ ասենք ձանձրալի է լինելու, որովհետեւ հետաքրքիր մարդոց կէսը այնտեղ չեն լինելու:

— Ինչո՞ւ:

— Զգիտեմ: Ոմանք այստեղ չեն. միւսները հիւանդ են, կամ գոնէ ու են մի որ եւ է ուրիշ պատրուակ խոյս տալու համար: Հաւանօրէն մի կամ երկու դեսպան կը լինի, մի քանի դերմանացի գիտնական այլ եւ սովորական երիտասարդ ամբոխը, տուրիստներ, ուսա իշխաններ, զրագէտների կլուբի երեւելիներից ու մի քանի ֆրանսացի սպայ: Եւ կարծեմ ուրիշ ոչ ոք, ի հարկէ չհաշուելով նոր երգիծաբանը. նա երեկոյթի առիւծն է լինելու:

— Նոր երգիծաբա՞նը. Բիվարէ՞ցը: Բայց չէ՞ որ Գրասինին նրա մասին այնպէս խիստ էր խօսում:

— Այո՛. բայց քանի որ այստեղ է արդէն, եւ խօսակցութեան նիւթ է դառնալու, Գրասինի պիտի ցանկանայ, որ այդ նոր աւիւնը ամէնից առաջ իր տանը երեւան գայ: Վստահ եղէք, որ Բիվարէյ ոչինչ լսած չլինի Գրասինիի վատ վերաբերմունքի մասին: Աւելին՝ նա ինքն էլ շուտով դէմի կ'ընկնի. անխելք մարդ չէ:

— Ես նոյն իսկ չգիտէի էլ որ եկել է:

— Եկաւ երէկ երեկոյեան: Ա՛յ, եւ թէյը: Ոաքի մի ելնէք, թողէք, թէյը մանը ես կը մօտեցնեմ:

Նա ոչ մի տեղ իրեն այնպէս լաւ չէր զգում, ինչպէս այստեղ այս փոքրիկ հիւրասենեակում: Զեմմայի բարեկամութիւնը, իր սեփական հրապոյրի նրա հանդիսա անպիտակցութիւնը, նրա բաց ընկերական վերաբերմունքը ամէնից պայծառ կէտն էր Մարտինիի ոչ այնքան լուսաւոր կեանքում: Հէնց որ թախիծը տիրում էր սրտին, գալիս էր այստեղ իր գործերից յետոյ եւ մեծ մասով նստում էր լուռ, ու նայում, թէ ինչպէս Զեմման բանում էր գլուխը կախած կամ թէյ էր ածում: Զեմման երբեք չէր հարցնում թէ ի՞նչն էր նրան անախորժութիւն պատճառում եւ երբեք էլ չէր յայտնում իր վշտակցութիւնը բառերով: Բայց Մարտինի միշտ հեռանում էր այդտեղից հանգստացած ու սիրտ առած, զգալով, որ ինչպէս ինքն էր ասում «դեռ երկու շաբաթ էլ կարող էր քաշ գայ»: Զեմման, առանց ինքը դիտենալու, մարդ հանդստացնելու մի հազուագիւտ շնորհք ունէր: Երկու տարի առաջ, երբ Մարտինիի ամենամօտիկ ընկերները բռնուել էին Գալարբիայում ու հրացանի բռնուել, նրա միակ նեցուկը Զեմմայի ամուր հաւատքն էր եղած:

Կիրակի օրերը գալիս էր երբեմն «խօսելու դործի մասին»: Այս գործուելու դործի մասին էր այն բոլորը, որ կապ ունէր Մացցինիի կուսակցութեան դրական գործունէութեան հետ, որին պատկանում էին երկուսն էլ: Այն ժամանակ Զեմման բոլորովին ուրիշ մարդ էր դառնում. սառնարիւն, թափանցող ու տրամաբան, անսովոր կերպով բարեխիղճ եւ բացարձակապէս անկողմնապահ: Նրանք, որոնք միայն իրրեւ քաղաքական գործիչ էին ճանաչում Զեմմային, համաձայն էին նրան խիստ կարգապահութեան բովիցն անցած մի փորձած դաստիարակի, որի վրայ կարելի էր վստահանալ, այլ եւ կուսակցութեան քաջ ու ամէն տեսակէտից արժէքաւոր մի անդամ, միայն թէ քիչ զուրկ ջերմութիւնից ու յափշտակութիւնից:

— Նա ծնուած է քաղաքական դեր խաղալու ու արժէ մեզ նման տասներկուսին, բայց միայն այդքան. — ասել էր Գալլին նրա մասին: Իսկ Մարտինիի ճանաչած «տիկին Զեմման» չատ աւելի մի բարդ էակ էր:

— Ի՞նչ տեսակի մարդ է ձեր նոր երգիծաբանը, — հարցրեց տիկինը մօտենալով պահարանին ու խօսելով Մարտինիի հետ ուսի վրայից: — Ա՛յ, Զեզարէ, ձեզ զարհուրելի ու չափազանց պատուղներ: Ի դէպ, ինչո՞ւ համար յեղափոխականները բոլորն էլ չատ են սիրում քաղցրեղէն:

— Ամէն մարդ էլ սիրում է, միայն ուրիշները պարտք են համարում ծածկեն: Հարցնում էք նոր երգիծաբանի մասին: Սովորական կանայք ուզղակի յափշտակուում են, իսկ ձեզ նա դուր չի գալու: Մի պաշտօնապէս սրախօս, որ նուաղկոտ տեսքով ոտքի տակ է տալիս աշխարհքը իր զեղեցիկ պալատուհան թեւիցը քաշ արած:

— Ձեր խօսքը իսկակա՞ն մի պարուհու մասին է, թէ պարզապէս չարացել էք եւ դուք էլ էք ուզում սրախօսէք:

— Աստուած չանէ: Ո՛չ. իսկական պարուհի եւ համարւում է չափազանց էլ զեղեցիկ, ի հարկէ նրանց համար, որոնք պտոյտ զեղեցկութիւնն են սրտում: Ինձ անձամբ դուր չի գալիս: Ունկարացի մի գնչուհի է կամ նման մի բան, եւ, ինչպէս Բիթարդոն է ասում, Գալիցիայի գաւառական թատրոններից մէկում երբէք չէ եղել: Դուրս է գալիս որ Բիվարէն չատ վճռական մարդ է եւ իր բոլոր ծանօթներին ներկայացնում է այդ աղջիկը բոլորովին անթերի ազգատոհմ, կարծես իր ազգ մօրաքոյրը լինի:

— Է՛, ի՞նչ կայ որ. գա մի ազնուական է նրա կողմից, քանի որ մի անթիւն է նրա կողմից, քանի որ մի անգամ վերցրել է հետը:

— Դուք կարող էք խնդրին այդպէս նայէք, սիրելի տիկին, բայց հասարակութիւնը նոյն աչքով չի նայում, եւ կարծում եմ, որ չատերի համար անախորժ է ներկայացիլ մի կնոջ, որ ակնյայտնի կերպով նրա սիրակնէն է:

— Ինչպէս կարող են իմանալ, քանի որ ինքը չի ասում:

— Շատ է պարզ. ինքներդ էլ կ'ըմբռնէք հէնց որ հանդիպէք: Բայց կարծեմ Գրասինիի տունը բերելու միտք համաձայնութիւն չի ունենայ:

(Շար.)

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ամբողջ երկիրները	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆԻՍ 1932

21 JUIN 1932

Հ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1911

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԺՈՂՈՎԷ ԺՈՂՈՎ՝ ԴԷՊԻ ԱՆԾԱՆՕԹԸ

Միջազգային դիւանագիտութիւնը կը ջանայ կոտրել ժողովրդու մը ոգին: Կ'երեւի, Ժընեւի բարելոնը նեղ սկսեր էր զալ քաղաքական հեռատեսութեան մարգանքներուն եւ ահա, պէտք տեղի տալու զինաթափութեան սեղանին չուրջ, իւրաքանչիւրը ջինուած տեսակէտի մը անհաչա յամառութեամբ: Իրարու խաղ ըլլալու ճիգերը այս ժողովին մէջ՝ իսկապէս զուտաճալի են անոնց համար՝ որ ուրիշ բան չեն սպասեր անկից:

Ու մէկը չվերջացած, մարդկութեան պաշտօնական ու տիրապետող դէմքերը երբ կը վազեն Ժընեւէն Լօզան, մեծ յոյս մը չէ որ կը ներշնչեն՝ այս անգամ գոնէ, յանգելու դրական արդիւնքի մը:

Այո՛. Լօզան բացուեցաւ յաւատեսութեան բարեյոյս ատոդին տակ: Ժողովի տեւողութեան՝ պարտքերու յետաձգման յայտարարութիւնը որ կատարուեցաւ պահանջատէր պետութեանց կողմէ, կրնայ թերեւս, յաւատեսութեան չունչ մը փչել յոգնած հատուցողներուն վրայ: Բայց հիմնական տարակարծութիւնները կը մնան անխախտ ու անփոփոխ:

Ու դեռ մէկը չվերջացած ու միւսը չհասած, Անգլիա կ'առաջարկէ հրաւիրել տնտեսական համաշխարհային խորհրդաժողով մը:

Երեք ժողով — երեք ոգրախառն զաւեչա — չատ է հակայ բազմութիւններուն համր, որոնք չոր հացի յուսահատ փնտռտուքնեքուն մէջ, կը մղուին բռունցք սեղմել օրուան իշխանաւորներուն եւ կարգերուն դէմ:

Ամփոփենք կացութիւնը:

Կենսատու ներարկումի փորձ մըն է որ կը կատարուի Ժընեւի Զինաթափութեան ժողովին, որ չատ չանցած, պէտք է արձանագրէ իր սայթաքումը կամ առ առաւելն յաջողութեան սկիզբը մը...

Յարդ, ամիսներու տքնջան խորհրդակցութիւնները յանգած են միայն քիմիական եւ միջքրոպային պատերազմի վերացման — սկզբունքով անշուշտ: Ու բաց ի մէկ քանի անկարեւոր կէտերու չուրջ համաձայնութենէ, Զինաթափութեան ընդհանուր յանձնաժողովը ոչ մէկ կարեւոր քայլ ունի նշանակելիք: Երկու դլխաւոր տեսակէտներ Ֆրանսականն ու գերմանականը կը մնան անհաչա: Գերմանիա կը չարունակէ պահանջել իրաւունքներու հաւասարութիւն: Իսկ Ֆրանսա, բնականաբար աւելի ուժեղ եւ ներքին կազմակերպութեամբ նոյնքան պատրաստ եւ ընդունակ դրացիի մը կողքին՝ նախ կը մտածէ իր ազգային ապահովութեան վրայ:

Կարելի պիտի ըլլա՞յ եղք մը գտնել: Ու Ֆրանսայի, Ամերիկայի եւ Անգլիոյ ներկայացուցիչներուն համաձայնութիւնը՝ աշխատանքի եղանակին չուրջ, պիտի նպաստէ՞ լոյսի չաւիղ մը մացնելու թանձր ու մռայլ մթնոլորտին մէջ:

Երկրորդական կէտերու չուրջ՝ ժամանակաւոր համաձայնութիւն: Ու յետոյ, կրկին ժողով: Մինչեւ թերեւս փոթորիկը պոռթկայ անակնկալ ու փոքր անկիւնէ մը, ինչպէս 1914ին:

Գալով Լօզանի, հինգ պահանջատէր պետութեանց յայտարարութիւնը՝ վճարումներու նոր յետաձգման մասին, ճարտար հնարք մըն էր՝ առաջին քայլէն իսկ՝ ժողովը չվիժեցնելու, եւ անոր յետագայ աշխատանքներուն համար առեղծելու յուսատու եւ նպաստաւոր մթնոլորտ մը: Գերմանիա որ արդէն չպիտի վճարէր նախատեսելով թէ ի՞նչ ընթացքի մէջ կը մտնեն ժողովին աշխատանքները: Հաստատենք միայն դրական առաջին քայլը — Հինգերու յայտարարութիւնը — որուն առեղծած նպաստաւոր մթնոլորտը կը մնայ օդտագործել: Զինչափ նեղ են անշուշտ որ մեծ դեր պիտի կատարեն: Իսկ եթէ պատուիրակութիւնները մնան անխախտ իրենց դիրքերուն վրայ, ինչպէս փնտռի մէջ, հետեւանքը պարզ է: Ինչպէս կը հաստատէր Էրիօ, կողմերը կը գտնեն իրենց ազատութիւնը ու վէճը կը յաւերժանայ տագնապին հետ, առեղծելով աւելի խոր բարդութիւններ:

Գալով անգլիական դիւանին՝ անտեսական համաշխարհային ժողովի մը գաղափարին, պարզ է թէ սերտօրէն կապուած է Լօզանի: Անոր ձախողումը՝ ձախողումն իսկ է ուրիշ որ եւ է ձեռնարկի միջազգային մարդի վրայ: Լօզանը մեծ հարցական մըն է առաջիկայ մարդի վրայ: Լօզանը մեծ հարցական մըն է առաջիկայ. ու քանի դրական պատասխան մը չէ տրուած անոր՝ միջազգային հակամարտութեանց Սիզիֆոսին կողմէ, անտեսական ընդհանուր կացութեան բարւոքման ուրիշ որ եւ է ձեռնարկ կը մնայ հետաձգել մը:

Ու այսպէս, ժողովէ ժողով, դիւանագէտներու աշխարհը՝ մարդկութիւնը կը տանի դէպ ի վաղուան անծանօթը:

Մ. Ե.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽԵԼՔԻ ՇԱԲԱԹ

— :-: —

Բոլշեւիկները ուզին իրենց հնգամեակը: Թուրքերն ունեցան իրենց հնամեակը, կամ դեռ պիտի ունենան: Ֆրանսացիները տարիներէ ի վեր, կը սարքեն բարութեան շաբաթ մը: Ըսել չէ թէ տարին մէկ շաբաթ միայն. բարի Ֆրանսացին կը ցնծայ յօգուտ չունեւորին եւ յետոյ 51 շաբաթ, ձեռքգրպանէն դուրս չի հաներ: Պարզապէս, այդ շաբթուան 7 օրը, ինչ մը աւելի կուտայ:

Ահա երեք օրինակ· որոնցմէ պիտի առաջարկէի հետեւիլ երրորդին՝ իր ամէնէն կարճը՝ որ ամէնէն աւելի կը չարմարի մեր Հայու անհամբեր խառնուածքին: Բայց կապկօրէն իւրացուցած չըլլալու եւ մեր Հայու ինքնատպութիւնը փաստելու համար, պիտի թելադրէի տարուան մէջ 7 օրը կոչել խելքի շաբաթ: Եւ որպէսզի շաբաթը տայ իր առաւելագոյն օգուտը, պիտի թելադրէի նաեւ զայն զուգադիպել տարուան այն շաբթուն, երբ ամէնէն աւելի վտանգ կայ որ Հայերը բացնեն իրենց խելքը: Այս վերջին կէտը կը մնայ միայն ուսումնասիրելի, որովհետեւ վիճելի: Աւոր համար որ պրիդդոներ շատ կան թէ չկայ Հայ մը որ ամէն օր իր խելքը կորսնցնելու վտանգին ենթակայ չըլլայ:

Ցետոյ կը ճշդենք այդ պարագան: Առայժմ մտածենք թէ ի՞նչ պիտի ընենք այդ շաբթուան ընթացքին:

Եւ որովհետեւ, խառնուածքներն ու գործերը կը տարբերին ու բաժանումներ շատ կան մեր մէջ, իւրաքանչիւրը պէտք է իր խելքը գործածէ համաձայն իր պէտքին:

Այսպէս, ռամկավարները կը տեսնուի թէ պէտք ունին իրենց մտածումները կարգի հրաւիրելու: Այդ շաբթուն, գոնէ ռամկավար խմբագիրները պէտք է խորհին թէ ինչպէս կրնան երկրէ երկիր՝ իրենց մտածումներուն միջեւ հաշտ միութեան գլուխ մը: Մէկ շաբթուան այս խորհրդակցութիւնը՝ իրենց համար կ'ունենայ այն օգուտը որ տարուան մնացեալ 51 շաբաթը՝ ժողովուրդը չեն մատներ շփոթի եւ թերեւս ո՞վ գիտէ, կը դադրին ծիծաղելի ըլլալէ՝ իբրու հակաստական խմբագրականներ թխելով՝ մէկ շաբաթէն միւսը:

Այս գործին մէջ՝ իրենց իրր առաջնորդ պէտք է ընտրեն մէկը որ յայտնուած ըլլայ իրր ինքն իրեն հետեւողական մարդ մը: Եւ որովհետեւ իրենց մէջ կը պակսի օրինակը, կ'առաջարկեմ որ եւ է դաշնակցական մը:

Հնչակեաններէն պէտք է այդ շաբաթը յատկացնեն փնտռելու թէ ո՞ւրկէ կրնան ինչ մը խելք գտնել եւ երբ տեղը գտնեն, քաղ բարի ըլլան նաեւ յայտնելու հօկնիներուն:

Դաշնակցականները պէտք է այդ շաբթուն յանուն հաւաքել խելքը զոր ցրուած են տարուան մնացեալ 51 շաբաթներու ընթացքին, զանազան հարցերու եւ գործերու համար:

Իսկ չէզոք հասարակութիւնը՝ եթէ կրցաւ 7 օրուան խորհրդածութեամբ գտնել ելք մը՝ աչ, ձախ ու ձախաւեր հրմշտուքներէն՝ որոնց ենթարկուած է, վստահ եղէք, ազգը փրկուած է:

Կը տեսնէք թէ մեծ են օգուտները: Միայն թէ ո՞վ պիտի ունենայ իրաւունքը՝ յայտարարելու «խելքի շաբաթ» ամբողջ հայութեան համար:

Այս մասին, մեծ նշանակութիւն ունի եգիպտոսի *Արեւին* կարծիքը:

ԽԱՐՏՈՑ

ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

Ստացանք 3· Օշականի վէպին ՄՆԱՑՈՐԴԱՑի նոր թիւերը, էջ 225—256:

Ուշադրութիւն.— Շատեր մեզի կը դիմեն նամակով եւ կը պահանջեն պակսած թիւերը: Կը խնդրուի նշանակել թէ ո՛ր էջէն ո՛ր էջը կը պակսի: Փոխանակ գրելու պրակներուն թիւը՝ գրել էջերուն թիւը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԸ

Պ. Էրիօ գոհ է արդիւնքէն

Ֆրանսայի վարչապետ Պ. Էրիօ եւ պատերազմական նախարարը Պ. Փօլ Պոնքուր չաբաթ օր վերադարձեր էին Փարիզ, ուր նախարարաց խորհուրդին մէջ՝ զեկոյց տուին Ժընեւի եւ Լօզանի միջազգային բանակցութեանց ընթացքին մասին: Նախարարաց խորհուրդը միաձայնութեամբ հաւանութիւն յայտնեց Ֆրանսական պատուիրակութեան գործունէութեան:

Ֆրանսայի վարչապետը Պ. Էրիօ մամուլի ներկայացուցիչներուն հետեւեալ յայտարարութիւնները րրաւ, Ժընեւի եւ Լօզանի աշխատանքներուն մասին.

— Եթէ ուզեմ անձնական տպաւորութիւնս արտայայտել, ընտիպուած եմ ըսելու թէ գոհ եմ:

«Գոհ եմ նախ անոր համար որ եւրոպական հարցերու կարգադրութիւնը, յետ այսու մտած է համաշխարհային շրջանակի մէջ:

«Գոհ եմ նաեւ անոր համար որ վճարումներու յետաձգման փշոտ հարցը գտաւ իր տրամաբանական լուծումը:

«Ի՞նչպէս գոհ չպիտի ըլլայի տեսնելով բոլորը մտահոգող հարցի մը տրամաբանական լուծումը: Եթէ խորհրդաժողովը ձախողի, իւրաքանչիւր կողմ իր գործի ազատութիւնը պիտի գտնէ, իսկ եթէ յաջողի, ինչպէս կը յուսամ, պէտք պիտի ըլլայ նախկին դաշնագրերը մտցնել նոր համաձայնութեանց մէջ:

«Վերջապէս գեղեցիկ սկզբնաւորութիւն մը ունեցաւ ժողովը: Անշուշտ, հիմնական դժուարութիւնները կը մնան, բայց առանց ապառնալու խորհրդաժողովի ապագային»:

Լօզանի պատուիրակները մէկ լաւատես հանդարտութիւն մը կը սիրէ ժողովի աշխատանքներուն ընթացքին՝ վճարումներու յետաձգման մասին՝ պետութեանց յայտարարութեան հետեւանքով: Պատուիրակները իրենց մասնագէտներուն հետ կ'ուսումնասիրեն դրուած հարցին զանազան կողմերը, խորհրդաժողովի աշխատանքներուն կանոնաւոր կազմակերպումը, նախատեսուած երկու յանձնախումբերու կազմութեան ծրագիրը, եւրոպայի տնտեսական վերակազմութեան և պարտքերու և հատուցումներու հարցերուն միջեւ սերտ կապակցութեան մը հաստատումը: Ասոնք են դլխաւոր հարցերը որոնցմով կը զբաղին երկու օրէ ի վեր պատգամաւորները:

*** *Պերլինի ձախակողմեան մամուլը՝ պարտքերու եւ հատուցումներու դէպ ի վերջնական ընդյում՝ առաջին քայլ մը կը նկատէ՝ ժողովի ընթացքին՝ վճարումներու յետաձգման մասին՝ պահանջատէր պետութեանց կատարած յայտարարութիւնը: Սակայն կը վախնան որ խորհրդաժողովը առանց արդիւնքի վերջանայ եւ միջազգային պարտքերու հարցը երկար տարի տակաւին մնայ անորոշ:*

Այս տեսակէտով, Պ. Էրիոյի յայտարարութիւնները գերմանական երկաթուղիի բարգաւաճ վիճակին մասին, կը նկատուին տեսակ մը սպառնալիքներ:

Ձախակողմեան մամուլը լաւատես չէ եւ կը կարծէ թէ Ֆրանսա կարգ մը քաղաքական պահանջներ պիտի դնէ իբր փոխարինութիւն: Իսկ գերման սպայակոյտի օրկանը կը թելադրէ գերման պատուիրակութեան որ չխուսափի Ֆրանսայի հետ մենամարտ մը եւ մերժէ որ եւ է նոր յանձնաժողովութիւն:

Զինաթափութեան ժողովը

Երեսակ տեսակցութիւններ

Զինաթափութեան ժողովը կը խոստանայ կենդանութեան նշաններ ցոյց տալ, երկարատեւ թմրութենէ մը յետոյ: Ֆրանսայի պատերազմական նախարարին Փօլ Պոնքուրի թելադրութենէն յետոյ՝ ընդհանուր յանձնախումբին յղելու ինչ որ կարելի է լրացած նկատել մասնագիտական յանձնախումբերու մէջ, աշխատանք պարտադրած է զինաթափութեան ժողովին: Կը ջանան ճշդել ու դասաւորել բոլոր այն կէտերը՝ որոնց չուրջ համաձայնութիւն գոյացած է յանձնախումբերուն մէջ:

Ակնկիծ պատ, ժողովին աշխատանքները արդիւնաւորելու համար, Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի ներկայացուցիչները պէտք տեսեր էին տեսակցութեան մը ընթացքին կարգ մը որոշումներ տալու: Կիրակի օր, այս մտքով, Ժընեւ հաւաքուեր էին Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը, Անգլիոյ վարչապետն ու արտաքին եւ ներքին նախարարները, եւ Ամերիկայի ներկայացուցիչները: Երեք պետութեանց ներկայացուցիչները կը ջանան զինաթափութեան մասին գտնել տեսակէտներու միջին մը, զոր կարելի ըլլայ առաջարկել նաեւ ուրիշ պետութեանց: Կարծիքի չօշափում մը տեղի ունեցաւ նաեւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին Պ. Կրանտիի հետ:

Կը կարծուի թէ չորս կէտերու վրայ կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութիւն գոյացնել: Ա) Ջնջում պատերազմական մեծ դարձիքներու, որոնք ամէնէն աւելի սուղի կը նստին եւ քաղաքային բնակչութեանց համար ամէնէն վտանգաւորներն են, ինչպէս մեծ թնդանօթներ, հրասայլեր, ռմբաձիգ մեծ օդանաւեր, եւայլն: Բ) Ջնջում քիմիական եւ միջքրոպային պատերազմի, որուն մասին արդէն համաձայնութիւն գոյացած է մասնագիտական յանձնախումբին մէջ: Գ) Պատերազմական եղեւմուտքի կրճատում: Դ) Հաստատում զինաթափութեան տեւական յանձնախումբի մը, որուն գործը պիտի ըլլայ հսկել պայմանագրութեանց կիրարկման

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԴԺԳՈՀՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՇԱՏՆԱՑ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

— :-: —

ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ

«Ժուռնալ» կը գրէ·

— Հակառակ Մոսկուայի կառավարութեան թափած ջանքերուն, ճշմարտութիւնը շպարելու եւ պահպանելու համար խորհրդային դրախտի առասպելը, բացարձակապէս ստոյգ է թէ ռուս գիւղացիներու եւ բանուորներու դժգոհութիւնը ամէն օր կ'աճի, Ստալինի բռնատիրութեան դէմ:

«Այս դժգոհութիւնը երկու պատճառ ունի:

«Նախ սովը կարգ մը շրջաններու մէջ, ինչպէս Ուկրայնա, Ուրալ, Հիւսիսային Կովկաս եւ ուրիշ շատ մը շրջաններու մէջ՝ պաշարի անբաւարարութիւնը: Այս տեսակէտէն, կացութիւնը այնքան աւելի վրդովիչ կը թըւայ, որքան թերի սերմնացանը եւ կլիմայական աննպաստ պայմանները վաղ կը պատճառեն թէ սեպտեմբերի հունձքը գէշ պիտի ըլլայ: Այնպէս որ, հակառակ արտակարգ զգուշութիւններուն, արգիլելու համար սովահար գիւղացիներու հեռացումը իրենց վայրերէն, ասոնք կ'երթան դէպ ի կեդրոնները, ուր կը յուսան ինչ մը սրճուելդ գտնել: Մինչդեռ գործաւորները, որոնց օրավարձերը՝ ապրուստի սղութեան հետեւանքով՝ չնչին բան մը դարձած են, վտանգաւոր կերպով կը շարժին: Միայն մայիս ամսուն, Կիեւէն արձանագրած է 125 գործադուլ կամ խափանարար արարքներ:

«Կիեւէն բնականաբար գործածել ուզեց ննչինչ միջոցներ, որոնց սաստկութիւնը խորհրդային վարչածեւի մեծաշնորհներէն մէկն է, եւ որոնք ժողովրդային դժգոհութեան հայթայթեցին երկրորդ սեռնդ մը: Գիւղակահարումներուն՝ գործաւորները պատասխանեցին մահափորձերով: Թուրտսովի մէջ, Կիեւէն գործակալը սպանուեցաւ: Լուկաճովի մէջ՝ ուրիշ մը ծանրօրէն վիրաւորուեցաւ: Վերջապէս, կրակեցին Օրճոնիձիցէի վրայ՝ նախագահը ազգային տնտեսութեան գերագոյն խորհուրդին եւ անձնական բարեկամ Ստալինի, այն պատճառն որ կ'այցելէր Տունպասի գործարանները:

«Թերեւս չափազանց պիտի ըլլար եզրակացնել թէ այս իրողութիւնները անմիջական վտանգ մը կը մատնանշեն Ստալինի կառավարութեան համար: Այսքան հանդերձ, անոնք կը կազմեն բոլորովին լուրջ ազդարարութիւն մը, որ իր անդրադարձումն ունեցաւ Բաղաֆ· Դիւանին մէջ: Այդ պատճառաւ է որ վերջին նիստերէն մէկուն մէջ, Բականովիչ ռուս համայնավար կուսակցութեան ընդհ· քարտուղարին օգնականը, բառն յարձակում գործած է Մոլոտովի վրայ, նախագահը ժողովրդային գործավարներու խորհուրդին, զայն մեղադրելով թէ իր անոդոք միջոցներով բանուոր դասակարգը կը հանէ վարչածեւին դէմ:

«Բականովիչի անունին վրայ կ'արժէ ուշադրութիւն դարձնել: Իրօք անկարելի չէ որ Ստալին ժամանակաւոր կերպով, անոր վրայ բեռցնէ իշխանութեան պատասխանատուութիւնները, երբ կը կարծուի թէ հեռու չէ այդ օրը) մարմնական յոգնութիւնն ու բազմակող սպառումը Կրեմլինի դաժան տիրակալին պարտադրեն իմաստուն հանգիստ մը:»

ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐ ԿՈԼԽՈԶՆԵՐՈՒ

Լեհական թերթերը կը գրեն թէ, խորհրդային Միութիւնը ցարդ նմանը չտեսնուած տնտեսական տագնապի շրջան մը կ'անցընէ: Հողերու համայնացման ձախողութիւնը այնքան իրական ու մեծ է որ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնը մտադրած է հաշուեյարդարի ենթարկել կոլխոզները:

ՄԵՔՍԻԿԱՅԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Մեքսիկայի արեւմտեան ծովեզրին վրայ, մայրաքաղաքէն 800 ֆիլոմեդր հեռու, երկրաշարժի բուռն ցնցումներ տեղի ունեցած են: Ամէնէն աւելի վրնասուած է Մանզանիլլա քաղաքը, ուր բազմաթիւ տուներ փլած են: Մարդկային զոհերու թիւն ալ մեծ է:

ՅԱՅԳԱԿԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Ես ներկայ եղած եմ Հայկական Հանրապետութեան հռչակման տօնակատարութեան։ Ներկայ եղած եմ նաեւ Հայկական Հանրապետութեան Ամերիկայի դեսպանատան բացման հանդիսութեան։ Ներկայ եղած եմ Հայկական Հանրապետութեան Ամերիկայի դեսպանատան մէջ տրուած ճաշկերոյթին։ Ներկայ եղած եմ Հայկական Հանրապետութեան Ամերիկայի դեսպանատան մէջ տրուած ընդունելութեան։ Ներկայ եղած եմ Հայկական Հանրապետութեան Ամերիկայի դեսպանատան մէջ տրուած պարահանդէսին։ Ներկայ եղած եմ Հայկական Հանրապետութեան Ամերիկայի դեսպանատան մէջ տրուած ընդունելութեան։ Ներկայ եղած եմ Հայկական Հանրապետութեան Ամերիկայի դեսպանատան մէջ տրուած ճաշկերոյթին

ԲՐՈՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

(Վէպ)

Գ.

ՄԱՍ

— Ինչպէս, — հարցուց Մարկոս, — դուն ալ չե՞ս ուզեր հաւատալ որ ես եմ Վարդան Մամիկոնեան...

= Ո՛չ, ես կը հաւատամ, — պատասխանեց Վարդան, — բայց ուրիշներ կրնան չհաւատալ, եւ ես չեմ ուզեր որ իմ անունս ինծի համար նոր թշնամիներ յարուցանէ...

— Ինչո՞ւ, — հարցուց Մարկոս, — ինչո՞ւ չես ուզեր որ ամբողջ աշխարհ գիտնայ թէ դուն ես Վարդան Մամիկոնեան, որ Հայոց Սպարապետ եղած ես, որ Հայաստանի ամենէն մեծ հերոսներէն մէկն ես...

= Ինչո՞ւ, — պատասխանեց Վարդան, — որովհետեւ ես ալ մարդ եմ, ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ թերութիւններս, ունիմ իմ մոլութիւններս, ունիմ իմ ատելութիւններս, ունիմ իմ սիրոյս առարկան, ունիմ իմ կիրքերս, ունիմ իմ ցանկութիւններս, ունիմ իմ ձգտումներս, ունիմ իմ նպատակներս, ունիմ իմ ուզածներս, ունիմ իմ չուզածներս, ունիմ իմ ատելիներս, ունիմ իմ սիրելիներս, ունիմ իմ ընկերներս, ունիմ իմ թշնամիներս, ունիմ իմ ...

— Ես ալ ունիմ իմ ...

= Ես ալ

վրայ եւ պատրաստել լուծումը այն կէտերուն, որոնց շուրջ կարելի չէ եղած համաձայնութիւն գոյացնել: Այս յանձնախումբն է որ պիտի քննէ իւրաքանչիւր պետութեան պատերազմական եղեւմուտքը:

Վախ կայ սակայն որ այս կէտերուն շուրջ համաձայնութիւնը ձախողեցնելու աշխատին Իտալիա, Գերմանիա եւ Ռուսիա:

Իտալիոյ ներկայացուցիչը՝ արտաքին նախարար Կրանտի արդէն տեսակցութիւն մը ունեցած է Անգլիոյ արտաքին նախարարին ձօն Սայմընի եւ Ֆրանսայի պատուիրակներէն ալ ժուվենէլի հետ: Առաջադրուած նպատակներուն արդէն ծանօթ է: Ը՛ր ժուվենէլ տեսակցութիւններ ունեցած է նաեւ գերման պատուիրակներէն շատերուն հետ եւ կը կարծուի թէ կարելի պիտի ըլլայ կոտրել անոնց ընդդիմութիւնը:

Գալով Ռուսիոյ, եթէ չարունակէ յամառիլ իր տեսակէտին վրայ, մտադրութիւն կայ առանց նկատի ունենալու, հետապնդել առաջադրուած նպատակներուն իրականացումը:

Գերմանիա դժգոհ նոր հրամանագրերէն

Գերմանիոյ ներքին նախարարը վաղուան համար հրաւիրած է գերման պետութեան ներքին նախարարները:

Այս հաւաքոյթին գլխատակն է խորհրդակցիլ դժգոհութեան մասին՝ որ յայտնուած է գերման հարաւային պետութեանց կողմէ՝ հիթլերեան մարտական խումբերու վերակազմութիւնը արտօնող հրամանագրերուն հետեւանքով:

Այդ հրամանագրին հրատարակութենէն ասդին, հիթլերեան մարտիկները խռովութիւններ յարուցած են կարեւոր կեդրոններու մէջ՝ ինչպէս Պերլին, Համպուրկ, Էսսէն, Պրէսլաւ, Մակտէպուրկ եւայլն:

Հիթլերեաններ դեռ նոր, հանրապետականներուն վրայ յարձակեցան Հեսսէի մէջ, ուր ընտրութիւններ տեղի կ'ունենային:

Վերջին հրամանագրերուն հետեւանքով, գրգռուած են նաեւ բանուորական շրջանակները, մանաւանդ անգործները, որոնք կը ստանան շաբաթական 4,50 մառք, կամ 28 մառք՝ եթէ ամուսնացած են եւ 6 զաւակ ունին:

Ռուհր մէջ, համայնավարները կը ջանան ընդհանուր գործադուլ մը յաջողցնել:

Անգլեւթրանսական յարաբերութիւնները

Անգլիական խորհրդարանին մէջ, գաղթային նախարարին ուսած բացատրութիւնները անգլեւիրլանտական յարաբերութեանց մասին, կը հաստատեն այն ապատրութիւնը թէ յունիս 1ի բանակցութիւնները չեն բարւոքած կացութիւնը:

Հաւատարմութեան երդումի ջնջման, եւ կալուածական – հողային պարտքերու վճարման հարցերը անելի մէջ են: Իրլանտայի վարչապետը որ կը մնայ անխախտ հաւատարմութեան երդումի ջնջման վրայ, Լոնտոն ղրկած իր մէկ ծանուցագրին մէջ, կ'ընդունի իրաւախոհութեան ենթարկել պարտքերու վճարման հարցը: Սակայն կ'առաջարկէ որ իրաւարար ատեանը կազմուած չըլլայ միմիայն անգլիական քաղաքացիներէ. այլ անոր մասնակցին նաեւ օտարներ: Լոնտոնի կարգ մը շրջանակները Իրլանտայի այս առաջարկը նոյն իսկ վիրաւորական կը նկատեն Անգլիոյ համար:

Գաղթային նախարարը յայտարարեց Ներկրդարանին մէջ թէ Տէ Վալերայի նոր առաջարկները աւելի կը ծանրացնեն կացութիւնը:

Կ'ենթադրուի որ Օթթաւայի կայսերական խորհրդաժողովին մէջ, ամէնէն աւելի վճռի նիւթ պիտի դառնայ Անգլիոյ եւ Իրլանտայի միջեւ յարուցուած սահմանադրական հարցը եւ պիտի մտցնել տայ տնտեսական հարցերը:

Լոյս ձօրճ վերջին ընտրութիւններէն ի վեր առաջին անգամ խօսք առնելով Ներկայ Ժողովին մէջ, պաշտպանեց կառավարութեան դիրքը եւ ըսաւ թէ Տէ Վալերա մէկն է, որուն հետ կարելի չէ բանակցիլ, թէ՝ անոր նպատակը Անգլիայէն բոլորովին անկախ պետութիւն մը հիմնելու՝ անընդունելի է:

*** Իրլանտական թերթ մը կը գրէ թէ անգլիական կառավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը պիտի ղրկէ իրլանտական կառավարութեան՝ հաւատարմութեան երդումի ջնջման մասին:*

Թրխական ներկուցներու հարցը

Մոսկուայէն տրուած լուրի մը համաձայն, խորհրդային կէս-պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը յայտնեն թէ՝ ներկայիս բանակցութիւնները կը կատարուին Թուրքիոյ հետ, Նեղուցներու հարցին մասին:

Մոսկուայի մէջ կը հաւատան թէ, եթէ Թուրքիա առաջարկ ներկայացնէ մտնելու Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, անմիջապէս պիտի պահանջէ դադրեցնել Վոսփորի եւ Տարտանէլի Նեղուցներուն վրայ կատարուած միջազգային հսկողութիւնը:

Համայնավար շարժումը Ռուհրանիոյ մէջ

Ռուհրանիոյ ապահովութեան սպասարկութիւնը, երկարատեւ պրպտումներէ յետոյ, յաջողեցաւ երեւան հանել համայնավար փրոփականտի ընդարձակ կազմակերպութիւն մը: Այս կազմակերպութիւնը կը գործէր գերման ծագում ունեցող անհատի մը ղեկավարութեան տակ: Կեդրոնատեղին կը գտնուէր Պուքրէշի մէջ, ուր չորս մասնաճիւղեր կային: Այս կազմակերպութիւնը մասնաճիւղեր ունի նաեւ արտասահմանի մէջ:

Ձերբակալուած համայնավարներու յայտարարութեանց համաձայն, վերջին մէկ քանի ամիսներու ընթացքին, սոյն կազմակերպութիւնը իր փրոփականտի գործին վրայ ծախսած է մօտ եօթը միլիոն լէյ:

Ձերբակալուած են 25 հոգի: Ոստիկանութիւնը իր խուզարկութեանց ընթացքին, գրաւեց կարեւոր փաստաթուղթեր, եւ Պուքրէշի կեդրոնին մէջ երեւան հանեց գաղտնի տպարան մը, ուր կը տպուէին կազմակերպութեան փրոփականտի թռուցիկները:

Կիրակի օր, ձերբակալութիւններն ու խուզարկութիւնները չարունակուեցան Պուքրէշի մէջ: Իսկ երկուշաբթի օր երկրին զանազան քաղաքներուն մէջ չարունակուեցան խուզարկութիւնները:

Պուլկար համայնավարներու դատավարութիւնը

Սոֆիայի նահանգային պատժական ատեանին առջեւ տեսնուեցաւ համայնավարական գաղտնի կեդրոնական կոմիտէի դատը: Ինչպէս յայտնի է, այս գործի բացման ժամանակ, Նիքոլա Քոֆարջիեւ ոստիկաններէ հետապնդուած ժամանակ անձնասպան եղաւ, իսկ միւս անդամներէն Մր. Քոչով եւ Ցոչօ Նենով անձնասպան եղան ընդհ. ոստիկանութեան չէնքին մէջ:

Կեդր. կոմիտէի անդամներէն Ռաչօ Յանեւ, ձերբակալուելով խոստովանութիւնները ըրաւ, որու հետեւանքով ձեռք անցաւ Պուլկարիոյ համայնավարական գաղտնի կազմակերպութիւնը:

Դատավարութեան ժամանակ ամբաստանեալները գրգռիչ ընթացք բռնեցին, որու պատճառաւ դատարանը վճռեց դուրս հանել զանոնք սրահէն եւ ի բացակայութեան տեսնել գործը:

Պաշտպան փաստաբան Ստանկուլով պահանջեց փոխել այս որոշումը, այս առիթով սուր վիճաբանութիւն ծագեցաւ անոր եւ դատաւորներու միջեւ, որու հետեւանքով փաստաբան Ստանկուլով եւս իր կարգին մեկուսացուեցաւ պաշտպանութեան գործէն: Ամէն յետոյ միւս պաշտպան փաստաբաններն ալ հեռացան սրահէն, ինչպէս նաեւ քանի մը երեսփոխաններ եւ գերման օրագրողներ:

Համայնավար կուսակցութիւնը ի նշան բողոքի յիշեալ դատավարութեան դէմ, ուղեց հրապարակային ցոյց սարքել Սոֆիայի մէջ: Փլրոցկա եւ Փայխոի փողոցներու անկիւնը որոշ թիւ մը համայնավարներ հաւաքուեցան եւ ամպիոն բարձրացուցին, երբ սարդը մը սկսաւ ճառել, բայց ոստիկանութիւնը վրայ հասնելով ցրուեց զանոնք եւ մաս մը ձերբակալեց: Ձերբակալուածները ուշ առեն ազատ արձակուեցան:

Սոֆիայի դատարանը վերջացուց դատավարութիւնը այս 12 համայնավարներուն որոնք ձերբակալուեր էին անցեալ նոյեմբերին: Վեց համայնավարներ դատապարտուեցան 12,5 տարի բանտարկութեան, երեքը 7 տարուան, եւ երեքը չորս տարուան:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԷԹԵՐԱՆՆԵՐԸ. — Ամերիկեան Ներկայացուցչատը 68ի դէմ 18 ձայնով՝ մերժեց գոհացում տալ ամերիկեան վէթերաններու պահանջին, որ ինչպէս կը յիշուի, հրաւէրկուած էր երեսփոխանական ժողովին կողմէ:

Այս որոշումը մեծ յուզում պատճառած է վէթերաններուն, որոնց Ամերիկայի բոլոր կողմերէն՝ Ռուշինկթըն հաւաքուեր էին՝ իրենց պահանջին գոհացում ստանալու համար: Վէթերաններու պետը յարտնեց թէ մինչեւ որ իրենց առնելիքները չստանան, չպիտի հեռանան մայրաքաղաքէն:

Սեմֆօնիք մեծ նուագախումբ
ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

25 Յունիս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին

Maison Gaveau, 45 rue la Boetie Métro Miromesnil

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ

վարչապետ Պ. Էրիոյի պատուոյ նախագահութեան տակ գտնուող Լիւքսէնպուրկի սէնֆոնիք նուագախումբը, միացած՝ հայ արուեստագէտներու (40 հոգի):

ՕՐ. ԻՐԻՍ ՊԻՒՊԻՒԼԵԱՆ (երգ),
Mr. WORMS (թաւջութակ)
(1er Prix du Conservatoire)

ՕՐ. ԱԼԻՍ ԵՐԱՄԵԱՆ (չուքթակ)
Mr. DEVRED (սրինգ)
(1er Prix du Conservatoire)
Mlle GAUDET (տաւիղ) (1er Prix du Conservatoire)

Ցայտագրիւն մէջ՝ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Ինչպէս եւ Պէթհովէնէ, Մոցարտէ, Շուպէրտէ, Վէպէռէ դասական կտորներ

ԳԻՆԵՐ՝ 30, 25, 20, 15, 10 եւ 7·50 Ֆրանգ

Տոմսերը կը ծախուին ծանօթ տեղերը:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԵՓԱՆ

Brignol, ք. 4.— 35:

ՑՈՒՇԱՏԵՏ

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Կարմիր Խաչին բուժարանը, որ ամէն երկուշաբթի եւ ուրբաթ առաւօտ ժամը 9—12, մասնագէտ բժիշկներու կողմէ կը քննէ եւ կը դարմանէ գաղթական հայ հիւանդները, բաց պիտի ըլլայ նաեւ յառաջիկայ 29 Յունիսի քննչաբթի օրը, ժամը 9—12, ակոռայի հիւանդութիւններու համար միայն եւ արհետեւեալ, ամէն ամսու առաջին եւ վերջին Հնգիքշաբթի օրերը պիտի շարունակուին ակոռայի քննութիւններն ու դարմանումները:

Կը փոխանցուի կամ վարձու կը տրուի խանութ մը յարմար կօշկակարի եւ դերձակի, 2 rue de Suisse (197 rue d'Alésia) մուտքէն: Հետեւում պայմաններ, մանրամասնութեանց համար դիմել 7 rue Desnouettes· Տ. Բէզդատեանի, Մէթրօ Convention.

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտուի Յակոբ Քիթապճեան, (Քէսապցի). 1932ի մարտ ամսուն կը գտնուէր Saint-Hippolyte-du-Ford(Gard.France)ի խուլ-համրերու դպրոցը(Institut Sourd-Muets) Խնդրել հետաքրքրուիլ հասցէին՝ Mr. Soghomon Kitabsizian. Café Kessab, Alexandrette, Syrie.

— Կը փնտուի Կիւրեղեան (Գրիգոր) Մարիամ Պօղոսեան, նոր անուն Նիկողոս (մեռած) մօր անուն՝ Մարգարիտ որ տեղահանութեան միջոցին կը գտնուէր Պոլիս, մօրաքոյրները Սոդոմէն եւ Թագուհի: Մարիամ յանձնուած էր իր մեծ մօր Մարթայի խնամքին, 1915ին 11 տարեկան հասակին, մօրաքրոջ Թագուհիի հետ աքսորուած էն Նիսիպին, ուր զիրար տեսնողներ կրանան թէ Մարիամ ձախսած է Աբգարեան: Իր մասին լուր ունեցողներն կը խնդրուի իմացնել իր մօր Մարգարիտ, Պօյաճեանի, 26 Rue Blanqui, Փարիզ (13)ի կը խնդրուի Սուրհանեան թերթերէն արտատպել:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաբ.էն: Արմատ. եւ նոր ծեծուտ, դարմ. արանց եւ կանանց մոքին, աչքի, ականջի, հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ընդ. 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Ը՛ն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շոն կը կատարուին Ռ. Ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողակրգրում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետկարմրագոյն եւ ուլտրաձիկեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ծեները, որ ներքին, արտաքին եւ մոլեքային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախոտային կանխարգիլիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցածական, Ցելադրական եւ ֆրէյտեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները այբի, քթի, ականջի, ինչպէս սաո արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Գէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ գրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Մաղձի տառապանքներուն
եւ հայրենակիցներու
ՕԳՏՈՒԵԼՔ ՄԵՐ ԱՇՄՐՑԱԼԻ ԳԻՆԵՐԷՆ
ԿԱՇԱՑԱՑ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ
Մասնագիտութիւն՝ ռոպերու, ժիլէներու, քոէֆ տը չինէ շըմրզիէներու եւ մնտաքս ժեռսէներու:

H. KEHRIBARIAN
19 Rue de Cléry, PARIS (2)
Métro: SENTIER Tél. RICHELIEU 97-12
Կ'ընդունինք ապահպրանքներ դասառէն և արտասահմանէն

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (33)

Բ Ո Ռ

(Վէպ 1830ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է· Վ ՈՑՆԻՋ

Թարգմ· Լ· ՇԱՆԹ

— Այնտեղ նրան չեն էլ ընդունի, տիկին Գրասինի աչխարհիկ կարգերի հակառակ գնացող կլներից չէ: Բայց մի բան էլ ասացէք ինձ Բիվարէկի մասին, ոչ իբրեւ մարդու, այլ իբրեւ երգիծաբանի: Ֆաբրիցին ինձ ասաց, թէ գրել է եւ թէ նա էլ համաձայն է ճիլբերեաների դէմ պայքար մղելու· այս է բոլորը, ինչ որ գիտեմ: Այս չարաթ ես այնպէս էի զբաղուած, որ ոչ օթի չեմ տեսել:

— Զգիտեմ ճշմարիտ, էլ ինչ կարող եմ աւելացնեմ դրան: Կարծեմ դրամական տեսակէտից ոչ մի դժուարութիւն չի ներկայանայ, ինչպէս մենք առաջ ենթադրում էինք: Ըստ երեւոյթին ապահոված մարդ է եւ համաձայնել է ձրի աշխատելու:

— Ունի իր սեռական միջոցնե՞րը:

— Երեւի, թէեւ տարօրինակ է: Ցիչում էք, Ֆաբրիցիի մօտ ինչ էին ասում նրա դրութեան մասին Դիւբրէսի խմբում եղած ժամանակ: Այժմ ի՞նչ որ ակնկալներ ունի Պրազիլեան հանքերում, բաց ի դրանից ահագին յաջողութիւն են վայելում իր թերթօնները Փարիզում, Լոնտոնում ու Վիեննայում: Մի վեցհակ լեզու գիտէ իր մայրենի լեզուի պէս, եւ ոչ մի արդէք չունի այսուհետեւ յարաբերութեան մէջ լինելու ուրիշ թերթերի հետ: Չօ՛, ամբողջ ժամանակը ճիլբերեաներին ջարդելու չէ:

— Ձիշդ է, ի հարկէ: Բայց ժամանակ է գնալու, Զէկարէ: Թող վարդերը այնքանեմ: Մի վայրկեան:

Բարձրացաւ վեր իր սենեակը եւ վերադարձաւ վարդերը ասեղած կրծքին ու իսպանական ժանեակէ մի սեւ ծածկոց էլ գլխին ձգած:

Մարթինին նայեց նրան պիտակ մարզու աչքերով:

— Թագուհու էք նման, տիկին· մեծ ու իմաստուն Շեբա թագուհուն:

— Ի՞նչ անմիտ բան էք ասում· — առարկեց կինը ծիծաղելով: — Եթէ գիտենաք թէ ես ինչպէ՞ս չանք եմ գործ գնում մի սովորական աչխարհիկ տիկնոջ նմանելու համար: Ո՞վ է լսել, որ մի յեղափոխական կին Շեբա թագուհուն նմանի: Զէ՞ որ դա լրտեսների ուշադրութիւնը գրաւելու ամենալաւ միջոցն է:

— Ինչքան էլ որ աչխատէք, երբեք չէք յաջողելու մի աչխարհիկ կնոջ նման երեւալ: Ձեզ նայելիս չէն մոռանալու ձեր հոգուոմների մասին, եթէ նոյն իսկ դուք այնքան էլ սիրալիր չլինէք ու չարունակ չխաղաք ձեր հովահարի հետ, տիկին Գրասինիի նման:

— Լ՛, Թողէք, Զեզարէ, Թողէք հանգիստ այդ խեղճ կինը: Վերցրէք այս չաքարեղէնը ու մեզմեցէք ձեր չարութիւնը: Պատրա՞ստ էք, ժամանակ է:

Մարթինին բոլորովին իրաւունք ուներ ասելու, թէ «ղրոյցը» բաղմամարդ էր լինելու ու ճանճրալի: Մի քանի զրագէտներ հաւաքուած՝ ոչինչ չէին նշանակող քաղաքավարի ֆրազներ էին փոխանակում եւ յուսահատօրէն ձանձրացող դէմքեր ունէին: Տուրիստների ու ոուս իշխանների խայտալղէտ խումբը քաչ էր դալիս սենեակից սենեակ իրարից հարցնելով թէ ովքեր էին ներկայ եղող այդ նշանաւոր մարդիկը եւ ճգնում էին մի խրթխմատ խոսակցութեան բռնուելու: Գրասինին ընդունում էր հիւրերին, իր կօշիկների նման, մի անթերի մաքուր սրրած քաղաքավարութեամբ: Բայց նրա սառն դէմքը փայլեց յանկարծ երբ Զեմմային տեսաւ· խակապէս ասած չէր սիրում նրան ու ներքուստ քիչ էլ վախում էր, միայն հասկանում էր որ առանց նրա ներկայութեան իր դահլիճը պէտք է զուրկ մնար մի մեծ հրապոյրից:

Նա հեզհեզակ բարձրացրել էր աչքի ընկնող դիրքի եւ այժմ, երբ հասել էր արդէն հարստութեան ու անուան, ձգտում էր իր տունը ազատամիտ եւ մրտաւոր շրջանի կենտրոն դարձնելու փառասիրութեանը: Հասկանում էր, որ իր աննշան, փոքրիկ ու զարդարուն կինը, որի հետ երիտասարդ ժամանակը ամուսնանալու յիմարութիւնը ունեցել էր, անպէտք էր մի մեծ գրական սալօնի տիրուհին լինելու դերին իր դատարկ խօսակցութիւններովն ու թոշնած դէմքով: Երբ Զեմմայի ներկայ լինելուն ապահոված էր լինում, նա վստահ էր որ երեկոն յաջող կ'անցնի:

Զեմմայի հանգիստ չնորհալի վարմունքը հիւրերին մի հաճելի հոգեկան տրամադրութիւն էր տալիս, եւ հէնց միայն նրա ներկայութիւնը հեռացնում էր գռեհկութեան ոգին, որ, ինչպէս թւում էր Գրասինին, յաճախում էր միշտ այդ տան վրայ:

Տիկին Գրասինի սիրալիր բարեւեց Զեմմային:

— Ի՞նչ հրաչալի էք դուք այսօր: — Բացագանչեց նա մի բարձր չնչիւնով եւ դիտելով նրա սպիտակ քաշմիրից հագուստը մի չար քննական հայեացքով: Նա նախանձում էր իր այցելուին ճիշդ այն բանի համար, որ այնքան դուր էր գալիս Մարթինին. Զեմմայի տոկուն, հանգիստ բնաւորութիւնը, անկեղծութիւնը, լրջութիւնը, նրա հոգեկան հաւասարակշռութիւնը. նոյն իսկ դէմքի արտայայտութիւնը. իսկ երբ տիկին Գրասինին տեսնում իր մի կնոջ, այդ արտայայտւում էր չափազանցած քաղաքավարութեամբ:

Զեմման չատ լաւ գիտէր այդ ողբագուբանքների ու հանդոյսութիւնների գինը, եւ լսում էր նրա խօսքերը առանց ականջ կախելու: Այդ աչխարհիկ հրաւէրները իր պարտաւորութիւններն ամէնից ձանձրալի ու ամէնից անախորժ մասն էին կազմում, բայց անհրաժեչտ լրտեսների ուչադրութիւնը իր վրայից չեղելու համար: Նրա համար այդ այցերը նոյնչափ գժւար էր, ինչպէս ծածկագրի նամակների վերծանումը: Բայց գիտակների վերծանումը: Բայց գիտակցելով որ լաւ հաղուած աչխարհիկ կնոջ համբաւը ապատ է պահում հիմ կնոջ համբաւը ապատ է պահում կասկածանքից, նա նոյն ուչով ուսումնասիրում էր նորաձեւութիւնների թերթերը, ինչպէս եւ ծածկագրի բանալին:

Ձանձրացող դրական «նշանաւորները» կենդանացան Զեմմայի անունը լսելիս, որ վայելում էր նրանց համակրանքը: Արմատական կուսակցութեան հրապարակախօսները դիմեցին երկար սենեակի այն կողմը, ուր Զեմման էր կանգնած, բայց նախ էր փորձառու իրենց յեղափոխական ու երկար չմնաց նրանց շրջապատում:

(Շար·)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՅՈՒՆԻՍ 1932 — 22 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1912 — Խմբագիր՝ ՇԱՀԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հանրապետութեան հիմնադրութեան 14րդ տարեդարձի առիթով ամրակավարներու օրկան «Ապագա»ն երկու հակառակ յօդուածներ դրեց: Այդ հակասութիւնները մատնանշելէնէտ, իմքագրականները դրեց: Այդ հակասութիւնները մատնանշելէնէտ, եւ՛ Յանուարիէն մինչեւ Մայիս 28ի եւ Նոյեմբեր 29ի պատմական եւ քաղաքական նշանակութիւնները, որոնք այսօր ապրող Հայութեան քաղաքական համոզումներու եւ կուսակցական ուղղութիւններու վրայ կ՛ազդեն եւ հիմքը կը կազմեն մեր ազգային տարբեր ձգտումներուն:

Այս աշխատանքը կատարելէնէտ ոչ թէ սովորական վերլուծում մը ունենալու համակավարներուն հետ, կամ աւօրեայ կուսակցական վէճ մը հրահրելու, այլ ճշդելու կարգ մը քաղաքական համոզումներ, որոնք երբ յատակ ձեւակերպուին, կրնան հանդիսանալ ներկայ ժամանակներու գաղափարական հակամարտութեան, ինչպէս նաեւ ապագային համագործակցութեան: Որովհետեւ, մենք համոզուած ենք որ՝ երբ քաղաքական հոսանքներու գաւանանքը յատակ է, ազգային ուղեգիծը՝ յայտնի, անոնց միջեւ եղած հակամարտութիւնը կ՛ըլլայ աւելի գաղափարական եւ աւելի օգտակար: Այդ յատկութիւնը միայն կրնայ նպաստել որ եւ է համագործակցութեան, որ պիտի հիմնուի հաւաքական բարոյականի վրայ, հաւաքական չահը հետապնդելով:

Թիթեռնասարը «Ապագա»ի երարու յօդուածները կատարեալ յօդուածներն ու ճառերը, երկու չափով անյնդհատ, լեցուցին համակավարներու օրկանը, առանց սակայն որոշակի բանաձեւելու համակավար հոսանքի տեսակէտները:

Եթէ քով քովի դնէք այդ բոլոր գրուածքները, առաջին ատենի պիտի կարծէք թէ խնդիրը կը գառնայ հանդէսի մը հաշուետուութեան չուրջ: Իսկ յետոյ, երբ դէպքերու եւ թուականներու յաջորդականութիւնը տեսնէք, պիտի կարծէք թէ արխիւային պաշտօնեայի մը հետ գործ ունիք, որ ապահնած է դեղնած թուղթեղուն, որոնց ոչ լեզուն եւ ոչ ալ իմաստը կը հասկնայ:

Բան մը չըսելու համար այնքան բան իրարու վրայ կուտակելը կը նշանակէ խօսքն անիմաստ դարձնել: Լռելը նախընտրելի է անիմաստ խօսքէն:

Համակավար օրկանը խուսափելով դիրք ճշդելէ, կ՛ուզէ ներկայանալ «չէզոք» կեցուածքով մը, եւ պատմական իրողութիւնները ներկայացնել իրրեւ թէ այնպէս, ինչպէս որ էին:

Արդ, պատմական իրողութիւնները ներկայացնելու այս ճիգին մէջ, համակավար միտքը ամբողջովին կը սայթաքի:

Քանի մը մատնանշումներ միայն:

«Մայիս28ը ռուսական յեղափոխութենէն ծնունդ առաւ», եւ հետեւաբար երբ Հոկտեմբերեան յեղափոխութիւնը տարածուած է նաեւ Հայաստանի վրայ, Մայիս 28ի յիշատակն ու իմաստն ալ ոչը կը ցնդին:

Ինչո՞ւ հոգ կանգնիլ, այդ տարամարանութեամբ՝ պատմութեան չրջանակը կրնանք չատ լայնցնել: — Ռուսական յեղափոխութիւնն արդիւնքն է համաշխարհային պատերազմին: Ու այդ երկու հսկայ չարժումներուն անմիջական արդիւնքը կարելի է նկատել Լենհաստանի, Փինլանտիոյ, Էսթոնիոյ, Զեխօ – Սլովաքիոյ են. են. անկախութիւնները: Բայց այդ ազգերը ոչ համաշխարհային պատերազմի եւ ոչ ալ ռուսական յեղափոխութեան ոճոնակատարեալ արդիւնքն անցուցած են:

Արտաքին պատճառները չատ են եւ ընդհանուր բոլոր ազատագրուած ազգերուն համար: Ինչ որ կարեւորն է եւ էական, ազգային տեսակէտէն, ներքին ազգային ապրումն է եւ պատմական վկայականի դիւանագործը: Այդ վկայականն է, որ կը դառնայ պատմական, ու անոր վրայ է որ կը բարձրանայ առնալ ազգի քաղաքական պատմութիւնը:

«Ապագա»ն կ՛ըսէ.— «Մայիս 28ը մենք չստեղծեցինք»: Այսինքն մեզ պարտադրեցին: Այստեղ, համակավար աչքը արտաքին պարտադրանքը կը տեսնէ, իսկ ներքին կորովը չի նշմարեր: Մեր քշնամի չրջապատը մեզ կը թողուր մինակ եւ կը պարտադրէր անչնամի կեանք մը, որպէս զի հայ ժողովուրդը աշնչանար, ու Հայաստանը դառնար աշխարհագրական անուն մը: Իսկ հայ ժողովուրդը, երկար դիմադրութիւններէն յետոյ, գերագոյն ճիգով մը Մարտարապատի եւ Ղարաքիլիսէի ճակատամարտը կուտար ու կը կերտէր ԻՐ ՄԱՅԻՍ 28Ը: Այս վայրկեանն է որ իմաստ ունի հայ ժողովուրդին համար: Եւ այս վայրկեանն է որ անկիւնադարձ կը կազմէ Հայոց պատմութեան մէջ:

Ուրիշ խեղաթիւրում մը: Ըստ համակավարներուն, «1917ի Հոկտեմբերին ըլլայիմը Մայիս 28ով յետադգուեցաւ 1920ի Նոյեմբերի 29ին: Ուրեմն, առանց Մայիսին, մենք պիտի ունենայիմք Հայաստան եւ համեմատաբար շատ աւելի բախտաւոր պայմաններու մէջ»:

Հատորներ գրուած են այդ ժամանակաչրջանի պատմութեան մասին եւ երախաններն անգամ գիտեն թէ Ռուսաստանը 1917 Հոկտեմբերէն սկսած քայքայուած ու քաշուած էր մեր սահմաններէն տեսնելէն ետք տարի պիտի մնար հիւսիսի փոթորիկներուն մէջ: Հայաստանը գոյութիւն չունենար, եթէ հայկական հաւաքական կամքը եւ բազուկը չգործէր: Այսքան բան չգիտնալը եթէ տգիտութիւն չէ, ուրեմն վատութիւն է:

Ուրիշ անպատասխանատու յայտարարութիւն մը: Ըստ համակավար օրկանին, հայութիւնը 1918ի եւ 1920ի չրջանին կորսնցուցած է կէս միլիոնի չափ ժողովուրդ: Միթիւային համակավար խմբագիր մը իրեն թոյլ կրնայ տալ այսքան թեթեւ սրտով թիւերը բազմապատկել եւ կովկասի հայութեան կէսը կոտորուած ներկայացնել Թուղթի վրայ:

Մենք, ի հարկէ, ափսոսով չենք կրնար դուրս քաշել այս մարդոց ուղեղէն համակավարներու յատակ տեսակէտները: Բայց կրնանք պահանջել որ պատմական տարբական ճշմարտութիւնները չխեղաթիւրեն:

Կ. Ս.

ՀԱՅՐ ԱՐՍԷՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆ
1878 — 1932

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Շ. ԱՐՍԷՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆ

— :-: —

Մօրուեղ, գինեւէտ աչքերով, ատամածաշնչական եակատով, տաք եւ ընտանի դէմք:

Բիւթանիոյ արտադրութիւն էր.— *պայիրի մալ մըն ալ իմ՛* ինչպէս կը կոչէր մեզ, չմոռնալով արտայայտել հանդիսը ի տես այն երիտասարդներուն, որոնք կուգային Բիւթանիոյ գիւղերէն ու բարձունքներէն՝ մտնելու հայ գրականութեան մէջ:

Մոլեգին աշխատող մըն էր: Կը յիշեմ, այս առթիւ, իր մէկ բացատրութիւնը, երբ, Փարիզի մէջ, էանի ամիս առաջ, Նահատակ Գրողներու Բարեկամներու հաւաքոյթին, կը հարցնէինք իրեն թէ չէ՞ր յոգներ գրելով ու գրելով:

— Երկրորդական կարգ մը աշխատութիւններ մէկ ձեռքով կ՛ընեմ:

— Երկու ձեռքով ալ կրնա՞ք գրել, հարցուցի միամտաբար, մինչ կը նայէինք խնդալէն բոլոր սաղանակիցները:

Եմէն հասկցայ թէ ինչ ըսել կ՛ուզէր:

Արդարեւ գրի մեքենայ դարձած էր ան, կը կատարէր գրի բոլոր աշխատանիւթները անյոխիր, — թարգմանութիւն, յօդուած, ուսումնասիրութիւն, լեզուագիտական, մատենագիտական:

Գրաբարի մոլեգին ախոյեան, յանկարծ դարձ մը կատարից եւ յարեցաւ աշխարհաբարին: Սակայն աշխարհաբարի մասին իր ըմբռնումը այնճան լայն էր, որ գնաց պեղելու մինչեւ իսկ ռամկօրէնը:

Վերջին տարիներուն, լեզուի ոստիկան էր դարձած, եւ իր սուր ու հեգնոտ ոճով՝ կը յարձակէր անխնայ, գիտցիկ սրամտութեամբ մը անուշցնելով իր ամէնէն դառն հարուածները:

Կարեւոր դեր մը կատարեց նշդելով հայերէնն արդի աշխարհաբար լեզուի կարգ մը օրէնքները:

Իր մահով կ՛անհետանայ ոչ միայն ուժեղ աշխարհաբարեան մը, այլ եւ հազուագիւտ գրագէտ մը:

Յարգարեմ իր յիշատակին:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՆԴՈՒԿ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Մոսկուայի մէջ ձեռնարկած են շինելու օտար գրօսաշրջիկներու յատուկ պանդոկ մը: «Փրավտա» կը գրէ թէ 2000 հոգի պիտի կրնան քնակիլ այս պանդոկին մէջ որ պիտի ունենայ մարմնամարզի յատուկ սրահներ նարտարարուեստի տեւական ցուցադրութիւն մը, գիտական աշխատանոցներ գիտնականներուն համար եւայլն: Շինութիւնը պիտի արժէ 3ուկէս միլիոն րուբլի:

ԱՇՆԱՆԱՑԻՆ ԱՄԱՌ

Երէկ, պաշտօնապէս ամրան սկիզբը էր: Սակայն երկինքը մռայլ, ամպամած ու աշնանային պաղ հով մը կը փչէր: Քանի մը օր պիտի տեւէ այսպէս:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ

Բանակցութիւններ եւ ակարկութիւններ

Լօզանի մէջ, նախորդ օր տեղի ունեցան անգլեֆրանսական եւ անգլեւգերման տեսակցութիւններ, որոնք պիտի յանգէին վեց պետութեանց ներկայացուցիչներուն յատուկ մէկ հաւաքոյթին: Այս հաւաքոյթին մէջ պիտի քննուէր երկու յանձնախումբերու կազմութեան հարցը, — պարտքերու եւ հաւատացումներու յանձնախումբ, — եւրոպայի տնտեսական վերակազմութեան յանձնախումբ:

Այս հաւաքոյթը թէեւ տեղի ունեցաւ, սակայն չատ կարճ տեւեց, հազիւ քանի մը վայրկեան: Անգլիոյ վարչապետը տեղեկացուց միւս պետութեանց ներկայացուցիչներուն թէ կարեւոր տեսակցութիւններ տեղի կ՛ունենան Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ պատասխանատուներուն միջեւ եւ թէ անհրաժեշտ է սպասել անոնց վերջաւորութեան, խորհրդաժողովին աշխատանքներուն մանրին օգտակար ծրագիր մը մշակելու համար:

Լօզանի մէջ կացութիւնը ներկայիս հետեւեալն է: Անգլիա կը չարունակէ համամիտ մնալ ամբողջական ջնջման: Հաստատած է թէ պարտքերու եւ հատուցումներու հետեւանքով դրամագլուխներու փոխադրութիւնն է տնտեսական տագնապին գլխաւոր պատճառը եւ թէ ուրեմն այդ պատճառը ջնջելով, կը ջնջուի նաեւ արդիւնքը — տագնապը:

Ֆրանսա, ինչպէս յայտարարեց իր վարչապետը Էրիօ, կը մնայ հաստատ իր պահանջին վրայ, որ պիտի ստանայ հատուցումներու հետեւանքով դրամագլուխներու փոխադրութիւնը երկրորդական պատճառ մըն է միայն տագնապին եւ թէ առանց պարտադրանքի մէջ, հատուցումներու ջնջումը, ո՛չ ազդու, ո՛չ ալ արդար եւլը մը կրնայ կազմել:

Պարզ է ուրեմն թէ այսքան հակադիր տեսակէտներ անհրաժեշտ կը դարձնեն նախընթաց համաձայնութիւններ, եթէ կ՛ուզուի որ խորհրդաժողովը յանգի դրական եզրակացութեան մը:

Հատուցումներու ջնջումին հետեւանքով պիտի ստեղծուի հետեւեալ կացութիւնը: Ֆրանսա ամբողջ 35 տարի պիտի կորսնցնէ 359 միլիոն ոսկի մարք, Պելճիքա 65, Եուկոսլաւիա 68, Անգլիա 66, իսկ Իտալիա 30 միլիոն:

Իսկ Գերմանիա ջնջումով պիտի ապահովէ առանձնաչնորհեալ վիճակ մը. իր պարտքը մէկ անգամէն պիտի իջնայ 12 միլիարդ մարքի միայն. իսկ Ֆրանսա պիտի մնար 51 միլիարդ մարք պարտքով մը, Անգլիա 115 միլիարդ պարտքով:

Այս տուեալներն են որ Ֆրանսայի պատուիրակները կրկին պարզեցին Մաքտոնալտի: Տակաւին յայտնի չէ թէ ի՞նչ եղած է այս տեսակցութեան արդիւնքը. սակայն ամէնէ յետոյ է որ Մաքտոնալտ տեսակցութիւն մը ունեցաւ գերման վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ:

Վերջին լուրի մը համաձայն, Պ. Էրիօ հատուցումներու հարցին լուծման համար ներկայացուց ծրագիր մը, որուն համաձայն, Գերմանիա պիտի է վճարէ միանուագ գումար մը: Այս գումարը պիտի է յանձնուի Պաղէլի միջազգային դրամատան, որ այդ գումարը պիտի բաշխէ Գերմանիոյ պահանջատէրերուն, այնպէս որ այդ գումարին երկու երրորդը պիտի է երթայ Միացեալ – Նահանգներուն իրր եւրոպայէն իր առնելիքը եւ միայն մնացեալ մէկ երրորդը պիտի բաշխուի Ֆրանսայի, Անգլիայ, Իտալիոյ, Պելճիքայի, Եուկոսլաւիոյ եւայլն:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԴԻՐՔԸ

Լօզանի ժողովին բացումէն առաջ, Ամերիկայի պաշտօնական չրջանակները լուութիւն կը պահեն, որովհետեւ կը նկատեն թէ հանրապետական կուսակցութեան Զիքագոյի ընդհ. ժողովէն վերջ չէ որ ներկայ կառավարութիւնը պարտքերու հարցին մասին յատակ խօսք մը կրնայ ըսել: Որովհետեւ, եթէ ներկայ կառավարութիւնը հաչտարար եզանակ մը որդեգրէ այդ հարցին կարգադրութեան առթիւ, կրնայ յաւելեակ ընտրութեան մէջ՝ իր դէմ գործածուիլ իրր զօրաւոր զէնք մը: Իսկ եթէ իր տեսակէտը բացասական ըլլայ, կրնայ ձախողութեան մատնել Լօզանի ժողովը:

Հետեւաբար, պաշտօնական անձնաւորութիւնները դժկամակութեամբ կ՛ընդունին այն լուրերը թէ Լօզանի մէջ համաձայնելէ յետոյ, եւրոպական պետութիւնները պիտի դիմեն Միացեալ – Նահանգներու կառավարութեան, իրենց համաձայնութիւնը ենթարկելու համար անոր հատանութեան, անկից առնելով պարտքերու կրճատման կամ ջնջման խոստում մը:

Զինաթափութեան ժողովը

Երեակ հանձայնութիւն մը

Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի պատուիրակութիւնները համաձայնութիւն գոյացուցին սպառազինումներու կրճատման եղանակի մը շուրջ, որ առաջարկուած էր Ֆրանսայի պատերազմական նախարար Փօլ Պոնքուրի կողմէ:

Ահա այդ համաձայնութեան կէտերը.

1) Ֆրանսա պատրաստ է ընդունելու զանգուածային եւ ընդհանուր կրճատումներ եւ ատոնք փոխարինել ապահովութեան ազդու կազմակերպութեամբ մը:

2) Առաջին կէտին շուրջ եթէ համաձայնութիւն չգոյանայ, մասնակի արգելքներ եւ կրճատումները պէտք է ենթարկուին հակադրութեան եւ հակակշռի դրութեան մը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒԲՀԱԿՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

— :-: —

Փարիզի եղեռնադատ ատեանին առջեւ, այս միջոցին կը տեւուի բոլշեւիկեան մուրհակներու դատավարութիւնը: Դատավարութեան ծնունդ տուած է խորհրդային պատարին գործավարին Լիտվինովի եղբօր գրած պարտամուրհակները՝ խորհրդային առեւտրական ներկայացուցչութեան վրայ: Կասկած կը ծանրանար Լիտվինովի վրայ որ կեղծ մուրհակներ տրուած է:

1930ի յունուարին, Փարիզի դատարանը անպատ պարակներ էր երեք ամբաստանեալներ, Լիտվինովը, գեհապահատ Եռիփէն եւ պանդոկապետ Լընօթիւսը, հակառակ Փարիզի խորհրդային առեւտրական ներկայացուցչութեան բուռն ջանքերուն:

Բայց այդ մուրհակներու շրջաբերութեան գործին մէջ մատ ունեցող ամբաստանեալներէն մէկը՝ դրամատէրը որ կը բնակէր Պերլին, կը ներկայանար դատարան: Ու կը ձերբակալուէր, բայց համաձայն 1930 յունուարի վճռին, երկու օր յետոյ անպատ կ՛արձակուէր:

Չարցաբննիչ դատաւորը զայն եւ թարկեր էր հարցաբննութեան, գիտնալու համար թէ ի՞նչ եղած է իր դերը 200,000 ոսկերինի այս գործին մէջ: Հարցաբննութենէն յետոյ, գերման դրամատէրը եղեռնադատ ատեանին յանձնուեցաւ: Դատը կը շարունակուի:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐԸ

—)(o)(—

ՊՈՒԿՐԷՇ, 21 Յունիս.— Ընդհանուր Ապահովութեան գործակալներուն կողմէ կատարուած բննութիւնը երէկ եւ գիշերը, թոյլ տուաւ կարգ մը ստուգումներ կատարել՝ մայրաքաղաքին մէջ գործող համայնավար կազմակերպութեան մասին: Հասկցուեցաւ թէ կազմակերպութեան գլուխը կը գտնուի գերմանացի մը կիւսթաւ Արնոլտ, որ Ռումանիա մտեր էր յունուարի ընթացքին: Ձիշեալը լիազօրն էր Պերլինի համայնավարական կեդրոնին եւ պաշտօն ունէր կազմակերպելու ռումէն համայնավար կուսակցութիւնը եւ կապ հաստատելու անոր ու արտասահմանի համայնավարներուն միջեւ: Աւելի մանրամասնութիւններ քաղելու համար, ռումէն ընդհ. Ապահովութիւնը յարաբերութեան մտաւ Պերլինի ոստիկանապետութեան հետ:

Անցեալ գիշեր, ռումանական իշխանութիւնները յայտնեցան ձերբակալել երկու բոլշեւիկ սուրհանդակներ, որոնք նոր մտեր էին ռումանական հող: Խուզարկութիւններն ու բննութիւնները կը շարունակուին գաւառներու մէջ, մասնաւորաբար Պեսարապիոյ կողմերը, ուր ամէնէն աւելի կը գործեն կարմիրները: Ձերբակալուեցան 20ի չափ անձեր եւ գրաւուեցան բազմաթիւ փաստաթուղթեր:

ԱՔՈՍ ԼԵՌ ՊՂԾՈՒԵՑԱԻ

Ցոյն գեղուհի մը օրիորդ Ալիս Տիփլաբաճու որ 1930ին Եւրոպայի գեղեցկութեան թագուհի հռչակուեր էր, ծանր գայթակղութեան մը տեղի տըրուած է, բառը առնելով անշուշտ խոստակրօն իմաստով:

Օր. Ալիսի մտերն կ՛անցնի Աքոս լեռան վանքը մտնել: Ինչ որ խստօրէն արգիլուած է կիներուն, այնճան որ վանականները վանքէն ներս չեն ներ ցոյն իսկ էգ անասուններ:

Օր. Ալիս կը ծպտուի առնական լեզգեստով, կը մտնէ օգանաւ, Աքէնէրէն կը մեկնի Աքոս ու դուռը կը ծեծէ վանքին: Կը մտնէ ներս:

Աշխարհէն բաշուած վանականները սակայն, հոտը կ՛առնեն կնոջ ու զայն կը մատնեն ոստիկանութեան որ Աքոսէն կը վտարէ զայն:

Իսկ Պոլսոյ յունական պատրիարքին ալ, գեղուհին բանադրած է իր այս մեղապարտ յանդգնութեան համար:

ՆՈՐԱՀՐԱՇ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԱՍԻՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔՈՒ

Հետաքրքիր էր լսել, թե ինչպես էին ապրում մեր հայրերը, ինչպես էին նրանք աշխատում, ինչպես էին նրանք հանգստանում, ինչպես էին նրանք զվարճանում, ինչպես էին նրանք սիրում, ինչպես էին նրանք ատում, ինչպես էին նրանք ծնում, ինչպես էին նրանք մեռնում...

Ցերեկ, ժամացույցի սլաքները ցույց էին տալիս ժամը 84 հոգեբուժարանի բակում հավաքվել էին 6—7 տասը հիվանդներ, որոնք ամեն օր այդ ժամին հավաքվում էին այդտեղ, որպեսզի լսեն իրենց հայրենիքի մասին պատմող մի ծերունու։ Ծերունին ինքն էլ հիվանդ էր, բայց նրա հիվանդությունը ոչ թե հոգեկան էր, այլ ֆիզիկական։ Նա ունեցել էր ինսուլտ, որի հետևանքով նրա մարմնի աջ կողմը կաթվածահար էր եղել։ Ինքը ծերունին էլ հիանալի գիտեր, որ ինքը հիվանդ է, որ ինքը ունեցել է ինսուլտ, որ ինքը կաթվածահար է եղել, բայց նա չէր ուզում, որ իր հիվանդությունը ազդեցություն ունենա իր հոգեկան աշխարհի վրա։ Նա ուզում էր, որ իր հոգեկան աշխարհը մնա առողջ, ինչպես որ առողջ էր նրա հոգեկան աշխարհը մինչև ինսուլտը։ Եվ նա ամեն օր գալիս էր հոգեբուժարանի բակը, որպեսզի պատմի իր հայրենիքի մասին։

Ծերունին պատմում էր իր հայրենիքի մասին, իսկ հիվանդները լսում էին նրան։ Ոմանք լսում էին նրան ուշադրությամբ, ոմանք՝ ոչ ուշադրությամբ, ոմանք էլ ընդհանրապես անուշադրությամբ։ Ոմանք նստած էին նստարանների վրա, ոմանք՝ գետնին, ոմանք էլ կանգնած էին ոտքերի վրա։ Ոմանք ծիծաղում էին, ոմանք՝ լալիս, ոմանք էլ ոչ ծիծաղում էին, ոչ էլ լալիս։ Ոմանք ծխում էին, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան ասել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան հարցնել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան անել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան ուտել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան խմել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան կերակրել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան ստանալ, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան տալ, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան գնել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան վաճառել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան գողանալ, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան ծախել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան գրել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան կարդալ, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան նկարել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան ջնջել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան ասել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան լսել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան տեսնել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան հոտոտել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան համտեսել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան շոշափել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան զգալ, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան մտածել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան հիշել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան մոռանալ, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան երազել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան ապրել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան մեռնել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան ծնել, ոմանք՝ ոչ։ Ոմանք ուզում էին ինչ-որ բան...

Ծերունին ոչ ոքի չէր նայում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը ոչ ոքի չէր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իրեն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ապագան էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի անցյալն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ներկան էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ցավն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ուրախությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ հպարտությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ամոթն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ հաղթանակն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ պարտությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազատությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ստրկությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային միասնությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային տարաձայնությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ողբերգությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային կատարսիսն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնագիտակցությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնաճանաչումն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնավերլուծությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնաքննադատությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնագոհությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնահավանությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարվածությունն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարվածության ախտանիշն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարվածության ախտանիշի ախտանիշն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարվածության ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարվածության ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարվածության ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարվածության ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարվածության ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարվածության ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշի ախտանիշն էր երևում։ Նա նայում էր հեռվում գտնվող մի ինչ-որ կետի, որը միայն իր հայրենիքի ամենամեծ ազգային ինքնասիրահարվածության ախտանիշի

ԲՐԻՀԱՅ ՀԱՅԲԱՂԱՆ

(Վ. Կ.)

Գ. ՄԱՍՈՒ

— Ի՜սկ, չէ՞ր... ու՞ր ես ինքդ էլ... — ինքն իրեն հարցրեց Հայկը։

— Ինչո՞ւ, — ասաց Բրիհին, — ես ինչ-որ բան եմ ասե՞լ։

— Ի՜սկ, չէ՞ր... ու՞ր ես ինքդ էլ... — ինքն իրեն հարցրեց Հայկը

ՖՈՒՆ

(Հիմն. 1830թ. Իսպահանեան օրերէն)

Հրատ. Ն. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ Տպագր. Լ. ԸՆԾԻՔ

Մեր ընթերցողները, որ մեզ ծանօթ են իբրեւ հաստատ, յառաջդիմասէր եւ ոչ նախապաշարեալ անձեր, գիտեն թէ մենք ինչ ոգիով կը գործենք եւ ինչ նպատակ կը հետապնդենք մեր թերթով։ Մենք ոչ մէկ կուսակցութեան կամ խմբակցութեան կը պատկանինք եւ ոչ մէկ կուսակցութեան կամ խմբակցութեան թերթն ենք։ Մենք ոչ մէկ կուսակցութեան կամ խմբակցութեան կողմէ վարձկանուած ենք, որ անոնց շահերը պաշտպանենք։ Մենք ոչ մէկ կուսակցութեան կամ խմբակցութեան կողմէ ստիպուած ենք, որ անոնց ծրագիրները հրապարակենք։ Մենք ոչ մէկ կուսակցութեան կամ խմբակցութեան կողմէ պարտաւորուած ենք, որ անոնց գաղափարները տարածենք։ Մենք ոչ մէկ կուսակցութեան կամ խմբակցութեան կողմէ հրահանգներ կը ստանանք, որ անոնց համար քարոզչութիւն ընենք։ Մենք ոչ մէկ կուսակցութեան կամ խմբակցութեան կողմէ կանչուած ենք, որ անոնց գործունէութիւնը քննադատենք։

Մենք ոչ մէկ կուսակցութեան կամ խմբակցութեան կողմէ կանչուած ենք, որ անոնց գործունէութիւնը քննադատենք։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԼԻԿ ՇԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 23 ՅՈՒՆԻՍ 1932 — 23 JUIN 1932

Հ. ՏԱՐԻ թիւ 1913 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԿՍԻՆՔ ԾԱՅՐԷՆ

Ջարդի եւ աքսորի ճամբաներուն վրայ միացած հայ ժողովուրդը՝ տարիներէ ի վեր կը չարունակէ պատահած մնալ՝ իր թոռնիքի բնակավայրերուն մէջ։

Թուրքին ու մահճառ ճակատագրին հարուածներուն տակ, գերի Հայուն միութիւնը — արեան տուրքի միութիւն — բանի էր։ Ազգիս խարուեփեան, Հայը կը զրկէին քաւելու իր ծագման մեղքը։

Ծասը քաղաքակրթութիւններու անկուշտ այս ախոռին վրայ, ազատ Հայուն պատահումը ակամայ է։ Այս անգամ, ան ինքզինքը կը քաւէ ինքնակոչ, տգէտ այլ յաւակնոտ առաջնորդներու, որոնք եթէ չէզոք չեն, առ նուազն հակազդեցիկ ըլլալու հզարութիւնը կը ցուցադրեն։

Եւ երբ, ազիւութեան ու յաւակնութեան այս ասպետներէն մանուկ մը ի վեր կը չարունակեն զարնել համերաշխութեան թմբուկը, չենք կրնար չյիշել ծանօթ առածը. — Կարելա դողը ատն ակռը կախել կուտայ»։

Կը պատահեն ժողովուրդը ու կը մեղադրեն զանոնք որ իսկապէս կը ձգտին համերաշխութեան։

Գաղթահայութեան ընկերային ու քաղաքական զոյավիճակը ինքնին պիտի բաւէր մտքերը պարուրելու խոր մտահոգութեամբ. խելքի ու խղճի կանչելու անոնք որ իրենց ձեռքին մէջ՝ մաշած զբաղմը ու բերնին մէջ՝ ճոռոմ ու անհանդուրժելի լեզուով մը՝ զենք կամարութիւն կը խաղան։ Աւելի ճիշդը, կը խաթարեն Հայուն ինքնական ողջմտութիւնը։

Գաղթահայութեան վերջին տասնամեակի պատմութիւնը՝ իր մայր միօրինակութեամբ իսկ բարդ է։ Դէպք չարձանագրեր։ Այլ պատմաբանին կը յանձնէ ընկերային հոգեբանական ուսումնասիրութեան տաշեղները։ Ժողովուրդ մը որ զարաւոր կեանքի մը խաղերուն մէջ յաղթական, օտարութեան յորդառատ ազբիւրներէն առկիւ նոտած՝ կը տառապի զոյութեան, ինքնապահպանման ծարաւէն՝ այսօր։ Հոմերական պայքար, այս անգամ ուղղուած ճակատագրին դէմ։

Ջուլում եւ այլասերում բառերը չատ յեղյեղուկան, այն օրէն ի վեր որ, վտանգը նշմարուեցաւ։ Դարձան սովորական եւ այսօր, ամէն ատերուն համար կորսն ցուցած են ահեղ վտանգի մը նշանակութիւնը։ Վտանգը կը մնայ պակաս իր ատտակութեամբ, ու կը քալէ հարթ ու ազատ, անարգել ճամբաներու վրայ։

Ասկեցէք այս մասին համերաշխութեան պատգամախօսներուն եւ թելադրեցէք անոնց ձեր պայքարի նախնական ու համեստ միջոցները։ Ու մի զարմանաք, եթէ կենսական այս հարցին քննութիւնը՝ դուռ բանայ չահախնդիր սակարկութիւններու։ Այդ է իրենց գործը։ Հո՛դ կը սկսի ու կը վերջանայ իրենց պաշտօնը։

Ինչ որ ազատ ազգերու համար կը կազմէ զարգացման ու յառաջդիմութեան միջոց, մեզ համար, գոյութեան, ինքնապահպանման, նախատարրական պայքարի զէնք մը կրնայ ըլլալ, որմէ զուրկ ալ ենք չատ վայրերու մէջ։

Եւ երբ յիշենք հին դաղութներու ուծացումն ու վերջնական ձուլումը օտար հոգերու վրայ, պէտք պիտի ըլլայ ընդունիլ թէ՝ ձուլումը օտար հոգերու վրայ, պէտք պիտի ըլլայ ընդունիլ թէ՝ օտարացման դէմ պայքարի որ եւ է դէնքի ստացումը՝ չի կրնար սակարկուիլ՝ որ եւ է հասանքի, որ եւ է իրաւասու անհատի կողմէ։

Մանկապարտէզի մը, նախակրթարանի մը հաստատումը՝ այդ զէնքը։

Հզօր քաղաքակրթութեանց քաւուղիին վրայ կանգնած՝ տակաւին ժամանակ ունինք մոռնալու մեր ազգային ինքնութիւնը, աւանդութիւններն ու հպարտութիւնը։ Մինչ այդ սակայն, բոլորին վրայ պարտք կը ծանրանայ օժանդակելու որ դիւրաւ չքակուի ներունդներու չղթան։ Տարրական ու ծանրածանր հանելուկ՝ ամէն ուր որ հայ կորիզ մըն է նատած։ Այդ կորիզը՝ իր հոգին ունի դուր պէտք է զրահել խորթ ազդեցութեանց դրսէն դէմ։ Այդ հոգին՝ իր կապերն ունի, զոր պէտք է պաշտպանել թուլացման վտանգին դէմ եւ ամբացնել մշտարթուն ու դուրգուրոտ ձեռքերով։

Այս գործը՝ ըսենք վոքր, աննշան, մեծամտուն դեկավարներու համար, բայց կենսական՝ հայ համեստ զանգուածներուն համար, սակարկութիւն չի վերցներ։

Դարերու քաղաքակրթական եւ ազատագրական ձգտումներէն ու ճիգերէն յետոյ, պէտք է ամէն ինչ ծայրէն սկսիլ։ Հասած ենք ու հոգ։ Ու հոգ, երբ պէտք է առաջին քայլերը ներդաշնակել եւ կանոնաւորել ուսանդական արահետին վրայ, ողջամիտ դեկավարին համար՝ քաղաքական ըմբռնումներն ու հեռանկարները չեն կրնար վերջը խաչաձեւել, որքա՞ն ալ ըլլան հակադիր։ Այս գործը կը պարտադրէ ամէն քաղաքականութիւն, ամէն հատուածական թէ անհատական նկատում ու իր չուրջ կը հրաւիրէ բոլոր գիտակից կամքերը։

Որովհետեւ, քաղաքական ամէն հեռանդումներու թթխմորը՝ եթէ ժողովուրդը ինքն է, իր հոգիով, իր ազգային գիտակցութեամբ, իր անցեալին, ներկային ու ապագային մտահոգութիւններով, առաւելագոյն ջանքը պիտի սպառի անոր պահպանման համար։

Համերաշխութեան պատգամախօսներուն համար, ահա անյետաձգելի գործը, վոքր թերեւս՝ իրենց յաւակնութիւններուն համար, բայց մեծ, անհրաժեշտ ու կենսական։

Թող վտանգը տան թէ կրնան սկսիլ գոնէ քանի մը, հանելու համար հոն, ուր այսօր իրարմէ կը բաժնուինք։

Ահա ուրեմն գործ մը, չատ խօսուած, չատ գրուած այդ մասին, մատնանշուած ամէն հանդիսական առիթներու մէջ, թերթերու սիւնակներէն թէ սրահներու բեմերէն։ Գործ մը որ դեռ իր սկզբնական կազմակերպման կը կարօտի։ Եւ տարուան այս եղանակին, երբ ուրիչ ժողովուրդներ իրենց կրթական հաստատութիւններու հունձքը կը պատրաստուին քաղել, թող մեր համերաշխասէրները լուեն ու խորհին ծայրէն սկսելու մասին։

Մ. Ե.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՐԱՒԱՐԱԲԸ

— :-: —

Ռամկավար գործիչ Պ. Հրաչ Երուանդի ճառը, արտասանուած Մարսէյլի մէջ, չորս սիւնակներով փուած է «Ապագայ»ի մէջ։ Մայիս 28. Եռագոյն եւ Նոյեմբեր 29։ Պատմութիւն, — որոշէն՝ դիմելով դէպ ի ապորոշը։

Բայց հետաքրքրական է եզրակացութիւնը, ուր բանախօսը կ'ուզէ «Ռամկավարներու տեղն ու դաւանութիւնը նշդել այդ հարցերուն մէջ»։

Ռամկավարներու դաւանաբ. — *Մեր կուսակցութիւնը ճշմարտութիւնը վճռող իրաւարարի դերը կը կատարէ...»։*

Շատ լաւ պաշտօն մըն է որ կը բտանձնեն ռամկավարները, բայց խիստ փափուկ եւ միեւնոյն ժամանակ փշոտ։

Փափուկ, ասոր համար, որ ճշմարտութիւնը ճշմարտութիւն է եւ երբէ՛ք երկու երես չունի։ Իրաւարարը եթէ ճշմարտութեան կողմը դառնայ, բարեկամներէն ապտակ պիտի ստանայ, իսկ եթէ ճշմարտութենէն երես դարձնէ, ճշմարտութեան շառաչուն ապտակն անպակաս է։

Ու փշոտ պարտականութիւն մըն է, ասոր համար, որ այս պարագային, իրաւարարը չի կրնար «Ամերիկեան դիտող»ի դերին մէջ մնալ։ Ռամկավարը կանգնած ճանապարհներու եզերքին, ստիպուած է ճշմարտութիւնը ըսել։ — Մայիս 28ի ճամբան լաւ էր։ Նոյեմբեր 29ի ճամբան լաւ է։ Կամ, (վերջապէս ճշմարտութիւնը իրաւարարներուն բով ճկուն կը դառնայ), Մայիս 28ը փշոտ էր, իսկ Նոյեմբեր 29ը արիւնոտ է։ Կամ երկուքն ալ անհանգանելի են։ Ամէնէն վերջը, որպէս ճշմարտութեան վերջին խօսքը, — բանի որ այսօր Նոյեմբեր 29ը գոյութիւն ունի, ուրեմն լուսաւոր է։ Ձեռ մըն է որ պէտք է համբուրել եւ գլխուն դնել։

Մինչեւ հոդ, լաւ է իրաւարարի ճամբան, սահուն, հիմնահոս։ Բայց ատկէ յետոյ կայ։ Պէտք է բալել այդ ճանապարհներէն, մէկն ու մէկէն։ Ստիպուած էք ընտրել կամ փշոտը կամ արիւնոտը։ Ընտրեցէ՛ք, որը որ կ'ուզէք, ու անուանեցէ՛ք այդ ճամբան, ինչպէս որ կ'ուզէք, լուսաւոր կամ ազգաշէն։ Միայն ընտրեցէ՛ք ձեր ճամբան... ի սէր ճշմարտութեան։

Ճշմարտութիւնը իմիջին դաւանանիք մը չէ։ Ճշմարտութեան ճգտիլն է դաւանանիքը։

Բ.

ԱՔՈՍ ԼԵՌԸ ՉԷ ՊԼՏՈՒԱՄ

—)(•)(—

Երէկ գրեր էինք թէ 1930ի Եւրոպայի գեղեցկութեան թագուհին Օր. Ալիս Տիփլաբաու, առնական զգեստ հագնելով, յաջողած է մտնել Աթոս լերան ամրափակ վանքէն ներս եւ թէ այս սրբապղծութեան համար՝ բանադրուած է Պոլսոյ յոյն պատրիարքին կողմէ։

Այս լուրը բոլորովին շինծու ըլլալ կը թուի, ինչպէս կը հաւաստէ գեղուհին իմիջ իսկ, որ մէկ շաբաթէ ի վեր Փարիզ կը գտնուի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԷՔԵՐԱՆՆԵՐԸ

— :-: —

Ամերիկեան վէքերաններու պետերը, թէեւ ինչ մը յուսահատած են Վեբրակոյտի ընթացէն՝ հանդէպ իրենց պահանջներուն, կը հաւաստեն թէ իրենց շարքերէն ոտնկնդողներուն եւ նուերներ պիտի հասնին։ Ներկայիս՝ իրենց նշանախօսքն է «50,000 հոգի յուլիս 4ին, որ անկախութեան օրն է։ Այդ թուականին, կը յուսան թէ Ուաշինկթրըն հաւաքուած վէքերաններու բիւրը պիտի հասնի 50,000ի։ Ոստիկանութիւնը վախնալով որ անգործները կը վխտան այդ օրը եւ իրր վէքերաններ կը խառնուին վէքերաններու շարքերուն ու խռովութեանց տեղի կուտան, հիմակուց արդէն պատրաստութիւններ կը տեսնէ կարգը պահպանելու։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԺՐՆԵՒԷՆ ԼՕԶԱՆ ՏԵՆԴԱԳԻՆ ԱԹԽԱՏԱՆՔ

Երէկ Լօզանի միջազգային քաղաքական չրջանակներուն մէջ յուզում կը տիրէր։ Լսուեր էր թէ փիչերը, Ֆրանսայի վարչապետը Պ. Էրիօ մեկներ էր Մօրժ ուր Հանդիպում մը ունեցեր էր Ֆրանսայի պատերազմական նախարարին Փօլ Պոնքուռի հետ, որ ժընեւէն հոն եկեր էր ամերիկեան պատուիրակներուն ընկերակցութեամբ։

Իրողութիւնը հետեւեալն է։ Ցամաքային զինաթափութեան յանձնախումբի պելճիքացի մասնադէտը Պ. Պուռքէն մշակած է ցամաքային բանակներու կրճատման եւ պատերազմական նիւթեղէնի նուազման ծրագիրը մը, որ ընդունելի կը նկատուի ամերիկեան պատուիրակութեան կողմէ։ Իսկ Ֆրանսական պատուիրակութիւնը բոլորովին դէմ չէ այդ ծրագրին։ Արդ եթէ այդ ծրագիրը ընդունուի, հասկնական է որ Ամերիկացիները ընդունին ցամաքային ուժերու եւ ռազմական նիւթեղէնի որոշ կրճատում մը։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԿՐՃԱՏՈՒՄՆԵՐԸ

Կ'ըսուի թէ Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը Փօլ Պոնքուռ որ միեւնոյն ատեն զինաթափութեան ժողովի Ֆրանսական պատուիրակն է, յղացած է եւմատական կրճատման ծրագիրը մը՝ ներչնչուած Պուռքէնի ծրագրէն։ Այդ կրճատումը՝ առաջին տարին պիտի ըլլայ 10 առ 100։ Նոյն ծրագրին համաձայն, հաւասարապէս պէտք է կրճատուին ամրամբիպ մեծ օդանաւերն ու ծանր հրեաններն։

Սակայն, ծրագիրը պէտք է մօտէն քննուի մասնագէտներուն կողմէ՝ զինուորական եւ քաղաքական տեսակէտով։ Ակնկիպ է որ առաջ եկած է Էրիօ – Պոնքուռ տեսակցութիւնը։

ՀՈՒՎԸՐ ԿՐ ՀԵՌԱՁԱՅՆԷ ՄԱՌՏՕՆԱԼԻՏԻ

Կասկած չկայ որ ժընեւի զինաթափութիւնը կը փորձէ սերտօրէն խառնուիլ Լօզանի պարտիերու եւ հատուցումներու հարցին։ Էրիօ – Պոնքուռ տեսակցութեան մասին, հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը տրուին։

Երբ Փօլ Պոնքուռ Մօրժ հասաւ, այնտեղ գտաւ զինաթափութեան ժողովի ամերիկեան պատուիրակը կիպսըն, որ իրեն կը սպասէր։ Գիշերուան ժամը 11ին հասաւ նաեւ Ֆրանսայի վարչապետը։

Պ. Կիպսըն՝ Հուվըրի կողմէ պահանջեց զինաթափութեան հարցին յստակ լուծում մը։ Յստակ որոշում մը կ'ուզէր ոչ միայն *որակական*, այլ եւ թանակական կրճատումներու մասին եւ Պ. Էրիոյի կարդաց բանակներու թիւին նուազման մասին ամերիկեան ծրագիր մը։

Պ. Էրիօ յայտնեց թէ անկարելի է որ վիճաբանութեան մտնէ ներկայացուած ծրագրի հիման վրայ։ Ամերիկայի պատուիրակը պատասխանեց թէ Միացեալ – Նահանգները եւրոպական պարտիերու վերաբերեալ որ եւ է զոհողութեան մասին չեն կրնար իսկ մտածել, եթէ Եւրոպացիները եւ մասնաւորապէս Ֆրանսա շարունակեն նոյնիսկ ծախսել իրենց սպառազինումներուն համար։

— Կ'ուզէ՞ք որ ըսեմ բան չպահանջենք, միեւնոյն ատեն Եւրոպացիներդ միլիոններով տոլար կը ծախսէ՞ք ձեր բանակները զօրացնելու համար։

Տեսնելով Ֆրանսայի վարչապետին զարմանքը, ամերիկեան պատուիրակը ստիպուեցաւ յայտնել թէ Պ. Հուվըր իսկ Ամերիկայէն հեռաձայնած է այդ մասին։

Միեւնոյն ատեն կ'իմացուէր թէ արդէն կիրակի առտու, Ամերիկայի նախագահը 40 վայրկեանի չափ հեռաձայնական խօսակցութիւն մը ունեցեր էր Անգլիոյ վարչապետին հետ՝ Նիւ – Եորքէն Լընտընի։

Կ'ըսուի թէ այս մէկ երկու օրուան ընթացքին, Ամերիկա ծանուցագրով մը պիտի հաղորդէ իր որոշումները։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

Լօզանի մէջ, միայն Անգլիացիները, Իտալացիներն ու Գերմաններն են որ կը պնդեն պարտքերու ջնջման անհրաժեշտութեան վրայ։ Մինչ ժողովականներու մեծամասնութիւնը կը յամառի հակառակ տեսակէտին վրայ։ Այս պայմաններուն մէջ, երկու հաւանականութիւն կը ներկայանայ։ կամ պիտի չանան համաձայնութեամբ ելք մը գտնել, կամ վակել Լօզանը ու մեկնիլ։ Իսկ այս վերջին պարագան ալ՝ ջնջման կուսակիցներուն գործին իսկ չի գար։ Այնպէս որ Անգլիացիները յօժարած են վիճաբանութեան ենթարկել Ֆրանսական ծրագիրը՝ որուն գլխաւոր կէտերը կը ներկայանան հետեւեալ կերպով։

Ֆրանսական պատուիրակութիւնը կը նկատէ թէ Լօզանի ժողովը միմիայն յարաբերական արդիւնքներու կրնայ յանգիլ, որովհետեւ երկու ազգակներ կը դէպազանցեն զայն։

1) Հատուցմանց հարցին մէջ որ եւ է լուծում՝ պայմանաւորուած է ամերիկեան պարտիերու կարգադրութեամբ։

2) Եւրոպայի վերականգնումին համար որ եւ է միջոց պէտք է յարմարի ամբողջ աշխարհի ընդհանուր վերականգնումի պայմաններուն։

Այս սկզբունքներուն վրայ հիմնուած է Ֆրանսական ծրագիրը, որ բացատրուեցաւ անգլիական պատուիրակութեան։

Ֆրանսական ծրագիրը երկու ժամանակաշրջան նկատի կ'առնէ։ 1) Տագնապի չրջանը, 2) Բարգաւաճման վերադարձի չրջանը։

Տագնապի չրջանին՝ որուն տեւողութիւնը կարելի չէ սահմանել եւ որ մէկ կամ երկու տարի պէտք է ենթադրել կարելի չէ որ եւ է վճարում նախատեսել Գերմանիոյ կողմէ։ Սակայն, գերման հայթայթիչներու եւ Ֆրանսայի դնորդներու օգտին իսկ համար, պէտք է չարունակուին ապրանքի յանձնումներու պայմանագրութիւնները, որոնք գոյութիւն ունին ներկայիս։

Եթէ պէտք ըլլայ, կարելի է նոյն իսկ աւելի զարգացնել երկու երկիրներու տնտեսական գործունէութիւնը։ Ցետոյ, երբ հասնի դէպ ի բարգաւաճում վերադարձի չրջանը, կարելի չպիտի ըլ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Սուրիա կը թաղուի

Թրքական ազբիւրէ բխող լուրեր կը հաղորդեն թէ Սուրիայէն ստացուած լուրերու համաձայն, ամբողջ Սուրիոյ մէջ մեծ յուզում կը տիրէ։ Հալէպի եւ Դամասկոսի ժողովուրդը հազարաւոր ստորագրութեամբ հեռագրեր ուղղելով Ֆրանսայի, Եւրոպայի զանազան տէրութեանց եւ Ազգաժողովին, Սուրիոյ մէջ կազմուած ժողովին ապօրէն ըլլալը յայտնած եւ բողոքած է։

ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ

Հալէպի մէջ հրատարակուող «էլ Շուարէ» թերթը Յունիս 12 թուով կը գրէ։— Հալէպի շրջանակին ժողովրդեան միջեւ զանազան եւ յուզումնալից լուրեր կը շարունակուին թէ Թուրքիա զօրք կը համախմբէ սահմանագլուխներուն վրայ։ Այս զրոյցներուն հաւանական պատճառը սա կրնայ ըլլալ։ — Տնտեսական տագնապէն բխած չգաւորութիւնն ու անձկութիւնը ժողովրդեան մէջ կառավարութեան դէմ զգացումներ արթնցուցած են։ Հալէպի այսօրուան անձկութիւնը իսկապէս ծանր է նախկին բարօրութեան շրջաններու հետ բաղդատելով։ Կառավարութիւնը սակայն փոխանակ ժողովրդեան ձեռքէն բռնելու, ազգը կը ճնշէ։ Հետեւաբար ոչինչ այնքան բնական որքան գոհութեամբ ողջունիլը ժողովրդեան մէջ, լուրի մը՝ որ անճպատ է կառավարութեան։ Թուրքիոյ կառավարութեան՝ սահմանագլխին վրայ՝ աւելի զինուոր պահելու իրական պատճառը Սուրիայէն Թուրքիա գաղտնաբար ապրանք փախցնող մաքսանենգներուն գործունէութեան վերջ տալ է։ Զինուորներուն արթնութեան շնորհիւ մաքսանենգութիւնը ձախողութեան մատնուած է»։

Ոսկի կը տեղայ

Յունիսի առաջին կիսամսեակին Շէրպուրկի նաւահանգիստը դրկուած է 2 միլիառ 213 միլիոն 750,000 ֆրանկի ոսկի, դրկուած 1771 տակառով։ Այս ոսկին յատկացուած է Ֆրանսայի, Զուիցերիոյ եւ Հոլանտայի դրամատուներուն։ Նոր հասաւ նաեւ 240 միլիոն ոսկի։

ՁԻԼԻԻ ԽՈՎԱՅՈՅԶ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին յեղափոխութենէն ի վեր, Չիլի տակաւին չէ հանդարտած եւ կացութիւնը որ բարւոքած կը թուէր քանի մը օրէ ի վեր, յանկարծ ծանր հանգամանք մը ստացաւ։ Նոր կառավարութիւնը ստիպուեցաւ պահպանել վիճակ յայտարարել ամբողջ երկրին մէջ, ուր գործադուլները կը շատնան։ Զինուորական իշխանութիւններն ընտիպուած են իրենք իսկ կատարել հաղաքային իշխանութեան գործը։

Արիւնահեղ ըմբոստութիւններ ծագեցան զանազան վայրերու մէջ, մասնաւորաբար Սանթիակոյի եւ Վալփարէզոյի մէջ։ Մայրաքաղաքին մէջ, զօրախումբերը ուզելով խուզարկութիւն կատարել համայնավարներու կեդրոնատեղիին մէջ, հրազէնի հարուածներով ընդունուեցան։

Վալփարէզոյի մէջ բանթողները յարձակեցան հանրակառքերուն վրայ եւ ջարդուփշուր ըրին զանոնք։ Այս հաղաքին մէջ, կռիւներու ընթացքին սպանուեցան 40 հոգի եւ մօտ հարիւր հոգի ալ վիրաւորուեցան՝ զինուորներու կողմէ, որոնք հանիցս ստիպուեցան հրազէն գործածել։

Այս խռովութիւններուն հետեւանքով, որոնք յաճախ ուղղուած են օտարականներուն դէմ, Ամերիկայի դեսպանը ստիպուեցաւ պահանջել կառավարութենէն որ ազդու կերպով ապահովէ ամերիկեան հպատակներու պաշտպանութիւնը։ Անգլիական եւ ամերիկեան կառավարութեանց ներկայացուցիչները՝ վախնալով աւելի ծանր խռովութիւններէ, միջոցներ ձեռք առին, ի հարկին իրենց հպատակները հեռացնելու համար վտանգուած շրջաններէն։

Ցեղափոխական շարժումն ուղղուած է զինուորական իշխանութեան եւ օտար դրամատուներու դէմ եւ կասկած չկայ թէ կը դեկավարուի համայնավարներու կողմէ։

ՅԱՂՈՒՎԱԾՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

Մեր հյուրերից, ճշտասեր աշխատավոր,
Մեր ճշմարտացի ոստիկանը,
Շատով իր փիճի վրէն ու ոտ...
Շատով իր փիճի վրէն ու ոտ...
Շատ մի լսել եմ սրա մասին, ու
Շատ մի հետաքրքրվել եմ նրանով,
Իմ ծանոթներից շատերն էլ
Հոգեհարազատ ընկերներ են դարձել նրան,
Բայց ես դեռ չեմ տեսել «Մեր տեսակի»
Հոյակապ ոստիկանին։ Այդ պատճառով էլ
Ինձ համար նա մնում է մի առեղծված,
Որ ես ուզում եմ լուծել։
Նախ, ինչու՞ նա մեր տեսակի չէ։
Ինչո՞ւ նա մեր տեսակի չէ։
Ինչո՞ւ նա մեր տեսակի չէ։
Ինչո՞ւ

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

(Վ. Ա)

Գ. ՄԱՍՈ

Ամառային այդ երեկոյին ես էի միայնակ տատիկիս տան պատշգամբին նստած, երբ հանկարծ լսեցի, որ դռան զանգակը հնչեց։ Ես վազեցի բացելու դուռը։ Դռան առջև կանգնած էր մի ծեր մարդ, որ ինձ անծանոթ էր թվում։ Նա ինձ հարցրեց, թե տատիկս տանն է, և ես պատասխանեցի, որ նա հյուրերի մոտ է գնացել։ Ծերունին ինձ խնդրեց, որ ներս թողնեմ, և ես հրավիրեցի նրան ներս մտնել։

Ծերունին ներս մտավ, և ես նրան հրավիրեցի նստել։ Նա նստեց և սկսեց ինձ հարցեր տալ։ Նա հարցրեց, թե ինչ եմ անում, ինչ եմ կարդում, ինչ եմ սովորում։ Ես պատասխանեցի նրա հարցերին և հարցրի նրան, թե ինչ գործ ունի տատիկիս հետ։ Ծերունին պատասխանեց, որ ինքը տատիկիս հին ծանոթն է, և որ նա եկել է նրան տեսնելու։

Ես ասացի նրան, որ տատիկս հյուրերի մոտ է գնացել, և որ նա կարող է ուշ վերադառնալ։ Ծերունին ասաց, որ ինքը կսպասի տատիկիս վերադարձին։ Ես հարցրի նրան, թե ինչ է ուզում խմել։ Նա պատասխանեց, որ ոչինչ չի ուզում։ Ես հարցրի նրան, թե ինչ է ուզում ուտել։ Նա պատասխանեց, որ ոչինչ չի ուզում ուտել։ Ես հարցրի նրան, թե ինչ է ուզում անել։ Նա պատասխանեց, որ ոչինչ չի ուզում անել։

Ես հարցրի նրան, թե ինչ է ուզում անել։ Նա պատասխանեց, որ ոչինչ չի ուզում անել։ Ես հարցրի նրան, թե ինչ է ուզում անել։ Նա պատասխանեց, որ ոչինչ չի ուզում ան

լայ մասածել տարեվճարներու գործադրութեան մասին: Որովհետեւ երեք տարիէ ի վեր, երբեմն ծրագրին նախատեսութենէն հակառակ իրողութիւններ արձանագրուած են, ինչպէս Գերմանիոյ արտադրական կարողութիւնը եւ ոսկիի գնման կարողութիւնը:

Վճարումներու նոր չափայոյցը ուրեմն, չատ կնճռոտ պիտի ըլլայ եւ հաւանաբար երկու տարի պիտի բովանդակէ. նախ փոփոխական գումարներ, որոնք համապատասխանեն Ամերիկացիներու պահանջներուն. եւ երկրորդ՝ պարտքերու մնացորդը որուն քանակը եւ պահանջատէրերու միջեւ անոր բաշխումը պէտք է ճշդուի:

Ընկերութիւն յոյն բանակին մէջ

Աթենքէն լաւատեղեակ շրջանակներ կը հաւաստեն թէ, հակառակ տարածուած զրոյցներուն, յունական բանակին մէջ ո՛չ մէկ անկարգապահութիւն տեղի ունեցած է: Այս մասին հրատարակուած լուրերը անհիմն են:

Սակայն, յունական թերթի մը մէջ, նախկին վարչապետ Փափանաստազիու, կը գրէ թէ բանակին սպաները կազմելու վրայ են զինուորական միութիւն մը, որուն նպատակը պիտի ըլլայ արգիլել ժողովրդական կուսակցութեան իշխանութեան գլուխ անցնիլը: Այս կուսակցութիւնը կը նկատեն հանրապետութեան թշնամի. իսկ կառավարութիւնը ուժ կուտայ զինուորականներու շարժման:

Ժողովրդական կուսակցութեան պետը Ցալտարիս ընտրական ռազմախաղ մը կը նշմարէ բանակին ընթացիքին մասին՝ կատարուած գրգռութիւններուն մէջ:

Պաղտատի կացութիւնը վտանգուած

Լոնտոնէն «Թան»ի թղթակիցը կը հեռաձայնէ.— Զրոյց կը շրջի թէ Իրաքի օգանաւային կայանին ասորական պահակները դժգոհ են եւ թէ Պաղտատի կացութիւնը մտահոգիչ դարձած է: Իսմայիլիէի մէջ տեղաւորուած զօրագունդ մը, հրաման ստացեր է օդանաւով մեկնելու Պաղտատ. սակայն չետոյ այս հրամանը ետ է առնուեր: Ղրկուելիք զօրագունդը կը բաղկանար 500 հոգիէ: Դիտել կը տրուի թէ առաջին անգամն է որ այսքան կարեւոր ուժ մը պիտի ղրկուէր դէպ ի Պաղտատ:

Հինգի խոովութիւններ

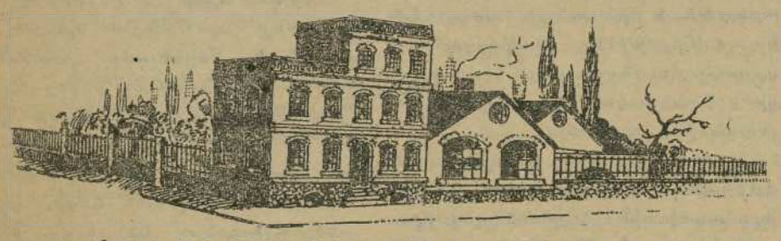
Անգլիական զօրախումբ մը գերի՝ բլիկներուն ձեռք

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 21 Յունիս.— Ամմանէն ստացուած լուրերու համաձայն, շէյխ Ասաբիմ պին Նահատա, կատաբելապէս զինուած հազարի չափ մարդոց գլուխն անցած, անցնելով Հիճազի սահմանագլուխը, գրաւած է զինուորական կայան մը եւ գերի բռնած է բազմաթիւ զինուորներ եւ սպաներ:

Գրաւած է նաեւ Խորիպա կոչուած վայրը եւ կը պատրաստուի հալել Մուէլահի վրայ:

Շէյխ Նահատայի համար կ'ըսուի թէ օգնութիւն կը ստանայ էլ Հուէյթոթ ցեղախումբէն եւ անոր շէյխէն եւ թէ զէնք, ռազմանիւթ եւ դրամ կը ստանայ Հնդկաստանի եւ Ճավայի մահմետականներէն:

Թէեւ այս լուրը տակաւին չէ հաստատուած, սակայն պատեհը կուտայ զօրախումբերու շարժման Հիճազի անդրյորդանանեան սահմանագլուխին վրայ եւ եգիպտական ուժերու առաքման՝ դէպի Աֆապայի շրջանը:

RÉALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւէ անձնառուութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինուածքներու եւ փոխառութեանց համար, երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70* եկամուտ կ'ապահովինք տարեկան, ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*:

Նշանական *20, Passage Prado,* (մէթրօ սէն-ժրնի)

Ֆարիզ եւ արուարձաններ

Պէյրոնի Մասիս խումբի անդամները ստիպողաբար կը հրաւիրուին ժողովի վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Մոնիլինոյի Զաւարեան կռիւէն ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը:

Գաւառ

Լիոնի Մարզպէտ խումբի ընկերական ժողովը այսօր Հինգշաբթի ժամը 8.30ին Դաշնակցութեան Գրադարանը: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Կարեւոր օրակարգ:

Մարսէյեցիի Ընկեր Կարօ խումբի ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 6ին ընկեր Յովհաննէս Սարօեանի բնակարանին մէջ:

Սէնթ Մարկրիթի Համազասպ Ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին:

Կը խօսի՝ ընկ. ՊԵՏՐՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Սէնթ Ընթոնիանի ընկեր Կարօ խումբի ընկերական ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ընկ. Վանօյեանի բնակարանը: Ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ժողովէն վերջ՝ դասախօսութիւն:

Դաշտահանդէս Լիոնի մէջ

Խանասորայ արշաւանքին տարեդարձի առթիւ, կազմակերպուած Հ. Յ. Դ.ՄԱրզպետ խումբին կողմէ, Յուլիս 24ին:

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ Թուականը:

Ընտանեկան մեծ պարահանդէս Տէսինի մէջ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Պատանեկան միութեան կողմէ իր կազմութեան տարեդարձին առթիւ, տեղի կ'ունենայ Յուլիս *17*ին, Տէսինի Հայոց ծանօթ *Պաղ պրթիւրին* մօտ: Տէսինի բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ Թուականը:

Տարեկան հանդէս

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ. Լիոնի մանուհիներուն կողմէ
Այս Շաբաթ իրիկուն ժամի *8.30*ին. Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ
Կը խօսի՝ Պ. ԱԼԵՔՍԱՆ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ
Դեղարուեստական բաժին՝ երգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ
Պ. Պ. Ա. Գ. Մելքոնեան եւ Գ. Ազարկեան (Լութակ)
Մուտքը ազատ է

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՌՈՍՏՈՄ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

Յուլիս 3ին Սէն Քլուի անտառին մէջ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ Թուականը

Սեճֆօճիի մեծ նուագահանդէս
ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

Այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին

Maison Gaveau, 45 rue la Boetie Métro Miromesnil

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ

Վարչապետ Պ. Էրիոյի Պատուոյ նախագահութեան տակ գտնուող Լիւքսէնպուրկի սէնֆոնիք նուագախումբը, միացած՝ հայ արուեստագէտներու (*40* հոգի):

ՕՐ. ԻՐԻՍ ՊԻՒՊԻՒԼԵԱՆ (երգ), *ՕՐ. ԱԼԻՍ ԵՐԱՄԵԱՆ (Լութակ)*
Mr. WORMS (Թաւջուվթակ) *Mr. DEVRED (սրինգ)*
(1er Prix du Conservatoire) *(1er Prix du Conservatoire)*
Mlle GAUDET (տաւիղ) *(1er Prix du Conservatoire)*

Ցայտագրիճ մէջ՝ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

ինչպէս եւ Պէթհովէնէ, Մոցարտէ, Շուպէռէ, Վէպէռէ դասական կտորներ

ԳԻՆԵՐ՝ 30, 25, 20, 15, 10 եւ 7.50 Ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին ծանօթ տեղերը:

Հ.Ա.Ճ ՍՊԱՃԻՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին Mutualité-ի K սրահին մէջ
Զեկոյց՝ Պ. ՇԱՀՄՈՒՐԱԻԻԼԻ
«ՀԱՅ ԲԱՆԱԿԻ ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՒ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԵՐԸ»
Մուտքը ազատ է

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
ՎԿԱՅԱԿԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՃԱՔՒՒԼՕԵԱՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՒՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՁԱՒ
բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. Գործ[illegible]ւն
ՄԱՔՈՒՐ եւ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ
կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, աւտոմեներ ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:
Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Etude de Me **BERNARD WAHÉ** (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փոլցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարան, ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Ամէն օր ցերեկ եւ գիշեր միշտ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

CABINET V. YARJANIAN
JURISCONSULTE
54, Rue La Fayette, Paris (9) (Métro Cadet) Tél. PROVENCE 87-53
Կ'ստանձնէ Առեւտրական, Պատժական, Քաղաքային ամէն տեսակ դատեր: Թրաւոքիտական խորհրդակցութիւններ, բոլոր դատական եւ վարչական գործերու համար, գրաւոր կամ բերանացի: Նախարարութենանց եւ բոլոր պաշտօնատուններու մօտ վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մանաւանդ դիւրութիւններ պատուագրի վճարման համար, նկատի առնելով ներկայ անտեսական տագնապը: Մանաւանդ սպասարկութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գործերու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի գտնէք ամէն գոհացում: Գրասենեակն եւ արտասահմանէն եկած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԹԱՂԻ «*Մանուկներու Պաշտպանութեան*» փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, կէս օրէ վերջ, ժամը 4ին, *71, Ave. Kléber*: Ներկայ.— Ջեկոյց Հայրենիքին յանձնաժողովի: Նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր: Անդամներու ներկայութիւնը պարտադիր:

Եթէ ժամը 4ին ժողովը մեծամասնութիւն չունենայ, ժամը *4.30*ին նոյն տեղը տեղի կ'ունենայ երկրորդ ժողովը, որ օրինական կը համարուի անկախ ներկաներու թիւէն:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հանգուցեալ *Պերճ Թաշճեանի* մահուան տարեդարձին առթիւ այս կիրակ., մարսիլիոյ փռատոյի եկեղեցիին մէջ ժողեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի: Կը հրաւիրուին ազգականներն ու բարեկամները:

Ձեր փնտուած գիրերը

ԹԻՕՖԱՆՕ հեղինակ՝ *Բօլ Տիմիքըտ.* (Բիւզանդիոնի հայազգի կայսր *Յուստինիանոս Բ.*ի կինը) *Ջմիւռնի* է այս վէպին գլխաւոր հերոսը եւ *Թէօֆանօ* կայսրուհին՝ իր սիրային արկածախնդրութիւններով: Կը կարդացուի հետ ի հետէ): Գինն 25 ֆրանք:

ՎԱՒԱՆԹԻՆ. Ֆրանսացի նշանաւոր հեղինակ *Ժօրժ Սանի* սիրային ամէնէն գեղեցիկ վէպը: Գինն 20 ֆրանք:

ԽԵՆԹ ԵՒ ԶԱՒԱԼԷՏԻՆ. Բաֆֆիի: 25 ֆրանք:

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐ. Քրիս. *Միքայէլեանի* մէկ հրատարակութիւնը, *Բ.* տպագրութիւն: Գինն 10 ֆրանք:

ԱՆԱՀԱԿԱՆ. քանաստեղծ. գրեց *Մուվանի*: Գինն 8 ֆրանք:

ՏԱՒԻԴ ԵՒՈՂԵԱՆ գրեց Գէորգ Կառվարենց: Բանաստեղծութեանց գեղեցիկ հատոր մը, գեղարուեստական տպագրութիւն, զարդանկարուած *Մ. Քէլաղճեանէ*, գինն 20 ֆրանք:

Ստանալու համար դիմել «Ճառագի խմբագրատունը՝ Լէտրն Գեւոնեանի 17, rue Damesme, Paris (13).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԱՇԻՆԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արհամ ձեռներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Ճիշդ է, ուղղակի մեզք է այսպիսի դիւթիչ գիշերին նեբսը մնալը, — ասաց տանտիրուհին աչքերը երկինք նետելով (գեղեցիկ թարթիչներ ունէր, ու սիրում էր ցոյց տալ)· — Տեսէք, պարոն, մեր քնքուշ Իտալիան մի՛թէ մի դրախտ չէ՞ր դառնար, եթէ ազատ լինէր: Եւ երբ մարդ մտածում է, որ մի սարսուռ է սա իր այս գոյներովն ու այս երկնքովը:

— Ու իր այս հայրենասէր սիրհանցուվը, — ասաց Բոռը հանգիստ՝ ձայնը ձիզ տալով:

Ջեմման նայեց նրան զայրոյթով: Նրա լրբութիւնը այն աստիճան պարզ էր, որ անկարելի էր խաբել: Միայն թէ Ջեմման դեռ չէր գիտեր որչափ մեծ էր սիրկին Գրասինիի սէրը զէպ ի հաճոյախօսութիւնները:

Դեռատի կինը հառաչանքով ցած ձգեց թարթիչները:

— Ա՜խ, պարոն, ի՞նչ կարող է անել մի կին: Գուցէ ես երբ եւ իցէ կարողանամ ապացուցանել որ իրաւունք ունիմ իտալուհի կոչուելու, բայց առայժմ պէտք է դառնամ իմ հանրային պարտաւորութիւններիս: Ֆրանսական դեսպանը խնդրեց ինձ, որ իր սանուհուն ներկայացնեմ մեր յայտնի մարդկանց: Գնանք, տեսնէք հիանալի ազնիկ է: Ջեմմա, անգլիոն պարոն Բիվարկին բերի այստեղ գեղեցիկ տեսարանը ցոյց տալու: Ցանկանում եմ ձեզ: Գիտեմ, որ կը հոգաք, կը տանէք ու կը ծանօթացնէք բոլորին: Ահա եւ մեր սիրելի ռուս իշխանը: Ձանա՜չո՞ւմ էք: Աւսում են Նիկոլա կայսր սիրելին է ու դիւանագիտական հրամանատար լեհական մի քաղաքում, որի անունն անդամ դժուար է արտասանելը: Quelle nuit magnifique, n'est-ce pas mon prince?.

Ու թոռաւ ճուղելու դէպ ի այդ կողմ վզով ու մեծ մօրուսով մարդը, որի համազգեստը ծածկւած էր նշաններով: Բայց չուտով նետեցին հեռուն նրա մարմրող զանգատները notre malheureuse patrie-ի մասին ու դրան հիւսուած «charmant» եւ «mon prince» բառերը:

Ջեմման կանգնած էր լուռ մի ահագին ծառի մօտ: Այդ անմիտ թշուառ կնոջ փոխարէն ինքն էր վիրաւորանք զգում եւ նրան չարացնում էր Բոռի գանգատկոտութիւնն ու յանդգնութիւնը: Վերջինս նայում էր հետաքրքրողների եռեւից մի այնպիսի արտայայտութեամբ որ Ջեմմային աւելի էր գրգռում: Ուղղակի ազեղ բան էր համարում մի այդ տեսակ թշուառ էակի վրայ ծիծաղելը:

— Ա՜յ, գնում են թէս թէսի իտալական ու ռուսական հայրենասէրները, ասաց նա ժպտուն՝ իր խօսակիցին դառնալով — եւ ըստ երեւոյթին դոհ են իրարից: Դուք այդ երիտասից ո՞րն էք գերազանցում:

Ջեմմա կիտեց ունքերը եւ ոչինչ չպատասխանեց:

— Ի հարկէ, — չարունակեց Բիվարկը, — ճաշակի հարց է. միայն ինձ թւում է, որ ես կը գերազանէի ռուսականը. Երբ Ռուսաստանը իր ուժը հիմնէր ծաղիկների ու երկնքի վրայ, փոխանակ զինուրի ու վառօդի, ի՞նչ էք կարծում որքա՞ն ժամանակ կը դիմանար «mon prince»ը լեհական ամրոցում:

— Իսկ ես կարծում եմ, — պատասխանեց Ջեմման լուրջ, — որ մարդ կարող է իր կարծիքը յայտնի առանց ծաղրելու այն կինը, որի ասանը հիւր է:

— Ա՜հ, իրաւ, ես մոռացայ իտալական հիւրասիրութիւնը: Ջարմանալի հիւրասէր են իտալացիք. գոնէ Ամերիկացիք այդ կարծիքի են անշուշտ: Ձի՞ք կամենայ նստել:

Կաղալով զնաց մի աթոռ բերաւ Ջեմմայի համար, իսկ ինքը տեղաւորուեց նրա դէմը՝ յենուելով վանդակին: Պատուհաններից լոյսը ընկնում էր ուղիղ նրա դէմքին, այնպէս որ Ջեմման կարողացաւ լաւ դիտել:

Ու հիասթափուեց: Սպասում էր որ տեսնելու է, եթէ ոչ գեղեցիկ, գոնէ մի նշանաւոր, սիրական դէմք: Մինչ Բիվարկի վրայ ամէնից առաջ աչքի էր ընկնում հազուստի պճրանքը ու ձեւերի հազիւ ծածկւած մի յանդգնութիւն: Մուլատի պէս թուխ էր նա ու կատւի պէս ճկուն, չնայելով իր կաղութեանը. եւ ամբողջ իր արտաքինը արտաւոյր կերպով սեւ եաուարն էր յիշեցնում: Սրի հարւածից մնացած երկար ու ծուռ սպին սարսափելի կերպով տգեղացրել էր նրա ճակատն ու ձախ այտը: Եւ Ջեմման նկատել էր արդէն, որ ամէն կակազելիս նրա դէմքի այդ մասը ջղայնօրէն կծկւում էր: Առանց այդ թերութիւնների նա գեղեցիկ պիտի լինէր, թէեւ դէմքին ոչինչ չկար հրապուրիչ:

Բիվարկը խօսելու սկսեց նոյն դուսպ կոկորդային ձայնով: «Այսպէս էր խօսելու եակուարը, եթէ խօսել կարողանար ու լաւ արտայդրութեան մէջ լինէր». մտածեց Ջեմմա ամող դժգոհութեամբ:

— Ինձ ասել են, — որ դուք հետաքրքրւում էք արմատական մտաւորա՞կան էք լրագրներու:

— Շատ քիչ: Ժամանակ չունիմ:

— Ա՜հ, այո, ի հարկէ: Տիկին Գրասինիի խօսքերից ենթադրեցի որ դուք աւելի լուրջ զործերով էք զբաղւած:

Ջեմման թեթեւ բարձրացրեց ունքերը: Տիկին Գրասինին անշուշտ շատ բան դուրս էր տւել յիմարաբար այդ նուէիան: Մուլատի պէս թուխ էր նա ու կատւի պէս ճկուն, չնայելով իր կաղութեանը. եւ ամբողջ իր արտաքինը արտաւոյր կերպով սեւ եաուարն էր յիշեցնում: Սրի հարւածից մնացած երկար ու ծուռ սպին սարսափելի կերպով տգեղացրել էր նրա ճակատն ու ձախ այտը: Եւ Ջեմման նկատել էր արդէն, որ ամէն կակազելիս նրա դէմքի այդ մասը ջղայնօրէն կծկւում էր: Առանց այդ թերութիւնների նա գեղեցիկ պիտի լինէր, թէեւ դէմքին ոչինչ չկար հրապուրիչ:

Բիվարկը խօսելու սկսեց նոյն դուսպ կոկորդային ձայնով: «Այսպէս էր խօսելու եակուարը, եթէ խօսել կարողանար ու լաւ արտայդրութեան մէջ լինէր». մտածեց Ջեմմա ամող դժգոհութեամբ:

— Ինձ ասել են, — որ դուք հետաքրքրւում էք արմատական մտաւորա՞կան էք լրագրներու:

— Շատ քիչ: Ժամանակ չունիմ:

— Ա՜հ, այո, ի հարկէ: Տիկին Գրասինիի խօսքերից ենթադրեցի որ դուք աւելի լուրջ զործերով էք զբաղւած:

Ջեմման թեթեւ բարձրացրեց ունքերը: Տիկին Գրասինին անշուշտ շատ բան դուրս էր տւել յիմարաբար այդ

լսրծուն եակուարին, որ սկսում էր խիստ անդուրեկան դառնալ Ջեմմայի աչքում:

— Իսկապէս որ ես խիստ զբաղւած եմ, — պատասխանեց չոր.— միայն սիրկին Գրասինի չափազանցել է իմ զբաղումներիս նշանակութիւնը: Նը բ.նչ, մեծ մասով չնչին տեսակի բաներ են:

— Դէ՛, ի հարկէ, ամէն մարդու աւած չէ իր ժամանակը անց կացնել Իտալիայի բախտը ողբալով: Կարծում եմ, որ մեր այս օրւայ առաքինի եմ, որ մեր այս օրւայ առաքինի եմ, որ մեր այս օրւայ առաքինի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵՑԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 24 ՅՈՒՆԻՍ 1932

24 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1914 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

[«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»Ի 4-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ]

Այսօրուան թիւով կը հրատարակենք «Համազգայինի» 4րդ համագումարի կոչը՝ ուղղուած հայ ժողովուրդին:

Հայ ժողովուրդը, որքան ալ ցրուած ըլլայ հեռաւոր հորիզոններու վրայ, մէկ հորիզոն ունի, երբ խնդիրը իր ֆիզիքական եւ բարոյական գոյութեան չուրջը կը դառնայ: Պարտադրուած հեռաւորութիւնները կը ջնջուին, երբ համազգային նշանակութիւն ունեցող խնդիրները կը ներկայանան մեր ժողովուրդին: Հայ ժողովուրդն, այդ պարագային, ընդունակ պէտք է ըլլայ դուրս գալու իր նեղ շրջապատէն, ձեռքազատի տեղական եւ մեկուսի մտահոգութիւններէն, իր սահմանափակ հորիզոնէն անդին տեսնէ եւ բազուկ կարկառէ համահայկական աշխատանքներուն, աւելի հիմնական ու աւելի տեւական գոյութեան պայքարին համար:

«Համազգայինի» գործը, ահա, իրո՛ք այդպիսի մեծ նշանակութիւն մը ունի: Մշակութային եւ կրթական ճակատին վրայ նոր եւ ամուր պատուար մըն է որ կը կանգնի, ոչ միայն կուրծք տալու առօրեայ համայնակուլ ձուլումին դէմ, այլ մասնաւոր ու արմատական ձեռնարկներով՝ հիմնական խարխլումներ նետելու հայ ժողովրդի հոգեկան հարստութեան տեւականութեան համար:

Զորս տարի առաջ «Համազգայինի» հիմը դրուեցաւ Եգիպտոսի մէջ: Ու ահա չորրորդ համագումարն է որ տեղի կ'ունենայ, արդէն բարոյական հարուստ դրամագլուխով: Ու կարեւոր է որ չէշանք այդ բարոյական դրամագլուխի մասին. վասն զի, եթէ այսօր, «Համազգայինը» ոսկիներու պահեստ մը չունի, ունի աւելի քանկագին գործ մը, — հայ ճեմարանը Պէյրութի մէջ, ունի դաստիարակչական չարք մը, խնամքով պատրաստուած, ունի մշակութային այլ ձեռնարկներ, որոնք հետզհետէ մարմին կ'առնեն:

Այս բոլորը գլուխ եկաւ նիւթական ու բարոյական գերագոյն զոհողութիւններով: Հայ մշակութային եւ կրթական խիզախ ձեռնարկին իրենց բոլորանուէրը օժանդակութիւնը բերին չարք մը անհատներ ու միութիւններ, ու այդ սպառիչ ճիգերը գացին անմիջական գործին: Գործը սեռեզուեցաւ, հիմնաւորուեցաւ, մարմին առաւ եւ դարձաւ բարոյական հարստութիւն մը, հարստութիւն՝ որուն ամէնէն թանկարժէքը:

«Համազգայինը» իր կազմակերպութեամբ թէեւ մինչեւ հիմա սահմանափակուած է Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ մէջ, բայց իր գործով զարձած է համահայկական: Անոր ձեռնարկները զուտ տեղական բնոյթ չունին, այլ կը հետապրգռեն հայկական բոլոր գաղութները հասասարապէս. հետեւաբար, «Համազգայինը» կոչուած է դառնալ համազաղութային խոշոր հաստատութիւն մը, տարածել իր ճիւղերը հեռաւոր գաղութներուն մէջ, ու այդպիսով իր առաջադրած գեղեցիկ նպատակներուն չուրջկեդրոնացնել բոլորի մտահոգութիւնները, բոլորի հնարաւորութիւնները՝ զո՛րկ տալու հայ մշակոյթին, որ բոլորի հոգեկան հարստութիւնն է:

«Համազգայինի» կոչը մեր ընթերցողներու աչքին առջեւն է: Մենք չենք ուզեր ծանրանալ անոր զանազան մասերուն վրայ: Կոչը պերճախօս է: Կարդացէք եւ մտածեցէք: Կարդացէք ու այդ մտահոգութիւններով վարակեցէք ձեր շրջապատը: Որպէս զի միտքը ընդհանրանայ ու իւրացուի: Մենք վստահ ենք որ ատոր պիտի յաջորդէ գործը:

Ցիչեցէք մեր ժողովուրդի մօտաւոր անցեալը, Մի քանի ընկերութիւններու օրերէն մինչեւ այսօր: Նայեցէք ձեր շրջապատին եւ անջատ ճիգերուն, ու դուք պիտի տեսնէք, որ «Համազգայինը» այն ամուր խարխլիչներէն մէկն է, որուն վրայ հիմնական չենք մը կը բարձրանայ մեր կրթութեան ու գրականութեան համար: Շէնքը կը բարձրանայ դանդաղօրէն, անոր նեղ հնարաւորութիւններուն սահմանին մէջ, բայց կը բարձրանայ ամրակուռ եւ վաղուան ճոխութեան հաւատիքներով: Այդ շէնքին վրայ իւրաքանչիւրը քար մը կրնայ աւելցնել, ու պէտք է որ աւելցնէ:

Մեր բազմաթիւ միութիւններու եւ խմբաւորումներու կեանքն ուսումնասիրեցէ՛ք, պիտի տեսնէք, որ զանազան ժամանակաշրջաններուն, այդ մարմինները տարուած են ազգապահպանման նոյն մտահոգութիւններով, սակայն անջատ ու անորոշ: Դուք կը տեսնէք, որ մէկը կ'ուզէ «ուսումնասիրաց»ի ճիւղ մը կազմել, մէկ ուրիշը «յառաջդիմասիրաց», մէկ մըն ալ «լուսաւորութեան», ու այսպէս, ցիրուցան:

Ահա՛, գոյութիւն ունի «Համազգայինը» հայ մշակոյթի ճահկատին վրայ: Հայ կեանքի մէջ գոյութիւն ունեցող միութիւնները (որ բազմաթիւ են) կարող են «Համազգայինի» ճիւղ մը ունենալ իրենց ծոցին մէջ, ու այդ խողովակով գլուխ բերել իրենց փափաքած «ուսումնասիրաց»ի, «յառաջդիմասիրաց»ի կամ «լուսաւորութեան» նպատակները:

Իսկ այդ միութիւններէն դուրս, հայ մշակոյթով մտահոգուղներն ընդհանրապէս, պէտք է եւ ժամանակը եկած է որ իրենց ուշադրութիւնը դարձնեն դէպ ի «Համազգայինը», կորիզներ կազմեն հեռաւոր բոլոր գաղութներուն մէջ, համախմբեն մշակութային ճիւղերը, եւ ամէն կողմէ զարկ տան համազգային նշանակութիւն ունեցող այն ձեռնարկներուն, որոնք արդէն կեանքի կոչուած են եւ պէտք ունին ուռճանալու:

Կ. Ս.

Ամերիկա եւ պարտքերու հարցը

—)(ο)(—

Ուշադիւկը ընթերցողը տրուած լուրի մը համաձայն, ամերիկեան կառավարութիւնը վճռապէս կը հերքէ Լօզանէն տրուած այն տեղեկութիւնը թէ եւրոպական պարտքերու կարգադրութեան համար՝ պայման դրած է որ գոհացուցիչ լուծում մը ստանայ զինաթափութեան հարցը՝ ժընեւի մէջ:

Արտաքին նախարարը այս մասին յայտարարեց.

— Ո՛չ միայն որ եւ է որոշում չէ տրուած պարտքերու մասին՝ կատարեալ թեան եւ իր ներկայացուցիչներուն կողմէ, այլ այս վերջիններէն մէկը տեղեկացուեր թէ այդ մասին տեսակցութիւն իսկ չեն ունեցած օտար պետութեանց ներկայացուցիչներուն հետ: Ամերիկեան ներկայացուցիչները կը զբաղին միմիայն զինաթափութեան հարցով:

Հեռաձայնական հաղորդակցութիւնները Ամերիկայի արտաքին նախարարին, ամերիկեան պատուիրակներուն եւ ժընեւի օտար գլխաւոր պետութեանց ներկայացուցիչներուն միջեւ կը շարունակուին: Այս խօսակցութեանց արդիւնքին մասին, նախարարը լռութիւն կը պահէ:

Անգլիական մամուլը սակայն, կը պնդէ թէ ամերիկեան ներկայացուցիչն Կիպսընի ակնարկութիւնը թէ իր երկրին հանրային կարծիքը չպիտի կրնայ ընդունիլ պարտքերու չեղարկում մը հանդէպ եւրոպայի որ չուզեր նուազեցնել իր ռազմական ծախքերը, նշմարիտ վերջնագիր մը կը կազմէ:

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ ՍՊԻՏԱԿ ՏԱՆ ԴԷՄ

— :-: —

Միացեալ – Նահանգներու գաղտնի ոստիկանութիւնը լուր առած է թէ դաւադրութիւն մը կը կազմակերպուի ընդդէմ Ուաշինկթընի Սպիտակ Տան որ պաշտօնական բնակարանն է հանրապետութեան նախագահին:

Նիւ – Եորքը Ուաշինկթընի կապող բոլոր ճամբաները բռնուած են հարիւրաւոր ոստիկաններու կողմէ, որոնց ուշադրութիւնը գրաւեց երկու անձեր եւ պայքուցիկներ փոխադրող գորշագոյն իմփուաշարժ մը: Իմփուաշարժին մէջ բռնուած երկու անձերուն համար կ'ըսուի թէ ամէն բանի ընդունակ են: Սպիտակ Տան պահակներու թիւը կրկնապատկուած է եւ Ուաշինկթընի բոլոր պաշտօնական հաստատութիւնները խիստ հսկողութեան տակ առնուած են:

ՊԱՂՏԱՏԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլիական իշխանութիւնները մըտահոգ են Իրաքի օդանաւային կայաններու պահակախումբերուն ընթացքէն:

Իսմայիլիէի անգլիական զօրախումբերէն 600 հոգի հրաման ստացան Պաղտատ մեկնելու փութով: Այս լուրը նախապէս հերքուած էր: Այժմ կը հաստատուի: Այս զինուորները Պաղտատ պիտի փոխադրուին 20 օդանաւերով: 10 օդանաւեր արդէն մեկնած են:

ԱՆԳՈՐԾ ՎԱՐՁԱԿԱԼՆԵՐԸ

Ֆրանսայի երեսփ. ժողովը կարճ նիստ մը գումարեց: Այդ նիստին ընթացքին՝ անգործ վարձակալներու վիճակին մասին, հարցապնդման առաջարկ ներկայացուած ըլլալով, գատական նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

— Անգործ վարձակալներու հարցը անմիջական դարմանի կը կարօտի: Այս միջոցին իսկ, ուսումնասիրել կուտամ թէ ի՞նչ միջոցներով կարելի է բարեկամական կարգադրութեան եղանակով փոխարինել օրէնքով նախատեսուած դատական հետապնդումները՝ հանդէպ այն անգործներուն, որոնք չեն կրնար վճարել իրենց բնակարանի վարձը: Այժմէն իսկ կրնամ ըսել թէ վախ չկայ որ այս միջոցին անուիք դուրս նետուին իրենց բնակարաններէն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ ԵՒ ՊԱՐՏՔԵՐՆ ՈՒ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Հուվըրի զինաթափութեան ծրագիրը

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԿԸ ՊԱՇԱՆՁԷ ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ՋՆՋՈՒՄԸ

Զինաթափութեան ընդհանուր յանձնախումբին մէջ, որ փութով նիստի հրաւիրուած էր, Պ. Կիպսըն կարդաց նախագահ Հուվըրի կողմէ ամերիկեան պատուիրակութեան տրուած հրահանգները:

Հուվըր կ'առաջարկէ որ հետեւեալ սկզբունքները ուղեգիծ ծառայեն զինաթափութեան:

1) *Քելլոգ – Պրիան դաշինքը զոր բոլորը ստորագրած են, կը նշանակէ թէ աշխարհի բոլոր ազգերը յանձն առած են իրենց զէնքերը գործածել պաշտպանութեան համար:*

2) *Կրճատումը զոր կ'առաջարկեմ, պէտք չէ իրականանայ միայն զէնքերու լայն նուազումով. այլ պաշտպանողական ուժի զարգացումով, որ համեմատի յարձակողական ուժի տարածման:*

3) *Ան հաւասարակ, բոլոր պետութիւնները իրենց զէնքերը չատցուցած են՝ իրարու հետ համեմատական չափով եւ ընդհանրապէս այս համեմատութիւնը պէտք է պահպանուի, երբ կրճատումը գործադրուի:*

4) *Միատազինութեանց կրճատումները պէտք է ըլլան իրական եւ դրական եւ իրը առաջին արդիւնք՝ երեւան բերեն տնտեսական բարւոքում մը:*

5) *Քննելի երեք հարցեր կան, ցամաքային, օդային եւ ծովային: Երեքն ալ յարակից են: Առաջարկներէս որ եւ է մէկը չի կրնար անջատուիլ միւսներէն:*

× Հուվըրի զինաթափութեան գործնական ծրագիրը կարելի է ամփոփել հետեւեալ կերպով: Ցամաքային զէնքերէն Հուվըր կ'առաջարկէ ջնջել շարժուն ծանր հրետանին, յարձակողական հրասայլերը եւ նուազեցնել բանակներու թիւը: Նուազեցնել մէկ երրորդ համեմատութեամբ զրահաւորներու թիւը եւ տարողութիւնը, համաձայն Ուաշինկթընի եւ Լոնտոնի դաշնագրերուն, մէկ չորրորդ օդանաւերու փոխադրութեան յատուկ մարտանաւերու տարողութիւնը, նոյնպէս յածանաւերն ու թորպիլահալածները, մէկ երրորդ ընդծովեանները: Որ եւ է պետութիւն՝ պէտք չէ որ 35,000 տարողութենէ աւելի ընդծովեայ ունենայ:

Ջնջել ռմբաձիգ օդանաւերը եւ արգիլել օդանաւային ռմբակոծումը եւ բիմիական եւ միջրոպային պատերազմը:

Հուվըրի այս ծրագրին համամտութիւն յայտնեցին, Ռուսիոյ, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ պատուիրակները: Իսկ Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը Փօլ Պոնկուր ճնշադատեց ամերիկեան ծրագիրը:

Գերմանիա կը պահանջէ

Գերմանիոյ արտաքին նախարարը փոն Նէօյրաթ, որ կը մասնակցի Լօզանի գերման պատուիրակութեան, Անգլիոյ վարչապետին Պ. Մաքտոնալտի յանձնեց՝ գերման վարչապետին մէկ նամակը: Այս նամակով գերման վարչապետը կը յայտնէ թէ իր կառավարութիւնը դէմ է հատուցումներու հարցին մասին՝ ֆրանսական պատուիրակութեան ծրագրին եւ պահանջ կը դնէ անմիջապէս ջնջելու հատուցումները՝ հետեւեալ եօթը պատճառներով.

1) *Գերմանիոյ անդորձներու հսկայ բանակը:*

2) *Գերմանիոյ մէջ՝ հանրային ծախքերու կրճատումը:*

3) *Օտար մասնագէտները ընդունած են թէ Գերմանիոյ մէջ այլ եւս կարելի չէ տուրքերը աւելցնել:*

4) *Տոկոսներու բարձրացումը եւ ներքին պարտքերու յաւելումը:*

5) *Գերմանիոյ արտաքին պարտքերը:*

6) *Գերման երկաթուղային ընկերութիւնը որ եւ է պահեստ չունի եւ 1922ի բաղդատմամբ, անոր հասոյթները կէս առ կէս նուազած են:*

7) *Գերման տնտեսութեան ուժը զարձեալ մեծ հարուած պիտի կրէ՝ երկար տարիներու ընթացքին:*

Գերմանիոյ այս կտրուկ պահանջը կը սպառնայ Լօզանի ժողովը դնել ճգնաժամային վիճակի մէջ:

Ներքին կռուի վախեր՝ Գերմանիոյ մէջ

Ծանր եւ անխուսափելի խռովութեան վախեր կան Գերմանիոյ մէջ, ուր կեդրոնական կառավարութիւնը բոլորովին տէրը չէ թուրը ըլլալ իր որոշումներուն:

Հիթլեր իր հետ առած իր ամէնէն հլու տեղակալներէն վեց հոգի, այցելեց ներքին նախարարին որուն ներկայացուց կարգ մը թելադրութիւններ՝ պահանջի ձեւով: Հիթլեր կը պահանջէ որ կեդրոնի կառավարութիւնը զսպիչ միջոցներու դիմէ ընդդէմ գերմանական հարուածային պետութեանց, որոնք՝ հակառակ հանրապետութեան նախագահին հրամանագրին, կը մերժեն արձակել մարտական խումբերու վերակազմութեանը՝ իրենց սահմաններուն մէջ:

Հիթլեր եւ իր տեղակալները այնքան խիստ լեզու գործածեցին, որ նախարարը, հակառակ իր անկախ մտքի տէր մարդու համբաւին, ստիպուեցաւ տեղի տալ:

Ներքին նախարարը՝ խոստացաւ յաջորդ օրն իսկ Պերլին կանչել հարաւային պետութեանց նախարարները եւ ազդարարել որ արձակեն հիթլերեականներու խմբական ցոյցերը՝ իրենց համազգեստներով, որքան որ ուզեն: Ներքին նախարարը պիտի ստիպէ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՏԻԿԻՆ ՍԻՐԱՆՈՅՇԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

— :-: —

Յունիս 12ին, կիրակի օր, տեղի ունեցաւ դեբասանուհի Տիկ. Սիրանոյշի յուղարկաւորութիւնը, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ: Ազգ. իշխանութեանց կարգադրութեամբ՝ մեծ արուեստագիտուհիին մարմինը փոխադրուած էր նախորդ օրուընէ իսկ եկեղեցի եւ որոշուած էր ազգային թաղում կատարել:

Եկեղեցին ներկայ էր Կիրակի օրերու յատուկ բազմութենէ մը աւելի պակաս հասարակութիւն մը:

Հոգեհանգիստը կատարուեցաւ հանդիսաւորութեամբ, վառելով եկեղեցիին բոլոր ջահերը:

Դագաղը ծածկուած էր բազմաթիւ ծաղկեպսակներով, արուեստական ու բարւոք ծաղիկներով:

Ծաղկեպսակներ զրկուած էին՝ Ազգ. իշխանութեանց կողմէ՝ հայ համայնքին անունով, Հ. Յ. Դ. Եգիպտոսի Կ. Կոմիտէին, «Համազգայինի» Կեդր. Վարչութեան, Գահիրէի Հայ կարմիր խաչի, «Յուսաբեր»ի խմբագրութեան, Մաթոսեան Տան հայ պաշտօնէութեան, Ամիրայեան Տան, Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան եւ Գազանիեան եղբայրներու կողմէ:

Եկեղեցիին մէջ, արարողութիւններու վերջաւորութեան Տէր Արշաւիր Քհնյ. դամբանական մը խօսեցաւ, եկեղեցիէն դուրս դամբանականներ խօսեցան՝ Լիպ. Նազարեանց՝ Հ. Կ. Խաչին եւ «Համազգայինի» կողմէ, Վ. Զարդարեան՝ Ռ. Ա– կուսակցութեան եւ «Արեւ»ի կողմէ, Գ. Մխիթարեան՝ «Յուսաբեր»ի խմբագրութեան կողմէ եւ Վ. Նաւասարդեան (գերեզմանատան մէջ) Հ. Յ. Դաշնակցութեան Կ. Կոմիտէի կողմէ, որոնք բոլորն ալ պանծացուցին մեծ արուեստագիտուհիին կեանքն ու գործը:

Թափօրը կազմուելով, երկու խումբեր ծոպերը կրեցին եւ դագաղը տարուեցաւ մինչեւ Փոն Լիխուն, ուր ցրուեցաւ հասարակութիւնը եւ փոքրաթիւ յուղարկաւորներ միայն ընկերացան դագաղին մինչեւ գերեզմանատուն:

Գերեզմանատան մէջ վերջին կարգը կատարուելով, հանգուցեալին մարմինը ամփոփուեցաւ մտաւորականներու յատուկ թաղին մէջ, Ե. Օտեանի շիրիմին մօտը:

ՍՈՒՐԻԱՑԻ ԱՇԻՐԷԹ ՄԸ ՍՊԱՆՆԱՒ Է ԹՈՒՐՔ ՍՊԱՉ ՄԸ ԵՒ ԵՐԵՔ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ

— :-: —

Սուրիական Շէմմար աշիրէթը, յարձակելով Նիսիպինի եւ Ճէզիրէի միջեւ թրքական ջոկատի մը վրայ, սպանած է սպայ մը եւ երեք թուրք զինուորներ:

Այս միջադէպին հետեւանքով Մարտինի կուսակալը եւ Տէր Զօրի փրանսական խորհրդականը որոշած են միասնաբար հետապնդել ու պատժել այս թափառաշրջիկները եւ վնասուց հատուցում տալ գոհերու ընտանիքներուն:

ՌՈՒԻԷի ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՓՐԱՆՍՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ

Ծերակոյտը կը զբաղի կիներու բրուէարկութեան հարցով: Ասկից առաջ մերժեր էր նկատի առնել այդ մասին ներկայացուած առաջարկ մը: Այսօր, սեղանի վրայ ունի երեք առաջարկներ: Ծերակուտական մը կ'առաջարկէ ընտրող նկատել 25 տարեկան այն կիները որոնք հետեւեալ դասակարգերուն կը պատկանին. 1) Ընտանիքի տէր են, 2) Տուրք կը վճարեն, 3) Դատարանի կամ առեւտրական սենեակի, կամ փաստաբանական կաճառի անդամ են, 4) Համալսարանական վկայական ունին:

Ուրիշ ծերակուտական մը կ'առաջարկէ ընտրողի իրաւունք տալ 30տարեկան բոլոր կիներուն:

Կը կարծուի թէ կիներու բուէարկութեան իրաւունքը՝ Ծերակոյտին մէջ տեղի պիտի տայ երկար վիճաբանութեանց:

ՂԱԶԱԽԱՀՈՂՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐ

Մեր, ամենամոտ և կոպիտ ուրվագիծը տալու համար ասենք հետևյալը. Ղազախահողը մեր հանրապետության ամենաերկար շրջանն է, որ ձգվում է Ղազախ-Ղարաղանդ երկաթգծի երկայնքով, Ղազախ կայարանից մինչև Ղարաղանդ։ Ղազախահողի ամենամեծ մասը ընկած է Ղազախ-Ղարաղանդ երկաթգծի հարավային կողմում, իսկ մնացած մասը՝ հյուսիսային կողմում։ Ղազախահողի ամենամեծ մասը ընկած է Ղազախ-Ղարաղանդ երկաթգծի հարավային կողմում, իսկ մնացած մասը՝ հյուսիսային կողմում։ Ղազախահողի ամենամեծ մասը ընկած է Ղազախ-Ղարաղանդ երկաթգծի հարավային կողմում, իսկ մնացած մասը՝ հյուսիսային կողմում։

ԲՈՂՔ ՉՍՅՈՒՂՈՒՄ

(վէպ)

Գ. ՄՈՒՍ

— Ո՞ւր էր... Տասնապատիկ ուժով ինքնաբերաբար ոտքի ելաւ Մուրը, կարծես ամբողջ էութիւնը վերադարձած լիներ իր մէջ, ինչպէս ծանր քնից յետոյ... Ինչո՞ւ էր ինքնաբերաբար ոտքի ելել... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ տեղ վազել... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան անել... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան ասել... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան լսել... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան տեսնել... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան զգալ... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան ապրել... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան մտածել... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան հասկանալ... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան գիտենալ... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան իմանալ... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան ուզել... Ինչո՞ւ էր ուզում ինչ-որ բան... Ինչո՞ւ էր ուզում... Ինչո՞ւ էր... Ինչո՞ւ... Ինչո՞... Ինչո՞... Ինչո՞

ուի ազդարարել որ եթէ յամառին իրենց ընթացքին մէջ, հանրապետութեան նախագահը՝ կրճատած սահմանադրութեան 48րդ յօդուածին վրայ՝ իրենց դէմ պիտի որոշէ բացառիկ միջոցներ:

Մինիսէն առնուած յուրերու համաձայն, Պավիերայի կառավարութիւնը, որոշած է անխախտ մնալ իր հակահիթլերեան ընթացքին մէջ:

Այնպէս որ, կարելի է ենթադրել թէ Գերմանիա արդէն չնորհիւ Հիթլերի յաւակնոտ պահանջներուն, կը դառնայ քաղաքացիական լուռ կռիւներու մէջ: Արդէն չատ վայրերու մէջ, համայնավարներու, հանրապետականներու եւ հիթլերեաններու միջեւ բախումներն անպակաս են:

Ամերիկայի յառաջիկայ ընտրութիւնները

Ամերիկայի ռամկավարները, որոնք ընդհ. ժողով կը գումարեն յունիս 28ին Ջիքակոյի մէջ, նշանակելու համար նախագահական թեկնածուն, լուրջ դժուարութիւններու առջեւ կը գտնուին: Այս անգամ, թեկնածուին անձը՝ ենթադրուածէն շատ աւելի մեծ կարեւորութիւն ունենալ կը կարծուի: Որովհետեւ, Հուվըրի դէմ մէկ բանի ամիս առաջ նշմարուած հակառակութիւնը մեղմացած լլլալ կը թուի:

Հանրային կարծիքը, այլ եւս զայն պատասխանատու չի նկատեր տագնապի մը, որ իր ծաւալով եւ ուժգնութեամբ, ո՛չ մէկ կախում ունի պետական մարդոց կամքէն: Ընդհակառակն, ժողովուրդը սկսած է գնահատել ջանքերը զոր իր նախագահը ի գործ կը դնէ երկրին տնտեսութիւնը վերակենդանացնելու համար:

Համաձայն ռամկավարներու կազմական կանոնագրքին, երկու երրորդի մեծամասնութիւն պէտք է՝ նախագահական թեկնածու նշանակելու համար: 1100 պատգամաւորներու վրայ, Ռուզվելդ, արդէն 520 ձուէ ապահոված լլլալ կը թուի: Իսկ Ռուզվելդի դէմ, ամենէն աւելի ուժեղ թեկնածու կը նկատուի Նիւթրըն Պէյթըր, Ուիլսընի օրով պատերազմական նախարար:

Փարիզի Գրական Ակումբ *վաղը շաբ. իրիկուն ժամը 9ին, 131 rue Cambronne, métro Vaugirard, տեղի կ'ունենայ Պ. Ա. Խոնդկարեանի զեկոյցը «Ներհ. Հայաստանի գրականութեան նոր փուլերը»: Հանդիսականներէն կը խնդրուի հշդապահ ըլլալ: Մուտքը ազատ է:*

Երգահանդէս

Օր. Մ. Բաբաեանի աշակերտներու երգահանդէսը վաղը շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը *3,30*ին Salle Eurytmie, 6bis rue Campagne Première, Պուլվար Մոնփարնասի անկիւնը: Մէթրօ Raspail. *Մուտք՝ 3 ֆր.*

ԴԱՇՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Հայ Կ. Խաչի ընդհ. անդամուհիներու եւ իրենց ընտանեկան երկսեռ պարագաներու դաշտագնացութիւնը դէպի Սէնթ Անթուանի անտառը տեղի պիտի պիտի ունենայ այս կիրակի առաւօտեան ժամը 6էն մինչեւ իրիկուն:

Կը խօսի՝ Պ. ՀԱՅԿ ՍԻՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ, նիւթ՝ մաքուր օդի կարեւորութիւնը:

Հաղորդակցութիւն.— 26 եւ 27 թիւ հանրակառքերը առնել եւ իջնել Սէնթ Անթուանի վերջաւորութենէն առաջ վերջին Facultatif arrêt (Propriété du Marquis de la Foresta St. Antoine.)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամուսն. եւ նոր մէթոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժններ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանթցային, արեան, մորթի, քթի, կոկորդի, ականջիհիւանդութ. տարրալուծում: Դիմել՝ 123 Bld. Sébastopol, ժ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտները կամ 93 Rue d'Angoulême, Métro: Couronne ժ. 5-8 եւ կիր. առաւօտները:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԹԱՂԻ «*Մանուկներու Պաշտպանութեան*» փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը շաբաթ, կէս օրէ վերջ, ժամը 4ին, *71*, Ave. Kléber: Հօրակարգ.— Ջեկոյց Հայուհիներէ յանձնաժողովի: Նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր: Անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԵԹԷ ժամը 4ին ժողովը մեծամասնութիւն չունենայ, ժամը *4.30*ին նոյն տեղը տեղի կ'ունենայ երկրորդ ժողովը, որ օրինական կը համարուի անկախ ներկաներու թիւէն:

ՍԱՆՈԶՈՐԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 171 Bld. de l'Hôpital *սրճարանի վերնայարկը: Մէթրօ* Place d'Italie.

ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆ

Սեպտեմբերի սկիզբները նուագահանդէս
ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

վաղը Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին
Maison Gaveau, 45 rue la Boetie Métro Miromesnil

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ՝

վարչապետ Պ. Էրիոյի պատուոյ նախագահութեան տակ գանուող Լիբ-սէնպուրկի սէնիթնիք նուագախումբը, միացած հայ արուեստագէտներու (*40* հոգի):

ՕՐ. ԻՐԻՍ ՊԻՒԳՊԻՒԼԵԱՆ (երգ),
Mr. WORMS (Թաւջութակ)
(1er Prix du Conservatoire)
Mlle GAUDET (տաւիղ)

ՕՐ. ԱԼԻՍ ԵՐԱՄԵԱՆ (Ջութակ)
Mr. DEVRED (սրինգ)
(1er Prix du Conservatoire)
(1er Prix du Conservatoire)

Յայտագրին մէջ՝ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

ինչպէս եւ Պէթհովէնէ, Մոցարտէ, Շուպէռէ, Վէպէռէ դասական կտորներ

ԳԻՆՆԵՐ՝ 30, 25, 20, 15, 10 եւ 7·50 Ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին ծանօթ տեղերը:

Նուագահանդէսը կը սկսի ճիշդ ժամը 9ին: Սրահին դուռները կը փակուին նուագը սկսելէ առաջ:

Տարեկան հանդէս

կազմակերպուած Շ. Մ. Ը. Մ. Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ

վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամի *8.30*ին. Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ

Կը խօսի՝ Պ. ԱԼԵՔՍԱՆ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

գեղարուեստական բաժին՝ երգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ

Պ. Պ. Ա. Գ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ եւ Գ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ (Ջութակ)

Մուտքը ազատ է

Փարիզ եւ արուարձանները

ՊԼԷՔՈՆԻ Մասիս խումբի անդամները առիպողաբար կը հրաւիրուին ժողովի այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէն ընկերականն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը:

Գաւառ

ՄԱՐՍԻԼԻԻՅԻ Ընկեր Կարօ խումբի ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 6ին ընկեր Յովհաննէս Սարօեանի բնակարանին մէջ:

ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹԻ Համազգայի ենթակոմիտէի ընկերականժողովը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին:

Կը խօսի՝ ընկ. ՊԵՏՐՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ ընկեր Կարօ խումբի ընկերական ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ընկ. Վանոյեանի բնակարանը: Ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ժողովէն վերջ՝ դասախօսութիւն:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Վարուժան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՒԻ (Մարսէյլ) Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին տեղւոյն Դրադարանին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.3ին 11 rue St. Martin d'Hérès, Café Chez Louis *ներքնասրահը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ներկայանալ անդամատետրով:*

ԿՐԸՆՈՊԼԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Լանսէլի ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէն:

ԼԻՈՆԻ Համազգայի խումբը արտակարգ ժողովի կը հրաւիրէ իր խումբի բոլոր ընկերները 28 Յունիս ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ իրիկուն ժամը ճիշդ 8.30ին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՍԷՆ ԺԵՌՄԻ (Մարսէյլ) Վբէժ խումբի ընկերական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրով: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆ ՄՈՐԻՍԻ Սաքօ խումբի ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին նախկին ժողովատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՀԱՅ ՍՊԱՑԻՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին Mutualité-ի K սրահին մէջ

Զեկոյց՝ Պ. ՇԱՀԱԳԱԹՈՒՆԻԻ

«ՀԱՅ ԲԱՆԱԿԻ ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՒ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԵՐԸ»

Մուտքը ազատ է

Մեծ հռչակաւոր ասմունքագիրը
ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

վաղը Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին
Maison Gaveau, 45 rue la Boetie Métro Miromesnil

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ՝

վարչապետ Պ. Էրիոյի պատուոյ նախագահութեան տակ գանուող Լիբ-սէնպուրկի սէնիթնիք նուագախումբը, միացած հայ արուեստագէտներու (*40* հոգի):

ՕՐ. ԻՐԻՍ ՊԻՒԳՊԻՒԼԵԱՆ (երգ),
Mr. WORMS (Թաւջութակ)
(1er Prix du Conservatoire)
Mlle GAUDET (տաւիղ)

ՕՐ. ԱԼԻՍ ԵՐԱՄԵԱՆ (Ջութակ)
Mr. DEVRED (սրինգ)
(1er Prix du Conservatoire)
(1er Prix du Conservatoire)

Յայտագրին մէջ՝ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

ինչպէս եւ Պէթհովէնէ, Մոցարտէ, Շուպէռէ, Վէպէռէ դասական կտորներ

ԳԻՆՆԵՐ՝ 30, 25, 20, 15, 10 եւ 7·50 Ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին ծանօթ տեղերը:

Նուագահանդէսը կը սկսի ճիշդ ժամը 9ին: Սրահին դուռները կը փակուին նուագը սկսելէ առաջ:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Մաղձի առեւտրականներուն և հայրենակիցներու
ՕԳՏԱՒԵՑԷՔ ՄԵՐ ԱՄԵՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐԷՆ
ԿԱՆԱՆՑ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ
Լրասնագիտութիւն՝ ռոպաներու, ժիւփերու, քոէֆ տը շինէ շրմրգիչներու եւ մետաքս ժեռսէներու:
H. KEHRIBARIAN
19 Rue de Cléry, PARIS (2)
Métro: SENTIER Tél. RICHELIEU 97-12
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառէն և արտասահմանէն

Հայրենակիցներու ուշադրութեան
Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրացնայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք ձեր նպարավաճառատուններէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ԾԱՆՕԹ ԴԵՐՁԱԿ
Նուպար Ամիրխանեան
Րիւ Սօլնիէէն փոխադրուած է 171 Ave. de Clichy, Paris *(17), Métro Brochant: Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ: Աժան եւ ընտիր կերպասներ: Ա. Ֆասօն ալ կը կարէ:*

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (36)

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է· ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ· Լ· ՇԱՆԹ

— Գիտեմ, որ բարկացաք, — ասաց նա զղջումի շեշտով, — այդ ներկած մազէ տիկնիկը ծաղրելուս համար: Բայց ի՞նչ կարող էի անել:

— Եթէ ինձ էք հարցնում, ի՛մաեմ ձեզ, որ փոքրհոգի նոյն իսկ ամօթ բան եմ համարում մտաւորապէս մեզնից ցած եղող մարդկանց վրայ ծիծաղելը, այդ նոյն է թէ ծաղրէինք հաշմանդամը կամ...

Բիվարէյ յանկարծ չունչը բռնեց ու ետ քաշուեց ցաւը զգալին, մի աչք ձրգեց իր հաշմ ձեռքին ու կաղ ոտքին: Սակայն խօսքն զսպեց իրեն ու խնդաց:

— Այդ համեմատութիւնը այնքան էլ ճիշդ չէ տիկին: Մինչ, հաշմանդամներս մեր թերութիւնը չենք բերում ու մարդոց աչքը կոխում, ինչպէս այդ կինը իր յիմարութիւնը: Ամենայն դէպս, հաճեցէք համաձայնել, որ խօսքով ծոմաւելը այնքան ապերախտ է, որքան եւ ծոմած մէկը: Թոյլ ուէք թեւս առաջարկեմ ձեզ, այդտեղ մի սանդուղ կայ:

Ջեմմա լուռ մտաւ ներս: Այդ մարդու անսպասելի դիւրազգայութիւնը բոլորովին չփոթել էր նրան:

Հէնց որ բացաւ մեծ դահլիճի դուռը նկատեց խակոյն, որ իր բացակայութեանը մի ինչ որ անսովոր բան էր դարձել: Տղամարդկանց մեծ մասը բարկացկոտ տեսք ունէր, իսկ կանայք վառուղ այտերով ու չինծու հանդարտութեամբ հաւաքւել էին բոլորը միասին սենեակի անկիւնը: Տան տէրը հապճեպ գալաց կատաղութեամբ ուղղում էր ակնոցները ու լռում: Տուբիսանների խումբը կախնած էր առանձին մի տեղ ու կենդանի հետաքրքրութեամբ դիտում էր սենեակի հանդիպակաց կողմը: Այնտեղ անչուշտ մի բան կար որ զարմութիւն էր պատճառում բոլորից, թէեւ հիւրերի մեծ մասը վիրաւորած էր երեւում: Միայն տիկին Գրբրասինին էր, որ կարծես ոչինչ չէր նշմարում: Պճրանքով չարժում էր հովահարը չաղակռատում Հալանտայի դեսպանատան քարտուղարի հետ, որ ակամայ էր դնում նրան մի լայն ժպիտ երեսին:

Ջեմման կանգ առաւ մի վայրկեան դռան մէջ ու նայեց Բոռին, տեսնելու համար, թէ նա էլ նկատած էր հասարակութեան այդ խանգարուած երեւոյթը: Անկարելի էր չտեսնել այն չարաբաստիկ ուրախութիւնը, որ փայլեց Բոռի աչքերում երբ հայեացքը նախ իր անդիտութեան մէջ երջանիկ տանտիրուհու վրայ ձգեց, վերջն էլ սենեակի միւս ծայրի դիւանին: Ջեմման խակոյն ամէն ինչ հասկացաւ: Բիվարէյ իր ընկերուհին բերած էր լինելու մի որ եւ է կեղծումով, որը բաց ի տիկին Գրասինիից ոչ ոքի չէր խաբած:

Գնչուհին կանգնել էր յենած դիւանին ու չընչացուած սիրալիզու թեթեւսոլիկների, քաղցր ու հեզնոտ հեծսպաների մի խմբով: Հաղնուած էր չքեղ, կարմիր ու դեղին, արեւելեան ճոխութեամբ, ու անհամար զարդերով, որոնք նրան այդ փլօրենտեան դրական տալոնում նոյնքան տարօրինակ մի երեւոյթ էին դարձնում, ինչպէս ազատների մէջ ընկած հասարակածի մի որ եւ է թռչունը: Ինքն էլ կարծես իր տեղումը չէր զգում իրեն ու նայում էր արհամարհանքով ու չարութեամբ դիմացի վիրաւորած տիկիններին:

Նկատելով, որ Բոռը Ջեմմայի հետ մտաւ սենեակ, վեր թռաւ, մօտեցաւ չտալով ու սկսեց խօսելու մի անկանոն ֆրանսերէնով:

— Պարոն Բիվարէյ, ամէն տեղ ձեզ էի որոնում: Գրաֆ Սալտիքովը ուզում է իմանալ արդեօք վաղը երեկոյեան կարող էք լինել իր վիլլայումը: Պարէր են լինելու:

Յաւում եմ որ ոչ, բայց մեւնոյն է գնայի էլ՝ պարել չեմ կարող: Տիկին Բօլլա, թոյլ ուէք ներկայացնեմ ձեզ տիկին Զիւտի Բէննի:

Գնչուհին նայեց Ջեմմային կէս անվստահ ու գլուխ տւեց չոր: Տարակոյս չկար, որ շատ զեղցիկ էր նա, Մարսինին իրաւունք ունէր: Միայն անասնական, հոգեզուրկ մի զեղեցկութիւն, ձեւերի կատարեալ ներդաշնակութիւնը ու չարժումների ազատութիւնը զերթիչ էր, միայն ճակատը ցած էր ու նեղ, իսկ նուրբ ռունգների զծերը խստասիրտ ապաւորութիւն էին տնում: Բոռի ներկայութիւնից Ջեմմայի կրած ծանր զգացումը այժմ գնչուհու դէմ աւելի եւս սաստկացաւ եւ երբ մի րոպէ յետոյ մօտ եկաւ տանտէրը տիկին Բօլլային խնդրելու որ օգնի իրեն կից սենեակի մի քանի տուրիստներին զբաղեցնելու, տիկինը հետեւեց նրան թեթեւացման զգացումով:

×

— Ուրեմն, Մատոննա, ինչ է ձեր կարծիքը Բոռի մասին, — հարցրեց Մարսինին ուշ գիշերով Ջեմմային տուն ուղեկցելիս: — Լրբութիւն չէ նրա կողմից որ այդպէս խարել է Գրբրասինիի խեղճ կնոջը:

— Պարուհու մասին էք ասում:

— Այո՛: Համոզել է տիկին Գրասինին, որ այդ աղջիկը առաջնակարգ սեզոնի աստղն է լինելու, իսկ նա ամէն ինչ անելու պատրաստ է հռչակ ունեցողները հաւաքելու սիրուն:

— Տգեղ ու անազնիւ վարմունք է: Գրասինիներին դրել էր չատ յիմար դրութեան, եւ հէնց աղջկայ վերաբերմամբ էլ սաստիկ անսիրտ բան է: Վատահ եմ, որ իրեն վատ էր զգում:

— Կարծեմ, Բիվարէյի հետը խօսում էիք: Ի՞նչ է ձեր ապաւորութիւնը:

— Է՛հ, Զեզարէ, ոչինչ չգիտեմ, գիտեմ միայն որ ուրախ պիտի լինէի եթէ նրան այլ եւս չտեսնէի: Ոչ ոքի ներկայութիւնը ինձ այնքան ձնշած չէ, որքան այդ մարդունը: Տասը վայրկեանի մէջ գլուխս ցաւ առաւ: Դեւի պէս վրդովում է մարդուն:

— Գիտէի, որ ձեզ դուր չի գալու, եւ իսկն ասած, ինձ էլ չի դուր գալիս: Սպրդում է օձուձուկի պէս, ու ես նրան չեմ հաւատում:

III

Բոռը իր բնակութիւնը հաստատեց Հռոմէական գոներէն ոչ հեռու Հռոմէական գոների ,ուր ապրում էր Զիտային պանսիոնից: Ըստ երեւոյթին փափկասուն էր: Ըստ երեւոյթին փափկասուն կեանք էր վարում: Թէեւ սենեակում ոչ մի բան զեղութիւն չէր մտնում, բայց եւ այնպէս թէ մանր երկրորդական իրերում եւ թէ սենեակի ընդհան րաներում եւ թէ սենեակի ընդհանուր կարգաւորութեան մէջ նկատելի էր չքեղութեան մի հակում, որ տելի էր չքեղութեան մի հակում, որ Գալլիի ու Բիթարդօի զարմանքն էր չարժում:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Յունաստան եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 25 ՅՈՒՆԻՍ 1932

25 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1913 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ՀՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՆԵՐՍԷՆ

Թուրքիոյ մասին չատ յաճախ կը գրուի: Գլխաւորաբար օտարները կը գրեն յօդուածներ, ուսումնասիրութիւններ ու գրքեր: Այս գրականութիւնը որքան ալ հիմնուած ըլլայ իրական տուեալներու վրայ, սակայն գերազանցապէս կը հակի քաղաքական, դիւանագիտական եւ տնտեսական (միջազգային տնտեսական յարաբերութիւնները նկատի առնող) խնդիրները լուսաբանելու:

Բայց Թուրքիոյ ներքին կեանքը, Թուրք ցեղի Ֆիզիքական գոյութիւնը, անոր առօրեայ ապրուստը կը մնան մութին մէջ, կամ անոնց վրայէն կ'անցնին հարեւանցի կերպով: Մինչդեռ այս ներքին կեանքն է այն խարիսխը, որուն վրայ կը հանդչի Թուրք ազգը եւ Թրքական պետութիւնը:

Թրքական կեանքի չատաչուն արտայայտութիւնները չատ են, եւ խիստ ուշադրաւ: Զինուորական ուժեղ կազմակերպութիւն, պաղաքական յաջող յարաբերութիւններ, ազգային անկախ պետութեան մը զօրաւոր դրսեւորում, մշակոյթի ազգայնացում, եւ այլասեռ յեղաշրջումներ, մէկը միւսէն նշանակալից, գործադրութիւնը կարուկ· յարուցած արձագանգ՝ վաստնդուածի կատարեալ արձագանգ: Ասոնք երեւոյթներ են, որոնք Թուրքիան զօրաւոր ցոյց կուտան արտաքին ճակատին վրայ, ու չատերուն յոյս կը ներշնչեն, որ ան կը վերանորոգուի ներքնապէս: Այդ երեւոյթներն անշուշտ արհամարհելի չեն եւ մեզ կը մղեն լուրջ խորհրդածութեան:

Բայց այս խոշոր ալիքներուն տակը, լուութեան մէջ, փուռած է ամբողջ Թուրք ազգի զանգուածը եւ այդ ազգի առօրեայ համայնական կեանքը: Մենք Հայերս, որ ամէնէն չատ շահագրգռուած ենք այս երկրի բախտովը, (չաղկապուած մեր բախտին), պէտք է մեր ուշադրութիւնը կեդրոնացնենք այդ երկրի ներքին կեանքին վրայ, անոր Ֆիզիքական գոյութեան վրայ· որովհետեւ, վերջին հաշուով, ազգերու մրցումը կենսունակութեան արմատին չուրջը պիտի դառնայ: Մնացած երեւոյթները օժանդակ ազդակներ են, երբեմն չատ զօրաւոր:

«Յառաջ»ի այսօրուան թիւին մէջ կը հրատարակենք ամփոփ տեսութիւն մը Մերձաւոր Ասիոյ տնտեսական պատմութեան մասին, հիմնուած յոյն հեղինակ Քոստոփուլոյի ուշադրաւ գիրքին վրայ:

Քոստոփուլօ կը գրէ·— «Թուրքիա գոցելով համաշխարհային առեւտրական ճամբաները, կը վտանգէ իր անկախութիւնը, ճիշդ նոյնպէս մէկը որ կը փորձէ գոցել փեթակին բերանը: Թուրքիան չի դիմար անկախութիւն շինել՝ կրթելով Ռուսիոյ, քրմացնելով երկիրը, եւ թշնամաբար փակելով իր դուռները: Թուրքիան վստահ իր զինուորական ուժին վրայ, յանձնապաստան կեցուածքով մը՝ ենթգիտէ պահապան կը կարծէ Ասիոյ դուռներուն»:

Ուշադրաւը գոցուած փեթակին պատկերն է: Թուրքիան գոցելով իր դուռները՝ արտաքին աշխարհի առջեւ կը ներկայանայ բարդ խնդիրներով: Մենք մէկ կողմ կը թողունք այն հարցը թէ Թուրքիա այդպիսով պիտի կրնա՞յ պահել իր անկախութիւնը, կամ միջազգային յարաբերութիւններուն մէջ պիտի տկարանա՞յ, թէ ուժեղնայ: Մեզի հետաքրքրողը գոցուած փեթակին ներսն է:

Գոցուած փեթակին մէջ մեղուները կը մեռնին··· Ու այդ է որ ազգի կ'ունենայ Թուրքիոյ ներքին կեանքին մէջ: Ու այդ երեւոյթն է որ որդի պէս կը կրծէ Թուրք ցեղին կուրծքը, Թուրք ազգին եւ պետութեան արտաքին փայլը նսեմացնելով: Թուրքիոյ արտաքին յաղթանակներուն կ'ընկերանայ ներքին ողբերգութիւնը, ու այդ ողբերգութեան ճիչերը մենք երբեմն միայն կը տեսնենք Թուրք համուլին մէջ:

Մեր ընթերցողներու ուշադրութեան կը յանձնենք դրուագ մը՝ առնուած «Վագըթ» Թրքական թերթէն: Ճամբորդ Թղթակիցը կը գրէ·— Զորս օր մնացի կեսարիա, որ Միջին Անատոլուի ամէնէն անուանի ու վաճառաշահ խաղաթը կը համարուի եղեր: Այսօր, այլ ուս, հին կեսարիան չէ մնացած: Վաստակ ու գործ չկայ: Վաճառականութեան խաղաթ մը ըլլալէ դադրած՝ կիսամայի բան մը եղած է: Շատեր, կորսուած շահերը փնտռելու համար ուրիշ խաղաթներ մեկնած են: « Ուր հաց, հոն հայրենիք»ի պարագան է: Մարդ ոչ թէ ծնած տեղը, այլ կշտացած տեղը կը նախընտրէ, կ'ըսէ ժողովուրդը: Արդէն 8–10 տարիէ ի վեր, ամբողջ երկրին մէջ այդ է վիճակը: Ուր որ կ'երթամ, որու որ կը հանդիպիմ, կը հարցնէ, — «Ո'ր տեղացի ես»: Ու չսպասած տեղիս անունը կուտայ: Անգործութիւնն ու թշուառութիւնը թռչունի ճագերուն նման գրկած են բոլորը: Տեսնենք, ե՞րբ պիտի դադրի այս աւերող հովը: Պիտի դադրի՞ կ'ըսէք···»:

Ահա սկնարկ մը գոցուած փեթակէն ներս: Ու երեւակայենք որ դրեթէ ազատութենէն զրկուած Թուրք մամուլն է որ այս տողերը կը գրէ: Մեր խօսքէն աւելի պերճախօս է «Վագըթ»ի եզրակացութիւնը: Պատկերը լրացնենք·

— «Չոս ալ մուրացիկներ կան: Բազմաթիւ մուրացիկներ ամբողջ երկիրը ոտքի տակ կ'առնեն, ու առով կ'ապրին: Իր հողին ու հայրենիքին կապուած չէ ժողովուրդը առաջուան պէս: Ցոյս ալ չունին թէ կ'անցնի այս վիճակը: «Սիւնը անգամ մը խախտեցաւ» շատեր: Նախապաշարո՞ւմ թէ՝ իրատեսութիւն···»:

Թուրքիան ֆիզիքապէս կը ծիւրի: Ան մէկ օրուան մէջ չի մեռներ, բայց ամէնօրեայ մահն է որ կ'ապրի: «Սիւնը անգամ մը խախտած» է, ու ցեղը անօթի թռչուններուն պէս՝ կորսնցուցած է հայրենիքի գաղափարը, կաոր մը հացի համար:

Այս երեւոյթն անշուշտ չընդալից աղէտի մը պէս չի ներկայանար ոչ Եւրոպային, ոչ մեզ եւ ոչ ալ Թուրք պետութեան: Բայց ծործանէչ ալիքներն այդ խաղաղ ջուրերուն մէջն է որ կը գալարին:

Մեր ճանչցած Թուրքիան զօրաւոր է եւ յաղթական: Իսկ մեր տեսած Թուրքիան կը մաչի: Որդը ներսէն կը կրծէ: Գոցուած փեթակը կայ ու կը մնայ: Բայց մեղուները կը մեռնին:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵԹԷ ՊԻՏԻ ԾԱԽԷԻՆ, ԻՆՉՈ՞Ւ ՇԻՆԵԼ ՏՈՒԻՆ

— :-: —

Ցաւալի լուր մը կը տրուի Մարսէյլէն: Սէն Լուի, Սէնթ Անթուանի եւ Սէնթ Մարկրիթի մէջ, հայկ· երեք մատուռներ աւուրդի հանուած են 50–60 հազարի պարտքի մը երեսէն:

Գլխաւոր պատասխանատու ցոյց կը տրուի առաջնորդ Պալաճեան Եսփիւկոպոսը:

Աւելորդ է անգամ մը եւս ծանրանալ ծանր ու դժնդակ զոհողութեան վրայ, որ նման պարագաներու մէջ կը պարտադրուի ժողովուրդին: Քարէն հաց կը հանեն եւ իրենց բերնէն կտրելով, իրենց սրտին մօտիկ հաստատութիւն մը կը հիմնեն, թելադրուած հանրային հաւաքական կեանք ստեղծելու բաղձանքէն եւ խանդավառուած շունչէն խոստումներէ:

Գիտենք նոր տուն – տեղ ըլլալու դժուարութիւնները երկրի մը մէջ՝ որուն օրէնքները նորութիւն են մեզ համար: Ու չենք ուզեր հիմակուց իսկ պատասխանատուներ մատնանշել:

Սակայն անհրաժեշտ է որ Մարսէյլի առաջնորդը որ գիտցած է զեկոյցներով ողողել հրապարակը՝ *կառավարչներու* մասին, ճշմարտութիւնն ալ յայտնէ հրապարակով՝ *կառավարութեան* մասին:

Մ· Ե·

ՃԱՓՈՆ ԵՒ ՀՈՒՎԸՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Թոքիոյի պաշտօնական շրջանակները կը նկատեն թէ Հուվըրի առաջարկները այնքան տրամաբանական բնոյթ կը կրեն, որ դժուար թէ ընդունելի ճափոնի կողմէ: Թէեւ Հուվըրի ծրագիրը տակաւին մանրամասնօրէն չէ ճշտուած, կը թուի թէ ճափոն պիտի սպասէ որ ուրիշ պետութիւններ նախ յայտնեն իրենց տրամադրութիւնները այդ մասին: Սակայն արդէն կը նշմարուի թէ ճափոնի ընթացքը կախում պիտի ունենայ Խորհրդային Ռուսիոյ ընթացքէն:

Ճափոն սպառազինութեանց ճառագումը կը նախատեսէ՝ նկատի ունենալով Մանչուրիոյ մէջ իր շահերը եւ երկրին ապահովութիւնը, մինչ Եւրոպան յուզող պարտքերու եւ հատուցումներու հարցը այնքան ալ չի շահագրգռեր զայն:

Եթէ Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ ճափոնի ճառային ուժերը հաւասար ըլլային, ճափոն հաւանաբար պիտի ընդունէր ճառային ուժերու մէկ երրորդ համեմատութեամբ ճառագումը:

ՖՐԱՆՍՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ

Ֆրանսայի դատական նախարարը Մերակոյտի դիւանին յանձնեց ամուսնացեալ կիներու իրաւունքներուն եւ ամուսնական օրէնսդրութեան վերաբերեալ օրինագիծ մը: Այս օրինագծով կ'առաջարկէ կարեւոր փոփոխութիւններ: Ներածութեան մէջ նախարարը կ'ըսէ· — Օրինագիծը կ'առաջադրէ վերջ դնել ամուսնին իրաւագօրութեան եւ ամուսնացեալ կնոջ տալ իր ընդունակութեանց կատարեալ կիրարկման իրաւունք: Կինը այլ եւս պէտք չպիտի ունենայ իր ամուսնին կամ դատարանին յատուկ արտօնութեան: Ասկից յետոյ, առանց յատուկ պայմանագրութեան ամուսնացողներէն իւրաքանչիւրը, պիտի կրնայ ուզած կերպով տրամադրել իր սեփական ինչքն ու հարստութիւնը:

ՊԻՏԻ ԿՐՆԱ՞Ն ՔՈՒԷՆԱՐԿԵԼ

Ֆրանսական Մերակոյտը զբաղեցաւ կիներու ընտրական իրաւունքի հարցով: Օրինագծին հեղինակը Լուի Մարթէն որ բաւական ուժեղ համախոհներ ունի, պաշտպանեց իր տեսակէտը՝ առաջարկելով միասեռեան բնութագրութիւնը փոխարինել ընդհանուր ամբողջական բնութագրութեամբ:

Նիւթին շուրջ վիճաբանութիւնը պիտի շարունակուի երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՕԶԱՆԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Անցեալ Քոնֆերանսներ, հետեւանքները ցնցիր

Անգլոֆրանսական համաձայնութիւններ

Ֆրանկոգերմանական տեսակցութիւններ

Հուվըրի զինաթափութեան ծրագիրը՝ իր անդրադարձումներն ունեցաւ Լօզանի մէջ: Ոմանք կը յամառին պնդել թէ Ամերիկա կը չարունակէ սակարկել — առանց զինաթափութեան՝ չկայ պարտքերու ջնջում — ինչպէս ըսուեր էր Մօրժի տեսակցութեան ընթացքին:

Պատուիրակութիւններէն ոմանք ալ կը քննադատեն Հուվըրի այս կերպ միջամտութիւնը զոր կը նկատեն անպատեհ, այն պատճառն որ արդէն, համաձայնութիւն մը գոյացած էր աշխատանքի եղանակին եւ որոշ սկզբունքներու շուրջ:

Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ պատուիրակութիւնները, որոնց պետերը կը չարունակէին տեսակցութիւնները պարտքերու եւ հատուցումներու հարցին շուրջ, կրցած են համաձայնութիւն գոյացնել չորս կէտերու վրայ·

1) Ներկայ ժողովը պէտք է վերջնական լուծման մը յանգի հատուցումներու հարցին մասին:

2) Այս լուծումը սերտօրէն կապուած է տիեզերական տագնապին:

3) Գերմանիա ոչինչ պիտի վճարէ ներկայ տագնապի ընթացքին:

4) Եթէ մօտաւոր կամ հեռաւոր ապագայի մէջ, Գերմանիա վճարումներ կատարէ, դրամական փոխադրութիւնները ոչ մէկ կերպով խախտելու չեն ընդհանրապէս ամբողջ աշխարհի եւ մասնաւորաբար Գերմանիոյ տնտեսութիւնը:

Համաձայնութեան այս կէտերը եթէ պաշտօնապէս հաստատուին, Գերմանիա վճարումներու ծանրութենէն ազատած կ'ըլլայ տնտեսական տագնապի ամբողջ տեւողութեան ընթացքին: Իր ամբողջ կէտերով համաձայնութիւնը ի նպաստ Գերմանիոյ է: Ի՞նչ ընդունելութիւն պիտի ընէ Փոն Փափէն որ ջնջում կը պահանջէր՝ իր եօթը կէտերու հիման վրայ: Ֆրանսայի վարչապետը այս մասին տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ գերման վարչապետին հետ, որմէ վերջ, երկու երկիրներու պատուիրակութիւնները՝ յարաբերութեան պիտի մտնեն իրարու հետ:

Ֆրանսայի վարչապետին համամտութիւնը այս կէտերուն, զանազան մեկնութեանց տեղի կուտայ Ֆրանսայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ: Ակերը՝ այս համաձայնութիւնը կը նկատեն արդէն դէպ ի հատուցումներու վերջնական ջնջում՝ մեծ քայլ մը Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ:

Հուվըրի առաջարկին յետոյ

Ուաշինկթընի պաշտօնական շրջանակները կը հաւաստեն թէ ամերիկեան կառավարութիւնը երբեք չպիտի ընդունի «ապահովութեան դաշինք» զոր Ֆրանսական կառավարութիւնը առաջարկեց Ժընեւի մէջ: Ամէն պարագայի մէջ՝ Միացեալ – Նահանգները չպիտի մասնակցին նման համաձայնութեան մը:

Ամերիկայի կառավարութիւնը ամէնէն աւելի կը հետաքրքրուի գիտնալու թէ ի՞նչ բախտ պիտի վիճակի Հուվըրի ծրագրին, որ կ'առաջարկէ մէկ երրորդ չափով նուազեցնել աշխարհի սպառազինումները:

Ամերիկայի արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ կը կարծէ որ Ֆրանսական կառավարութիւնը սկսած է աւելի նպաստաւոր կերպով նայիլ ամերիկեան զինաթափութեան ծրագրին:

Հուվըր գոհ է իր ծրագրին առաջին արձագանգներէն: Ամերիկայի նախարարներու մեծ մասը կը մտածէ թէ Հուվըրի ծրագիրը չատ աւելի քաղաքական ապահովութիւն կ'ներչնչէ Ֆրանսայի, քան թէ ցարդ Ժընեւի մէջ ներկայացուած որ եւ է ծրագիր եւ կը չեչտեն թէ Հուվըր՝ ամէնէն աւելի Ֆրանսայի վրայ մտածած է իր ծրագրին մշակման պահուն, առաջարկելով ջնջել չարժուն ծանր հրետանին եւ յարձակողական հրասայլերը, բայց պահելով ամբոցներու չատուկ մեծ թնդանօթները:

Իսկ Ամերիկայի զինուորական շրջանակները կը կարծեն թէ չարժուն մեծ հրետանիի ջնջումով, որ եւ է պետութեան համար անհնար կը դառնայ նուաճել Ֆրանսական սահմանները: Իսկ քաղաքական պաշտօնական շրջանակները կը պնդեն թէ Հուվըրի ծրագիրը մէկ անգամէն մերժուելու կամ մէկ անգամէն ընդունելու համար չէ որ առաջարկուած է: Այլ բաց դուռ կը ձգէ յետագայ բանակցութեանց եւ վիճաբանութեանց եւ մինչեւ իսկ կրնայ ենթարկուիլ սեղմումներու կամ ընդլայնումներու:

** Անգլիոյ արտաքին նախարարը Ճօն Սայմըն վերադարձաւ Լոնտոն, ուր տեսակցութիւն մը ունեցաւ փոխ – վարչապետին Պոլտուինի հետ եւ անոր տեղեկութիւններ տուաւ բանակցութեանց եւ աշխատանքներու մասին:

Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներու կարծիքն այն է թէ Հուվըրի ծրագիրը կուգայ նոր բարդութիւններ ստեղծել, երբ բանակցութիւններն արդէն բաւական յառաջացած էին:

** Անգլիոյ, Միացեալ – Նահանգներու եւ Ֆրանսայի պատուիրակները միասին տեսակցութիւն մը ունեցան Զինաթափութեան ժողովի նախագահին՝ Հէնդերսընի հետ, անոր տեղեկացնելու համար՝ իրենց միջեւ տեղի ունեցած խօսակցութեանց արդիւնքը:

** Պ· Էրիօ վերադարձաւ Փարիզ, ուր հաւանաբար նախարարաց խորհուրդ պիտի գումարէ: Վերադարձած է նաեւ Պ· Փոլ Պոնքուռ՝ պատերազմական նախարարը:

ԱՐԻՒՆԱՀԵՂ ԿՈՒԻՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

— :-: —

Պերլինի Մօապիթ թաղին մէկ բանի փողոցներուն մէջ, համայնավարները փորձեցին պատնէշներ կանգնել: Այդ թաղին մէջ ամէն օր կռիւները անպակաս են հակառակորդ տարրերու միջեւ: Ոստիկանութիւնը միջամտեց արագօրէն եւ փողոցներէն հեռացուց համայնավարները, որոնցմէ շատերը տուներուն մէջ ապաստանեցան: Ոստիկանները խուզարկութիւն կատարեցին՝ փախստականները երեւան հանելու համար:

Ամէն գիշեր այդ թաղին մէջ աջ թէ ձախ ծայրայեղ տարրերը կռնճռաւոր կռիւ կը մղեն իրարու դէմ· բայց երբ ոստիկանութիւնը միջամտէ, զէնքերը կը դարձնեն անոր դէմ: Փողոցները լուսաւորող էլեկտրական լապտերները կոտրտած են: Սալայատակը բանդուած է, որպէս զի ոստիկանութեան հիմնաշարժները չկարենան յառաջանալ կռուի թաղը:

Ոստիկանութիւնը մէկ կողմէ կը ձերբակալէ, միւս կողմէ կը ստիպուի ազատ թողուլ բազմաթիւ անձեր, որովհետեւ անոնք կը յաջողին արդարանալ զանազան պատրուակներով:

Պերլինի ոստիկանութեան տնօրէնը որոշեց մեծ ուժեր դրկել՝ այն թաղերը ուր հիթլերեականներն ու համայնավարները տեղի կուտան խռովութիւններու:

Լիխթենպէրկ թաղին մէջ, ոստիկանական ջոկատ մը յարձակում կրեց համայնավարներէն: Ցուցարար մը վիրաւորուեցաւ ծանրօրէն: Երէկ, մէկ գիշերուան մէջ 80ի չափ անձեր ձերբակալուեցան:

Ծանր խռովութիւններ պատահած են Պրեսլաւի մէջ, ուր հիթլերեականները փրոփականտի արշաւ մը կազմակերպած էին: Համայնավարներու յարձակման ենթարկուելով, հիթլերեականները հրազէն գործածեցին: Երկու կողմէն ալ վիրաւորներ կան: Ոստիկանութիւնը որ համայնավարներու կողմէ գրաւուած թաղ մը մտած էր, բարկոծուեցաւ անոնց կողմէ: Եօթ հոգի ծանրօրէն վիրաւորուեցան:

Նման խռովութիւններ ու կռիւներ պատահեցան նաեւ Գերմանիոյ ուրիշ վայրերուն մէջ ալ:

ԾԱՆՐ ՄԻԶԱԴԷՊ ՄԸ ՏԱՆՑԻԿԻ ՄԷՋ

—)(o)(—

Տանցիկի կեդրոնական կայարանին մէջ ծանր միջադէպ մը տեղի ունեցաւ: Խումբի մը մէջէն ուր կը նշմարուէին բազմաթիւ հիթլերեականներ՝ իրենց համազգեստներով, երեք ձեռք հրազէն պարպուեցաւ ներքնթացի մը մէկ կառիճին վրայ: Այդ կառիճին մէջ կը գտնուէին լեհ պատերազմական նաւատորմին պատկանող վեց նաւագներ:

ԸՆԴԻՍՈՎԵԱՑ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Իտալական «Արթիչեօ» նաւը յաջողեցաւ պատերազմի ատեն ընկղմած «Էժիփթ» շոգենաւուն խցիկներէն հանել 20 միլիոն ոսկի:

Այս հարստութեան 52,50 առ 100ը պիտի երթայ իտալական այն ընկերութեան, որուն կը պատկանի «Արթիչեօ» շոգենաւը:

ՆԱԽԿԻՆ ԿԱՅՍԸՐ ԵՒ ՀԻԹԼԵՐ

— :-: —

Պերլինէն տրուած լուրի մը համաձայն, Հիթլերի կողմէ ղրկուած մէկ բանի անձեր տեսակցութիւն մը ունեցած են Գերմանիոյ նախկին կայսեր հետ, անոր տեղեկացնելու համար հիթլերեան ղեկավարներու կարծիքը՝ Հոհենցոլերներու վերադարձի մասին:

Այս լուրը տուողն է գերման համայնավար պաշտօնաթերթը որ կը յայտնէ թէ Հիթլերի պատուիրակները յայտնած են թէ իրենք որ եւ է ընդդիմութիւն չունին գերման կայսեր վերադարձին շուրջ:

Տեսած եք թաղման մը դիմաց ծիծաղած ու կատակած մարդիկ, որոնք ամենևին չեն մտածեր, թե մի օր իրենք ալ պիտի մեռնին։ Ասոնք ինձ կը յիշեցնեն այն մարդիկը, որոնք ամենևին չեն մտածեր, թե մի օր իրենք ալ պիտի ծերանան։ Ասոնք ինձ կը յիշեցնեն այն մարդիկը, որոնք ամենևին չեն մտածեր, թե մի օր իրենք ալ պիտի հիվանդանան։ Ասոնք ինձ կը յիշեցնեն այն մարդիկը, որոնք ամենևին չեն մտածեր, թե մի օր իրենք ալ պիտի ծերանան։ Ասոնք ինձ կը յիշեցնեն այն մարդիկը, որոնք ամենևին չեն մտածեր, թե մի օր իրենք ալ պիտի հիվանդանան։ Ասոնք ինձ կը յիշեցնեն այն մարդիկը, որոնք ամենևին չեն մտածեր, թե մի օր իրենք ալ պիտի մեռնին։

Ինչ, ինչ սա տխուր միտքերը ինձ կը տանին։ — Ոչ, ոչ, ես ալ կ՚ուզեմ ապրիլ, ես ալ կ՚ուզեմ ծիծաղիլ, ես ալ կ՚ուզեմ կատակել։

ԲՈՂՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

(Վ. Ի. Գ)

Գ. ՊԱՍՏ

— Իհարկե, — խոսացավ Ոսկեդան, — իսկ ես ի՞նչ — իմ ուսերիս վրա ամբողջ տունը, ամուսինս, հիվանդ մայրս, դուք երեքդ, ինչպե՞ս կարող եմ ես ամեն ինչ անել...

— Ի՞նչ ուր ենք գնում, ասա՛, — ընդհատեց նրան Ոսկեդան, մոտենալով նրան, — ինչո՞ւ ես ինձ չես ասում...

— Ես ինքս էլ չգիտեմ, — պատասխանեց Ոսկեդան, — ինչպե՞ս ասեմ, որ ոչ մի տեղ չենք գնում, որ մենք ուզում ենք մնալ այստեղ, մեր տանը, մեր հարազատների մոտ, մեր ծանոթների մեջ, մեր սովորական կյանքում, որ մենք ոչ մի տեղ չենք ուզում գնալ

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէն ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին՝ կարեւոր օրակարգ՝ Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը։

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Մխիթարեանի սրահին մէջ։ Շարունակութիւն օրակարգի։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Գալատ

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ Ընկեր կարօ խումբի ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 6ին ընկեր Յովհաննէս Սարօեանի բնակարանին մէջ։

ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹԻ Համազգայի ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին։

Կը խօսի՝ ընկ. ՊԵՏՐՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ ընկեր կարօ խումբի ընկերական ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5ին ընկ. Վանոյեանի բնակարանը։ Ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ժողովէն վերջ՝ դասախօսութիւն։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Վարուժան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԿՐՃՆՈՊԼԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.3ին 11 rue St. Martin d'Hérès, Café Chez Louis-ի ներքնասրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ԿՐՃՆՈՊԼԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Լանգէյի ընկերները վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէն։

ԼԻՈՆԻ Համազգայի խումբը արտակարգ ժողովի կը հրաւիրէ իր խումբի բոլոր ընկերները 28 Յունիս ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ իրիկուն ժամը հիշդ 8.30ին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

ՍԷՆ ԺԷՌՄԻ (Մարսէյլ) Վրէժ խումբի ընկերական ժողովը վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Կարեւոր օրակարգ։

ՍԷՆ ՄՈՐԻՍԻ Սաքօ խումբի ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին նախկին ժողովատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

■■■■■■■■

ՑԱՏՈՒԿ ՀՐԱՒԻՐ

Հ. Ց. Դ. ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ յատուկ խորհրդակցութեան կը հրաւիրէ հետեւեալ ընկերները 27 Յունիս երկուշաբթի, երեկոյեան ժամը 9.30ին, 71, Ավընիւ Ֆլէպէռ։

Ընկերներ՝ Պօղոս Գորգիկեան, Գ. Բալայեան, Մ. Լուսիկեան, Գ. Քարաճէհեանեան, Ս. Յովհաննիսեանց, Ակոնեանց, Հ. Մաճառեան, Բ. Քիւթիւներեան, Յովհ. Յակոբեան, Բժ. Նորայր, Թէոդ. Խանաչեան, Ե. Միրեանգուլեան, Մ. Պարսամեան, Ս. Սաւսունի, Լեւոն Մեսրոպ, Ց. Վեզիրեան, Կ. Երանեան, Ղ. Ներկարարեան, Ն. Ալատինեան, Կ. Պուճուկեան, Հ. Սամուէլ, Վ. Համբարձումեան, Վաղարշակ Վարպետեան։

Կարեւոր զեկոյց։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԹԱՂԻ «*Մանուկներու Պաշտպանութեան*» փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այսօրշաբաթ, կէս օրէ վերջ, ժամը 4ին, 71, Ave. Kléber։ Օրակարգ.— Զեկոյց Հայաուէքընդ յանձնաժողովի։ Նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։ Ակնդամներու ներկայութիւնը պարտադիր։

ԵԹԷ ժամը 4ին ժողովը մեծամասնութիւն չունենայ, ժամը 4.30ին նոյն տեղը տեղի կ'ունենայ երկրորդ ժողովը, որ օրինական կը համարուի անկախ ներկաներու թիւէն։

ՍԱԼՈՆՋՈՐԻ Հայր. Մխիթեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 171 Bld. de l'Hôpital-ի սրճարանի վերնայարկը։ Մէթրօ Place d'Italie.

ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆ

Սեպհական մեծ նուագահանդէս
ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին

Maison Gaveau, 45 rue la Boetie (Métro Miromesnil)

ԿՂ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ

վարչապետ Պ. Էրիոյի Պատուոյ նախագահութեան տակ գտնուող Լիբսէնսուրկի սէնթճնիք նուագախումբը, միացած հայ արուեստագէտներու (*40 հոգի*)։

ՕՐ. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ (*երգ*), *Mr. WORMS* (*Թաւջութակ*) (*1er Prix du Conservatoire*) *Mlle GAUDET* (*տաւիղ*)

ՕՐ. ԱԼԻՍ ԵՐԱՄԵԱՆ (*Չութակ*) *Mr. DEVRED* (*սրինգ*) (*1er Prix du Conservatoire*) (*1er Prix du Conservatoire*)

Յայտագրին մէջ՝ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ ԴՈՐՁԵՐԸ

ինչպէս եւ Պէթհովէնէ, Մոցարտէ, Շուպէրէ, Վէպէրէ դասական կտորներ

ԳԻՆԵՐ՝ 30, 25, 20, 15, 10 եւ 7·50 Ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին ծանօթ տեղերը։

Նուագահանդէսը կը սկսի ճիշդ ժամը 9ին։ Սրահին դուռները կը փակուին նուագը սկսելէ առաջ։

Երգահանդէս

Օր. Մ. Բաբաեանի աշակերտներու երգահանդէսը այսօր Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3,30ին Salle Eurytmie, 6bis rue Campagne Première, Պուլվար Մոնփառնասի անկիւնը։ Մէթրօ Raspail. *Մուտք՝ 3 ֆր.*

Փարիզի Գրական Ակումբ

այսօր շաբ. իրիկուն ժամը 9ին, 131 rue Cambronne, métro Vaugirard, տեղի կ'ունենայ Պ. Ա. Խոնդկարեանի զեկոյցը «Ներկ. Հայաստանի գրականութեան նոր փուլերը»։ Հանդիսականներէն կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։ Մուտքը ազատ է։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Վրէժ խումբը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Մ. ԽԱՉՆԱՃԵԱՆի իր հօր դառնադէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 1932 Յունիս 19ին։

ՀՐԱՒԻՐ

Փարիզի եկեղեցւոյ վարչութեան կարգադրութեամբ, վաղը կիրակի, ոչնչուած ըլլալով հանդիսաւոր Պատարագ մատուցանել եւ Հոգահանգստեան պաշտօն կատարել, Ազգային բարերար եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան ողբացեալ հիմնադիր–նախագահ Պօղոս Նուպարի մահուան տարելիցին առթիւ, մեր Միութեան յարգոյ անդամները կը հրաւիրուին մասնակցիլ սոյն յարգանքի արարողութեան։

×

Նոյնպէս, Հ. Բ. Ը. Միութեան բարերար անդամ եւ կեդր. ժողովի խորհրդական ողբացեալ Տ. Սերովբէ Սրվանեանի մահուան հառասունքին առթիւ, կարգադրուած է Միութեանս կողմէ սուգի եւ յարգանքի այցելութիւն մը կատարել իր գերեզմանին, յառաջիկայ 30 Յունիսի հինգշաբթի առաւօտ։ Միութեանս պատուիրակները ծաղկեպսակ մը պիտի դնեն մեր բարեկամին շիրմին վրայ։ Հ. Բ. Ը. Միութեան այն անդամներէն, որ պիտի ուզեն մասնակցիլ սոյն յարգանքի արարողութեան, կը խնդրուի ժամը հիշդ 11·30ին ներկայ գտնուիլ Սվանեան ընտանիքի դամբարանին առջեւ, Փէռ Լաշէզի գերեզմանատունը, 96րդ Տիվիզիոն (մուտքը կամպէբթա դուռնէն)։

Հ. Բ. Ը. Միութիւն

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑՄԱՆԲ

Սէն թ'Էթիէն, Ս. Խ.— 280 ֆր.։
Մարսէյլ, Գործ.— 928։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէտ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մեքենայ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժխներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ՆԷՕՅԻԻ ՍԻՒՐ - ՍԷՆԻ ՄԷՋ ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Pont de Neuilly *եւ Պուա տը Պուլօնի մօտ, տակաւին վարձու են քանի մը գեղեցիկ յարկաբաժիններ՝ ամէն յարմարութիւններով. 3 եւ 4 փիէս 10 - 15,000 ֆր., 5 փիէս 15 - 20,000 ֆրանք համաձայն յարկաբաժիններու։ Մեծ խոհանոց, ճերմակեղէններու պահարան, հանդերձարան, ծառաներու համար խոհանոց եւ սենեակ, կեդրոնական ջեռուցիչ, վերելակ։ Ինքնաշարժի յատուկ տեղ (Պօքս)։ Դիմել՝ տեղւոյն վրայ 9 եւ 9bis* Rue Casimir Pinel *եւ* 11 Bld. de la Seine։ *Մանրամասնութեանց համար դիմել՝* M. Verdonnet, 68 Rue Boursault, Paris (17), *հեռաձայն՝* Marcadet 56-63։ *Փափաքողներու կը զրկուի հէնքին պատկերազարդ գրքոյկը։*

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի ներկայացումները

ՄԱՐՄԻԼԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԴԻԿ ՍՏՈՒՏԻԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. Մարուճեանի եւ մասնակցութեամբ երգ. հնուհի-դերասանուհի Տիկ. Ե. Բադալի կը ներկայացնէ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ.—Այսօր Շաբաթ *ժամը 8.45ին* Շաբի մէջ

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ.— *վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին* կը ներկայացուի

«ՕԹԷԼԼՕ»

Տոմսերու գիները ժողովրդական են

Տարեկան հանդէս

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ. Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամի *8.30ին*, Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ

Կը խօսի՝ Պ. ԱԼԵՔՍԱՆ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին՝ երգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ

Պ. Պ. Ա. Գ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ եւ Գ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ (Չութակ)

Մ ու տ ք ը ա զ ա տ է

ԴԱՇՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻԻՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Հայ Կ. Խաչի ընդհ. անդամուհիներու եւ իրենց ընտանեկան երկսեռ պարագաներու դաշտագնացութիւնը դէպի Սէնթ Անթուանի անտառը տեղի պիտի պիտի ունենայ վաղը Կիրակի առաւօտեան ժամը 6էն մինչեւ իրիկուն։

Կը խօսի՝ Պ. ՀԱՅԿ ՍԻՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ, նիւթ՝ մարդու օդի կարեւորութիւնը։

Հայկորդակցութիւն.— *26 եւ 27 թիւ հանրակառքերը առնել եւ իջնել Սէնթ Անթուանի վերջաւորութիւնէն առաջ վերջին Facultatif arrêt (Propriété du Marquis de la Foresta St. Antoine.)*

ՊԱՅԹԱՐ ԳՈՐԾԱԶԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ
ԿԱԶԻ ՕՃԱԽՆԵՐՈՒ ՄԲԵՐԱՆՈՑ եւ ՆՈՐՈԳԱՏԵՂԻ
ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ
71, Rue Longue des Capucins
71, ՐԻ ԼՕՆԳ ՏԷ ԿԱՓԻՒՍԷՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ
Կը ծախենք, կը նորոգենք եւ կը փոխառնակենք ամէն տեսակ կազի օճախներ
ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՁԵՂՉ

Նոր կազի օճախներ Բառիւս մարքա	Հին գին 65	Նոր գին	45
Ձայնով գլուխներ	15		10
Ձնծաղն գլուխներ	17		13

Ուրիշ ամէն տեսակ պիտոյքներու վրայ 30% զեղչ
Շուտով պիտի ծախուին 100 օճախներ եւ 1000 գլուխներ
եկէք. տեսէք եւ փորձեցէք ձեռնտուելու համար

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ՀԱՐՍԱՐԱՆ
ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
ՄԷԹՐՕ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Դիմեցէք
ՎԱՐԴԱՆ Ս. ԹԻՄՈՒՐՃԵԱՆԻ
76 Rue Bernard du Bois, 76 MARSEILLE
ԻՐԱՒԱԲԱՆ ԵՒ ԵՐԴՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆ
Կուտայ ձրի խորհրդակցութիւն։
Շնորհիւ իր տասը տարուան փորձառութեան, կը կատարէ արագ եւ խղճամիտ
Ամուսնական, ամուսնալուծման, գատական, անուններու սրբագրութեան, ժառանգական, հպատակութեան գործեր։
Ընկերութիւններու եւ միութիւններու վաւերացում։
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 11—12, երեկոյ 5—7։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (37)

ԲՈՒՌ

(ՎԷպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

■■■■■■■■

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Մի շատ աւելի պարզ ճաշակի տէր էին ենթադրում Ամազոն գետի վայրի տափաստաններում ապրած այդ մարդուն եւ շատ էին զարմանում նրա անարատ վեղպատներին, կօշիկների տափաստաններում ապրած այդ աուստուրեանը նրա գրասեղանի վրայ։ Ընդհանրապէս առած յարմարւել էին հետը. նա ամէնքի հետ սիրալիր էր ու հիւրընկալ՝ մասնաւորապէս Մացցինիի կուսակցութեան տեղական անդամների հետ։ Միայն Զեմմանի բացառութիւն էր կազմում ըստ երեւոյթին. կարծես հէնց առաջին հանդիպումից չէր ախորժած եւ ամէն կերպ խոյս էր տալիս նրա ներկայութիւնից։ Մի քանի անգամ նոյն իսկ անքաղաքավարի էր եղել դէպի նա, որով եւ իր դէմ էր գինել Մարտինին։ Այդ երկու մարդիկը հէնց սկզբից իրար դուր չէին եկած։ Նրանց բնաւորութիւնը այնքան տարբեր էր իրարից, որ բաց ի փոխադարձ հակակրանքից ոչինչ զգալ չէին կարող. Մարտինիի կողմից այդ զգացումը գրեթէ բաց թշնամանքի էր հասնում։

— Չեմ բարկանում, որ ինձ չի սիրում, — ասաց նա մի անգամ Չեմմանին զրդուած չէլտով։ — Ես էլ նրան չեմ սիրում, այնպէս որ այդ տեսակէտից սէր չենք։ Միայն ինձ համար անտանելի է նրա ձեղ հետ վարուելու ոճը։ Սկանդալ բարձրացնելուց եմ ամաչում եւ կուի բռնելուց մի մարդու հետ, որին մենք ինքներս ենք կանչել, թէ չէ բացատրութիւն կը պահանջէի։

— Թողէք, Չեզարէ։ Դարտակ բան է. եւ իսկապէս այդտեղ ես նոյնքան մեղաւոր եմ, որքան եւ ինքը։

— Ձեր մեղքը ինչո՞ւմն է։

— Նրանում, որ ինձ այդպէս չի սիրում։ Ես կոպիտ եղայ մեր առաջին հանդիպումի ժամանակ Գրասինիի երեկոյթին։

— Դո՞ւք կոպիտ եղաք։ Հաւատալը դժւար է։

— Ի հարկէ դիտմամբ չարի, ինքս էլ ցաւում էի վերջը, բայց պատահեց։ Ինչ որ ասացի խօսքի մէջ հաշմանդամների վրայ ծիծաղող մարդոց մասին, իսկ նա իր վրայ առաւ։ Իմ դիտմամբ էլ չէր անցնում, որ նրան հաշմանդամ համարեմ։ Նա ամենեւին այդ աստիճան տգեղ չէ։

— Ի հարկէ ոչ։ Մի ուրիշ քիչ բարձր է միւսից, ձախ ձեռքն էլ բաւական վնասած, բայց ոչ կաղ է, ոչ էլ նեղուկով է մանգալիս, իսկ կազդուրիւնը հազիւ է նշմարելի։

— Բայց եւ այնպէս ամբողջ մարմնով դողաց ու դէմքը փոխուեց։ Անտարակոյս ասածս չատ անտակտ բան էր, բայց բացատրիլ է նրա այդ տատանման նրբազգայութիւնը։ Շատ եմ զարմանում, եթէ նա միշտ է այդպէս տանջւում այդ կարգի կոպիտ կատակներից։

— Աւելի շուտ ինքն է անում այդ կատակները։ Մի ինչ որ նեղքին կոպտութիւն կայ նրա մէջ, հակառակ իր նրբացած ձեւերին. հէնց դրա համար էլ ես այդ մարդը տանել չեմ կարողանում։

— Անիրաւ էք, Չեզարէ։ Ես էլ չեմ սիրում նրան, ինչպէս եւ դուք, բայց ինչու ասենք աւելի վատ, քան իսկապէս է։ Իր ձեւերը մի քիչ չինծու են ու զրգռող, երեւի խիստ է վարժւել ընդհանուր խնկարկութեան։ Եւ իր անսպասելի սրախօսութիւնը սարսափելի յոդնեցնում է, բայց ես չեմ հաւատում որ գլխումը մի վատ բան լինի։

— Թէ գլխումը ինչ կայ, չգիտեմ, միայն անշուշտ մի ինչ որ բան մաքուր չէ երբ մարդ ամէն ինչ ծաղրի է առնում։ Անցած օր ես խորասէս վրդովեցի Ֆաբրիցիի տանը։ Նա յարձակւում էր նոր պապի վերանորոգումների վրայ, աչխատելով ամէն բանի տակը առոր ու չահամոյ մի աստառ գտնելու։

Չեմման հառաչեց։

— Վախենամ, որ այդ կէտում ես աւելի նրան եմ համամիտ, քան ձեզ։ Դուք բոլոր բարեսիրտներդ լի էք միշտ ամենահրաշալի յոյսերով ու ակնկալութիւններով. եւ միշտ պատրաստ ենթադրելու, որ եթէ պատահմամբ պապական աթոռին մի բարեմիտ մարդ է ընտրւել, արդէն ամէն բան ինքնին ընկնի պիտի կարգի։ Թողլայն բանայ միայն բանաի դռները ու ազատ իր օրհնութիւնը բոլոր շրջապատողներին, եւ ահա երեք ամիս չանցած դրախտ կը դառնայ երկիրը։ Դուք ոչ մի կերպ չէք ուզում հասկանալ որ պապը ցանկանայ էլ չի կարող ուղղի իրերի արդի վիճակը։ Սկզբունքն է սխալը, ոչ թէ այս կամ այն մարդու վարմունքը։

— Ի՞նչ սկզբունք։ Պապերի աշխարհական իշխանութի՞ւնը։

— Դա միայն ընդհանուր չարիքի մի մասն է։ Գլխաւորը այն է, որ մի մարդու իշխանութիւն է տւած միւսի վրայ, եւ որ նա կարող է կապել կամ ազատել։ Դրանից են ծագում մարդոց մէջ ծուռ յարաբերութիւնները։

Մարտինի ձեռքերը բարձրացրեց։

— Լա՛ւ, սիրելի, բաւական է, — ասաց ծիծաղելով։ — Ես ձեղ հետ չեմ վիճի, երբ դուք սկսում էք ձեր անտիինոմիականիզմը։ Ես համոզւած եմ, որ ձեր նախնիքը Անգլիայում անպատճառ լեվելէր էին միջին դարերում։ Բաց ի դրանից ես եկել եմ ձեղ, որ խօսենք այս ձեռագրի մասին։

Ու ձեռագիրը հանեց ծոցի գրպանից։

— Մի նոր պանֆլէ՞տ։

— Մի չիմար բան, որանիծած Բիվրէյը երկիւ ուղարկել էր կոմիտէին։ Ես գիտէի որ չուտով կպչելու ենք իրար։

— Բանն ինչո՞ւմն է։ Ձիշդ եմ ասում, Չեզարէ, անխրատ էք։ կարելի է որ Բիվրէյը անախորժ մարդ է, բայց ոչ չիմար։

— Ահա բնաւ չեմ ժխտում, որ ոճրոչ իմաստով նա շատ խելօք է։ Բայց աւելի լաւ է կարդացէք ինքներդ։

Պանֆլէտի բովանդակութիւնը մի ծաղր էր այն վայրի բերկրանքին որ զգում էր Իտալիան նոր պապի ընտրութեան առիթով։ Ինչպէս Բոռի դէմից եւած ամէն բան, ծաղրը խիստ կարուկ էր ու չար։ Չեմմային զբաղեցնում էր գրուածքի ոճը, բայց եւ այնպէս նա չէր կարող չհոռոմալանել որ Բոռի յարձակումները իրաւացի էին։

— Բացարձակապէս համաձայն եմ ձեղ, որ գրուած է չար ու նենգ, — ասաց նա ձեռագիրը սեղանին դնելով, — բայց ամէնից սարսափելին այն է, որ այդ բոլորը ճշմարիտ է։

— Չեմմա՛։

— Մի նոր պանֆլէ՞տ։

— Մի չիմար բան, որանիծած Բիվրէյը երկիւ ուղարկել էր կոմիտէին։ Ես գիտէի որ չուտով կպչելու ենք իրար։

— Բանն ինչո՞ւմն է։ Ձիշդ եմ ասում, Չեզարէ, անխրատ էք։ կարելի է որ Բիվրէյը անախորժ մարդ է, բայց ոչ չիմար։

— Ահա բնաւ չեմ ժխտում, որ ոճրոչ իմաստով նա շատ խելօք է։ Բայց աւելի լաւ է կարդացէք ինքներդ։

Պանֆլէտի բովանդակութիւնը մի ծաղր էր այն վայրի բերկրանքին որ զգում էր Իտալիան նոր պապի ընտրութեան առիթով։ Ինչպէս Բոռի դէմից եւած ամէն բան, ծաղրը խիստ կարուկ էր ու չար։ Չեմմային զբաղեցնում էր գրուածքի ոճը, բայց եւ այնպէս նա չէր կարող չհոռոմալանել որ Բոռի յարձակումները իրաւացի էին։

— Բացարձակապէս համաձայն եմ ձեղ, որ գրուած է չար ու նենգ, — ասաց նա ձեռագիրը սեղանին դնելով, — բայց ամէնից սարսափելին այն է, որ այդ բոլորը ճշմարիտ է։

— Չեմմա՛։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Յունաստան, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 26 ՅՈՒՆԻՍ 1932

26 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1916 — ԽՄԲագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԻՐԱՆՈՅՇ

Սիրանոյշի մահով հայ մշակոյթի մեծագոյն հերոսներէն մէկ մ'ալ կ'անհետի հայկական հորիզոնէն:

Դեռ անցած կիրակի, այս սիւնակին մէջ, կ'ոգեկոչէինք մեր ազգագրութեան ամէնէն գրաւիչ անձնազոհներէն Գէորգ Զաւենի կեանքը, հերոսական ու փոթորկայոյզ: Նոյնքան փոթորկալից կեանքը, հերոսական է Սիրանոյշի թատերական կեանքը, վաթսուն տարիներու երկար տեւողութեան ընթացքին, հորիզոնէ հորիզոն, գրկանքի ու փառքի յարափոխութեամբ:

Այո՛, անձնուրաց ու հերոսական է թռիչքը Սիրանոյշին, որ աստուածեղէն ներքին կայծէ մը բռնկած՝ կը նետուի Հայոց արեւստի անկայան ասպարէզն ներս, կը բարձրանայ խարխլած սանդուխներէն վեր, տարագրուած թռչունի պէս կը սաւառնի երկրէ երկիր, — ուր ցրուած էր հայ ժողովուրդը, չաս անդամ լեղի կը դամէ ու կը խմէ, բայց ժպիտ ու հրճուանք կը բաշխէ իր ժողովուրդին: Ու նուիրուած իր կոչումին, կը հեռանայ իր մահկանացուէն եւ էութեամբ կը ձուլուի արուեստին հետ՝ զայն գոյութենէն եւ էութեամբ կը ձուլուի արուեստին հետ՝ զայն նուիրելու համար Հայոց մեծագոյն արուեստագիտուհին, լուսաստղի մը պէս փայլելով հայ թատերական բեմին վրայ:

Վաթսուն տարուան Հայոց թատրոնի պատմութեան մէջ Սիրանոյշի տիրական եւ անուշ դէմքը կը տեսնենք ամէն տեղ:

Ծնած 1857ին, (հայ թատրոնի վերածնութեան առաջին օրերուն), մեծցաւ թատերական նոր ու խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ: Իր մանկութեան խաղերն բեմին ներչնչուած էին: Ադամեանի եւ ուրիշ վարպետներու չունչը կար մթնոլորտին մէջ, երբ 1872ին, 14 տարեկան հասակին Սիրանոյշ պատասխանատու դերով բեմ կը բարձրանար: (Մաղաքեան խումբ. Օրթագիւղի Բարեսիրաց թատրոն):

Ահռելի յետոյ պատմութեան չարանը երկար է: Պոլիս ու Կովկաս, Ադամեանի ու անոր սերունդի լաւագոյն ասպարէզներուն հետ. ու յետոյ չաւերը հայ թատրոնի փառքերէն, իրեն՝ Սիրանոյշին հետ:

Պոլսոյ հայ թատրոնի վերածնութեան չրջանը (1860—1890) չատ աչքառու ուժեր տուած է: Բայց Ադամեան եւ Սիրանոյշ իրենց մթնոլորտին կը բարձրանային վեր, կ'ընդգրկէին ամբողջ հասութիւնը, ու մեր հորիզոններէն անցնելով՝ կը մտնէին արուեստի այն սիրապետութեան սահմանները, որ համամարդկային էր:

Սիրանոյշին վրայ, անվիճելիօրէն Ադամեանի հովը կը նշմարուի: Ադամեանի մահէն յետոյ, կարծես թէ Սիրանոյշը կրողը կը հանդիսանար մեծանուն դերասանի հանճարին: Ու Համլետի երեւումով սարսուռ կ'անցնէր թատրոնի հասարակութեան հոգիէն, որ կը խանդավառուէր Սիրանոյշով, ու միեւնոյն ժամանակ՝ կ'ապրէր Ադամեանի յարութիւնը:

Սիրանոյշ փոքր հասակէն, կոչեցեալի դիտակցութեամբ քալեց անցաւ բոլոր դժուարութիւններէն ու հասաւ փառքի դագաթնակէտին: Հայ ժողովուրդն ամէն տեղ խոնարհեցաւ մեծ դերասանուհիին առջեւ. ուրախ թագուհիի մը պէս առաւաձեռնութեամբ արուեստը բաշխեց բոլորին, մոմի պէս վառուեցաւ ու լոյս տուաւ բեմերուն, հայերէն լեզուն անոր կանացի եւ երաժշտական թովիչ ձայնով հոգիները պարուրեց, ու Սիրանոյշ դարձաւ հայ մշակոյթի զմայլելի սիւներէն մէկը:

Ինքը, մեծ դերասանուհին վազեց դէպ ի արուեստի տաճարները, ու ինքը դարձաւ արուեստի տաճար մը հայ բազմութիւններուն համար:

Սիրանոյշ դերազանցապէս ստեղծագործող էր· իր սեփական խաղարկութիւնն ունէր, ուր տիպերն իր նկարագիրը կ'առնէին· ու այսպիսով Սիրանոյշը եւ իր մարմնաւորած դէմքերը կը միաձուլուէին՝ ամբողջութիւն մը կազմելու, միշտ աննման դերասանուհիի ներքին կրակովն ու կայծովը կենդանի: Սիրանոյշը թատերական դպրոց մըն է ինքնին, որ սերունդներ դաստիարակած եւ իր հետեւորդներն ունեցած է հայ բեմին վրայ: Անոր կեանքն որ գործը ամբողջական երկով մը անչուշտ լոյս աշխարհ պիտի գայ դասերը սերունդներու համար:

Ու այսպէս վաթսուն տարի: Ամբողջ երեք սերունդներ եկան, ապրեցան, դիմագրեցան Սիրանոյշի արուեստի հմայքովն ու անցան:

Այս ապրումներն ու զգացումները սերունդէ սերունդ ժառանգութեան պէս փոխանցուեցան: Սիրանոյշ իր ամբողջ էութեամբ կը մաշէր, ու կ'երթար, մանրիկ առ մանրիկ մաս կազմելու մեր ժողովուրդի հոգիին:

Երբ Սիրանոյշը իւղը հատած ճրագի մը պէս կամաց կամաց կը մարէր, անոր վաթսուն տարուան ճառագայթները մեր ժողովուրդի հոգուն մէջ խոր կազմած՝ լուսաստղ մը կը ձեւացնէին անոր անուան չուրջը:

Սիրանոյշը, օտար արուեստագէտներու կողմէ բաղդատուեցաւ Սարա Պեռնարի եւ Ռէյժանի հետ: Մեր մէջ օտար կարծիքներուն, մեր ազգային սեփական արժէքը ըմբռնելու համար: Մեկի համար, Սիրանոյշը բովանդակելից է ու ինքնայատուկ, որ չի փոխուիր մեծանուն ասպարէզներուն հետ: Ուրիշ, ազգային այն գանձն ու կայծն է, որ անձնական կնիքն ունի Սիրանոյշի ձայնին, ճկունութեան, ու ստեղծագործութեան վրայ: Ազգային հանճարի բոցավառում մը, որ տարբերց մեր ժողովուրդի սիրտը դէպ ի հայ թատրոնը, ու հայ արուեստը բարձրացուց հիացմունքի կատարները:

Սիրանոյշ մարմնապէս կը փոշիանայ, բայց անոր արուեստագէտի անունը հայ ժողովուրդի մտքին ու հոգուն մաս կը կազմէ, որ անմահութեամբ սերունդէ սերունդ պիտի անցնի:

Կ. Մ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐԷՆ ՅԻՇԵՑՆԵՆՔ

— :-: —

Դպրոցական հանդէսներու շրջանը սկսած է: Ու բնական է այդ հանդէսներու նկարագրութիւնը պիտի երեւնայ հայ թերթերուն մէջ:

Աչքիս առջեւն են երեք գրութիւններ, որոնք այսինչ ու այնինչ դպրոցի աւարտական ճնշուքիւնները կը նկարագրեն· — ո՛վ արտասանեց, ո՛վ գնահատուեցաւ: Դպրոցը յաջող տարի մը բոլորեց: Երկսեռ դպրոց· ժողովուրդի ջերմ համակրանք··· Եւ երկու սիւնակը վերջացաւ:

Եթէ այդ նկարագրութիւնը լոյս տեսնէր տեղական թերթի մը մէջ, կ'ըսէ — իմ թէ նոյն հաղաքի ընթերցողներն արդէն ամէն բան գիտեն, իսկ այս նկարագրութիւնները չաւուր պատշաճի են: Բայց երբ տարբեր միջավայրի մը մէջ հրատարակուող թերթին երկու սիւնակները կը գրաւեն, իրաւունք ունինք խնդրելու որ երկու տող աւելի գրեն՝ ըսելու համար թէ, ա) Քանի՞ աշակերտ – աշակերտուհի ունի դպրոցը· բ) Ի՞նչ աստիճանի դպրոց է եւ քանի՞ ուսուցիչ ունի· գ) Ի՞նչ է տարեկան պիւտճէն· դ) Սեփական շէնք ունի՞ թէ ոչ· ե) Համայնական՞ է թէ անհատական:

Եւ այս կարգի բանի մը նշգրիտ տեղեկութիւններ, որոնք տանելի պիտի դարձնեն երկու սիւնակի ընթերցումը:

ԲԻՎԱՐԵՑ

ՓԱԿՈՒՄ ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷԻ ՊՈԼՍՈՅ ՃԻՒՂԵՐՈՒԻՆ

Քրէտի Լիօնէն որոշած է դադրեցնել Պոլսոյ իր գործառնութիւնները: Պանքան այս մասին տնտեսական գործավարութեան օտար ընկերութեանց ֆոմիսէրութեան տեղեկութիւն տուած է: Քրէտի Լիօնէն արդէն՝ երկու տարիէ ի վեր սահմանափակած էր իր գործունէութիւնները: Անցեալ տարի ալ Իզմիրի իր ճիւղը փակած էր: 57 տարիէ ի վեր երկրին մէջ կը գործէր եւ լաւ դիրք մը գրաւած էր հրապարակին վրայ:

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Յունիս 18ին, ընդհանրապէս անգործներու թիւն էր 241,253, նախորդ շաբաթուան վրայ ուրեմն 6010ի նուազում մը:

Անցեալ տարի այս օրերուն, ամբողջ անգործներու թիւն էր 37,809:

ԱՆԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՆՊԱՍՏԸ

Ֆրանսայի երեսփ· ժողովը զբաղեցաւ անգործութեան մասին ներկայացուած հարցապնդումներով: Վիճաբանութիւնները պիտի շարունակուին երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ ուրբաթ, մինչեւ որ հարցը գտնէ իր վերջնական լուծումը:

Հարցապնդողներէն մէկը կարշըրի չընդունիր պաշտօնական վիճակագրութիւններով ներկայացուած թիւը իբր ստոյգ թիւ: Միայն Սէնի նահանգին մէջ կան 132,000 անգործներ որոնց թիւը ամէն օր կ'աւելնայ: Երեսփոխանը պահանջ կը դնէ որ օգնութեան անտուկներ հաստատուին կէս – անգործներուն յատուկ:

Այս վիճաբանութեան ընթացքին, աշխատանքի նախարարը Պ· Տալիմիէ ընդմիջելով երեսփոխանը, յայտնեց թէ բոլոր անգործները որոնց նպաստի պայմանաժամը լրացած ըլլալով՝ զրկուած էին բարեգործական հիմնարկութեանց, կրկին պիտի արձանագրուին անգործութեան նպաստի սենտուկներուն:

Կառավարութեան հրամանագիրը՝ անգործներու նպաստի մասին լոյս տեսաւ պաշտօնաթերթին մէջ:

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ

Ամերիկեան Ծերակոյտը 2 միլիառ տոլար բուէարկեց, յատկացուելու համար անգործներու աշխատանք հայթայթող շինութեանց: Իսկ երեսփոխանական ժողովը բուէարկեց 2միլիառ 300 միլիոն տոլար անգործներու իբր նպաստ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Թուրքիան կը հրաւիրեն մտնելու Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ

Ժընեւէն կը հեռագրեն «Փարի – Միտի»ի·— *Յառաջիկայ Հոկտեմբերի օր, երբ հաւանաբար, Ազգերու Դաշնակցութիւնը իր վերջին նիստը պիտի գումարէ սեպտեմբերէն առաջ, Թուրքիոյ հրաւէր պիտի ուղղուի իր թեկնածութիւնը իբր անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան:*

Հրաւէրի առաջարկը պիտի դնեն յոյն արտաքին նախարարը եւ Պ· Մատարիակու, գիտնալով որ Թուրքիա պիտի ընդունի: Մինչեւ սեպտեմբեր՝ բոլոր ձեւակերպութիւնները լրացած պիտի ըլլան, եւ Թուրքիա պիտի կրնայ իր աթոռը դրաւել Ժընեւի մէջ:

ԼՕԶԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Փոխադարձ համաձայնութիւններ

Ֆրանսական եւ գերմանական պատուիրակութիւնները՝ Լօզանի մէջ խորհրդակցութեանց սկսան: Առաջին հանդիպման մը ընթացքին, որուն ներկայ էին ամբողջ պատուիրակները, գերման ելմտական նախարարը մանրամասնօրէն պարզեց Գերմանիոյ ելմտական ու տնտեսական կացութիւնը:

Նոյն օրը, կէսօրէն վերջ, երկրորդ հանդիպման մը ընթացքին, Ֆրանսայի ելմտական նախարարը յայտնեց իր քննութեան եղրակացութիւնը՝ գերման ելմտական նախարարին կողմէ տրուած կարգ մը թուանշաններու մասին:

Խորհրդակցութիւնները պիտի չարունակուին երկուշաբթի օր: Երկու կողմերը տակաւին որ եւ էդրական եղրակացութեան չեն յանգած:

Հումբրի փինաթափութեան ծրագրեն վերջ

Ուաշինկթընի կառավարական չրջանակները կ'ընդունին թէ Հումբրի փինաթափութեան ծրագրէն անհրաժեշտօրէն կը հետեւի որ եւրոպական պետութեանց կողմէ ներկայացուած պարագերու չնչման առաջարկը չի կրնար նկատի առնուիլ, եթէ անոնք չյօժարին փինաթափ ըլլալ:

Կառավարութեան անդամներէն ոմանք կը յայտարարեն թէ Ամերիկա չպիտի նուազեցնէ իր օդանաւային կամ ծովային ուժերը, եթէ Եւրոպա իր ցամաքային ուժերը չկրճատէ կարճ ու կտրուկ կերպով, ու կ'ընդունին թէ Հումբրի ծրագրին յաջողութիւնը՝ մեծ մասամբ կախում ունի Ֆրանսայի եւ Ճափոնի դիրքէն:

⁂ *Անգլիոյ նախարարաց խորհուրդին մէջ, որ գումարուեցաւ Պոլտուինի նախագահութեամբ, ժընեւի եւ Լօզանի աշխատանքներուն մասին՝ արտաքին նախարարին Ճօն Սայմընի զեկոյցէն յետոյ, քննութեան առնուեցաւ Հումբրի փինաթափութեան առաջարկները:*

⁂ *Ճափոնի արտաքին, պատերազմական եւ ծովային նախարարները որոնք քննութեան առին Հումբրի ծրագիրը, չատ չեն հաւատար անոր գործնական արժէքին: Անոնց կարծիքով՝ փինաթափութեան համար պէտք է նկատի առնել իւրաքանչիւր պետութեան պարագան՝ առանձինն:*

⁂ *Փինաթափութեան ժողովի այն յանձնախումբը որ կը քննէր քաղաքային օդանաւորդութեան միջազգայնացման հարցը, որոշեց յատուկ մանրախոմբին յղել ցարդ ներկայացուած բոլոր առաջարկները այս մասին:*

Գերմանիոյ ներքին կացութիւնը

Գերման վարչապետը փոն Փափէն որ Լօզանէն յատկապէս վերադարձաւ Պերլին, այսօր կը նախագահէ նախարարաց խորհուրդին, ուր նկատի պիտի առնուին Լօզանի եւ ժընեւի մէջ կատարուած աշխատանքները, ինչպէս նաեւ Գերմանիոյ մէջ ստեղծուած պղտոր կացութիւնը՝ հիթլերեան մարտական խումբերու վերակազմութեան հետեւանքով: Կեդրոնի կառավարութիւնը խստօրէն յանձնարարած էր հարաւային Գերմանիոյ երկու կառավարութեանց, որպէս զի հանդուրժեն հիթլերեան խումբերու ցոյցերուն: Իսկ այդ կառավարութիւնները վճռապէս մերժեր էին նկատի առնել կեդրոնի ազդարարութիւնը: Այս մերժումն ալ պիտի բննուի:

Տիրող կարծիքն այն է թէ հարաւային երկու պետութիւնները՝ ուր գերակշռող են կաթոլիկները, պիտի յամառին հիթլերեաններու հանդէպ իրենց թշնամական ընթացքին մէջ· իսկ կեդրոնի կառավարութիւնը այսօր – վաղը նոր հրամանագիր մը պիտի հանէ ի նպաստ հիթլերեաններուն, որոնք պիտի կրնան իրենց համազգեստաւոր խումբերով՝ յաղթական մուտք մը գործել Միւնիխ եւ Քարլսրուհէ՝ որոնց կառավարութիւններն են որ կ'ընդդիմանան:

Պավիերայի կաթոլիկ կուսակցութեան դեկավարը եւս մէկ մէջ յայտնեց թէ Պավիերա, որուն սահմանադրական իրաւունքները վտանգուած են, պիտի գիտնայ համախմբել իր երիտասարդ ուժերը, պաշտպանելու համար իր իրաւունքները: Իսկ կեդրոնի կառավարութիւնը երբեմ չէ ծածկած թէ, այն պարագային որ ըմբոստութիւն ծագի, փրուսիական զօրախումբերով պիտի գրաւէ Պավիերան:

Հիթլերեաններ իրենց կողմէ կը հրաւիրեն վէճը: Հակառակ ոստիկանութեան խիստ արգելքին, Հիթլեր յաջողած է Միւնիխի մէջ կեդրոնացնել 40,000 հոգի, որոնք ցոյցեր պիտի կատարեն քաղաքին մէջ:

Ռուսատուտէն բանակցութիւններ

Քանի մը օրէ ի վեր ռումանական մամուլը կը զբաղի Ռուսիոյ հետ ոչ – յարձակման դաշինքի մը կնքման հարցով: Քաղաքական տեղեկութիւններէն կը հասկցուի թէ, Ռումանիա, որ Ռուսիոյ հետ խաղաղութիւն հաստատելու մտահոգութեամբ, ստորագրած էր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

Ստացանք Յ· Օշականի վէպին նոր պրակները, էջ 257 – 288:

ԴԷՊ Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՅՍ ԱՄՍՈՒ 27ԻՆ

— :-: —

Աբեղեան կ'իմացնեն թէ, 4րդ կարաւանի ճանը պատրաստ պիտի ըլլայ ամսոյս 27ին· բոլոր անոնք որ մաս կը կազմեն այս կարաւանին, մինչեւ վերոյիշեալ թուականը պէտք է պատրաստ ըլլան:

Ինչպէս ասկէ առաջ հաղորդուած էր, շրջանիներէն այս կարաւանին մաս կազմողներուն մօտաւոր ճանահանգիստ ձրի փոխադրութեան համար եղած դիմումը, պատկան նախարարութեան կողմէ ընդունուած ըլլալով, որոշուած է Փաթրասի եւ Կորինթոսի ներգաղթողները Աբեղեան, իսկ Սէրէզի եւ Տրամայինները Սելանիկ փոխադրել:

ՅՈՑՆ ՍՊԱՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐԺԻՆ

Գրեր էինք թէ յունական բանակի սպաներուն մէջ կարգ մը չարժումներ կը նշմարուին: Այս մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը տրուին:

Շարժման նախաձեռնարկ եղած են Աբեղեան պահակազօրէն խումբ մը սպաներ, բայց բուն կազմակերպիչները, ինչպէս կը հաւաստեն, զօրավարներ են, որոնք ծանօթ են իրենց անցեալով, իրենց ուղղութիւնը կը ստանան պատերազմական նախարարութեան ընդհ· տնօրէն զօր· Փրօթօպիկէտսէն, Վենիզելոսի աջակիցը եւ անոր հրահանգները գործադրութեան դնողը:

Կազմակերպութիւնը, որ տակաւին գաղտնի կը պահուի, կը կոչուի «Զինուորական միութիւն» եւ ունի տասը հոգինոց դեկավար մարմին մը, որ ընտրուած է գաղտնի բուէարկութեամբ:

Այս մարմինը փրօթօթօլ մը պատրաստած է, որուն ներբեւ ստորագրած են բոլոր սպաները:

Տակաւին յստակ չէ կազմակերպութեան բուն նպատակը, բայց կ'ըսուի թէ յառաջիկայ ընտրութիւններուն մէջ ժողովրդականներուն յաջողութիւնը նախատեսելով, սպաները իրենց նպատակ ըրած են ամէն գնով պահել հանրապետական վարչաձեւը, ի հարկին դիմելով խիստ միջոցներու:

ԱՆԳԼԻԱՑԻՆԵՐՈՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ մէջ ձերբակալուեցան երեք Անգլիացիներ: Ասոնք կը մեղադրուին թէ գլուխը կը գտնուէին թմրեցուցիչներու մաֆսանեներգութեան մեծ կազմակերպութեան մը:

ՊԱՂՏԱՏԻ ԽՈՒՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իրաքի անգլիական օդանաւային կայաններու պահակներուն մէջ նշմարուած ըմբոստական շարժման հետեւանքով, Եգիպտոսէն օդանաւով դրկուած մաս մը զօրքեր հասան Պաղտատ:

ՍԻԱՄԻ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

Սիամի մէջ յեղափոխութիւն ծագեցաւ: Զինուորներ եւ նաւագներ առանց արիւնահեղութեան գրաւեցին Սիամի մայրաքաղաքը: Գրաւումը տեղի ունեցաւ անակնկալ կերպով զօրախումբերու կողմէ, որոնք գրաւած էին մայրաքաղաքին ռազմագիտական կէտերը:

Մայրաքաղաքին գրաւումէն յետոյ, ըմբոստութեան դեկավարները գացին Թաշէն, ուր կը գտնուի թագաւորը: Կը կարծուի թէ զայն պիտի բերեն մայրաքաղաք, ուր իր ներկայութեան՝ ըմբոստութեան դեկավարները ժողով գումարելով՝ պիտի պահանջեն որ անմիջապէս յայտարարէ սահմանադրական միապետութիւն:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄԹՆՈԼՈՐՏԸ

Քաղաքական տագնապները մէկը միւսին կը յաջորդեն այնպիսի առեն մը, երբ անտեսական, էկւմտական դժուարութիւնները ու ընկերային բարոյական անկումները աչխարհը կը մղեն քայլ մը աւելի դէպ ի անկում ու քաղաքակրթութեան կործանում: Մարդ այն տպաւորութիւնը կ'ունենայ, որ ժողովուրդները իրենց կրած տառապանքներուն մէջ կորնցուցած են իրենց ազգային կամ պետական դործունէութեան ուղին:

Տասնըչորս տարիներ առաջ գերման ժողովուրդը իր վայրաբեան տագնապները վերջ կուտար Հոէնցոլերեան գերդաստանի տիրապետութեան, պատասխանատու բռնելով զայն իր դժբախտութեան, ու կը բռնէր ժողովրդապետութեան ուղին, յանձնելով իր դեկը նախ ընկերվարականներուն, ապա՝ ժողովրդականներուն, այսօր ալ արագ ոստումով մը՝ ետ կ'երթայ ու կը զարնէ միապետութեանդուռը, անտեսական ու ազգային վերելքի առաջարկը ձեռքին:

Վերցուցէք Աւստրիան, ուր Տոլֆոսի դահլիճը կազմուեցաւ այնքան մեծ դժուարութիւններով, բայց արդէն կը խօսուի փոխոխութեան մասին: Սերտիոյ մէջ տակաւին վերջերս կազմուած Մարինքովիչի դահլիճը, ամենամեծ քայլութեամբ կը դիմազրաւէ, քաղաքական բացառիկ կացութեան մը մէջ, ներքին ու արտաքին չատ մը դժուարութիւններ: Ռումանիոյ մէջ Վենիզելոսի դահլիճը տիրող անտեսական եւ քաղաքական տագնապներուն մէջ ինքզինքը անկարող հռչակելով կը քաշուէր ասպարէզէն տակաւին քանի մը շաբաթներ առաջ, գործը կը յանձնուէր Փոխանասթասիուի, որ իր կարգին առանց վերկութեան եղք մը դանելու, կրկին տեղի կուտար Վենիզելոսի: Ռումանիոյ մէջ Նիքոլա Եորկան, հակառակ իր կարող մարդու եւ լայն ժողովրդականութեան համբաւին, չհամարձակեցաւ ելեմուտքի հաւասարակչռութեան համար թոչակներու վրայ 50 առ հարիւր գործադրութեան դնել, նախընտրեց քաշուելու ու դուռ բանալ քաղաքական տագնապի:

Անգլիական ժողովուրդի աչքն ձախ եւ ձախչն աչ, ինչպէս Ֆրանսականի ձախն աչ, եւ աչքն ձախ արագ դարձուածքները, չե՞ն զար այս ամբողջութեան մէջ ապացուցանելու որ ժողովուրդները ուր որ ալ ըլլան, մտայնին ու նիւթական ի՛նչ ասպիճանի բարձրութեան վրայ ալ գտնուին, ո՛չ միայն իրենց հաւատքը աստիճանաբար կը խախտի դեկավարներուն հանդէպ, այլ՝ իրենց ազգային հիմնարկութեանց, մինչեւ անգամ իրենց ինձնական ուժին հանդէպ:

Եթէ կարելի ըլլար երկրի մը գործերը կարգադրել մարդոց փոփոխութիւններով, վաղուց չատերը այդ ճանապարհը կը բռնէին: La formule du tourniquet à la foire, զոլ միշտ նոյն անհանգստութիւնները եւ կրկին վերսկիլ: Այս անհանգստութիւնները որ կ'երկարին դիւանագիտական սեղաններէն մինչեւ յուեթական համագումարները, կարող ենք հաւաքածոյի մը մէջ դասաւորել բոլոր քաղաքներու անուններով, ու պիտի ունենանք Սվասյի մահոդութիւնները, Քանի իրանցումները, Ձենովայի ընչաքաղցութիւնները, Լոքառնոյի յուսախաբութիւնները, Թուռիի առեղծուածները եւ վերջապէս Լօզանի յուսահատական ճիչերը:

Բարոյալքում՞, քաղաքական տարաքաղքութեան եւ ազգային քայքայումի սպառնացող վտանգներ են այս ամէն երեւոյթները, քան քաղաքական առողջ ելքի, ազգային վերկութեան եւ մարդկային երջանկութեան համար մտածուած ու ծրագրուած փորձեր:

Միջազգային փոխանակութեանց մեքենային վերանորոգումը եւ անոր բնականոն պայմաններու մէջ դործելը կենսական ու սիրտղոգական պարտականութիւն մը կը համարուի այսօր, զոր դլուխ հանելու համար այնքան ալ անհրաժեչտութիւն չկայ բնակերային ու տնտեսական վարդապետութեանց խորաթափանց ուսումնասիրութեան: Կարգադրութիւնը բոլոր դեկավարներու կարողութեան սահմանին մէջ է. փոխանակ պարտքերու հատուցման խնդիր խաղալու, ինչ որ կը խորհինք, ոչ մէկ տեղ պիտի կարգադրուի ու լուծուի, լաւ չէ՞ը ըլլար որ իրարու հանդէպ փոխադարձաբար պարտքեր եւ տնտեսական ակնկալութիւններ ունեցող ազգերը խոչոր սեւ թիւններ դէպ ի արեւելք խաղաղ արչաւանք մը կատարելու, եւ միջերկրականեան իր դիրքը առաւել չափով ամրացնելու համար: Տուեալ պայմաններու մէջ ֆաչականութիւնը եւրոպայի ականջին տակ լեցուն տարճանակ մը պիտի մնայ:

Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ եղած անտեսական եւ էկւմտական համագործակցութիւններու կողքին, վերջերս նաեւ դաչնագիրը արձանագրած է աւելի վտանգաւոր իրողութիւն մը, Սասլ հովիտը ժամանակաւորապէս յանձնելով Ֆրանսայի, մինչեւ 1935, արմէ յետոյ եթէ տեղացի ժողովուրդը փակէ յայտնէ միանալու Գերմանիոյ, ան պարտաւոր պիտի ըլլայ ածխանիւթով հարուստ այդ հողամասին փոխարժէքը վճարել Ֆրանսայի: Գերմանիան երբ եւ իցէ Սաարէն պիտի չէրաժարի, ինչպէս Ֆրանսան քառասուն տարիներ չարունակ չէրաժարեցաւ Ալզաս – Լօրէնը պահանջելէ: Մոտչոր հարցական մը արդէն բացուած է: Նչանակուած ու երկաստեք ճանչցուած պարտքերը վճարել չուզողը պիտի ուզէ՞ արդեօք Սաարի փոխարժէքը վճարել:

Արագ ակնարկ մը Տանցիկի չերտասասին վրայ պիտի բաւէ գերմանեալեհ վճռի հիմնական ու վտանգաւոր բնոյթը ըմբռնել. ինչպէս որ երկու կողմերու յարուցած դժուարութիւնները ու տպմուկները դիւրութեամբ ըմբռնել պիտի տան անմիջական վտանգի մը կարեւորութիւնը: Գերմանական եսը եւ լեհական երկու հարիւր տարիներու ազգային ուխտը դէմ դիմաց կեցած են, առաջինին չնորհան կենալով Ռուսատանը, իսկ երկրորդին՝ Ֆրանսան: Ինչո՞վ պիտի վերջնայ միջազգային այս կնճռոտութիւնը: Պատեպատմո՞վ թէ իրաւախոհութիւնով:

Քաղաքական կնճիռներու կծիկի ծայրն է որ քակեցինք. բազմաթիւ ուրիչ պատճառներ կան եւրոպան անհանգստացնող, որ բաց ի իր անտեսական յուսահատ դրութենէն եւ ընկերային բարդութիւններէն, քիչ մը ամէն կողմէ կը հաշուէ քաղաքականորէն վրդովեցուցիչ երեւոյթներ: Նե՞ւ վտանգաւոր են արդեօք գերմանեւաստրիական Անչլուսը, միջին եւ հարաւային եւրոպայի տահմանային անհատակացողութիւնները, Թուրքիոյ անհիմ ամրողջականութիւնը եւ Միջերկրականը:

Պետութեանց ներկայացուցիչները Լօզանի մէջ անտեսական պատասխանատուութիւնն է որ պիտի կատարեն, փորձնեի մէջ պիտի խօսին գործադրութեան ձեւի մասին, իսկ քաղաքական պատասխաններն ալ դաղտնի դիւանագիտութեան տակարկութեան եւ իրերահասկացողութեան նիւթը պիտի կազմեն, կը խորհինք:

Սրտանց յաջողութիւն կը մաղթենք բոլոր այն պետական մարդոց, որոնք այս պահուս փրնեւէն Լօզան այնքան հարցեր իրենց ուղեղներու մէջ՝ միջազգային խաղաղութեան գեռիւռ կը վիճռեն: Քանի՞ պիտի արժէ արդեօք անոր քառակուսի մեդրը...:

Հ. ՍԻՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՐԻԷԼ ՊԻԻԻՍ

— :-: —

Պելճիքայի գրական կեանքը կը թաւալի երկու զուգընթաց գետիններու վրայ. վալոնական գրական շարժումը, (հարաւային Պելճիքա), արտայայտուած՝ ֆրանսերէնով, զոր կարելի է նոյն իսկ մէկ ենթահոսանքը նկատել ֆրանսական գրական հեղինին, ու ֆլամանական գրական շարժումը, (հիւսիսային Պելճիքա), արտայայտուած՝ ֆլաման բարբառով, որ շատ աւելի սերտօրէն կառչած է իր բնաշխարհին:

Ինչ վնասական դեր որ խաղացած է **Jeune Belgique** գրական հանդէսը վալոնական վերածնունդի տեսակէտով, նոյնիսկ բախտորոշ եղած է **Van nu an Straku** (Այսօր եւ վաղը) հանդէսի ընշանակութիւնը ֆլաման իմացական զարթօնքի եւ վերելքի ընթացքին:

Սիրիէլ Պիւիս ֆլաման գրական վերածնունդի ռահվիրաներէն մէկն է ահաւասիկ, մէկը՝ որ գիտցած է գաւառաբարբառ մը բարձրացնել գրական լեզուի մը դիրքին:

Թէեւ բազմեռի դասակարգէ սերած, բայց իճ, ցեղային եւ գրական բնազդէն մղուած, մօտեցած է աւելի ժողովրդական խաւերուն, ֆլաման գիւղին եւ բնութեան, հոնկէ խղճալով առաւելապէս իր ներշնչումները: Այդ է պատճառը որ իր ամբողջ գրական գործը բացօթեայ միւզէ մըն է, ուր կը թովանան կեանքով բարախուն պարզ բայց մարդկային էակներ:

Իր բարեկամը, Մորիս Մեթերլինկ, գիճ կը նկատէ ֆլաման Մոփասանը ու կ'աւելցնէ.

— «Մոփասան մը, որ կամովին կ'անտեսէ բաղաճները, գրօսավայրերը, սնգուրուած տիկնիկները, «Bel Ami»ները եւ աղջնակները: Անցյայլ եւ հզօր առողջութեամբ Մոփասան մը, այլամերժօրէն դաշտեցի, որ կը հետաքրքրուի կեանքի այն երեւոյթներով միայն, որոնք չեն անցնիր, չեն հիննար երբեք, — երկինքը ու ջուրը, դաշտերը, եղանակները, գիւղերը, եւ կիներն ու մարդիկ, որոնք կը խօսին եւ կը մտածեն ինչպէս շատը, դաշտերը, ծառերը եւ աստղերը:»

Ստորեւ կուտանք պատմուածք մը իրմէ, Զին, ուր ոճը որքան ապահոյն եւ մեղմ, յուզումը նոյնիսկ անկեղծ է եւ հաղորդական:

Փ. ԱՆՆԱՍԱՐ

ԶԻՆ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

— :-: —

Տեսարանը չատ կարճ եղած էր, եւ —վարատօքսալ խօսք, անտարակոյս— չատ դանդաղ եւ մխանգամայն չատ արագ:

...Դեռ նոր նորոգուած խճուղիին մէջտեղ, դեղին նուրբ աւազին վրայ կը խաղային երեք տղաք: Եւստակաբին գիրենք կը տեսնեմ աչքիս առջեւ, եւ ինձ կը թուի թէ միշտ ալ գիրենք պիտի տեսնեմ, ինչպէս որ պիտի յիշեմ միշտ տեսարանը որ պատահեցաւ այդ պահուն: Անոնցմէ մէկը աղջնակ մըն էր եօթը–ութ տարեկան, դէմքը՝ վարդագոյն, աչքերը՝ անմեղօրէն կապոյտ, մազերը՝ չատ սեւ եւ խիտ, անփութօրէն ծոծրակին ու այտերուն թափթփած, միւսը չորս–հինգ տարեկան մանչուկ մը, խոշորիկ, կարմիր խարտեաչ, չատ լայն ու չատ բարձր տարօրինակ մէջ, զոր վեր կը բռնէր մաչած ուսկեպ մը. յետոյ անտարբեր երախայ մը, յետոյքին նստած, աղուոր մինիկի մը, խոշոր, արտայայտութիւնէ զուրկ աչքերով, եւ խարտեաչ, նրբօրէն դանդուր մազերով:

Չգիտեմ ի՞նչ կը խաղային: Անտարակոյս, ոչինչ, կը խառնչտկէին աւազը իրենց ազատ թաթիկներով, կը տալտկէին արեւուն տակ, պզտիկ անանձնիկներուն պէս կը վայելէին օդին զարնանային քաղցրութիւնը: Իրենց վրայ հսկող չկար. պզտիկ գիւղակը կը թուէր թէ միշտ ալ գիրենք կունակ թմբիրով մը, իր կրածեփ քանի մը հիւղակները գրեթէ լքուած, ուղիղ եւ անվերջանալի ճամբուն երկու ափին, որուն երկայնքին կը ձգուէին զոյգ չարքեր:

***

Նատած չուքը, աթոռ մը վրայ, տեղւոյն միակ պանդոկին առջեւ, ես ալ կէս քուն, կէս արթուն կը մրափէի, յոգնած՝ հեծեծանութի երկար արչաւանքէս: Մայիսի այդ հրաչալի եւ տաք օրով, ես եռիս ձգած էի արդէն քաւասուն քիլոմեդր ճամբայ, նոյնքան մըն ալ կորելիք ունէի, նպատակս հասնելէ առաջ: Անզորը ըզպայտութեամբ մը օրօրուն, աչքերս՝ փակ, կը քնանայի գրեթէ, չբթունքիս մէջեւ բռնած անդլիական կարճ ծխափող մը, որմէ առեն առեն ներս կը քաչէի ծուխի քուլայ մը, գործիքս, ճամբու նրբակապմ ընկերս, չնորհալիօրէն յենած էր ինծի:

***

Սարսափի սուր ճիչեր, յանկարծ դիս ընդոստ արթնցուցին: Ոտքի ցատկեցի, եւ չանթի մը նման, տեսայ տեսարան մը, որ դիս սարսափեցուց. որ դիս սառոյ գամեց դետնին:

Ճամուղիին վրայ, ճիշդ աւջիս, հոն, ուր քիչ առաջ կը տակտկէին աղաքը, կ'անցնէր բարձր եւ ծանր կառք մը, սեւ ծածկոյթի մը տակ, զոր կը քաչէր թուխ, խոշոր ձի մը, դղրդիւնը՝ աւազէն մեղմացած, հանդարտ օրօրումով մը: Եւ միեւնոյն ակնարկով, ինչպէս միեւնոյն կայծակին նչոյլը, մինչդեռ դողդոջուն ձեռքերս կը գալարուէին քունքերուս չուրջ ու բերանս կը բացուէր գարհուրանքէս պոռալու համար, առանց կարենալու ձայն մը հանել, տեսայ կառավարը փորին վրայ քնացած ծածկոյթին տակ, երկու մեծկակ տղաքը, —աղջիկը եւ մանչը — փախած ճամբուն եղերքը, ու պզտիկը, երախան, մինակ մէջտեղը, նստած անխռով, անդիտակ՝ ահռելի վտանգին: Ժամանակ չունեցայ խոյանալու, ծանր ձին անոր վրան էր...

Բայց ոչ... անոր վրան չէր...: Ան պահուն իսկ ուր կը կարծէի ներկայ ըլլալ սոսկալի չոխշախուժի մը, տեսայ այս բարի անասունը, որ կանգ առաւ բոպէ մը, գլուխը խոնարհեց դէպի տղան, զայն հոտոտել ուղելու ձեւով մը, յետոյ լայնօրէն բանալով իր առջեւի եւ ետեւի ոտքերը, անցաւ դանդաղօրէն անոր վրայէն կառքին հետ միասին, առանց անոր դպելու:

***

Ահա գոչեր, պոռչտուքներ, ուժգնօրէն բացուող դռներ: Մանչը եւ աղջնակը, որ ապահակներու տակ սկսած են պոռալ: Եւ կին մը, որ կը խուժէ, ճերմակած, մազերը խառնիխառն, խելքը թռցուցած ու գեռանէն խուռն, խելքը թռցուցած ու գեռանէն կը վերցնէ, անվնաս, փոքրիկը: Ցետոյ, կառավարը, որ արթնցած բոլոր այս աղմուկէն, կը ցատկէ իր կառքէն վար, կը դառնայ, ու հասկընալով անցած դարձածը կը սկսի փոխնի փոխ ձեռքերով խարազանի հարուածներ տալ իր ձիուն դլիուն, ու նետել հայհոյներ եւ սարսափելի անէծքներ:

Այդ պահուն սակայն կը միջամտեմ: Կը խոյանամ, արցունքը աչքիս, ինձ կը թուի որ պիտի խեղդեմ այդ մարդը: Բայց անոր հասնելէ առաջ, առանց հասկնալ կարենալու թէ ինչպէս եղաւ ատիկա, կը հանդարտիմ, բոլորովին կը խաղաղիմ: Եւ ձեռ ձայնով մը, հաշտարար թօնով մըն է որ կ'ըսեմ իրեն, դպելով իր թեւին.

— Ընկեր, ա՛լ մի զարներ այդ անասունին, եկո՛ւր հետս, միասին դաւաթ մը պարպե՛նք:

Ան կը դառնայ, կը դադրի հարուածելէ, ինձ կը նայի կասկածոտ ակնարկով մը, տակաւին բարկութենէն կասկարմիր եղած: Եւ, մեր միջեւ, երկվարկեան մը կ'անցնի անբացատրելի տրամ մը: Եթէ տակաւին զարնէ, եթէ անդամ մըն ալ զարնէ իր անասունին, կը ցատկեմ իրեն վրայ, կը տապալեմ զայն, կը խեղդեմ գինք, կը զգամ ատիկա, կասկած չկայ ատոր: Եթէ ալ չզարնէ, կը ներեմ իրեն, եւ ալ զգամ որ լաւ գործ մը ըրած պիտի ըլլամ, թէ իմ քաղցրութիւնս իր մէջ պիտի շարժէ, առաջին անգամ ըլլալով, մարդկայնութեան եւ գութի ջիղ մը, որ ապագային ետս, յաճախ պիտի թրթռայ:

Այն չի զարներ այլեւս... Ան կարդացած ըլլալու էր, ակնարկիս տարբերչն բոցին մէջ, ինչ որ կրնար առաջ, առանց հասկնալ կարենալու թէ ինչպէս եղաւ ատիկա, կը հանդարտիմ, բոլորովին կը խաղաղիմ: Եւ ձեռ ձայնով մը, հաշտարար թօնով մըն է որ կ'ըսեմ իրեն, դպելով իր թեւին.

— Ընկեր, ա՛լ մի զարներ այդ անասունին, եկո՛ւր հետս, միասին դաւաթ մը պարպե՛նք:

Ան կը դառնայ, կը դադրի հարուածելէ, ինձ կը նայի կասկածոտ ակնարկով մը, տակաւին բարկութենէն կասկարմիր եղած: Եւ, մեր միջեւ, երկվարկեան մը կ'անցնի անբացատրելի տրամ մը: Եթէ տակաւին զարնէ, եթէ անդամ մըն ալ զարնէ իր անասունին, կը ցատկեմ իրեն վրայ, կը տապալեմ զայն, կը խեղդեմ գինք, կը զգամ ատիկա, կասկած չկայ ատոր: Եթէ ալ չզարնէ, կը ներեմ իրեն, եւ ալ զգամ որ լաւ գործ մը ըրած պիտի ըլլամ, թէ իմ քաղցրութիւնս իր մէջ պիտի շարժէ, առաջին անգամ ըլլալով, մարդկայնութեան եւ գութի ջիղ մը, որ ապագային ետս, յաճախ պիտի թրթռայ:

Կառապան, ըսի, կրնաս քիչ մը իրեն վարսակ տալ, այնպէս չէ՞:

— Ինչպէս որ կ'ուզէք, պատասխանեց մարդը ցած, պարոն, ամօթահար ձայնով մը:

Ահաւասիկ եւ կինը գաւաթներով մեսին կը խմենք: Զոփ մը վարսակ կ'ապսպրեմ ձիուն համար: Գինեհան տիրուհին կը բերէ կողովով մը:

Կառապանը կը հանէ ձիուն սանձը, եւ, մինչդեռ, անյագ եւ տեւական կճռտոցով մը ան կ'ուտէ կողովին մէջէն, զոր բռնած եմ ձախ ձեռքովս, չեմ դադրիր սիւս ձեռքովս գգուելէ իր գլուխը եւ բաշը: Ատիկա կ'ըսեմ սեզմօրէն, երկարօրէն, դանդաղ եւ կրկնուող շարժումով մը, գգուելով ու գգուելով միշտ միեւնոյն տեղերը, եւ յանկարծ, յուզումէս խեղդուած, ապշօրէն կը սկսիմ արտասուել: Ձեմ կրնար զսպել արտասուքս, ան կը հոսի հակառակ ճիգերուս, ան կը հոսի եւ պէտք է որ հոսի, ան կը թրջէ վերջին հատաքէ կողովին տակէն, քսելով շրթունքներս:

Վերջացած է, եղեդնեայ կարասը պարապ է, կառավարը կը դնէ ձիուն սանձը, սայլը կը սեկնի: Ես մարդուն կը պարգեւ ձեռք մը, ափիս մէջ հինդ ֆրանքնոց մը սեղմած.

— Ո՛ւռ այս, ճամբան գաւաթ մըն ալ պարպելու համար է:

Մարդը չէր համարձակեր խօսիլ, ոչ ալ ինծ նայիլ, այնքան յուզուած էր ան:

Կեցայ բոպէ մը դիտելու համար սայլին հեռանալը: Բան մը պակսելու էր հաւանաբար, որովհետեւ պահ մը վերջ, կառավարը կրկին կեցաւ եւ գետին ցատքեց: Ես սեսայ գինքը որ շօչափեց ձիուն վզնոցը, ու հոն բան մը կարդի դրաւ: Ու այս ընելէ վերջ, նախ քան ծածկոցին տակ կրկին մտնելը, ան շոյեց իր անասունը բաշին վրայէն ու անոր վզին տուաւ քանի մը հարուածներ, մեղմօրէն, բարեկամական ձեռքով մը: Ցետոյ, ան վերադարձաւ իր սայլը, եւ ծածկոյթին տակէն տեսայ դուրս ելնելը թուխուն խարազանին, զոր մարդը կը շառաչէր եւ կը դարձնէր օդին մէջ, ձիէն շատ վեր, ուրախութեամբ, խրախուսիչ պաշտպանութեան մը նման, ինչպես երդ մը:

Այն տեղն սիփսիանքի ծանր հնքով մը, ես ալ հեռացայ:

ՍԻՐԻԼ ՊԻԻՍ

ՍԻՐԱՆՈՅՇԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Սիրանոյշի գերեզմանին վրայ խօսուած են շարք մը ջերմաքանականներ, որոնցմէ Լ. Նազարեանցի եւ Գ. Մխիթարեանի խօսուածները կը գետեղենք ստորեւ:

ԼԻՄԱՐԻՏ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑԻ ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆԸ

Միայն քանի մը շաբաթ առաջ ինձ սահմանուած էր Գահիրէի հայ համայնքին կողմէ մեծարանքի ուղերձ մատուցանել Սիրանոյշին՝ իր յոբելեանին առիթով: Ու այսօր ինձի դժնդակ պարտականութիւն կը վիճակուի հրաժեչտի խօսքը ըսել իր դագաղին վրայ:

Ազգի մը կողմէն իր ոգեկան եւ մտաւոր գործիչներուն հանդէպ երեան բերած դնահատանքին ատիճանը համապատասխան է այդ ազգի կրթութեան, մշակոյթի ատիճանին: Որքան աւելի յառաջադէմ, մշակուած է ազգ մը, այնքան աւելի մեծ է իր գուրգուրանքը տոմիկ արուեստի, դրականութեան եւ գիտութեան ներկայացուցիչներուն նկատմամբ: Այդ կողմէն մենք, Հայերս, պարծենալու չատ քիչ բան ունինք: Արատակրգ կրթութեան մը երկու դէմքեր կը լուսաւորեն մեր պատմութեան նորագոյն չրջանը. Կոմիտաս Վարդապետ եւ Տիկին Սիրանոյշ: Անոնցմէ առաջինը, որ իր առողջ ատենը թունդ կը հանէր մարդոց սրտերը, վանմազոյն վայելքին երջանկութիւնը պարգեւելով ատոնց, այսօր՝ իր խաւար տառապանքի օրերուն՝ հաղիւ կրնայ յուսալ հանգստ նպաստի մը, որ՝ հաւասար ըլլալով դրամնեակի երրորդական պաշտօնեայի մը ողորմելի ամսականին՝ ծանր բեռ կը նկատուի Մեծ Վարպետի հայրենակիցներու կողմէ:

Իսկ Սիրանոյշ, որ վաթսուն տարուան տանջալից ոգորումներով փառքի գագաթնակէտին հասած՝ զանգուածներ կը խոնարհեցնէր իր առջեւ ու կը պանծացնէր հայրենի արուեստն ու բարբառը հայ եւ օտար չրջաններու առջեւ, իր վերջին օրերը սոսկալի տառապանքի մէջ անցուց, իր վերջին օրերը սոսկալի տառապանքի մէջ:

Սիրանոյշի եղերական վախճանը թող սոսկեցնէ մեզի՝ գնահատել եւ յարգել մեր տաղանդները, վասն զի տակով յարդանքի տուրքը մատուցած կ'ըլլանք ոչ միայն իրենց, այլ եւ մեր ազգային մշակոյթին:

Ու հիմա, Մեծ Աբուեստագիտուհիի դագաղին առջեւ թող մեր սրտերը լան ու լուռ արցունքով, որուն պէս լան ու լուռ արցունքով, որուն պէս արտասուքս, ան կը հոսի հակառակ ճիգերուս, ան կը հոսի եւ պէտք է որ հոսի, ան կը թրջէ վերջին հատիկները, զոր բարի անասունը կը հաւաքէ կողովին տակէն, քսելով շրթունքները:

Վերջացած է, եղեդնեայ կարասը պարապ է, կառավարը կը դնէ ձիուն սանձը, սայլը կը սեկնի: Ես մարդուն կը պարգեւ ձեռք մը, ափիս մէջ հինդ ֆրանքնոց մը սեղմած.

— Ո՛ւռ այս, ճամբան գաւաթ մըն ալ պարպելու համար է:

Մարդը չէր համարձակեր խօսիլ, ոչ ալ ինծ նայիլ, այնքան յուզուած էր ան:

Կեցայ բոպէ մը դիտելու համար սայլին հեռանալը: Բան մը պակսելու էր հաւանաբար, որովհետեւ պահ մը վերջ, կառավարը կրկին կեցաւ եւ գետին ցատքեց: Ես սեսայ գինքը որ շօչափեց ձիուն վզնոցը, ու հոն բան մը կարդի դրաւ: Ու այս ընելէ վերջ, նախ քան ծածկոցին տակ կրկին մտնելը, ան շոյեց իր անասունը բաշին վրայէն ու անոր վզին տուաւ քանի մը հարուածներ, մեղմօրէն, բարեկամական ձեռքով մը: Ցետոյ, ան վերադարձաւ իր սայլը, եւ ծածկոյթին տակէն տեսայ դուրս ելնելը թուխուն խարազանին, զոր մարդը կը շառաչէր եւ կը դարձնէր օդին մէջ, ձիէն շատ վեր, ուրախութեամբ, խրախուսիչ պաշտպանութեան մը նման, ինչպես երդ մը:

Այն տեղն սիփսիանքի ծանր հնքով մը, ես ալ հեռացայ:

ՍԻՐԻԼ ՊԻԻՍ

ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆԸ

Արուեստագէտ մը հողին կը յանձնենք այսօր. բայց ոչ անոնցմէ, որոնք իրենց առաւել կամ նուազ փայլուն ընդունակութիւններով, հանրային կեանքին կը մասնակցին, կեանքը կը դարձնեն հաճելի, կը յուզեն, որ ցունք ու ժպիտ կուտան, կը նպաստեն ընդհանուր յառաջդիմութեան, որքան կը ներեն իրենց անհատական ուժերը: Այլ անոնցմէ՝ որոնք գիտութիւններու նման կուգան, կը չողան ու կ'անցնին ազգերու կեանքէն, լուսաւոր խորունկ ակօսներ բանալով հոն, հզօր թափով մը մասնակցելով անոնց վերելքին: Անոնցմէ՝ որոնք, օժտուած բացառիկ կարողութիւններով, անհատականէն աւելի, անհատականէն վեր՝ ցեղին կը խօսին, ազգերուն անոր չունչովը եւ հարուստ՝ անոր ոգիովը:

Սիրանոյշ՝ այս ցեղային հանճարէն բեկոր մըն է, որ փայլած է աւելի քան բեկոր մըն է, որ փայլած է աւելի քան երկու դար, իրմով ներկայացնելով իր կէս դար, իրմով ներկայացնելով իր ցեղի ոգին ու հանճարը, ազգային սահմաններէն ներս ու դուրս:

Ան, քաջութիւնը, յանդգնութիւնը ունեցած է, բեմ ելլելու աւելի քան վաթսուն տարի առաջ, այն առեն երբ հայ կինը չէր համարձակեր դեռ հրապարակով երեւիլ: Լեցուած արուեստասիրական անսահման սիրով մը, կոչեցաւ

ԲՐՈՆԻՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

(Վ. Ա. Ա.)

Գ. ՄԱՍՆ

— Ա՛յ, ես ի՞նչ եմ ասում, որ ինձ մարդ չի հարցնում, թե ուր եմ գնում, ինչ եմ անում, ինչ եմ ուզում, ինչ եմ ցանկանում, ինչ եմ կարիք ունեմ, ինչ եմ սիրում, ինչ եմ ատում, ինչ եմ ուտում, ինչ եմ խմում, ինչ եմ հագնում, ինչ եմ կրում, ինչ եմ քաշում, ինչ եմ տանում, ինչ եմ բերում, ինչ եմ ծախում, ինչ եմ գնում, ինչ եմ վաճառում, ինչ եմ ստանում, ինչ եմ տալիս, ինչ եմ առնում, ինչ եմ ուզում, ինչ եմ ցանկանում, ինչ եմ կարիք ունեմ, ինչ եմ սիրում, ինչ եմ ատում, ինչ եմ ուտում, ինչ եմ խմում, ինչ եմ հագնում, ինչ եմ կրում, ինչ եմ քաշում, ինչ եմ տանում, ինչ եմ բերում, ինչ եմ ծախում, ինչ եմ գնում, ինչ եմ վաճառում, ինչ եմ ստանում, ինչ եմ տալիս, ինչ եմ առնում...

— Լա՛ռ, ես ու դու ինչո՞ւ ենք ուզում իմանալ, թե ինչ է ասում այդ մարդը, ինչ է անում, ինչ է ուզում, ինչ է ցանկանում, ինչ է կարիք ունենում, ինչ է սիրում, ինչ է ատում, ինչ է ուտում, ինչ է խմում, ինչ է հագնում, ինչ է կրում, ինչ է քաշում, ինչ է տանում, ինչ է բերում, ինչ է ծախում, ինչ է գնում, ինչ է վաճառում, ինչ է ստանում, ինչ է տալիս, ինչ է առնում, ինչ է ուզում, ինչ է ցանկանում, ինչ է կարիք ունենում, ինչ է սիրում, ինչ է ատում, ինչ է ուտում, ինչ է խմում, ինչ է հագնում, ինչ է կրում, ինչ է քաշում, ինչ է տանում, ինչ է բերում, ինչ է ծախում, ինչ է գնում, ինչ է վաճառում, ինչ է ստանում, ինչ է տալիս, ինչ է առնում...

— Դուք ի՞նչ եք ուզում իմանալ, թե ինչ եմ ես ասում, ինչ եմ անում, ինչ եմ ուզում, ինչ եմ ցանկանում, ինչ եմ կարիք ունենում, ինչ եմ սիրում, ինչ եմ ատում, ինչ եմ ուտում, ինչ եմ խմում, ինչ եմ հագնում, ինչ եմ կրում, ինչ եմ քաշում, ինչ եմ տանում, ինչ եմ բերում, ինչ եմ ծախում, ինչ եմ գնում, ինչ եմ վաճառում, ինչ եմ ստանում, ինչ եմ տալիս, ինչ եմ առնում, ինչ եմ ուզում, ինչ եմ ցանկանում, ինչ եմ կարիք ունենում, ինչ եմ սիրում, ինչ եմ ատում, ինչ եմ ուտում, ինչ եմ խմում, ինչ եմ հագնում, ինչ եմ կրում, ինչ եմ քաշում, ինչ եմ տանում, ինչ եմ բերում, ինչ եմ ծախում, ինչ եմ գնում, ինչ եմ վաճառում, ինչ եմ ստանում, ինչ եմ տալիս, ինչ եմ առնում...

— Ես ինչ-որ բան ասացի՞, որ դուք ինձ հարցաքննում եք, թե ինչ եմ ասում, ինչ եմ ան

Լիտվինովեան փրօթոքոլը, որուշած է չարունակել բանակցութիւնները՝ ոչ – յարձակման դաշինքի մը կնքման համար՝ բայց ռումէն կառավարութեան համար, նման դաշինք մը պէտք է ծառայէ խաղաղութեան եւ ապահովութեան եւ ոչ մէկ կերպով վնասելու չէ Ռումանիոյ իրական եւ իրաւական կացութեան: Ռումանիա կը կարծէ թէ իր դաշնակիցները նկատի առնելով իր կացութիւնը, պիտի նպաստեն դիւրացնելու խաղաղութեան քաղաքականութիւնը զոր կը հետապնդէ Ազգերդային Միութեան:

Քաղաքական շրջանակները կը հաւատան թէ Ռումանիա այն առեն պիտի վերսկսի ոչ – յարձակման դաշինքի մը կնքման բանակցութիւններուն, եթէ նախապէս կարելի ըլլայ մշակել բանաձեւ մը՝ որով դիւրանայ համաձայնութեան մը գոյացումը եւ առաջքն առնուի նոր տարակարծութիւններու:

Անգլեւիրլանտական յարաբերութիւնները

Լոնտոնի քաղաքական շրջանակները կը կարծեն թէ նախարարները՝ իրենց չաբաթական նիստին մէջ պիտի զբաղին՝ տարեվճարներու մասին Տէ Վալերայի տուած վերջին ծանուցագրով:

Կը յիշուի թէ Իրլանտայի վարչապետը յայտարարած էր թէ այս հարցը այն առեն միայն պիտի ենթարկէ իրաւարարութեան, երբ իրաւարար առեանի կազմին մէջ գանուին նաեւ օտարներ: Անգլիական կառավարութիւնը իր պատասխանին մէջ պիտի յայտնէ այն միջոցները՝ որոնց դիմելու մտադիր է իր իրաւունքները պաշտպանելու համար:

Հաւանական կը թուի թէ Անգլիա կարգ մը մաքսային միջոցներ գործադրէ ընդդէմ Իրլանտայի, արգիլէ իրլանտական ձիերու մուտքը Անգլիա: Անցեալ տարի, անգլիական հեծելազօրայ ձիերու մեծ մասը հայթայթած էր Իրլանտա:

Վենիզելոսի յայտարարութիւնները

Յունաստանի վարչապետը Վենիզելոս հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ մամուլի ներկայացուցիչներուն.

— Յունաստանի ազատական կուսակցութիւնը գլխաւոր պատճէշը կը կազմէ հանրապետական վարչաձեւին, որուն դէմ պիտի գան փշրուիլ ապօրէն միջոցներով իշխանութիւնը ձեռք ձգելու բոլոր փորձերը: Սահմանադրական վարչաձեւին մասին՝ ժողովրդական կուսակցութեան վերապահումները կը վտանգեն երկրին խաղաղական կեանքի բնականոն զարգացումը: Բոլոր հանրապետական կուսակցութեանց պարտականութիւնն է ազդարարել ժողովրդական կուսակցութեան թէ անկարելի է որ իշխանութեան գլուխ անցնի, եթէ չի հրաժարիր սահմանադրական վարչաձեւին մասին իր վերապահումներէն:

Ց.

Գ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսշաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Միւթիւալիթէի սրահին մէջ: Շարունակութիւն օրակարգի: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱՆԻԻՒ Պուա Քոլոնպի Զէյթուն կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ եռագոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ եւ Մասխ խումբերը, 28 Յունիս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Café Ararat, 345 Ave. d'Argenteuil, Պուա Քոլոնպ: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Հաժազասպ խումբը արտակարգ ժողովի կը հրաւիրէ իր խումբի բոլոր ընկերները 28 Յունիս ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ իրիկուն ժամը հիշդ 8.30ին: Ներսա կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ԼԻՈՆԻ Մարզպետ խումբի բոլոր ընկերները, խիստ կարեւոր խնդրի մը համար ժողովի կը հրաւիրուին, 29 Յունիս Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: 240 բիս Տիւկէքէյէն: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներէ կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ հիշդ ժամանակին:

ՑԱՏՈՒԿ ՀՐԱՒԻՐ

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ յատուկ խորհրդակցութեան կը հրաւիրէ հետեւեալ ընկերները վաղը երկուշաբթի, երեկոյեան ժամը 9.30ին, 71, Ավընիւ Ֆլէպէռ:

Ընկերներ՝ Պօղոս Գորգիկեան, Գ. Բալայեան, Մ. Լուսիկեան, Գ. Քարաֆէհեան, Ս. Յովհաննէսեան, Ակնունեան, Հ. Մաճառեան, Բ. Քիւրքճեան, Յովհ. Ցակոբեան, Բժ. Նորայր, Թէոդ. Խանաչեան, Ե. Միքրեանգուլեան, Մ. Պարսամեան, Ս. Սասունի, Լեւոն Մեսրոպ, Յ. Վեզիրեան, Կ. Երանեան, Ղ. Ներկարարեան, Ն. Ալատինեան, Կ. Պուճուկեան, Հ. Սամուէլ, Վ. Համբարձումեան, Վաղարշակ Վարպետեան:

Կարեւոր զեկոյց:

Կոմիտէներէն կը խնդրուի ժէկ մէկ ներկայացուցիչ դրկել:

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

ՀՈՎԱՆՒՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Նախաձեռնութեամբ **Կոմիտաս երկսեռ երգչախումբի**

90 ՀՈԳԻ գեկավարութեամբ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԳՈՅԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ ճանաչ արուեստագէտներու

Տեղի կ'ունենայ 9 Յուլիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին

Salle Gaveau *ին մէջ* 45, Rue La Boetie

Տոմսերու գիները՝ 20, 15, 10 եւ 7 ֆրանք

Կը գտնուին ճանաչ վայրերը եւ երգչախումբի անդամներուն մօտ

ՇԱՆԱԹ.— Հանդէսը կը սկսի ժամը հիշդ 9ին, երգերու ժամանակ դրոները փակ կը մնան: Կը խնդրուի 10 տարեկանէն վար տղայք չբերել:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ԱՄԱՎԵՐՋԻՆ ՓՆՆՈՒԹԵԱՆ ԱՒԱՐՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ 1931 — 1932

Յունիս	27	*Բշ.*	*Աշխարհագրութիւն* — Պ. Յովսէփ Գուլումճեան
»	28	*Գշ.*	*Հայերէն* — Պ. Աիարոն Ցատուրեան
»	29	*Երկ.*	*Երկրաչափութիւն (գրաւոր)* — Պ. Յովսէփ Գուլումճեան
»	30	*Շբ.*	*Թուաբանութիւն (առեւտուր)* — Պ. Վահագն Խ. Գալացեան
Յուլիս	1	*Ուր.*	*Ֆրանսերէն* — Mlle Minerey
»	2	*Շբ.*	*Քաղք. կրթութիւն* — Պ. Յովսէփ Գուլումճեան
»	4	*Բշ.*	*Ընդհ. պատմութիւն* — Օր. Թագուհի Աճէմեան
»	5	*Գշ.*	*Գեղագր. գծագր.* — Պ. Հրանտ Այեանաք
»	6	*Երկ.*	*Գիտութիւն* — Պ. Յովսէփ Գուլումճեան
»	7	*Շբ.*	*Առողջ. եւ մարզանք* — Պ. Մկրտիչ Մալումեան
»	8	*Ուր.*	*Հայոց պատմ. (գրաւոր)* — Պ. Աիարոն Ցատուրեան
»	11	*Բշ.*	*Մօլֆէժ* — Օր. Թագուհի Աճէմեան
»	12	*Գշ.*	*Ձեռագործ* — » » »
»	13	*Երկ.*	*Ձեռագիտութիւն* — Օր. Զարուհի Գալֆայեան

Յ. Գ.— Դասերը տեղի կ'ունենան առաւօտեան ժամը 10ին:

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի ներկայացումը

Կարտաւի մէջ

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑ ՏՐԱՄԱԴԻԿ ՍՏՈՒՏԻՈՆ

Դէկավարութեամբ դերասան Մ. Մարուքեանի եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի Տիկ. Ե. Բադալի կը ներկայացնէ

Այսօր Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Շաբի մէջ կը ներկայացուի

«ՕԹԵԼԼՕ»

Տոմսերու գիները ժողովրդական են

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԲԻՒԼՔԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ՔՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐ

Բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առաւուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷ

ՏՕՔԹՕՐ ԱՍԼԱՆ

ՓՈԽԱԴՐԱԾ Է ԻՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

34 Boulevard de Clichy, Paris (18)

Métro: Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր ժամը 11էն կէսօր եւ 3էն 8ը: Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12.

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՓԱՍՏԱԲԱՆ-ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր

փողոցի արկածներու *մասնագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*

Հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI

Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot

Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114: *Օթոպիւս* BA, AZ *եւ* BT

Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

Հրաւէր բոլոր փափկամաշակներուն

Ճաշարան Գ Ա Ր Ի Լ Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անունի մածունը

Istituto Nazionale Delle Assicurazoni

Գործակալութիւն «Opéra»

18 Chaussée d'Antin, Փարիզ (9)

Հեռ. Provence 82—48

Կեանքի ապահովագրութիւն, կենսաթոշակ՝շահաւոր պայմանով: Կ'ուզուին գործակիցներ աշխատակիցներ:

Հայերը կը գտնեն յաւագոյն ընդունելութիւնը

CHEZ JOSEPH

9 Rue Moncey

Պանդոկ ամէն յարմարութիւններով

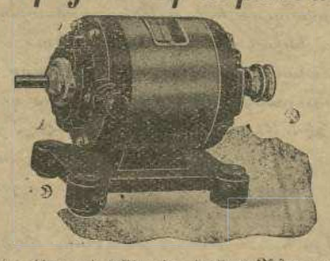
Դուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ԶԷՆԻ

կը բացատրէ անց եալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիրն ալ մէջօր) ժ. 3-7, բացի երկ.է: 62 Rue de la Rochefoucauld, բակին խորը, բ. յարկ, աջ կողմ, Métro Pigalle.

Կարի յատուկ մօթօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսեան 350 ֆրանք

1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը՝

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3-5:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբմատ. եւ նոր մէթոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժէներ. հիւանդութիւն եւ վարիւթ: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Plomberie Couverture

Eau, Gaz, Appareils sanitaires, installation dégout

Անմրցելի գիներով: Յանձնարարութիւնները կ'աւարտին որոշուած օրը: Գոհացում կը տրուի ամենադժուարահաճներուն:

Գիմել՝ A. TATOULIAN, 12bis rue Eli, Gentilly, Seine

ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ

Լուսանկարչական նոր սէթոտի համաձայն գեղեցիկ անտուկներ, ամբողջ կազմուածքով, խիստ դիւրամատչելի պայմաններ, Դիմել՝ Յ. ՎԱՐԹԱՊԵՏԵԱՆի 24 rue de Beguin, Lyon: Մանրամասնութեանց մասին տեղեկանալ Պ. Ա. Կիւլպէնկեանէ, 35 rue Dunoir, Lyon.

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուլթաններուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրացնայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէն

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Շանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ՄԱՆՕԹ ԴԵՐՋԱԿ

Նուպար Ամիրխանեան

Իր Սօլնիէէն փոխադրուած է 171 Ave. de Clichy, Paris (17), Métro Brochant: Գիներու վրայ կարեւոր գեղչ: Աժան եւ ընտիր կերպասներ: Ա. Ֆասօն ալ կը կարէ:

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Etude de Me **BERNARD WAHÉ** (ՊԷՕՐԷՖՋԵԱՆ)

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISÇONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը տանձնէ ամէն տեսակ դատական ինդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆայտարար դատարանները, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շէն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրաձկէնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարմնային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ քուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (վատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, Թելադրական եւ Ֆրէյտեան մէթոտներ:

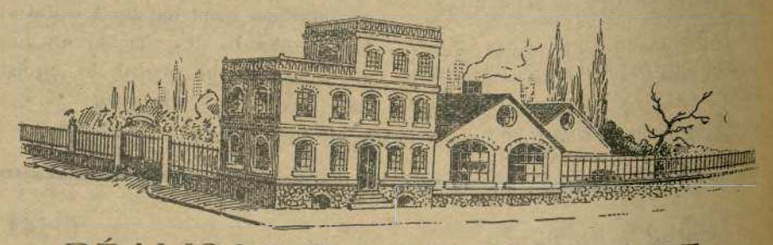
Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:

Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

RÉALISATION IMMOBILIERE

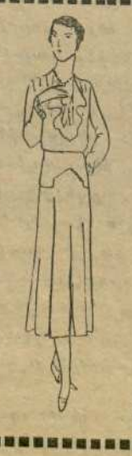
Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւէ անձնառութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար, երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան: Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30:

Նշանեան *20, Passage Prado,* (մէթրօ Սէն-Տընի)

Մաղձի առեւտրականներուն եւ հայրենակիցներու

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՄԵՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐԷՆ

ԿԱՆԱՆՑ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Մասնագիտութիւն՝ ռոպերու, ժիւպերու, քուէփ տը շինէ շըմրզիէներու եւ մետաքս ժեռսէներու:

H. KEHRIBARIAN

19 Rue de Cléry, PARIS (2)

Métro: SENTIER Tél. RICHELIEU 97-12

Կ'ընդունինք ապապրանքներ գաւառէն և արտասահմանէն

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Յունաստան եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՅՈՒՆԻՍ 1932

28 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1917 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ՄՕՍՔ

ԼՕԶԱՆԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

Անցեալ շաբաթը մէկ քանի նորութիւններ արձանագրեց, առանց հիմնական որեւէ փոփոխութեան ենթարկելու Լօզանի իրականութիւնը։

Նախ՝ անգլ-ֆրանսական յայտարարութիւնը չորս կէտերով եւ երկրորդ՝ Ֆրանքլին-Պուանկարէի ուղղակի բանակցութիւնները՝ որոնք դեռ կը շարունակուին։

Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ պատասխանութիւնները՝ իրենց յայտարարութեան մէջ, նախ անհրաժեշտութիւնը կը չեշտեն վերջնական լուծման մը յանգելու, — ինչ որ չի նշանակեր թէ Անգլիա կը հրաժարի հաւատացմունքը պարզօրէն եւ անպայման ընդունած տեսնել իր մտադրութենէն. իսկ Ֆրանսա՝ զանոնք լրիւ պահանջելու իր յամառկնութենէն։ Պարզ հասատատում մը ուրեմն, որ ոչինչ կը փոխէ կազմերու ուղեգծին մէջ։

Ֆրանսայի համար, հաւատացմունքներու ընդունումը՝ Գերմանիան պիտի դնէր անհեռապէս ու երմռապէս զերակշիռ դիրքի վրայ, մինչ ինքը՝ պիտի չարունակէր մնալ պարտքերու հսկայ ծանրութեան տակ։ Իսկ Անգլիա, կը յուսայ այդ կերպով փրկել մեծ գումարներ, որոնք կը չարունակեն խրած մնալ Գերմանիոյ մէջ։

Ցայտարարութիւնը՝ Լօզանի աշխատանքները՝ իրաւամբ կապէ վերջ՝ ռեպերատիան տագնապին, Գերմանիոյ համար կ'ընդունի երկու ժամանակաւոր զիջումներ։ Քանի կը տեւէ տագնապը՝ Գերմանիա ո՛չ մէկ վճարում պիտի կատարէ։ Իսկ տագնապէն յետոյ, վճարումները պէտք է կատարուին այնպէս որ, զերման եւրմուտքը չխախտի։

Հինգերու յայտարարութենէն վերջ, որ բացման օրն իսկ, Գերմանիոյ կուտար վճարումներու նոր յեսաձգում մը՝ ժողովի տեւողութեան ընթացքին, երկկողմեան այս յայտարարութիւնը՝ բնականաբար դէմ առ դէմ կը ձգէր երկու գլխաւոր հակառակորդները, Ֆրանսան ու Գերմանիան։

Եւ եթէ, անոնք չվարանեցան բերան բերնի խօսակցելու, կարելի է յուսալ ելք մը, որ հաւատարապէս գոհացնէ բոլոր կողմերը եւ աշխարհի մէջ վերահաստատէ փոխադարձ վստահութիւնը։

Հաւատացմունքները ընդելու գերմանական պահանջը՝ հիմնուած եօթ կէտերու վրայ՝ ո՛չ աւելի կը բարդացնէր, ո՛չ ալ կը նպաստէր պարզելու կացութիւնը։ Իսկ Ֆրանսայի յայտնի ջանքերը՝ ելք մը գտնելու, ապահովելով մէկտեղ իր չահերուն պաշտպանութիւնը՝ թերեւս կը ծառայեն լուծման եղանակ մը գտնելու, եւ սայթաքմէ փրկելու Լօզանի մեծաչխինդ ժողովը։

Հաստատելով մէկտեղ Գերմանիոյ ներկայ անել կացութիւնը, Ֆրանսա անհրաժեշտ չի նկատեր դիջել իր իրաւունքները՝ զոր ապահովեր է արեան գնով։ Կոթնած Պաղէլի մասնագէտներու եզրակացութեան վրայ՝ կը յօժարի միմիայն յետաձգում մը՝ որ Գերմանիան կը դնէ առանձնաշնորհեալ, ազնուական պարտականի դերին մէջ։

Կարելի՞ է ուրեմն համաձայնութեան եզրեր գտնել Ֆրանսան եւ գերմանական հակամարտ պահանջներուն միջեւ։

Անցեալ շաբթուան վերջերը սկսած Ֆրանքլին-Պուանկարէի բանակցութիւնները տակաւին թոյլ չեն տար որ եւ է դրական լուծում նախատեսելու։ Երկու կողմերը՝ զոհացան հանդարտութեամբ իրենց տեսակէտներն ու կացութիւնը պարզելով եւ բաժնուեցան՝ կրկին միանալու մտադրութեամբ, խորհրդակցելէ վերջ իրենց կառավարութիւններուն հետ։

Այս մեթեթումն արդէն ենթադրել կուտայ փոխադարձ զիջումի մտադրութիւններ։ Բայց կը թուի թէ տակաւին ժամանակ ունին բանաձեւելու իրենց նոր առաջարկները՝ համաձայնութեան ընթացքին, պատրաստ մը նախատեսութեամբ։ Ֆրանսա, թերեւս արդէն ընդունած է կը ներկայացնէ հաւատացմունքներու ընդման, տարբեր հողի վրայ առանձին համապատասխան փոխարինութիւններ։ Գերմանի ներկայացուցիչները սկզբունքով կ'ընդունին զիջումներ՝ որոնք թոյլ տան Ֆրանսայի՝ դիմաբերելու հաւատացմունքներէն։

Մնայն թէ, կարելի չէ առ այժմ ընդունել որ հանդարտ մթնոլորտի մէջ եւ յաւատեսութեամբ սկսած Ֆրանքլին-Պուանկարէի բանակցութիւնները՝ կարենան չօչափելի արդիւնքի մը յանգիլ՝ Գերմանիոյ ներկայ կառավարութեան օրով։ Զիջումներու յօժարող մարդիկ Ֆրանսայի համար, պէտք է գերմանի ուժեղ կառավարութիւն մը, որ ի վիճակի ըլլայ յարգելու նոր յանձնառութիւնները։ Մինչ Փոն Փափէն իր գոյութիւնը կը պարտի մխիթարական հինհէնպուրկի տիրակալական վառտութեան։ Երեւոյթը աւելի յառակօրէն դիտելու համար, անհրաժեշտ է ուրեմն որ Գերմանիոյ ներքին մթնոլորտը պարզուի եւ իշխանութեան գլուխ գայ կառավարութիւն մը, որ իսկապէս ներկայացնէ գերմանի մեծամասնութիւնը։ Մինչեւ յառաջիկայ ընտրութիւններն ուրեմն, Լօզանի բանակցութիւնները կրնան ձգձգուիլ եւ կամ ամէնէն չաթը՝ յանգիլ համաձայնութեան նախագծերու, առանց նկատի առնելու թէ Լօզանի յաջողութիւնը մեծ մասամբ կախում ունի Միացեալ – Նահանգներէն, որոնք պարտքերու կրճատումը կամ ջնջումը կը յայտարարեն համակառակ՝ ամերիկեան քաղաքականութեան։

Իսկ Հուվերի վերջին ռումբը՝ նետուած ժրնեւի դիւանթափուածի ժողովասարահին մէջ, պէ՞տք է կապել Լօզանի աշխատանքներուն։ Ըսուեցաւ ու հերքուեցաւ թէ Ամերիկա փորձ մըն է կը կատարէ սոսկել Ֆրանսան որ նախ զինաթափուի եւ յետոյ Ամերիկայի դառնայ պարտքերու ջնջման կամ կրճատման առաջարկով։

Բացայայտ է թէ հաւատացմունքներու առեղծուածին մեծ բանալին Ամերիկայի ձեռքն է։ Իսկ եթէ Հուվերը՝ զայն գործածէ ի հաշիւ իր ընտրական նկատումներուն, ինչպէս կը յամառին ենթադրել Ֆրանսական չրջանակները, Լօզանը՝ հա ու առաջ քայլերու թաղի վտանգին կրնայ ենթարկուիլ։

Մ. Ե.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԿՈՒ ՔԻԼՈՄԵԹՐ ՎԵՑՈՒԿԷՍ ՕՐԷՆ ԱՐԱԳՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԻՇ

— :-: —

Այս խորագրին տակ, «Խորհ. Հայաստան» (4 Յունիս) կը գրէ։ —

Նովորոսիսկէն մայիս 21ին երեւանի քաղաքացիներէն մէկուն կը հասնի հեռագիր մը։ Անոնշա մէկ երկու ժամէն։ Երեւանի հեռագրատունէն հեռագիրները կը ղրկուին Նորք, ուր կը գտնուի հեռագիրներուն տէրը։ Նորքը արուարձան մըն է երեւանի քիչ ետկ, երկու քիլոմեթր հեռու։

Հեռագիրը այդ երկու քիլոմեթր հեռաւորութիւնը կը կարէ վեցուկէս օրէն, մայիս 27ին, երեկոյեան ժամը 6,45ին։

Իսկապէս «արագութեան մրցանիշ»։ Եւ այն դարուն, երբ մարդիկ աոտուն իրենց նախանաշը կ'առնեն Փարիզ, յետոյ օդանաւ կը նստին ու կէսօրին կը հաշեն Պերլին։ Այն դարուն, երբ իրիկուն մը Փարիզ, նամակատուփի մը ծակէն ներս կը նետես թուղթի կտոր մը եւ յաջորդ առտու բարեկամդ կ'առնէ թղթիկը ու կը կարդայ։

Անդի՛ն, յառաջապահ երեւանի մէջ ուր «սոցիալիզմ են կառուցում», եւ երկու ժամէն կրնան խեղդ գիւղացիները ձերբակալելու հրաման հասցնել Հայաստանի ամէնէն հեռաւոր գիւղերը, հեռագիր մը, նամակ մը չեն կրնար հասցնել երկու բիլոմեթր տեղ։

ՀԱՐՈՒԹՈՑ

ԴԷՊԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ՆՈՐ ԳԻՒՏԵՐՈՎ

Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան մասնագէտները սկսան փորձել յարձակողական նոր հրասայլ մը, որ եթէ լրացնէ զինուորական իշխանութեանց կողմէ պահանջուած պայմանները, պիտի կրնայ յեղաշրջել ցարդ գործադրուած կարգ մը յարձակողական եղանակներ։

Ծփուն հրասայլ մըն է որ ղեկ եւ պտուտանիւ ունի եւ կրնայ պէտք եղած ատեն՝ ջուրին վրայէն խալել՝ առանց որ եւ է նախապատրաստութեան, խանդել կամուրջ մը, կամ յարձակիլ գետին եզերքը կամ վրան զինուորական շինութիւններով զբաղող զինուորներու վրայ։

Վերջին փորձերը ցոյց կուտան թէ հրասայլը կը ներկայացնէ իրեն վերագրուած առաւելութիւնները։

Մասնագէտները պիտի ճշնեն թէ ինչպէս կրնան այս հրասայլը օգտագործել ծովային յարձակման մը ընթացքին։ Կը կարծեն թէ կարելի պիտի ըլլայ ուզուած խանգութեամբ հրասայլ գետեղել պատերազմական նաւերու մէջ եւ ծովը իջեցնել զանոնք, երբ նաւերը մօտեցած ըլլան թշնամի ծովեզրին։

ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ՋԷԻՆ ԳՈՒՇԱԿԱԾ՝ ՊԷՏՔ Է ՈՐ ՊԱՏԺՈՒԻՆ

Մոսկուայէն տրուած հեռագրի մը համաձայն, բուռն փոթորիկ մը պայթած է Քիեւի շրջանին մէջ, ուր փոդոցները հեղեղի վերածուեցան մէկ բանի վայրկեանի մէջ՝ տեղացող յորդառատ անձրեւներուն հետեւանքով։ Բազմաթիւ տուներ փլան, թաղելով բնակիչները։ Զուրերը շրջապատեցին երկու մեծ գործարաններ՝ որոնք ըստիպուեցան դադրեցնել աշխատանքները։ Առաջին ճնշութեամբ գնահատուած վնասները կը հասնին 30 միլիոն րուբլիի։

Շրջանին թերթերը կը մեղադրեն երեւութապատական սպասարկութիւնը թէ նախատեսած չըլլալով փոթորիկը՝ տնտեսական խափանարարութիւն գործած է, բանի որ այդ սպասարկութեան զեկոյցը կը հաղորդէր միայն թէ չատ անձրեւ պիտի տեղայ»։ Թերթերը կ'աւելցնեն թէ բանի որ անձրեւին սաստկութիւնը չէր նախատեսած, օդերեւութաբանական ըսպասարկութիւնը պէտք է պատասխանատու Նկատուի վնասներուն, բանի որ իր յանցանքով՝ կարելի չեղաւ նախազգուշական միջոցներու դիմել։

Բոլշեւիկները աղէտին առջեւ անգամ գ՛տնեն խնդալ եւ խնդացնել։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Կաթողիկոսական ընտրութիւնը

Պոլսական թերթ մը կը գրէ թէ էջմիածնէն կաթողիկոս տեղակալ Խորէն արքեպիսկոպոս Յունիս 21 թուականով՝ Պոլսոյ պատրիարքին ուղղած է հետեւեալ հեռագիրը։— «*Կաթողիկոսի ընտրութեան թուականը որոշուած է՝ 932 Նոյեմբեր 10*»։

Թուրքիա Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ

Ենկիւրիէն տրուած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Թուրքիա տրամադիր է մանելու Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, բայց կարդ մը վերապահումներով՝ զոր Թուրքիոյ արտաքին գործավարը յայտներ էր Ժընեւի մէջ՝ իր վերջին ճամբորդութեան ընթացքին։

Ֆրանկոթրքական յարաբերութիւններ

Անտիոքի, Ալեքսանդրէթի եւ պարտքերու հարցերը

Ենկիւրի, 26 Յունիս.— Երեսփոխան Մահմուտ Խատ պէյ, Ազգ. Ժողովին մէջ բուռն կերպով յարձակեցաւ Ֆրանսայի վրայ՝ պատրուակ ծառայեցնելով Անտիոքի եւ Ալեքսանդրէթի չրջաններու հարցը։ Մեղադրեց Ֆրանսան թէ «Թուրքիոյ դէմ թշնամական պայքար կը մղէ, զայն ներկայացնելով իբր երկիր մը, որ չի յարգեր պարտքերու մասին իր յանձնառութիւնները, մինչ ինքն իսկ չի յարգեր Անտիոքի եւ Ալեքսանդրէթի Թուրքերուն հանդէպ իր յանձնառութիւնները»։

Արտաքին գործակարը Թէվֆիք Րիւշտի պէյ, խօսք առնելով՝ յայտնեց թէ թուրքեւսուրիական սահմանը վերջնապէս ճշդորոշուած է եւ թէ համամիտ չէ Մահմուտ Խատի, երբ կը յայտնէ որ փոխադարձ յանձնառութիւնները չեն յարգուած։ Թէվֆիք Րիւշտի եզրակացուց՝ յայտնելով թէ Ֆրանսական նոր կառավարութիւնը որամադիր է Ֆրանքլին-Բուքսական յարաբերութիւնները պահպանելու եւ զարգացնելու մէկուկէս տարի առաջ Փարիզի մէջ կնքուած բարեկամութեան եւ չէզոքութեան դաշնագրին հիման վրայ։ Այդ դաշնագիրը վաւերացուած է Թուրքիոյ կողմէ, բայց ոչ դեռ Ֆրանսայի կողմէ։

— Ֆրանսական կառավարութեան այս տրամադրութիւնը, ըսաւ Թէվֆիք Րիւշտի, լրիւ կը համապատասխանէ մեր բաղձանքներուն»։

Կացութիւնը Լօզանի մէջ

Լօզանի կացութիւնը, այս պահուս, կարելի է ամփոփել հետեւեալ ընդհանուր գիծերուն մէջ։

Բոլոր պատասխանութիւնները հասկցած են թէ Ֆրանսա որեւէ կերպով տեղի չպիտի տայ հաւատացմունքներու պահպանման ըսկզբունքին մէջ եւ թէ հաւատացմունքներու պարզ եւ վերջնական ջնջման առաջարկը, որ կողմէն ալ գայ, պիտի մերժուի Ֆրանսայի կողմէ։

Ֆրանսայի այս դիրքին հետեւանքով, անգլիական պատասխանութիւնը որ ջնջմօրէն կուսակից էր հաւատացմունքներու պարզ ու անվերապահ ջնջման, որդեգրած է սպասողական դիրք մը, խուսափելու համար խզման հետանկանութենէն։ Գերմանի պատասխանութիւնը ընդունած ըլլալ կը թուի թէ չպիտի կրնայ խուսափիլ հաւատացմունքներէն՝ առանց փոխարէն ուրիշ բան մը տալու։ Ի՞նչ։ Կը մնայ դանել։ Իսկ իտալական պատասխանութիւնը հասկցած է թէ Ֆրանսա կանգ չպիտի առնէ նոյն իսկ խզման առջեւ, եւ թէ պէտք է նախատեսել ամէն հետանկանութիւն։

Եւ այդ հետանկանութիւնները նկատի առնելով է որ մշակած է յուշագիր մը, որուն գլխաւոր կէտերը հետեւեալներն են.

1) Իտալիա կը շարունակէ մտածել թէ հատուցումներու եւ պարտքերու ամբողջական ջնջումը ամէնէն բանաւոր լուծումը կրնայ ըլլալ։

2) Եթէ ջնջումը չընդունուի եւ կարգադրութեան նոր եղանակ մը որդեգրուի, Իտալիա կը պահանջէ իր բաժինը՝ ինչպէս ուրիշները։

3) Իտալիա ամէն բանէ առաջ կը մտահոգուի Եւրոպայի եւ մասնաւորաբար Դանուբեան աւազանի վերակազմութեամբ որուն յաջողութիւնը չի կրնար նախատեսել առանց մեծ պետութեանց օժանդակութեան։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՐԻՒԲՈՒՄԸ

Լօզանի Ֆրանսական պատասխանութիւնը այդ հարցով զբաղեցաւ չարաթ օր։ Կը յիշուի թէ ծրագիրը մշակուած ու ներկայացուած էր Ֆրանսայի նախկին վարչապետին Թարտիէօի կողմէ։ Համաձայն այն ատեն մշակուած եւ առաջարկուած ծրագրին, մաքսային նախընտրական դրութիւն մը պիտի հաստատուէր կեդրոնական Եւրոպայի պետութեանց՝ Աւստրիոյ, Հունգարիոյ, Եուկոսլաւիոյ, Չեխոսլովաքիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ։ Իսկ մեծ պետութիւնները նախընտրութիւն պիտի տային այս պետութեանց երկրագործական արտադրութիւններուն։

Կը յիշուի նաեւ թէ այս ծրագրին դէմ գլխաւոր երկու առարկութիւններ կ'ուղղուէին, — թէ Պուլկարիան եւ Ճունաստանը կ'անտեսէ եւ թէ հեռու կը պահէ այն պետութիւնները՝ ինչպէս Լեհաստանը, Գերմանիան եւ Իտալիան, որոնք գլխաւոր չուկաները կը կազմեն կեդր. Եւրոպայի։

Այս քննադատութիւնները նկատի առնելով է ուրեմն, որ Ֆրանսական պատասխանութիւնը ձեռնարկած է վերաքննելու կեդրոնական Եւրոպայի տնտեսական վերակազմութեան հարցը։

Ակնիշ գաս, Լօզանի չրջանակները կը զբաղին նաեւ Աւստրիոյ երմտական օժանդակութեան հարցով, որուն լուծումը, կախուած է Ֆրանսայէ։ Ֆրանսա պիտի յօժարի՞ Աւստրիոյ երմտական օ—

(Աւրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«ՕՁԵՐԸ ԴԱՐՁԵԼ ԳԼՈՒԽ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՑՆԵՆ»

— :-: —

Թրքական «Վաղքի»ի խմբագրականէն։—

Պօսքոնի մէջ հրատարակուող «Հայրենիք» անուն դաշնակցական թերթը, վերջերս դարձեալ սկսած է Թուրքիոյ եւ Թուրքերու դէմ տգեղ եւ բոլորովին թշնամական հրատարակութիւններու։ Այս թերթը մէկ կողմէն կը ջանայ այսօրուան հանրապետութեան յարգելի վարիչները, ընդհանուր պատերազմի միջոցին, հայկական տեղահանութիւն կատարող Իթթիհատ եւ Թէրաքզըի մասնակից ցոյց տալ, միւս կողմէն հանրապետական կառավարութեան ներսիդ բարեկամ գտնուող Դաշնակցութեան իբրեւ արտայայտութիւն Մոսկուայի վերջին այցելութիւնը, Թուրքիոյ տնտեսապէս կործանելու վտանգին առջեւ ապաւինելու տեղ մը փնտռելու ձեւով կը ներկայացնէ։

«Կարելի չէ հասկնալ թէ, այս հրատարակութիւնը՝ որ Թուրքիան եւ թրքութեան մասին շատ ճիչ գաղափար ունեցողներն իսկ զարմացնելու աստիճան թշնամական է, ինչ նպատակով եղած է, որովհետեւ մենք կը կարծէինք թէ վերջերս Թուրքիայէն դուրս գտնուող Դաշնակցականներու մէջ արթնութեան նշաններ սկսած են երեւան գալ։ Կը կարծէինք թէ՝ այս կուսակցութիւնը որ ժամանակին Թուրքիա գտնուող Հայերը իբր թէ փրկելու եւ իրենց անկախութիւն տալու համար մէջտեղ ելած էր, կրցած է այլ եւս հասկնալ այս ազգին ըրած գէշութիւնները։ Եւ այս կուսակցութեան պատկանող կարգ մը հայ թերթերու մէջ «Թուրքերը եւ Հայերը դարձեալ պէտք է հաշտուին» ձեւով մեր տեսած գրուածները, այս արթնութեան նշանը նկատած էինք։ Հիմա ստիպուած ենք խոստովանիլ թէ խաբուած ենք մեր այս կարծիքին, այս ըմբռնումին մէջ։

«Այդ հրատարակութիւնները կ'ազդարարեն մեզ վերապահ գտնուիլ եւ ուշադրութեամբ ու արթնութեամբ լրսել մերթ ընդ մերթ Թուրքիոյ հետ բարեկամութենէ ճառող Դաշնակցականներու խօսքերը։ Որովհետեւ հաւանական է որ՝ անոնք որ չեն կրնար իրենց հետապնդած նպատակները բացայայտ չշնամութեամբ ձեռք բերել, փորձեն անգամ մըն ալ բարեկամի դիմակին տակ նոր մահափորձեր պատրաստել թուրք ազգին դէմ։»

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ

— :-: —

ՔԱՂԱՔ ՄԸ ԲՆԱՋԻՆՋ

Մէկ բանի օրէ ի վեր Ռումանիոյ կարգ մը շրջաններուն մէջ տեղացող յորդառատ անձրեւները աննախընթաց ադէտի մը հետեւանքները ընտացած են։

Պարլատ բաղաքը, որ աւելի բան 30,000 բնակիչ կը հաշէ, բոլորովին ճանդուած կը նկատուի։ Ցարդ ստացուած լուրերը ստոյգ տեղեկութիւններ չեն հաղորդեր զոհերու թիւին մասին, բայց կ'ենթադրուի թէ մարդկային բազմաթիւ կորուստներ կան։

Պարլատ գետակը՝ յորդած ըլլալով մեծ վնասներ կը պատճառէ։ Ողողուած է նաեւ Թէքուչի բաղաքը, ուր կ'ենթադրուի թէ մարդկային կորուստներ ալ կան։

Ձեպընթացը չերթեւեկեր եաշի եւ Պուքրէշի միջեւ։ Հեռագրական եւ հեռաձայնական հաղորդակցութիւնները ալ խզուած ըլլալով, կարելի չէ եղած ստոյգ եւ մանրամասն տեղեկութիւններ բաղել ադէտեալ շրջաններուն մասին։

Առ այժմ, եաշ կարելի է երթալ՝ անցնելով Պեսարապիայէն։ Ադէտեալ շրջաններու հետ, յարաբերութիւնները կ'ապահովուին հեծեալ ոստիկաններու միջոցաւ։

ԿՌԻԻՆԵՐ ԱՆՎԷՐՍԻ ՄԷՋ

Պելճիքացի համայնավարներու եւ փլաման ազգայնականներու միջեւ, բուռն կռիւներ ծագեցան Անվէրսի մէջ։ Կռիւները տեւեցին ամբողջ օր մը։ Աւելի բան 2,000 ոստիկաններ ըստիպուեցան միջամտել։ 130ի չափ վիրաւորներ կան։

ՂԱԶԽԱՑՈՒ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊՈԵՏԻ ՎԻՊԱՍԱՆԱԿԱՆ ՀՈՒՇԵՐԸ

Ես ծանոթ եմ Ղազախստանի սովետական պոեզիայի վերջին հրատարակություններին: Ինձ հատկապես հետաքրքրեցին Ղազախստանի ժողովուրդների բարեկամության մասին գրված բանաստեղծությունները: Ղազախ սովետական պոեզիայի ամենաուշագրավ երևույթներից մեկը ինձ թվում է Ջամբուլի ստեղծագործությունը: Ջամբուլը ղազախ ժողովրդի մեծ ներկայացուցիչն է, որի կյանքն ու ստեղծագործությունը սերտորեն կապված են ղազախ ժողովրդի կյանքի հետ: Ջամբուլը ղազախ ժողովրդի ազատագրական պայքարի ականատեսն է եղել, նրա ստեղծագործության մեջ արտացոլվել են ղազախ ժողովրդի ազատագրական պայքարի ամենակարևոր դրվագները

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅԵՐԵՆԻ

(Վ. Ի.)

Գ. ՄԱՍ

Ինչպես տեսար ինքդ, ես ոչ միայն ոչ մի հարց չտվեցի քեզ, այլև ամեն ինչ արեցի, որ դու ինքդ ինձ ամեն ինչ պատմես։ Ես ուզում էի, որ դու ինքդ ինձ ասես այն ամենը, ինչ ես ուզում էի իմանալ

ԲՈՒՐ

(Հիմն. 1830թ. Խոստովան. հեռախոսահեռագրային օրաթերթ)

Խմբագիր Բ. ՎՈՒՐԳԱՉ Տիրապետ Լ. ԸՆԴԻ

— Այո՛, այնպես է: Ոմ Իվիսկոն չէր զգայնական մարդ: Ամեն ոք գիտեր, որ նա ամենաանհաղորդ մարդն է աշխարհիս վրա, եւ ոչ ոք չէր համարձակվում նրան հարցեր տալ իր անցյալի մասին: Ոչ ոք չգիտեր, թե ինչ է եղել նրա կյանքում մինչեւ այն օրը, երբ նա հայտնվեց Ֆրանսիայում: Ես միակն էի, որ գիտեի նրա գաղտնիքը, եւ ես էլ ոչ մի կերպ չէի կարող հասկանալ, թե ինչպես կարող է մարդ այդքան ահավոր բան ապրել եւ դեռ ողջ մնալ: Ես ինքս էլ ոչ մի անգամ չեմ համարձակվել նրան հարցնել այդ մասին: Ես միայն գիտեի, որ նա ինչ-որ ահավոր բան է ապրել, եւ որ նրա հոգին ամբողջովին ջարդված է: Ես նրան ճանաչում էի տասնհինգ տարի, եւ այդ ամբողջ ժամանակամիջոցում նա ոչ մի անգամ չի ժպտացել: Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ տեսել ծիծաղելիս: Նա ոչ մի անգամ չի ցանկացել ինձ հետ զբոսնել կամ ինչ-որ տեղ գնալ: Նա միայն մեկ անգամ է ինձ հրավիրել ճաշելու իր հետ: Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ տեսել ուրախ: Նա միայն մեկ անգամ է ինձ հետ խոսել ուրախ տոնով

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուլֆայէրիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀՈՐԵԿԵՇԱԲԹԻ
29
ՅՈՒՆԻՍ
1932
29 JUIN
1932

Հ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1918 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Ազգերու Դաշնակցութեան ժրնեւի չրջանակներէն բխած լուրէն կ'երեւի որ Թուրքիան հրաւիրուած է մանել Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ։

Լօզանի դաշնագրէն յետոյ, մանաւանդ այս վերջին տարիներուն, չատերը ջանք թափեցին Թուրքիան Եւրոպային կապելու, զայն Արեւմտեան Միութեան ազդեցութենէն պոկելու եւ անոր կարելիութիւններ ստեղծելու այս երկրամասին մէջ, ուր չատեր ունեցողները չատ էին։ Անշուչտ իւրաքանչիւր պետութիւն կը չարժէր իր հաչուին՝ միչտ հետեւեր նպատակներով։

Կողմնակի համաձայնութիւններն եւ բարեկամական դաչինքները որ կնքուեցան Թուրքիոյ եւ զանազան պետութիւններու միջեւ, չկրցան հասնիլ հետապնդուած նպատակին։ Որով գլխաւոր խնդիրը կը մնար Թուրքիան կապել Ազգերու Դաշնակցութեան, ու միջազգային այդ չրապատոյէն թիթեռնաբերով՝ ապահովել հետապնդուած չահերը։

Թուրքիան միչտ վերապահ մնաց։ Նախընտրեց Արեւմտեան Միութեան բարեկամութիւնը եւրոպական դրամագլուխէն եւ դիւանագիտական բարեկամութիւններէն։

Անցած տասը տարուան ընթացքին չատ խօսք եղաւ Թուրքիոյ մասնակցութեան մասին, ու տասը տարի ժրնեւի գրասենեակը յուսախաբ եղաւ իր սպասումներուն մէջ։

Այս վերջին երեք ամիսներուն Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարի յայտարարութիւնները ցոյց կուտան որ Թուրքիա պիտի ուզէ մանել Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ։ Երկու օր առաջ Ենիճրիէն տրուած հետագիր մը կը հաստատէ թէ Թուրքիա պիտի ընդառաջ երթայ Ազգերու Դաշնակցութեան չրջանակներու փայփայուն հրաւիրներուն եւ պիտի ուզէ ընդունուիլ բացառիկ արտօնութեամբ, արժեցնելով կարգ մը վերապահումները։

Երեւոյթներէն դատելով հապճեպ աչխատանք մը կը կատարուի Թուրքիոյ ընդունելութիւնը դիւրաթել համար։ Այս աճապարանքը գլխաւորաբար կը բխի Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդի չրջանակներէն, որոնք գրասենեակային նախահաշիւներու թիւնն ունին Ազգերու Դաշնակցութեան վարկը բարձրացնելու, ցոյց տալով որ Մերձաւոր Արեւելքի ըմբոստ ալ կրցան առնել իրենց չրջանակին մէջ։ Այս հաչիւներուն կը զուգադիպի Թուրքիոյ կամեցողութիւնը, որով խնդրի լուծումը կը դառնայ հաւանական։

Թուրքիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մանելու հաւանականութիւնը կապուած է Արեւմտեան Միութեան հաւանութեան հետ։ Տասը տարիէն աւելի է, որ Թուրքիան հետու փախաւ Ազգերու Դաշնակցութենէն բոլչեւիկներու տիրական թելադրանքով։ Եւ եթէ այսօր ներս պիտի մանէ եւ իր կեանքը կապէ ժրնեւին հետ, ոչ մէկ կասկած որ այդ քայլը կ'առնէ Արեւմտեան Միութեան թելադրանքով. ըմբոստ գործակալ մը դառնալու Մոսկուային։ Մանաւանդ հիմա, երբ միջազգային ժողովները դարձած են քաղաքական հակումներու մեծ կրկէս մը, ուր ուժերու հաւասարակչռութիւնը նախկին բարեկամութիւնները կ'անտեսէ՝ ամուր ճակատներու ապաւինելու համար։

Փորձը ցոյց տուաւ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը այն կաշկանդիչ մարմինը չէ. ու հիմա Արեւմտեան Միութիւնը առանց պաչտօնապէս ժրնեւի մարմնին մաս կազմելու, միջազգային բոլոր մեծ ժողովներուն կը մասնակցի՝ միչտ կողէն հարուածելու հակառակորդ պետութիւնները։ Այս պայմաններուն մէջ՝ Թուրքիան օգտակար գործիք մը կրնայ հանդիսանալ Մոսկուայի արտաքին քաղաքականութեան համար։

Ի՞նչ հաչիւներ ունին եւրոպական պետութիւններէն չատերը որ կը հրաւիրեն Թուրքիան Ազգաժողովին մաս կազմելու, կամ ի՞նչ յոյսեր մաքեր ունի Մոսկուան այսօր գահավէժօրէն մղելու Թուրքիան դէպ ի ժրնեւ, մեզ քիչ կը չահագրգռեն։ Սակայն Թուրքիան դէպ ի ժրնեւ, մեզ քիչ կը չահագրգռեն։ Սակայն Թուրքիոյ ամէն մէկ քայլը, մանաւանդ անոր մուտքը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ՝ մեծապէս կը չահագրգռէ հայ ազգը։ Եթէ աշնակցութեան մէջ՝ մեծապէս կը չահագրգռէ հայ ազգը։ Եթէ աշխարհի բոլոր պետութիւններն ու ազգերն իրենց հաչիւները մաքսխարհի բոլոր պետութիւններն ու ազգերն իրենց հաչիւները մաքսած են Թուրքիոյ հետ, հայ ազգի բոլոր խնդիրները մնացած են ած են Թուրքիոյ հետ, հայ ազգի բոլոր խնդիրները մնացած են առկախ՝ Թուրքիոյ պատճառով։ առկախ՝ Թուրքիոյ պատճառով։

Հետեւաբար, այսօր, ժրնեւի մէջ աչխարհի ամէնէն տկար ու արհնաքամ հայ ժողովուրդն է որ ձայն ունի, որովհետեւ աչխարհի ամէնէն արդար՝ բայց անիրաւուած դատի ներկայացուցիչն է։

Եթէ Լօզանէն ետքին Թուրքիան խուսափեցաւ պատասխանատուլու հայ ժողովուրդին, եթէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ նստած 54 պետութիւնները անգօր եղան օգնելու հայ ազգին, ու միչտ պատասխանեցին թէ Թուրքիան հետու է իրենց չրջանակէն, այսօր, երբ Թուրքիան իր ոտքը Ազգաժողովէն ներս կը նետէ, հոն ձայն պիտի բարձրացնէ հայ ժողովուրդը։ ու Ազգերու Դաշնակցութիւնը նորէն եւ Թուրքիան պատասխան մը պարտաւոր են տալ այդ ժողովուրդին։

Ճիշդ է որ մենք բանակ մը չունինք մեր եռեւ, որպէս զի մեր խօսքը ուժ ու կշիռ ունենայ։ Բայց 700,000 ժողովուրդ ունինք չիշեալ 54 պետութիւններու սահմանին մէջ, ու կը ներկայանանք տեսակ մը հովանաւորեալը ոչ միայն այդ պետութիւններուն, այլ նոյն ինքն Ազգերու Դաշնակցութեան։ Ահա, այդ զանգուածի ձայնը պիտի բարձրանայ ժրնեւի մէջ, հայ ժողովուրդը հրապարակ պիտի գնէ հայկական դատը, եւ պիտի արձարձէ զայն, այնքան ատեն, որքան ատեն Թուրքիան չամառի անտեսել անոր արդար իրաւունքները։

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԵՓԱԿԱՆ ՓԱՌԲԸ

— :-: —

Ռամկավար ճառախօս մը, երկու շաբաթ առաջ կը ջատագովէր սեփական արժանիքներով եւ ազգային փառքերով պարծենալու սկզբունքը եւ զայն կը հակադրէր օտար փառքերով յոխորտացողներուն դէմ։

Չատուած մը այդ ճառէն։

«Մեր կուսակցութիւնը (ամկավար) սեփական փառքերով պարծելու դասանքը կը հանէ ուրիշներու օտար փառքերով պարծելու եւ յոխորտալու դասանքին դէմ»։

Արդ, այս տողերէն կը հասկցուի որ ռամկավարները կ'ուզեն զարգարուիլ ազգային սեփական այն փառքերով, որոնք փառքը կը կազմեն հայ ժողովուրդին։ կամ, առ նուազն ռամկավարներն ունին այնպիսի փառքեր, որոնք կրնային զարդարել ամբողջ հայ ազգը։

Ռամկավարներուն կը մնայ մեզի ցոյց տալ թէ ի՞նչ սեփական փառքեր ունին, որոնցմով կրնան յոխորտալ։ Բայց խօսուած ճառը առնելով իր լայն իմաստին մէջ, կը հաւատանիմ որ ռամկավարները կ'ուզեն յոխորտալ մեր ազգային արժէքներով։

Ես ուշի ուշով հետեւեցայ Փարիզի ռամկավար մամուլին, եւ այս երկու շաբաթուան ընթացքին շատ քան կարդացի թէնիսի մրցման շուրջ, սակայն երկու տող չգտայ հոն, յիշատակելու համար թէ Փարիզի մէջ կատարուեցաւ Գէորգ Զավուշի մահուան խսահնհինգամեակը։

Գէորգ Զավուշը ազգային անհման հերոս մըն է, ու սեփական փառք մը հայ ազգին։ Հետաքրքիր է ի՞նչը ձեզ կ'արգիլէ անով յոխորտալու։ Զի՞ որ ան կարող է ամէնէն գեղեցիկ զարդը ըլլալ բոլոր անոնց, որ Հայոց ազատութեան կը ձգտին։

Ուրեմն մենք կը սպասենք ձեր փետրազարդումին։ այլապէս, փետրաթափ այս վիճակով՝ կրնաք խաշիլ արեւին տակ։

ԲԻՎԱՐԻՑ

ԻՏԱԼԵԱԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Եգիպտոսի Երեսփ. ժողովը վաւերացուց արեւմտեան սահմաններու մասին իտալեւեգիպտական պայմանագրութիւնը։

Ինչպէս ծանօթ է, Մէհմէտ Ալիի ժամանակէն սկսած, Տրիպոլիսը, ինչպէս Եգիպտոսը, ենթարկուած էր թրքական տիրապետութեան, Սուլթանը ճանչնալով իբրեւ վեհապետ։ Բ. Դրան մէկ փէրմանը Մէհմէտ Ալիի փոխարէն նչանակած էր Եգիպտոսի։ Այս փէրմանը տրուած էր 1841ի Լոնտոնի պայմանագրին հետեւանքով։ Բայց յարակից բարեր մը կար, ուր ոչ մէկ սահման նչդուած էր։

Խնդիրը հրապարակ դրուած է Տրիպոլիսի մէջ թուրքեւիտալական թշնամութեանց հետեւանքով։ Եգիպտոս 1911ին գրաւեց Սոլլումը։

Մեծ պատերազմի վերջաւորութեան, Իտալիա խօսակցութիւններ սկսաւ բրիտանական կառավարութեան հետ, բայց ընդհատուեցան փետրուար 28ի յայտարարութեամբ, որ Եգիպտոսի անկախութիւնը կը ճանչնար։

Այն ատեն, Իտալիա ուղղակի բանակցութիւններ սկսաւ Եգիպտոսի հետ, որոնք յանգեցան 1925 դեկտ. 6ին ստորագրուած պայմանագրութեան, որ վաւերացուեցաւ առջի օր երեսփ. ժողովին կողմէ։

Ըստ այս համաձայնութեան Եգիպտոս ձակպուպը Իտալիոյ կը ձգէր, իսկ փոխարէնը կը ստանար Սոլլումի ծոցին արեւմուտքը, որուն մէջ նաեւ Մարսա Մաթրուհ, Սիտի Պարանի, Սոլլում եւն։։

Խորհրդարանական բնութիւն մը բացուելով, հաստատուած է թէ ձակպուպ երթեի եգիպտական սեփականութիւն չէ եղած։ ան չունի 2 ու կէս քէտտաանէն աւելի մշակելի հող եւ իր բնակիչները 250 հոգի են միայն։ Զինուորական տեսակէտէն ալ արժէք մը չունի, որովհետեւ ջուր չունի։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Զինադադարի ժողովը կը յետաձգուի

Ժրնեւէն տրուած լուրի մը համաձայն, կ'ըսուի թէ՝ Զինադադարի ժողովը պիտի յետաձգուի մինչեւ նոյեմբեր։ Զինադադարի ժողովի բոլոր չրջանակները նոյն կարծիքն ունին։

Այս յետաձգումը անհրաժեչտ կը նկատուի ա՛չ միայն զբաղատեղիներու եւ Հաւատքի գինադադարի տարաձայնութեանց հետեւանքով, այլ նաեւ այն պատճառով որ, ժողովին նախագահը Հէնդերսըն՝ ստիպուած է եղեր Անգլիա վերադառնալ յուլիսի վերջերը։

Այս յետաձգումը տեղի պիտի ունենայ յուլիս 16ին։

Կրնայ ըլլալ որ անգլեֆրանսական ու ամերիկեան խօսակցութիւնները չարունակուին եւ Ազգերու Դաչնակցութեան խորհուրդը, բացառիկ ժողովի մը հրաւիրուի, խորհրդակցելու համար Մանչուրիոյ եւ Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ մնալու համար՝ Թուրքիոյ ուղղուելիք հրաւէրին։

Իրը թէ Թուրքիա կը փափաքի եղեր կարելի եղածին չափ չուտ մանել Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ եւ կրնայ ըլլալ որ յառաջիկայ չարթու Ազգերու Դաչնակցութիւնը հրաւիրուի՝ պաչտօնապէս ընդունելու համար իր նոր անդամը՝ Թուրքիան։

ԽՁՄԱՆ ՎԱԽԵՐ ԼՕԶԱՆԻ ՄԷՋ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԿԸ ՅԱՄԱՌԻ ԻՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Ֆրանսական եւ գերմանական պատասխանատուութեանց վերջին հանդիպումը Լօզանի մէջ, բանակցութիւնները կը վերադարձնէ այն կէտին վրայ, ուրկէ մեկներ էին։

Իրօք, անցեալ ուրբաթ օրուան իրենց հանդիպման ընթացքին, երկու կողմերը՝ պարզելէ վերջ իրենց կացութիւնը՝ Ֆրանսայինները հարց տուեր էին Գերմաններուն. — «Հատուցումներու ջնջման փոխարէն ի՞նչ կ'առաջարկէք»։

Այդ հարցման պատասխանն էր որ տուաւ Գերմանիոյ ելմտական նախարարը՝ երկու պատասխանատուութեանց յունիս 27ի հանդիպման ընթացքին։

— «Գերմանիա, կ'ըսէ գերման ելմտական նախարարը, այլ եւս չպիտի վճարէ. պէտք չէ այլ եւս վճարէ։ Նոյն իսկ եթէ տնտեսական քարգաւաճման շրջանը թեւակոխէ, ան իր համար անկարելի է որ վերսկսի վճարումներուն։ Գերմանները այլ եւս չպիտի ընդունին որ եւ է բան վճարել հատուցումներու գլուխէն, որեան ալ հեռաւոր պայմանաժամեր նչանակուին»։

Գերման նախարարը կարդաց յիչատակագիրը մը, 25 մեծ էջնոց, որ կը պնդէ թէ միայն հատուցումներու ջնջումը կրնայ փարատել տիեզերական տագնապը, ու կը հերքէ ֆրանսական հատուցումները թէ ոչ միայն Գերմանիա օր մը, ապահովաբար պիտի կրնայ վերսկսիլ իր վճարումներուն, այլ նաեւ, պարտքերէն ազատելով՝ մեծ առաւելութիւններ պիտի ապահովէ իր տնտեսութեան

Գերման նախարարը չկրնար հաստատել թէ գերմանական երկաթուղիները այլ եւս չեն կրնար նոր հարկերու տակակ։

Յիչատակագրին երկրորդ մասին մէջ, ելմտական նախարարը կը յայտնէ թէ Գերմանիա պատրաստ է մասնակցելու աչխարհի տնտեսական վերակազմութեան գործին... քանի մը միլիոն յատկացնելով Աւստրիոյ ելմտական օժանդակութեան։ Գալով աչխարհի մնացեալ մասին տնտեսական վերակազմութեան, ըստ գերմանական տեսակէտին՝ մասնակցութեան մեծագոյն բաժինը պէտք է իյնայ Ֆրանսայի վրայ։

Ֆրանսայի վարչապետը կարճ պատասխանով մը՝ յայտնեց իր վերապահումները գերմանական նոր յիչատակագրին մասին, հաստատելով թէ պիտի պատասխանէ այսօր։

Ուրեմն, խզման հաւանականութիւնները բաւական զօրաւոր են։ Արդէն Լօզանի ժողովի առաջին օրերէն իսկ. աչխատանքի այլանդակ մթնոլորտ մը ստեղծուած էր։ Առաջին օրերը գլուխ գլխի առած՝ խօսակցեցան միայն ֆրանսական ու անգլիական պատուիրակութիւնները։ Վերջին չաբաթն անցաւ Ֆրանքեւգերման բանակցութիւններով։ Իսկ միւս կողմերը՝ ձեռնածալ սպասեցին նրբանցքներուն մէջ։

Հիմա, կարգը նորէն Անգլիացիներուն է քրտնելու որ խզման առաջքն առնուի։

Երկուչաբթի կէս օրէն վերջ, Իտալիոյ արտաքին նախարարը Պ. Կրանտի երկար այցելութիւն մը տուաւ Ֆրանսայի վարչապետին Պ. Էրիոյի։

Այս այցելութեան նպատակն էր Պ. Էրիոյի յանձնել իտալական ծանուցագիրը հատուցումներու հարցին վերաբերեալ։

Ուրեմն ճիշդ այն պահուն որ Գերմանիոյ ներկայացուցիչները վերջին անգամ մը եւս կը պնդէին հատուցումներու ջնջման վրայ, Իտալիոյ ներկայացուցիչը նոյն պահանջը կը ներկայացնէր Ֆրանսայի։

Իտալական ծանուցագիրը բաղկացած է 6 կէտերէ.

1) Իտալիա համամիտ է պարտքերու եւ հատուցումներու ջնջման. որովհետեւ կը նկատէ թէ այդ է միակ լուծումը վստահութիւնը վերահաստատելու եւ վերջ տալու դրամական անսովոր գործողութեանց, որոնք կը կազմեն տագնապին տարրերէն մէկը։

2) Պարտքերու եւ հատուցումներու ջնջումը առաջարկելով,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՆՈՐ ԿԱՐԱՒԱՆՆԵՐ

Ապէնիի «Նոր Օր»ը հաւաստի աղբիւրէ կը տեղեկանայ թէ Պ. Շահվերտեան երեւանէն հրահանգ ստացած է նոր կարաւաններ պատրաստել, որոնց թիւը պիտի հասնի 3-4000ի։ Տակաւին յայտնի չէ թէ որոնք մաս պիտի կազմեն նոր կարաւաններուն։ կ'ըսուի թէ Պուլկարիայէն, Սուրիայէն եւ Ֆրանսայէն ալ մաս պիտի կազմեն նոր կարաւաններուն։

Նախապէս գրուած էր թէ Պ. Շահվերտեան Դ. կարաւանը ճամբայ հանելէ յետոյ, երեւան պիտի երթայ կառավարութեան հետ խորհրդակցելու համար։ Նոր տեղեկութեանց համաձայն, այլ եւս հարկ չէ տեսնուած երթալու։

ԹՈՒՐՔ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ Կը ԿՐԱԿՆԵն ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ

Պէյրութէն տրուած լուրի մը համաձայն, ֆրանսական զինուորական օդանաւ մը թռիչքներ կը կատարէր Մէյտան — էսքիզլի վրայ, 300էն 400 մեդր բարձրութեան մը միջեւ։

Երբ ան կ'անցնէր թուրքերուսրիական սահմանագլուխէն, թրքական զինուորներ Թախտա Քէօփրիւի կայարանէն, 70 փամփուչտ արձակեցին անոր վրայ եւ գործածեցին նաեւ գնդացիր։

Օդանաւը մեկնեցաւ Հալէպի ուղղութեամբ։

Օդանաւին մեկնումէն յետոյ, զինուորները գրուած են ամբողջ սահմանագծին վրայ։

ԹՈՒՐՔ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐը Կը ԳՈՐԾԵՆ

Քանի թուրք չէթէներ թուրքիատրիակաան սահմանին վրայ, Ազգի ենթակայ Գարամէզպաղա գիւղին վրայ յարձակած են Ահմէտ աղա անուն գիւղացի մը սպանելու համար։ Գիշերանց անոր տունէն ներս մտնելով փնտռած են զայն, սակայն չեն գտած։ Թուրք աւազակները սակայն պարապ չվերադարձան։ Կողոպտեցին անոր տունը, առին արժէքաւոր գոյքերը եւ հետն ալ էշ գալով տարին իրենց հետ։

Կ'ըսուի թէ այս աւազակները ղրկուած են թուրք կառավարութեան կողմէ, սպայ Թահսին պէյի հրամանատարութեամբ, նպատակ ունենալով Ահմէտ աղայի սպանութիւնը, որ Թուրքերու թշնամի նկատուած էր, կը գրէ սուրիական «էլիճ Պա» թերթը։

ՅՈՅՆ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գրեր էինք թէ յոյն սպաներ ձեռնարկած են միութիւն մը կազմելու պաշտպանելու համար հանրապետութիւնը։ Այս մասին, հակասական լուրեր կը տրուին։

Տակաւին յատակ կերպով յայտնի չէ եղած թէ զինուորականներու միութիւն կազմուա՞ծ է թէ ոչ։ Թերթերու մէջ հրատարակուած լուրերը ստուգելու համար, պատերազմական նախարարութիւնը պաշտօն տուած է գնդապետ Սիիրօփուլոսի հարց ու փորձ ընել սպաները եւ ստուգել թէ որքան ճիշդ է զինուորական միութեան մասին տարածուած լուրերը։

Հաւաստի տեղեկութեանց համաձայն, Աթէնքի պահակազօրքին սպաներուն մեծամասնութիւնը դէմ արտայայտուած է զինուորական միութեան կազմութեան։ Բանակը բաղաքական գործերէ պէտք է հեռու մնայ, կ'ըսեն անկուսակցական սպաները, որոնք կը ճնշադատեն կարգ մը զօրավարներու բանակին մէջ ներքուածք առաջացնելու փորձերը։ Կ'ըսուի թէ բազմաթիւ փոքրաստիճան սպաներ կեդրոնի հրամանատարին ներկայացնելով, իրենց դժգոհութիւնը յայտնած են մաս մը սպաներու կասկածելի շարժումներուն դէմ։ Սելանիկի պահակազօրքի սպաներուն մէջ ալ շարժում ծագր տուած է զինուորական միութեան դէմ։

Սէրէզէն եւ Լարիսայէն ալ տեղեկութիւն ստացուած է որ սպաները դէմ են քաղաքական գործերու միջամտելու։

ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԸ

Ցունիս 16էն ի վեր, Լոզանի մէջ կը չարունակուի խորհրդաժողովը, որուն կոչումը պիտի ըլլար «վերջնական կարգադրել» պարտքերու եւ հատուցումներու հարցը:

Իրօք, երբ ժողովը կը բացուի միջազգային չափազանց պղտոր պայմաններու մէջ, որոնք հետզհետէ կը աւտոկանան ընդհրնդ ազգայնամոլ հակամարտ ձգտումներու, «վերջնական կարգադրութիւն» բացատրութիւնը՝ առաջին ակնարկով կը թուի բլլալ միակ ելքը: Ելք մը սակայն որ իր ճամբան կը փնտռէ... եւ սկեպտիկներու դէմքին վրայ կը պատճկէ հեգնանքի ժպիտ մը: Ու թերեւս, իրաւունք ալ ունին: Լոզանէն բացակայութիւնը Միացեալ – Նահանգներու իրաւամբ կրնայ կասկած տալ անոր յաջող արդիւնքին մասին: Հարցին լուծման մէջ՝ գլխաւոր դերակատարը կրնայ բլլալ Ամերիկան ինքը, բլլալով գլխաւոր պահանջատէրը: Իրօք, Ամերիկա հսկայ հարստութիւն տեղատարած է Եւրոպայի մէջ՝ որ երմտական ու ինտեւական տագնապի գլաններուն տակ կը տուայտի: Ամերիկա Եւրոպայի ղանազան պետութիւններէն կը պահանջէ 11 միլիառ տոլար իբր պատերազմական պարտք, եւ 10 միլիառ իբր առեւտրական պարտք: Եւ այն պահուն որ Եւրոպական պետութիւնները —նախկին դաշնակիցներ եւ թշնամիներ— գլուխ գլխի կուտան եզրակացութեան մը գալու, Ամերիկա կը գահանայ պիտելով... Ո՛չ թէ անչուշտ դիտելու հանդիսքին համար:

Ամերիկայի խաղը յատգոյնն է իր հաշուով: Յայտարարել անընդհատ թէ օտար պարտքերու ջնջումը կամ կրճատման համար վերաքննութիւնը դէմ է Ամերիկայի քաղաքականութեան: Եւ ապահել որ օտար պահանջատէրերն ու տալիքատուները նախ կարգադրեն իրարու հետ, մինչեւ որ կարգը իրեն գայ:

Լոզան, եթէ ուրեմն յաջողի համաձայնիլ ինքն իր մէջ, պէտք պիտի բլլայ որ ենթարկուի Ուաշընկթընի հանճարին...

Բայց նախ հարց է թէ Եւրոպա պիտի յաջողի՞ Ամերիկայի ներկայանալ միացեալ ճակատով: Հարցին պատասխանը պիտի տայ Լոզան, որ արդէն չորս երեք տարիէ եղանակներով կ'առաջնորդուի. — 1) Հատուցումներու եւ պարտքերու ամբողջական ջնջում. 2) Հատուցումներու եւ պարտքերու նոյնաժամ կրճատում. 3) Վերճարումներու նոր եւ ընդհանուր յատկացում, որ թոյլ տայ վերաքննելու հարցը՝ մէկ քանի տարի յետոյ:

Տեսնենք թէ ո՞վ ի՞նչ կը չահի կամ կը կորսնցնէ այս երեք եղանակներէն մէկուն կամ միւսին որդեգրումով:

Ֆրանսական Վերակոյտի արտաքին յանձնախումբի նախագահը Հանրի Պէրանժէ հետեւեալ արդիւնքը կը նախատեսէ, այն պարագային որ ընդունուի պարտքերու եւ հատուցումներու ջնջումը:

Միացեալ – Նահանգներ.— կը կորսնցնէ Եւրոպայի վրայ իր պատերազմական առնելիքներու ամբողջութիւնը, այսինքն 22 միլիառ 150 միլիոն տոլարի գումար մը, որ բաժնուած 55 տարուան վրայ, մինչեւ 1987 իրեն կ'ապահովէ՝ միլիոն հաշուով 270 միլիոն տոլարի տարեվճար մը:

Անգլիա.— Անգլիա պիտի կորսնցնէ իր դաշնակիցներու վրայ ունեցած պահանջներուն ամբողջութիւնը, 2 միլիառ 230 միլիոն ոսկիներուն: Ատկից զատ, պիտի կորսնցնէ նաեւ գերմանական հատուցումներէն 2290, միլիոն 400 միլիոն ոսկի մառքի տարեվճար մը ամբողջ 55 տարի: Բայց վճռարէն պիտի չահի Ամերիկայի իր պարտքերը, 11 միլիառ տոլար բաժնուած 55 տարեվճարներու:

Ֆրանսա.— Ֆրանսա պիտի կորսնցնէ գերմանական հատուցումներէն իր բաժինը 52 %, տարեկան մօտ 1 միլիառ 200 միլիոն ոսկի մառք՝ ամբողջ 55 տարի:

Փոխարէն պիտի չահի Ամերիկայի եւ Անգլիոյ հանդէպ իր պարտքերը, որ է 6 միլիառ 847 միլիոն տոլար մէկուն եւ 653 միլիոն 128,000 ոսկերլին միւսին, վճարելի 55 տարիէն:

Պելճիա.— Գերմանական հատուցումներու դլուխէն պիտի կորսնցնէ 125 միլիոն ոսկի մառքի տարեվճար մը 55 տարի: Պիտի չահի Ամերիկայի եւ Անգլիոյ հանդէպ իր պարտքերը, 728 միլիոն տոլար մէկուն, 12 եւ կէս միլիոն ոսկերլին միւսին:

Իտալիա.— Պիտի կորսնցնէ Գերմանիայէն իր պահանջը տարեկան միջին 300 միլիոն ոսկի մառք, 55 տարի: Փոխարէն պիտի չահի Ամերիկայի եւ Անգլիոյ հանդէպ իր պարտքերը 2 եւ կէս միլիառ տոլար մէկուն եւ 582 եւ կէս միլիոն ոսկերլին միւսին:

Գերմանիա.— Պիտի չահի իր ամբողջ պատերազմական պարտքերը, բաղկացած 36 միլիառ ոսկի մառք որ պիտի վճարէր 55 տարեվճարներու:

Ասկից զատ, Գերմանիոյ համար՝ պարտքերու ջնջումը պիտի առեղծէր տնտեսական բարգաւաճման բացառապար նպաստաւոր պայմաններ, ինչպէս դիտել կուտար Ֆրանսայի վարչապետը էրիօ, պատասխանելով Ֆոն Փափէնի՝ Լոզանի ժողովին մէջ.— Գերմանիա, վերագտնելով իր ազատ չարժումը, աշխարհը պիտի ճգմէր զերակռուրէն կատարելագործուած մեքենականութեան մը արտադրութեամբ: Իր առեւտրական նժարը երթալով պիտի զօրանայ, մինչ միւս պետութիւնները հետզհետէ պիտի տկարանան: Այսպէս, Գերմանիա պիտի դառնայ Եւրոպայի եւ թերեւս աշխարհի առաջին ճարտարագործ եւ առեւտրական պետութիւնը: Միացեալ-Նահանգները որ հարստացան պատերազմով, պիտի ազգասանան խաղաղութեամբ: Ֆրանսա իր ելեմուտքին մէջ պիտի կորսնցնէ տարեկան 3 միլիառ եւ չպիտի կրնայ տոկալ գերման արտադրին առեւտուրի մրցմանը. իսկ իր փոքր – համաձայնական բարեկամներ՝ պարզ է թէ աւելի պիտի տկարանան»:

Ըստ Ֆրանսական տեսակէտին, այն ատեն Իտալիա չատ սուղ պիտի հատուցանէ իր «անխոհեմութիւնը» որով կը մղուի ուժ տալ գերմանական պահանջին. որովհետեւ, նախանձելի դուրկ պիտի բլլայ հզօր Գերմանիոյ առեւտրական եւ ճարտարարուեստական գերակշռութեան տակ: Իսկ Անգլիա չատ աւելի զէշ կացութեան պիտի ենթարկուի, քան 1914ին: Քանի բարձրանայ գերման ճարտարարուեստը, որ լաւ կազմակերպուած է եւ օժտուած լաւագոյն գործիքներով, այնքան պիտի իյնայ անգլիականը, որ զէշ կազմակերպուած է եւ հին գործիքներով ու մեքենաներով կ'արտադրէ:

Մ. Ե.

(1)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱՑԻՆ

Սուրիական Խորհրդարանի Բացումը եւ Նախագահի Ընտրութիւնը

—)(o)(—

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Ցունիս 7ին բացուեցաւ Սուրիոյ նորընտիր խորհրդարանը: 68 երեսփոխաններ արդէն մէկ օր առաջ հասած էին քաղաք եւ սկսած խորհրդակցութիւններու:

Նոր խորհրդարանը ունի երեք գլխաւոր հոսանքներ, որոնք են 1) Ձախակողմեան կուսակցութիւն, ձեւ ու մարմին առած Հիւսիսային Սուրիոյ մէջ. Հալէպ եւ Անտիոք, որ կը հաշուէ 27 կազմակերպուած երեսփոխաններ եւ մէկ քանի համակիրներ. 2) Դամասկոսի մէջ կազմուած եւ Հազէմ պէյ Աթրմի նախագահութեան տակ գտնուած խումբ մը, որ թէեւ առանձին կուսակցական կազմ եւ ծրագիր չունի, բայց աւելի կառավարական կողմը կը հակի քան ազգայնականները, կը հաշուէ մօտ 20 երեսփոխաններ, Դամասկոսէն եւ շրջաններէն, 3) Ազգայնականներ, որոնք ունին 15 երեսփոխաններ: Ուժերու այս դասաւորումով է որ բացուեցաւ Խորհրդարանը եւ առաջին օրը կատարեց դիւանի ընտրութիւնը: Ժողովի նախագահ ընտրուեցաւ Զաիմաւորներու նախագահը, Սուպհի պէյ Պէրէքէթը:

Երկրորդ ժողովը տեղի ունեցաւ Ցունիս 10ին ուր պիտի ընտրուէր Հանրապետութեան նախագահը: Երեք օր չարունակ Դամասկոսը հեւ ի հեւ գրութեան մէջ էր: Բոլոր հոսանքները ինչպէս նաեւ Ֆրանսական շրջանակները աշխատանքի լծուած էին Զաիմաւորականներու պետ Սուպհի պէյ Պէրէքէթ, Դամասկոսի կառավարական կուսակցութեան պետ Հազէմ պէյ Աթրմ, եւ Ազգայնականներու պետ Հաշիմ պէյ Աթասի:

Պայքարը կը մղուէր այս երեք թեկնածուներու շուրջ, որոնցմէ Հազէմ պէյ Աթրմի կողմն էր նաեւ Ֆրանսական շրջանակներու մանաւանդ Սուրիոյ Խորհրդարանի Պ. Սօլաժեակի տրամադրութիւնը: Երեք օրուան պայքարէն յետոյ, ազգայնականները կորսնցուցած էին յաղթութեան ամէն յոյս եւ յայտարարած որ ընտրութեան պիտի չմասնակցին:

Բայց Ֆրանսական շրջանակներու աշխատութիւնով կարելի կ'ըլլայ ազգայնականները եւ Դամասկոսի կառավարական պլոքը համաձայնացնել: Երեք օրուան ընթացքին Սուպհի պէյ Պէրէքէթի ունեցած յաղթութիւնը կը մղէ Դամասկոսցիները ամէն կերպ համաձայնիլ երրորդ անձի մը վրայ, որ էր Մոհամմէտ Ալի պէյ Ապիտը եւ անոր վրայ կեդրոնացնել քուէները: Այս համաձայնութեան յաջողութեան կը նպաստէ Պ. Սօլաժեակի չանքերը: Շարաթ օր արդէն երկու թեկնածուներ եւ կողմեր միացեր էին եւ պայքարը զարձած աւելի բուռն: Ոչ ոք կրնար որոշել արդիւնքը, քանի որ ուժերու հաւասարութիւն կար:

Զաիմաւորականները Սուպհի պէյի դլխաւորութեամբ իրենք զիրենք ի վիճակի կը զգային քուէարկելու միացած երեք հոսանքներու դէմ եւ յաջողելու. եւ այդ յոյսով ալ մեկնեցան Խորհրդարան: Ընտրութիւնը կատարուեցաւ եւ տուաւ հետեւեալ արդիւնքը՝ Մոհամմէտ Ալի պէյ, թեկնածուն Դամասկոսի կառավարական կուսակցութեան եւ ազգայնականներու 36 քուէ. իսկ Սուպհի պէյ Պէրէքէթ, հիւսիսային Սուրիոյ չափաւորական կուսակցութեան թեկնածուն 32 քուէ: Այս ձեւով Մոհամմէտ Ալի պէյ հռչակուեցաւ Սուրիոյ հանրապետութեան նախագահ, որու ընտրութիւնը ընդունուեցաւ թնդանօթի հարուածներով: Կատարուած ընտրութիւնը, որ հետու կը մնայ բոլոր հոսանքներու նախատեսութենէն, ընդունուեցաւ պազարիտով: Ընտրուած նախագահը, պետական բարձր պաշտօններ վարած անձնաւորութիւն մըն է եւ հետու հոսանքներէ:

Նախագահի ընտրութիւնը իր բուռն պայքարով եկաւ հրապարակ բերել Սուրիոյ Խորհրդարանի վերջնական պատկերը եւ հոսանքներու ուժը: Իրրեւ այդպիսին չափաւորները Սուպհի պէյի նախագահութեամբ կը կազմեն Խորհրդարանի հիմքը եւ իրական ուժ ամանաւորութիւնը ընդդէմ միւս բոլոր կողմերուն: Ընտրութեան օրն իսկ ուժերու այդ դասաւորումը արդէն սկսած էր զբաղեցնել նոր նախագահը եւ հովանաւոր իշխանութիւնը, որոնք իրենց առաջին խորհրդակցութիւնները, կառավարութիւնը ընտրելու մասին, ըրին Սուպհի պէյ Պէրէքէթի հետ:

Մեզի կը մնայ սպասել կառավարութեան ընտրութեան, երմէ յետոյ խօսիլ Սուրիոյ Խորհրդարանի հոսանքներու ձգտումի եւ գործունէութեան մասին, որոնք մարմին պիտի տան այս երկրի քաղաքական եւ տնտեսական կեանքին:

ՋԱՐԵՀ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱԼՃԵՐԻԱՑԷՆ

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

(Նիւթեր պատմութեան համար)

Ժամանակին այս սիւնակներուն մէջ կրկնած ենք մեր ըմբռնումը եւ քաջալերականխօսք բսած այս նորատեղծ զաղութին համար: Բայց չէ՞ որ Հայ ենք, չէ՞ որ արեւելեան հիւանդութիւն մը ունինք մեր մէջը, զոր կը վարանինք թօթափել մեր վրայէն:

Այո՛, «նիւթեր պատմութեան համար», որպէսզի զի վաղուան պատմաբանը վերլուծէ, ցուցադրէ եւ դուցէ չարիքին բուն ակը մատքէ... որովհետեւ մեզի համար, մեր գոյութեան պլխաւոր միակ կէտը այս մատքատգծումն է: Մեր նորերուն մեծ բաղձանքն է տեսնել այդ նշդրակին հարուածը: Մենք հաւատալով այս բարոյական յաղթանակին, պիտի ուզէինք որ մեր բարեկամները պակաս չմարզմանէին այս օրուցաւ տողերը, որովհետեւ մեզ հետաքրքրող գործն է միայն, արդիւնաւոր աշխատանքը, եւ պիտի աշխատինք որ այդ աշխատանքը ի չայտ գայ բոլորին ալակցութեամբ:

Այս համերաշխութիւնը ընդհանուր ուղղիծը պէտք է բլլայ ներկայ ազգային եւ քաղաքական զործունէութեանդ: Հետամուտ բլլալով այդ ուղղութեան, արդեօ՞ք պիտի կրնայինք հասկնալ իրար, այն տարբերու հետ որոնք աւելորդ կը նկատեն այս բոլորը պատճառաբանելով թէ՝

Ա.— Մեր գաղութը փոքր է, ազգային որ եւ է աշխատանքի պէտք չունի...

Բ.— Իբր թէ մեր հատաքակատութիւնով տեղացի ժողովուրդին եւ կառավարութեան առջեւ անբարձալի կը նկատինք... եւ կը գտնեն ինատակար սպահանդէսի մը ծախսակատարութիւնը...

Գ.— Ի՞նչ որ ալ ընենք պարապ է, չարժէր, մինչեւ հիմա ինչ ըրինք եւ ասկէ վերջն ալ ըլլալիքնիս ի՞նչ է...

Դ.— Զգեցէ՛ք որ ամէն մարդ իր ուզած ձեւով սիրէ իր ազգը. ապրուստի խնդիր է... ուտէ խմէ քէֆին նայի...

Ահա մենք հոս է որ իրարմէ կը բաժնուինք: կ'ընդվզինք այս բարբարոսացած մտայնութեան դէմ եւ կը պայքարինք օր մը յաղթելու հաւատքով:

Մեզի համար կենսականը ազգային ոգին, անոր պահպանումը անհատէն մինչեւ հատաքակատութիւնը: եւ այս պիտակցութեամբ Պլիտալի Ազգային Մխիթեան ընդհանուր ժողովէն ընտրուած յանձնախումբը ուրախ Ալբիւեան սպատօնը ամսոյս 11ի շաբաթ իրիկունը: «Տէ գ'Ամի Ռեխնի»ի սրահին մէջ: Ժամանակին խոնարհ ու պիտակից տարրը եկած էր իր յարգանքի տուրքը տալու, եւ կարօտակէզ շունչով մը լեցնելու ընդարձակ սրահը:

Խորհրդաւոր լռութեան մէջ, բեմէն վարագոյրը կը բացուի, ցոյց տալով կոթող մը՝ պլպլուն մոմերու լոյսով:

Ճակատը «յարգանք քեզ նահատակ ժողովուրդ» սեւի վրայ նահատակ մտաւորականներու նկարները կը շողշողան, իսկ ասոնցմէնդէպ աւելի փոքրիկները ազօթքի կեցած կոթողի շուրջը ուխտ կը կատարեն չմոռնալու եւ վերապրելու անոնց վրիժառու ուխտով, մինչ խորէն Օր. Մաուէն կ'երդէր...

«Տէ՛ր, ողորմեա, տէ՛ր, ողորմեա,
«Ցուր աշխարհիս խաղաղութիւն
«Ազգիս Հայոց ազատութիւն...

Բացման խօսքը բրաւ Պ. Դևեռնդ Ալակէօզեան, հայրենաշունչ ոճով մը բացատրեց սպատօնին իմաստը, շեշտեց կարեւորութիւնը մեր ազգային տօներու ու ներկաները հրաւիրեց ժէկ վայրկեան լռութեամբ յարգելու անոնց յիշատակը որոնք ամէն բանէ առաջ ինկան հայրենիքի ազատութեան համար:

Ակնկալել նորութիւն մըն էին փոքրիկներու խմբերգները: Մէջ ընդ մէջ երգեցին «Թէ հայրենեաց», «Հայ ապրինք» եւ «Մեր արիւնը»: Արտասանեցին Տիկ. Դազանճեան, Օր. Արզումանեան Քալաերանքի արժանի էր Օր. Մաուէն Այվատեան իր ժեներգներով որ ներկաները ապրեցուց յոյզով, կարօտով:

Յետոյ բեմ ելաւ Պ. Ա. որ երկարօրէն խօսեցաւ սպատօնի արժէքին ու մեր պարտականութիւններու ծանրութեան վրայ:

Փոքրիկ զպրաբ մը վերջ, վարագոյրը բացուեցաւ նոր տեսարանով մը,— Կոմիտը զարդարուած հայկական եռագոյն երիզներով: Օր. Արզումանեան երգեց մահերգ մը, որէ վերջ, յաջող արտասանութիւն մը ըրաւ Օր. Մաուէն, ու Արիմեան Եղուարդ երգեց «Հայաստան», փոքրիկներ Պետիկեան «Յաղաղութեան յոցո», Ստեփանեան «Հէյ ճան հարենիք», Սարաֆեան «Հայ եմ ես»: Ասոնցմէ զատ ամէնէն յուզիչն ու հանդատուղներն էին երկու փոքրիկ ներու գոգորիկ խրատականները:

Օր. Մաուէնի «Ամենայն սուրբ»էն վերջ որը Ա. Դազարեան բրաւ փակման խօսքը:

ԱՆՇԷՆ ՈՐԲՈՒԿ

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԲՐՔԱԿԱՆ ՊԻՒՏՃԷԻՆ ՔՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱԶԳ. ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

— :-: —

Ազգ. Մեծ ժողովը Ցունիս 20ին գումարուեցաւ Քեադիմ վարչապետութեան տակ: Օրակարգին մէջ կար պիւտճէի վիճաբանութիւնը զոր չատ ուշարանալու համար նախազահը առաջարկեց որ ամէն օր նիստ գումարէ ժողովը:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱՒԱՐԻՆ ՅԱՋՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Առաջին անգամ խօսք առաւ ելմտական գործավարը որ պարզեց 1932ի պիւտճէին ինչ պայմաններու տակ պատրաստուիլը եւ թէ ինչպէս անցուած էր 1931ին: Բազդատեց 1931ի պահանջները անցեալ տարիներու հետ: Գործավարը բաւ թէ 1932ի պիւտճէն ալ 1931ին նման բնականոն տարուան մը մէջ չէ պատրաստուած: «1931 տարւոյ Մայիսին մէջ մտած էինք 14,750 հազար ոսկի պարտքով: Ասոր 8,400 հազարը պիւտճէի առանձին բաժնին մէջ կը դանուէր: 14,750,000 պարտքինդմ 485,000 ոսկի պատրաստ կար, որով Ցունիս 1ին մտանք 931էն մնացած 10,000,000 ոսկի պարտքով»: Ելմտական գործավարը յետոյ բաւ որ մինչեւ Մայիս 30, 161,000 գանձում եղած է, 196,000,000 ոսկի ծախուց պիւտճէին համաձայն հաստատից մէջ 33,500,000 ոսկւոյ նուազումի տարբերութիւն մը տեսնուած է բայց ասոր փոխարէն 932 տարւոյն մէջ մտցուած է 10,000,000 պարտքով: Անցեալ հինգ ամիսներու մէջ հանոյթներ բնականոն ձեւով գանձուած են, 6րդ ամսուն մէջ կացութիւնը փոխուելով կառավարութիւնը պարտաւորուած է կարգ մը ռըճումներ ձեռք առնել, չատ խնայողութիւններ եղած են, կենսական ծախքերը չարունակաբերով, յետագային ծախքերը եւս թողուած են: Այս կերպով 33,500,000 ոսկւոյ բացին 23½ միլիոն ոսկին խնայողութիւն է եւ նոր տարւոյ փոխանցուած է միայն 10 միլիոն պարտք: Ջեռք առնուած միջոցներու ջնարհիւ վճարումները եւ յանձնառութիւնները կանոնաւոր կերպով կը կատարուին:

ԳԱՆՁԻՆ ՊԱՐՏՔԵՐը ԻՆՁՈՒՐ ԱՒԵԼՑՈՒԱԾ ԵՆ

Ելմտական գործավարը յետոյ Հանրային Պարտքի պիւտճէին անցաւ: Անցեալ տարի այս պիւտճէին որքերու եւ այլերներու թոշակներուն հետ 30 միլիոն 500,000 ոսկի էր: Այս տարի այս քանակութիւնը յանգած է 49 միլիոն ոսկիի: Այս յաւելման պատճառուած են, Ազգ. պաշտպանութեան եւ Հանր. չինութեանց նախապէս ուղեցած յանձնառութիւններուն համար որոնք փոխանցուած են Հանր. Պարտուց պիւտճէին: Գործավարը յետոյ խօսեցաւ կառավարութեան՝ ժողովուրդին ունեցած պարտքերուն վրայ: Ըսաւ որ անկախ կառավարութեան պարտքերէն 10 միլիոն ոսկի ինկած է Ազգ. Հիմնարկութեանց վրայ, որոնք ունին իրենց առանձին պիւտճէները: Ասոնց մէջ ամենէն մեծ պարտքը Ազգ. Հիւանդանոցինն է որ 3 միլիոն ոսկի կը հասնի: Ասոնց ալ ներկայ տարի 1 միլիոն ոսկի կը վճարու

ԲՈՎԱՅԻ ՀՍՅՐԱՆԻ

(Վ. Կ.)

Գ. ՄԱՍ

— Ինչ կիսա՞յ ձեզ պետք, տատիկ, — հարցրեց Ալեն, երբ իջավ ավտոբուսից և ձեռքը տվեց տատիկին, որ ծանր քայլերով էր գալիս ետևից:

— Ոչինչ, բալիկս, ոչինչ, ինչ որ կա տանը, կա: Ես ուզում եմ միայն տեսնել, թե ինչպես է ապրում իմ թոռնիկը, որ ինձ համար այդքան թանկ է:

Ալենը, նկատելով տատիկի հոգնածությունը, ուզեց նրան տանել ձեռքից, բայց նա չհամաձայնվեց:

— Ես ինքս կտանեմ, ինչ որ կա, — ասաց նա և ուղղվեց դեպի տունը, որ գտնվում էր ճանապարհի ձախ կողմում:

Ալենը ուրախ էր, որ տատիկը եկել է իր մոտ, և ամբողջ ճանապարհին նրան պատմում էր տան, հարևանների և ընկերների մասին:

— Ես ունեմ մի շատ լավ ընկեր, որի անունը Ռուբեն է, — ասում էր նա տատիկին: — Նա ինձ շատ է սիրում, և ես էլ նրան շատ եմ սիրում: Նա ինձ հետ միասին է գնում դպրոց, և միասին էլ տուն ենք գալիս:

— Ինչ լավ է, որ դու ունես այդպիսի ընկեր, — ասաց տատիկը: — Ես ուզում եմ տեսնել նրան:

— Նա՛, պետիսկի ոչն ի նի՛ս... — ասաց Ալենը, ծիծաղելով:

— Ինչո՞ւ...

— Նա ոչ մի բան չունի, որ ինձ հետ համեմատվի... Նա ամենաաղքատ տղան է մեր դասարանում... Նա ոչ մի խաղալիք չունի, ոչ էլ հագուստ... Նա միայն մի զույգ կոշիկ ունի, որ ամբողջ ձմեռը հագնում է, և մի վերարկու, որ նրան մորից է մնացել... Նա ինձ համար ամենաթանկ ընկերն է, որովհետև նա ինձ շատ է սիրում...

Տատիկը լսում էր Ալենի խոսքերը և ուրախանում, որ նրա թոռնիկը այդքան լավ է սովորում և այդքան լավ ընկերներ ունի:

Ալենը տատիկին տարավ իր սենյակը, որ գտնվում էր տան երկրորդ հարկում, և ցույց տվեց նրան իր խաղալիքները, գրքերը, նկարները, որոնք նա ինքն էր նկարել, և ամեն ինչ, որ ուներ:

Տատիկը ուշադրությամբ լսում էր Ալենի պատմությունները և ամեն ինչ նայում, որ նա ցույց էր տալիս:

— Ես ուզում եմ տեսնել նաև քո ընկերոջ տունը, — ասաց տատիկը, երբ Ալենը վերջացրեց իր պատմությունները:

— Ինչո՞ւ չէ, տատիկ ջան, կգնանք, — պատասխանեց Ալենը: — Ռուբենի տունը մեր տան մոտ է, ընդամենը երկու փողոց հեռու:

Ալենը տատիկին տարավ Ռուբենի տունը, որ իրոք մոտ էր նրանց տանը: Ռուբենի տունը մի փոքրիկ, հին տուն էր, որ ուներ միայն երկու սենյակ:

Ռուբենի մայրը, որ լվացարար էր աշխատում, տանը չէր, և Ռուբենը միայնակ էր տանը:

Ալենը տատիկին ներկայացրեց Ռուբենին, և նրանք ծանոթացան:

Ռուբենը ամաչկոտ տղա էր, և նա ամաչում էր Ալենի տատիկի առաջ:

Ալենը տատիկին ցույց տվեց Ռուբենի տունը, նրա սենյակը, խաղալիքները, գրքերը, նկարները, որոնք Ռուբենը ինքն էր նկարել, և ամեն ինչ, որ ուներ Ռուբենը:

Տատիկը ուշադրությամբ լսում էր Ալենի խոսքերը և ուրախանում, որ նրա թոռնիկը այդքան լավ ընկերներ ունի:

— Ես ուզում եմ, որ դու հաճախ գաս մեր տուն, Ռուբեն, — ասաց տատիկը: — Ես ուզում եմ ավելի լավ ճանաչել քեզ:

Ռուբենը ամաչկոտ ժպտաց և խոստացավ, որ կգա:

Ալենը տատիկին տարավ իր սենյակը, որ գտնվում էր տան երկրորդ հարկում, և ցույց տվեց նրան իր խաղալիքները, գրքերը, նկարները, որոնք նա ինքն էր նկարել, և ամեն ինչ, որ ուներ:

Տատիկը ուշադրությամբ լսում էր Ալենի պատմությունները և ամեն ինչ նայում, որ նա ցույց էր տալիս:

— Ինչ լավ է, որ դու ունես այդպիսի ընկեր, — ասաց տատիկը: — Ես ուզում եմ տեսնել նրան:

— Նա՛, պետիսկի ոչն ի նի՛ս... — ասաց Ալենը, ծիծաղելով:

— Ինչո՞ւ...

— Նա ոչ մի բան չունի, որ ինձ հետ համեմատվի... Նա ամենաաղքատ տղան է մեր դասարանում... Նա ոչ մի խաղալիք չունի, ոչ էլ հագուստ... Նա միայն մի զույգ կոշիկ ունի, որ ամբողջ ձմեռը հագնում է, և մի վերարկու, որ նրան մորից է մնացել... Նա ինձ համար ամենաթանկ ընկերն է, որովհետև նա ինձ շատ է սիրում, և ես էլ նրան շատ եմ սիրում:

Տատիկը լսում էր Ալենի խոսքերը և ուրախանում, որ նրա թոռնիկը այդքան լավ է սովորում և այդքան լավ ընկերներ ունի

Իտալիա մեծ փաստը կուտայ իր անշահախնդրութեան: Ան մտահոգութիւնը չունի դրամագլուխներ փրկելու, քանի որ շատ քիչ դրամագլուխ մտցուցած է Գերմանիա: Ընդհակառակն, կը հրաժարի վճարումներէ, երբ արդէն շատ անյապաստ պայմաններ վիճակուած են իրեն: Գերմանական հատուցումներէ իր բաժինը շատ վար կը մնայ միւս պետութեանց բաժիններէն: Արեւելեան հատուցումներու գլուխէն խոստացուած առաջին մասը՝ վերածուեցաւ Հունգարիոյ եւ Աւստրիոյ օգնութեան գործողութիւններուն:

3) Ջնջումը պէտք է արմատական ըլլայ եւ հաւասարապէս կիրարկելի բոլոր ազգերուն:

4) Հատուցումներու կարգադրութիւնը սերտօրէն կապուած է պատերազմական պարտքերու ջնջման: Իտալիա միշտ պաշտպանած է պարտքերու եւ հատուցումներու կապակցութեան տեսակէտը: Այսու հանդերձ, եւրոպական ազգերուն կը պատկանի տալ բոլի օրինակը՝ վերջնապէս լօգանի մէջ կարգադրելով եւրոպական հարցերը:

5) Պատերազմի ելմտական պարտադրութեանց — պարտքեր եւ հատուցումներ — ջնջումը՝ պայմաններէն մէկն է Եւրոպայի վերականգնումին: Տնտեսական եւ ելմտական վերականգնումը առէնէն առաջ ենթադրել կուտայ դրամներու ամրացումը: Դրամական ամէն օժանդակութիւն որ կը կատարուի դրամի ամրացումէն առաջ, պիտի ծառայէ աւելի երկարելու տագնապը: Դրամական կացութիւնը պէտք է կարգադրուի կեդրոնական դրամատուներու օժանդակութեամբ, պետութեանց երաշխաւորումով եւ Միջազգային դրամատան գործակցութեամբ:

6) Տնտեսական տեսակէտով, Իտալիա համամիտ է որ մաքսային պատնէշները նուազին, բոլորովին վերնան ներածումներու չափացոյցները եւ բոլոր այն միջոցները՝ որոնք կը վնասեն փոխանակութեանց ազատութեան:

Գերմանիոյ ներքին կացութիւնը

Պերլինի զանազան թաղերուն մէջ, հիթլերեանները կը չարունակեն գրգռութիւններ սերմանել ազատօրէն, իբր հետեւանք՝ մարտական խումբերու վերակազմութիւնը արտօնող հրամանագրերուն: Ամէն օր, մանաւանդ գիշերները՝ խմբովին կ'երթան թաղէ թաղ փնտռելու հակառակորդ մը: Շաբաթ օր, Պերլինի տարբերակեալ կառավարութեան մէջ՝ հիթլերեանները անխնայ խոշտանգեցին Հրեաները: Այնպէս որ միայն անցեալ շաբթուան ընթացքին, հիթլերեան գրգռութեանց ու կռիւներու հետեւանքով, Գերմանիա կը համբէ մօտ 300 սպանեալ եւ 400 վիրաւոր:

Հանրապետական կուսակցութիւնները՝ այս կացութեան հանդէպ՝ բուռն բողոք կը բարձրացնեն: Ընկերվարականները կոչ ուղղեցին մարաջախտ Հինդենպուրկին, յիշեցնելով որ ներքին նախարարին ուղղուած նամակով մը՝ նոյն օրն իսկ որ մարտական խումբերու վերակազմութեան արտօնագիրը կը տարբերէր, կը յայտնէր թէ հրամանագիրը եռ կ'առնէ ի հարկին, եթէ խռովութիւններ ծագին:

Պավիերայի դժկամակութիւնը հանդէպ հիթլերեաններու նահանջի մասնած ըլլալ կը թուի կեդրոնի կառավարութիւնը որ նոր հրամանագրով մը կը ճշդէ կուսակցութեանց դիրքը: Արտօնելով միկտեղ որ քաղաքական կազմակերպութիւնները ցոյցեր կատարեն եւ անոնց անդամները համազգեստ կրեն, իրաւունք կուտայ դերման պետութեանց, որ ի հարկին արգիլեն այդ ցոյցերը, եթէ վտանգ մը սպառնան:

Ա Ն Ա Պ Ա Տ Ի Ն Մ Է Ջ

Ֆրանսացի օդաւարդներ դրկուած էին փնտռելու չորս ֆրանսացի սպաները՝ որոնք Դամասկոսէն մեկներ էին Պաղտատ երթալու համար: Բայց կորսուած ըլլալ կը կարծուէին: Օդաւարդները գտան ինքնաշարժը որ ծառայեր էր անոնց ճամբորդութեան· ինքնաշարժէն բիչ անդին գտնուեցան սպաներէն մէկուն դիակը եւ թուղթի կտոր մը՝ որուն վրայ գրուած էր· — «Ծարաւէն կը մեռնիմ»:

Բացուած է

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ուր կը գտնէք ամէն տեսակի ընտիր եւ մաքուր ապրանքներ,
ՄԵՆԱՔԱՆԱԿԻ ԳՆՈՎ ՓՈՓՐԱՔՈՂԱԿ·
Ապսպրանքներ կ'ընդունինք ամէն տեղէ· Կանոնաւոր յանձնում·
63bis Ave. Carnot-CACHAN (Seine).

Պուա Քողոնի մէջ «Յառաջ» կը ծախուի
Պ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ *տճառարանին մէջ*
CAFÉ ARARAT
345 Ave. Argenteuil, Bois-Colombes

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Միթիւալիթէի սրահին մէջ· Շարունակութիւն օրակարգի: Պարտաւորիչ ներկայութիւն·

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԻ կոմիտէն այս շաբաթ իրիկուն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ արուարձանի եւ քաղաքի բոլոր ընկերները, Քրիստափոր, Ռոստոմ, Իշխան, Այբիւր Տերոք, Վռամեան, Ալինուճի, Համազասպ, ընկ. Կարօ, Զաւարեան, վըէժ եւ Աւտօ ենթակոմիտէներն ու խումբերը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն· թիստ կարեւոր օրակարգ· Շաւաթատեղին նամակով կը տեղեկացուի վարչութիւններուն:

ԼԻՈՆԻ կայծակ խումբի ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրազարանի սրահը·

ԼԻՈՆԻ Կուկունեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրազարանի սրահը, 242 բիս Տիւքզէլէն· կարեւոր օրակարգ· Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է·

ՄԱՐՍԷՅԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 63 բիս տը լա Ռէփիւպլիք սրահին մէջ·

ՎԻԼՆԻ կոմիտէն իր շրջանի բոլոր խումբերու՝ Քրիստափոր, Ապառաժ եւ Ռոստոմի ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս կիրակի ժամը 2ին, Խաժակ Ակումբին մէջ· կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է·

ԼԻՈՆԻ Մարզպետ խումբի բոլոր ընկերները, խիստ կարեւոր խնդրի մը համար ժողովի կը հրաւիրուին, այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրազարանի սրահը· 240 բիս Տիւկէքլէն· կարեւոր օրակարգ· Ընկերներէ կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ ճիշդ ժամանակին·

Ներկայացում-պարահանդէս

ՄԱՅԻՍ 28Ի ԱՌԹԻԻ ԻՍԿԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՀԱՅ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
Սալ Լիւսիէնի մէջ, 13 Rue d'Issy, Պիյանքուրի
կը նախագահէ՝ ընկ· Ա· ԽԱՏԻՍԵԱՆ
գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, ընտիր ճաշ·
կը ներկայացուի՝ «ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ»
Մուտքը 5 ֆրանք

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԽԱՆԱՍՕՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՒ

Կազմակերպուած Շաւիլի Արդութեան խումբի կողմէ, 24 Յուլիս կիրակի օր· Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը·

Պուլվար Ossoի մանկապարտէզի հանդէսը

Փոխադրէ՛ք ներկայ գտնուիլ Տիկին Մարի Սմաճեանի Պուլվար Ossoի (Մարսէյլ) «Հայ փեթակ» մանկապարտէզի ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍԻՆ·
Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 84 բիս Շաբ, Սալօն Շաբթի մէջ·
Կը նախագահէ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՔԵԱՆ
70—80 կայտառ Հայորդիներ բեմի վրայ
Ձեր ներկայութեամբ քաջալերեցէք վաղուան սերունդը

Թիթեռնիկներու եւ շուշաններու պարը ձեզի պիտի տայ դրախտային տեսարան մը: Փութացէ՛ք ծափահարելու «Հայ փեթակ»ի սիրուն մեղուները:
Գ ի ն ե ր ը՝ Ժ ո ղ ո վ ր դ ա կ ա ն·

Պ. Նշան Ալէքճեան, Տէր եւ Տիկ. Հայկակ Մատթէոսեան եւ զաւակները, Օր. Ասրինէ Ալէքճեան գաւօք սրտի կը ծանուցանեն իրենց կնոջ, մօր եւ զոքանչին՝

ՏԻԿԻՆ ԷՕԺԷՆԻ ԱԼԶԸՃԵԱՆԻ

կանխալի ժամը, որ տեղի ունեցաւ 27 Յունիս երկուշաբթի օր, յետ երկարատեւ եւ տաժանակիր հիւանդութեան·

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ այսօր Շորեքշաբթի առաւօտ, ժամը 11ին եւ հանգուցեալին մարմինը իր բնակարանէն (55 rue Félix Faure, Enghien) պիտի փոխադրուի տեղւոյն դերեզմանատունը·

ԾԱՆՕԹ·— Մասնաւոր մաիագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— *Կը փնտռեմ Ամասիոյ Հաճի դիւղէն հայրս՝ Նշան Տէր-Իրմէհնճեան՝ որ 1923ին կը գտնուէր Պոլիս, նախքան կը փնտռեմ եղբայրս՝ Սիմոն Տէր-Իրմէհնճեան, որ 1913ին կը ծառայէր Էրզրում, Թրքական բանակին մէջ սպայի պաշտօնով: Իրենց, մահին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը, Արխուղոմ Տէր-Իրմէհնճեանի, 14 rue de la Soul, Marseille.*

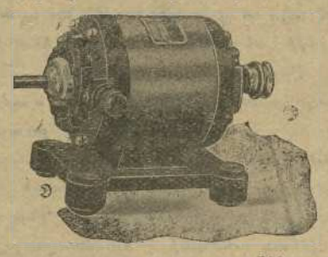
— *Կը փնտռուին Մարաշցի Յակոբ եւ Նաթան Ճէնանեաններ, որոնք կը գտնուէին Մարսէյլ: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝* Garabedian Markarի, 9 rue Berthelot, Fontaines sur Saône, (Rhône).

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Տէսիճի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին Միութեան հաւաքավայրին մէջ: Կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ անդամ երիտասարդները: Կարեւոր օրակարգ (ազիմպիական մարզահանդէսի պատրաստութիւն)

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուս. Միութեան ամավերջի թէյասեղանը՝ կազմակերպուած ի պատիւ այս տարուան շրջանաւարտ հայ ուսանողներուն, վաղը Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 4.30ին Հայ Ուսանողական տան մէջ, 39 Bld. Jourdan, Paris (14)·

Կարի յատուկ մօրհորներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բլօսեան 390 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք
Աժան եւ ֆաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը·

HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)
Կ'ընդունինք Շորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3-5:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՆՐԱՆԱՆՕԹ ՓԱՍՏԱԲԱՆ-ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄՄԹԷԼ)
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր
փոդոցի արկածներու *մահագիտութիւն-լաւագոյն պայմաններ*
հասցէ՝ 277 Rue Faubourg Saint-Antoine, 277 Paris XI
Métro Nation *կամ* Reuilly-Diderot
Թրամուէյ 3, 4, 6, 11 եւ 114· Օթօպիւս BA, AZ *եւ* BT
Կ'ընդունի՝ առաւօտեան ժամը 9.30էն 10.30 իրիկուան 2—3 եւ 7էն 8.30 (Գ. յարկ, ձախ դուռ)

Հայրենակիցներու ուշադրութեան
Սալթաններու Սալթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ· Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ՄԱՆՕԹ ԴԵՐՁԱԿ
Նուպար Ամիրխանեան
Րիւ Սօլնիէէն փոխադրուած է 171 Ave. de Clichy, Paris (17), Métro Brochant: Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ· Աժան եւ բնտիր կերպասներ· Ա. Ֆասօն ալ կը կարէ·

Ձեր փնտռած գիրքերը

ԹԷՕՖԱՆՕ Տեղւոյն՝ Բօլ Տիմիթրեսքոյէօ (Բիւքրէշտի հայազգի կայսր Յովհ. Զմիւռնի է այս վէպին գլխաւոր հերոսը եւ թէօֆանօ կայսրուհին իր անձային արկածախնդրութիւններով: Կը կարդացուի հետ է հետ): Գինն 25 ֆրանք:

ՎԱԼԱՆԹԻՆ. Ֆրանսացի նշանաւոր հեղինակ Ժօրժ Սանի սիրային ամէնէն գեղեցիկ վէպը: Գինն 20 ֆրանք:

ՄԵՆԹ ԵՒ ՋԱԼԱԼԱԴԻՆ. Բաֆֆիի: 25 ֆրանք:

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐ. Քրիս. Մի քանի էջերէն միակ հրատարակութիւնը, Բ. տպագրութիւն: Գինն 10 ֆրանք:

ԱՆԱՀԱՏԱԿԱՆ. քանաստեղծ. գրեց Սամվանի: Գինն 8 ֆրանք:

ՏԱՒԻՒ ԵՒՈՂԱՆ գրեց Գէորգ Կանաչեանց: Բանաստեղծութենից գեղեցիկ հատոր մը, գեղարուեստական տպագրութիւն, պարզանկարուած *Մ. Քէպենճեանէ*, գինն 20 ֆրանք:

Առանալու համար գիմել «Յառաջի» խմբագրատունը՝ Լէւոն Գեւոնեանի 17, rue Damesme, Paris (13).

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ վարժ եւ կնաս. վարժ կարուհիներ *քոնֆէքսիոնի համար: Դիմել Տիկ. Պարոնվարգեանի,* Maison Adrine, *16* rue de Cotte, *մէթրօ* Ledru Rollin.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժնեւր. ջիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Բ Ո Ռ

(Վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է· ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ· Լ· ՇԱՆԹ

Բայց վա՛յ թէ յանկարծ դպայ կոմիտէի սիրական հոգեւորականներին ու եկեղեցւոյ պաշտօնեաներին, այն ժամանակ «ճշմարտութիւնը դառնում է մի չուն, որ պէտք է ծեծել ու իր որբը քշել»: Մաղրածուն իրաւունք ուներ· իսկ ես պատրաստ եմ ամէն բան լինելու, բայց ոչ ծաղրածու: Ի հարկէ, պէտք է հպատակեմ կոմիտէի վճռին, բայց մտածում եմ որ նա ի զուր աչ ու ձախ է ձգում աչքերը ու չի տեսնում իր դէմուդէմը գե-վեր-ապայծառ Մ-Մոն-տան-Նէլլիին:

— Մօնտանէլլի՞· — հարցրեց Ջեմմա: — Ես ձեզ չեմ հասկանում· դուք խօսում էք Բրիսիգելլի եպիսկոպոսի՞ մասին:

— Այո՛, նոր պապը նրան կարդինալ է չինել: Հէնց դրա մասին է ա՛յ, նամակ եմ ստացել: Ուզո՞ւմ էք լսէք, թէ ինչ են գրում: Նամակի հեղինակը իմ մի բարեկամս է, կենում է սահմանից դէնը:

—Պապական նահանգի՞ սահմանից:

— Այո՛: Ահա ինչ է գրում:

Վերցրեց նամակը, որ Ջեմմայի ներս մտնելու ժամանակ ձեռքին էր բռնած, եւ սկսեց բարձր կարդալու խիստ կակազելով·

— Դ-դուք չ-չուտով բաղդ պ-պէտք է ունենաք տեսնելու մ-մեր ամենավատ թ-թշնամիներից մէկին, Բ-բրիսիգելլի եպիսկոպոսին···

Բոլոր կանգ առաւ, սպասեց մի վայրկեան եւ յետոյ սկսեց նորից կարդալու սառած դանդաղ, բաւական ձիգ տալով, բայց առանց կակազելու:

«Մի ամսից մտադիր է նա անցնելու Թոսկանա մտքերը հանդստացնելու համար, նախ քարոզելու է Ֆլորենցայում, ուր կը մնայ երեք շաբաթ, յետոյ կ'այցելէ Սիէնա ու Պիզա, եւ կը դառնայ Ռոմանիա Պիստոյի վրայով: Նա բացարձակ մխացել է եկեղեցու ազատական կուսակցութեան· պապի ու կարդինալ Ֆեռրէտիի լաւագոյն բարեկամն է: Գրիգոր պապի ժամանակ պատւի չէր, հեռու էին պահում, Ապենինների ինչ որ մի փոքրիկ անկիւնում··· Այժմ յանկարծ առաջ անցաւ: Անչուշտ նա էլ նոյն խաղալիքն է ճիզուիտների ձեռքում, ինչպէս Իտալիայի բոլոր սանիֆէտոները: Նրա այս պաշտօնն էլ ճիզուիտների սարքած բանն է: Ամենախելացն քարդինէներից մէկն է, ու այդ տեսակէտից Լամբրուսխինի չափ վտանգաւոր: Իր նպատակն է տաք պահել ժողովրդի զէպ ի նոր պապը ունեցած ոգեւորութիւնը, նա ուզում է իր վրայ դրաւել ընդհանուրի ուշադրութիւնը, մինչեւ որ մեծ դուքսը սատարդի այն ծրագիրը, որ ճիզուիտները պատրաստում են նրան առաջարկելու: Իսկ թէ ինչումն է կայանում ծրագիրը՝ համառել չի կարողացայ»: Յետոյ էլ, ա՛յ, ինչ է ասած աւելի ցած: «Արդեօք Մօնտանէլլին հասկանում է թէ ինչ նպատակով են նրան Թոսկանա ուղարկում, թէ՞ ճիզուիտների ձեռքը դարձել է մի կոյր գործիք՝ պարզել չեմ կարող: Նա կամ մի բացառիկ խելացի սրիկայ է, կամ մի ահագին աւանակ: Տարօրինակ է միայն, որ ոչ կաշառք է վերցնում, ոչ էլ սիրեկան է պահում, ինչքան որ ես հետեւել կարողացայ· այդ տեսակէտից սա իմ հանդիպած առաջին օրինակն է:

Նամակը ցած դրաւ ու մնաց խոսակցի դէմքին· անտարակոյս սպասում էր, որ նա մի բան կասի:

— Համոզո՞ւած էք, որ ասոյդ են այդ բոլորը, ինչ որ ձեզ տեղեկացնում են· — հարցրեց Ջեմմա մի վայրկեան յետոյ:

— Մ – Մօնտանէլլիի մասնաւոր կեանքի մանրութեա՞ն մասին· ո՛չ, բայց դուք տեսնում էք, որ իմ թղթակիցս ինքն էլ բոլորովին վստահ չէ· ասում է որքան որ հետեւել կարողացայ:

— Ես այդ չեմ ասում, — ասաց կինը սառն, — այլ ինչ որ գրում է նրա պաշտօնի մասին:

— Այդպէս ես բոլորովին կարող եմ վստահանալ իր խօսքերին: Գրողը իմ հին բարեկամս է, 43 թէի ընկերներից մէկը եւ իր դիրքովը հնար ունի ասոյդ տեղեկութիւններ հաւաքելու:

«Վատիկանի մի որ եւ է պաշտօնեայ»· մտածեց Ջեմմա:

— Ուրեմն, այ, ի՞նչ տեսակի կապեր էք ունեցել: Աւելի՛ք, ես այդպիսի մի բան ենթադրում էի:

— Այո՛, մի վստահանքի նամակ է սա· — կրկնեց Բոռա: — Եւ լմբռնում էք, որ այս տեղեկութիւնները պէտք է միայն կոմիտէի անդամներին յայտնի լինեն:

— Հասկանալի է ինքնին: Իսկ այժմ դառնանք պանֆիլէտին· կարո՞ղ եմ ասել կոմիտէին, որ դուք համաձայն էք մի քանի փոփոխութիւններ մտցնելու ու տեղ – տեղ մեղմացնելու թէ՞···

— Ձէ՞ք կարծում, տիկին, որ այդ փոփոխութիւնները ոչ միայն մեղմացնեն թօնի խստութիւնը, այլ եւ վնասեն «գրական երկի» դեղեցկութիւնը:

— Դուք հիմա իմ անձնական կարծիքս էք հարցնում, իսկ ես եկած եմ այստեղ ձեզ յայտնելու ամբողջ կոմիտէի կարծիքը:

— Ուզում էք ասել, որ դ-դուք համաձայն էք կոմիտէի հետ: — Նամակը դրաւ դրպանը, քիչ առաջ հակուեց եւ նայեց խոսակցին մի լրւած, կէնտրոնացած ուշադրութեամբ, որ բոլորովին փոխում էր նրա դէմքի բնաւորութիւնը: — Դուք էլ կարծում էք, որ···

— Ուզում էք իմ անձնական կարծի՞քս իմանաք: Ես համակարծիք եմ մեծամասնութեանը երկու կէտով: Ես ձեր պանֆիլէտը բնաւ չեմ ընդունում իբրեւ մի յաւ դրական երկ, բայց նաեւ իբրեւ մի յաւ դրական երկ, բայց համարում եմ իր խիստ ու քաղաքական տեսակէտից էլ խիստ օգտակար:

— Դուք ասում էք···

— Ես բոլորովին համաձայն եմ ձեզ, մխրճիները ճամբից հանելն Իտալիան· բոլոր այս ուրախութիւններն ու բերկրանքը նրան սոսկալի դունդն են քաշելու· եւ ես խորապէս կ'ուրախանայի, եթէ մէկը եթէր ու ասէր այդ բոլորը բաց ու համաձայն· Թող նոյն իսկ վիրաւորէինք մի քիչ ու մեր մի քանի կուսակիցները քօղ լքէին մեզ: Բայց իրրեւ կոմիտէի անդամ, որի մեծամասնութիւնը այլ կարծիքի է, ես իմ անձնական կարծիքս վրայ պնդել չեմ կարող:

(Շար·)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխկերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ՅՈՒՆԻՍ 1932
30 JUIN 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1919 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԷԿ ՊԱՏՐԱՆՔԷՆ ՄԻՒՍԸ

Շատակ է ըսել թէ Մեծ Պատերազմը կը տեւէ դեռ՝ դէմք ու կերպարանք փոխած, առանց սպանդի ու վայրենական սիրտգոհութիւններու ցուցադրութեան: Բայց տասնեակ տարի յետոյ, նոյնիսկ բազմութիւնները կը չարունակեն դեռ տուայտիլ այսօրուան եւ վաղուան մտահոգութիւններով:

Տառապանքը, այսօր, աւելի ընդհանուր է, աւելի խոր ու դառն՝ երկար տարիներու ամուլ սպասումներէն յետոյ: Տեւական ամուլ խաղաղութեան, համեստ ու բարգաւաճ կեանքի երազը՝ հետ է դեռ իր խոստումներու իրականացումը աւետելէ:

Ու միջազգային մեծ ժողովները որ իրարու կը յաջորդեն վարպետ բեմադրութեան մը կանոնաւորութեամբ, հեղնանքի քրքիջներ չե՞ն՝ արձակուած համատարած դառնութեան դէմ:

Բայց իրօք, ո՞վ ի՞նչ պիտի կրնար ապասել քաղաքական մի-ջազգային դեկավարութենէ մը, որուն արմատը մխրճուած է 1900ական թուականներու հողերուն մէջ: Այսօրուան դեկավարները՝ այդ թուականներու երիտասարդներն են՝ փոր ու խորշոմ կապած, մաքի ու սրտի ծանրութեամբ՝ որ տարիքի պարտադրութիւնն է: Ու, աննախընթաց տագնապին առջեւ, ժողովուրդներու համագործակցութեան խօսքերը որ կը պոռան ամէն լեզուով՝ կը հնչեն պարապ տակառի աղմուկով:

Այսպէս Ժընեւի մէջ՝ տարիներէ ի վեր: Այսպէս՝ դինադադարութեան ժողովին մէջ: Եւ նաեւ այսպէս՝ Լօզանի մէջ, որ բացառիկ կերպով կարգ մը խորհրդակցութիւններ ու տեսակցութիւններ՝ որոնք չատ մը բիծեր հիմնական հարցի լուծման անհրաժեշտութենէն: Ֆրանքեւերման տնտեսական գործակցութեան մասին խորհրդակցութիւն, երկու երկիրներու եմմատական նախապարներու տեսակցութիւն՝ եմմատական հարցերու մասին, եւայլն:

Հիմնականը կը մնայ թաղուած Լօզանի ժողովին փոխանակուած տակ, յուսալով որ դերմանական յառաջիկայ ընտրութիւնները՝ հրաշագործ ուժը պիտի ունենան՝ կենդանութեան չիճուկը ներարկելու անոր:

Բայց ի՞նչ կարելի է յուսալ դերմանական ընտրութիւններէն: Ցոն Փաթէն հատուցումներու ջնջման դէմ՝ փոխարինութիւններու խոստումով Պերլին մեկնելէ յետոյ՝ Լօզան վերադարձաւ անհաշտ վճռականութեամբ: Գերման հանրային կարծիքին եւ անոր ղեկավար շրջանակներուն հետ չփումը՝ ո՛չ մէկ զոյգն դիջում թոյլատրեր էին: Եթէ ուրեմն նոյն հանրային կարծիքն է որ պիտի տուն տայ ընտրութիւններուն, պէտք չէ ուրեմն ակնկալել որ Լօզան յարութիւն առնէ՝ վերջնական կարգադրութեան մը բեղուն խոստումներով:

Իրը մխակ ելք, կը մնայ որ Ֆրանսա հրաժարի իր յաղթականի դիրքէն: Կարելի՞ է: Արդի կառավարութեան պետը եւ իր կուսակցութիւնը կապուած են նախընթաց հանդիսաւոր յայտարարութիւններով՝ որոնք վերջին ընտրութեանց ընթացքին՝ վստահութեան ալիք մը բարձրացուցին դէպ ի արմատականները:

Որ եւ է կուսակցութիւն՝ անպատիժ չի կրնար դրժել իր յանձնառութիւնները ու ձախ արմատականները՝ որոնք դէմ կը կանգնին իրենց պետին՝ Էրիոյի քաղաքականութեան եւ Լօզանէն կը պահանջեն որ եւ է չօչափելի արդիւնք՝ նոյն խակ ի վնաս Ֆրանսական յաւակնութիւններուն, ի վճռակի չեն փոխոխութիւն պարտադրելու կառավարական քաղաքականութեան:

Եթէ արդէն, Ֆրանսա եւ Գերմանիա համաձայն ըլլային, պէտք չէր մնար Լօզանի աղմկոտ ժողովին եւ մարզկութիւնը նոր պատրանքի մը զոհութիւնը չէր աւելցներ նախորդներուն վրայ:

Մ. Ե.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ...

Դաճօք է խալիտէ էտիպ Հաճըմի պատմութիւնը: *Մէյլի* այս *օթոպաշին*, որ դարձաւ առաջին *ազօնպաշին* Մուսթաֆա Քէմալէն դառնացած հեռացողներուն, կը գրէր թէ թուրք է կոմիտաս վարդապետը, թէ կոմիտաս վարդապետ թուրք ժողովրդական երգերը գրի առած ու հայերէնի վերածած է բառերը: Բարեբախտաբար չի մոռնար պատմել դրուագ մը, որով կոմիտաս կը հերքէ այդ վերագրումը: Տանի *էռդուածարար* այդ բաժինը, առնելով թուրք տիկնոջ յուշերէն, (կոմիտասի մէկ այցելութեան պատմութիւնն է այդ).

— *Կոմիտաս երգեց հայերէն չարաքան մը՝ Զ. դարու սաղմոսթիւն: Ես այնքան կախարդուեցայ եզանակին հոգեպարչ կրօնական չունչէն, որ հարցուցի իրեն թէ սաղմոսներէն մէկը երաժշտութեան վերածա՞ծ է երբեք: — «Այո՛, պատասխանեց Ժ. սաղմոսը»: — «Կրնա՞ք երգել դայն», ըսի:*

Առանց տեղէն չարժելու, սկսաւ նըուագել: Ու երբ կը նուագէր, դադար մի՛ջոցին մէջ չկար այլ եւս քիչ առաջուան չարախանդն սրբազան ու հեզասահ դեղեցկութիւնը: Անէծքի մրմունջի մը պէս դառն էր ան, ըմբոստ եւ կատաղի: Հազիւ թէ սկսեր էր նուագել, երբ չամբարաբար ոտքի ելաւ կաթնեա Ֆատսոտի Մէֆիստոֆէլն ըլլար: Հասակը բարձրացուց, պրկուեցաւ, ձեռքերը վերամբարձ, դէմքը բոցի պէս, աչքերը երկու կրակներ: Երգին վերջին վանկերն իրկան իրենց արձագանգը ահեղ որոտման մը: Սարսափեցայ ու տարօրինակ յուզում մը կրեցի: Վրէժխնդրական երգ մըն էր այդ սաղմոսը: Կոմիտաս նուագած էր դայն իրրեւ ազազակը իր հոգիին ատելութեան ու վրէժին ընդդէմ իմ ցեղիս: Իր երեւոյթը զայրոյթ եւ տառապանք կը ցոլացնէր:

Իսկական թուրք է հաճըմը: Գիտէք, որ Թուրքիոյն ամենամեծ գործն է կտրել հակառակորդին գլուխը վերէն կամ վարէն, — գլխատել կամ թլիատել: Արդարեւ, Թուրքերը այդպէս ընելով է, որ տէր դարձած են հողի հսկայ տարածութեան մը, որուն բուն տէրերը դուրսն են այսօր: Թուրքերը կտրեցին գլուխը անոնց, որ չուզեցին իրենց հողն ու կալուածը տալ, ու թլիփատեցին այն մանուկները, որոնք որբ եւ անտէր մնացեր էին: Այսպէս շատցան Թուրքերը թիւով, ու գրաւեցին հողերն ու կալուածները: Եւ ահա խելացի Թրքուհի մը, ելեր կը փորձէ, գլուխ կտրող իր ազգակիցներուն նման, կտրատել կամ գրաւել Հայուն ստեղծագործ ուղեղը եւ բարախուն սիրտը:

Ո՛չ, չէօհրէթլո՛ւ հաճըմ, կրնաք գլխատել կամ ծայրատել, բայց չէք կրնար տիրանալ մեր ստեղծագործութեան հրաշալի աղբիւրին: Քէօփրիւլիւ Զատէ Ֆուատ պէյը չկրցաւ տիրանալ մեր անդունդներուն, դուք եւս չէք կրնար տէր դառնալ հայ երգին ու հայ երգի վարպետին: Մի՛ փորձէք, եթէ չէք ուզեր սարսափով լսել անգամ մը եւս ձեր ականջներուն մէջ որոտագին աղաղակը Կոմիտասի վրէժխնդրութեան, ցասումին, ատելութեան:

Մի՛ փորձէք, հաճըմ, եւ մանաւանդ հրաժարեցէք հայկական ամէն կոթող քրքացնելու սա ծանօթ արհեստէն... *սիւննէթճիլութենէ*: Վասն զի Հայուն հանճարը ոչ գլուխ է ջարդելիք, ոչ ալ անդամ կտրելիք: Կը նախանձի՞ք հայկական բարձր հաղթակրթութեան վրայ, — այն ատեն լացէ՛ք ձեր *ըպըրթին* վրայ եւ ձեր *ըպըրթին* հետ, քրքական արուեստի միակ գործը, որ կը մնայ:

ՀԱՐԹՈՑ

Ի՞ՆՉ ՎՃԱՐԱՒ Է ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլինի մէջ հրատարակուած հաշուեկշիռի մը համաձայն, 1924 սեպտեմբեր 1էն մինչեւ 1932 յունիս 30, հատուցումներու գլուխէն՝ Գերմանիա վճարած է 11,400 միլիոն մարք:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԳ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

«Մաթէն»ի թղթակիցը, Փրնեւէն կը հեռաձայնէ յունիս 28ին.

— *Քանի մը օրէն, Թուրքիա մուտք պիտի գործէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, օգտուելով այն առիթէն որ կը ներկայանայ բացառիկ լիակատար նիստով: Այս նիստը նախատեսուած էր միայն պրպտելու համար Մանչուրիոյ գործերով:*

Դործողութիւնը դիւրացնելու համար, Ազգերու Դաշնակցութիւնը թեքում մը կը մացնէ իր հիմնական կանոններուն մէջ, որոնք կը պայմանագրեն որ մուտքի խնդրանքը պէտք է ներկայացուի չորս շաբաթ առաջուան պետութեան կողմէ: Այս անգամ, դէպքերը փոխուած են եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ինքն է որ կը խնդրէ կամ աւելի կը հրաւիրէ:

Այս նկատումներէն ազդուելով, Թուրք կառավարութիւնը՝ որ ցայժմ խորհուրդին մէջ աթոռ մը կը պահանջէր, այլ եւս որ եւ է պահանջ չի դներ:

Այս դէպքը տեղի պիտի տայ շարք մը գեղեցիկ ճառերու, բայց նաեւ, բազմաթիւ մեկնաբանումներու՝ նրբանոյքներուն մէջ: Արդէն հարց կը տրուի թէ Թուրքիա ի՞նչպէս պիտի կրնայ առանձնել պարտաւորութիւնները որոնք կը բերին Ազգերու Դաշինքէն, զանոնք հաշտեցնելով Մորհրդային Միութեան հետ կնքուած իր դաշինքին հետ: Այդ դաշինքն էր որ ցարդ, կը հաւաստեն թէ դինքը կ'արգիլէր մասնակցելէ Ժընեւեան հաստատութեան:

Հարցնողներ կան նաեւ թէ որո՞նք են այն հրամայական պատճառները որ Թուրքիան մղեցին տալու այս յանկարծական որոշումը, որ ոչ մէկ կերպով կը նախատեսուէր: Իրօք, քաղաքական կամ ուրիշ ի՞նչ առաւելութիւններ կը նշմարէ ան այսօր, առաւելութիւններ՝ որոնք երկար տարիներ՝ բոլորովին անկարեւոր կը թուէին իրեն»:

Իսկ «Ժուռնալ»ի խաղաթական բաժնի խմբագիրը անդրադառնալով Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ Թուրքիոյ մուտքին, կը գրէ.

— *Դէպքը նախատեսեր էինք դէպ ի Հռոմ եւ Մոսկուա Թուրք նախարարներու կատարած ճամփորդութեան ընթացքին: Կրնանք վստահ ըլլալ որ Թուրքիա իր բոլշեւիկ դինակիցներուն հետ համաձայնէլէ վերջն է որ իր թեկնածութիւնը դնել տուած է: Իրօք, բոլշեւիկներու բացասական չափ կը պահանջէ որքան կարելի է, խռովութեան աւելի տարրեր մացնել ժընեւեան կազմակերպութեան մէջ: Միւս կողմէ, թեւեւս Թուրքիա չպիտի ուշանայ նշմարելու թէ, երբեմն աւելի լաւ է վտարախէն դուրս գտնուիլ քան թէ ներսը:*

Լօզանի ժողովին ձգնաժամը

Մահմուտի անօգուտ միջամտութիւնը

Անգլիոյ վարչապետը Մաքտոնալտ բուռն ջանքեր թափեց համաձայնութեան եզրեր գտնելու համար Ֆրանսական եւ գերմանական տեսակէտներուն միջեւ, անգամ մը եւս իր ներկայութեան քով քաշելով Ֆրանսայի եւ գերման իր պաշտօնակիցները: Այս տեսակցութեան ներկայ էին Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ եմմատական նախարարները:

Նոյն օրուան մէջ, երկու հանդիպումներ տեղի ունեցան: Կէս օրէն առաջ, երկու կողմերը անգամ մըն ալ պարզեցին իրենց տեսակէտները. իսկ կէս օրէն վերջ, աւելորդ անգամ մը եւս փորձեցին հաշտութեան ու համաձայնութեան առիթներ փնտռել: Վիճաբանութիւնը տեղի ունեցաւ հանդարտօրէն՝ քաղաքական եւ եմմատական բոլոր հարցերուն վրայ, մանրամասնօրէն:

Եզրակացութիւնն այն է որ երկու կողմերը կը մնան անխախտ իրենց հիմնական տեսակէտներուն վրայ:

Տակաւին վերջնական խզումը չէ սակայն. երկու կողմերը համաձայնած են աշխատիլ պահ մը եւս: Ինչ որ կը նշանակէ թէ նախքան Լօզանի բախտին վերջնական ճշդումը՝ ժամանակ չտալու փորձեր պիտի կատարուին, մինչեւ որ գերմանական ընտրութիւնները տեղի ունենան:

Երկու կողմերն ուրեմն, համաձայնած են աշխատանքը չարունակել հետեւեալ կերպով:

Ֆրանսական պատուիրակութիւնը հրաժարած է այն հատկէն՝ ուր Ֆրանսայի եմմատական նախարարը պիտի պատասխաներ Գերմանիոյ եմմատական նախարարին:

Այս հատկէն տեղ, տեղի պիտի ունենան մասնակի խոսակցութիւններ հետեւեալ կերպով.

1) Եւմտական մասնագէտներու յանձնախումբ մը պիտի ճնշէ երկու երկիրներու միջեւ, տնտեսական գործակցութեան մը կարելիութիւնները:

2) Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի եւմտական նախարարները պիտի վերաճնեն եւմտական հարցերը:

3) Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ վարչապետներուն միջեւ տեսակցութիւն մը: Այս տեսակցութեան ընթացքին, Ֆրանսայի վարչապետը յստակօրէն պիտի յայտնէ թէ ի՞նչ են ֆրանսական տեսակէտները ապահովութեան երաշխիքներու մասին:

Հատկէն մը մէջ որուն պիտի մասնակցին Լօզանի ժողովը հրաւիրող պետութիւնները, Անգլիոյ վարչապետը պիտի բացատրէ կացութիւնը:

ԷՐԻՈՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ի ներկայութեան Անգլիոյ վարչապետին, Ֆրանսայի վարչապետը անգամ մը եւս հղդեց ֆրանսական տեսակէտը վերջին հատկէն մէջ:

— Գերմանիա, ըսաւ, հատուցումներ կը պարտի մեզ եւ կ'ընդ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՖՐԱՆՔԵՒՍՈՒԻԶԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ ՄԸ

Սուրիական «էլիփ Պա» թերթը կը տեղեկանայ թէ Սուրիոյ Ֆրանսական մարզպանին Պ. Փոնսոյի անակնկալ այցելութիւնը Դամասկոս՝ կապ ունի Ֆրանսայի եւ Սուրիոյ միջեւ կնքուելիք դաշնագրին հետ: Կ'ըսուի թէ Պ. Փոնսօ արդէն պատրաստած է դաշնագիրը եւ զայն կը պատցնէ գրպանին մէջ: Անոր զանազան կէտերուն շուրջ պիտի շօշափէ կարծիքը հանրապետութեան նախագահին եւ նախարարներուն եւ ստորագրել պիտի տայ անոնց:

«էլիփ Պա» այս լուրը հաղորդելէ վերջ կ'աւելցնէ.

«Մենք կ'ուզենք որ շուտով լսենայ սուրիական խնդիրը եւ ստորագրուի դաշնագիրը, սակայն ներկայ դահլիճը իրաւունք չունի դաշնագիր ստորագրելու, որովհետեւ դեռ ան վաւերած չէ եռափոխանական ժողովի վստահութիւնը եւ թէ դաշնագրի հիմունքները հանրային կարծիքի սեփականութիւնը չեն դարձած: Նախ պէտք է ժողովուրդը ուսումնասիրէ եւ ճանչնայ անոր տրամադրութիւնները եւ պատրաստուի անոր համար: Այդ պատրագային ոչ մէկ արգելք կը յարուցուի անոր դէմ»:

ԽՈՐՀՐԴԱՋԻՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐ ՏՆԻԵՍԴԷՐԻ ՎՐԱՅ

Պուէրէշէն տրուած լուրերու համաձայն, կարմիր բանակը մեծ ռազմափորձեր կը կատարէ Տնիեսդերի մօտերը:

Խորհրդային իշխանութիւնները ըսկսած են նաեւ ամրացնել Տնիեսդեր գետին եզերքները: Գետին մօտերը բնակող ժողովուրդը ամբողջ պարտաւորուած է օգնելու այս ամրացման աշխատանքներուն:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՈՂՐՈՒՄՆԵՐԸ

Արագ հաղորդակցութեան միջոցները խզուած ըլլալով, Ռումանիոյ վերջին ողողումին մասին տեղեկութիւնները կը հասնին դանդաղ կերպով:

Սաթուլ գետին յորդումին հետեւանքով, Քիզիկաու քաղաքը մեծ վնասներու ենթարկուած է: Այս քաղաքին մօտերը՝ հեղեղը էշած տարած է ութ տուներ, որոնց բեկորները գտնուեցան հեռուները:

Քաղաքին կեդրոնը կայծակ ինկած է տան մը վրայ, որ այրած է: Կին մը իր երկու զաւակներով ածխացած է:

ԱՆԳԼԵՒԻՐԼԱՆՏԱԿԱՆ ՎԷՄԸ

Իրլանտական կառավարութիւնը որոշեց Անգլիոյ չվճարել 1,5 միլիոն ադերլինի կալուածական տարեվճարը, որուն պայմանաժամը կը լրանայ այսօր:

Ինչպէս կը յիշուի, Իրլանտայի վարչապետը Տէ Վալերա կը մերժէ այս հարցին մասին ընդունիլ անգլիական կառավարութեան իրաւարարութիւնը եւ կ'առաջարկէ իրաւարար տեսանի կազմին մէջ դնել օտարականներ:

Իբր փոխվրէժ, կը կարծուի թէ Անգլիա ծանր մաքսատուրքերու պիտի ենթարկէ իրլանտական ներածումները:

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօր է որ վճռաբեկ տեսանի պատժական նիւղը պիտի քննէ հանրապետութեան նախագահին սպանիչին կորկուլովի կատարած դիմումը՝ բեկանել տալու համար զինքը եղեռնագործ տեսանիի յանձնելու որոշումը:

Իբր թէ Կորկուլովի փաստաբանները մէկը գտած է թերութիւն մը՝ որուն հիման վրայ, վճռաբեկ տեսանը չպիտի կրնայ մերժել պահանջուած վերաքննութիւնը Կորկուլովի մտածին – հոգեկան վիճակին մասին:

ՀԱԿԱՒՆԴՐՀՐԴԱՅԻՆ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 28 յունիս.— Թեկինճէն (Պեսարապիա) տրուած հեռագրեր կը յայտնեն թէ Տնիեսդերի գետզրի գիւղերուն ռումէն բնակիչները եւ ռումէն սահմանապահները նախորդ գիշեր, ականատես եղան ծանր խռովութիւններու: Տնիեսդերի ձախ ափին վրայ, խորհրդային զօրախումբեր եւ ուկրայնացի ըմբոստ գիւղացիներ կռուի բռնուեցան իրարու հետ:

Հեռագրերը կը յայտնեն թէ բազմաթիւ վիրաւորներ կան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Մենք ձեռնամուխ եղանք մեր հանրապետության տնտեսական կյանքի վերականգնման և զարգացման գործին։ Մեր առջև ծառացած են մեծ դժվարություններ։ Մենք ունենք ավերված գյուղատնտեսություն, ավերված արդյունաբերություն, ավերված տրանսպորտ։ Մենք ունենք ամայացած գյուղեր, ամայացած քաղաքներ։ Մենք ունենք հազարավոր հաշմանդամներ, որոնք կորցրել են իրենց ընտանիքի կերակրողներին։ Մենք ունենք հազարավոր որբեր, որոնք կորցրել են իրենց ծնողներին։ Մենք ունենք հազարավոր հիվանդներ, որոնք տառապում են տիֆով, ժանտախտով, տուբերկուլյոզով։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի տեղ չունեն և ոչ մի բանով չեն ապրում։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի հագուստ չունեն և ոչ մի կոշիկ չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի հաց չունեն և ոչ մի ուտելիք չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի տեղ չունեն և ոչ մի տանիք չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի գործ չունեն և ոչ մի աշխատանք չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի գումար չունեն և ոչ մի փող չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի վարկ չունեն և ոչ մի վարկանիշ չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի հեղինակություն չունեն և ոչ մի հարգանք չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի ազդեցություն չունեն և ոչ մի իշխանություն չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի ուժ չունեն և ոչ մի կարողություն չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի հնարավորություն չունեն և ոչ մի հեռանկար չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի ապագա չունեն և ոչ մի անցյալ չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի ներկա չունեն և ոչ մի ժամանակ չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի տարածություն չունեն և ոչ մի ժամանակ չունեն։ Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի ոչինչ չունեն և ոչ մի ամեն ինչ չունեն։

Մենք ունենք հազարավոր մարդիկ, որոնք ոչ մի ոչինչ չունեն և ոչ մի ամեն ինչ չունեն։

ԲՐԻԳԱԴԱՅԻ ՎՃՌԱԲԱՆԸ

(Վ Ի Պ)

Գ. ՄԱՍՈ

Ոչ մի ուրիշ ժողովրդի մեջ իրավիճակը այնքան տխուր չէ, որքան մեր հայրենիքում: Ամեն տեղ, ուր նայես, ավերակներ են, ամեն տեղ, ուր գնաս, ոչնչացում ու կործանում: Ամեն տեղ, ուր ոտք դնես, հանդիպում ես մահվան հետքերին: Ամեն տեղ, ուր աչքդ ընկնի, տեսնում ես ամայացած դաշտեր, ամայացած քաղաքներ, ամայացած գյուղեր: Ամեն տեղ, ուր ականջդ լսի, լսում ես ողբ ու կոծ, հառաչանք ու հեծեծանք, արտասուք ու սգո հագուստ: Ամեն տեղ, ուր աչքդ ընկնի, տեսնում ես սգավոր մայրեր, սգավոր հայրեր, սգավոր որբեր, սգավոր այրիներ: Ամեն տեղ, ուր ականջդ լսի, լսում ես ողբերգական պատմություններ, որոնք ցնցում են քո հոգին, ցնցում են քո էությունը, ցնցում են քո ամբողջ կեցությունը:

— Ա՛յ, — ասում է ինձ ուղեկիցս, — տե՛ս, թե ինչ ավերակների է վերածել մեր հայրենիքը թշնամին: Տե՛ս, թե ինչ ոչնչացման է ենթարկել մեր հայրենիքը թշնամին: Տե՛ս, թե ինչ կործանման է մատնել մեր հայրենիքը թշնամին: Տե՛ս, թե ինչ սգո հագուստ է հագցրել մեր հայրենիքին թշնամին: Տե՛ս, թե ինչ սգավոր մայրեր, սգավոր հայրեր, սգավոր որբեր, սգավոր այրիներ է ստեղծել մեր հայրենիքում թշնամին: Տե՛ս, թե ինչ ողբ ու կոծ, հառաչանք ու հեծեծանք, արտասուք ու սգո հագուստ է մեր հայրենիքում թշնամին:

— Լսո՛ւմ եմ, լսո՛ւմ եմ, — պատասխանում եմ ես, — տեսնո՛ւմ եմ, տեսնո՛ւմ եմ, — ու ինձ թվում է, թե ինչ-որ մեկը ինձ ասես ուզում է ասել, որ ես ոչ միայն լսում եմ, ոչ միայն տեսնում եմ, այլև զգում եմ, թե ինչ ավերակների է վերածել մեր հայրենիքը թշնամին: Զգում եմ, թե ինչ ոչնչացման է ենթարկել մեր հայրենիքը թշնամին: Զգում եմ, թե ինչ կործանման է մատնել մեր հայրենիքը թշնամին: Զգում եմ, թե ինչ սգո հագուստ է հագցրել մեր հայրենիքին թշնամին: Զգում եմ, թե ինչ սգավոր մայրեր, սգավոր հայրեր, սգավոր որբեր, սգավոր այրիներ է ստեղծել մեր հայրենիքում թշնամին: Զգում եմ, թե ինչ ողբ ու կոծ, հառաչանք ու հեծեծանք, արտասուք ու սգո հագուստ է մեր հայրենիքում թշնամին:

— Ես ամեն ինչ տեսնում եմ, ամեն ինչ լսում եմ, ամեն ինչ զգում եմ, — ասում եմ ուղեկցիս, — ես ամեն ինչ տեսնում եմ, ամեն ինչ լսում եմ, ամեն ինչ զգում եմ, ես ամեն ինչ հասկանում եմ, ես ամեն ինչ ըմբռնում եմ, ես ամեն ինչ գիտակցում եմ, ես ամեն ինչ ընկալում եմ, ես ամեն ինչ ապրում եմ, ես ամեն ինչ ապրում եմ իմ հոգու խորքերում, ես ամեն ինչ ապրում եմ իմ էության խորքերում, ես ամեն ինչ ապրում եմ իմ ամբողջ կեցության խորքերում:

— Ա՛յ, — ասում է ուղեկիցս, — տե՛ս, թե ինչ ավերակների է վերածել մեր հայրենիքը թշնամին: Տե՛ս, թե ինչ ոչնչացման է ենթարկել մեր հայրենիքը թշնամին: Տե՛ս, թե ինչ կործանման է մատնել մեր հայրենիքը թշնամին: Տե՛ս, թե ինչ սգո հագուստ է հագցրել մեր հայրենիքին թշնամին: Տե՛ս, թե ինչ սգավոր մայրեր, սգավոր հայրեր, սգավոր որբեր, սգավոր այրիներ է ստեղծել մեր հայրենիքում թշնամին: Տե՛ս, թե ինչ ողբ ու կոծ, հառաչանք ու հեծեծանք, արտասուք ու սգո հագուստ է մեր հայրենիքում թշնամին:

— Ես ամեն ինչ տեսնում եմ, ամեն ինչ լսում եմ, ամեն ինչ զգում եմ, — ասում եմ ուղեկցիս, —

դուն մեր իրաւունքը: Չենք ուզեր թոյլ տալ որ պատուի մեր առնելիքներու մուրհակը· բայց չենք մերժեր գայն գործածել խելացի կերպով:

«Գերմանիա միջոցներ ունի մեզ վնասելու: Կրնայ կանոնաւորաբար իր պարտքը տալ դրամական վնասարումներով: Եթէ այդ միջոցը չուզեր, կրնայ փոխարէն մեզ տալ տնտեսական առաւելութիւններ: Օրինակ մը յիշելու համար, գինիներու, պտուղներու, հանքային արտադրութեանց ներածումները կրնան իրեն տալ այդ առիթը:

«Վերջապէս, կրնայ մեզմէ խնդրել իր հատուցումներու պարտաւորութեանց յետաձգումը, եթէ մեր ապահովութեան իրական ամրացումովը, խաղաղութեան դրական երաշխիքով մը, թոյլ տայ Ֆրանսայի որ թեթեւցնէ իր զինուորական ծախքերը եւ ներպաստէ Եւրոպայի մէջ վստահութեան վերահաստատման: Ինչ որ անհրաժեշտ պայմանը կը կազմէ տագնապի վերացման:

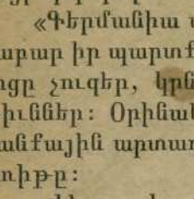
ՖՈՆ ՓԱՓԷՆԻ ԴԻՐՔԸ

Գերմանիոյ վարչապետը որ ժողովի սկիզբէն իսկ, անընդհատ կը յայտարարէր թէ Գերմանիա ի վիճակի չէ որ եւ է վճարում կատարելու, վերջին հաւաքոյթին մէջ յայտարարեց թէ պատրաստ է Ֆրանսայի վճարելու մի քանի տարի համար մը, կարգ մը քաղաքական պայմաններու վերապահութեամբ:

Այս պայմաններէն մէկն է պահանջել Ֆրանսայէն որ նուազեցնէ իր զինուորական ուժերը, մինչեւ հասնի Գերմանիոյ զինուորական մակարդակին:

Գաւառ

Ց.

Դ.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ կոմիտէն այս շաբաթ իրիկուն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ արուարձանի եւ քաղաքի բոլոր ընկերները, Խրիստափոր, Ռոստոմ, Իշխան, Ալբիւր Սերոբ, Վռամեան, Ակնունի, Համազասպ, ընկ. կարօ, Ջաւարեան, Վրէժ եւ Աւտօճեան-ակոմիտէներն ուխտումբերը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն, խիստ կարեւոր օրակարգ: Շաւաթատեղին նամակով կը տեղեկացուի վարչութիւններուն:

Լիոնի կայծակ խումբի ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը:

Լիոնի Կուկունեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղ Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը, 242 բիւ Տիւգէքլէն: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ հնթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 63 բիւ տը լա Րէփիւպլիքի սրահին մէջ:

Վիէնի կոմիտէն իր շրջանի բոլոր խումբերու՝ Քրիստափոր, Ապառաժ եւ Ռոստոմի ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս Կիրակի ժամը 2ին, Ժաժակ Ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Լիոնի Շրջ. Կոմիտէն արտակարգ ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի Համազգասպ, Կայծակ, Կուկունեան, Մարզպետ եւ Անդրանիկ խումբի բոլոր ընկերները այս Կիրակի իրիկուն ժամը 9ին, Հ. Յ. Դ. նախկին Գրադարանի սրահին մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. Մխիթեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ քաղաքի, Պուլ. Օտտօի եւ Սէն Լուի Պատ. Միութեան բոլոր անդամները, այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 63 բիւ տը լա Րէփիւպլիքի սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

Ներկայացում-պարահանդէս

ՄԱՑԻՍ 28Ի ԱՌԹԻԻ — ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՀԱՅ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Սալ Լիւսիէնի մէջ, 13 Rue d'Tssy, Պիյեանքուռ

Կը ձախագահէ՝ ընկ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, ընտիր ճաշ:

Կը ներկայացուի՝ *«ԵՐԻՒԱՆԻ ՄԷՋ»*

Մուտքը 5 ֆրանք

Ժողովրդային հաւաքոյ Լիոնի մէջ

Կազմակերպութեամբ եւ ղեկավարութեամբ ԱԻ. Գ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Տէքինի «ԿՈՄԻՏԱՍ» երկսեռ երգչախումբի:

Տիկ. ՆՈՒԱՐԴ ՊԱԼԵԱՆ (դաշնակ), Օր. A. RODANI (դաշնակի ընկերակց.) եւ Օր. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ (Սոփրանօ) Փարիզէն

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին, Էմիլ Ջօլա սրահին մէջ

127—129, rue Boileau, ԼԻՈՆ

Յայտագիր՝ կ. վարդապետ, Գ. Սիւնի, Ա. Պարթեւեան, Դ. Ղազարեան եւ Ա. Գ. Մելքոնեան:

Տոմսերու գիները՝ 6 եւ 4 ֆրանք

Երեխայ եւ զանազան ուտելիքներ բերել բացարձակապէս արգիլուած է: Սրահին դուռը կը բացուի ժամը 8ին, Հաւաքը կը սկսի 8.45ին, սրահին դուռը կը փակուի 9էն մինչեւ առաջին բաժնի վերջանալը:

ՊՈՒԼՓԱ Օssօի վանկապարտէզի հանդէսը

Փութացէ՛ք ներկայ գտնուիլ Տիկին Մարի Սվաճեանի Պուլփար Օտտօի (Մարսէյլ) «Հայ փեթակ» մանկապարտէզի ԱՄՍԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍԻՆ, Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 84 բիւ Շաբ, Սալօն Շաբի մէջ:

Կը նախագահէ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՓԵԱՆ

70—80 կայտառ Հայորդիներ բեմի վրայ

Ձեր ներկայութեամբ քաջալերեցէք վաղուան սերունդը

Թիթեռնիկներու եւ շուշաններու պարը ձեզի պիտի տայ դրախտային տեսարան մը: Փութացէ՛ք ծափահարելու «Հայ փեթակ»ի սիրուն մեղուները:

Գ ի ն ե ր ը՝ Ժ ո ղ ո վ ր դ ա կ ան:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութիւնս՝ իր հրապարակային Ջերմ շնորհակալութիւնները կը յայտէ հետեւեալ եկեղեցական հայրերու, որոնց Թանկագին գործակցութեամբ արդիւնաւորուեցաւ Փարիզի Յոբելենական հանդանակութիւնը:

Գերաշնորհ Տ. Վռամշապուհ Սրբազան Եպիսկ. Քիպարեան, Արժանապատիւ Տէր Վահան քհնյ. Խոյեան, Տէր Դարեգին քհնյ. Տէօվլէթեան, Տէր Մեսրոպ քհնյ. Մեսրոպեան, Տէր Բարթող քհնյ. Թազրմճեան:

Տիկիններ՝ Ն. Առաքելեան, Ա. Գազանճեան, Ա. Զարիֆեան, Թագուրեան, Ռ. Ֆրէնկեան, Լ. Հաճբարձումեան, Մարզարեան, Տ. Շ. Մխոքեան, Նանիկ, Տ. Տէր Սիմոնեան եւ Ն. Վարդապետեան:

Օրիորդներ՝ Ա. Պաքալըմեան, Յովակեան:

Պ. Պ. Ս. Ադապալեան, Գ. Գասպարեան, կ. Գարակէօզեան, Յ. Գարակիւլեան, Պ. Թորոսեան, Մ. Լուսինեան, Վ. Կարապետեան, Հատըմեան, Ա. Յովհաննէսեան, Նագգաշեան, Խ. Ներսէսեան, Փ. Ուստուլիկեան, Գ. Զօպանեան, Պզտիկեան, Սանտալճեան, Փափագեան, Քոչիկեան:

Շնորհակալութիւն նոյնպէս Պ. Պ. Ե. Գազանճեանի, Գ. Մոմճեանի, Թ. եւ Մ. Մոսկոֆեան եղբայրներու, Վ. Յովասափեանի, եւ Պիւլպիւլեանի, որոնք սիրայօժար եւ առանց փոխարինութեան տրամադրեցին իրենց ինքնաշարժները, առաջնորդելու համար հանդանակիչ տիկիններ:

կնիք

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Տէքինի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին Միութեան հաւաքավայրին մէջ: Կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ անդամ երիտասարդները: Կարեւոր օրակարգ. (ոգիմպիական մարզահանդէսի պատրաստութիւն:)

*ՏԱՐՕՆ-Տուբուբերանի Հայրենակց. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 131 rue Fbg. du Temple*ի սրճարանը, մէթրօ Պէլվիլ: *Օրակարգ՝ տարեկան հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն: Անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցներէ կը խնդրուի անպայման ներկայ ըլլալ: Ներկանեբու թիւը սեծամասնութիւն կը համարուի:*

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

Մարսէյլ, Ֆ. Ե.— 100:
Թուլէն, Մ. Կ.— 5:
Մարսէյլ, Հ. Ն.— 70:
Թիլֆ, Տիկ. Բ.— 50:
Քազէր սիւռ Կարոն, Վ. Ա.— 70:
Մարսէյլ, Յ. Տ. Մ.— 5:
Արակա, Ն. Պ.— 100:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռեմ Ամասիոյ Հաճի գիւղէն հայրս՝ Նշան Տէյիրմէնճեան՝ որ 1923ին կը գտնուէր Պոլիս, նոյնպէս կը փնտռեմ եղբայրս՝ Սիմոն Տէյիրմէնճեան, որ 1915ին կը ծառայէր Էրզրում, թրքական բանակին մէջ սպայի պաշտօնով: Իրենց, ծանօթ լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը, Աբիսողոմ Տէյիրմէնճեանի, 14 rue de la Soul, Marseille.

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ

Նուիրուած Ապրիլեան Ցերոսամարտի 15ամեակին, հրատարակութիւն վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան (Ֆաւրիգ):

415 մեծադիր էջ, երկսիւն բազմաթիւ նկարներով եւ քարտէսներով: Ցաւուած վենետիկ:

Գին 75 ֆրանք:

Պիտի ԳՐԱՏՈՒԻՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 *rue Monsieur-le'Prince, Paris(6).*

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

վարժ եւ կիսավարժ կարուհի ներ քոնֆէքսիոնի համար: Դիմել Տիկ. Պարոնվարդեանի, Maison Adrine, *16* rue de Cotte, *մէթրօ* Ledru Rollin.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանցքային, արեան, մորթի, քթի, կոկորդի, ականջիհիւանդութ. տարրալուծում: Դիմել՝ 123 Bld. Sébastopol, ժ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտները կամ 93 Rue d'Angoulême, Métro: Couronne ժ. 5-8 եւ կիր. առաւօտները:

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբրատ. եւ նոր մէթոտ, դաբմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժէներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վ իրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԱԲԻԼԵԱՆԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

*ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՒՆԻ, ՊՈՒԾԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ*ի բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործ[illegible] կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 9էն 8, առտուները ժամադրու[illegible] կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու Պատուոյ մէտայլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակենսական դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԵՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարմնային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ քուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցածական, Ելեկտրական եւ Ֆրէյտեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սեռ. արանց եւ կանանց ճննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Ֆրէյեանի, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

RÉALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոե անձնատուութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար, երկայնամաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք տ[illegible] րեկան: Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30:

Նշանեան 20, Passage Prado, (մէթրօ Սէն-Ժընի)

Plomberie Couverture

Eau, Gaz, Appareils sanitaires, installation dégout

Ամբողջի գինով: Ցանձնարարութիւնները կ'աւարտին որոշուած օրը: Գոհացում կը տրուի ամենադժուարահաճներուն:

Դիմել՝ A. TATOULIAN, 12bis rue Eli, Gentilly, Seine

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (40)

Բ Ո Ռ

(վէպ *1830*ի իտալական յեղափոխութեան օրերէն)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Ամէնայն դէպս, կարծում եմ, այդ ամէնը պէտք է աւելի աւելի զուսպ ու հանգիստ մի թօնով, եւ ոչ այդպէս խիստ, ինչպէս դուք էք ասում:

— Մի վայրկեան կարո՞ղ էք սպասել, մինչեւ որ ձեռագիրը մի անգամ աչքից անց կացընեմ:

Ու սկսեց երես — երես չուռ տալու: Նրա դէմքը արտայայտում էր, որ դժգոհ էր ինքն իրենից:

— Ի հարկէ, բոլորովին իրաւունք ունիք: Այս բոլորը երգեցիկ սրճարանների քաւեհարների թօնով է գրւած եւ ոչ թէ քաղաքական երգիծանքի· բայց ի՞նչ անեմ: Եթէ գրեմ պատշաճ ձեւով հասարակութիւնը չի հասկանայ, եթէ չլինեն կծող յարձակումներ կ'ասեն՝ ձանձրալի է:

— Մի թէ կարծում էք ձանձրալի չէ՞ն հայհոյանքն ու կծուածը այն էլ այդպէս մեծ քանակութեամբ:

Իմաստէք նայեց նրան սուր արագ մի հայեացքով ու ծիծաղեց:

— Տիկին, ըստ երեւոյթին դուք պատկանում էք մարդոց այն սարսափելի դասակարգին, որոնք միշտ իրաւունք ունին: Այնպէս որ, եթէ զայթակղւում ու չարունակում իմ կծան չէշտը, ես էլ կը դառնամ նոյնքան ձանձրալի, ինչպէս տիկին Գրասինին: Ի՞նչ բանս, Աստուած իմ: Զէ, ունքերը մի՛ կիտէք: Գիտեմ, որ ձեզ դուր չեմ գալիս: Կը խօսեմ միայն գործից: Այ, ինչ էի ուզում ասել: Եթէ ես հեռացնեմ միայն անձնական յարձակումները ու անփոփոխ պահեմ պանֆլէտի էութիւնը՝ կոմիտէն սիրա չի անի տպագրելու: Իսկ եթէ ես իմ յօդւածից հանեմ քաղաքական ճշմարտութիւնը եւ բոլոր հայհոյանքներն ու մերկացումները ուղեղ միմիայն կուսակցութեան թշնամիներն զլխին, կոմիտէն մինչեւ երկինք կը բարձրացնի գրւածքս· իսկ դուք ուրեմն պէտք է մտածենք, որ տպագրել չէր արժի: Ահա ձեզ մի բնազանցական աքանչելի հարց· ո՞րն է աւելի անխոժելի՝ տպագրւած լինել առանց արժանիքի, թէ մնալ առանց տպագրութեան, գիտակցելով որ իրաւունքը քո կողմն է: Ի՞նչ կ'ասէիք, տիկին:

— Իմ կարծիքով ձեր առաջ այդ տեսակ ընտրութիւն չկայ: Ինձ թւում է, եթէ միայն հեռացնէք անձնական ակնարկները՝ կոմիտէն կը համաձայնի պանֆլէտի տպագրութեանը, թէեւ ի հարկէ մեծամասնութիւնը հաւանէ չէ լինելու նրա էութեանը: Իսկ ես համոզւած եմ որ խիստ օգտակար բան գուրս կը գայ, միայն պէտք է թողնէք ձեր այդ չարացած թօնը: Երբ դուք հասարակութեան բան ունիք ասելու, որ արդէն ինքնին մի գաղն դեղահատ է, էլ ի՞նչ հարկ կայ ձեր խօսքի արտաքին ձեւերն էլ աւելի եւս խարխեցնելու:

Բոլոր խոր չունչ քաշեց ու ցնցեց ուսերը մի խռնարհ կերպով:

— Հպատակւում եմ, տիկին, բայց միայն մի պայմանով· եթէ դուք հիմա զրկում էք ինձ ծաղրելու իրաւունքից, մի ուրիշ անգամ պէտք է թոյլատրէք ինձ այդ իրաւունքը: Երբ նորին սրբազնութիւն անմեղանչական կարտինալը երեւան գայ Ֆլորենցայում, դուք ու ձեր կոմիտէն ինձ պիտի չարգիլէք որ ծիծաղեմ որքան սիրտս ուզենայ· դա իմ իրաւունքն է լինելու:

Նա խօսում էր սառն ու անփոյթ մի ձեւով, պոկ տալով ամանից ոսկեծաղիկները ու նրա թափանցիկ թերթիկների միջով նայելով լոյսին:

«Ինչո՞ւ են զոդում դրա ձեռքերը», մտածեց Ջեմմա նրա մատների չարժմանը հետեւելով: «Զլինի՞ թէ խռով է»:

— Աւելի լաւ է այդ մասին խօսէք կոմիտէի միւս անդամների հետ· — ասաց նա ուրախ ելնելով: — Ես առաջուց ասել չեմ կարող, թէ նրանք ինչպէս կը նայեն այդ խնդրին:

— Իսկ դո՞ւք:

Բիվարէզ նոյնպէս ելաւ ուրախ ու յենւելով սեղանին, ծաղիկները սեղմեց ղէմքին:

Ջեմման դանդաղում էր պատասխանելու: Այդ հարցը վրդովում ձգեց նրա մէջ յիշեցնելով մի ինչ որ հին ու ծանր բան:

— Ձշմարիտ չգիտեմ, —ասաց վերջապէս: — Շատ տարիներ առաջ սրբազան Մօնտանէլլիի մասին լսած եմ, այն ժամանակ նա վանահայր էր մի այն ու հոգեւոր ճեմարանի տեսուչ այն քաղաքում, ուր ես ապրում էի պզտիկ ժամանակ· նրա մասին ես միայն լաւ եմ լսած այն էլ մի մարդուց, որ նրան շատ մօտիցն էր ճանաչում: Դա մի նշանաւոր մարդ պէտք է եղած լինի, գոնէ այն ժամանակ: Հիմա շատ տարիներ են անց կացել, կարելի է՝ փոխւել է: Իշխանութիւնն ու պատասխանատուութիւնից ազատ լինելը մարդուն փճացնում է:

Բոլոր բարձրացրեց գլուխը ու նայեց նրան մի հատուկ հայեացքով:

— Եթէ սրբազան Մօնտանէլլին ինքն էլ սրիկային մէկը չէ, — ասաց նա — ամէնայն դէպս մի կէնք է սրիկաների ձեռքում: Այս թէ այն նոյնն է ինձ համար, ինձ ու իմ արտատատմանի ընկերներս: Ձամբի վրայ ընկած քարը կարող է նոյն իսկ շատ լաւ դիտաւորութիւններ ունենայ, բայց եւ այնպէս պէտք է որ նրան ճամբից դէն ձգենք: Թոյլ տւէք, տիկին: — Բաշեց դանդը, կազալով մօտեցաւ դրանը ու բացաւ Ջեմմային առաջ:

— Ամենայն դէպս խիստ սիրալիր էր ձեր կողմից, տիկին, ինձ այցելելիք: Ուզարկե՞մ կառք բերեն· ո՞չ: Այն ժամանակ՝ ցտեսութիւն: Բնական, բացէք ինքներդ մուքի դուռը:

Ջեմման փողոց ելաւ խոր մտմտուքների մէջ:

«Արտատատմանի ընկերները, ո՞չ քեր են դրանք: Եւ ինչպէս թէ՝ քաղ համբից դէն գլորեն: Եթէ միայն ես գիտենայի միջոցով՝ ինչո՞ւ այնպ սպառնանքի թօնով էր ասում»:

IV

Սրբազան Մօնտանէլլի Ֆլորենցա կաս հոկտեմբերի սկզբին եւ նրա գ լը աւելի դարձաւ շատ խօսակցութ ների: Նշանաւոր քարոզիչ էր եւ ն պատի գաղափարների ներկայացո ցիչը· ամէնքը սպասում էին նրա իրրեւ հնոր վարդապետութեան չակղին· սիրոյ ու ընդհանուր մի թեան վարդապետութիւնը, որ բ ժելու էր Իտալիայի բոլոր վէրքերի

(Շար.)